

آموزش فنی و حرفه‌ای

چکیده تحقیقات (جلد پنجم)

گروه پژوهشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

گردآوری و تدوین:

دکتر نعمت‌ا... متین

دکتر احد نویدی

نصرت‌ا... بدری

احمد رضانی واسوکلایی



پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش



وزارت آموزش و پرورش

چکیده تحقیقات فنی و حرفه‌ای / تدوین گروه پژوهشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- تهران: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، ۱۳۸۸. ۵۰۲ ص.

ISBN 964-6763-23-5(۱،ج)

ISBN 964-6763-06-5(۲،ج)

ISBN 964-6763-69-3(۳،ج)

ISBN 964-6763-90-1(۴،ج)

گردآورنده هر جلد متفاوت می‌باشد.

ISBN 978-964-9966-00-7(۵،ج)

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا،

۱. آموزش فنی - - ایران -- تحقیق - - چکیده‌ها. الف. نعمت‌ا... متین، احد نویدی، نصرت‌ا... بدری،

احمد رضائی واسوکلایی

پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

۸ چ ۹ الف LC ۱۰۴۷/ ۳۷۰/۱۱۳۰۹۵۵

۶۶۸۸-۷۹ م

کتابخانه ملی ایران

وزارت آموزش و پرورش
پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

چکیده تحقیقات فنی و حرفه‌ای (جلد پنجم)

امور هنری: الهه پیراینده

صفحه آرا: لیلا خیری

چاپ اول: ۱۳۸۸

شمارگان: ۲۰۰۰

حق چاپ محفوظ

فهرست عناوین گزارش‌های پژوهشی چکیده شده

صفحه	عنوان
۱	پیشگفتار
۳	مقدمه
بخش اوّل - توصیف و ارزشیابی برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای	
۹	۱- بررسی نظام‌های آموزش ریاضی هنرستان‌های کشور (محمد ابراهیمی مطلق)
۱۵	۲- بررسی نظرات مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دربارهٔ مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان قم در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸ (ناصر الیاسی)
۲۳	۳- بررسی میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارودانش و ارائهٔ راهکارهایی برای جلب مشارکت آنان (فرشته امامی)
۲۹	۴- بررسی کارایی بیرونی و اثربخشی فارغ‌التحصیلان رشتهٔ ساخت و تولید در سال‌های ۷۵، ۷۶، ۷۷ و ۷۸ (حسن امینی)
۳۷	۵- بررسی نقاط ضعف و قوت شاخهٔ کاردانش از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا در استان سمنان از دیدگاه دبیران و مسئولان (حمید باباخانی)
۴۵	۶- ارزشیابی دوره‌های کاردانی آموزش فنی و حرفه‌ای در وزارت آموزش و پرورش (محمود برزگر)
۵۷	۷- بررسی فراورده‌های آموزشی مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش هنرستان‌های دخترانهٔ شهر یزد در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۱ (بتول برقه‌ای)
۶۳	۸- بررسی نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ و ارائهٔ راهکارهایی برای بهبود برنامه‌ریزی آموزشی (علیرضا بهرامی)
۶۹	۹- راهکارهای افزایش انگیزش مدیران صنایع برای مشارکت در امر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (محمد پاسبان)
۷۳	۱۰- بررسی میزان کارایی درونی هنرستان‌های شاخهٔ کاردانش استان قم در سال‌های ۸۱ تا ۸۴ (مصطفی پاک)
۸۱	۱۱- بررسی میزان پرورش قابلیت‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان سال سوم مدارس کاردانش استان خراسان (احد پورافشاری)

صفحه	عنوان
۹۱	۱۲- بررسی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش و پرورش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ (رضا جعفری هرنندی)
۹۷	۱۳- بررسی کارایی بیرونی آموزش حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری در دوره پنج ساله ۷۴ تا ۷۸ (بهروز درخشان)
۱۰۹	۱۴- بررسی تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی کوتاه‌مدت در عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران (حمیده سالارحسینی)
۱۱۵	۱۵- بررسی آزمون‌های پایان دوره کارآموزی بر اساس رعایت اهمیت نسبی هر بخش از استانداردهای مهارت و آموزش (ابوالفضل شاهسون)
۱۲۱	۱۶- بررسی مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های تحصیلی قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان‌های بیجار در سال تحصیلی ۸۲-۸۱ (محمد شریفیان)
۱۳۱	۱۷- یک مدل برای سنجش بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای (الله کرم شیروانی) ...
۱۳۷	۱۸- گزارش ارزشیابی آموزش‌های شاخه کاردانش با توجه به اهداف از پیش تعیین شده در استان کرمان (رضا صابری)
۱۴۷	۱۹- بررسی میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان زرین شهر (غلامرضا عابدی)
۱۵۵	۲۰- ارزیابی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اردبیل از طریق الگوی سیپ (CIPP) در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ (شهره فرجاد)
۱۶۵	۲۱- بررسی کارایی درونی رشته الکتروتکنیک در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در یک دوره دو ساله (سال‌های ۸۱-۸۰ و ۸۲-۸۱) (مسعود فرخی)
۱۷۱	۲۲- بررسی استعدادها و نیازهای شهرستان سقز در زمینه کشاورزی، خدمات و صنعت (رؤیا کلهر)
۱۷۹	۲۳- مقایسه وضعیت موجود محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان کردستان با وضعیت مطلوب در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ (محمد سعید کنعانی)

فهرست عناوین گزارش‌های پژوهشی چکیده شده

صفحه	عنوان
۱۸۹	۲۴- بررسی راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی بین آموزش و پرورش استان با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش (داود محمدی)
۱۹۹	۲۵- بررسی کارایی بیرونی شاخه کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر در سال‌های ۷۵ تا ۸۰ (بیژن مرادی)
۲۰۵	۲۶- نیازسنجی رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش در زمینه صنعت و میزان انطباق آنها با وضعیت موجود در برنامه پنج ساله توسعه کشور در استان خوزستان (دکتر یداله مهرعلی‌زاده)
۲۲۱	۲۷- بررسی میزان رضایتمندی ارباب رجوع از عملکرد اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام (ذبیح الله مهری پور- زهرا عبداللهی)
۲۲۵	۲۸- عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان (علی میردربکوند)
۲۳۷	۲۹- بررسی کارایی بیرونی و درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شاهین‌شهر در سال‌های ۸۳-۱۳۷۸ (سید مهدی میرهادی)
۲۴۳	۳۰- مطالعه راهبردی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی در استان یزد (ارزشیابی نظام آموزشی آموزشگاه‌های استان یزد و ارائه الگوی بهبود وضعیت) (محمود نادری نبی)
۲۴۷	۳۱- ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی متوسطه شاخه کاردانش در سال‌های تحصیلی ۸۰-۷۹ و ۸۱-۸۰ (سیده مریم هدایی نیا)
	بخش دوم: رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با نیازهای بازار کار و اشتغال فارغ‌التحصیلان
۲۵۵	۳۲- بررسی وضعیت اشتغال آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی (بابک باقری چرخ)
۲۵۹	۳۳- بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش استان خراسان (علی خانی)
۲۶۵	۳۴- بررسی میزان جذب فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان خوی در بازار کار بین سال‌های ۷۵ تا ۸۲ (سلطانعلی دریادل)
۲۷۱	۳۵- طراحی الگوی انطباق و سازگاری رشته‌های کاردانش با نیازهای بازار کار در شهر تهران (دکتر مهدی شریعت‌زاده)
۲۷۷	۳۶- بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان ده رشته پایه آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام از سال‌های ۱۳۷۵ تاکنون (عباس شفیعی)

فهرست عناوین گزارش‌های پژوهشی چکیده شده

صفحه	عنوان
۲۸۱	۳۷- بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش استان خراسان و شهر مشهد (نادر عطاریان- مهدی محتشمی‌پور)
۲۸۹	۳۸- بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آماده به کار آموزش‌دیده مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه در سال‌های ۸۱ تا ۸۳ (هوشنگ علی‌زاده)
۲۹۵	۳۹- نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه کارآفرینی (علی عظیمی چترق)
۳۰۱	۴۰- بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان مهارت‌آموخته فنی و حرفه‌ای در بخش دولتی (آموزشگاه‌های ثابت) و آموزشگاه‌های آزاد در برنامه سوم توسعه در استان هرمزگان (فریبا قاسمی نژاد)
۳۰۵	۴۱- نیازسنجی از رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و تناسب آن با ظرفیت‌ها و ساختار بازار استان قزوین (محمدرضا قلی بگلو)
۳۱۵	۴۲- بررسی راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش استان لرستان (رضا سیاه منصور)
۳۲۵	۴۳- بررسی میزان تأثیر آموزش‌های مراکز فنی و حرفه‌ای در توسعه خوداشتغالی کارآموختگان منطقه کرج (احمد حسام محمودی‌نژاد)
۳۲۹	۴۴- بررسی وضعیت اشتغال کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج (دکتر علی‌نقی مصلح شیرازی)
۳۳۵	۴۵- بررسی رابطه آموزش‌های هنرستان‌های کشاورزی استان فارس با اشتغال فارغ‌التحصیلان آنها در سال‌های ۶۹ تا ۷۹ (نودر منفرد)
۳۴۱	۴۶- بررسی نیاز بازار کار فارغ‌التحصیلان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی در برنامه دوم و سوم توسعه استان قم در سال‌های ۷۱ تا ۸۱ و تحلیل علل آن و ارائه راهکارهای مناسب در این زمینه (نجمه‌السادات میرناصری)
۳۴۹	۴۷- بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه خود اشتغالی در استان هرمزگان در سال‌های ۸۲ تا ۸۵ (محمدرضا نهال طهماسبی)
۳۵۵	۴۸- بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال زنان استان مازندران در سال ۱۳۸۴ (حمید یوسفی)
۳۵۹	۴۹- تأثیر تحصیل در شاخه کاردانش بر سطح حرمت خود و سلامت عمومی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه دوم و سوم دبیرستان‌های شهر تهران (ملوک اسداللهی)

بخش سوم: دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای (جذب، هدایت تحصیلی و ...)

- ۵۰- بررسی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر سازگاری اجتماعی دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای استان سیستان و بلوچستان (زمیفر انصاری) ۳۶۷
- ۵۱- بررسی علل گرایش دانش‌آموزان به شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموزان و اولیای آنها در شهرستان اهواز (جاسم بانویی) ۳۷۳
- ۵۲- بررسی تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان (فرحناز تمدنی) ۳۷۹
- ۵۳- رابطه بین تیپ‌های شخصیتی فرد و انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان پایه دوم متوسطه شهرستان ایلام (همت جوهری) ۳۸۵
- ۵۴- بررسی عوامل اجتماعی و جنسیتی مرتبط با انتخاب رشته‌های کارآموزی در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران (دکتر محمداسماعیل ریاحی) ۳۹۱
- ۵۵- بررسی علل عدم گرایش دانش‌آموزان سال اول مقطع متوسطه به رشته‌های (شاخه فنی و حرفه‌ای) در شهرستان گیلان غرب (حیدر صفری) ۳۹۵
- ۵۶- بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی هنرستان‌های کاردانش شهرستان فارس در سال‌های ۷۷ تا ۸۲ (علی غفاری فارسانی) ۴۰۱
- ۵۷- بررسی دلایل انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد (از منظر دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای سال‌های دوم و سوم متوسطه استان مازندران) (ابوبکر کریمی) ۴۰۷

بخش چهارم: نیروی انسانی فنی و حرفه‌ای

- ۵۸- بررسی نظرات مدیران، معاونان و دبیران و هنرآموزان دوره متوسطه شهرستان گلپایگان در خصوص میزان و نوع مشارکت دبیران و هنرآموزان در اداره امور آموزشگاه (مرتضی شاهرضایی) ۴۱۷
- ۵۹- بررسی نیازهای آموزشی مربیان آموزشگاه‌های آزاد شهر شیراز از دیدگاه مدیران و کارآموزان (زهرا فرامرزی) ۴۲۳
- ۶۰- رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام (سید رضا کریمیان) ۴۲۷

بخش پنجم: پیوست‌ها

فهرست اسامی مجریان طرح‌های پژوهشی

ردیف	نام خانوادگی، نام پژوهشگر	صفحه
۱	ابراهیمی مطلق، محمد	۹
۲	اسداللهی، ملوک	۳۶۱
۳	الیاسی، ناصر	۱۵
۴	امامی، فرشته	۲۳
۵	امینی، حسن	۲۹
۶	انصاری، زمیغرا	۳۶۷
۷	باباخانی، حمید	۳۷
۸	باقری چرخ، بابک	۲۵۵
۹	بانوئی، جاسم	۳۷۳
۱۰	برزگر، محمود	۴۵
۱۱	برق‌ای، بتول	۵۷
۱۲	بهرامی، علیرضا	۶۳
۱۳	پاسبان، محمد	۶۹
۱۴	پاک، مصطفی	۷۳
۱۵	پورافشاری، احد	۸۱
۱۶	تمدنی، فرحناز	۳۷۹
۱۷	جعفری هرنندی، رضا	۹۱
۱۸	جوهری، همت	۳۸۵
۱۹	خانی، علی	۲۵۹
۲۰	درخشان، بهروز	۹۷

فهرست اسامی مجریان طرح‌های پژوهشی

ردیف	نام خانوادگی، نام پژوهشگر	صفحه
۲۱	دریادل، سلطانعلی	۲۶۵
۲۲	ریاحی، محمد اسماعیل	۳۹۱
۲۳	سالارحسینی، حمیده	۱۰۹
۲۴	سیاه منصور، رضا	۳۱۵
۲۵	شاهرزایی، مرتضی	۱۱۵
۲۶	شاهسون، ابوالفضل	۴۱۷
۲۷	شریعت زاده، مهدی	۲۷۱
۲۸	شریفیان، محمد	۱۲۱
۲۹	شفیعی، عباس	۲۷۷
۳۰	شیروانی، الله کرم	۱۱
۳۱	صابری، رضا	۱۳۷
۳۲	صفری، حیدر	۴۱۷
۳۳	عابدی، غلامرضا	۱۴۷
۳۴	عطاریان، نادر و مهدی محتشمی‌پور	۲۸۱
۳۵	عظیمی چترق، علی	۲۹۵
۳۶	غفاری فارسانی، علی	۴۰۱
۳۷	علی‌زاده، هوشنگ	۲۸۹
۳۸	فرامرزی، زهرا	۴۲۳
۳۹	فرجاد، شهروز	۱۵۵
۴۰	فرخی، مسعود	۱۶۵

فهرست اسامی مجریان طرح‌های پژوهشی

ردیف	نام خانوادگی، نام پژوهشگر	صفحه
۴۱	قاسمی‌نژاد، فریبا	۳۰۱
۴۲	قلی بگلو، محمدرضا	۳۰۵
۴۳	کریمی، ابوبکر	۴۰۷
۴۴	کریمیان، سیدرضا	۴۲۷
۴۵	کلهر، رویا	۱۷۱
۴۶	کنعانی، محمدسعید	۱۷۹
۴۷	محمدی، داود	۱۸۹
۴۸	محمودی‌نژاد، احمدحسام	۳۲۵
۴۹	مرادی، بیژن	۱۹۹
۵۰	مصلح شیرازی، علی‌نقی	۳۲۹
۵۱	منفرد، نوذر	۳۳۵
۵۲	مهرعلی‌زاده، یداله	۲۰۵
۵۳	مهری‌پور، ذبیح‌اله و زهرا عبداللهی	۲۲۱
۵۴	میر دریکوند، علی	۲۲۵
۵۵	میرناصری، نجمه‌السادات	۳۴۱
۵۶	میرهادی، سیدمهدی	۲۳۷
۵۷	نادری نبی، محمود	۲۴۳
۵۸	نهای طهماسبی، محمدرضا	۳۴۹
۵۹	هدایی‌نیا، سیده مریم	۲۴۷
۶۰	یوسفی، حمید	۳۵۵

پیش‌گفتار

با توکل بر ایزد منان و هم‌کوشی گروه پژوهشی «آموزش‌های فنی و حرفه‌ای» پژوهشکده تعلیم و تربیت، جلد پنجم «چکیده پژوهش‌ها» به صورت کتاب حاضر انتشار یافت. هدف از انتشار چنین مجموعه‌هایی، توسعه پژوهش در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، افزایش دانش و اطلاعات دست‌اندرکاران این حوزه و کمک به گسترش فرهنگ پژوهش و یاری‌رسانی به پژوهشگران است. از مطالعه اجمالی پژوهش‌های انجام شده در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توان دریافت:

- با وجود ضعف‌ها و نارسایی‌های عمده در پژوهش‌های انجام شده، این پژوهش‌ها خالی از فایده نبوده است. با انجام این پژوهش‌ها تصویری از وضع موجود برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور فراهم شده است. هرچند که این تصویر چندان روشن و دقیق نیست، وجود آن برای هشدار و اعلام خطر به مسئولان تعلیم و تربیت و پژوهشگران ضروری است. از طرف دیگر، با انجام این پژوهش‌ها، بخشی از راه دشوار تمرین و کارورزی برای انجام پژوهش در زمینه آموزش فنی و حرفه‌ای پیموده شده است و انتظار می‌رود که در آینده شاهد عملکرد بهتر پژوهشگران این حوزه باشیم. این انتظار در چند سال اخیر، تا حدی تحقق پیدا کرده است.

- برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای از جنبه‌های مختلف (سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، تدارک امکانات و منابع، اجرا و ارزشیابی برنامه) با مشکلات و موانع اساسی مواجه است.

- برای تغییر و اصلاح برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای، منابع و فرصت‌هایی (توجه بیشتر برنامه‌ریزان و مجریان به دانش علوم تربیتی، توسعه برنامه‌ریزی و پژوهش در کشور، توجه ویژه مسئولان کشور به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و ...) در اختیار داریم.

- وجود مشکلات متعدد و عملکرد ضعیف دستگاه تعلیم و تربیت در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دو ضرورت را برای مسئولان تعلیم و تربیت پیش می‌آورد: الف) استمرار برنامه‌ریزی، ب) ارزشیابی نظام‌دار برنامه‌ها و انجام اصلاحات لازم.

گروه پژوهشی فنی و حرفه‌ای مفتخر است از آغاز شروع به کار خود تاکنون چکیده حدود ۳۰۰ پژوهش انجام شده در سازمان آموزش و پرورش استان‌های مختلف کشور، دانشگاه‌ها و دیگر مؤسسات

و کانون‌هایی را که به نحوی نسبت به انجام پژوهش در حوزه فنی و حرفه‌ای اقدام کرده‌اند تهیه، تدوین و منتشر کرده که فهرست آن در پیوست این جلد آمده است.

با توجه به اینکه پژوهش‌های انجام شده از کیفیت یکسان برخوردار نیستند، اتخاذ تصمیم‌گیری در خصوص به‌کارگیری نتایج پژوهش‌ها بر عهده کاربران گذاشته می‌شود. امید است انجام کار در این حد بتواند راهنمای خوبی برای مخاطبان این گونه پژوهش‌ها باشد.

از همه کسانی که در تدوین، آماده‌سازی و انتشار این اثر همکاری داشته‌اند، به ویژه اعضای گروه پژوهشی فنی و حرفه‌ای، دکتر نعمت اله متین، دکتر احد نویدی، نصرت اله بدری و احمد رمضانی واسوکلایی و همکاران اداره انتشارت پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش و حروف‌چین متن، خانم لیلا خیری، صمیمانه سپاس‌گزاری می‌کنیم و از کلیه خوانندگان تقاضا داریم ما را از انتقادهای عالمانه و سازنده خود بهره‌مند سازند.

دکتر هاجر تحریری نیک صفت

سرپرست پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش

نقش نیروی انسانی در توسعه بر کسی پوشیده نیست. به منظور ایفای این نقش به صورت مؤثر، ضروری است تربیت نیروی انسانی را جزء اولویت‌های ملی به حساب آورد. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای که اینک توجه بسیاری از کشورهای جهان را به خود جلب کرده به صورت بسیار گسترده در حال گسترش است به گونه‌ای که یکی از اهداف مهم توسعه کشورها شمرده می‌شود. در میهن اسلامی مان که امکان توسعه در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات وجود دارد، آموزش و تربیت نیروی انسانی در حوزه فنی و حرفه‌ای از استلزامات اساسی توسعه است.

بی‌شک توسعه مناسب و ارتقای کیفی برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای تنها از طریق انجام پژوهش‌های معتبر امکان‌پذیر است و بدون اتکا به یافته‌های پژوهشی، هر اقدامی در جهت توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به سرانجام نخواهد رسید. بعضی از مؤسسات علمی و مراکز پژوهشی چنین شرایطی را احساس نموده و در جهت کیفیت بخشی به برنامه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تلاش‌های خوبی به عمل آورده‌اند.

با توجه به این که توسعه پژوهش و مدیریت و پشتیبانی پژوهشی مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به آگاهی از وضعیت مطالعات موجود وابسته است، نگارنده این مقدمه، به عنوان مدیر گروه پژوهشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، بیان چند نکته را ضروری می‌داند.

۱- مجموعه پنج جلدی «آموزش‌های فنی و حرفه‌ای / چکیده تحقیقات» تقریباً شامل همه پژوهش‌های انجام شده در حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای است که در طول دهه گذشته انتشار یافته‌اند. اگر چه در این پژوهش‌ها کاستی‌ها و نارسایی‌هایی در خصوص روش‌شناسی، یافته‌ها و پیشنهادها وجود دارد اما به نظر می‌رسد پیام‌های مفیدی برای پژوهشگران و دست‌اندرکاران حوزه‌های ستادی و اجرایی و مسئولان حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دربر دارند.

۲- مطالعه این مجموعه و سایر مجموعه‌های منتشر شده می‌تواند در همه مراحل پژوهش، از مسئله‌یابی تا ارائه پیشنهادها به پژوهشگران و دیگر مخاطبان، کمک کند.

۳- شورای تحقیقات سازمان‌های آموزش و پرورش، کمیته‌های پژوهشی معاونت‌ها و سایر کانون‌های پژوهشی در حوزه آموزش و پرورش می‌توانند از این مجموعه برای روش‌شناسی، تصمیم‌گیری و نقد و بررسی‌ها و مطلع شدن از فعالیت‌های پژوهشی در زمینه‌های گفته شده کمک بگیرند.

۴- در اکثر پژوهش‌ها به صورت روشن آمده است که برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور از سیاست‌های مدون و روشن تبعیت نمی‌کند و در این بخش ضعف اساسی وجود دارد. برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای متولیان متعدد دارد، بنابراین در سیاست‌ها تناقض و ابهام دیده می‌شود. از اولویت‌های مهم برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای، تدوین مبانی نظری و سیاست‌های روشن و اعمال مدیریت اثربخش است.

۶- در بیشتر پژوهش‌ها به عدم میزان تناسب بین نیازهای جامعه و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اشاره شده است.

پژوهشگران به طور آشکار به کافی نبودن انطباق برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای برای نیازهای بخش‌های مختلف اقتصادی اشاره کرده‌اند. به نظر می‌رسد به گسترش رشته‌ها و ایجاد رشته‌های جدید، تهیه و تدوین محتوا با توجه به امکانات و نیازهای مناطق مختلف توجه کافی نمی‌شود. برای تنظیم برنامه آموزشی مناسب، نیازسنجی آموزشی و آشنایی بیشتر با نیازهای بازار می‌تواند در این خصوص تأثیرگذار باشد. شواهد پژوهشی موجود نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای یا بیکارند یا بسیاری از آنها در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی خود مشغول به کار نشده‌اند.

۷- در تعدادی از پژوهش‌ها اشاره شده است که مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش فنی و حرفه‌ای چشمگیر نیست و به منظور ارتقای کیفیت و منزلت اجتماعی این گونه آموزش‌ها، لازم است به روش‌های مختلف، جاذبه‌های مشارکت بخش خصوصی را به منظور یاری رساندن به این حوزه فعال کرد. تعدادی از پژوهش‌ها اشاره کرده‌اند که ضوابط و معیارهای هدایت تحصیلی و نیز فرایند برنامه هدایت تحصیلی مناسب نیست و عده‌ای از دانش‌آموزان در این رشته‌ها از ویژگی‌های مطلوب برخوردار نیستند. تعدادی از پژوهش‌ها به مشکلات اجرایی و آموزشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای پرداخته‌اند. در این پژوهش‌ها اشاره شده است که سرانه آموزشی، فضاهای آموزشی، تجهیزات آموزشی و کمک

آموزشی، از جمله آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها و سایر عناصر مربوط به برنامه‌های آموزشی، آن گونه که باید رضایت‌بخش نیستند.

در یک نگاه کلی به پژوهش‌های انجام شده می‌توان دریافت که:

- بخشی از پژوهش‌های انجام شده از کیفیت مطلوب برخوردار نیستند. بنابراین به یافته آنها برای تصمیم‌گیری‌های اساسی نمی‌توان اعتماد نمود.
- کیفیت و کمیت پژوهش‌ها نشان می‌دهد آن گونه که باید در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای پژوهش‌های لازم و مورد نیاز انجام نمی‌شود و بخشی از مسائل مهم و اساسی این حوزه هنوز پژوهیده نشده‌اند.
- روش پژوهش اکثریت پژوهش‌ها دارای نقص است گاهی فرآیند پژوهش به درستی طی نشده است و حتی در پژوهش به جامعه آماری شیوه نمونه‌گیری اشاره نشده است.
- علی‌رغم نارسایی‌ها و نقایص موجود در پژوهش‌ها، انجام آنها خالی از فایده نبوده و می‌توان ادعا نمود که تصویری از وضع موجود برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور فراهم شده است. اگر چه این تصویر بسیار روشن نیست، اما وجود آن برای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان لازم و ضروری است.

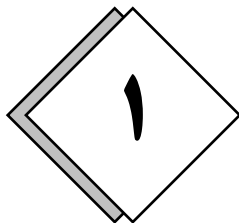
با توجه به آنچه که درباره پژوهش‌های انجام شده بیان شد می‌توان نتیجه گرفت که توسعه و گسترش پژوهش‌های ناظر بر حوزه فنی و حرفه‌ای و کیفیت بخشی به آنها از ضروریات نظام آموزش و توسعه ملی کشور است. و لازم است برای سرعت بخشیدن به فعالیت‌های پژوهشی در این حوزه نسبت به آموزش‌های پژوهشی، جذب و گزینش پژوهشگران، افزایش بودجه‌های پژوهشی، تعیین اولویت‌ها و مسئله‌یابی در این خصوص توجه ویژه به عمل آورد.

دکتر نعمت ا... متین

مدیر گروه پژوهشی فنی و حرفه‌ای

بخش اوّل

**توصیف و ارزشیابی برنامه‌های
آموزش فنی و حرفه‌ای**



بررسی نظام‌های آموزشی ریاضی هنرستان‌های کشور

* پژوهشگر: محمد ابراهیمی مطلق

* استاد راهنما: دکتر اسماعیل بابلیان

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال و محل انتشار: ۱۳۸۵- سازمان آموزش و پرورش استان قم

بیان مسئله

با بیست سال تجربه آموزش ریاضی در هنرستان‌ها و دبیرستان و پیش‌دانشگاهی و حدود ده سال تدریس در آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای و ده سال سرگروهی ریاضی ناحیه و استان، با این مسئله مواجه بودم که آموزش ریاضی هنرستان‌ها با هنرجویان سنخیت (شمول شقاقی) ندارد و هنرستان‌ها دچار افت تحصیلی آشکار و پنهان بسیار هستند.

تغییر تألیف کتاب ریاضی ۵ سال در سال‌های ۷۴ و ۷۵ به صورت تخصصی هر رشته و تألیف کتاب ریاضی ۵ به صورت مشترک برای همه رشته‌ها در سال ۷۴-۷۵ به صورت تخصصی هر رشته و تألیف

کتاب ریاضی ۵ به صورت مشترک برای همه رشته‌ها در سال ۷۶-۷۷ و اعتراض عمومی مدیران و دبیران و دانش‌آموزان به دلیل سنگین بودن محتوای کتاب به تألیف مجدد کتاب در سال تحصیلی ۸۲-۸۳ انجامید حکایت از همین فرضیه دارد که نظام آموزش ریاضی هنرستان‌ها موفق نبوده است یا با ساختار شناختی ذهن هنرجویان پیوند ندارد.

با توجه به روند توسعه برنامه چهارم دولت، با رویکرد گسترش رشته‌های فنی و حرفه‌ای در آموزش متوسطه و تقاضای روزافزون دانش‌آموزان به تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، نیاز به سیاست‌گذاری کلان در آموزش ریاضی هنرستان‌ها کاملاً مشهود است. بنابراین ضروری است تشکیلات آموزش هنرستان‌ها شامل گروه‌های ریاضی کشور (کارشناسان ارشد آموزش ریاضی) گروه ریاضی فنی استان‌ها و گروه ریاضی نواحی فعال و انجمن برنامه‌ریزی تحصیلی هنرستان‌ها نیز تشکیل یا فعال شود و در نتیجه آن یک استاندارد آموزش ریاضی در هنرستان‌ها ارائه شود و پژوهش‌های ریاضی در این حوزه انجام گیرد تا شاهد صفرهایی نباشیم که هنرجویان در ارزشیابی می‌گیرند و با نگاه به آنها دچار افسردگی روحی و روانی می‌شوند که خود، عامل عدم اعتماد به نفس و دلیل اصلی افت تحصیلی است، فارغ‌التحصیلان باید با نشاط، انگیزه و هدف و توانایی و با عقل سلیم، تفکر منطقی و نیروی کار ماهر و سالم در خدمت تولید ملی قرار گیرند و با روش‌های علمی و علم آموزش ریاضی از هدر رفتن نیروی انسانی جوان آمادۀ کار و هزینه‌های افت تحصیلی آشکار و پنهان و هزینه‌های بازآموزی هنرجویان و ترک تحصیلی و تغییر کتاب جلوگیری به عمل آید. لذا تحقیق و پژوهش در این مسئله یک مسئله لازم و ضروری و آغازی برای تصمیم‌گیری‌های کلان آموزش ریاضی در هنرستان‌هاست.

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

- ۱- بررسی نظام‌های آموزش ریاضی هنرستان‌های کشور نظام قدیم، نظام جدید (ترمی) و نظام فعلی با هدف اصلاح نظام آموزش ریاضی در جهت دستیابی به اهداف آموزش همواره مورد توجه است.

۲- ارائه الگوی مناسب برنامه آموزش ریاضی برای هنرستان‌ها با توجه به ساختار شناختی (نظریه یادگیری معنادار آزوبل) هنرجویان و حیطه‌های شناختی و روان حرکتی بلوم و متأثر از مدل آموزش MAPS.

اهداف جزئی:

- ۱- چه نوع ریاضی و چه مقدار ریاضی و با چه روش آموزش ریاضی به هنرجویان آموزش دهیم تا با پیشرفت و توسعه هنرستان‌ها مواجه شویم.
- ۲- ویژگی بارز هنرجویان نسبت به دانش‌آموزان دبیرستانی، شناسایی و مدنظر سیاست‌گذاران آموزش قرار گیرد (روحیه فنی - هنری - حرفه‌ای و پیشینه علمی) و تأثیر آن در سیاست‌گذاری‌های آموزش ریاضی بررسی شود.
- ۳- جلوگیری از صرف هزینه‌های هنگفت افت تحصیلی، اتلاف نیروی انسانی و تقویت روحیه قوی و اعتماد به نفس و ایجاد نظام باورهای سازنده در هنرجویان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا به تخصصی کردن (جداکردن) کتاب‌های ریاضی هنرستان‌ها برای سال دوم و سوم اعتقاد دارید؟
- ۲- چه ویژگی‌های بارزی از هنرجویان باید مورد نظر مؤلفان کتاب‌های هنرستان باشد؟
- ۳- آیا با سرفصل‌های ریاضی ۳ فعلی به عنوان کتاب ریاضی که می‌تواند نیازهای رشته فنی را بر طرف کند موافقت می‌کنید؟
- ۴- آیا با افزایش یک نوبت امتحان جبرانی ریاضی ۲ در تابستان در کنار تجدیدی برای اعتلا بخشیدن به مفهوم پودمانی موافقت می‌کنید؟
- ۵- آیا با کتاب ریاضی به عنوان بهترین ملاک استاندارد در آموزش هدف‌دار موافقت می‌کنید؟
- ۶- آیا مهم‌ترین عامل پیشرفت تحصیلی ریاضی در هنرستان‌ها معلم است؟

روش پژوهش

روش تحقیق، زمینه‌ای و موردی یا علی است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها و شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

این پژوهش با استفاده از منابع زیر انجام شده است: کتابخانه، اینترنت، مراجعه به مقالات و کتابهای علمی و پایان‌نامه‌ها، تجربه‌های شخصی در هنرستان‌ها و آموزشکده‌ها، نظر اساتید با نگاه فراشناخت به موضوع بررسی غنی‌سازی و علمی بودن تحقیق با مبانی آموزش ریاضی و هدفهای آموزش فنی و حرفه‌ای، روش‌های نوین آموزش (پودمانی روش فعال)، اصول آموزش ریاضی، امکانات و اصول آموزش و پرورش تطبیقی، استانداردهای آموزش ریاضی به عنوان ادبیات تحقیق، پیشینه پژوهش و تجربه‌های شخصی با ارائه پیشنهادهایی برای الگوی مناسب آموزش ریاضی هنرستان‌ها، تحقیق میدانی از جامعه آماری دبیران هنرستان‌های قم و دانشجویان آموزشکده‌های پسرانه و دخترانه قم، و استفاده از آمار توصیفی برای تأیید سؤال.

یافته‌های پژوهش

۹۰/۷۲ درصد افراد با تخصصی کردن ریاضی هنرستان‌ها موافق‌اند. ۹۳/۷۵ درصد افراد جامعه معتقدند که مؤلفان باید در تألیف ویژگی‌های فنی - حرفه‌ای، هنری، روحیه یدی (روان حرکتی) و پیشینه علمی را مورد توجه عملی قرار دهند. ۹۶/۵۱ درصد افراد جامعه آماری موافق تدریس کتاب فعلی هستند. ولی نمره اکتسابی ۳/۵ از پنج در ارائه محتوا نشان دهنده آن است که باید در ارائه محتوای فعالیت‌ها بازنگری شود. ۹۶/۷۷ درصد موافق‌اند که یک نوبت امتحان جبرانی ریاضی ۲ در تابستان در کنار تجدیدی برای اعتلا بخشیدن به مفهوم پودمانی انجام شود.

۱۰۰ درصد افراد جامعه آماری کتاب را بهترین ابزار و ملاک آموزشی دانسته‌اند، ولی در پژوهش جزوه گفتن دبیر را بر کتاب ترجیح می‌دهند و این نشان می‌دهد که محتوای کتاب با روش موجود با ساختار شناختی ذهن دانش آموز پیوند ندارد. این در حالی است که برنامه ریاضی شورای برنامه‌ریزی کاملاً استاندارد است، ولی ارائه محتوا نیاز به بازسازی دارد.

۹۸/۹۱ درصد جامعه معلم را مهم‌ترین عامل پیشرفت تحصیلی در ریاضی می‌دانند و بنا بر پژوهش Timss معلم شکاف بین کتاب و هدفهای کلی را پر می‌کند. لذا سه ویژگی معلم یعنی «دانش تخصصی، دانش حرفه‌ای، نظام باورها» اساس شخصیت معلم خوب است. بر مسئولان نیروی انسانی آموزش و پرورش است که آموزش‌های ضمن خدمت برنامه‌ریزی آموزش دبیری را طوری تنظیم کنند که از دانش دبیران در زمینه آموزش ریاضی بهره‌مند شوند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- بر اساس یافته‌های پژوهش، کتاب‌های ریاضی هنرستان اختصاصی شود. هم‌چنین محتوای ریاضی هنرستان‌ها در سال دوم و سوم مفاهیم پایه ریاضی همه رشته‌ها در دو دهه اخیر باشد.

۲- میان محتوای آموزش ریاضی هنرستان‌های ایران و محتوای ریاضی هنرستان‌های کشورهای توسعه یافته، از نظر فنی و حرفه‌ای مانند آلمان، آمریکا، ژاپن، انگلستان مقایسه تطبیقی به عمل آید.

۳- متن کتاب‌های آموزش ریاضی با بیان شیوا و روش فعالیت محور با اقتباس از مثال‌های شهودی و کاربردی تألیف شود. برای مثال (چگونه می‌توان با یک خط کش ۳۰ سانتی‌متر بلندی ساختمان مدرسه را اندازه گرفت یا چگونه می‌توان از روی خط قرمز اتومبیل سرعت اتومبیل را قبل از ترمز کردن محاسبه کرد یا ...

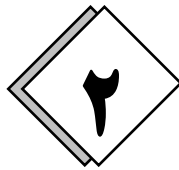
۴- در تألیف کتاب به عنوان مهم‌ترین ابزار و ملاک استاندارد در آموزش سرمایه‌گذاری شود. روش ساختمان و چینش کتاب به عنوان یک الگوی نظام‌دار حفظ شود، بدین معنا که جابه‌جایی فصول کتاب امکان‌پذیر نباشد و ساختمان کتاب پیوسته یک هدف کلی را دنبال کند.

۵- سازمان برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی اصلاح کتاب و محتوای کتاب را با تغییر فصول کتاب، بدون در نظر گرفتن سازمان کتاب، شروع محتوا، نظم بخش‌ها و فصول و ارتباط افقی و عمودی کتاب‌ها و تنها با نگاه کارشناسی فردی و بدون هماهنگی مؤلفان و برنامه‌ریزان آموزشی انجام ندهند. برای مثال فصل اول کتاب ریاضی ۲ فعلی، فصل شانزدهم کتاب ریاضی ۳ و ۴ چاپ ۷۲ باشد.

۶- با توجه به اهمیت معلم در آموزش، آموزش ضمن خدمت برای ریاضی هنرستان‌ها با جدیت انجام شود، زیرا خیلی از دبیران هنرستان با رشته تخصصی فنی ریاضی تدریس می‌کنند یا با رشته ریاضی با

اهداف رفتاری کتاب آشنا نیستند. [برای مثال یکی از دبیران برای محاسبه $\frac{\Delta y}{\Delta x}$ برای تابعی به ضابطه

$$y = x^2 + 1 \text{ در ریاضی ۲ نماد مشتق‌گیری را بیان می‌کرد.}]$$



بررسی نظرات مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در باره مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان قم در سال تحصیلی ۸۳-۸۲

* پژوهشگر: ناصر الیاسی

* استاد راهنما: دکتر حسین حنیفر

* نوع سند: پایان نامه کارشناسی ارشد

* سال و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان قم

بیان مسئله

نهاد آموزش و پرورش بستر رشد و شکوفایی و سازنده هویت فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و ... هر ملتی به حساب می‌آید. به بیان دیگر، باید تمدن بشری را مدیون این نهاد اجتماعی دانست. با شناخت تأثیر قطعی نهاد آموزش و پرورش و سرنوشت ملت‌ها، شناخت ماهیت خود این نهاد و دریافت و تشخیص پارامترهای تأثیرگذار مثبت و منفی بر بدنه آن، ضرورت اجتناب‌ناپذیر در هر جامعه است. بدیهی است اگر کل این نهاد به عنوان سیستم نیروبخش جامعه حفظ شود و از آسیب

ضربات منفی مصون نماند، کم‌کارایی آن از دست می‌رود و نه تنها مشکلی از جامعه حل نمی‌شود، بلکه خود به مشکلی بزرگ تبدیل خواهد شد.

در میان مقاطع تحصیلی همه کشورهای جهان، همواره آموزش متوسطه منبع تأمین نیروی انسانی ماهر و نیمه ماهر به شمار می‌آید و از این رو تأثیر ویژه‌ای در میزان موفقیت در برنامه‌های توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی دارد. یکی از اهداف نظام آموزش متوسطه، توسعه و تعمیق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و آماده ساختن دانش‌آموزان جهان و آینده‌سازان کشور برای ورود به بازار کار بوده است. از آنجا که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و تربیت نیروی متخصص برای دولت هزینه‌های سنگینی به دنبال خواهد داشت و در این راستا بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاری‌های بی‌بازده دولت به نوعی اتلاف سرمایه به حساب می‌آید و برای جلوگیری از خسارت‌های مالی و معنوی، ایجاد فرصت‌های برابر برای دستیابی به شغل و بازار کار و کمک به حل مشکل بیکاری، هدف فعالیت‌های هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای است. لذا دقت در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری اقدام‌های اجرایی و شناخت مشکلات اجرایی و آموزش و در نظر گرفتن مداوم عوامل و موانع بازدارنده از جمله روش‌هایی است که می‌تواند توسعه پایدار شاخه فنی و حرفه‌ای را همراه داشته باشد.

با وجود تلاش‌های انجام گرفته در طراحی آموزشی و اجرایی در شاخه فنی و حرفه‌ای در هنرستان‌ها، شواهدی وجود دارد مبنی بر این که آموزش هنرجویان در زمینه توانا ساختن فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها برای احراز مشاغل مرتبط با رشته خویش در صنعت چندان کارایی ندارد و نقایص و نارسایی‌ها و مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌ها در کارایی پایین فارغ‌التحصیلان اثرگذار است. متخصصان تعلیم و تربیت یکی از وظایف عمده آموزش متوسطه را تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص برای اداره صنایع و تکنولوژی کشور و کم کردن فاصله آموزشی با مهارت‌های مورد نیاز افراد برای اشتغال می‌دانند. موضوع اشتغال امروزه یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های فکری مسئولان و دولت‌مردان جامعه ماست.

مدیران آموزشگاه‌ها یکی از مهم‌ترین مجریان آموزشی هستند که مشکلات هر طرح برنامه‌ریزی شده آموزشی در درجه اول متوجه این افراد می‌شود. لذا این تحقیق در پی بررسی مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان قم از دید مدیران است.

اهداف پژوهش

هدف کلی این پژوهش بررسی نظرات مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در ارتباط با مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان قم است.

اهداف جزئی پژوهش

- ۱- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه سرانه آموزشی با توجه به هزینه‌بر بودن آنها در این نوع آموزش‌ها از دیدگاه مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه فضاهای آموزشی و کارگاهی و تناسب آن با ظرفیت دانش‌آموزان از دیدگاه مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه نیروی انسانی متخصص و تحصیل کرده و ماهر برای آموزش‌های نظری و عملی از دیدگاه مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه علاقه هنرجویان نسبت به رشته تحصیلی خود از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها؛
- ۵- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه استفاده از راهنمایی مشاوران به میزان کافی برای هنرجویان از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها؛
- ۶- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه هماهنگی بین محتوای دروس نظری و عملی از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها؛
- ۷- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی شاخه فنی و حرفه‌ای در زمینه هماهنگی رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کارایی فارغ‌التحصیلان در اشتغال آنان از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها؛
- ۸- بررسی میزان مشکلات اجرایی- آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در زمینه کادر اجرایی و آموزشی مجرب در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای از دیدگاه مدیران.

اهداف کاربردی

الف) ارائه پیشنهادها به منظور رفع مشکلات و نارسایی‌های آموزشی هر چه بهتر نظام جدید آموزش متوسطه در شاخه فنی و حرفه‌ای؛

ب) ارائه پیشنهادها به منظور رفع مشکلات و نارسایی‌های اجرایی هر چه بهتر نظام جدید آموزش متوسطه در شاخه فنی و حرفه‌ای.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا از دیدگاه مدیران سرانته آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای با توجه به هزینه‌بر بودن آنها در این آموزشگاه‌ها کافی است؟
- ۲- آیا از دیدگاه مدیران، فضاهای آموزشی و کارگاهی در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای متناسب با ظرفیت دانش‌آموز است؟
- ۳- آیا از دیدگاه مدیران، نگرش نیروی انسانی متخصص و تحصیل‌کرده و ماهر در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای برای آموزش‌های نظری و عملی وجود دارد؟
- ۴- آیا از دیدگاه مدیران هنجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در رشته مورد علاقه خود مشغول تحصیل‌اند؟
- ۵- آیا از دیدگاه مدیران، راهنمایی و مشاوره به میزان کافی برای هنجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای صورت می‌گیرد؟
- ۶- آیا از دیدگاه مدیران، بین محتوای نظری و عملی و زمان تعیین شده برای تدریس هماهنگی لازم وجود دارد؟
- ۷- آیا از دیدگاه مدیران، بین رشته‌های تحصیلی شاخه فنی و حرفه‌ای و کارایی فارغ‌التحصیلان و اشتغال آنان هماهنگی وجود دارد؟
- ۸- آیا از دیدگاه مدیران، هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای از کادر اجرایی مجرب برخوردارند؟

روش پژوهش

در انجام این تحقیق از روش توصیفی استفاده شده است. همچنین به دلیل این که پژوهشگر در پی کشف عقاید، افکار، و تجسم ترجیحات و تجربیات مجریان این شاخه از نظام آموزشی است، به گردآوری و بررسی نظرات مدیران در باره مشکلات اجرایی و آموزشی می‌پردازد. لذا این پژوهش از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش ۱۵ مدیر هنرستان دولتی است که ۸ هنرستان پسرانه و ۷ هنرستان دخترانه را شامل می‌شود.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

به دلیل محدود بودن جامعه آماری که در این پژوهش، از روش سرشماری استفاده شده است. یعنی از تمام مدیران نظرخواهی به عمل آمده است. در واقع حجم نمونه آماری برابر جامعه آماری است که تعداد آنها ۱۵ نفر است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در پژوهش مورد نظر تنها از یک پرسشنامه با ۳۸ سؤال استفاده شده است. در این پرسشنامه از مقیاس نگرش سنج چهار درجه‌ای لیکرت بهره گرفته و آلفای کرونباخ با اعتبار ۸۶ درصد به دست آمده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل آماری، اطلاعات به دست آمده در این پژوهش با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی، خلاصه و طبقه‌بندی شده‌اند داده‌ها پس از کدبندی از طریق رایانه تحلیل و به تعیین فراوانی و درصدگیری پرداخته شده است.

یافته‌های پژوهش

تحقیقات انجام گرفته در داخل و خارج از کشور در خصوص مشکلات اجرایی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و نیز نتایج پژوهش حاضر، بیانگر آن است که مشکلات اجرایی و آموزشی از دیدگاه مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای ۴۰ درصد مربوط به سرانه آموزشی، ۶۰ درصد مربوط به فضاهای کارگاه‌ها، ۵۳ درصد مربوط به نگرش نیروی انسانی متخصص و ماهر، ۲۰ درصد مربوط به تحصیل در

رشته‌های مورد علاقه، ۴۰ درصد مربوط به راهنمایی و مشاوره، ۴۷ درصد مربوط به محتوای نظری و عملی دروس، ۲۷ درصد مربوط به تناسب رشته مورد تحصیلی با کارایی بیرونی و ۳۳ درصد مربوط به کادر اجرایی است. در حالی که از دیدگاه مدیران، ۶۰ درصد فاقد مشکلات سرانه آموزشی و ۴۰ درصد دارای کارگاه و فضای آموزشی مناسب‌اند. ۴۷ درصد به نیروی متخصص و ماهر نگرش مثبت دارند و ۸۰ درصد فراگیران با علاقه رشته تحصیلی را انتخاب کرده‌اند. ۶۰ درصد فراگیران از خدمات رفاهی و مشاوره بهره‌مندند. ۵۳ درصد بین محتوای نظری و عملی دروس هماهنگی وجود دارد. ۷۳ درصد بین رشته تحصیلی فراگیران در هنرستان‌ها و کارایی بیرونی آنان ارتباط وجود دارد. ۶۷ درصد هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کادر اجرایی مجرب دارند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- تأمین بودجه مناسب برای هنرستان‌ها و مدارس و تخصیص به موقع آن با توجه به تورم؛
- ۲- بررسی مشکلات شاخه فنی و حرفه‌ای و طرح در جلسه شورای عالی اداری استان با دعوت از مدیران صاحب‌نظر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان؛
- ۳- هماهنگی بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نیاز فارغ‌التحصیلان؛
- ۴- انجام پژوهش‌های مشابه این پژوهش در سایر استان‌ها و در صورت امکان در سطح کشوری؛
- ۵- نتایج این پژوهش به اطلاع مسئولان شاخه فنی و حرفه‌ای و مدیران هنرستان‌ها برسد تا راهکارهای عملی برای رفع آنها ارائه شود؛
- ۶- بها دادن به دروس فنی و حرفه‌ای در هنرستان‌ها در برابر دروس تنها نظری و توسعه و گسترش و عمق بخشیدن به محتوای دروس کارگاهی و توسعه هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در جوار کارخانه‌های دولتی؛
- ۷- تجدیدنظر در قوانین هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در بخش سرانه آموزشی با توجه به هزینه‌بر بودن این گونه آموزش‌ها؛
- ۸- تغییر نگرش در مسئولان استان به‌ویژه در سازمان آموزش و پرورش استان، نسبت به افزایش کیفی و کمی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی و غیر رسمی با توجه به عملکرد برنامه سوم توسعه کشور

برای دستیابی به اهداف برنامه مورد نظر (عقب افتادگی ۳/۳ درصد استان قم نسبت به شاخص کشوری)؛

۹- انتخاب مدیران بر اساس مدرک تحصیلی و رشته فنی یا مدیریتی و افزایش دوره‌های ضمن خدمت استانی و کشوری برای عوامل اجرایی و آموزشی؛

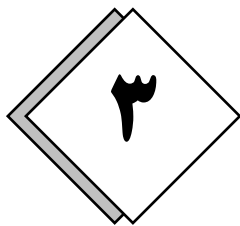
۱۰- سرمایه‌گذاری بیشتر برای کارایی درونی و بیرونی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از طریق وزارت آموزش و پرورش؛ بهتر است این آموزش‌ها در درون آموزش عمومی از کودکان تا دبیرستان مدنظر برنامه‌ریزان تعلیم و تربیت قرار گیرد؛

۱۱- اطلاع‌رسانی دقیق و مشاوره علمی و صحیح و انجام آزمون‌های رغبت‌سنج و تحصیلی برای پذیرش دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند در رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛

۱۲- ایجاد رشته‌های منطبق با صنایع داخلی هر منطقه و هماهنگ با شرایط اقلیمی و صنعتی منطقه جذب دانش‌آموزان؛

۱۳- رعایت حداقل استانداردهای ملی در انتخاب و ساخت هنرستان‌ها با توجه به رشته‌های موجود؛

۱۴- تشکیل بانک اطلاعاتی فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای برای به‌کارگیری هر چه بهتر و سریع‌تر در صنایع و اطلاع‌رسانی به شرکت‌های تولیدی و خدماتی.



بررسی میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و ارائه راهکارهایی برای جلب مشارکت آنان

* پژوهشگر: فرشته امامی

* نام ناظر: محمدتقی آئینه بیگی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵ - سازمان آموزش و پرورش خراسان شمالی

بیان مسئله

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با اهداف اصلی ایجاد توانایی و مهارت در افراد برای کسب شغل و حرفه، هم اکنون به عنوان یکی از منابع اصلی تأمین نیروی انسانی ماهر مورد نیاز جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی، جایگاه ویژه‌ای در نظام آموزش کشورها دارد. تربیت این نیروها در مقایسه با رشته‌های نظری هزینه سنگین‌تری می‌خواهد. اگر این نیروها به درستی تربیت نشوند یا به شکل صحیح به کار گرفته نشوند اتلاف هزینه‌ها را به دنبال خواهد داشت.

با توجه به این که دنیای کار تحول می‌پذیرد و به همراه آن نقش دولت در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای تغییر می‌کند و تحولات ژرف اقتصاد جهانی، دولت‌ها و بخش‌های خصوصی را ناگزیر می‌کند که نسبت به تنظیم راهبردها در سطح عمومی و به ویژه در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای بازاندیشی کنند؛ لذا پژوهش حاضر درصدد است ضمن این که به میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش پی ببرد، مشکلات آنان را نیز مشخص کند و در نهایت به ارائه راهکارها و پیشنهادهایی برای جلب مشارکت بیشتر این بخش بپردازد.

اهداف پژوهش

- ۱- برآورد میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، پسران و دختران در دهه (۱۳۸۵-۱۳۷۵) در شهر بجنورد؛
- ۲- شناخت موانع اقتصادی بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- شناخت موانع فرهنگی بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش؛
- ۴- شناخت موانع مدیریتی بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۵- ارائه پیشنهادهای و راهکارهایی برای جلب بیشتر مشارکت بخش خصوصی.

سؤال‌های پژوهش

الف) سؤال اصلی:

- میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در دهه (۱۳۷۵-۱۳۸۵) چه اندازه است؟

ب) سؤال‌های فرعی:

- ۱- میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش پسران در دهه (۱۳۷۵-۱۳۸۵) چه اندازه است؟
- ۲- میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش دختران در دهه (۱۳۷۵-۱۳۸۵) چه اندازه است؟
- ۳- آیا موانع اقتصادی در مشارکت بخش خصوصی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر است؟

۴- آیا موانع فرهنگی در مشارکت بخش خصوصی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر است؟

۵- آیا موانع مدیریتی در مشارکت بخش خصوصی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر است؟

۶- راهکارهای افزایش جلب مشارکت بخش خصوصی در این آموزش‌ها کدام‌اند؟

روش پژوهش

با توجه به ماهیت موضوع پژوهش و اهداف آن، تحقیق از نظر پژوهش کاربردی است. روش اجرای پژوهش حاضر از نوع توصیفی پیمایشی (زمینه‌یابی) است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه مدیران مراکز خصوصی در ارتباط با آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهر بجنورد وابسته به اداره آموزش و پرورش و اداره کار و امور اجتماعی هستند. تعداد این مدیران ۶۲ نفر است و اکنون مشغول به کارند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده بدون جایگزین استفاده شده است.

برای تعیین حجم نمونه از فرمول زیر استفاده شده است:

$$n = \frac{N \cdot Z^2 \cdot S^2}{d^2 (N - 1) + Z^2 \cdot S^2}$$

$$Z = 1/96$$

N = حجم جامعه آماری

$$d = \text{خطای مجاز}$$

S² = واریانس نمونه

$$n = \text{حجم نمونه}$$

که اگر $S = 7/80$ ، $d = 1/40$ ، $N = 62$ را در ده نمونه در نظر بگیریم از میان تعداد ۶۲ مدیر، ۴۲ نفر انتخاب می‌شوند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

با توجه به نوع اطلاعات لازم در انجام این پژوهش از روش بررسی اسناد و مدارک برای جمع‌آوری اطلاعات در زمینه ادبیات و سوابق موضوع تحقیق استفاده شده است. با مطالعه پژوهش‌های انجام شده در این زمینه و بررسی ابزار گردآوری داده‌ها در پژوهش‌های قبلی، پژوهشگر از ابزار پرسشنامه برای گردآوری داده‌ها استفاده کرده است. در ۱۰ پرسشنامه‌ای که در نمونه اولیه تکمیل شده، مقدار آلفای به‌دست آمده ۰/۷۱ است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در پژوهش حاضر برای توصیف داده‌ها و مشاهدات از روش‌های آماری توصیفی شامل رسم جداول، توزیع فراوانی، نمودارها و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی نظیر میانگین، میانه، انحراف معیار و برای تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. برای استنباط آماری از شاخص‌های برآورد میانگین واقعی افراد تربیت شده و همچنین آزمون T تک متغیری استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- در مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آمار ثبت نام شدگان در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۷۵، ۸/۳۱ برابر افزایش داشته است. همچنین میزان دانش‌آموختگان در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۷۵ دارای ۶/۲۲ برابر افزایش است. در مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش پسران، آمار ثبت نام شدگان پسر از سال ۱۳۷۶ تا ۱۲/۱۵ برابر در سال ۱۳۸۵ افزایش یافته است. در مورد دانش‌آموختگان پسر نیز در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۷۵ با ۴/۳۳ برابر افزایش همراه است. مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ثبت‌نام‌شدگان دختر در سال ۱۳۸۵ با ۶/۴۲ برابر افزایش نسبت به سال ۱۳۷۵ همراه بوده و آمار دانش‌آموختگان دختر نیز در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۷۵، ۵/۶۵ برابر افزایش داشته است.

۲- موانع اقتصادی در این پژوهش با شش شاخص (میزان وام دریافتی از دستگاه‌های دولتی، مشکلات وام دریافتی، تأمین فضای کارگاهی و آزمایشگاهی، تأمین هزینه تجهیزات و وسایل کارگاهی، تأمین منابع مالی و مدت زمان برگشت سرمایه) سنجیده شد. شاخص میزان وام دریافتی بیشترین تأثیر را از دید آزمون‌شوندگان دارد. بین میانگین نظری داده‌های میزان وام دریافتی (۱۸) و میانگین واقعی آن (۲۱/۰۲۳) تفاوت معنادار مشاهده شد و محقق بدین نتیجه دست یافت که موانع اقتصادی در میزان مشارکت بخش خصوصی مؤثر است.

۳- موانع فرهنگی با شاخص‌های (سطح آگاهی مراجعان، نگرش خانواده‌ها، میزان ارزش‌گذاری جامعه، میزان سواد مهارت‌آموزان، منطقه‌ای کردن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، تأثیر فاکتور جنسیت) سنجیده شد که شاخص سطح آگاهی مراجعان بیشترین تأثیر را از دید آزمون‌شوندگان دارد. بین میانگین نظری (۱۸) و میانگین مشاهده شده (۲۱/۲۱) تفاوتی معنادار وجود داشت و تأثیر موانع فرهنگی در میزان مشارکت بخش خصوصی آشکار شد.

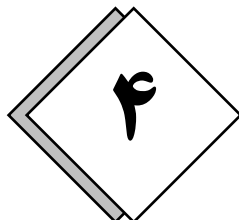
۴- موانع مدیریتی با شاخص‌های (جذب نیروی انسانی متخصص و ماهر، تهیه و تدوین محتوای دروس، تناسب محتوای دروس با نیازهای بازار کار، میزان تبادل اطلاعات بین مرکز و سایر مراکز علمی، میزان ارتباط با آموزش و پرورش محلی، میزان اختیارات مدیر در تدوین دستورالعمل‌ها و تصمیم‌گیری‌ها) سنجیده شد که از نظر آزمون‌شوندگان شاخص تناسب محتوای دروس با نیازهای بازار کار بیشترین تأثیر را دارد و بین میانگین نظری (۱۸) و میانگین مشاهده شده (۱۸/۸۲) تفاوتی معنادار وجود نداشت. بنابراین، موانع مدیریتی در میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر به‌نظر نمی‌آید.

پیشنهادهای پژوهش

۱- عوامل اقتصادی و فرهنگی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌صورت علمی و دقیق‌تر مورد بررسی قرار گیرد.

۲- کارشناسان خبره و متخصص به ارزیابی شرایط بخش‌های خصوصی و دولتی بپردازند و برای رفع نواقص راهکارهای علمی ارائه شود.

- ۳- بخش دولتی بیشتر به معرفی منزلت و موقعیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در نزد رسانه‌ها بپردازد.
- ۴- ارزیابی به منظور بررسی هماهنگی نوع آموزش‌ها با نیاز بازار کار صورت شود.
- ۵- بررسی موانع بخش خصوصی از دیدگاه سایر دست‌اندرکاران و مهارت‌آموزان نیز انجام شود.
- ۶- نتایج تحقیقات در اختیار مراکز خصوصی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای قرار گیرد.
- ۷- ظرفیت پژوهش نیروهای شاغل در آموزش فنی و حرفه‌ای گسترش یابد.
- ۸- به طرح‌های پژوهش مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای شورای تحقیقات اولویت داده شود.
- ۹- ارزشیابی جامع از برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش در طی طرح‌های تحقیقاتی به‌عمل آید.
- ۱۰- با توجه به علم دسترسی به آمار دقیق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطح استان، تحقیقات گسترده‌ای در این زمینه انجام گیرد.



بررسی کارایی بیرونی و اثربخشی فارغ‌التحصیلان رشتهٔ ساخت و تولید در
سال‌های ۷۵ تا ۷۸

* پژوهشگر: حسن امینی

* ناظر: مهندس حمید منصورنیا

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای

بیان مسئله

با بررسی‌ها و تحقیقاتی که در بارهٔ رشتهٔ ساخت تولید (کارایی بیرونی و اثربخشی) در آموزش و پرورش به عمل آمد مشخص شد که تحقیقی در این راستا صورت نگرفته است. همچنین با توجه به سرمایه‌گذاری‌هایی که در این رشته از سالیان دور انجام شده و تا به امروز نیز ادامه دارد، سالانه اعتبار قابل توجهی صرف خرید تجهیزات و تعمیر و نگهداری در این رشته می‌شود. سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای در صورتی که نرخ بازدهی اجتماعی آن بالا باشد از بهترین نوع سرمایه‌گذاری

برای توسعه کشور است. اگر این سرمایه‌گذاری هماهنگ با تحولات تکنولوژی و گسترش ارتباطات و نیازهای معقول جامعه طراحی و تنظیم نشود، کارایی بیرونی این نظام آموزشی مورد سؤال قرار خواهد گرفت. در حال حاضر یکی از رشته‌های پرهزینه و گران‌قیمت در شاخه آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای رشته ساخت و تولید است. از طرف دیگر، تعداد قابل توجهی از هنرجویان رشته‌های فنی را هنرجویان رشته ساخت و تولید تشکیل می‌دهند. این در حالی است که در باره رابطه میان آموزش‌ها در رشته ساخت و تولید با نیازهای بازار کار اطلاعات دقیقی وجود ندارد. این پژوهش در نظر دارد به بررسی کارایی بیرونی و اثربخشی فارغ‌التحصیلان در رشته ساخت و تولید بپردازد تا از نتایج آن در برنامه‌ریزی آموزشی هنرجویان استفاده شود.

اهداف پژوهش

هدف کلی: تعیین میزان ارتباط و بازدهی کیفی دانش‌آموختگان رشته ساخت و تولید هنرستان‌های فنی ایران متناسب با بازار کار

- ۱- بررسی میزان اشتغال به کار دانش‌آموختگان رشته ساخت و تولید در مشاغل مرتبط؛
- ۲- بررسی عملکرد فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید؛
- ۳- بررسی تناسب رشته ساخت و تولید با بازار کار؛
- ۴- چگونگی جذب فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید در بازار کار؛
- ۵- بررسی نوع جذب فارغ‌التحصیلان در مقاطع تحصیلی بالاتر؛
- ۶- بررسی راهکارهایی که موجب موفقیت فارغ‌التحصیلان در سطوح بالاتر شده است؛
- ۷- بررسی نیازهای آموزشی نوین بازار کار؛
- ۸- بررسی علل موفق نبودن فارغ‌التحصیلان در زمینه ادامه تحصیل، جذب بازار کار و غیره.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا مهارت و توانایی‌های دانش‌آموختگان رشته ساخت و تولید، رضایت صاحبان مشاغل را تأمین می‌کند؟

- ۲- آیا تفاوتی میان مهارت‌های مورد نیاز محیط کار دانش‌آموختگان رشته ساخت و تولید و مهارت‌های آموخته شده در هنرستان‌ها وجود دارد؟
- ۳- آیا دانش‌آموختگان رشته ساخت و تولید به مشاغلی که در هدف برنامه آموزشی این رشته‌ها بوده است، دست یافته‌اند؟
- ۴- آیا گذراندن دوره فنی و حرفه‌ای در رشته ساخت و تولید به افزایش شانس گزینش فارغ‌التحصیلان در مشاغل ذی‌ربط می‌انجامد؟
- ۵- چه میزان از فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید به خوداشتغالی و کارآفرینی دست یافته‌اند؟
- ۶- چه میزان از فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید توانسته‌اند ادامه تحصیل دهند؟

روش پژوهش

روش تحقیق با استفاده از روش توصیفی است.

جامعه آماری

جامعه آماری کلیه فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دختران بین سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲ در سراسر کشور است. به‌طور کلی ۲۶۹ هنرستان دخترانه در سراسر کشور وجود دارد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری در چند مرحله انجام شد. در مرحله اول از بین استان‌های کشور تعدادی انتخاب شدند. برای تعیین تعداد آنها از رابطه زیر استفاده شده است:

$$N = \frac{NT^2PQ}{T^2PQ - NE^2}$$

که در آن N حجم نمونه، p نسبت جامعه افراد دارای صفت مورد نظر

در جامعه (Q : 1-p). E اشتباه مورد قبول T با توجه به ضریب اطمینان از جدول تعیین می‌شود. در نتیجه استان‌های منتخب عبارت بودند از: خراسان، تهران، اصفهان، آذربایجان شرقی، سمنان، یزد و گیلان.

برای انتخاب نمونه از این استان‌ها وارد مرحله دوم نمونه‌گیری می‌شویم که با توجه به آمار هنرستان‌ها، مراکز استان‌ها را انتخاب می‌کنیم. در خراسان به دلیل کمبود نمونه، بجنورد نیز در نمونه وارد شده و در سمنان به دلیل کمبود فارغ‌التحصیلان در مراکز استان، شهرهای دامغان و مهدی شهر در نظر گرفته شدند. به ۵۹۶ نفر از فارغ‌التحصیلان پرسشنامه ارسال شد که تنها ۲۲۱ نفر آنان پاسخ داده‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

(الف) بررسی کتابخوان‌های (مطالعه اسناد، مدارک، کتب)

(ب) پرسشنامه: سه پرسشنامه با ۷۳ سؤال: ۲۷ سؤال برای فارغ‌التحصیلان، ۱۶ سؤال برای مدیران آموزشکده‌ها و ۳۰ سؤال برای سرپرستان کارگاه‌ها.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

اطلاعات جمع‌آوری شده از پرسشنامه‌ها تنظیم و در جداول توزیع فراوانی و درصدی در محدوده آمار توصیفی تجزیه و تحلیل شده‌اند. سپس برای اینکه بتوانیم نظرات و اطلاعات جمع‌آوری شده را تجزیه و تحلیل و تفاوت معنادار بودن آنها را در مقابل متغیرهای مستقل تحقیق و بررسی کنیم از مجذور آن استفاده می‌کنیم.

یافته‌های پژوهش

نتایجی که از انجام پژوهش حاضر یعنی (کارایی بیرونی و اثربخشی آموزشی فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید) به‌دست آمد، می‌تواند تحت عناوین نتایج حاصل از مطالعات ادبیات موضوع و نتایج به دست آمده در اثر اعمال روش‌های آماری (بررسی، تجزیه و تحلیل و استنباط‌های آماری، سؤال‌های پرسشنامه‌های مورد استفاده در انجام پژوهش) بیان شود.

۱- با توجه به نتایج به‌دست آمده در ارتباط با میزان توانایی شغلی فارغ‌التحصیلان، بیشترین توانایی در مهارت‌های تراشکاری و مهارت‌های دستی و نقشه‌کشی به‌دست آمده است که دیگر مهارت‌ها

(قالب‌سازی، صفحه تراشکاری، سنگ‌زنی ابزار، جوشکاری، ریخته‌گری، تعمیر دستگاه‌های تراش و فرز شناسایی مواد و استفاده از جدول استاندارد) از سطح کم تا متوسط است.

۲- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان ۴۶/۶۷ درصد علاقه‌مند بودند که واحدهای کارآموزی خود را مرتبط با رشته و در کارخانجات صنعتی بگذرانند.

۳- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان برای حل مشکلات ساخت و تولید به ترتیب بهبود امکانات و تجهیزات در درجه اول و دانش‌افزایی هنرآموزان در درجه دوم و اصلاح محتوای دروس در درجه سوم اعلام شده است.

۴- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان، عدم توازن مباحث تئوری و عملی در خصوص به‌کارگیری تجهیزات، تأثیر بیشتری را در افت فارغ‌التحصیلان داشته است، به ویژه آنکه میزان به‌کارگیری تجهیزات کم مباحث تئوری و عملی از توازن پایینی برخوردار است.

۵- با توجه به نظرات صاحبان کار میزان رضایت آنها از فارغ‌التحصیلان نشان دهنده ناکافی بودن مهارت و توانایی‌های فارغ‌التحصیلان است.

۶- با توجه به نظرات صاحبان کار (۵۸/۶۱ درصد در سطح زیاد و خیلی زیاد) آنان پیشرفت کار فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید را بیشتر از کسانی که کار را به صورت تجربی یاد گرفته‌اند اعلام کرده‌اند.

۷- با توجه به درصد پایین خوداشتغالی در این رشته ۶۴/۹ درصد فارغ‌التحصیلان اعلام کرده‌اند که شاغل‌اند.

۸- بیش از ۸۰ درصد فارغ‌التحصیلان، راهنمایی‌های مشاور را برای انتخاب رشته تحصیلی متوسط تا کم اعلام کرده‌اند که نشان‌دهنده نقش ضعیف مشاور در این خصوص است.

۹- با توجه به نظر فارغ‌التحصیلان، برخی دروس تخصصی دارای ساختی است که عوامل تأثیرگذار جهت این سختی، پراکندگی اطلاعات، نامفهوم بودن اطلاعات، گستردگی اطلاعات، حجم زیاد و عدم ارتباط با رشته عنوان شده است.

- ۱۰- با توجه به اینکه فارغ‌التحصیلان میزان رضایت از رشته را زیاد اعلام کرده‌اند ولی تناسب شغل و رشته کم است، می‌توان نتیجه گرفت که میزان دستیابی فارغ‌التحصیلان به شغل مرتبط با رشته کم است.
- ۱۱- با توجه به اینکه فارغ‌التحصیلان اطلاعات فنی و تحصیلی را در به دست آوردن شغل مؤثر اعلام کرده‌اند ولی از شغل خود رضایت چندانی ندارند.
- ۱۲- با توجه به نظر فارغ‌التحصیلان (۵۹/۲۸ درصد) فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید در سطح زیاد و خیلی زیاد تصور می‌کنند که در به دست آوردن شغل از کسانی که فاقد تحصیلات این رشته هستند شانس بیشتری دارند.
- ۱۳- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان، آموزش سه ساله فنی و حرفه‌ای برای رشته ساخت و تولید برای توانمند کردن فارغ‌التحصیلان کافی نیست.
- ۱۴- با مشکلات و مسائلی که از طرف فارغ‌التحصیلان اعلام شد (۴۶/۰۷ درصد) شرایط احراز برای دوره کاردانی و ادامه تحصیل برای تمام فارغ‌التحصیلان را اعلام کرده‌اند که این شرایط یکسان نیستند.
- ۱۵- با بررسی به عمل آمده، تعداد نفرات شاغل در بخش خصوصی و دولتی تفاوت چندانی ندارد.
- ۱۶- با توجه به از نظرات فارغ‌التحصیلان (۸۸/۵۷ درصد) بیشتر فارغ‌التحصیلان این رشته، ظرف کمتر از یکسال مشغول به کار شده‌اند.
- ۱۷- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان (۶۱/۷۴ درصد در سطح زیاد و خیلی زیاد) بیشتر آنان نبود سرمایه و سیاست غیرمنصفانه استخدام را بیشترین عامل در امر بیکاری اعلام کرده‌اند.
- ۱۸- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان ارائه دروس نقشه‌کشی به کمک کامپیوتر، آموزش CNC دروس قالب‌سازی در دوره سه ساله رشته ساخت و تولید ضروری است.
- ۱۹- با توجه به نظرات فارغ‌التحصیلان، بیشتر آنان اعلام کرده‌اند که رشته ساخت و تولید را با علاقه و آگاهی و شناخت بازار کار انتخاب کرده‌اند.
- ۲۰- با توجه به نظرسنجی انجام گرفته، برخی دروس تخصصی در ابتدای سال تحصیلی به مدت یک، دو یا سه هفته معلم نداشته‌اند.

۲۱- با توجه به نظرات صاحبان کار، وضعیت تعداد فارغ‌التحصیلان که نزد صاحبان کار (نمونه) شاغل بوده‌اند، نشان دهنده این است که نظرات صاحبان کار نسبت به فارغ‌التحصیلان با شناخت کافی همراه بوده است.

۲۲- با توجه به نتایج به‌دست آمده، مشخص شد که میزان مهارت‌های آموخته شده نسبت به مهارت‌های محیط کار کم تا متوسط است.

۲۳- با توجه به ۴۸/۳۳ درصد از نظرات صاحبان کار، آنان تجربه کاری در حین تحصیل، آموزش صنعتگران، افزایش امکانات، افزایش ساعات عملی و تخصصی و آگاهی‌های لازم در انتخاب رشته راه‌های توانمندسازی فارغ‌التحصیلان می‌دانند. همچنین آموزش تجهیزات جدید در صنعت را به عنوان یک ضرورت اعلام کرده‌اند.

۲۴- نظرات صاحبان کار نسبت به مهارت‌های آموخته شده فارغ‌التحصیلان، معرف میزان رضایت پایین صاحبان کار است.

پیشنهادهای پژوهش

۱- برای تقویت مهارت‌های این رشته نیاز است ساعات کارگاهی افزایش یابد، تجهیزات کامل شود و تجهیزات فرسوده را از سیستم آموزشی خارج کنند، محتوای دروس تخصصی غنی‌تر و برخی از مهارت‌ها به‌دلیل بی‌ارتباطی با رشته حذف شود؛

۲- استفاده از مشاوران تخصصی در امر فنی و حرفه‌ای برای انتخاب رشته و اطلاع‌رسانی در آینده؛

۳- اجرای دوره‌های تخصصی و فنی و مهارتی (دانش روز) برای هنرآموزان؛

۴- با توجه به نیاز به‌دست آمده، دروس تخصصی نیاز به بازنگری و اصلاح دارند به گونه‌ای که خلاقیت را در فن و علم بیشتر همراه داشته باشند؛

۵- وضعیت حضور هنرآموزان در ابتدای سال تحصیلی سامان‌دهی شود؛

۶- سه پیشنهاد برای اجرای دوره کارآموزی:

الف (هنرستان با استفاده از تجربیات معاون فنی، مشاور، مشارکت انجمن و اولیا و مربیان هنرستان، هماهنگی‌هایی را با شرکت‌ها و صنایع و کارگاه‌های مرتبط با رشته ساخت و تولید برای جذب هنرجویان انجام دهند؛

ب (هنرستان در تابستان به عنوان یک کارگاه تولیدی جهت اجرای دوره کارآموزی با نظارت هنرآموزان فعال شود؛

ج (طرح دوره مهارتی برای گذراندن دوره کارآموزی برقرار شود به گونه‌ای که هنرجویان با گذراندن این مهارت‌ها و ارائه گواهی، دوره را به پایان برسانند؛

۷- تجهیزات در رشته ساخت و تولید (تعویض تجهیزات فرسوده، تکمیل تجهیزات) ساماندهی شود؛

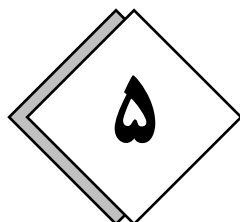
۸- ارائه تسهیلات به بخش خصوصی برای مشارکت در جذب فارغ‌التحصیلان بیشتر؛

۹- ارائه تسهیلات مالی به فارغ‌التحصیلان برای فعالیت در امر خود اشتغالی؛

۱۰- فراهم ساختن شرایط برای پیدا کردن فارغ‌التحصیلان رشته ساخت و تولید بدون هیچ گونه وقفه‌ای در دوره کاردانی با توجه به برنامه پنج‌ساله؛

۱۱- ایجاد یک واحد آزمایشگاهی در رشته ساخت و تولید برای متالوگرافی مواد؛

۱۲- طرح تکمیل و تجهیز واحد آزمایشگاهی رشته ساخت و تولید.



بررسی نقاط ضعف و قوت شاخهٔ کاردانش از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا در استان سمنان از دیدگاه دبیران و مسئولان

* پژوهشگر: حمید باباخانی

* استاد راهنما: دکتر علاءالدین اعتماد اهری

* نوع سند: پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان سمنان

بیان مسئله

تغییر بنیادی نظام آموزش و پرورش در جهت حل تعدادی از مشکلات موجود در آموزش متوسطه انجام شد که یکی از تغییرات، ایجاد شاخهٔ جدیدی از تحصیل به نام «کاردانش» بود. اصولاً هر تغییری در مناسبات و ساختار آموزشی و فرهنگی جامعه و هر نوع تصمیم‌گیری برای جایگزینی روابط و پدیده‌های نو نارسایی‌هایی در ساختار و هدف‌ها و برنامهٔ نظام آموزشی به همراه دارد

که مجموعه یا بخشی از آنها در گذر زمان قدرت انطباق با دگرگونی‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی در جامعه را ندارند و باید در آنها بازنگری شود (مجلهٔ کاردانش شمارهٔ ۳۱).

به نظر می‌رسد نظام آموزش و پرورش ما به دلایل مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به ویژه در دهه‌های اخیر و با توجه به دگرگونی‌های شتابان آن در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی آن گونه که باید پاسخگوی نیازهای برنامهٔ توسعه نبوده و در برخی موارد موجب ایجاد معضل و بحران بیشتری شده است. تورم جامعهٔ دانش‌آموزی دورهٔ متوسطه و عدم جذب فارغ‌التحصیلان در بازار کار و سردرگمی کسانی که به دانشگاه راه نیافته‌اند و مشکلات دیگر، سبب نوآوری در جهت رفع معضلات و تنگناهای موجود در نظام آموزشی متوسطه شد که یکی از پیامدهای آن ایجاد شاخهٔ کاردانش در سال تحصیلی ۷۲-۱۳۷۱ بوده است. با تأسیس این شاخه و استفاده از امکانات متنوع آموزشی در داخل و خارج آموزش و پرورش، بیش از هزار رشتهٔ مهارتی، برنامه‌ریزی و آموزش داده می‌شود. این تحول که در نظام آموزشی متوسطه ایجاد شده دارای اهداف بلندی است که باید به آنها توجه شود و برای رسیدن به آنها اقدامات اساسی صورت گیرد، بدون شک هیچ طرح و برنامه‌ای را نمی‌توان یافت که حداقل در سال‌های اولیهٔ آن به‌دور از اشکال و نارسایی باشد. معایب و نارسایی‌ها را در جریان عملی و بدون لطمه‌زدن به ساختار و هدف‌های کلی نظام می‌توان از بدنهٔ آن زدود.

در نظام آموزشی ما این مسئله به چشم می‌خورد که بعد از ده سال اجرای شاخهٔ تحصیلی کاردانش در استان سمنان، این شاخهٔ تحصیلی دارای نقاط قوت و ضعفی است که باید مشخص شوند تا نقاط قوت برای اجرای صحیح‌تر تقویت شوند و نقاط ضعف تا حد امکان از بین بروند.

در تحقیق حاضر، یافتن جواب این پرسش پژوهش مورد نظر است که:

«نقاط قوت و ضعف شاخهٔ کاردانش از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا چیست و دبیران و

مسئولان شاخهٔ کاردانش شهرستان شاهرود در این زمینه چه نظراتی دارند؟»

اهداف پژوهش

۱- بررسی نقاط ضعف و قوت شاخهٔ کاردانش از نظر محتوا در شهرستان شاهرود؛

۲- بررسی نقاط قوت و ضعف شاخهٔ کاردانش از نظر امکانات در شهرستان شاهرود؛

- ۳- بررسی نقاط قوت و ضعف شاخه‌ کاردانش از نظر روش اجرا در شهرستان شاهرود؛
- ۴- مقایسه نظرات مسئولان شاخه‌ کاردانش در باره نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا در شهرستان شاهرود؛
- ۵- مقایسه نظرات دبیران شاخه‌ کاردانش در باره نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا در شهرستان شاهرود.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخه‌ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوا تفاوت وجود دارد.
- ۲- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخه‌ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر امکانات تفاوت وجود دارد.
- ۳- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخه‌ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر روش اجرا تفاوت وجود دارد.
- ۴- بین میانگین نظرات مسئولان شاخه‌ کاردانش شهرستان شاهرود در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوای آموزشی، امکانات آموزشی و روش اجرا تفاوت وجود دارد.
- ۵- بین میانگین نظرات دبیران شاخه‌ کاردانش شهرستان شاهرود در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوای آموزشی، امکانات آموزشی و روش اجرا تفاوت وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر در حیطه تحقیقات کاربردی از نوع میدانی و روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را همه دبیران و مسئولان شاخه کاردانش استان سمنان تشکیل می‌دهند که در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ در استان سمنان مشغول به تدریس دروس مهارتی و تخصصی در این شاخه بوده‌اند که تعدادشان ۳۵۸ نفر بوده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با توجه به تعداد افراد جامعه و پراکندگی آن و دسترسی نداشتن به همه جامعه آماری در استان سمنان، شهرستان شاهرود به صورت تصادفی ساده انتخاب شد و سپس به صورت روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای حجم نمونه دبیران ۱۱۸ نفر و حجم نمونه مسئولان ۳۹ نفر در نظر گرفته شد. از طرف دیگر، به دلیل محدود بودن نمونه‌های یاد شده همه افراد مذکور به عنوان نمونه انتخاب شدند یا در واقع در شهرستان شاهرود از همه نمونه‌ها یعنی ۱۵۷ نفر به صورت سرشماری نظرسنجی به عمل آمد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار پژوهش پرسشنامه محقق است. برای برآورد پایایی این پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از طریق آمار توصیفی و استنباطی صورت پذیرفته است. در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون آماری t برای مقایسه میانگین‌های دو گروه مستقل مسئولان و دبیران در مورد مقایسه نقاط قوت و ضعف شاخه کاردانش از نظر محتوا، امکانات و روش اجرا به‌طور جداگانه استفاده شده است. همچنین از آزمون آماری تحلیل واریانس یک طرفه برای بررسی نظرات مسئولان و دبیران در مورد سه حیطه محتوا، امکانات و روش اجرا باهم استفاده می‌شود و با آزمون تعقیبی فیشر، نظرات مسئولان و دبیران در مورد مشخص و در نهایت، نتیجه‌گیری و تفسیر می‌شود.

یافته‌های پژوهش

- ۱- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخهٔ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوا تفاوت وجود ندارد.
- ۲- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخهٔ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر امکانات تفاوت وجود ندارد.
- ۳- بین نظرات دبیران و مسئولان شاخهٔ کاردانش در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر روش اجرا تفاوت وجود ندارد.
- ۴- بین میانگین نظرات مسئولان شاخهٔ کاردانش شهرستان شاهرود در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوای آموزشی، امکانات آموزشی و روش اجرا تفاوت وجود دارد.
- ۵- بین میانگین نظرات دبیران شاخهٔ کاردانش شهرستان شاهرود در مورد نقاط قوت و ضعف این شاخه از نظر محتوای آموزشی، امکانات آموزشی و روش اجرا تفاوت وجود دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- از این پژوهش معلوم شد که محتوای آموزشی دورهٔ کاردانش با توانایی استعداد و نیازهای دانش‌آموزان متناسب است. بنابراین پیشنهاد می‌شود وزارت آموزش و پرورش محتوای مطالب را تغییر ندهد و اگر تغییر می‌دهد در این حد باشد.
- ۲- به مدیران پیشنهاد می‌شود با پیگیری از تمام دبیران بخواهند که مطالب خود را با سرفصل‌ها منطبق کنند.
- ۳- پیشنهاد می‌شود وزارت آموزش و پرورش کتاب‌های درسی چاپ کند و در اختیار تمام آموزشگاه‌های کاردانش بگذارد تا همین کتاب‌ها مانند دروس عمومی تدریس شوند و از جزوه استفاده نکنند.
- ۴- پیشنهاد می‌شود به دانش‌آموزان تکالیف بیشتری بدهند و با توجه به انعطاف‌پذیری درس‌ها، مطالب مورد نیاز دانش‌آموزان را به آنها تدریس کنند و دروس تغییر نکنند.

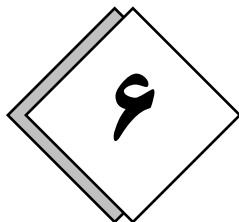
- ۵- در محتوای مطالب به این موضوعات توجه شود تا دانش‌آموزان با علم روز دنیا در باره رشته تحصیلی‌شان آشنا شوند.
- ۶- در تحقیق مشخص شد که توالی و مداومت کتاب‌ها و جزوات درسی کمتر از متوسط است. بنابراین پیشنهاد می‌شود در کتاب‌ها و جزوات سال‌های دوم و سوم هر رشته تجدیدنظر شود به طوری که کتاب‌ها و جزوات سال سوم مکمل مطالب سال‌های پایین‌تر باشد تا دانش‌آموزان بتوانند مطالب تئوری رشته تحصیلی خود را به‌طور کامل یاد بگیرند.
- در مورد فرضیه (۲) که رد شد می‌توان با توجه به اظهار نظر مسئولان و دبیران در مورد امکانات آموزشی شاخه کاردانش، پیشنهادهای زیر را ارائه داد:
 - ۱- سازمان آموزش و پرورش استان سمنان به رشته‌های مورد نیاز توجه کند و با توجه به این نیازها امکانات و تجهیزات در اختیار هنرستانها قرار دهد.
 - ۲- دبیران از تمام امکانات و تجهیزات در آموزش خود استفاده کنند و امکانات و تجهیزات، توانایی رفع نیاز متناسب با روز دانش‌آموزان را داشته باشند.
 - ۳- مدیریت آموزش و پرورش شهرستان شاهرود با یک نیازسنجی، امکانات لازم را تهیه کند تا به کمک آن بتوان نیازها را رفع کرد.
 - ۴- پیشنهاد می‌شود در مورد کشاورزی با توجه به وضعیت آب و هوایی منطقه و صنایع مورد نیاز شهرستان، تبلیغات بیشتر از طریق صدا و سیما و سایر رسانه صورت گیرد تا بتوان دانش‌آموزان مستعد و بیشتر را در این رشته‌ها جذب کرد.
- در مورد فرضیه (۳) که رد شد، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:
 - ۱- به وزارت آموزش و پرورش پیشنهاد می‌شود که در مورد هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به این شاخه تحصیلی تجدیدنظر کند.
 - ۲- به مسئولان پیشنهاد می‌شود که هر سال با توجه به نیازسنجی انجام شده در سطح شهرستان، رشته‌های مورد نیاز را در هنرستان‌های کاردانش ایجاد کنند.
 - ۳- شاخه کاردانش در سطح شهرستان گسترش بیشتری یابد و مستقل از هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در شهرستان باشد.

۴- در پژوهش مشخص شد که سازمان فنی و حرفه‌ای و بعد از آن اداره جهاد کشاورزی در آموزش دانش‌آموزان موفق است. لذا پیشنهاد می‌شود اگر امکان ایجاد تمام رشته‌ها در هنرستان‌ها نیست، بهترین مکان‌ها برای آموزش، این دو سازمان هستند.

۵- پیشنهاد می‌شود در آموزش دانش‌آموزان در کلاس‌های تئوری دروس مهارتی و کارگاه‌ها تجدیدنظر شود و علاوه بر این، کارورزی دانش‌آموزان در حین تحصیل به صورت جدی انجام گیرد.

۶- پژوهش نشان داد که شاخه‌گردانش در جلوگیری از افزایش و دیپلمه‌های بیکار موفق بوده است. لذا پیشنهاد می‌شود با توجه بیشتر به این شاخه، در گسترش آن با توجه به نیازهای شغلی جامعه اقدام شود.

۷- پیشنهاد می‌شود پس از اعلام نیازهای مراکز صنعتی، خدماتی و کشاورزی برای هماهنگی بین نیازهای جامعه و فارغ‌التحصیلان هر شاخه از طریق آمار و ارقام به رشته‌های تخصصی مورد نیاز در سطح شهرستان شاهرود اقدام شود.



ارزشیابی دوره‌های کاردانی آموزش فنی و حرفه‌ای در وزارت آموزش و پرورش

* پژوهشگر: محمودبرزگر

* ناظر: مهندس عبدالحسین نفیسی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- پژوهشکده تعلیم و تربیت

بیان مسئله

گزارش‌های منتشر شده و نظرات صاحب‌نظران و سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و مجریان آموزش‌های کاردانی فنی و حرفه‌ای، نشانگر وجود ابهام‌ها و تعارض‌ها و سؤال‌های گوناگون در زمینه‌های زیر است: جایگاه قانونی آموزشکده‌ها و بلامتکلیفی بین دو وزارتخانه، جایگاه مدارس عالی فنی و حرفه‌ای در ساختار آموزش و پرورش، میزان توسعه آموزشکده‌ها، کاردانی پیوسته یا ناپیوسته، ارتباط آموزشکده‌ها با سازمان‌های آموزش و پرورش استان‌ها و آموزش و پرورش مناطق، ورودی‌ها، وابستگی آموزشکده‌ها به آموزش و پرورش و در مقابل، انتظارات آموزش عالی از سوی دانشجویان و مشکلاتی

مانند ضعف ورودی‌ها به ویژه در دروس تئوری و علوم پایه، کیفیت استخدام و جذب نیروی انسانی، متناسب نبودن اعتبارات در مقایسه با توسعه سریع آموزشکده‌ها، فضای مشترک با هنرستان‌ها و کمبود شدید فضا، کمبود و نامناسب بودن تجهیزات و ...

لذا ارزشیابی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای به‌ویژه دوره کاردانی پیوسته که بخش عمده دانشجویان این مراکز را تشکیل می‌دهد، ضرورت دارد.

از طرف دیگر، هر برنامه‌ای در مراحل مختلف تدوین و اجرا نیازمند ارزشیابی است، حتی اگر از نظر تدوین برنامه‌ای مناسب و واقع‌بینانه، اطمینان کافی وجود داشته باشد. برنامه در حین اجرا و پس از آن نیازمند ارزشیابی است و غفلت از این مهم می‌تواند سبب انحراف از برنامه پیش‌بینی شده، نداشتن توجه کافی برای صرف اعتبارات مالی و رو به زوال گذاشتن برنامه شود.

هزینه نسبتاً بالای حرفه‌آموزی ضرورت بررسی دقیق‌تر اثربخشی را توجیه می‌کند. مفهوم اثربخشی هزینه سه اصطلاح مربوط به هم را در بر می‌گیرد: اثربخشی، کارایی و بهره‌وری. اثربخشی وقتی روی می‌دهد که نتیجه بهتری با هزینه مشابه به دست آید. مقدار آن برابر است با بهبودی که در اثر حرفه‌آموزی در حل مسائل عملکردی سازمان یا در پاسخ به نیازهای پرورش مهارت کارکنان حاصل می‌شود. کارایی هنگامی حاصل می‌شود که یک هدف مشخص با حداقل هزینه محقق شود. بهره‌وری هنگامی روی می‌دهد که نتایج بهتر با هزینه کمتر فراهم شود (ام. مولدر، ترجمه نفیسی، ۱۳۸۲).

برای تضمین موقعیت عالی‌تر برای آموزش فنی و حرفه‌ای، حصول اطمینان از کیفیت جزو اصول اساسی است. استانداردهای صلاحیت، فرایند صدور گواهینامه، استفاده از شیوه‌های معتبر ارزشیابی و تولید محصولات قابل قبول، از عوامل کلیدی به حساب می‌آیند و باید همچون علامت‌های استاندارد در کلیه نظام‌های آموزش فنی و حرفه‌ای معتبر ساخته شوند (یونسکو، ۱۹۹۹، ترجمه نفیسی، ۱۳۸۲).

با وجود این، در باره واقعیت‌های مربوط به دوره کاردانی، اسناد و مدارک مدون وجود ندارد. در اثر این کمبود، سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران این دوره‌ها در یک فضای تاریک و مبهم قرار گرفته‌اند و معمولاً تصمیمات کلان مربوط به دوره‌های مورد نظر بدون اتکا به شواهد واقعی اتخاذ می‌شود. در چنین شرایطی، جمع‌آوری، پردازش و تلفیق شواهد و اطلاعات پراکنده می‌تواند تصویر کلی برنامه دوره کاردانی فنی و حرفه‌ای را فراهم سازد و تاریکی‌های عمده را بزدايد. به همین دلیل، تحلیل وضع موجود

دوره‌های مورد نظر با تأکید بر پیامدهای مثبت و منفی آن ضرورت دارد. تحلیل برنامه‌کاردانی فنی و حرفه‌ای می‌تواند تصویر روشنی از جنبه‌های مختلف آن را برای سیاست‌گذاران و مجریان فراهم کند و نقاط قوت و ضعف برنامه را آشکار سازد. بر اساس نتایج این تحلیل، می‌توان نسبت به رفع نقاط قوت و ضعف و نارسایی‌ها اقدام کرد.

اهداف پژوهش

ارائه تصویری نسبتاً روشن از وضعیت موجود آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای و مشخص شدن نقاط قوت و ضعف

سؤال‌های پژوهش

- ۱- گسترش آموزش‌شکده‌های فنی و حرفه‌ای توسط وزارت آموزش و پرورش چگونه ارزیابی می‌شود؟
- ۲- وضعیت نیروی انسانی آموزش‌ها (ستاد، آموزش‌شکده‌ها) چگونه است؟
- ۳- وضعیت ساختار و تشکیلات و جایگاه قانونی آموزش‌شکده‌ها چگونه است؟
- ۴- وضعیت فضای آموزش‌شکده‌ها چگونه است؟
- ۵- تجهیزات و امکانات آموزش‌شکده‌ها چه وضعیتی دارد؟
- ۶- وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان آموزش‌شکده‌ها و مهارت‌های آنان چگونه است؟
- ۷- ورودی آموزش‌شکده‌ها از چه وضعیتی برخوردار هستند؟
- ۸- وضعیت برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی آموزش‌های عالی فنی و حرفه‌ای چگونه است؟
- ۹- اعتبارات و هزینه‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای چگونه است؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر که با توجه به هدف پژوهش و سؤال‌های تحقیق انتخاب شده، زمینه‌یابی است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش فعلی شامل گروه‌های زیر است:

- ۱- دانشجویان شاغل به تحصیل در آموزشکده فنی و حرفه‌ای سراسر کشور در سال تحصیلی ۸۴-۸۳؛
- ۲- فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور که حداقل ۳ سال (دختران ۲ سال) قبل از این مطالعه از دوره کاردانی فارغ‌التحصیل شده‌اند؛
- ۳- مدیران آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سراسر کشور؛
- ۴- مدرسان آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای سراسر کشور؛
- ۵- برنامه‌ریزان و مجریان آموزش‌های کاردانی فنی و حرفه‌ای.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

- ۱- تعداد ۲۳۰۰ دانشجوی شاغل به تحصیل (۱۴۷۰ مرد و ۸۳۰ زن) در ۳۹ رشته از ۱۳۲ آموزشکده فنی و حرفه‌ای کشور؛
 - ۲- ۸۰۰ نفر فارغ‌التحصیل (۴۵۵ مرد و ۳۴۵ زن) از ۳۹ رشته تحصیلی و ۳۴ آموزشکده دختران و ۵۲ آموزشکده پسران کشور؛
 - ۳- ۵۰۰ نفر از مدرسان رشته‌های مختلف آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور؛
 - ۴- ۱۲۱ نفر از مدیران آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای کشور؛
 - ۵- ۱۰ نفر از برنامه‌ریزان و مجریان آموزش‌های کاردانی فنی و حرفه‌ای.
- در گروه دانشجویان ۵ نفر از هر رشته، در گروه فارغ‌التحصیلان نیز حداقل ۵ نفر از هر رشته با توصیه افزایش آن به دو برابر برای جبران ریزش نمونه آماری، در گروه مدرسان از هر آموزشکده ۳ نفر به روش تصادفی و مدیران همه آموزشکده‌ها برای پاسخگویی به پرسشنامه‌ها تعیین شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

به منظور گردآوری داده‌های مورد نیاز از ۴ پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. این پرسشنامه‌ها به صورت باز و بسته طراحی و محتوای آن با توجه به داده‌های مورد نیاز برای پاسخگویی به سؤال‌های تحقیق تعیین شد که عبارت‌اند از: ۱- پرسشنامه فارغ‌التحصیلان ۲- پرسشنامه دانشجویان ۳- پرسشنامه مدرسان، پرسشنامه مدیران، و فرم مصاحبه.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین، انحراف استاندارد) متناسب با سطح اندازه‌گیری متغیرها استفاده شد. همچنین از آمار استنباطی (آزمون Z و آزمون T ، خی‌دو و برآورد فاصله‌ای) و روش‌های ناظر بر مطالعات کیفی استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

مهم‌ترین یافته‌های پژوهش به شرح زیر خلاصه شده است:

۱- حدود ۳۸ درصد فارغ‌التحصیلان، تحصیل در رشته خود را به دوستان و نزدیکان خود توصیه نمی‌کنند. ۵۷ درصد فارغ‌التحصیلان نیز در صورت نداشتن محدودیت، رشته‌ای جز رشته تحصیلی خود را انتخاب می‌کردند. دانشجویان نیز علاقه زیادی به آموزش‌شده ندارند. کمی علاقه و انگیزه دانشجویان از سبب‌های افت تحصیلی دانشجویان است.

۲- پذیرفته شدگان آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای در دروس نظری به ویژه علوم پایه ضعف دارند و بین توانایی شناختی آنها و ویژگی‌های رشته تحصیلی تناسب زیادی وجود دارد. همچنین به نظر می‌رسد که مشاوره و هدایت تحصیلی و شغلی به درستی انجام نمی‌شود.

۳- دانشجویان به کار گروهی علاقه زیادی ندارند و از خلاقیت و اعتماد به نفس بالایی برخوردار نیستند.

۴- از ۸۰۰ نفر فارغ‌التحصیل مورد مطالعه، ۵۶/۲ درصد شاغل، ۷/۵ درصد در حال تحصیل، ۱/۸ درصد در حال خدمت سربازی، ۶ درصد خانه‌دار و ۲۸/۲ درصد بیکارند. حدود ۱۷ درصد فارغ‌التحصیلان به

- دوره‌های بالاتر تحصیلی راه یافته‌اند. حدود ۳۷ درصد شاغلان و ۲۵ درصد بیکاران دارای شغل قبلی بوده‌اند. مدت بیکاری ۳۰ درصد افراد حداکثر ۳ ماه، ۱۰ درصد ۳ تا ۶ ماه، ۵ درصد ۶ تا ۹ ماه، ۱۳ درصد ۹ ماه تا یک سال و حدود ۲۴ درصد بیشتر از دو سال بعد از فارغ‌التحصیل شدن بیکار بوده‌اند.
- ۵- ۴۲ درصد فارغ‌التحصیلان شغل خود را از طریق دوستان و آشنایان پیدا کرده‌اند. ۲۵ درصد از طریق آگهی استخدام، ۱۶ درصد با دعوت به کار از محل کارآموزی، ۵ درصد با مراجعه مستقیم به بنگاه‌های اقتصادی، ۵ درصد با مراجعه به مؤسسات کاریابی و ۵ درصد با سایر شیوه‌ها مشغول به کار شده‌اند. مدیران نیز ابتکار فردی فارغ‌التحصیلان را مهم‌ترین عامل در اشتغال به کار افراد دانسته‌اند.
- ۶- حدود ۴۶ درصد مشاغل احراز شده از سوی فارغ‌التحصیلان مربوط به بخش خصوصی، ۴۴ درصد مربوط به بخش دولتی، ۸ درصد مربوط به کارهای شخصی و ۲ درصد مربوط به بخش تعاونی است. با وجود اشتغال نزدیک به نیمی از شاغلان در بخش دولتی، تنها حدود ۱۵ درصد افراد شاغل به صورت رسمی و پیمانی مشغول به کارند. با وجود سیاست‌های دولت مبنی بر محدود کردن استخدام در بخش دولتی و ماهیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای پاسخگویی به نیاز بخش‌های صنعتی و اقتصادی (و نه اداری)، ۴۴ درصد شاغلان در بخش دولتی و عمدتاً به صورت قراردادی و حق‌التدریس (به ویژه در آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای و تا حدودی هنرستان‌ها) به کار گمارده شده‌اند.
- ۷- از نظر فارغ‌التحصیلان، مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی و آشنایی با بازار کار و تحولات رشته، مهم‌ترین ویژگی مورد توجه کارفرمایان است و آموزش دروس کارگاهی و تخصصی بیشتر از سایر موضوعات و دروس باید مورد توجه قرار گیرد.
- ۸- حدود ۵۰ درصد از افراد شاغل رضایت شغلی ندارند. مهم‌ترین دلایل راضی نبودن آنان، به ترتیب «کافی نبودن حقوق و درآمد، بی‌ارتباط بودن شغل با رشته تحصیلی، سختی و پرمخاطره بودن کار و دوری محل کار» است.
- ۹- ۶۹ درصد فارغ‌التحصیلان شاغل در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی خود شاغل شده‌اند که این نسبت برای زنان ۷۷ و برای مردان ۶۳ درصد است. مشاغلی چون کار و تدریس در آموزش‌شده و هنرستان که نسبت بالایی از شاغلان به ویژه زنان را تشکیل می‌دهد، صرف نظر از این که چه دروسی را تدریس می‌کنند و بدون در نظر گرفتن اینکه اصولاً برای تدریس تربیت شده‌اند یا خیر، مرتبط تلقی

شده است. بر اساس نظر ۴۴ درصد فارغ‌التحصیلان، تناسب قابل قبولی بین آموخته‌های تخصصی رشته و شغل آنها وجود دارد. تناسب رشته تحصیلی و شغل و آموخته‌های تخصصی رشته با مشاغل افراد در رشته‌های مختلف متفاوت است. آموخته‌های تخصصی در رشته‌هایی که سرعت تغییرات در بازار کار زیاد است، تناسب کمتری با مشاغل دارد.

۱۰- مهم‌ترین عوامل مؤثر بر بیکاری فارغ‌التحصیلان، به ترتیب، کمبود فرصت‌های شغلی مربوط به رشته، ناعادلانه بودن انتخاب و گزینش افراد در مؤسسات، ترجیح سایر افراد بر فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای از سوی کارفرمایان و نداشتن سرمایه است. مهم‌ترین عوامل مؤثر در اشتغال افراد «انگیزه اشتغال به کار» مرتبط بودن شغل و رشته تحصیلی، نیاز مالی، مهارت کافی و نیز بازار کار بوده است.

۱۱- اطلاعات و تجارب کسب شده در آموزشکده از نظر ۳۵ درصد افراد، تأثیر قابل توجهی در به دست آوردن شغل داشته است. ۲۵ درصد فارغ‌التحصیلان معتقد به هماهنگی بالای آموزش‌های کاردانی و نیازهای بازار کار هستند. دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مورد مطالعه، مهارت‌های کسب شده در آموزشکده را در اشتغال و انجام وظایف شغلی کم تأثیر دانسته‌اند.

۱۲- ویژگی‌ها و توانایی‌های علمی، مهارت‌های تدریس و نحوه برخورد مدرسان با دانشجویان چندان مطلوب نیست. ۶۱ درصد مدرسان دارای مدرک لیسانس و ۳۷ درصد دارای مدرک فوق لیسانس هستند. اکثر مدرسان را نیروهای رسمی آموزش و پرورش تشکیل می‌دهند. میانگین حقوق مدرسان مورد مطالعه ۲۴۷ هزار تومان است. $\frac{1}{4}$ مدرسان مرد و ۱۴ درصد مدرسان زن دارای شغل دوم با میانگین درآمد ۲۲۰ هزار تومان هستند. ۳۰ درصد آنها مسکن شخصی ندارند و ارزش منطقه‌ای محل سکونت ۹۵ درصد آنها متوسط و پایین است. تنها ۳ درصد آنها وضع حقوق و شرایط خدمت خود را رضایت‌بخش دانسته‌اند. به دلایلی چون نداشتن پست سازمانی، عدم امکان استخدام، بازنشسته شدن تدریجی نیروهای موجود رشته‌های فنی، ناآشنایی نیروهای جدید با آموزش‌های فنی و کارگاهی، پایین بودن پرداخت‌ها نسبت به سایر مراکز آموزشی مشابه، کمبود شدید نیروی انسانی با کیفیت وجود دارد. بخش عمده مدرسان، پاره‌وقت و حق التدریس‌اند.

۱۳- حدود ۵۳ درصد مدیران آموزشکده، لیسانس و بقیه دارای مدرک بالاترند. ۱۸ درصد آنها کمتر از سه سال سابقه مدیریت آموزشکده دارند. ۳۸ درصدشان مسکن شخصی ندارند و میانگین حقوق آنان

۳۱۳ هزار تومان است. ارزش منطقه‌ای محل سکونت ۸۸ درصد آنها متوسط و پایین است. ۴۰ درصد مدیران شغل دوم دارند و از آن طریق درآمدی کسب می‌کنند.

۱۴- تجهیزات از نظر کمی و کیفی وضعیت نامناسبی دارد. علاوه بر کمبود تجهیزات، تجهیزات موجود نیز عمدتاً فرسوده و قدیمی است و تناسبی با نیازهای روز بازار کار ندارد.

۱۵- در زمینه فضا به ویژه فضای کارگاهی، آزمایشگاهی، سمعی و بصری، سایت، سالن اجتماعات، فضای ورزشی، خوابگاهی، کمبود وجود دارد و بعضی از فضاهای موجود نیز مستقل، متناسب و استاندارد نیست.

۱۶- اعتبارات اختصاص یافته به آموزشکده‌ها کافی نیست و تناسبی با هزینه‌ها و توسعه آموزشکده‌ها ندارد. معیارهای اختصاص اعتبارات به آموزشکده‌ها عادلانه نیست و سبب برخورداری بیشتر آموزشکده‌های برخوردار و عدم بهبود وضعیت آموزشکده‌های کم سابقه می‌شود. اعتبارات تجهیزات و کارهای عمرانی دیر اختصاص می‌یابد. اعتبار فصول مختلف غیر متوازن و انعطاف‌ناپذیر است. اعتبار سایر فصول ناکافی است. اختصاص اعتبارات آموزشکده‌های اقماری از طریق آموزشکده‌های معین، مشکلاتی را برای آموزشکده‌های اقماری ایجاد می‌کند. از اعتبارات آموزش و پرورش برای پرداخت حقوق بخشی از کارکنان آموزشکده‌های اقماری و پست‌های مدیریت آنان استفاده می‌شود.

۱۷- ساختار و تشکیلات بخش ستادی آموزشکده‌ها به ویژه به عنوان یک اداره کل زیر مجموعه معاونت متوسطه، تناسبی با وسعت آموزشکده‌ها ندارد. آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای جایگاه روشن و مستحکمی ندارند. از طرفی آموزشکده‌ها نوعی مؤسسه آموزش عالی تلقی می‌شوند و اعتبارات و ساختار و تشکیلات متناسب با آموزش عالی را ندارند و زیرمجموعه وزارت آموزش و پرورش‌اند. در حالی که آموزش و پرورش در بعضی موارد این بخش را تحمیل شده به خود می‌داند. دانشجویان، مدرسان و بعضی از دیگر گروه‌های ذی‌ربط، انتظار دارند آموزشکده‌ها و اداره آنها همانند دیگر مؤسسات آموزش عالی از آموزش و پرورش مستقل باشند.

۱۸- هماهنگی کاملی بین دروس نظری و عملی وجود ندارد. بخشی از محتوا و سرفصل‌های ارائه شده در دوره دو ساله تکرار مطالب دوره سه ساله است. از نظر ۵۸ درصد دانشجویان مطالعه دروس تخصصی در انجام وظایف شغلی تأثیر بالایی ندارد. دروس عملی به همراه مباحث نظری آن ارائه نمی‌شود. بین

آموزش‌ها و نیاز بازار کار انطباق وجود ندارد و به جای استفاده از کتاب‌های معتبر دانشگاهی، از جزوه استفاده می‌شود. سطح کیفی آموزش‌ها بالا نیست. محتوا تناسب و انسجامی با محتوای دوره کارشناسی ندارد و دانشجویان در دروس علوم پایه ضعف اساسی دارند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- پژوهش حاضر نشان داد که نیروی انسانی آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای به ویژه مدرسان از نظر انگیزش، توانایی علمی، آموزشی و مهارتی شرایط مطلوبی ندارد. به دلیل محدودیت استخدام، نداشتن پست سازمانی، پایین بودن حقوق و ... امکان جذب مدرس با صلاحیت و سرمایه‌گذاری آموزشی روی آنها وجود ندارد. لذا برنامه‌ریزی برای شناسایی نیروهای آموزشی موجود و ارتقای مهارت‌های آموزشی و پرورشی آنها و جذب نیروهای با کیفیت و با صلاحیت ضرورت دارد.

۲- با توجه به وابستگی مستقیم مهارت‌آموزی به تجهیزات و امکانات و وضعیت نامناسب تجهیزات و از طرف دیگر عدم امکان تجهیز کامل و به‌روز نگهداری مداوم آنها، تدابیری چون گذراندن آموزش‌های عملی در مؤسسات صنعتی و خدماتی و استفاده از سمینارها می‌تواند به رفع و کاهش این مشکل کمک کند.

۳- معیارهای تخصیص اعتبارات بین آموزش‌شده‌ها به گونه‌ای باشد که آموزش‌شده‌ها متناسب با وضعیت و شرایط خود از اعتبارات لازم برخوردار شوند.

۴- با توجه به گسترش بی‌رویه آموزش‌شده‌ها در سال‌های اخیر و اختصاص بخش قابل توجهی از اعتبارات و درعین حال فاصله مؤلفه‌های برنامه مانند نیروی انسانی، تجهیزات، فضا و ... با استانداردهای مربوط، محدود شدن توسعه کمی و مطالعات و ملاحظات لازم در ایجاد آموزش‌شده و افزایش رشته‌ها، در نظر گرفته شود. البته به نظر می‌رسد که راه حل اساسی، ارائه این آموزش‌ها در هنرستان‌های موجود به عنوان تداوم برنامه پنج ساله یا در صورت ضرورت ارائه این آموزش‌ها در مراکزی جدا از هنرستان، خارج کردن آموزش‌شده‌ها از حوزه مسئولیت آموزش و پرورش باشد. این اقدام، همچنین می‌تواند فرصت و امکان بیشتری برای پرداختن وزارت آموزش و پرورش به آموزش عمومی و به عنوان رسالت اصلی خود فراهم کند.

۵- با توجه به اهمیت خلاقیت، اعتماد به نفس و کار گروهی برای دانش‌آموختگان فنی و حرفه‌ای و از طرفی نمرات پایین‌تر دانشجویان در این زمینه‌ها، جهت تقویت این ویژگی‌ها اقدامات لازم صورت گیرد.

۶- بر اساس نتایج پژوهش، دانش‌آموختگان زمینه و علاقه زیادی به دروس عمومی و نظری ندارند. از طرفی برخلاف ماهیت و اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بخش عمده محتوای دوره کاردانی را مباحث نظری تشکیل می‌دهد. در نتیجه نیاز به اصلاحاتی در برنامه‌های درسی لازم است. در غیر این صورت باید در شرایط پذیرش و گزینش دانشجو تجدیدنظر شود به گونه‌ای که افراد با توانایی نظری بالاتر وارد آموزشگاه‌ها شوند.

۷- به منظور دخالت دادن علایق و استعداد دانشجویان در انتخاب رشته تحصیلی و تناسب بیشتر بین ویژگی‌های شناختی و خصوصیات رشته‌های تحصیلی، ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی مناسب به دانشجویان در آموزشگاه‌ها و همچنین در دوره سه ساله ضرورت دارد.

۸- با وجود انتظار دانش‌آموختگان مبنی بر اشتغال آسان‌تر از طریق تحصیل در آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای به نظر می‌رسد در بعضی از رشته‌ها مانند کشاورزی، علوم دریایی، صنایع شیمیایی، بهداشت مدارس، کودک‌یاری و مدیریت خانواده، فارغ‌التحصیلان به راحتی نمی‌توانند جذب بازار کار شوند. انتظار می‌رود که توسعه این آموزش‌ها بر اساس نیاز واقعی مناطق به نیروی انسانی باشد و با انجام مطالعات پیگیری و بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان، اقدامات لازم برای اشتغال دانش‌آموختگان صورت گیرد.

۹- با عنایت به تمایل و علاقه یاد دانشجویان به تحصیل در دوره‌های بالاتر و از طرفی اهداف دوره کاردانی مبنی بر تأمین نیروی انسانی ماهر و تکنیسین بخش‌های اقتصادی، به نظر می‌رسد که فارغ‌التحصیلان کاردانی تمایل زیادی به ورود به مشاغل فنی، حداقل در سطح نیروی کار ماهر و تکنیسین ندارند. لذا عملاً دوره کاردانی پیوسته منتهی به تربیت تکنیسین جایگاهی ندارد و تجدیدنظر در برنامه‌ریزی و اجرای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش را می‌طلبد.

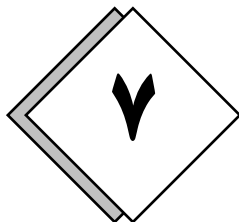
۱۰- نظر به اهمیت مهارت‌های حرفه‌ای و تخصصی و اهمیت دروس کارگاهی، عملی و تخصصی، توجه به دروس تخصصی به ویژه عملی در برنامه درسی بیشتر شود تا امکان آموزش مهارت‌های عملی و آماده شدن افراد برای ورود به بازار کار فراهم آید.

۱۱- بازنگری و ارزیابی برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی برای بهبود ارتباط آنها با مقتضیات بازار کار، به صورت نظام‌دار و مستمر انجام گیرد.

۱۲- با توجه به ارتباط علل عمده بیکاری فارغ‌التحصیلان به بیرون از آموزش و پرورش و کم‌تأثیر بودن تخصص و مهارت‌های کسب شده افراد در پیاده‌کردن شغل و انجام وظایف شغلی، در این شیوه آموزش فنی و حرفه‌ای در قالب رشته‌های تخصصی در دوره متوسطه و کاردانی تجدیدنظر به عمل آید.

۱۳- در مطالعات مربوط به آموزش‌شکده‌ها به ویژه بررسی وضعیت اشتغال، از هریک از رشته‌ها به ویژه رشته‌هایی که توسعه و فارغ‌التحصیل زیادی ندارد، تعداد نمونه آماری به گونه‌ای انتخاب شود که قابل تعمیم به جامعه باشد و امکان مقایسه رشته‌های مختلف فراهم آید. همچنین نظرات کارفرمایان در باره دانش‌آموختگان کاردانی دریافت شود.

۱۴- مقایسه‌ای بین دوره‌های مختلف کاردانی فنی و حرفه‌ای (آموزش‌شکده‌های فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه جامع علمی - کاربردی و دانشگاه آزاد اسلامی) از جنبه‌های مختلف انجام شود.



بررسی فراورده‌های آموزشی مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش هنرستان‌های دخترانه شهر یزد در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۱

* پژوهشگر: بتول برقه‌ای

* ناظر: علیرضا مصباح‌فر

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - سازمان آموزش و پرورش استان یزد

بیان مسئله

در قانون برنامه اول توسعه در خصوص آموزش‌های فنی و حرفه‌ای چنین آمده است: آموزش فنی و حرفه‌ای بنا به تعریف، فعالیت‌هایی است که فرد را برای احراز شغل محوله و کسب و کار آماده می‌کند یا کارایی و توانایی وی را در انجام آنها پرورش می‌دهد.

با این که آموزش فنی و حرفه‌ای در کشور سابقه طولانی دارد، هنوز هم به اهداف اصلی این طرح یعنی ترمیم هر شغلی، تربیت تکنسین و تأمین خلأ بین کارگر و کارشناس دست نیافته‌ایم.

نگاهی به توزیع دانش‌آموزان در شاخه‌ها و رشته‌های تحصیلی، نشان دهنده عدم تعادل در سال‌های گذشته است. در سال تحصیلی ۸۱-۸۰ در استان یزد ۹/۹۱ درصد پسران و ۶/۴۸ درصد دختران در شاخه فنی و حرفه‌ای و ۱۰/۱۱ درصد دختران دانش‌آموز دوره متوسطه جذب شاخه کاردانش شده‌اند. این روند نشان دهنده گرایش خانواده‌ها و دانش‌آموزان به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در جهت دستیابی به آینده شغلی و تحصیلی دست‌یافتنی است. در صورتیکه اطلاعات دقیق و مستدلی در خصوص میزان اشتغال فراورده‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در دست نداریم و پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که آموزش و پرورش در کشور ما بر خلاف نظام‌های آموزشی بسیاری از کشورها با بازار کار، پیوند متناسب و سازنده ندارد.

اهداف پژوهش

هدف کلی: بررسی فراورده‌های آموزشی مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان یزد و مقایسه آن با نیازهای شغلی جامعه.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی و مقایسه توزیع و پراگندگی فارغ‌التحصیلان دختر مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان یزد در رشته‌های مختلف؛
- ۲- بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان یزد؛
- ۳- بررسی میزان توانایی فارغ‌التحصیلان دختر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان یزد؛
- ۴- بررسی میزان رضایت فارغ‌التحصیلان دختر از رشته و شغل خود؛
- ۵- بررسی نیازهای شغلی بازار کار رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای و کاردانش دختران؛
- ۶- بررسی دیدگاه کارفرمایان نسبت به عملکرد دختران فارغ‌التحصیل رشته‌های هنرستانی در مؤسسات و کارخانجات.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- بین میزان توانایی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای و kardانش تفاوت وجود دارد.
- ۲- فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و kardانش در مشاغل مربوط با رشته تحصیلی خود مشغول به کارند.
- ۳- فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و kardانش از رشته تحصیلی خود راضی هستند.
- ۴- فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و kardانش از توانایی لازم برای وظایف شغلی برخوردارند.
- ۵- رشته تحصیلی فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و kardانش با بازار کار تناسب ندارد.
- ۶- میزان بهره‌وری شاغلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و kardانش بیشتر از سایر شاغلان مؤسسه کارگاه یا کارخانجات است.

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی زمینه‌یابی است. هدف محقق از این پژوهش توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا موضوع است.

جامعه آماری

جامعه آماری شامل:

الف (۳۸۴۷ نفر هنرجویان فارغ‌التحصیل هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و kardانش دخترانه شهر یزد در سال‌های ۷۶ تا ۸۱ که در ۱۹ رشته از ۱۸ هنرستان فارغ‌التحصیل شده‌اند. رشته‌های تحصیلی عبارت‌اند از: الکترونیک، امور اداری، امور مالی، تصویربرداری، حسابداری، دوخت تزئینی، صنایع دستی، صنایع شیمیایی، صنایع غذایی، طراحی فرش، طراحی و دوخت، عکاسی، کاربرد زبان انگلیسی، کامپیوتر، کودک‌یاری، گرافیک، مدیریت خانواده، معماری و نقاشی

ب (تعداد ۷۰ نفر کارفرما که بر اساس تعداد شاغلان در مؤسسات، کارگاه‌ها و کارخانجات انتخاب شده‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری پیش‌بینی شده، تصادفی ساده بوده است که بر اساس حجم جامعه آماری بر طبق جدول مورگان و کرجسی تعداد ۳۲۵ نفر حجم نمونه در نظر گرفته شده است. از ۷۰ نفر مدیران، کارفرمایان مورد سؤال در طرح، ۶۲ نفر به پرسشنامه پاسخ دادند. تعداد بیکاران شناسایی شده مورد سؤال بالغ بر ۶۰۰ نفر بودند که ۱۰۲ نفرشان به پرسشنامه‌ها پاسخ داده‌اند.

ابزار اندازه‌گیری و شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش عبارت از ۳ پرسشنامه محقق ساخته است که برای سه گروه فارغ‌التحصیلان بیکار و فارغ‌التحصیلان شاغل و کارفرمایان طراحی شده است. به منظور تلخیص داده‌های حاصل از پژوهش از جداول فراوانی و فراوانی درصدی، نمودارهای ستونی و شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف استاندارد و ...) به فراخور مقیاس اندازه‌گیری استفاده شده است. در ضمن به منظور بررسی فرضیه‌های پژوهش از آزمون‌های ضریب تجانس داده‌های طبقه‌ای و آزمون کای اسکور (خی دو) استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج به دست آمده از آزمون فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر جمع‌بندی می‌شود. فرضیه اول: برای آزمون این فرضیه از آزمون خی دو (کای اسکور) استفاده شده است. از آنجا که سطح معناداری ضریب تجانس به دست آمده (۹۵ درصد) بیشتر از خطای مفروض در پژوهش (۵ درصد) شده است این فرضیه رد می‌شود یعنی بین میزان توانایی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای و کاردانش تفاوت وجود ندارد. تفاوت اندکی به دلیل پایین بودن حجم نمونه در برخی رشته‌ها مشاهده شده که قابل اغماض است.

فرضیه دوم: برای آزمون این فرضیه با استفاده از آزمون خی دو سطح معناداری ضریب تجانس (۲۹ درصد) که کمتر از خطای مفروض در پژوهش (۵ درصد) به دست آمده است. در نتیجه فرضیه فوق تأیید می‌شود.

فرضیه سوم: برای ارزیابی میزان رضایت فارغ‌التحصیلان نیز از آزمون خی‌دو استفاده شده است. از آنجا که سطح معناداری ضریب تجانس ($0/00$) کمتر از خطای مفروض در پژوهش (5%) شده است، در نتیجه، این فرضیه نیز تأیید می‌شود. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که فارغ‌التحصیلان به رشته تحصیلی خود علاقه داشته‌اند این مسئله بیانگر آن است که در شهر یزد، دانش‌آموزان با در نظر گرفتن ویژگی‌های عاطفی مناسب از قبیل علاقه به رشته تحصیلی و آگاهی بیشتر نسبت به انتخاب رشته وارد هنرستان‌ها می‌شوند و از علاقه کافی به رشته تحصیلی برخوردارند.

فرضیه چهارم: بر اساس نتایج به‌دست آمده از آزمون خی‌دو سطح معناداری از خطای مفروض در پژوهش کمتر و فرضیه چهار تأیید می‌شود. در شهر یزد در مقایسه با استان‌هایی که پژوهش فوق در آنها انجام شده، فارغ‌التحصیلان از مهارت بیشتری برخوردارند.

فرضیه پنجم: نتایج به‌دست آمده از آزمون خی‌دو نشان می‌دهد که سطح معناداری از خطای مفروض پژوهش (5%) کمتر شده است. پس فرضیه فوق تأیید می‌شود. نتایج این پژوهش در تأیید یافته‌های دیگر پژوهش‌های انجام گرفته نشان می‌دهد که بازار کار کافی برای اشتغال فارغ‌التحصیلان وجود ندارد. البته کسانی که مشغول به کار شده‌اند همان‌گونه که در فرضیه ۲ مشخص شد از شغل خود راضی هستند.

فرضیه ششم: بر اساس نتیجه به‌دست آمده از آزمون خی‌دو، سطح معناداری از خطای مفروض کمتر شده است که این فرضیه نیز تأیید می‌شود یافته‌های پژوهش حاضر در مورد دختران فارغ‌التحصیل نشان می‌دهد که کارفرمایان از میزان مهارت فارغ‌التحصیلان برای انجام مشاغل محول شده راضی هستند که این خود نشانه آموزش‌های مناسب در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش است.

در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش از استعداد و معلومات کافی برای احراز شغل مناسب با رشته تحصیلی خود برخوردارند. همچنین طبق نظر کارفرمایان، فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کاردانش از علاقه، معلومات، احساس مسئولیت، نظم و انضباط کاری، مهارت، بازده و بهره‌وری، استعداد، اعتماد به نفس و سازگاری بیشتری نسبت به سایر کارکنان مراکز شغلی برخوردارند. یکی از دلایل اینکه یافته‌های تحقیق با سایر تحقیقات مغایر بوده

ممکن است به خاطر جنس آزمودنی‌ها باشد. دختران قانع‌تر هستند و چون مسئولیت مستقیم هزینه‌های زندگی بر عهده آنها نیست لذا در مورد شغل سخت‌گیری زیادی از خود نشان نمی‌دهند.

پیشنهادهای پژوهش

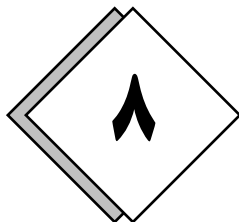
بر اساس یافته‌های فرضیه سوم در رضایت فارغ‌التحصیلان از رشته تحصیلی و فرضیه پنجم رضایت فارغ‌التحصیلان شاغل از شغل خود توصیه می‌شود:

۱- درس مهارت‌های کارآفرینی به دروس مراکز فنی و حرفه‌ای و کاردانش افزوده شود تا فارغ‌التحصیلان خودشان درصدد ایجاد شغل برآیند و دنبال مشاغل دولتی یا پیدا کردن شغل در بازار کار نباشند.

۲- مؤسساتی از قبیل اداره کار، سازمان صنایع، وزارت آموزش و پرورش محصولات مورد نیاز را در جامعه مشخص کنند تا فارغ‌التحصیلان به سمت ایجاد مشاغل مورد نیاز جامعه هدایت شوند.

۳- اداره تعاون نیازهای تعاونی جامعه را بررسی و تسهیلات موجود را برای ایجاد مشاغل مورد نیاز جامعه هدایت کند تا هم نیازهای جامعه رفع و هم آینده شغلی فارغ‌التحصیلان تأمین شود.

۴- آموزش‌های مراکز فنی و حرفه‌ای و کاردانش از طریق کارورزی‌های سنجیده با مؤسسات و مراکز شغلی ارتباط بیشتری داشته باشد تا فارغ‌التحصیلان از قبل با کلیه مراکز شغلی محدوده جغرافیایی خود آشنا و نسبت به بازار کار وقوف کافی داشته باشند.



بررسی نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در سال تحصیلی ۸۴-۸۳ و ارائه راهکارهایی برای بهبود برنامه‌ریزی آموزشی

* پژوهشگر: علیرضا بهرامی

* استاد راهنما: دکتر عباس عباس پور

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش تهران

بیان مسئله

آموزش و پرورش یکی از تعیین‌کننده‌ترین سازمان‌ها در توسعه یا عقب‌افتادگی کشورها و یکی از ملاک‌های تعیین «میزان رشد یافتگی» جوامع به‌شمار می‌آید. ویژه در میان کشورهای توسعه یافته از آن به عنوان «سرمایه‌گذاری بلندمدت» یاد می‌شود.

مهم‌ترین نقش را در توسعه آموزش و پرورش، منابع انسانی ایفا می‌کند. مدیریت سازمان آموزش و پرورش نیز با درک اهمیت این نقش به روش‌های مختلف اقداماتی را برای نگهداری و افزایش کارایی

و بهسازی منابع انسانی انجام می‌دهد، از جمله به آموزش آنها همت می‌گمارد و در این راستا اقدام به برگزاری دوره‌های آموزشی کارکنان می‌کند. اما با وجود حساسیت و اهمیت این مرحله، در عمل آن‌طور که باید نیازسنجی با اصول و معیارهای منطقی انجام نمی‌گیرد (فتیحی و اجارگاه، ۱۳۷۲). برای پرداختن به این مسئله، محقق سعی دارد از طریق پژوهش علمی اقدام به بررسی نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های شاخهٔ کاردانش تهران کند تا ضمن جلوگیری از هدررفتن منابع، مبنایی قابل اعتماد برای استفادهٔ مسئولان و برنامه‌ریزان آموزشی سازمان آموزش و پرورش به‌دست دهد. بنابراین با توجه به موارد فوق، پژوهشگر سعی دارد تحقیقی را برای پاسخ به سؤال مهم «نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش چیست؟» انجام دهد. برای پاسخ به این سؤال نیازهای آموزشی مدیران مذکور در سه زمینهٔ مهارت‌های معین شده در نظریهٔ کارتز شامل مهارت‌های فنی، انسانی و ادراکی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

اهداف پژوهش

هدف کلی: هدف کلی این پژوهش عبارت‌است از: مشخص کردن نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران.

اهداف جزئی:

- ۱- مشخص کردن نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش در زمینهٔ مهارت فنی؛
- ۲- مشخص کردن نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش در زمینهٔ مهارت انسانی؛
- ۳- مشخص کردن نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش در زمینهٔ مهارت ادراکی؛
- ۴- اولویت‌بندی نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش در زمینهٔ مهارت‌های مذکور.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در زمینهٔ مهارت فنی کدام‌اند؟
- ۲- نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در زمینهٔ مهارت انسانی کدام‌اند؟
- ۳- نیازهای آموزشی مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در زمینهٔ مهارت ادراکی کدام‌اند؟

۴- بر اساس نتایج به‌دست آمده، آیا وضعیت موجود مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران مطابق با وضعیت مطلوب هست یا نه؟

۵- بر اساس نتایج حاصل از پژوهش، نیازهای آموزشی مدیران مذکور از چه اولوی‌تی برخوردارند؟

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش، روش تحقیق توصیفی - کاربردی از نوع زمینه‌یابی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش، دربرگیرنده کلیه مدیران هنرستان‌های کاردانش دولتی شهر تهران در سال تحصیلی ۱۳۸۳-۸۴ یعنی ۹۸ نفر بوده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

حجم نمونه مورد مطالعه نیز شامل ۵۰ نفر از مدیران هنرستان‌های کاردانش تهران است که با روش تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در پژوهش حاضر، علاوه بر استفاده از روش مطالعه کتابخانه‌ای با توجه به مزایا و ویژگی‌های پرسشنامه، از آن به عنوان ابزار اصلی گردآوری اطلاعات مورد نیاز پژوهش استفاده شده است. برای به‌دست آوردن پایایی ابزار مورد استفاده نیز روش آلفای کرونباخ محاسبه شده و ضریب پایایی ۸۵ درصد به‌دست آمده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از سؤال‌های پرسشنامه از روش‌های آمار توصیفی همچون جداول توزیع فراوانی، درصد انحراف استاندارد و به‌ویژه میانگین و از روش‌های آمار استنباطی نیز آزمون T برای بررسی معناداری تفاوت بین میانگین‌ها استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

بر اساس نتایج پژوهش، مدیران فعلی هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در تمامی موضوعات به آموزش نیاز دارند. میانگین کل نیاز به آموزش در زمینه مهارت‌های فنی ۲/۸۸ در زمینه مهارت انسانی ۲/۸۸ و در زمینه مهارت ادراکی ۲/۶۸ و در مجموع مهارت‌های سه گانه ۲/۷۹ است. این داده‌ها این نتیجه را می‌رسانند که مدیران مورد مطالعه در هر سه زمینه مهارت فنی، انسانی و ادراکی به آموزش اعلام نیاز کرده‌اند.

بر مبنای نتایج به‌دست آمده، بیشترین میزان نیاز به آموزش در زمینه مهارت فنی اعلام شده است که این نتیجه با تحقیقات مرادی و علیپور مقدم مطابقت دارد. با علم به این که مهارت انسانی برطبق نظریه صاحب‌نظران، مهارتی است که در تمام سطوح سازمان اهمیت دارد و از آنجا که آموزش و پرورش سازمان انسانی است و نقش عامل انسانی در آن بسیار مهم است، میزان نیاز به آموزش در زمینه مهارت انسانی قابل توجه است. همچنین، قرارگیری «مسائل و مشکلات جوانان و نوجوانان» در رأس نیازهای آموزشی مدیران کاردانش در زمینه مهارت انسانی، می‌تواند به دلیل شرایط خاص روحی دانش‌آموزان در آن سنین و نیز به دلیل تفاوت در استعداد یادگیری و ضعیف بودن تعداد زیادی از دانش‌آموزان کاردانش در آموزش‌های نظری در مقایسه با سایر دانش‌آموزان و ... باشد.

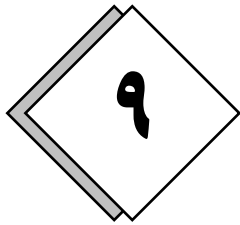
نتایج اولویت‌بندی نیازهای آموزشی مدیران در زمینه مهارت‌های ادراکی نیز نشان داد که مدیران اولویت اول نیاز خود را در مورد «کسب دیدگاه علمی نسبت به کار خود» اعلام کرده‌اند. این نتیجه با پذیرش این نکته که مدیران هنرستان‌های مذکور اکثراً دارای رشته‌های غیر مرتبط با مدیریت آموزشی بوده‌اند و روش کسب مهارت در آنها بیشتر از طریق تجربه‌آموزی بوده و در مقابل از دانش مدیریت و

تحصیلات آکادمیک غفلت ورزیده‌اند قابل تبیین است. همچنان که در بخش مبانی نظری آمد، ترکیب بهینه این دو منبع توسعه مدیریت برای نایل شدن به مهارت‌های مدیریتی منطقی‌تر است. نتیجه حاصل از این پژوهش مبنی بر وجود نیاز مدیران به آموزش‌های مهارت‌های فنی، انسانی و ادراکی با نتیجه تحقیقات مرادی، بامشاد، علیپور و تا حدی هیمووتیز هماهنگ و همسوست. همچنین نتیجه حاصل از پژوهش در باره اولویت مهارت‌های سه‌گانه مدیران مورد مطالعه با ملاحظه این مطلب که مدیران هنرستان‌های کاردانش جزء مدیران رده عملیاتی قرار می‌گیرند، با نظرات صاحب‌نظران از جمله کارتز، هرسی و بلانچارد، علاقه‌بند، میرکمالی و عباس‌زادگان مطابقت دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با تمرکز روی نیازهای معین شده، آنها را در قالب برنامه‌های آموزشی قابل اجرا درآورند و شرایط لازم را برای سیر صحیح مراحل بعد (آموزش و ...) فراهم کنند. هنگام اقدام به برنامه‌ریزی در برای رفع نیازها، باید ترتیب اولویت‌بندی نیازها را در نظر بگیرند.
- ۲- در رفع نیازها برحسب تقدم و اولویت، به‌ویژه باید «ارزش میانگین هر نیاز» را در مجموع مهارت‌ها در نظر بگیرند و در درجه اول نسبت به رفع نیازهای با میانگین بالاتر که ضروری‌ترند اقدام کنند.
- ۳- به آموزش مدیران در زمینه مهارت فنی، به‌ویژه چند اولویت اول که مستلزم تخصیص بودجه و اعتبار کافی است، توجه بیشتری مبذول دارند.
- ۴- حتی‌الامکان باید درصدد آن باشند که نیازها را پیش از تشدید و اوج‌گیری، شناسایی و رفع کنند، یعنی درصدد اقدامات فراکنشی باشند تا واکنشی.
- ۵- نیازهای آموزشی تعیین شده را تا کهنه و قدیمی نشده‌اند، بلافاصله به اهداف آموزشی تبدیل کنند و برای آنها برنامه‌ریزی مناسبی صورت دهند. و حتماً برنامه‌ریزی و انتخاب محتوای دوره‌های آموزشی را بر مبنای نیازسنجی انجام دهند.
- ۶- باید هنگام برنامه‌ریزی برای برگزاری دوره‌های آموزشی، تناسب آن‌را با وضعیت مدیران از لحاظ نوع نیاز، مکان، زمان، روش، مدت و شرایط موجود در نظر داشته باشند. دوره‌های آموزشی ضمن خدمت به تفکیک هر منطقه آموزشی بر اساس نیازهای همان منطقه اجرا شود.

- ۷- از طریق برنامه‌ریزی آموزشی توسعه منابع انسانی بر اساس الگوی سیستمی، آموزش را به صورت یک فرایند در نظر بگیرند که دارای چهار جزء یا مرحله اصلی یعنی نیازسنجی آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی، اجرای دوره‌های آموزشی و ارزشیابی آموزشی است.
- ۸- به دلیل تغییرات سریع در تکنولوژی و اطلاعات، برای بهبود بخشی به کیفیت دانش و تخصص مدیران، هرچند سال یک‌بار یک نیازسنجی علمی صورت دهند.
- ۹- در برنامه‌ریزی و بهسازی حرفه‌ای مدیران از همکاری و مشارکت خود آنان، بالادستان و زیردستان آنان نیز استفاده کنند.
- ۱۰- لازم است برنامه‌ریزان نسبت به آن دسته از نتایج که با نتایج تحقیقات دیگر هماهنگ و همسو هستند توجه بیشتری مبذول دارند.
- ۱۱- نهایت اینکه مسئولان باید با سعی در انجام اصلاحات مناسب در آیین نامه موجود انتصاب مدیران، شرط دارا بودن و تخصص مرتبط با مدیریت امر آموزش و پرورش را به عنوان یکی از فاکتورهای اساسی انتخاب مدیران مورد تأکید قرار دهند.



راهکارهای افزایش انگیزش مدیران صنایع برای مشارکت در امر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

* پژوهشگر: محمد پاسبان

* نام ناظر: دکتر صادق ملکی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان
شرقی

بیان مسئله

حاصل بررسی‌ها و مطالعات حاکی از آن است که مدیران صنایع، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فراگیران را چندان جدی نگرفته‌اند و این روند اتلاف منابع را از هر جهت افزون‌تر کرده است. این پدیده ناموزون به هر دلیلی مجموعه کارایی و اثربخشی سیستم‌های انسانی را از خرد تا کلان پایین آورده و به نسبت سرمایه‌گذارها و هزینه‌ها منافع مادی و معنوی حتی در حد قابل قبول، حاصل نشده است.

متولیان امر با عنایت به این موضوع در پی یافتن راهکارهای عملی رفع چنین ناهماهنگی، چه بسا تلاش‌های سخت کوشانه‌ای انجام داده‌اند ولی چنین به نظر می‌رسد که فاصله دیدگاه مدیران از بابت همکاری با مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای کماکان بیشتر مانده است.

آشنا شدن با نگرش مدیران و بررسی آنان کمکی خواهد بود تا مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای کیفیت رسالت و اهداف خود را بازبینی کنند و شکاف موجود را کمتر سازند. این تحقیق زمینه‌بازاریابی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای را در خصوص بازخوردهای حاصل از مشتریان سازمانی با تمرکز بر کیفیت‌نگری به سمت موفقیت خواهد گشود. همچنین می‌تواند ناهماهنگی کل سیستم آموزش و پرورش را در سطح کلان کاهش دهد.

اهداف پژوهش

هدف کلی: هدف کلی و نهایی، تحقیق، بررسی و شناسایی راهکارهای افزایش انگیزه مدیران صنایع برای مشارکت در امر آموزش فنی و حرفه‌ای است.

اهداف فرعی:

- ۱- شناخت میزان آگاهی مدیران صنایع از نحوه و زمینه‌های مشارکت آنان و رابطه این آگاهی با میزان انگیزه مشارکت آنان؛
- ۲- تشخیص علل ضعف مشارکت مدیران صنایع در امر فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- تعیین نظرات مدیران صنایع در باره کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- ارائه راهکارهایی برای ارتقای انگیزه مشارکت مدیران صنایع در امر آموزش فنی و حرفه‌ای؛
- ۵- تعیین اولویت‌های آموزشی مورد نظر مدیران صنایع.

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- بین استفاده از امکانات سخت‌افزاری (مانند تجهیزات، ماشین‌آلات، ابزارآلات مدرن و ...) و امکانات نرم‌افزاری (مانند روش‌های آموزشی و محیطی آموزشی) و ارائه بهتر و کاربردی‌تر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تفاوت وجود دارد.

- ۲- روش آموزشی پیشنهاد شده مدیران واحدهای صنعتی برای تأمین نیازهای آموزشی کارکنانشان از اولویتهای متفاوت برخوردار است.
- ۳- بین مکان‌های آموزشی برای ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و اثربخش بودن آموزش‌ها از دیدگاه مدیران تفاوت وجود دارد.
- ۴- نیازهای آموزشی شاغلان بخش صنعت از دیدگاه مدیران یکسان نیست.
- ۵- عوامل مؤثر در ایجاد انگیزه مدیران برای مشارکت در برنامه‌های آموزشی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای یکسان نیست.

روش پژوهش

تحقیق حاضر بر اساس هدف تحقیق از نوع کاربردی است. از نظر میزان کنترل متغیرها، تحقیق از نوع توصیفی پیمایشی است، زیرا نمی‌توان متغیرها را کنترل کرد.

جامعه آماری

کل مدیران صنایع استان، شامل مدیران کارگاه‌های صنعتی کوچک، متوسط و کارخانجات بزرگ صنعتی؛ تعداد شرکت‌های بزرگ ۱۶ و تعداد شرکت‌های متوسط و کوچک ۴۴ درصد است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری بر اساس روش نمونه‌گیری تصادفی با استفاده از رابطه کوکران محاسبه شده است. تعداد نمونه ۳۵۴ نفر مدیران واحدهای صنعتی و کارگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ استان است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار اندازه‌گیری این پژوهش پرسشنامه است. پرسشنامه شامل ۳۰ سؤال بسته‌پاسخ و ۳ سؤال بازپاسخ است. پایایی به‌دست آمده با استفاده از روش آلفای کرانباخ حدود ۸۲ درصد است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست آمده در این پژوهش از روش‌های آمار توصیفی مثل محاسبات انواع فراوانی و نمودارهای مربوط به آنها، درصد افراد نمونه، محاسبه میانگین و روش آمار استنباطی مانند محاسبه توزیع دو جمله‌ای و روش کار اسکوئر استفاده شده است. روش تحلیل فرضیه‌ها به شرح زیر است.

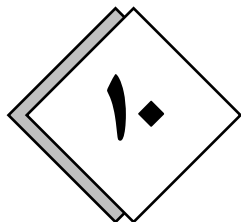
فرضیه اول و دوم و سوم و چهارم با استفاده از روش آمار توصیفی میانگین و توزیع فراوانی مورد آزمون قرار می‌گیرند.

فرضیه پنجم به دلیل رتبه‌ای بودن مقیاس اندازه‌گیری و غیر پارامتریک بودن داده‌ها و نیز با هدف مقایسه میانگین رتبه‌های گروه‌های مختلف انگیزشی از روش آماری فریدمن آزمون می‌شود. همچنین بر اساس روش آماری خی‌دو نسبت به آزمون میانگین سؤال‌ها پرداخته می‌شود.

یافته‌های پژوهش و پیشنهادها

نتایج حاصل از پژوهش بر ایجاد تناسب بین آموزش‌ها و نیازهای آموزشی واحدهای صنعتی، استفاده از ابزارهای نوین آموزشی، افزایش کیفیت آموزشی ضمن کار، استفاده مستمر از نظرات مدیران صنایع در تعیین اهداف و برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای تأکید دارد که با توجه به آن، موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

- ۱- برای افزایش کارایی آموزش‌های ارائه شده از امکانات و تجهیزات جدیدتر و مدرن‌تر استفاده شود.
- ۲- استفاده از روش آموزش ضمن خدمت، مورد توجه بیشتر مدیران قرار گیرد.
- ۳- آموزش‌های فنی به کارگران خطوط تولید و آموزش‌های سرپرستی و مهارت‌های ارتباط به مدیران سطوح میانی ارائه شود.
- ۴- سازمان فنی و حرفه‌ای ارزیابی منظم و سیستماتیک از کارگران و نیروهای انسانی آموزش دیده را مطابق با نیازهای کارگاه‌های صنعتی انجام دهد.
- ۵- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در برنامه‌ریزی‌های آموزشی مورد نیاز کارآموزان در جلسات مشترک با مدیران واحدهای صنعتی و کارگاه‌های تولیدی، برنامه‌ریزی مشترک انجام دهد.



بررسی میزان کارایی درونی هنرستان‌های شاخهٔ کاردانش استان قم در
سال‌های ۸۱ تا ۸۴

* پژوهشگر: مصطفی پاک

* ناظر: جعفر آرشید

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- سازمان آموزش و پرورش استان قم

بیان مسئله

بالندگی یک جامعهٔ زنده و پویا به نیروی انسانی آموزش دیدهٔ ماهر و با انگیزه بستگی دارد که می‌تواند با ترکیب مطلوب منابع مادی و استفادهٔ بهینه از آنها معجزه بیافریند. مسلم است که چنین نیرویی محصول نظام آموزشی هر کشور است. لذا توجه نکردن به کارایی نظام آموزشی، بدون تردید نیروی انسانی غیر کارآمد و غیر مولد را به جامعه تحویل می‌دهد. این نیرو نه تنها قادر به حل مشکلات جامعهٔ خود نیست، بلکه ممکن است برای جامعه مشکلاتی را هم پدید آورد. بیکاری تعداد زیاد

فارغ‌التحصیلان به دلیل گنجایش نداشتن دانشگاه‌ها برای جذب آنها و نبودن زمینه جذب آنها در بازار کار می‌تواند برای هر کشوری مشکل‌ساز باشد.

از سوی دیگر هر ساله درصد بالایی از تولید ناخالص ملی (G.N.P.) و خدمات حدود ۹۰۰/۰۰۰ نیروی انسانی شاغل در آموزش و پرورش صرف تعلیم و تربیت دانش‌آموزان می‌شود. علاوه بر آن، هزینه‌های دیگر آموزشی شامل هزینه‌های فردی، خانوادگی و هزینه فرصت از دست رفته نیز رقم بالایی است، چون وقوع هریک از موارد شکست تحصیلی، زیان‌های اقتصادی انسانی جبران‌ناپذیری را در پی دارد (عزیزاده، ۱۳۷۲). اگرچه در سطح آموزش و پرورش استان نیز از طریق شاخه کاردانش که فلسفه تأسیس آن توجه به نیازهای بازار کار و هماهنگی با برنامه‌ریزی اشتغال نیروی انسانی است تلاش قابل توجهی برای زیر پوشش قرار دادن تعداد ۶۶۸۶ نفر هنرجوی دختر و پسر در قالب ۵۳ واحد هنرستان کاردانش با بهره‌گیری از خدمات ۹۷۷ نفر از عوامل آموزشی صورت گرفته، ولی تاکنون تحقیق مستقلی با این عنوان اجرا نشده است. لذا روشن کردن کارایی و به‌دنبال آن میزان اتلاف نظام آموزشی برای دست‌اندرکاران نظام اعم از مدیران، برنامه‌ریزان و معلمان، فواید عمومی را در پی خواهد داشت.

بنابراین تا مسئولان نظام آموزشی از کارایی و شاخص‌های آن اطلاع دقیقی نداشته باشند، هرگز نمی‌توانند برای رفع موانع یا بهبود وضع موجود برنامه‌ریزی کنند. این تحقیق در پی آن است که با دسته‌بندی و بررسی شاخص‌های درون‌داد فرایند (نسبت اتلاف، میانگین طول دوره تحصیل، درصد ترک تحصیل و درصد فارغ‌التحصیلی و ...) به بررسی کارایی درون شاخه کاردانش آموزش و پرورش استان در سال‌های ۸۱ تا ۸۴ بپردازد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی: برآورد میزان کارایی درونی شاخه کاردانش هنرستان‌های کاردانش استان قم در

سال‌های تحصیلی ۸۱ تا ۸۴

اهداف فرعی پژوهش:

۱- بررسی شاخص‌های درون‌داد رشته کاردانش هنرستان‌های کاردانش استان قم در سال‌های تحصیلی ۸۱ تا ۸۴

الف) نرخ رشد جمعیت دانش‌آموز؛ ب) شاخص مهم معلمان واجد شرایط؛ ج) شاخص تراکم دانش‌آموز در کلاس؛ د) شاخص نسبت دانش‌آموز به معلم.

۲- بررسی شاخص‌های فرایند رشته کاردانش هنرستان‌های کاردانش استان قم در سال‌های ۸۱ تا ۸۴
الف) شاخص وضعیت آموزش دختران و پسران؛ ب) نرخ ارتقا؛ ج) نرخ مردودی؛ د) نرخ ترک تحصیل؛
ه) میانگین طول دوره تحصیلی؛ و) نرخ گذر تحصیلی؛ ز) بازده کلی درونی؛ ج) نرخ اتلاف؛ ط) نرخ ماندگاری یا بقا.

سؤال‌های پژوهش

۱- شاخص‌های درون‌داد رشته کاردانش هنرستان‌های کاردانش استان قم در سال‌های ۸۱ تا ۸۴ در محورهای ذیل چقدر است؟

الف) نرخ رشد جمعیت دانش‌آموزی؛ ب) شاخص مهم معلمان واجد شرایط؛ ج) شاخص تراکم دانش‌آموز در کلاس؛ د) شاخص نسبت دانش‌آموز به معلم.

۲- شاخص‌های فرایند رشته کاردانش هنرستان‌های کاردانش استان قم در سال‌های ۸۱ تا ۸۴ در محورهای ذیل چقدر است؟

الف) شاخص وضعیت آموزش دختران و پسران؛ ب) نرخ ارتقا؛ ج) نرخ مردودی؛ د) نرخ ترک تحصیل؛
ه) میانگین طول دوره تحصیلی؛ و) نرخ گذر تحصیلی؛ ز) بازده کمی درونی؛ ح) نسبت اتلاف؛ ط) نرخ ماندگاری یا بقا.

روش پژوهش

با توجه به اهداف و پرسش‌های این تحقیق از روش تحقیق توصیفی گذشته‌نگر استفاده شده است. از طرف دیگر از آن‌جا که یافته‌های آن می‌تواند مورد استفاده آموزش و پرورش قرار گیرد تحقیق کاربردی نیز به حساب می‌آید.

جامعه آماری

- جامعه آماری در پژوهش حاضر عبارت است از کلیه هنرجویان شاخه کاردانش شاغل به تحصیل در هنرستان‌های کاردانش استان قم در سال‌های تحصیلی ۸۱ تا ۸۴ به تفکیک جنس؛
- کلیه دبیران شاغل به تدریس در هنرستان‌ها و کلیه هنرستان‌های کاردانش استان قم که در سال تحصیلی ۸۱ تا ۸۴ فعالیت آموزشی داشته‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

چون در این پژوهش حوزه جامعه آماری و نمونه آماری یکسان است، در نتیجه نیازی به نمونه‌گیری نیست. لذا کل جامعه آماری مذکور مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

جداول و فرم‌های آماری، ابزار اصلی این تحقیق برای جمع‌آوری اطلاعات است. با استفاده از این فرم‌ها و جداول آمار دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان، آمار واحدهای درسی انتخابی و نتایج امتحانات به عنوان مبنای محاسبه نشانگرهای کارایی درونی ثبت و طبقه‌بندی شده و بر اساس آن تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری به‌عمل آمده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

چون در پژوهش حاضر نمونه و حوزه پژوهش یکسان است، لذا در تجزیه و تحلیل آماری تنها از روش‌های آماری توصیفی از نوع تحلیلی استفاده شده است و با آمار توصیفی به یک مجموعه از مفاهیم و روش‌های به کار گرفته شده برای سازمان دادن، خلاصه کردن، رسم نمودار، تهیه جداول و توصیف و تشریح داده‌ها از طریق محاسبه نسبت‌ها، درصدها، نرخ‌ها و رسم نمودارها پرداخته شده است.

یافته‌های پژوهش

نسبت اتلاف مجموع دانش‌آموزان شاخه کاردانش ورودی سال تحصیلی ۸۱-۸۲ آموزش و پرورش استان قم در دوره مورد نظر ۱/۴۸ بوده است. این نسبت برای دانش‌آموزان دختر ۱/۳۱ و برای دانش‌آموزان پسر ۱/۶۴ بوده است. بدین ترتیب در این دوره نسبت اتلاف دانش‌آموزان دختر شاخه کاردانش ۰/۳۳ کمتر از نسبت اتلاف دانش‌آموزان پسر بوده است. بیشترین نسبت اتلاف دانش‌آموزان پسر شاخه کاردانش در دوره مورد بررسی مربوط به ناحیه ۲ بوده است و کمترین نسبت اتلاف به ناحیه ۴ مربوط می‌شود.

ضریب کارایی درونی مجموع دانش‌آموزان شاخه کاردانش استان در دوره مورد بررسی ۰/۶۸ بوده است. ضریب کارایی درونی دانش‌آموزان پسر ۰/۶۱ و دانش‌آموزان دختر ۰/۷۷ بوده است. بدین ترتیب ضریب کارایی درونی دانش‌آموزان دختر شاخه کاردانش استان در این دوره بیشتر از دانش‌آموزان پسر است. بیشترین ضریب کارایی درونی دانش‌آموزان پسر مربوط به ناحیه ۴ و کمترین ضریب کارایی به ناحیه یک مربوط می‌شود. میانگین طول دوره تحصیلی مجموع دانش‌آموزان شاخه کاردانش آموزش و پرورش استان در دوره‌های مورد بررسی ۲/۳۷ سال بوده است. میانگین طول دوره تحصیلی دانش‌آموزان پسر ۲/۴۷ سال و دانش‌آموزان دختر ۲/۲۸ سال بوده است. بدین ترتیب طول دوره تحصیلی دانش‌آموزان دختر ۰/۱۹ سال کمتر از میانگین دوره تحصیل دانش‌آموزان پسر بوده است. بیشترین میانگین طول دوره تحصیل دانش‌آموزان پسر مربوط به ناحیه سه و کمترین میانگین مربوط به ناحیه یک و میانگین درصد فارغ‌التحصیلی مجموع دانش‌آموزان شاخه کاردانش استان در دوره مورد بررسی برابر ۷۶/۶۷ بوده است. درصد فارغ‌التحصیلی دانش‌آموزان پسر ۶۰/۸۹ و دختر ۷۶/۶۳ بوده

است. به عبارت دیگر، درصد فارغ‌التحصیلی دانش‌آموزان دختر شاخهٔ کاردانش استان در این دوره ۱۵/۴۷ درصد بیشتر از دانش‌آموزان پسر است و بیشترین درصد فارغ‌التحصیلی پسر مربوط به ناحیهٔ چهار و کمترین درصد مربوط به ناحیهٔ یک است و بیشترین درصد فارغ‌التحصیلی دانش‌آموزان دختر شاخهٔ کاردانش در دورهٔ مورد بررسی مربوط به ناحیهٔ یک و کمترین درصد مربوط به ناحیهٔ دو است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- تشکیل کمیتهٔ بررسی و بازنگری عملکرد شاخهٔ کاردانش استان به‌منظور اتخاذ و راهبردهای مناسب در آینده.
- ۲- تعیین آن دسته از نواحی که به لحاظ کارایی درونی و اتلاف احتیاج به بررسی و چاره‌جویی عاجل دارند.
- ۳- بررسی وضعیت کارایی درونی شاخهٔ کاردانش در مقایسه با میانگین کشور و دیگر استان‌ها.
- ۴- بررسی کارایی درونی شاخهٔ کاردانش استان در دورنمای زمانی متفاوت و بررسی عوامل مؤثر بر کارایی درونی نواحی موفق استان.
- ۵- تکنولوژی موجود در مراکز آموزشی کاردانش و هنرستان‌ها و کیفیت آموزش به گونه‌ای ارتقا یابد که فارغ‌التحصیلان کاردانش مشکلی برای جذب در مرکز تولیدی نداشته باشند و در این راه از جهات مختلف (استخدام، کمک سرمایه‌ای برای ایجاد مراکز اشتغال گروهی) برخوردار شوند.
- ۶- برنامه‌ریزی آموزشی به گونه‌ای انجام گیرد که امکان ادامهٔ تحصیل به‌ویژه دوره‌های کاردانی، حتی برای تعداد بسیار اندکی از فارغ‌التحصیلان کاردانش که تمایل به انجام آن داشته باشند، فراهم باشد.
- ۷- در هفتهٔ معرفی مشاغل یا در زمان‌های مناسب دیگر دانش‌آموزان سوم راهنمایی یا اول نظام متوسطهٔ جدید برای بازدید به‌طور دسته‌جمعی به مراکز آموزش و دبیرستان‌های کاردانش و هنرستان‌ها و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و سایر مراکز مشابه برده شوند.
- ۸- قداست کار و آموزش حرفه‌ای در تمام مقاطع تحصیلی و متناسب با سن دانش‌آموزان در قالب قصه، حکایت و داستان‌های اجتماعی در کتاب‌های درسی و کمک آموزشی و مجلات ریشه گنج‌انیده و

چهره‌های موفق در زمینه‌های صنعت، کشاورزی و خدمات که فارغ‌التحصیلان شاخهٔ کاردانش یا شاخهٔ فنی و حرفه‌ای هستند به دانش‌آموزان به شکل مصاحبه و گفت‌گو معرفی شوند.

۹- ایجاد تشکیلات مناسب در ستاد، واحدهای آموزشی، ادارات آموزش و پرورش مناطق و نواحی استان برای اجرای مناسب شاخهٔ کاردانش.

۱۰- گسترش نظام جذب و تربیت نیروی انسانی به عنوان استادکار ماهر برای آموزش مهارت‌های گوناگون به دانش‌آموزان.

۱۱- تأمین بودجهٔ مناسب و مورد نیاز برای تجهیز و توسعهٔ کارگاه‌های هنرستان‌ها.

۱۲- تأسیس واحدهای آموزشی شبانه‌روزی برای مناطق روستایی و محروم و امکان تربیت نیروی کار ماهر برای مناطق مذکور.

۱۳- تأمین رشته‌های مهارتی متناسب با طرح طبقه‌بندی مشاغل و معرفی رشته‌های کاردانش به جامعه و فراهم کردن امکانات ادامهٔ تحصیل برای فارغ‌التحصیلان کاردانش.

۱۴- تقویت فرایند سنجش استعدادها و راهنمایی دانش‌آموزان به دوره‌های آموزش مهارت و هدایت شغلی آنان.

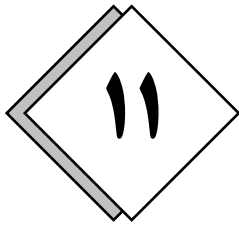
۱۵- گسترش مستمر دوره‌های بازآموزی هنرآموزان

۱۶- غنی کردن محتوا و برنامه‌های آموزشی در راستای توسعهٔ فناوری با استفاده از روش‌های آموزشی پیشرفته و به‌کارگیری فناوری و تجهیزات جدید و ارتباط با مراکز پژوهش، بخش صنعت و دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی داخل و خارج کشور به‌طور مستمر به منظور ارتقای کیفیت برنامه‌های کاردانش.

۱۷- تقویت و توسعهٔ آموزش‌های کاردانش در بخش غیردولتی با اعطای تسهیلات مناسب.

۱۸- بازنگری استانداردهای مهارت موجود و تدوین استانداردهای جدید آموزشی و ایجاد رشته‌های مناسب به‌ویژه در زمینهٔ فناوری اطلاعات و ارتباطات.

۱۹- گسترش دوره‌های بازآموزی مربیان و هنرآموزان هنرستان‌های کاردانش و برگزاری دوره‌های آموزشی به منظور ارتقای توانمندی‌های آموزشی و تخصصی نیروی انسانی شاغل در بخش آموزش و اجرایی ستاد.



بررسی میزان پرورش قابلیت‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان سال سوم مدارس کاردانش استان خراسان

* پژوهشگر: احد پورافشاری

* ناظر: احمد ابوترابی‌ان

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان خراسان

بیان مسئله

امروزه تجربیات فراوانی در سراسر دنیا راجع به طراحی برنامه‌ها، ارتقا و ایجاد انگیزه و کمک به کارآفرینی وجود دارد به طوری که در چند سال گذشته دولت‌ها به‌طور جدی به تشویق کارآفرینی پرداخته‌اند. کارآفرینی از ابزارهای مهم توسعه اقتصادی به‌شمار می‌رود که مهم‌ترین اثر خود را از طریق افزایش اشتغال بر جای می‌گذارد. بدین لحاظ آموزش کارآفرینی مقوله مهمی است که کشورهای پیشرفته در فرایند توسعه اقتصادی نسبت به آن توجه جدی داشته‌اند و پرورش کارآفرینان را در

اولویت برنامه‌های توسعه قرار داده‌اند. «مطالعات نشان می‌دهد که برنامه‌های پرورش کارآفرینان در کشورهای مختلف با سیاست‌گذاری و پشتیبانی‌های اجرایی دولتی به سرانجام مطلوب رسیده است. این سیاست‌گذاری‌ها و پشتیبانی‌ها شامل فرهنگ‌سازی و ترویج روحیه کارآفرینی، اصلاحات ساختاری، نهادسازی، ایجاد مؤسسات آموزشی دولتی، خصوصی و کمک به راه‌اندازی و اداره پرورشگاه کسب و کار کوچک، آموزش کارآفرینی از طریق مدارس، دانشگاه‌ها و ... بوده است» (پورداریانی، مقیمی، ۱۳۸۰)

با اذعان به نقش غیر قابل انکار آموزش در ایجاد اشتغال و غلبه بر مشکلات اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی، تسریع در ایجاد فرصت‌های شغلی در جامعه، به‌ویژه تأمین کسری فرصت‌های شغلی که ناشی از نارسایی‌های برنامه توسعه اقتصادی است توجه به نوع ویژه‌ای از آموزش و اشتغال، یعنی گسترش زمینه‌ها و پرورش قابلیت‌های کارآفرینی، جایگزین کردن برنامه‌های آموزشی کارآفرینان در برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارتی ضرورت یافته است و با اهمیت به‌نظر می‌رسد.

با توجه به خصوصیات روان‌شناختی دانش‌آموزان در دوره متوسطه می‌توان در برنامه‌های توسعه اقتصادی به ویژه در نظام آموزش و پرورش به توسعه و زمینه‌های بروز قابلیت‌های کارآفرینی، ترویج روحیه کارآفرینی و ایجاد اشتغال توجه کرد که تأسیس مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای کاردانش‌گام‌هایی در راستای رسیدن به این مهم بوده‌اند.

تربیت نیروی انسانی و آموزش در جامعه با هدف بهره‌برداری آینده از این نیروها صورت می‌گیرد. امروزه بسیاری از دانش‌آموزان که در دوره متوسطه مشغول به تحصیل‌اند، در انتظار راه‌یابی به دانشگاه‌اند و انتظار دارند پس از فراغت از تحصیل هر چه سریع‌تر وارد بازار کار شوند. متأسفانه بازار کار در اذهان بسیاری از جوانان و دانشجویان کشور یک سری پست‌های از پیش تعیین شده و به عبارتی یک‌سری «صندلی‌های پیش‌ساخته» تعبیر می‌شود که جامعه منتظر آنهاست. اما دیدگاه کارآفرینانه نسبت به پدیده اشتغال تا حد زیادی از مشکلات جوانان در رویارویی با آینده خواهد کاست. علاوه بر اشتغال، سایر ابعاد توسعه اقتصادی حاصل از رشد کارآفرینی عبارت است از استفاده بهینه از منابع، تنوع تولیدات و صادرات، افزایش ارزش افزوده، رقابت بر مبنای شایستگی و شناخت مزیت‌های نسبی در سطح ملی (فهیمی، ۱۳۷۹).

با توجه به تنگناهای اقتصادی فراوان، جوانی جمعیت، نرخ بیکاری بالا و سایر معضلات اجتماعی که در پی آن بروز می‌کنند و با اذعان به تمامی ابعاد توسعه اقتصادی، تأثیر توسعه کارآفرینی بر ایجاد اشتغال به تنهایی نیز، ضرورت و اهمیت موضوع را روشن می‌سازد.

دولت از طریق وزارت آموزش و پرورش و سیستم آموزشی و مؤسسات وابسته به آن می‌تواند مفهوم و ابعاد کارآفرینی را معرفی کند، یا مبحث کارآفرینی می‌تواند به عنوان یکی از دروس به دانش‌آموزانی که تمایل به درک کارآفرینی دارند، آموخته شود تا بتوانند قابلیت‌های خود را ارزیابی کنند و در این راستا شاخه‌گردانش با هدف تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات بر اساس نیازهای توسعه اقتصادی اجتماعی، فرهنگی کشور ایجاد شده است (کلیات نظام جدید، ۱۳۷۳).

کارآفرینی یعنی «فرایند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره‌گیری از فرصت‌ها». از آنجا که کارآفرینان هیچگاه بر تمامی منابع تسلط ندارند، دنبال کردن فرصت‌ها مستلزم پر کردن شکاف منابع خواهد بود (احمدپور، ۱۳۷۶).

با توجه به این که کارآفرینی اساساً اکتسابی است یعنی می‌شود آن را به افراد آموزش داد، تقویت کرد و پرورش داد (احمدپور، ۱۳۷۶). لذا آموزش و پرورش با شناخت زمینه‌های بروز و پرورش قابلیت‌های کارآفرینی و توجه ویژه به مراحل مقدماتی آموزش فنی حرفه‌ای و مهارتی (کاردانش) همراه با آموزش‌های کارآفرینی و تقویت روحیه شناخت و ارزیابی محیط، به یقین می‌تواند افراد را برای ورود به بازار کار و اشتغال و سایر اهداف مورد نظر و مرتبط با موضوع آماده سازد. با نظر به آنچه گذشت، سنجش میزان اثربخشی برنامه‌ریزی‌های به‌عمل آمده در این زمینه نیز حائز اهمیت به‌نظر می‌رسد که تحقیق حاضر برای پاسخگویی به این سؤال اساسی که «از دیدگاه مدیران، دبیران، دانش‌آموزان، مدارس متوسطه کاردانش در میزان نهادینه کردن قابلیت‌های کارآفرینی تا چه اندازه توفیق داشته‌اند؟»، تدوین و انجام خواهد شد. انتظار می‌رود با توجه به نتایجی که به‌دست خواهد آمد بتوان با ارائه راهکارهای عملی مشخصی در تقویت و توسعه برنامه‌های موفق و اصلاح و رفع کاستی‌های ملاحظه شده، اقدامات اصلی و برنامه‌ریزی لازم را به‌عمل آورد.

اهداف پژوهش

- ۱- تعیین میزان برخورداری مدارس کاردانش از زمینه‌های سازمانی مناسب و همچنین میزان بروز و شکوفایی قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی دانش‌آموزان در این مدارس از دیدگاه مدیران، دبیران و دانش‌آموزان و همچنین مقایسه دیدگاه‌ها برحسب مناطق جغرافیایی و جنس؛
- ۲- بررسی تأثیر زمینه‌های مناسب مدارس در احیا و پرورش این قابلیت‌ها برای ارائه راهکارهای عملی و مشخص.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- از دیدگاه مدیران، معلمان، دانش‌آموزان در مدارس کاردانش به چه میزانی ویژگی‌ها و قابلیت‌های کارآفرینی (توفیق‌طلبی، عزم و اراده، استقلال طلبی، خطرپذیری و خلاقیت) در دانش‌آموزان ایجاد شده است؟
- ۲- از دیدگاه مدیران، معلمان، دانش‌آموزان مدارس کاردانش به چه میزانی از زمینه‌های سازمانی (حمایت مدیریتی، ساختار سازمانی، سیستم آموزش و سیستم تشویق) در جهت تقویت قابلیت‌های کارآفرینی برخوردارند؟
- ۳- از دیدگاه (مدیران، معلمان و دانش‌آموزان) مدارس کاردانش، آیا بین زمینه‌های سازمانی مدارس کاردانش با قابلیت‌های کارآفرینی دانش‌آموزی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- آیا بین دیدگاه مدیران، معلمان، دانش‌آموزان در میزان بروز و پرورش قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی دانش‌آموزان در مدارس کاردانش، تفاوت وجود دارد؟
- ۵- آیا بین دیدگاه مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در میزان برخورداری مدارس کاردانش از زمینه‌های سازمانی، تفاوت وجود دارد؟
- ۶- آیا بین دیدگاه (مدیران، معلمان، دانش‌آموزان) نواحی مختلف در زمینه قابلیت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان، تفاوت وجود دارد؟
- ۷- آیا بین دیدگاه مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در میزان قابلیت‌های کارآفرینی دانش‌آموزان برحسب جنس، تفاوت وجود دارد؟

۸- آیا بین دیدگاه (مدیران، معلمان، دانش‌آموزان) نواحی مختلف در میزان زمینه‌های سازمانی مدارس، تفاوت وجود دارد؟

۹- آیا بین دیدگاه مدیران، معلمان و دانش‌آموزان در میزان زمینه‌های سازمانی مدارس برحسب جنس، تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر با هدف توسعه هرچند اندک دانش کاربردی در زمینه موضوع تحقیق از نوع تحقیقات کاربردی و برحسب نحوه گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات توصیفی است که با روش زمینه‌یابی (پیمایشی) انجام شده است.

جامعه آماری

در این پژوهش، جامعه آماری مورد نظر عبارت است از کلیه مدارس متوسطه کاردانش آموزش و پرورش خراسان که در سال تحصیلی ۸۳-۸۴ مشغول به فعالیت‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با توجه به این که انحراف معیار (سیگما) جامعه مورد مطالعه مشخص نیست و متغیر مورد نظر نیز پیوسته است برای برآورد حجم نمونه مناسب از فرمول $n = (ZB + |Za|)^2 / (\Delta^2)$ استفاده شده است.

با استفاده از فرمول بالا ۳۶ آموزشگاه شناسایی و مورد مطالعه قرار گرفته‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است.

به منظور ارزیابی ثبات مؤلفه‌های ابزارهای تحقیق، پرسشنامه‌های مورد نظر با روش بازآزمایی (lest-relest) مورد آزمون قرار گرفته‌اند. چون هر دو پرسشنامه از چند جزوه آزمون تشکیل شده‌اند

به طوری که چند سؤال یک مؤلفه را می‌سنجد، برای اطمینان از هماهنگی درونی نیز از روش آلفای کرانباخ استفاده شده است که در نهایت، پایایی ابزارهای به کار رفته تأیید شدند.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای تلخیص و تنظیم و ارائه اطلاعات به صورت روشن و قابل درک، ابتدا به کمک شاخص‌های آمار توصیفی مانند محاسبه فراوانی، درصد و میانگین‌ها، اطلاعات گردآوری شده توصیف شده‌اند. همچنین به منظور آزمون و تحلیل و حصول استنباط‌های لازم برای تبیین و تصمیم‌گیری پیرامون سؤال‌های تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون، روش رگرسیون چندگانه و تحلیل واریانس و آزمون‌های تعقیبی مناسب با تحلیل واریانس و همچنین آزمون $T - Test$ استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- در ارزیابی میزان بروز و پرورش قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی دانش‌آموزان در مدارس کاردانش، شامل توفیق‌طلبی، استقلال‌طبیعی، خلاقیت، خطرپذیری و کنترل، یافته‌های در زیر به دست آمد:

الف) مدیران به ترتیب، قابلیت توفیق‌طلبی را با میانگین $4/86$ ، قابلیت استقلال‌طلبی را با میانگین $4/76$ ، قابلیت خلاقیت را با میانگین $4/76$ ، قابلیت خطرپذیری را با میانگین $4/74$ ، قابلیت مرکز کنترل را با میانگین $4/72$ و تمام قابلیت‌های روان‌شناختی را روی هم رفته با میانگین کل $4/86$ ارزیابی کرده‌اند.

ب) دبیران به ترتیب، قابلیت استقلال‌طلبی را با میانگین $4/05$ ، قابلیت توفیق‌طلبی را با میانگین $4/50$ ، قابلیت خلاقیت را با میانگین $3/9$ ، قابلیت مرکز کنترل را با میانگین $3/90$ ، قابلیت خطرپذیری را با میانگین $3/86$ و تمام قابلیت‌ها را با میانگین $3/96$ ارزیابی کرده‌اند.

ج) دانش‌آموزان به ترتیب، قابلیت توفیق‌طلبی را با میانگین $4/095$ ، مرکز کنترل را با میانگین $3/8$ ، استقلال‌طلبی را با میانگین $3/715$ ، خلاقیت را با میانگین $3/68$ ، خطرپذیری را با میانگین $3/64$ و کل قابلیت‌ها را با میانگین $3/84$ ارزیابی کرده‌اند.

- ۲- در ارزیابی میزان برخورداری مدارس از ویژگی‌های سازمانی مناسب، شامل ویژگی‌های حمایت مدیریت، ساختار سازمانی، سیستم تشویق و سیستم آموزش، یافته‌های زیر به‌دست آمد:
- الف) مدیران به تربیت، ویژگی حمایت مدیریت را با میانگین ۵/۲۱، سیستم تشویق را با میانگین ۵/۱۳، ساختار سازمانی را با میانگین ۵/۰۱، سیستم آموزشی را با میانگین ۵/۰۰ و تمام ویژگی‌ها را با میانگین ۵/۰۷۹ ارزیابی کرده‌اند.
- ب) دبیران به ترتیب، ویژگی حمایت مدیریت را با میانگین ۴/۳۹، سیستم تشویق را با میانگین ۴/۴۶، سیستم آموزشی را با میانگین $\frac{1}{4}$ ، ساختار سازمانی را با میانگین ۳/۹۵ و تمام ویژگی‌ها را با میانگین ۴/۲۰۷ ارزیابی کرده‌اند.
- ج) دانش‌آموزان به ترتیب، ویژگی حمایت مدیریت را با میانگین ۳/۶۰۹، سیستم تشویق را با میانگین ۳/۴۷، سیستم آموزش را با میانگین ۳/۳۲، ساختار سازمانی را با میانگین ۳/۲۰ و تمام ویژگی‌ها را با میانگین کل ۳/۴۱ ارزیابی کرده‌اند.
- ۳- از دیدگاه مدیران، دبیران و دانش‌آموزان، میان ویژگی‌های سازمانی مدارس کاردانش با قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی دانش‌آموزان رابطه معنادار وجود دارد ($r = 0/634$)
- ۴- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران، دانش‌آموزان در میزان قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی دانش‌آموزان، تفاوت معنادار وجود دارد.
- ۵- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران، دانش‌آموزان در میزان زمینه‌های سازمانی مدارس کاردانش، تفاوت معنادار وجود دارد.
- ۶- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران، دانش‌آموزان در میزان ویژگی‌های روان‌شناختی برحسب نواحی جغرافیایی (شمالی، جنوبی، مرکزی)، تفاوت معنادار وجود دارد.
- ۷- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران، دانش‌آموزان در میزان زمینه‌های سازمانی مدارس برحسب نواحی جغرافیایی تفاوت معنادار وجود دارد.
- ۸- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران، دانش‌آموزان در میزان قابلیت‌های روان‌شناختی دانش‌آموزان برحسب جنس، تفاوت معنادار وجود دارد.

۹- بین دیدگاه‌های مدیران، دبیران و دانش‌آموزان در میزان زمینه‌های سازمانی مدارس برحسب جنس، تفاوت معنادار وجود دارد.

پیشنهادهای پژوهش

نظریات و نتایج تحقیقات صورت گرفته بر این نکته اتفاق نظر داشتند که گرچه خصایص ذاتی و موروثی افراد مانند هوش، خلاقیت، عزم و اراده و جسارت و خطرپذیری نقش بسزایی در شکل‌گیری شخصیت و عملکرد کارآفرینان داشته‌اند، این‌گونه نیست که هرکس دارای این ویژگی‌ها باشد یک کارآفرین است، بلکه او یک کارآفرین بالقوه است.

تحقیقات بسیاری نیز تأکید دارند که فرایند و برنامه‌های آموزشی خاص می‌تواند با تغییر بینش و نگرش افراد و تجهیز آنها به دانش مهارت‌های خاص، راهی را که آنها احتمالاً با سعی و خطا و گذشت زمان طولانی به آن می‌رسند بسیار کوتاه و به سرعت، یک کارآفرین بالقوه را به یک کارآفرین بالفعل تبدیل کند. لذا با اذعان به اهمیت موضوع و بر اساس یافته‌های تحقیق حاضر، این ضرورت بیش از پیش آشکار می‌شود که باید برنامه‌های آموزشی ویژه‌ای برای شکوفایی و پرورش قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی در نظام آموزشی طراحی و با جدیت به اجرا درآید، زیرا شواهد نشان می‌دهد که از دیدگاه دانش‌آموزان این مهم هنوز تحقق نیافته است.

از طرفی دیگر با آشکار شدن رابطه ویژگی‌ها و عوامل تسهیل‌کننده بروز و پرورش قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی در دانش‌آموزان، یعنی ویژگی‌های سازمانی (حمایت مدیریت، سیستم تشویق، سیستم آموزشی و ساختار سازمانی) مدارس با میزان شکوفایی و پرورش قابلیت‌های کارآفرینی، پیشنهاد می‌شود که در شناسایی و تقویت این عوامل، به ویژه حمایت مدیریت و سیستم تشویق، اهتمام لازم به عمل آید. همچنین بازسازی یا طراحی نوین سیستم آموزشی مطلوب و تحول ساختار سازمانی متناسب به منظور رسیدن به اهداف مورد نظر امری مهم و ضروری تلقی شود، زیرا نتایج بیانگر این است که در این زمینه‌ها نیز وضعیت موجود رضایت‌بخش نیست و اتفاق نظر وجود ندارد. بنابراین لازم است دست‌اندرکاران نظام آموزشی با ارائه تعریفی روشن از مؤلفه‌های مرتبط با موضوع (قابلیت‌های روان‌شناختی کارآفرینی و ویژگی‌های سازمان اثربخش) و فراهم کردن تمهیدات لازم و

ارائه راهکارهای عملی مشخص و تفهیم آنها، زمینه کاهش تفاوت دیدگاه‌ها و ایجاد فهم مشترک را تا حد ممکن فراهم کنند که از جمله به موارد زیر می‌توان اشاره کرد:

(۱) توجه به آموزش‌های قبل و حین خدمت و گنجاندن سرفصل‌های مناسب مرتبط با موضوع در این دوره‌ها؛

(۲) سنجش عملکرد مدیران و دبیران و انتخاب مدیران توانمند و حامی کارآفرینی به منظور فراهم شدن زمینه اعمال کامل ساز و کارهای حمایت مدیریت از کارآفرینی؛

(۳) به کارگیری شیوه‌های برانگیزاننده و بازخوردهای سازنده برای ترغیب افراد در راستای پرورش قابلیت‌های کارآفرینی

(۴) ایجاد تعادل بین مفاهیم نظری و عملی با توجه به فعالیت‌های علمی مرتبط با کار به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر جریان یادگیری؛

(۵) آشنا کردن دانش‌آموزان با مفاهیمی چون برنامه‌ریزی در کار، خود ارزیابی، توانایی برقراری ارتباط و فراهم کردن امکان ملاقات با افراد موفق و کارآفرین در جامعه؛

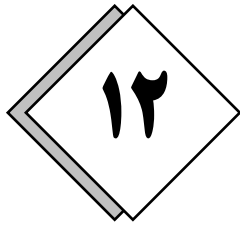
(۶) توصیف و شناسایی علمی ساختار سازمانی موجود و احساس ضرورت تحول ساختار سازمانی موجود و طراحی ساختار مطلوب؛ هرچند که در حال حاضر در این زمینه اقداماتی شروع شده ولی کافی نیست.

پیشنهاد برای انجام تحقیقات بعدی

- انجام پژوهش‌های مشابه در دوره متوسطه و مقایسه قابلیت‌های کارآفرینی یا زمینه سازمانی در مدارس مختلف دوره متوسط؛

- پژوهش طولی در مورد موفقیت فارغ‌التحصیلان مدارس (به ویژه آموزش‌های مهارتی)؛

- انجام پژوهش‌های مشابه (دو مورد بالا) در سطوح بالاتر تحصیلی (آموزش عالی) برحسب رشته‌های مختلف و برحسب جنس.



بررسی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش
آموزش و پرورش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱

* پژوهشگر: رضا جعفری هرنندی

* نام ناظر: دکتر سید ابراهیم میرشاه جعفری

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۶ - سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان

بیان مسئله

مسئله اصلی تحقیق حاضر، میزان پاسخگویی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش و پرورش اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ به نیازهای فردی، اجتماعی، اقتصادی (بازار کار) یا میزان موفقیت شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش با توجه به اهداف رشته، مسائل و مشکلات احتمالی و راهکارهای پیشنهادی است که در واقع، همان کارایی بیرونی است. توضیح این نکته لازم است که در اغلب تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده به بعد اقتصادی کارایی بیرونی توجه شده و

کارایی بیرونی معادل یافتن شغل و موفقیت در آن در نظر گرفته شده است، در حالی که در این پژوهش دو بعد فردی و اجتماعی نیز مورد توجه قرار گرفته‌اند تا برخی احتیاط‌ها (کاستی‌ها) در قضاوت در خصوص کارایی بیرونی کاهش یابد.

گفتنی است که کارایی بیرونی، منطقه جنس و شاخه متغیرهای بررسی شده در این پژوهش است. همچنین میزان و نوع اشتغال، ادامه تحصیل و برخی از ویژگی‌های فردی و اجتماعی، مهم‌ترین شاخص‌های محاسبه کارایی بیرونی است.

اهداف پژوهش

هدف کلی: تعیین میزان کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهر اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱.

هدف‌های جزئی (ویژه)

- ۱- تعیین میزان بعد فردی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱؛
- ۲- تعیین میزان بعد اجتماعی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱؛
- ۳- تعیین میزان بعد اقتصادی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱؛
- ۴- تعیین میزان بعد کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در هر یک از ابعاد فردی، اجتماعی، اقتصادی برحسب متغیرهای منطقه و جنس.

سؤال‌های پژوهش

سؤال‌های پژوهش در چهار محور زیر طرح شده‌اند:

محور اول) شاخه فنی و حرفه‌ای

- ۱- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد فردی به چه میزان است؟
- ۲- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد اجتماعی به چه میزان است؟
- ۳- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد اقتصادی به چه میزان است؟

محور دوم) شاخه کاردانش

- ۴- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در بعد فردی در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ به چه میزان است؟
- ۵- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در بعد اجتماعی در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ به چه میزان است؟
- ۶- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در بعد اقتصادی در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ به چه میزان است؟

محور سوم) بررسی تفاوت‌ها در شاخه فنی و حرفه‌ای

- ۷- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۸۱-۱۳۷۹ در بعد فردی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۸- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۸۱-۱۳۷۹ در بعد اجتماعی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟

- ۹- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای شهرستان اصفهان در سال‌های ۸۱-۱۳۷۹ در بعد اقتصادی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟

محور چهارم) بررسی تفاوت‌ها در شاخه کاردانش

- ۱۰- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد فردی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۱۱- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد اجتماعی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۱۲- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ در بعد اقتصادی برحسب متغیرهای منطقه و جنس، تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش کلیه فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان، شامل ۵ ناحیه شهر اصفهان و مناطق جی، جرقویه سفلی، جرقویه علیا، جلگه، بن رود و کوهپایه در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ است که با توجه به آمارهای موجود، تعداد فارغ‌التحصیلان (جامعه آماری) ۲۱۵۸۲ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری شامل ۴۰۰ نفر از فارغ‌التحصیلان است که به کمک نمونه‌گیری تصادفی، طبقه‌ای متناسب با حجم طبقات انتخاب شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته دارای ۲ بخش و ۴۲ سؤال بسته و بازپاسخ است. روایی ابزار قبل از اجرا به تأیید متخصصان رسیده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (نسبت، درصد، میانگین، جداول توافقی، آزمون خی دو) و آزمون‌های آمار استنباطی همچون کروسکال والیس، یومن ویتنی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

کارایی بیرونی شاخه فنی و حرفه‌ای در بعد فردی برابر ۶۸/۶ در بعد اجتماعی ۶۳/۶ و در بعد اقتصادی ۵۹/۶ درصد است. کارایی بیرونی شاخه کاردانش در بعد فردی ۶۵/۴ در بعد اجتماعی ۶۲/۲ و در بعد اقتصادی برابر ۶۳ درصد است، اما با توجه به دست نیافتن به سی و چند درصد از کارایی بیرونی، می‌توان نتیجه گرفت که درصد کارایی بیرونی مطلوب نیست و چاره‌جویی در این زمینه لازم به نظر می‌رسد.

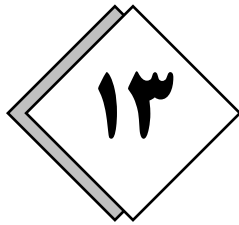
بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان اصفهان در سال‌های ۸۱-۱۳۷۹ در ابعاد فردی، اجتماعی و اقتصادی برحسب متغیرهای منطقه و جنس (سؤال‌های هفتم تا دوازدهم) تفاوت معنادار وجود ندارد.

تفاوت میان تعداد فارغ‌التحصیلان بیکار و فارغ‌التحصیلان شاغل معنادار و حاکی از زیاد بودن بیکاران بر شاغلان در جامعه آماری است.

در مجموع، فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش و پرورش شهرستان اصفهان در سال‌های ۷۹ تا ۸۱ از کارایی قابل قبولی (در حد زیاد یا بیشتر از ۷۰ درصد) برخوردار نیستند و اندیشیدن تدابیر و برنامه‌ریزی‌های لازم در زمینه شناسایی دلایل و راه‌های افزایش آن ضروری به نظر می‌رسد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- تشکیل کمیته برنامه‌ریزی شاخه فنی و حرفه‌ای و کاردانش زیر نظر معاونت نظری و مهارتی برای بررسی روند گذشته و وضعیت موجود در این شاخه به منظور آینده‌نگری و تدوین چشم‌اندازها، سیاست‌ها و برنامه‌های استانی و منطقه‌ای با عضویت متخصصان درون و برون سازمانی؛
- ۲- تشکیل کمیته کارشناسی زیر نظر کمیته بند قبل (۱) با وظایف زیر؛
 - الف- تدوین ملاک‌ها، ضوابط و شرایط ایجاد و توسعه رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در مناطق؛
 - ب- شناسایی نیازها و پتانسیل‌های موجود در مناطق استان به منظور ایجاد و اشاعه رشته‌ها؛
 - ج- زمینه‌یابی اشتغال فارغ‌التحصیلان مناطق برای هدایت صحیح در رشته‌های مورد نیاز منطقه؛
 - د- بررسی نحوه ارائه و تناسب محتوای دروس نظری و عملی و وسایل مورد استفاده در هنرستان‌ها؛
 - ه- تعیین ساز و کار پیشنهاد، تصویب و راه‌اندازی رشته در مناطق مختلف استان؛
 - و- هماهنگی با سایر سازمان‌های مرتبط با اشتغال مثل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، اداره کل تعاون، سازمان صنایع و اداره کل کار و امور اجتماعی در مورد جذب، به‌کارگیری، تأسیس رشته و ...؛
- ۳- تأسیس هنرستان‌های جدید در کنار صنایع و جذب مشارکت بخش خصوصی در تربیت هنرجویان؛
- ۴- تشکیل بانک اطلاعاتی فارغ‌التحصیلان و مشاغل موجود یا مورد نیاز در مناطق به منظور استفاده فارغ‌التحصیلان یا مسئولان استان در زمینه سیاست‌گذاری در بخش فنی و حرفه‌ای و کاردانش؛
- ۵- برگزاری جلسات و گردهمایی‌های سالانه با حضور فارغ‌التحصیلان به تفکیک هنرستان، رشته و یا منطقه برای آشنایی با مسائل و مشکلات و بررسی وضعیت فارغ‌التحصیلان و مواجهه فارغ‌التحصیلان با یکدیگر.



بررسی کارایی بیرونی آموزش حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای استان
چهارمحال و بختیاری در دوره پنج‌ساله ۷۴ تا ۸۷

* پژوهشگر: بهروز درخشان

* ناظر: کرم خلیلی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲ - سازمان آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری

بیان مسئله

یکی از اهداف نظام آموزشی هر کشور، همسویی با مسائل اقتصادی جامعه از طریق ایجاد زمینه‌های شغلی برای جوانان در آن جامعه است. به بیان دیگر، دانش‌آموزان به ویژه در دوره متوسطه، باید با شناسایی استعدادها و علایق خویش برای ورود به بازار کار و قبول مسئولیت‌های اجتماعی آماده شوند.

از آنجا که انتظار می‌رود پس از اجرای برنامه‌های آموزشی، شاگردان: هدف‌ها، مهارت‌ها و عادات کیفی را کسب کنند و آثار این اکتسابات و آموخته‌ها در رفتار آنان متجلی شود، می‌توان نتیجه گرفت تغییراتی که به دنبال اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی در ابعاد مختلف رفتاری دانش‌آموزان ایجاد می‌شود معرف کارایی بیرونی برنامه‌های آموزشی است. بنابراین هر اندازه تغییرات به‌وجود آمده در رفتار و کنش شاگردان در پایان فعالیت‌های آموزشی با اهداف از پیش تعیین شده همسویی داشته باشد می‌توان گفت برنامه‌ها از کارایی بیشتری برخوردار بوده‌اند (مشایخ، ۱۳۷۹).

با توجه به این که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جنبه مهارت آموزشی و دانش‌افزایی دارد و فرد را برای احراز شغل و حرفه آماده می‌کنند و از طرفی هزینه‌های این آموزش‌ها گران‌تر از آموزش‌های دیگر است، بنابراین اگر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نتوانند اشتغال پایدار و مولد پدیدآورند هر ساله منابع عظیمی از بین می‌رود که علاوه بر مصرف منابع اقتصادی، بخشی از نیرو و توان جوانان فعال کشور نیز بی‌نتیجه هدر خواهد رفت (نیکنام، ۱۳۸۱).

با توجه به مطالب ذکر شده، لازم است برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از نتایج حاصل از برنامه‌های اجرا شده و در دست اجرا مطلع باشند تا در جهت اصلاح برنامه‌های در حال اجرا اقدام کرده و با داشتن اطلاعات کامل‌تر و بینش عمیق‌تر از واقعیات موجود، برنامه‌هایی طراحی کنند که ضمن انطباق با نیازهای متقاضیان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، قابلیت اجرا نیز داشته باشند.

سیستم آموزش حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای با دریافت بخشی از دانش‌آموزان قبول شده در سال اول متوسطه که علاقه‌مند به تحصیل در رشته حسابداری هستند، در فرایند آموزشی و با به‌کارگیری امکانات مادی، منابع مالی، روش‌ها و ... آنها را از نظر مهارتی به تکنسین درجه سه تبدیل و در اختیار بخش‌هایی به شرح ذیل قرار می‌دهد.

۱) مراکز آموزش عالی فنی و حرفه‌ای (آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای)، به عنوان ورودی این مراکز به منظور تکمیل آموزش‌های مهارتی؛

۲) مؤسسات دولتی و خصوصی، اعم از انتفاعی یا غیر انتفاعی (خدماتی، بازرگانی، تولیدی).

در این تحقیق، آموزش رشته حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری، در دوره پنج ساله (۷۴ تا ۷۸) از بعد کارایی بیرونی (میزان تناسب تعداد فارغ‌التحصیلان با نیاز بازار کار استان) با جمع‌آوری اطلاعات مربوط به اشتغال فارغ‌التحصیلان و محاسبه شاخص‌های مربوط و نیز نظرخواهی از آنان بررسی و تجزیه و تحلیل شده است. نتایج حاصل در اختیار برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سازمان آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری و دفاتر ستادی وزارت متبوع قرار می‌گیرد.

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

- ۱- بررسی کارایی بیرونی (میزان تناسب نیاز بازار کار با تعداد فارغ‌التحصیلان) آموزش حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری در دوره پنج‌ساله (۷۴ تا ۷۸)؛
- ۲- جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل نظرات فارغ‌التحصیلان یاد شده به منظور ارائه پیشنهادهایی برای اصلاح روش‌ها و محتوای دروس تخصصی رشته حسابداری به کارشناسان و مسئولان ذی‌ربط.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی و محاسبه درصد فارغ‌التحصیلانی که موفق به ادامه تحصیل شده‌اند؛
- ۲- بررسی و محاسبه درصد فارغ‌التحصیلانی که در دوره تحقیق موفق به اشتغال مرتبط شده‌اند؛
- ۳- بررسی و محاسبه درصد فارغ‌التحصیلانی که در دوره تحقیق موفق به اشتغال غیر مرتبط شده‌اند؛
- ۴- بررسی نقش دروس تخصصی گذرانده شده در موفقیت فارغ‌التحصیلان از دیدگاه شاغلان مرتبط؛
- ۵- بررسی نقش دروس تخصصی گذرانده شده در موفقیت فارغ‌التحصیلان از دیدگاه شاغلان غیرمرتبط؛
- ۶- بررسی میزان رضایت فارغ‌التحصیلان از رشته تحصیلی خود؛
- ۷- بررسی میزان رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان؛
- ۸- بررسی نقش واحد درسی کارآموزی در موفقیت فارغ‌التحصیلان؛
- ۹- بررسی موانع فرهنگی موجود برای اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر؛

۱۰- بررسی مقایسه‌ای درصدهای مربوط به اشتغال به تفکیک شهرستان‌های استان؛

۱۱- بررسی مقایسه‌ای درصدهای مربوط به اشتغال به تفکیک جنسیت فارغ‌التحصیلان؛

۱۲- بررسی مقایسه‌ای درصدهای مربوط به اشتغال به تفکیک سال‌های مختلف دوره بررسی.

سؤال‌های پژوهش

۱- تا چه میزان امکان ادامه تحصیل برای فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های استان در دوره پنج‌ساله (۷۴ تا ۷۸) فراهم بوده است؟

۲- تا چه میزان فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های حرفه‌ای استان در دوره پژوهش موفق به اشتغال شده‌اند؟

۳- آیا وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر و پسر رشته حسابداری در دوره پژوهش در استان یکسان است؟

۴- آیا وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری با مدارک مختلف در دوره پژوهش یکسان است؟

۵- آیا وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های مختلف در دوره پژوهش یکسان است؟

۶- آیا وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در سنوات مختلف در دوره پژوهش یکسان است؟

۷- تا چه میزان فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله (۷۴ تا ۷۸) در استان چهارمحال و بختیاری جذب مشاغل مربوط به رشته تحصیلی خود شده‌اند؟

۸- تا چه میزان در صورت موفق نبودن در اشتغال مرتبط، فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله موفق به یافتن شغل غیر مرتبط شده‌اند؟

۹- آیا به اعتقاد فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله که شغل مرتبط دارند، محتوای آموزش‌های تخصصی رشته حسابداری با نیازهای شغلی آنها سازگار است؟

۱۰- آیا به اعتقاد فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله که شغل غیر مرتبط دارند، محتوای آموزش‌های تخصصی رشته حسابداری با نیازهای شغلی آنان سازگار است؟

۱۱- آیا گذراندن درس کارآموزی در مراکز کار واقعی در اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله اثر مثبتی داشته است؟

۱۲- تا چه میزان فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله از رشته تحصیلی خود راضی هستند؟

۱۳- آیا وضعیت شغلی فارغ‌التحصیلانی که از رشته تحصیلی خود رضایت دارند با فارغ‌التحصیلانی که از رشته تحصیلی خود رضایت ندارند یکسان است؟

۱۴- تا چه میزان فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله از شغل خود راضی هستند؟

۱۵- به نظر فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری کدام درس‌ها تأثیر بیشتری در موفقیت شغلی آنها داشته‌اند؟

۱۶- به نظر فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری، علاوه بر درس‌ها گذرانده شده، افزوده شدن چه دروسی به رشته حسابداری می‌تواند توانایی آنان را برای یافتن شغل و انجام وظیفه به نحو کارتر ارتقا بخشد؟

۱۷- موانع فرهنگی اشتغال برای دختران به اعتقاد فارغ‌التحصیلان دختر رشته حسابداری در دوره پنج‌ساله کدام‌اند؟

روش پژوهش

با توجه به موضوع تحقیق، این تحقیق از نظر هدف از نوع کاربردی و از نظر کنترل متغیرها از نوع توصیفی تحلیلی است.

جامعه آماری

جامعه آماری در این تحقیق تعداد ۴۶۹ نفر فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری از هنرستان‌های حرفه‌ای استان در دوره پنج‌ساله (۷۴ تا ۷۸) بوده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری پژوهش برابر جامعه آماری است، ولی به دلیل محدودیت‌های تحقیق و به‌ویژه دسترسی نداشتن به نشانی و تلفن تماس بعضی از افراد جامعه، فقط با ۴۴۳ نفر مصاحبه شده است. بنابراین افراد نمونه ۴۴۳ نفرند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

اطلاعات مورد نیاز با یک پرسشنامه مشتمل بر ۱۰ سؤال بسته و ۴ سؤال باز که محقق طراحی کرده جمع‌آوری شده است. پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۱ به‌دست آمده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

با توجه به توصیفی تحلیلی بودن نوع تحقیق برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌ها و ابزارهای آمار توصیفی نظیر (تهیه جداول، توزیع فراوانی، نمودارهای توزیع فراوانی، درصدها و نسبت‌ها) و برای بررسی معنادار بودن تفاوت فراوانی‌های مشاهده شده از ابزارهای آمار استنباطی به‌ویژه آزمون خی‌دو استفاده شده است.

اطلاعات به نرم‌افزارهای Excel و spss ارسال و تحلیل‌های نهایی را این نرم‌افزارها انجام داده‌اند.

یافته‌های پژوهش

با توجه به پاسخ‌های داده شده به سؤال‌های پرسشنامه از سوی فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های حرفه‌ای استان در دوره تحقیق (۷۴ تا ۸۷) و تنظیم جداول فراوانی و محاسبه درصدها و رسم نمودارهای فراوانی و تجزیه و تحلیل ۱۷ پرسش تحقیق و با استفاده از آزمون خی‌دو برای آزمون معنادار بودن تفاوت توزیع فراوانی‌ها، نتایج زیر به دست آمد:

۱- ۴۲ درصد از فارغ‌التحصیلان ادامه تحصیل نداده‌اند. با توجه به اینکه تنها ۴ درصد از آنها دلیل تحصیل نکردن خود را نداشتن علاقه به ادامه تحصیل ابراز داشته‌اند، مشخص می‌شود که دلیل اصلی ادامه ندادن تحصیل، نبودن فرصت ادامه تحصیل به دلیل محدودیت پذیرش آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای بوده است.

۲- ۵۵/۹ درصد از افراد نمونه، غیر شاغل (۴۱/۹ درصد بیکار، ۵/۹ درصد سرباز و ۸/۱ درصد دانشجوی) و ۴۳/۹ درصد شاغل (۱۲/۲ درصد شاغل در بخش دولتی، ۳۱/۱ درصد شاغل در بخش خصوصی و ۰/۷ درصد دانشجوی شاغل) هستند. پس از کنار گذاشتن شدن فارغ‌التحصیلانی که وضعیت آنها در زمان

تنظیم پرسشنامه سرباز یا دانشجو بوده است، نرخ اشتغال برای نمونه مورد بررسی برابر ۵۰ درصد خواهد بود.

۳- اجرای آزمون خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار بین میزان فراوانی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان و جنسیت آنان را تأیید می‌کند، به گونه‌ای که نرخ بیکاری برای دختران ۷۱ درصد و برای پسران ۳۱ درصد، نرخ اشتغال در بخش دولتی برای دختران ۱۲ درصد و برای پسران ۱۶ درصد، نرخ اشتغال در بخش خصوصی برای دختران ۱۶ درصد و برای پسران ۵۳ درصد است.

۴- اجرای آزمون خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار بین میزان فراوانی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان با مدارک تحصیلی مختلف را تأیید می‌کند، به گونه‌ای که می‌توان یک رابطه معکوس بین نرخ بیکاری و مدرک تحصیلی و یک رابطه مستقیم بین نرخ اشتغال و مدرک تحصیلی را استنباط کرد. (نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان دیپلمه با رقم ۵۴/۱ درصد بیشترین و نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان لیسانسه با رقم ۴۰ درصد کمترین است).

۵- اجرای آزمون خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار بین میزان فراوانی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان با هنرستان‌ها مختلف را تأیید می‌کند به گونه‌ای که بیشترین نرخ بیکاری متعلق به فارغ‌التحصیلان هنرستان الزهراء سامان با نرخ ۹۲ درصد و پس از آن به ترتیب مربوط به هنرستان حرفه‌ای فرزانه ناحیه یک شهرستان شهر کرد با نرخ ۶۶ درصد، هنرستان شهید حائری شهرستان بروجن با ۳۵ درصد و هنرستان حرفه‌ای طالقانی ناحیه دو شهرستان شهر کرد با رقم ۲۷ درصد است.

۶- اجرای آزمون خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد رابطه معنادار بین میزان فراوانی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری با سنوات مختلف دوره تحقیق را در استان تأیید می‌کند. نتیجه این بررسی حکایت از آن دارد که فارغ‌التحصیلان سال ۱۳۷۳ (اولین سال دوره تحقیق) کمترین نرخ بیکاری (۳۵ درصد) و فارغ‌التحصیلان سال ۱۳۷۸ بیشترین نرخ بیکاری را به خود اختصاص داده‌اند. به طور کلی می‌توان دریافت که نرخ بیکاری روندی افزایشی داشته است.

۷- بررسی انجام شده حاکی است که در مجموع ۳۲ درصد از فارغ‌التحصیلان دارای اشتغال مرتبط با رشته تحصیلی، ۱۸ درصد دارای شغل غیر مرتبط با رشته تحصیلی و بقیه یعنی ۵۰ درصد آنان بیکارند.

۸- به نظر ۵۲ درصد از فارغ‌التحصیلان دارای شغل مرتبط، تناسب زیادی بین دروس گذرانده شده و نیازهای شغلی آنها وجود دارد، ۳۶ درصد از آنها این تناسب را متوسط و ۱۰ درصد از آنها کم ارزیابی کرده و ۱۰ درصد نظری نداشته‌اند.

۹- ۱۵/۸ درصد از فارغ‌التحصیلان دارای شغل غیر مرتبط، میزان سازگاری دروس تخصصی گذرانده شده در دورهٔ هنرستان با وظایف شغلی خود را متوسط، ۳۳/۳ درصد از آنها کم و ۵۰ درصد از آنها خیلی کم ارزیابی کرده‌اند و بقیه از پاسخ به این پرسش خوداری کرده‌اند.

۱۰- اجرای آزمون‌های خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد وجود رابطهٔ معنادار بین تناسب دروس گذرانده شده با نیازهای شغلی (به نظر فارغ‌التحصیلان) و وضعیت شغلی آنها (مرتبط یا غیر مرتبط)، شاغل (بخش دولتی یا خصوصی) را تأیید می‌کند به گونه‌ای که این تناسب برای شاغلان دارای شغل مرتبط و شاغلان بخش دولتی بیشتر است.

۱۱- ۷۵ درصد از فارغ‌التحصیلان، واحد درسی کارآموزی خود را در ادارات و مؤسسات دولتی، ۱۴ درصد آنها این واحد درسی را در شرکت‌ها و مؤسسات بخش خصوصی و ۱۰ درصد از آنها این واحد درسی را به‌عنوان دروس اضافی و در محل هنرستان گذرانده‌اند.

۱۲- ۳۰ درصد از فارغ‌التحصیلان میزان تأثیر کارآموزی را در موفقیت شغلی خود زیاد، ۳۵ درصد از آنها متوسط، ۲۳ درصد کم و ۹ درصد خیلی کم ارزیابی کرده‌اند و ۳ درصد به این پرسش پاسخ نداده‌اند.

۱۳- اجرای آزمون خی‌دو با اطمینان ۹۵ درصد رابطهٔ معنادار بین میزان فراوانی وضعیت اشتغال و نحوهٔ گذراندن واحد درسی کارآموزی را تأیید می‌کند.

۱۴- ۲۶ درصد از فارغ‌التحصیلان، میزان رضایتشان را از رشتهٔ تحصیلی خود زیاد، ۳۰ درصد آنان متوسط، ۲۶ درصد آنان کم و ۶ درصد از آنان خیلی کم ارزیابی کرده‌اند. و بقیه به این پرسش پاسخ نداده‌اند، همچنین آزمون‌های خی‌دو انجام شده وجود رابطهٔ معنادار بین میزان فراوانی رضایت تحصیلی با وضعیت اشتغال (اشتغال مرتبط یا غیر مرتبط، اشتغال دولتی یا غیر دولتی) را تأیید می‌کند به گونه‌ای که شاغلان دارای شغل مرتبط و شاغلان دارای شغل دولتی، رضایت تحصیلی بیشتری دارند.

۱۵- ۲۴ درصد از فارغ‌التحصیلان شاغل میزان رضایت از شغل خود را زیاد، ۴۱ درصد متوسط، ۱۹ درصد کم و ۷ درصد آنها خیلی کم ارزیابی کرده‌اند و بقیه به این پرسش پاسخ نداده‌اند و همچنین آزمون‌های خی‌دو انجام شده وجود رابطهٔ معنادار بین میزان فراوانی رضایت شغلی با وضعیت اشتغال

(اشتغال مرتبط یا غیر مرتبط، اشتغال دولتی یا غیر دولتی) را تأیید می‌کند. به گونه‌ای که شاغلان دارای شغل مرتبط و شاغلان دارای شغل دولتی، رضایت شغلی بیشتری دارند.

۱۶- به نظر فارغ‌التحصیلان به ترتیب دروس، اصول حسابداری، حسابداری صنعتی، امور عمومی بازرگانی، سازمان و مدیریت و آمار، بیشترین نقش را در موفقیت شغلی آنان داشته است.

۱۷- به نظر فارغ‌التحصیلان، افزوده شدن دروس حسابداری رایانه‌ای، نرم‌افزارهای سیستم‌های حسابداری رایانه‌ای، حسابداری عملی، حسابداری حقوق و دستمزد، حسابداری شرکت‌ها و حسابداری دولتی می‌تواند کارایی فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های حرفه‌ای را ارتقا بخشد.

۱۸- تعداد ۷۴ نفر از فارغ‌التحصیلان دختر معتقدند خانواده‌ها مانع اشتغال دختران در بخش خصوصی می‌شوند، تعداد ۱۹ نفر معتقدند توانایی‌های فارغ‌التحصیلان دختر دست کم گرفته می‌شود، ۹۲ نفر معتقدند که برای اشتغال دختران مشکل خاصی وجود ندارد و دلیل اصلی بیکاری گسترده در بین فارغ‌التحصیلان دختر نبود فرصت‌های شغلی است و ۹ نفر از آنان معتقدند که در مراکز دولتی در شرایط برابر، فارغ‌التحصیلان پسر نسبت به دختر ترجیح داده می‌شوند.

پیشنهادهای پژوهش

الف: پیشنهاد به دفاتر ستادی سازمان آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری

۱- پیشنهاد بر اساس یافته‌های تحقیق

۱-۱- با توجه به بالا بودن نرخ بیکاری فارغ‌التحصیلان و نرخ کم اشتغال مرتبط، لازم است در روند توسعه رشته حسابداری تجدید نظر شود و نه تنها از توسعه کمی آن جلوگیری به عمل آید، بلکه باید از آمار هنجاریان شاغل به تحصیل در این رشته کاسته شود.

۱-۲- با توجه به نرخ فزاینده بیکاری در میان فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در استان و توزیع نکردن یکنواخت آن در میان فارغ‌التحصیلان شهرستان‌های مختلف و تقریباً دو برابر بودن این نرخ برای فارغ‌التحصیلان دختر در مقایسه با فارغ‌التحصیلان پسر، لازم است سازمان آموزش و پرورش استان در تنظیم برنامه‌های توسعه بلندمدت در خصوص آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای در استان مشارکت فعال داشته باشد. همچنین با همکاری سازمان‌ها و نهادهای مرتبط با امر اشتغال نظیر ادارات کل کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن، تعاون و سازمان جهاد کشاورزی و ...، چشم‌انداز بازار کار استان را به

تفکیک شهرستان‌ها و نیاز بازار کار به فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای به تفکیک جنسیت تعیین کند تا مبنایی مناسب برای برنامه‌ریزی توسعه‌آتی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای ایجاد تناسب بین پذیرش و تربیت نیروی ماهر (تکنسین) با نیازهای بخش‌های اقتصادی به این گونه نیروها فراهم شود.

۱-۳- با توجه به این که کارآموزی فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای به منظور ایجاد ارتباط بین فارغ‌التحصیلان و مراکز اشتغال و تکمیل آموخته‌های فنی و مهارتی آنها در شرایط واقعی فعالیت طراحی شده لازم است با فعال کردن ستاد کارآموزی استان^۱ تمهیداتی فراهم شود تا این واحد درسی به بهترین شیوه ممکن و در شرایط واقعی فعالیت اجرا شود و در خصوص فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری به دلیل تناسب طراحی محتوای دروس تخصصی آنها در دوره دو ساله هنرستان با مؤسسات انتفاعی بخش خصوصی (مؤسسات خدماتی، بازرگانی و تولیدی) لازم است تدابیری در پیش گرفته شود تا واحد درسی کارآموزی این فارغ‌التحصیلان در مؤسسات و شرکت‌های خصوصی به اجرا درآید.

۱-۴- استفاده از خدمات مشاوران تحصیلی آشنا به رشته‌های تحصیلی فنی حرفه‌ای، آینده شغلی این رشته‌ها و وضعیت بازار کار استان و کشور در دوره راهنمایی تحصیلی و به‌ویژه در سال اول دبیرستان، به منظور آگاهی‌بخشی به دانش‌آموزان در خصوص مشاغل فنی حرفه‌ای و کشف و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند به دروس عملی فنی و حرفه‌ای به هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای.

۲- پیشنهاد بر اساس نظرات محقق

به منظور افزایش جذب فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری در بازار کار استان و به‌ویژه از بین بردن تبعیض جنسی در این ارتباط و از میان برداشتن موانع فرهنگی اشتغال دختران لازم، است با همکاری نهادها و سازمان‌های سهیم در امر اشتغال و با بهره‌گیری از شیوه‌های ذیل، توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری هنرستان‌های حرفه‌ای استان، به‌ویژه فارغ‌التحصیلان دختر در بازار کار

۱- این ستاد طبق قانون به ریاست استاندار هر استان و به دبیری ریاست سازمان آپ هر استان تشکیل می‌شود و از جمله وظایف آن برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و ایجاد هماهنگی بین تمام دستگاه‌های اجرایی بخش دولتی و مؤسسات بخش خصوصی است.

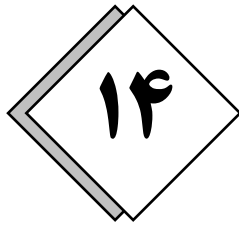
و بخش خصوصی معرفی شده و تأثیر مثبت استقرار سیستم حسابداری کارآمد و نوین در مؤسسات بخش خصوصی برای آنها تبیین شود.

۲-۱- برپایی نمایشگاه‌هایی با عنوان «نقش سیستم حسابداری در مدیریت کارآمد مؤسسات و افزایش سودآوری فعالیت‌های اقتصادی» و معرفی توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان دختر و پسر رشته حسابداری هنرستان‌های حرفه‌ای برای صنوف و مؤسسات مختلف اقتصادی با همکاری گروه آموزشی رشته حسابداری سازمان آموزش و پرورش و نهادها و سازمان‌های ذی‌ربط (ادارات کل بازرگانی، صنایع و معادن، تعاون و سازمان جهاد کشاورزی و مجامع امور صنفی)؛

۲-۲- تهیه، انتشار و توزیع بروشورهایی برای تبیین موارد یاد شده و توزیع گسترده آن؛

۲-۳- برپایی سمینارهایی با شرکت مدیران مؤسسات اقتصادی و فعالان اقتصادی بخش خصوصی و صاحب‌نظرانی از رشته حسابداری (اساتید محترم دانشگاه‌ها و آموزشکده‌ها) برای تبیین جایگاه سیستم اطلاعات حسابداری و نقش مؤثر آن در مدیریت کارآمدتر مؤسسات و تشویق فعالان اقتصادی بخش خصوصی به بهره‌گیری از خدمات فارغ‌التحصیلان رشته حسابداری.

۲-۴- بهره‌گیری از رسانه‌های عمومی به‌ویژه صدا و سیما جمهوری اسلامی مرکز شهر کرد.



بررسی تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی کوتاه‌مدت بر عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران

* پژوهشگر: حمیده سالارحسینی

* استاد راهنما: دکتر خدابخش داشگزاده

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای تهران

بیان مسئله

شاخص‌های مورد استفاده در کشورهای توسعه یافته صنعتی و فراصنعتی به گونه‌ای رشد یافته که امروزه «برای اقتصادی آموزش» از ردیف «هزینه» خارج شده و به نوعی «سرمایه‌گذاری» تبدیل شده است. آموزش علاوه بر تغییرات مثبت رفتاری، مزیت‌هایی مانند «افزایش بهره‌وری» «پیشرفت شغلی»، «ترک اجتماعی»، «رضایت درونی»، «مشارکت فعال و پویا»، «گسترش خلاقیت و نوآوری» و ... را در پی خواهد داشت.

در بین انواع آموزش‌ها، آموزش‌هایی که در خدمت توسعه اقتصادی - اجتماعی جامعه قرار گیرد و به عنوان موتور محرکه آن عمل کند، می‌تواند بیشترین تأثیر و فایده را به همراه داشته باشد.

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اساس نیاز بخش‌های اقتصادی طراحی می‌شود و هدف آن افزایش توانایی‌های دانش، مهارت، قدرت درک و تجزیه و تحلیل شاغلان در جهت انجام مطلوب‌تر «کار» در محدوده «وظایف شغلی» است. حال سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود آن است که: آیا آموزش‌یافتگان دوره‌های فنی و حرفه‌ای پس از اشتغال توانسته‌اند به اهداف فوق دست یابند؟ آیا بهبودی در عملکرد آنان در محدوده وظایف شغلی‌شان مشاهده می‌شود؟

اهداف پژوهش

این پژوهش دارای یک هدف کلی و چند هدف جزئی است.

هدف کلی:

آگاهی از میزان تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی بر عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران.

اهداف جزئی:

- ۱- آگاهی از نظرات مربیان در مورد تأثیر دوره‌های فنی و حرفه‌ای بر افزایش تخصصی و مهارت بیشتر آنان در امر آموزش به کارآموزان؛
- ۲- آگاهی از نظرات مربیان در مورد تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای بر افزایش روحیه کاری و حس مسئولیت پذیری؛
- ۳- آگاهی از نظرات مربیان در مورد تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای بر استفاده بهینه از تجهیزات و ابزار کار در آموزش؛
- ۴- آگاهی از نظرات مربیان در مورد تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای بر خلاقیت و نوآوری آنان در امر آموزش.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی: بین گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی و عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران، رابطه وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی:

- ۱- گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باعث افزایش مهارت و تخصص مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای می‌شود.
- ۲- گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باعث ایجاد روحیه قوی و حس مسئولیت‌پذیری مربیان مراکز می‌شود.
- ۳- گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باعث افزایش خلاقیت و نوآوری مربیان در امر آموزش می‌شود.
- ۴- گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای باعث مهارت مربیان در استفاده از ابزار و تجهیزات می‌شود.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع بررسی یا پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه مربیانی می‌شود که از دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی بهره‌مند شده‌اند. تعداد کل مربیان مراکز ۲۶۷ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

کل جامعه آماری به عنوان حجم نمونه انتخاب شده است. در این تحقیق از میان مراکز ۲۴ گانه تعداد ۲۳ مرکز (همه) انتخاب و از میان مربیان، تعداد ۱۱۷ نفر از کسانی که دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی را گذرانده‌اند انتخاب شده‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار گردآوری در این تحقیق شامل موارد زیر است:

- ۱- پرسشنامه ۲- مصاحبه ۳- بازدید از مراکز فنی و حرفه‌ای و ملاک‌های آموزشی

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحقیق حاضر پس از جمع‌آوری پرسشنامه، اطلاعات به‌دست آمده در جداول ماتریس وارد و به رایانه سپرده شده و با استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد توصیف و تحلیل قرار گرفته‌اند. این اطلاعات با استفاده از آمارهای توصیفی رسم نمودار و جداول پراکندگی اخذ نما، مد، میانگین و سایر شاخص‌های پراکندگی مرکزی توصیف می‌شوند و همچنین از آمار استنباطی χ^2 برای بیان فراوانی‌های مورد انتظار مشاهده شده در هر سؤال استفاده شده است. آزمون کای دو برای تحلیل فرضیات مورد استفاده قرار گرفته است.

یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از تحقیق به ترتیب اولویت به شرح زیر است:

- ۱- با اطمینان ۹۹٪ می‌توان ادعا کرد که گذراندن دوره‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی بر افزایش تخصص و آگاهی شغلی مربیان تأثیر داشته است. پس فرض اول ما یعنی H_1 تأیید می‌شود و H_0 رد می‌شود.
 - ۲- با اطمینان ۹۹٪ می‌توان ادعا کرد که گذراندن دوره‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی بر افزایش روحیه و حس مسئولیت‌پذیری تأثیر داشته است. پس فرضیه دوم تأیید می‌شود و H_0 رد می‌شود.
 - ۳- با اطمینان ۹۹٪ می‌توان ادعا کرد که گذراندن دوره‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی بر افزایش خلاقیت و نوآوری مربیان تأثیر داشته است. پس فرضیه سوم تأیید می‌شود و H_0 رد می‌شود.
 - ۴- با اطمینان ۹۸٪ می‌توان ادعا کرد که گذراندن دوره‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی باعث استفاده بهینه از ابزار و تجهیزات کار نشده است. پس فرض H_1 در مورد فرضیه چهارم تأیید می‌شود.
- پس به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی باعث بهبود عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران می‌شود.

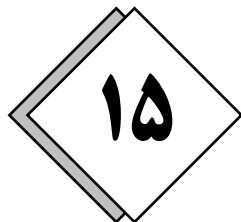
پیشنهاد‌های پژوهش

- ۱- به مسئولان آموزشی توصیه می‌شود به جنبه‌های کاربردی و مهارتی در آموزش‌های مربیان توجه بیشتری داشته باشند.

۲- به مسئولان پیشنهاد می‌شود بیشتر به این واقعیت توجه کنند که تقویت جنبه‌های انگیزشی (معنوی و مادی) در کار مربیان می‌تواند کیفیت کار آنها را به مراتب افزایش دهد، لذا مسئولان می‌توانند با دادن مأموریت به مربیان آموزش دیده برای شرکت در کلاس‌های آموزشی، ارتقای شغلی و ایجاد تسهیلات لازم برای شرکت در کلاس‌ها در افزایش حس مسئولیت پذیری و روحیه در میان مربیان نقش بسزایی داشته باشند.

۳- مسئولان می‌توانند با ترغیب و تشویق بیشتر مربیان و ایجاد شرایط زمانی مناسب برای شرکت کلیه مربیان در دوره‌ها، زمینه‌های ایجاد خلاقیت و نوآوری را در کلیه مربیان فراهم آورند.

۴- به مسئولان پیشنهاد می‌شود با تخصیص اعتبار مالی ویژه در ایجاد و راه‌اندازی رشته‌های جدید آموزشی و پیشرفته و همچنین نوسازی تجهیزات موجود در کارگاه‌های آموزشی، زمینه لازم را برای آشنایی هر چه بیشتر مربیان با ابزار و تجهیزات جدید و همگام شدن با تغییرات و پیشرفت‌های تکنولوژی عصر حاضر فراهم آورند.



بررسی آزمون‌های پایان دوره کارآموزی بر اساس رعایت اهمیت نسبی هر بخش از استانداردهای مهارت و آموزش

* پژوهشگر: ابوالفضل شاهسون

* نام ناظر: ابوالحسن ماهروی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج

بیان مسئله

توجه نکردن مؤسسات آموزشی به آزمون و ویژگی‌های آن، تنها در حد ملاکی برای قبولی یا مردودی در دوره آموزشی، کیفیت آزمون‌ها را تنزل داده است. حتی به دلیل عدم تجزیه و تحلیل آزمون‌ها و بهره نبردن از کارشناسان آزمون برخی آزمون‌ها آنچه را که باید بسنجد، نمی‌سنجد. از طرفی، چون طراحان سؤال اصول و قواعد ساخت سؤال‌ها را به خوبی نمی‌دانند، سؤال‌های طراحی شده از این نظر نیز دچار نقص است. به طور کلی مشکلات عمده مؤسسات آموزشی را در ارتباط با ارزشیابی پیشرفت تحصیلی می‌توان در سه عامل خلاصه کرد:

۱- استفاده از آزمون‌ها تنها به عنوان ملاکی برای قبولی یا مردودی فراگیران؛

- ۲- آشنا نبودن طراحان سؤال و کارشناسان آزمون با اصول و قواعد طراحی سؤال‌ها؛
 - ۳- توجه نداشتن به اهمیت نسبی بخش‌های مختلف مطالب آموزشی و در نتیجه طراحی سؤال‌ها با توجه به سلايق شخصی طراحان سؤال.
- با توجه به مطالب فوق به نظر می‌رسد سؤال‌های دوره کارآموزی اداره کل آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج نیز در طراحی و رعایت اصول و قواعد سؤال دارای اشکال باشند و از عمده‌ترین اشکالات آزمون‌ها توجه نکردن طراحان آزمون‌ها به روایی آنهاست. طراحان سؤال‌ها در طراحی آزمون‌ها به اهمیت نسبی بخش‌های مختلف استانداردهای آموزشی توجه لازم را ندارند به گونه‌ای که احتمال دارد در آزمون‌های پایان دوره از بخش‌های کم اهمیت‌تر سؤال‌های بیشتر و از بخش‌های مهم‌تر سؤال‌های کمتر بیاورند. در واقع سؤال‌ها بدون توجه به اهمیت نسبی بخش‌های مختلف مطالب آموزشی به میزان زیادی به سوابق شخصی طراحان سؤال ارتباط دارد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی پژوهش، بررسی میزان توجه طراحان سؤال به اهمیت نسبی هر بخش از استاندارد مهارت و آموزش در آزمون‌های پایان دوره است.

اهداف جزئی:

- ۱- بخش‌بندی استاندارد مهارت و آموزش بر اساس شباهت محتوای مطالب آموزشی؛
- ۲- تهیه عنوان برای هر بخش از استاندارد آموزشی؛
- ۳- تعیین تعداد سؤال‌ها برای هر رشته آموزشی؛
- ۴- تشخیص اهمیت نسبی هر بخش از استاندارد آموزشی؛
- ۵- تعیین سهم هر بخش از استاندارد آموزشی در نمره آزمون پایان دوره.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا توانایی استانداردهای مهارت و آموزش با توجه به شباهت محتوای توانایی‌ها فصل‌بندی شده است؟
- ۲- آیا سؤال‌های با محتوای آموزشی مرتبط به هم در آزمون‌های پایان دوره به صورت طبقه‌بندی شده و با عنوان جداگانه ارائه می‌شوند؟
- ۳- آیا مقدار سؤال‌های آزمون‌های پایان دوره متناسب با رشته‌های آموزشی است؟
- ۴- آیا سربرگ آزمون‌های پایان دوره اطلاعات لازم را در جهت راهنمایی فراگیران در بر دارد؟
- ۵- آیا بین نظر مربیان از نظر اهمیت نسبی بخش‌های مختلف استاندارد مهارت آموزشی، هماهنگی وجود دارد؟
- ۶- آیا بین نظر کارشناسان آزمون در مورد تعداد سؤال‌های مناسب برای رشته‌های آموزشی، هماهنگی وجود دارد؟
- ۷- آیا در آزمون پایان دوره کارآموزی به اهمیت نسبی هر بخش استاندارد مهارت و آموزش توجه شده است؟

روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده در این روش، توصیفی - کاربردی است.

جامعه آماری

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه استانداردهای مهارت و آموزش تدوین شده در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور است که آموزش‌های مربوط به آن استاندارد در مراکز ثابت یا آموزشگاه‌های آزاد اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج برگزار می‌شوند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از نمونه‌گیری با شانس انتخاب برابر برای هریک از استانداردهای مهارت و آموزش استفاده شده است. پژوهش حاضر شامل بیست استاندارد مهارت و آموزش است که عبارت‌اند از: نقشه‌کشی صنعتی درجه دو، نقشه‌کشی ساختمان درجه دو، تعمیرکار اتومبیل‌های سواری درجه یک،

تعمیرکار اتومبیل‌های سواری درجه دو، تعمیرکار برق خودرو درجه دو، برق کار صنعتی درجه دو، برق کار ساختمان درجه دو، رایانه کار درجه دو، کارورز شبکه اینترنت، فتوشاپ، power point، نشر رومیزی word، قالیبافی درجه دو، نازک‌دوزی زنانه درجه دو، پیرایشگر زنانه درجه دو، آرایشگر زنانه درجه دو، تصویربرداری درجه دو، عکاسی درجه دو، حسابداری مقدماتی و پداکتوری عمومی.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها و شیوه تجزیه و تحلیل

۱- ابزار اندازه‌گیری پرسش اول پژوهش، مشاهده فهرست مجموعه توانایی‌های عینی هریک از استانداردهای مهارت و آموزشی نمونه است. روش جمع‌آوری داده‌ها به این صورت است: چنانچه فهرست یا مجموعه توانایی‌های هریک از استانداردهای مهارت آموزشی دارای بخش یا فرض‌های جداگانه باشند یا فصل‌بندی نداشته باشند با علامت (✓) در ستون مربوط طبق جداول مربوط ثبت می‌شوند. برای تحلیل پرسش‌های فوق از آمار توصیفی فراوانی و درصد موارد مشاهده شده استفاده شده است.

۲- ابزار اندازه‌گیری پرسش‌های دوم و سوم و چهارم پژوهش، پرسشنامه‌ای است که پژوهشگر طراحی کرده است.

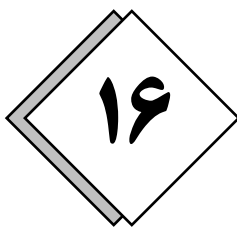
یافته‌های پژوهش

- ۱- استانداردهای مهارت و آموزش از نظر شباهت محتوایی توانایی‌ها بخش‌بندی نشده‌اند.
- ۲- سؤال‌های مشابه در آزمون‌های پایان دوره کارآموزی به صورت طبقه‌بندی شده با عنوان مجزا ارائه نشده است.
- ۳- سربرگ‌های آزمون‌های پایان دوره کارآموزی همه اطلاعات مورد نیاز آنها را در اختیار کارآموزان قرار نمی‌دهد و از این نظر اطلاعات آنها ناقص است.
- ۴- مربیان هر رشته در مورد نمره مناسب برای هر بخش از استانداردهای مهارت و آموزش در آزمون پایان دوره در بیشتر موارد هماهنگی لازم را ندارند.
- ۵- کارشناسان آزمون در مورد تعداد سؤال‌های مناسب برای هر رشته آموزشی هماهنگی لازم را دارند.

- ۶- آزمون‌های پایانی دوره کارآموزی نمره مناسب برای هر بخش از استاندارد مهارت و آموزش را در ۵۵ درصد رشته‌های آموزشی رعایت نکرده‌اند.
- ۷- در نهایت، برای رعایت نسبی مطالب آموزشی استانداردهای مهارت و آموزش در آزمون‌ها، شیوه‌نامه‌ای طراحی و ارائه شد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- کلیه مربیان در دوره‌های آزمون‌سازی شرکت کنند.
- ۲- مجموعه توانایی‌های استاندارد مهارت و آموزش به صورت فصل‌بندی شده با عنوان فصل ارائه شود.
- ۳- سؤال‌های آزمون‌های پایان دوره کارآموزی بر اساس اصول و قواعد طراحی آزمون‌ها طراحی شود.
- ۴- سؤال‌های آزمون‌های پایان دوره کارآموزی به صورت طبقه‌بندی شده ارائه شوند.
- ۵- پس از برگزاری آزمون‌ها از نتایج تجزیه و تحلیل سؤال‌ها برای اصلاح سؤالات نامناسب استفاده شود.
- ۶- مسئولان واحدهای آزمون و ارزشیابی، دوره‌های ویژه آزمون‌سازی را بگذرانند.



بررسی مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های
تحصیلی قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان‌های بیجار سال تحصیلی
۱۳۸۱-۸۲

* پژوهشگر: محمد شریفیان

* ناظر: ابوالقاسم خامسی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲- سازمان آموزش و پرورش استان کردستان

بیان مسئله

در حال حاضر در نظام‌های پیشرفته آموزش و پرورش، همواره سعی بر این است که افرادی به دبیرستان‌های فنی و حرفه‌ای هدایت شوند که هم از استعداد علمی کافی برخوردار باشند و هم توانایی جسمانی متناسب با رشته تحصیلی مورد علاقه خود را داشته باشند. برای این منظور دانش‌آموزان در طول دوران تحصیل بارها مورد آزمایش قرار می‌گیرند و بهترین آنها برای تحصیل در رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای انتخاب می‌شوند. اما در کشورهای جهان سوم رشته‌های فنی و حرفه‌ای از

شأن و اعتبار والایی برخوردار نیستند و معمولاً دانش‌آموزانی که نمی‌توانند در تحصیلات کلاسیک و علمی به امتیازاتی نایل آیند به ناچار در این رشته‌ها به ادامه تحصیل می‌پردازند بدون این که حتی علاقه‌ای به تحصیل در این رشته‌ها داشته باشند. کشورهای صنعتی جهان برای عرضه کالاهای خود در بازارهای جهانی از کلیه امکانات خود استفاده می‌کنند و برای این منظور در آموزش‌های فنی و تکنولوژی خود تنها به آموزش‌های مدرسه‌ای متکی نیستند، بلکه از امکانات سایر سازمان‌ها هم در این رابطه بهره می‌جویند. در کشورهایی که نظام کارآموزی و شاگردی در آنها رایج است و مراکز علمی به نحوی نظام یافته به تربیت نیروهای ماهر و نیمه ماهر برای جذب بازار کار می‌پردازند، از این حیث مشکلی وجود ندارد، ولی کشورهایی که چنین برنامه‌هایی ندارند همواره با مشکل مواجه‌اند.

در کشور ما باوجود هزینه‌هایی که صرف توسعه و تجهیز هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش می‌شود، در بعضی رشته‌ها برابر استانداردهای تعریف شده، تجهیزات مناسب به گونه‌ای که در دسترس تمامی هنرجویان قرار داشته باشد به اندازه کافی وجود ندارد و یا ممکن است تجهیزات باشد ولی دبیر فنی و هنرآموز ماهر و مرتبط با آن رشته وجود نداشته باشد. این مشکل در شهرستان بیجار کاملاً محسوس است. پژوهش حاضر درصدد شناسایی مشکلات، تنگناها، و کمبودهای هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های تحصیلی قابل توسعه در شهرستان بیجار در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ است. در اینجا این سؤال اساسی مطرح است که عمده‌ترین مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار چیست؟ و چه رشته‌های تحصیلی در سال‌های آینده در هنرستان‌های شهرستان بیجار قابل اجرا است؟

اهداف پژوهش

هدف کلی:

شناسایی مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های تحصیلی قابل

توسعه در هنرستان‌های شهر بیجار.

اهداف جزئی:

- ۱- بیان مشکلات نیروی انسانی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار در مقایسه با استانداردهای مربوط؛
- ۲- تعیین مشکلات فضای کارگاهی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار به تفکیک جنسیت؛
- ۳- تبیین مشکلات تجهیزات و مواد مصرفی رشته‌های موجود هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش بیجار به تفکیک جنسیت؛
- ۴- تبیین مشکلات هدایت تحصیلی دانش‌آموزان؛
- ۵- تعیین رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش قابل توسعه در منطقه به تفکیک جنسیت؛
- ۶- تعیین رشته‌های تحصیلی قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان بیجار؛
- ۷- ارائه پیشنهادها و راهکارهایی برای حل مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- با توجه به چارت سازمانی موجود، هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در شهرستان بیجار از نظر نیروی انسانی چه مشکلاتی دارند؟
- ۲- هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار از نظر فضاهای کارگاهی چه مشکلاتی دارند؟
- ۳- هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار از نظر تجهیزات و مواد مصرفی چه مشکلاتی دارند؟
- ۴- چه مشکلاتی مانع هدایت تحصیلی صحیح دانش‌آموزان می‌شود؟
- ۵- هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار در چه رشته‌هایی امکان توسعه برای سال‌های آینده دارند؟
- ۶- با توجه به امکانات فیزیکی، نیروی انسانی، قابلیت‌ها و نیاز بازار کار منطقه، کدام رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش در هنرستان‌های شهرستان بیجار در سال‌های آینده قابل اجرا هستند؟

۷- برای حل مشکل نیروی انسانی، فضا و تجهیزات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانی چه راهکارهایی وجود دارد؟

روش پژوهش

این پژوهش به روش توصیفی پیمایشی (Survey) انجام گرفته است.

جامعه آماری

جامعه مورد مطالعه کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر سالی واحدی نظام جدید آموزش متوسطه پایه‌های اول عمومی، دوم و سوم شاخه نظری، دوم و سوم شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱ هرسران بیجار با مجموع ۳۹۹۰ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

گروه نمونه ویژگی‌های جامعه آماری را دارد و حجم آن با روش (کوکران) با استفاده از فرمول

$$n = \frac{Nt^2S^2}{Nd^2 + t^2S^2}$$

با سطح اطمینان ۹۵ درصد ($t = 1/96$) و دقت ۵ درصد ($d = 0/5$) محاسبه و

تعداد ۳۴۸ نفر برآورد شده است. نمونه‌گیری در این پژوهش به روش تصادفی طبقه‌ای انجام گرفته است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

اطلاعات مورد نیاز در این پژوهش به دو طریق جمع‌آوری شده است: ۱- پرسشنامه ۲- مصاحبه سه نوع پرسشنامه محقق ساخته تهیه شد که به ترتیب عبارت‌اند از: پرسشنامه دانش‌آموزان پایه اول عمومی، پرسشنامه دانش‌آموزان پایه دوم سوم نظری و پرسشنامه دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم فنی و حرفه‌ای و کاردانش. میزان اعتبار پرسشنامه‌ها به روش آلفای کرونباخ به دست آمد و اجرای مصاحبه منظم (مصاحبه از پیش تعیین شده) با مدیران، مشاوران، معاونان، هنرآموزان و استادکاران هنرستان‌ها

و همچنین اجرای مصاحبه منظم با صاحبان اصناف و مشاغل آزاد مجری آموزش‌های مهارتی کاردانش به منظور توسعه رشته‌های کاردانش به کمک امکانات و آموزش‌های مشاغل آزاد و عقد قراردادهای آینده صورت گرفته است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی از قبیل جداول توزیع فراوانی، درصد، میانگین، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

۱- دانش‌آموزان دختر و پسر شاخه تحصیلی نظری در پایه‌های دوم و سوم به ترتیب ۱۴ درصد دختران و ۲۷ درصد پسران به تغییر رشته در رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای گرایش دارند. این دانش‌آموزان دلیل گرایش به تغییر رشته و ادامه تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای را امکان اشتغال بیشتر پس از فراغت از تحصیل و علاقه شخصی اعلام کرده‌اند. این مسئله در آینده باعث افزایش تقاضا به تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاهش تعداد دانش‌آموزان رشته‌های نظری می‌شود که در نهایت به تعادل جذب بازار کار و اشتغال فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در آینده آسیب می‌رساند.

۲- دانش‌آموزان دختر و پسر شاخه تحصیلی کاردانش در پایه‌های دوم و سوم به ترتیب ۳۲ درصد دختران و ۲۵ درصد پسران به تغییر رشته در رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای گرایش دارند. این دانش‌آموزان دلیل گرایش به تغییر رشته در رشته‌های فنی و حرفه‌ای را بالابودن منزلت اجتماعی این رشته‌ها و علاقه شخصی و نیز فراهم بودن امکانات بیشتر دانشگاهی و ادامه تحصیل در مدارک تحصیلی بالاتر از کاردانی برای دیپلم‌های فنی و حرفه‌ای اعلام کرده‌اند که این مسئله بازنگری و توجه بیشتر به آموزش‌های کاردانش را می‌طلبد.

۳- دانش‌آموزان دختر و پسر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به ترتیب ۳۲ درصد دختران و ۲۰ درصد پسران، میزان استفاده از تجهیزات و مواد مصرفی کارگاهی را در ساعات دروس عملی کارگاهی در حد کم ارزیابی کرده‌اند. لذا با توجه به این که مهارت‌آموزی و حرفه‌آموزی در هنرستان‌ها به آموزش

عملی و استفاده از تجهیزات و مواد مصرفی در حد متعارف نیاز دارد توجه به این مسئله ضروری به نظر می‌رسد.

۴- بعضی از دانش‌آموزان روستایی قبولی سال اول متوسطه به دلیل آشنایی نداشتن با رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و کمبود امکانات شبانه‌روزی از تحصیل در هنرستان‌ها محروم می‌شوند. این مسئله موجب شده است نرخ پوشش تحصیلی دوره متوسطه در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در روستاها در پایین‌ترین سطح باشد.

۵- دانش‌آموزان دختر و پسر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به ترتیب ۵۳ درصد دختران و ۵۲ درصد پسران از تأخیر در توزیع کتاب‌های تخصصی رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش اظهار نارضایتی کرده‌اند.

۶- ۵۲ درصد از دانش‌آموزان دختر سال اول متوسطه به رشته‌های تحصیلی شاخه نظری و ۲۹ درصد به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و ۱۹ درصد به رشته‌های کاردانش گرایش دارند که در مقایسه با پسران درصد کمی از دختران به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و به‌ویژه کاردانش گرایش دارند. برای رفع این مشکل توسعه و تنوع رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش در بخش دختران در شهرستان بیجار ضروری به نظر می‌رسد.

۷- ۲۹ درصد از دانش‌آموزان پسر پایه‌های دوم و سوم شاخه نظری اظهار کرده‌اند که به رشته تحصیلی خود علاقه ندارند و دلیل عدم علاقه خود را ناامیدی از قبولی در کنکور و دست نیافتن به شغل مورد انتظارشان اعلام کرده‌اند. ۵۸ درصد از دانش‌آموزان پسر سال اول متوسطه به رشته‌های فنی و حرفه‌ای گرایش دارند.

۸- با توجه به اظهارات دانش‌آموزان، هنرآموزان، مشاوران و عوامل اجرایی هنرستان‌ها رشته‌های قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان بیجار در سال‌های آینده به شرح زیر است:

- الف) در هنرستان فنی استقلال: رشته‌های ماشین‌افزار، مکانیک خودرو، برق صنعتی، ساخت و تولید تأسیسات، ریخته‌گری (متالوژی)، سیمان و قالب‌بندی تیرچه بلوک؛
- ب) در هنرستان حرفه‌ای شهید مطهری: رشته‌های فیلم‌برداری، عکاسی، گرافیک، نقاشی و بازیگری (نمایش)؛

ج) در هنرستان حرفه‌ای دخترانه اندیشه (۲): رشته‌های الکترونیک، گرافیک، معرق‌کاری، هنر، بازیگری (نمایش)، طراحی و دوخت، عکاسی، صنایع غذایی، و صنایع شیمیایی؛

د) در هنرستان کاردانش دخترانه اندیشه (۱): رشته‌های الکترونیک، تعمیر لوازم صوتی و تصویری، فیلم‌برداری، عکاسی، بافندگی با ماشین، تزئین سفره عقد، ساعت‌سازی و تصویربرداری؛

ه) در هنرستان کاردانش پسرانه سازندگان: رشته‌های برق صنعتی، معرق‌کاری، ساعت‌سازی، اتومکانیک، سیم‌پیچی موتور، قالب‌بندی تیرچه بلوک، بتون‌ریزی، فلزکاری، تراشکاری، طلاسازی، کشت گلخانه‌ها، مبارزه با آفات غلات، تزیینات و نقاشی ساختمان.

۹- با توجه به اظهارات هنرجویان، هنرآموزان، و استادکاران، عمده‌ترین مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان بیجار به شرح زیر است:

الف) فرسوده بودن تجهیزات کارگاهی در بعضی از رشته‌ها؛

ب) نامناسب بودن فضای بعضی از کارگاه‌ها؛

ج) کمبود فضای کارگاهی در بعضی از رشته‌ها؛

د) کمبود دبیران مجرب دروس تخصصی در بعضی از رشته‌ها؛

ه) کمبود مربیان و استادکاران تحصیل کرده و مرتبط دروس کارگاهی به‌طوری که ۶۴ درصد از کارگاه‌ها بدون استادکار هستند و برای تأمین این کمبود از دیپلم‌های غیر مرتبط استفاده می‌شود؛

و) نبودن راهنمایی حرفه‌ای و شغلی به‌طور جدی؛

ز) ضعف درسی دانش‌آموزان و نبود رقابت درسی بین آنان؛

ح) کمبود نیروهای اجرایی از قبیل استادکار، انباردار، سرپرست بخش و معاون فنی در بعضی از رشته‌ها به‌طوری که ۵۵ درصد از کارگاه‌ها بدون سرپرست هستند و برای تأمین این کمبود از دیپلم‌های غیر مرتبط استفاده شده است؛

ط) پایین بودن مدارک تحصیلی مربیان و استادکاران به‌طوری که ۴۶ درصد از هنرآموزان رسمی و پاره‌وقت فوق دیپلم و ۱۶ درصد دیپلم غیر مرتبط هستند.

- ۱۰- با توجه به آگاه نبودن ۵۷ درصد اولیا از ضوابط هدایت تحصیلی و انتخاب رشته، آشنایی والدین دانش‌آموزان با مسائل هدایت تحصیلی و شغلی بسیار ضروری است.
- ۱۱- توجیه و تفهیم محتوای کتاب برنامه‌ریزی تحصیلی و شغلی و هدایت تحصیلی در زمان مؤثر ضروری است.
- ۱۲- برای آشنایی دانش‌آموزان سال اول با رشته‌های موجود در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش اقدامات زیر مطرح شده است:
 - الف) بازدید دانش‌آموزان سال اول همراه با مشاوران از کارگاه‌های هنرستان‌ها؛
 - ب) تهیه بروشورهای معرفی رشته‌های تحصیلی و ارسال بروشورها برای خانواده‌های دانش‌آموزان سال اول؛
 - ج) تهیه فیلم‌های ویدیویی و سی‌دی‌های معرفی رشته‌های تحصیلی در هنرستان‌ها و توزیع و نمایش آنها برای دانش‌آموزان؛
 - د) سخنرانی مدیران و مشاوران هنرستان‌ها برای دانش‌آموزان سال اول مدارس متوسطه نظری و معرفی رشته‌های تحصیلی به آنها؛
 - ه) تشکیل جلسات توجیهی و کلاس‌های آموزش خانواده ویژه معرفی رشته‌های تحصیلی به والدین دانش‌آموزان سال اول متوسطه.

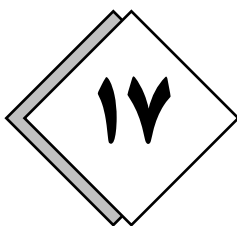
پیشنهادهای پژوهش

- ۱- معمولاً والدین بیش از معلمان و مشاوران می‌توانند بر نگرش‌ها و گرایش‌های تحصیلی فرزندان اثر بگذارند و اغلب بدون در نظر گرفتن علاقه و توان فرزندان آنان را ترغیب می‌کنند رشته‌هایی را انتخاب کنند که بیشتر مورد نظر والدین است. لذا تشکیل کلاس‌های آموزش خانواده در طول سال تحصیلی ویژه هدایت تحصیلی و هدایت شغلی و حرفه‌ای دانش‌آموزان سال اول اثربخش خواهد بود.
- ۲- برای افزایش تقاضا و گرایش دختران به تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، توسعه و تنوع این رشته‌های تحصیلی در هنرستان‌های دخترانه در شهرستان بیجار ضروری به نظر می‌رسد.

۳- برای افزایش تسلط و مهارت تدریس استادکاران، اجرای دوره‌های ضمن خدمت کشوری یا استانی مفید خواهد بود.

۴- برای توسعه رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کاردانش، علاوه بر تأمین امکانات فیزیکی و نیروی انسانی، توجه به شناسایی نیاز بازار کار نیز بسیار با اهمیت است.

۵- برای افزایش پوشش تحصیلی دوره متوسطه در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در روستاها، تخصیص بخشی از ظرفیت‌های هنرستان‌ها به دانش‌آموزان روستایی و افزایش ظرفیت پذیرش هنرستان‌های شبانه‌روزی ضرورت دارد.



یک مدل برای سنجش بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای

* پژوهشگر: الله کرم شیروانی

* استاد راهنما: دکتر محمد صالح اولیاء

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - سازمان آموزش و پرورش استان فارس

بیان مسئله

نظام‌های آموزشی هر کشور سهم بزرگی از اعتبارات هر کشور را به خود اختصاص می‌دهند و مقدار هزینه لازم برای آموزش نیز معمولاً افزایش می‌یابد. در این میان میزان بودجه‌ای که مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای به خود اختصاص می‌دهند قابل توجه است، زیرا هزینه‌های مواد، فعالیت‌های آموزشی و پشتیبانی فعالیت‌های آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در مقایسه با دبیرستان‌ها زیادتر است. برای مثال در سال ۸۱ اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) آموزش متوسطه عمومی ۲۷۲۷۷۰ میلیون ریال و آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش ۶۳۲۵۰ میلیون ریال بوده است. در این سال تعداد دانش‌آموزان متوسطه عمومی ۳۹۶۸۰۰۰ نفر و تعداد دانش‌آموزان فنی حرفه‌ای و کاردانش ۷۶۱۸۰۰ نفر بودند. این بدان معناست که هزینه سرانه دانش‌آموزان کاردانش و فنی و حرفه‌ای بیشتر از

دانش‌آموزان متوسطه نظری است. همچنین ساعت آموزشی در هفته برای دانش‌آموزان فنی بیشتر از دانش‌آموزان متوسطه عمومی است. بنابراین اگر کارایی درونی هنرستان‌های فنی پایین باشد یا فارغ‌التحصیلان این مراکز به دلیل کمبود مهارت و تخصص جذب بازار کار نشوند یا در مشاغل غیر مرتبط با رشته تحصیلی جذب شوند، بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاری‌های شخصی افراد و دولت به سرمایه مطلوب تبدیل نمی‌شود و هدر می‌رود.

با توجه به اهمیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و میزان هزینه‌ای که این مراکز به خود اختصاص می‌دهند، ارتقای بهره‌وری در آموزش فنی و حرفه‌ای ضروری است. اولین گام در این راستا اندازه‌گیری بهره‌وری است، زیرا برنامه‌ریزان آموزشی با توجه به میزان بهره‌وری آموزش فنی و حرفه‌ای و ارزیابی آن می‌توانند نقاط ضعف و قوت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را شناسایی کنند و با بررسی نقاط ضعف آنها، موانع و مشکلات موجود در راه رسیدن به اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را تعیین و برای برطرف کردن آنها اقدام کنند. هدف از بررسی و مطالعه این موضوع، محاسبه و تحلیل بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای مناطق مختلف استان فارس است. برای دستیابی به هدف فوق، مدل‌های مختلف اندازه‌گیری و تحلیل بهره‌وری مورد مطالعه قرار می‌گیرد و در نهایت، متدولوژی ایجاد شاخص‌های بهره‌وری برای این منظور استفاده می‌شود.

اهداف پژوهش

محاسبه و تحلیل بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای مناطق مختلف استان فارس

روش پژوهش

در این تحقیق برای اندازه‌گیری بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای از متدولوژی ایجاد شاخص‌های بهره‌وری استفاده شده است.

جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری مورد مطالعه، هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان فارس است. در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱ عداد دانش‌آموزان پایه دوم و سوم استان فارس ۷۳۲۶۸ و ۵۵۹۶۷ نفر بودند که از این تعداد ۵۰۵۶۴ و ۴۲۰۶۸ نفر در پایه‌های دوم و سوم متوسطه نظری (۷۱/۶۸ درصد) ۱۲۳۸۱ و ۵۹۷۱ نفر در پایه‌های دوم و سوم کاردانش (۱۴/۲ درصد)، ۱۰۲۲۴ و ۷۹۲۳ نفر در کلاس دوم و سوم شاخه فنی و حرفه‌ای (۱۴/۰۴ درصد) مشغول تحصیل بودند. در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ تعداد دانش‌آموزان پایه

دوم و سوم این استان ۷۶۸۰۶ و ۷۱۰۱۷ نفر بودند که ۵۰۹۶۱ و ۴۹۱۷۳ نفر (۶۷/۷۴ درصد) در شاخه نظری، ۱۳۲۹۷ و ۱۱۸۳۵ نفر (۱۷ درصد) در کاردانش، ۱۲۳۲۰ و ۹۹۹۷ نفر (۱۵/۱ درصد) در شاخه فنی و حرفه‌ای مشغول به تحصیل بودند. در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ تعداد دانش‌آموزان پایه دوم و سوم استان ۷۳۸۹۵ و ۷۲۸۰۹ نفر بودند که ۴۷۶۰۱ و ۴۸۴۵۱ نفر (۶۵/۴۷ درصد) در شاخه نظری، ۱۳۳۸۶ و ۱۲۳۲۹ نفر (۱۷/۵۳ درصد) در شاخه کاردانش، ۱۲۸۷۱ و ۱۲۰۲۱ نفر (۱۶/۹۷ درصد) در شاخه فنی و حرفه‌ای مشغول به تحصیل بودند. در هنگام اجرای تحقیق، دانش‌آموزان پایه سوم سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳ (ورودی ۸۲) هنوز فارغ‌التحصیل نشده بودند و آمار فارغ‌التحصیلان سال ۸۳-۱۳۸۲ (ورودی ۸۱) در دسترس نبوده است. به همین دلیل در محاسبه شاخص‌های نرخ فارغ‌التحصیلی، بهره‌وری از فضای آموزشی، بهره‌وری نیروی انسانی، سرانه فارغ‌التحصیلی این سال‌ها ملاک محاسبه قرار نگرفته‌اند. همچنین آمار شرکت‌کنندگان و پذیرفته‌شدگان آزمون‌های کاردانی پیوسته قبل از سال ۸۳ در دسترس نبوده است. بنابراین برای محاسبه شاخص‌ها نسبت موفقیت برای ادامه تحصیل، ملاک سال ۸۳ بوده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای اندازه‌گیری بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای می‌توان از روش‌هایی مثل تابع تولید یا روش تحلیل پوشش داده یا شاخص‌های بهره‌وری استفاده کرد. در این تحقیق برای اندازه‌گیری بهره‌وری از متدولوژی ایجاد شاخص‌های بهره‌وری استفاده شده است. مراحل ایجاد شاخص‌های بهره‌وری عبارت‌اند از:

- ۱- تهیه بیانیه مأموریت؛
- ۲- تعیین انتظارات؛
- ۳- تعیین خروجی‌های کلیدی؛
- ۴- تعیین کارکردهای اصلی؛
- ۵- انتخاب اندازه‌گیری ساده؛
- ۶- انتخاب اندازه‌گیری داده؛
- ۷- ساخت شاخص؛

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل واریانس: برای بررسی اینکه آیا نرخ فارغ‌التحصیلی مناطق مختلف استان تفاوت دارند یا نه، از تحلیل واریانس استفاده شده است.

محاسبه ضریب همبستگی: برای بررسی تأثیر سطح تحصیلات هنرآموزان و دبیران بر کارایی درونی از روش تحلیل همبستگی استفاده شده است. درصد فارغ‌التحصیلی متغیر Y و درصد مربیان و هنرآموزان با سطح تحصیلات لیسانس و بالاتر، متغیر X فرض و ضریب وابستگی بین این دو متغیر محاسبه شده است.

شاخص‌های نرخ فارغ‌التحصیلی و نسبت موفقیت در ادامه تحصیل روی نمودار پارتو نشان داده شده‌اند. از آزمون برازندگی کای مربع (خی‌دو) نیز استفاده شده است. از نرم‌افزار Excell برای محاسبه شاخص‌های بهره‌وری و رسم نمودارهای پارتو و از نرم‌افزار spss برای تحلیل واریانس، آزمون خی‌دو و ضریب وابستگی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- درصد دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای در سال‌های تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ و ۸۲-۱۳۸۱ و ۸۳-۱۳۸۲ به ترتیب ۱۰/۰۴ و ۱۵/۱۴ و ۱۶/۹۷ درصد بوده است. بنابراین به نظر می‌رسد گرایش دانش‌آموزان به شاخه فنی و حرفه‌ای در سال‌های ۷۹ تا ۸۳ افزایش یافته است.

۲- با توجه به نرخ فارغ‌التحصیلی ۱۳۸۱ (۶۹/۵ درصد) و ۱۳۸۲ (۶۱ درصد) می‌توان نتیجه گرفت که در مجموع نظام سالی واحدی در شاخه فنی و حرفه‌ای از کارایی درونی بالایی برخوردار نبوده است. همچنین با توجه به نتیجه تحلیل واریانس با اطمینان ۹۵ درصد بین نرخ فارغ‌التحصیلی مناطق مختلف در این دو دوره اختلاف وجود دارد.

۳- با توجه به آمار درصد پذیرفته شدگان کاردانی پیوسته آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان‌های مختلف، استان یزد با ۱۹/۰۳ درصد مقام نخست و استان فارس در مرتبه نهم، استان سیستان و بلوچستان با ۶/۰۴ درصد در مقام آخر (بیست و هشتم) قرار دارد. با توجه به درصد پذیرفته شدگان در آزمون کاردانی پیوسته مراکز آموزش عالی دولتی و آزاد از این نظر می‌توان گفت که در مجموع، زمینه مناسبی برای ادامه تحصیل این شاخه فراهم است.

۴- در سال تحصیلی ۸۲-۸۱ در حالت ایده‌ال به ازای هر ۲۲/۱۵ مترمربع زیربنا باید یک نفر فارغ‌التحصیل می‌شد، اما در حالت واقعی به ازای هر ۳۵/۶۹ مترمربع زیربنا یک نفر فارغ‌التحصیل شده است. مقدار فضای آموزشی به ازای هر فارغ‌التحصیل در حالت واقعی ۱/۶۱ برابر مقدار فضای آموزشی به ازای هر فارغ‌التحصیل در حالت ایده‌ال است. ناحیه یک بیشترین و سروستان کمترین بهره‌وری فضای آموزشی را در این سال داشته است. برای بررسی تأثیر فضای آموزشی بر روی نرخ فارغ‌التحصیلی ملاحظه می‌شود که در اختیار داشتن فضای آموزشی (زیربنا) بیشتر به ازای هر دانش‌آموز، دلیلی برای افزایش نرخ فارغ‌التحصیلی نیست.

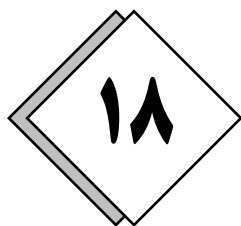
۵- با توجه به آزمون خردی دو انجام شده با اطمینان ۹۵٪ می‌توان گفت که فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های انتخابی از نظر مهارت و توانایی انجام کار یکسان‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- افزایش کیفیت معلمان با ادامه تحصیل و آموزش‌های ضمن خدمت توأم با افزایش رضایت شغلی آنها باعث بهبود بهره‌وری می‌شود. بر اساس نتیجه این تحقیق و تحقیق انجام شده در کشور پاکستان به نظر می‌رسد که سرمایه‌گذاری برای افزایش کیفیت معلمان، نتایج بهتری از سرمایه‌گذاری برای فضای آموزشی دارد.

۲- آشنا ساختن دانش‌آموزان با رشته تحصیلی از طریق مشاوره در موقع انتخاب رشته و ایجاد انگیزه در آنها و پیگیری والدین، بهره‌وری را ارتقا می‌دهد، زیرا انسان برای انجام هر کاری باید استعدادها و خود را نظم دهد و بر امیال و خواسته‌های خود تسلط یابد و این بدون داشتن انگیزه امکان‌پذیر نیست.

۳- به روز بودن دانش و تکنولوژی مورد استفاده برای آموزش و فراهم کردن زمینه‌های اقتصادی از راه نیازسنجی بهره‌وری را افزایش می‌دهد، زیرا نصف مطالب آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای تخصصی است. بنابراین اگر شغل فارغ‌التحصیلان این مرکز متناسب با رشته تحصیلی آنها نباشد، نیمی از سرمایه‌گذاری‌های انجام شده تبدیل به بازده مطلوب نمی‌شود و به هدر می‌رود.



گزارش ارزشیابی آموزش‌های شاخهٔ کاردانش با توجه به اهداف از پیش تعیین شده در استان کرمان

* پژوهشگر: رضا صابری

* ناظر: علیرضا شریفی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان کرمان

بیان مسئله

هدف کلی شاخهٔ کاردانش تربیت نیروی انسانی در سطوح نیمه ماهر، ماهر، استادکاری و سرپرستی برای بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات است. ورود به این شاخه متناسب با امکانات آموزش متوسطه و امکانات تحصیلی هر دانش‌آموز قابل انعطاف است (وزارت آموزش و پرورش، کلیات نظام جدید، ۱۳۷۵، ص ۲۵).

وضعیت موجود هنرستان‌های مجری شاخهٔ کاردانش از جمله عواملی است که در نظام آموزش کشور نیازمند بررسی است. در جهت شناسایی مشکلات و امکانات آموزشی باید از منابعی نظیر کارشناسان آموزشی، مدیران، هنرآموزان، والدین، هنرجویان، نظرات و باورهای عمومی و رسانه‌های گروهی بهره گرفت و در برنامه‌ریزی‌های آموزشی از آنها استفاده کرد.

از سوی دیگر، نگرش در نزد مسئولان بخش‌های مختلف اقتصادی به هنگام جذب نیرو و ارزش ندادن به نیروهای آموزش دیده و ماهر و در نزد اولیای هنرجویان و معلمان یا منزلت ندادن و قابل احترام نشمردن جایگاه آموزش حرفه‌ای و منزلت بخشیدن به رشته‌های نظری در مقایسه با رشته‌های مهارت‌آموزی نمایانگر می‌شود.

همکاری نکردن سازمان‌ها و مؤسسات مختلف که قرار بود طبق اهداف کاردانش و مصوبات هیأت وزیران با آموزش و پرورش در زمینهٔ توسعهٔ کمی و کیفی آموزش‌های شاخهٔ کاردانش، نگرش منفی گروه‌های مختلف جامعه از قبیل هنرآموزان، هنرجویان، مدیران، کارشناسان و والدین را نسبت به این شاخه ایجاد کرده و زمینه را برای گرایش نداشتن دانش‌آموزان به رشته‌های شاخهٔ کاردانش به وجود آورده و در زمینهٔ هدایت تحصیل نیز اختلال ایجاد کرده است. با توجه به این مطالب و تأثیر نگرش در رفتار هنرجویان، والدین، هنرآموزان و افراد شاغل در حوزه‌های ستادی ادارات و سازمان آموزش و پرورش استان کرمان نسبت به آموزش‌های شاخهٔ کاردانش، ضرورت پرداختن به وضعیت موجود، نگرش و گرایش گروه‌های ذکر شده به عنوان عاملی که می‌تواند تا حدودی وضعیت موجود را بیان کند و مسئولان را در جهت تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای رسیدن به وضعیت مطلوب یاری دهد کاملاً احساس می‌شد.

از جمله مسائل دیگری که مسئلهٔ ارزشیابی شاخهٔ کاردانش را روشن‌تر بیان می‌کرد این بود که اغلب دانش‌آموزان تمایل دارند آموزش‌های مهارتی خود را در مراکز فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت کار ببینند و حتی بعد از فراغت از تحصیل در شاخهٔ کاردانش برای تقویت آموزش به این مراکز مراجعه می‌کنند.

این پژوهش می‌خواهد بداند آیا شاخهٔ کاردانش در زمینه‌های مختلف از جمله رشد کمی، تناسب برنامه‌های درسی با اهداف شاخهٔ کاردانش، ترویج فرهنگ کار، کاهش اُفت تحصیلی، توسعهٔ متناسب با

نیازهای منطقه، اولویت جذب در بازار کار و همکاری سایر مؤسسات در اجرای آموزش‌ها موفق بوده است یا خیر و به چه میزان؟ یکی دیگر از اهداف شاخهٔ کاردانش "اشاعهٔ مهارت‌آموزی است که سمت‌گیری عمدهٔ آن آماده کردن جوانان برای اشتغال مفید است" (نجفی، ۱۳۷۳، ص ۲۹). بنابراین کاربردی کردن آموزش‌های دورهٔ متوسطه، رفع نیازهای ملی و منطقه‌ای به نیروی کار، بهبود شرایط زندگی فارغ‌التحصیلان، ایجاد فرصت‌های برابر برای دستیابی به شغل و بازار کار و در نهایت، کمک به حل مشکل بیکاری فارغ‌التحصیلان، که در حال حاضر به دلیل نرخ رشد جمعیت فعال و عدم رونق اقتصادی یکی از معضلات اساسی کشور به شمار می‌رود.

به همین دلیل عملکرد همراه با موفقیت این شاخه نه تنها برای آموزش و پرورش و نظام آموزش حرفه‌ای، بلکه برای کل کشور حائز اهمیت است. این اهمیت از جهتی دیگر به شاخص بودن عملکرد این شاخه برای تشخیص و تعیین موفقیت یا عدم موفقیت نظام جدید آموزش مربوط می‌شود.

از این‌رو دقت در برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اقدامات اجرایی و نیز در نظر گرفتن مستمر عوامل و موانع همراه و بازدارنده از جمله روش‌هایی است که می‌تواند توسعهٔ نسبتاً پایدار شاخهٔ کاردانش و آموزش‌های حرفه‌ای را به همراه داشته باشد.

بر این اساس می‌توان گفت زمینه‌های روانی، اجتماعی و فرهنگی در جهت افزایش کار این شاخه‌های مهارت‌آموزی و توسعهٔ مطلوب آن می‌توانند مشکل‌آفرین یا حمایت‌کننده باشند. این زمینه‌ها که نگرش معینی به افراد جامعه می‌دهند، جهت‌گیری مردم را در میزان استفاده و استقبال از آموزش‌های حرفه‌ای مشخص می‌سازند.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- برنامه‌های درسی شاخهٔ کاردانش تا چه اندازه متناسب با اهداف شاخهٔ کاردانش است؟
- ۲- آیا هدایت تحصیلی در مورد هنرجویان کاردانش به خوبی صورت گرفته است؟
- ۳- تا چه اندازه شاخهٔ کاردانش توانسته است زمینهٔ قانونمند شدن اشتغال و فرهنگ کار را در جامعه پیاده کند؟
- ۴- شاخهٔ کاردانش تا چه اندازه متناسب با نیازهای منطقه توسعه پیدا کرده است؟

۵- شاخه‌ کاردانش از نظر کمی تا چه اندازه متناسب با اهداف پیش‌بینی شده رشد کرده است؟

۶- شاخه‌ کاردانش تا چه اندازه موجب کاهش افت تحصیلی شده است؟

روش پژوهش

این تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه هنرجویان پسر و دختر و کلیه کارشناسان ستادی ادارات آموزش و پرورش و مدیران مدارس مربوط و هنرآموزان، والدین مدارس کاردانش استان کرمان است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در انتخاب روش نمونه‌گیری از گروه‌های مختلف به شکل متفاوت نمونه‌گیری انجام شد که برای انتخاب کارشناسان از تمام مناطق و شهرستان‌های استان کرمان، کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش انتخاب شدند و همگی آنها ۸۰ نفر بودند که ۶۴ پرسشنامه برای استخراج گردآوری شد. در انتخاب مدیران نیز از تمام مدیران کاردانش پرسش شد. به‌علاوه در ادارات و مناطق آموزش و پرورش، مسئول آموزش متوسطه و مسئول اداره به عنوان مدیر انتخاب شدند که ۹۴ پرسشنامه برای استخراج گردآوری شد. در گروه‌های مربوط به هنرجویان و والدین به روش تصادفی طبقه‌ای ساده به ترتیب ۳۶۰ و ۲۴۰ پرسشنامه و از هنرجویان به شکل تصادفی طبقه‌ای ساده تعداد ۲۲۵ پرسشنامه تهیه شد که تعداد ۲۱۵ پرسشنامه برای تجزیه و تحلیل بررسی شد.

یافته‌های پژوهش

نتایج به‌دست آمده از ۳۴۰ هنرجو، ۲۱۵ هنرآموز، ۲۰۷ ولی دانش‌آموز، ۹۴ مدیر و ۶۴ کارشناس که در مجموع ۹۲۰ نفر را تشکیل می‌دادند، در ۷ سؤال تحقیق بیان می‌دارد که آیا برنامه‌های درسی توانسته است مهارت لازم را به هنرجویان شاخهٔ کاردانش بدهد که با توجه به اینکه عدد به‌دست آمده در تمامی گروه‌ها (هنرجویان، هنرآموزان، والدین، مدیران و کارشناسان) از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است سؤال اول تحقیق از دیدگاه این گروه‌ها مورد قبول نیست، یعنی برنامه‌های درسی موجود نتوانسته است دانش و مهارت لازم را به هنرجویان فعلی شاخهٔ کاردانش بدهد.

در مورد سؤال دوم تحقیق که مربوط به چگونگی هدایت تحصیلی در هنرجویان شاخهٔ کاردانش است همهٔ گروه‌ها به جز گروه کارشناسان بیان داشتند که هدایت تحصیلی مناسب در هنرجویان شاخهٔ کاردانش صورت نمی‌گیرد. گروه کارشناسان به دلیل حمایت از طرح‌های مربوط به کاردانش و مسئولیت اجرایی، نظری مخالف با سایر گروه‌ها دارند و معتقدند که هدایت تحصیلی مناسب در ارتباط با هنرجویان شاخهٔ کاردانش صورت گرفته است.

در ارتباط با اینکه آیا توسعهٔ شاخهٔ کاردانش توانسته است زمینهٔ مناسب را برای قانونمند شدن امر اشتغال فراهم آورد با توجه به عدد به‌دست آمده در تمامی گروه‌ها که کوچک‌تر از آلفای ۰/۰۵ است، فرضیه H_0 رد می‌شود و سؤال تحقیق قابل قبول نیست. همهٔ گروه‌ها اعتقاد داشتند که شاخهٔ کاردانش نتوانسته است زمینهٔ مناسب را برای قانونمند شدن امر اشتغال فراهم آورد.

شاید دلیل این مورد آن باشد که در جامعه همهٔ افراد می‌بینند تفاوت محسوسی بین دارندگان مدرک کاردانش با دوره‌دیدگان آموزش‌های فنی یا تجربه‌داران در این کار برای گرفتن مجوز فعالیت در اولویت نیستند.

در بارهٔ این سؤال که آیا شاخهٔ کاردانش مناسب با نیازهای منطقه توسعه پیدا کرده است، باید گفت که اعداد به‌دست آمده در همهٔ گروه‌ها از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر بود. بنابراین معناداری فرضیهٔ صفر به اثبات نرسید و نتیجه می‌گیریم که آموزش‌های شاخهٔ کاردانش متناسب با نیازهای منطقه توسعه پیدا نکرده است. دلیل آن هم احتمالاً مربوط به برخی رشته‌هاست که بدون توجه به نیازهای مناطق مختلف توسعه پیدا کرده‌اند. برای مثال رشتهٔ کامپیوتر که امروزه به عنوان یک دانش عمومی تلقی

می‌شود، در سطح کاردانش به صورت نیمه تخصصی به آن نگاه می‌کنیم و آن را توسعه می‌دهیم و تبلیغ هم می‌کنیم و تقاضای زیاد هم ایجاد می‌کنیم. در مورد سؤال پنجم تحقیق که آیا سازمان‌ها و مؤسسات مختلف در اجرای آموزش‌های کاردانش کمک می‌کنند یا خیر، گروه‌ها به این سؤال جواب منفی دادند و عدد کوچک‌تر از آلفای ۰/۰۵ به دست آمد بنابراین همه پاسخگویان از همکاری سایر مؤسسات و سازمان‌ها ابراز نارضایتی کردند و عملکرد این دستگاه‌ها را برخلاف مصوبات هیئت دولت و امضاکنندگان آن می‌دانند که متعهد شده‌اند در اجرای آموزش‌ها شاخه کاردانش را یاری دهند. با توجه به سؤال‌های بسته پرسشنامه می‌توان نتیجه گرفت که همه گروه‌ها به جز گروه‌های کارشناسان به همه سؤال‌های تحقیق به جز سؤال مربوط به هدایت تحصیلی جواب مثبت ندادند و عملکرد شاخه کاردانش را متناسب با اهداف از پیش تعیین شده ندانستند.

در مورد سؤال ششم تحقیق که آیا از نظر کمی شاخه کاردانش متناسب با اهداف از پیش تعیین شده حرکت کرده است باید گفت که با توجه به مطالعات توصیفی موجود در سازمان آموزش و پرورش و بررسی روند گذشته و وضعیت موجود از سال ۱۳۷۸-۷۹ تا ۱۳۸۲-۸۳ مشاهده شد که در شاخه کاردانش نحوه توزیع دانش‌آموزان پسر و دختر شهری هر سال با افزایش تعداد و درصد دانش‌آموزان مواجه بوده و نشان دهنده استقبال و تمایل مسئولان به توسعه شاخه کاردانش است. در حالی که در مناطق روستایی تعداد دانش‌آموزان پسر و دختر در برخی سال‌ها با افزایش و در برخی سال‌ها با کاهش مواجه بوده است. در برخی سال‌ها رشته‌ای تأسیس و در سال یا سال‌های بعد تعطیل می‌شده که نشان دهنده استقبال نکردن دانش‌آموزان، غیر اقتصادی بودن آموزش‌ها، تمایل نداشتن مسئولان به ادامه رشته‌ها و نبودن امکانات کافی برای تعداد کمی از دانش‌آموزان است. در مجموع، توسعه شاخه کاردانش با توجه به اطلاعات ذکر شده متناسب با اهداف از پیش تعیین شده است.

در ارتباط با تأثیر شاخه کاردانش بر افت تحصیلی و مقایسه این وضعیت قبل و بعد از تأسیس شاخه کاردانش با توجه به نسبت بازماندگی که در آن تلویحاً افت تحصیلی مشاهده می‌شود این نسبت از پایه اول به دوم متوسطه ۰/۸۳۸ و از پایه دوم به سوم ۱/۰۷۰۶ است که عدد بالای یک در پایه سوم به معنای مردودی زیاد به دلیل امتحانات نهایی سال سوم است و دلیل کمی نسبت بازماندگی از پایه اول به دوم محیط جدید، حجم کتب و دشواری دروس نسبت به محیط راهنمایی است. میانگین این

نسبت از سال ۷۷ تا ۸۲ در پایه دوم در مناطق روستایی و شهری در دختران و پسران ۰/۶۸۱ و در پایه سوم متوسطه ۱/۲۷۸ است که با مقایسه این دو رقم نسبت به میانگین سال‌های ۶۸ تا ۷۲ متوجه می‌شویم رقم ۰/۶۸۱ از ۰/۸۳۸ کمتر است، بنابراین احتمال افت و بازماندگی در سال‌های ۷۷ تا ۸۲ از پایه اول به دوم بیشتر و در پایه سوم عدد ۱/۲۷۸ از ۱/۰۷۰۶ بیشتر و نشان دهنده افت زیادی در پایه سوم متوسطه در سال‌های ۷۷ تا ۸۲ نسبت به سال‌های ۶۸ تا ۷۲ است.

در چگونگی پاسخ به سؤال باز پرسشنامه مبنی بر چگونگی و میزان موفقیت اهداف شاخه کاردانش، جواب‌های این سؤال از نظر گروه‌های مختلف بررسی و تجزیه و تحلیل شد که اکثر هنرجویان میزان موفقیت آن‌را متوسط ۵۰/۶ درصد ارزیابی کردند. ۳۱ درصد از هنرآموزان نیز آن را متوسط ارزیابی کردند. والدین با ۳۱/۹ درصد، مدیران با ۳۱/۹ درصد و کارشناسان با ۳۴/۴ درصد پاسخ مبهم به سؤال باز پرسشنامه دادند و در باره موفقیت یا عدم موفقیت آن اظهار نظر خاصی نکردند. در مجموع از ارزیابی سؤال باز پرسشنامه می‌توان نتیجه گرفت که بیشتر افراد در مورد موفق بودن یا نبودن شاخه کاردانش متوسط و پایین‌تر از متوسط ارزیابی کردند که از تعداد کل ۹۲۰ نفر ۹/۵ درصد خیلی موفق، ۱۱/۸ درصد موفق، ۳۵/۸ درصد متوسط، ۲۰/۳ درصد ناموفق و ۲۲/۶ درصد پاسخ روشنی به سؤال مورد نظر ندادند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با توجه به این که اکثر گروه‌ها برنامه‌های درسی شاخه کاردانش را متناسب با اهداف شاخه کاردانش نمی‌دانستند لازم است که مؤلفان و برنامه‌ریزان درسی کتاب‌های شاخه کاردانش را به گونه‌ای طراحی و تدوین کنند که متناسب با نیازهای بازار کار و علم روز باشند و همچنین با استفاده از تکنولوژی آموزشی در اختیار گذاشتن مواد و وسایل و تجهیزات به مقدار کافی، هنرجویان بتوانند به تنهایی به کار عملی بپردازند و مهارت لازم را پیدا کنند.
- ۲- هدایت تحصیلی در مورد دانش‌آموزان برای ورود به شاخه کاردانش به گونه‌ای صورت گیرد تا افراد با توانایی علم پایین و با علاقه کم به این شاخه وارد نشوند، چرا که علم پایین و انگیزه کم موجب پایین آمدن کارایی می‌شود و زمینه جذب دانش‌آموزان دیگر را فراهم می‌کند.

۳- آینده تحصیل و کار برای هنرجویان و فارغ‌التحصیلان این شاخه به صورت روشن و شفاف بیان و مقدمات اجرای آن به خوبی فراهم شود تا انگیزه کار و تحصیل برای ورود به این شاخه ایجاد شود، چرا که یکی از علت‌های نداشتن علاقه و انگیزه برای ورود به این شاخه را برخی هنرجویان، نبود ادامه تحصیل و دورنمای روشن برای این شاخه بیان می‌کنند.

۴- سرانۀ هنرجویان برای تجهیز کارگاه‌ها در این شاخه افزایش یابد و حداقل مانند سرانۀ آموزش‌های فنی وابسته به وزارت کار شود، چرا که عده زیادی از هنرجویان تمایل دارند برای آموزش به آموزش‌های فنی اداره کار مراجعه کنند تا در هنرستان‌های شاخه کاردانش آموزش ببینند.

۵- آموزش‌های شاخه کاردانش متناسب با نیازهای جامعه و منطقه از نظر تنوع و تعداد فارغ‌التحصیلان توسعه پیدا کند، زیرا در برخی مناطق و شهرها رشته‌هایی تأسیس می‌شود که بعداً نیاز چندانی از برای بازار کار به آنها نیست مثل رشته کامپیوتر که در برخی مناطق فارغ‌التحصیل وجود دارد اما کار برای آنها نیست. هرچند می‌دانیم که تربیت افراد در آموزش و پرورش تنها نباید به کار و اشتغال بیانجامد.

۶- برای اجرای بهتر آموزش‌های شاخه کاردانش لازم است هماهنگی‌های بیشتری با مؤسسات دیگر از جمله وزارت کار و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر صاحبان حرف و مشاغل مختلف صورت گیرد.

۷- برای دادن مجوز کار و اشتغال، فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش در اولویت قرار گیرند تا زمینه قانونمند شدن امر اشتغال با توجه به تحصیلات علمی و عملی فراهم شود.

۸- به منظور افزایش بهره‌وری از امکانات گروهی، هنرستان‌های شاخه کاردانش در تابستان‌ها فعال شوند و بتوانند با استفاده از هنرجویان در جهت تولید و تقویت مهارت گام‌های مثبتی بردارند. هرچند که در طول سال تحصیلی نیز می‌توان آموزش‌ها را به سمت تولید و کسب درآمد نیز سوق داد.

۹- به منظور ترویج فرهنگ کار و تلاش می‌توان هر ساله در نمایشگاهی، دستاوردهای علمی و عملی این هنرجویان را در معرض دید عموم قرار داد.

۱۰- در برنامه‌ریزی نیروی انسانی و گزینش و جذب و نگهداشت نیرو به تخصص و توانایی‌های علمی و عملی افراد توجه زیادی صورت گیرد تا هنرجویان با استفاده از مهارت آنها بتوانند یادگیری خود را افزایش دهند.

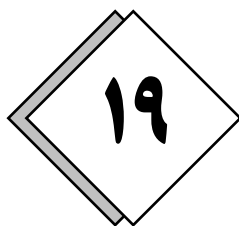
۱۱- به منظور جذب نیروهای توانمند در شاخهٔ کاردانش باید در پرداخت حقوق و دستمزد آنها نیز تجدیدنظر شود.

۱۲- به منظور گرفتن بازخورد از چگونگی اجرای برنامه‌های شاخهٔ کاردانش، این برنامه‌ها به طور مستمر و مداوم مورد ارزشیابی تکوینی و پایانی قرار گیرند.

۱۳- تهیه و تدوین یک نظام اطلاعات جامع برای دانش‌آموزان، هنرآموزان، هنرجویان و امکانات، تجهیزات و سایر منابع مربوط به شاخهٔ کاردانش فراهم شود به گونه‌ای این اطلاعات به روز، فراوان، دقیق و صحیح باشند تا در مواقع تصمیم‌گیری به سرعت در دسترس قرار گیرند.

۱۴- آموزش‌ها باید به سمت شاخهٔ کاردانش توسعه پیدا کند به‌ویژه در مناطق روستایی و در دختران که با کاهش و تعطیلی برخی هنرستان‌های کاردانش در مناطق روستایی مواجه بودیم (البته ممکن است این آموزش در مناطق روستایی صرفهٔ اقتصادی نداشته باشد)، با اجرای این آموزش‌ها در شاخهٔ کاردانش می‌توان به افزایش تولید در کشور کمک کرد و نرخ بیکاری را هم کاهش داد.

۱۵- با توجه به این که هزینهٔ تجهیز کارگاه‌های مربوط به شاخهٔ کاردانش زیاد است و می‌توان در همهٔ بخش‌ها و شهرستان‌های استان چنین مراکزی را ایجاد کرد باید با توجه به مزیت هر منطقه و نیاز آنان در برخی مناطق، بعضی رشته‌ها را به صورت شبانه‌روزی تأسیس کرد تا دانش‌آموزان مناطق همجوار بتوانند از مزایای متمرکز بودن این رشته‌ها استفاده کنند، به‌ویژه در مناطقی که تعداد دانش‌آموزان کم است.



بررسی میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از عملکرد
فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان زرین شهر

* پژوهشگر: غلامرضا عابدی

* نام ناظر: سید مهدی میرهادی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان

بیان مسئله

اگر برای اشتغال به کار دو وجه اصلی آمادگی متقاضی کار و پذیرش کارفرما را در نظر بگیریم، مراکز آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به ویژه واحدهای کاردانش نقش آماده کردن متقاضیان را به‌عهده دارند. در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، آموزش‌های تکنولوژی و علوم وابسته و کسب مهارت‌های علمی و دانش‌های مربوط به مشاغل در قالب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ارائه می‌شوند که شامل دو بخش آموزش‌های عملی و آموزش‌های تئوری و عملی هستند. همچنین در هنرستان‌های کاردانش، دانایی و

توانایی در انجام کار بخصوص و کاربرد ابزار ویژه در غالب مهارت‌های کاردانش ارائه می‌شود که باز هم دارای دو بخش آموزش‌های عملی و آموزش‌های تئوری و عملی است.

سپس آمادگی متقاضی کار شامل آمادگی‌های عملی و آمادگی‌های عملی وی برای پرداختن به حرفه‌ای خاص است و این مسئله مرتبط با آموزش‌های اوست. از طرف دیگر وجه دوم اشتغال پذیرش کارفرما است که یک بعد پذیرش کارفرما میزان رضایت کارفرمایان از عملکرد متقاضیان کار است که منظور از رضایت کارفرمایان در این تحقیق، میزان مطلوبیت نظر کارفرمایان از کارایی فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش خواهد بود رضایت کارفرمایان به‌طور مستقیم به عملکرد فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کاردانش بستگی دارد و منظور از عملکرد، کفایت فارغ‌التحصیلان در انجام وظایف محول شده در زمینه‌های مختلف شغلی است.

تحقیقات دیگری نشان داده است که ۹۵ درصد مدیران برای رفع نیازهای نیروی انسانی خود از فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای استفاده کرده‌اند و این حکایت از آن دارد که کارایی فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای در مقایسه با کارایی فارغ‌التحصیلان نظری در کارگاه‌ها و مؤسسه‌ها بیشتر است (دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی، ۷۱) و فارغ‌التحصیلان هنرستانی در رشته‌های الکترونیک، بازرگانی، خدمات و ... تعداد بیشتری از شاغلان را نسبت به فارغ‌التحصیلان رشته ریاضی فیزیک تشکیل می‌دهند.

بنابراین بعد از اجرای ده سال طرح شاخه کاردانش در آموزش و پرورش، این تحقیق در نظر دارد میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حرف را از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در پنج سال اخیر یعنی از ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱ را در منطقه زرین شهر بررسی کند.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تعیین میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان زرین شهر.

اهداف فرعی:

- ۱- تعیین میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به تفکیک جنسیت؛
- ۲- تعیین میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از آموخته‌های عملی متناسب با رشته‌های تحصیلی فارغ‌التحصیلان؛
- ۳- تعیین میزان ضرورت آموزش‌ها و دوره‌های تکمیلی برای به روز شدن اطلاعات و شروع به کار فارغ‌التحصیلان از نظر مدیران و صاحبان حرف و مشاغل؛
- ۴- تعیین میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل از رعایت انضباط شغلی و نکات ایمنی در کار فارغ‌التحصیلان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به تفکیک رشته‌های مختلف چقدر است؟
- ۲- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش به تفکیک جنسیت چقدر است؟
- ۳- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از آموخته‌های عملی متناسب با رشته تحصیلی فارغ‌التحصیلان چقدر است؟
- ۴- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از آموخته‌های تئوری و عملی متناسب با رشته تحصیلی فارغ‌التحصیلان چقدر است؟
- ۵- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از رعایت انضباط شغلی در کار فارغ‌التحصیلان در رشته‌های مختلف چقدر است؟
- ۶- میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حِرَف و مشاغل از رعایت بهداشت و ایمنی در کار فارغ‌التحصیلان در رشته‌های مختلف چقدر است؟

۷- میزان باور مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل نسبت به لزوم آموزش‌های تکمیلی برای به روز شدن اطلاعات فارغ‌التحصیلان چقدر است؟

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی است. همچنین به لحاظ هدف می‌توان آن را جزو تحقیقات کاربردی طبقه‌بندی کرد.

جامعه آماری

در این تحقیق جامعه آماری کلیه مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل و کارفرمایان کارگاه‌هایی است که فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱ هنرستان‌های شهرستان زرین شهر اعم از شاخه کاردانش یا شاخه فنی و حرفه‌ای زیر نظارت آنان اشتغال دارند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این تحقیق از روش نمونه‌گیری استفاده نشده است و کل جامعه آماری نظر سنجی شده‌اند. حجم جامعه آماری ۱۰۸ نفر بوده است. افراد جامعه آماری کسانی بوده‌اند که فارغ‌التحصیلان سال‌های ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱ در حیطه نظارتشان اشتغال داشته‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این تحقیق برای جمع‌آوری اطلاعات از دو ابزار استفاده شده است:

۱- پرسشنامه ۲- مصاحبه باز

پرسشنامه این تحقیق محقق ساخته از دو قسمت مربوط به مشخصات کارفرما و سؤال‌های پرسشنامه تشکیل شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای توصیف داده‌ها از جداول فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار و نمودارها استفاده و برای دسترسی به این اطلاعات از نرم‌افزار SPSS بهره‌برداری شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که بیشترین میزان رضایت کارفرمایان از عملکرد فارغ‌التحصیلان مربوط به رشته‌های طراحی و دوخت، خیاطی و دوخت‌های تزئینی است و پس از آنها بیشترین رضایت به رشته‌های کامپیوتر و ساختمان مربوط می‌شود. کمترین میزان رضایت کارفرمایان از عملکرد فارغ‌التحصیلان مربوط به رشته‌های ساخت و تولید، گرافیک و مکانیک است. در آموخته‌های عملی و کارگاهی فارغ‌التحصیلان، بیشترین میزان رضایت کارفرمایان به رشته‌های ساختمان، کامپیوتر و الکترونیک و کمترین میزان رضایت کارفرمایان مربوط به رشته‌های صنایع فلز، ساخت و تولید و گرافیک است. بیشترین میزان رضایت کارفرمایان از آموخته‌های تئوری و تخصصی (علمی) مربوط به رشته‌های ساختمان و کودک‌یاری و کمترین میزان رضایت آنها مربوط به رشته‌های ساخت و تولید و مکانیک و بعد از آنها الکترونیک و صنایع فلز است. بیشترین میزان رضایت کارفرمایان از انضباط شغلی فارغ‌التحصیلان مربوط به رشته‌های حسابداری، ساختمان و بعد از آنها کودک‌یاری است. کمترین میزان رضایت کارفرمایان از انضباط شغلی مربوط به رشته‌های گرافیک، مکانیک و صنایع فلز است.

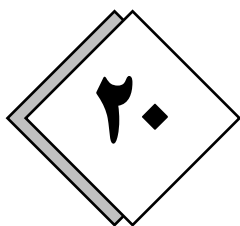
بیشترین میزان رضایت کارفرمایان از رعایت بهداشت و ایمنی در کار فارغ‌التحصیلان مربوط به رشته‌های ساختمان و کامپیوتر و گرافیک است و کمترین میزان رضایت از رعایت بهداشت و ایمنی در کار مربوط به رشته‌های کودک‌یاری، صنایع فلز و ساخت تولید است. بیشترین میزان موافقت نسبت به لزوم آموزش‌های تکمیلی مربوط به رشته‌های طراحی و دوخت، خیاطی، دوخت‌های تزئینی، گرافیک و ساخت و تولید است. کمترین میزان نسبت به لزوم این آموزش‌ها مربوط به رشته‌های کامپیوتر، الکترونیک و صنایع فلز است. بیشترین میزان رضایت از عملکرد کلی مربوط به رشته‌های ساختمان، خیاطی، دوخت‌های تزئینی و طراحی و دوخت و کمترین میزان رضایت مربوط به رشته‌های صنایع فلز، ساخت و تولید و مکانیک است.

همچنین میزان رضایت کارفرمایان از فارغ‌التحصیلان دختر بیشتر از فارغ‌التحصیلان پسر است. به‌طور کلی میانگین رضایت کارفرمایان بدون در نظر گرفتن رشته و جنسیت از حد متوسط بالاتر است. از نظر کارفرمایان در بخش صنعت، فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها برای اشتغال نسبت به فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌ها در اولویت قرار دارند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- در عملکرد عمومی، پایین‌ترین میزان رضایت کارفرمایان مربوط به رشته‌های ساخت و تولید، گرافیک و مکانیک است لذا لازم است گروه‌های درسی مربوط به هر رشته، برای بالابردن کیفیت آموزش در این رشته‌ها بررسی‌های لازم را انجام دهند و نقاط ضعف را بهبود بخشند.
- ۲- در عملکرد کلی پایین‌ترین میزان رضایت کارفرمایان مربوط به رشته‌های صنایع فلز، ساخت و تولید و مکانیک است. لازم است کارشناس فنی و حرفه‌ای و کاردانش منطقه و مدیران هنرستان‌ها انتظارات کارفرمایان را در این زمینه بررسی کنند و دلیل پایین بودن رضایت آنها را جویا شوند و باعث بهبودی عملکرد فارغ‌التحصیلان شوند.
- ۳- با توجه به پایین بودن میزان رضایت کارفرمایان در رشته‌های صنایع فلز، ساخت و تولید و مکانیک لازم است کمیته‌ای برای بررسی سطح تکنولوژی در این رشته‌ها را در منطقه تشکیل و سطح آموزش در این رشته‌ها با سطح تکنولوژی منطقه هماهنگ شود.
- ۴- در شاخه فنی و حرفه‌ای علاوه بر توسعه رشته‌های گروه برق، مکانیک و ساخت و تولید، رشته متالوژی به هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای منطقه اضافه شود. همچنین در شاخه کاردانش علاوه بر توسعه رشته‌های زیرگروه الکتروتکنیک و الکترونیک، رشته‌های زیرگروه متالوژی، ریخته‌گری و تأسیسات به هنرستان‌های کاردانش اضافه شود.
- ۵- لازم است کارشناس فنی و حرفه‌ای منطقه و مدیران هنرستان‌های دخترانه با استفاده از افراد متخصص، سطح انتظار بازار کار در رشته گرافیک را بررسی کنند و روی کیفیت آموزشی در این رشته نظارت بیشتری داشته باشند.

۶- پیشنهاد می‌شود هنرستان‌های دخترانه بر رشته‌هایی تأکید کنند که احتمال اشتغال‌زایی در همان رشته برای فارغ‌التحصیلان باشد. بر اساس نتایج این تحقیق در رشته‌های طراحی و دوخت، خیاطی و دوخت‌های تزئینی، فارغ‌التحصیلان فرصت‌های اشتغال‌زایی بیشتری نسبت به امور مالی دارند.



ارزیابی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اردبیل با
بهره‌گیری از الگوی سیپ (CIPP) در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳

* پژوهشگر: شهروز فرجاد

* استاد راهنما: سرکار خانم دکتر آل آقا

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل

بیان مسئله

تحولاتی که در روند فعالیت‌های صنعتی شدن کشورها رخ می‌دهد بیش از پیش به نیروی کار آموزش‌دیده و متخصص نیاز دارد و یکی از مهم‌ترین منابع تأمین نیروی انسانی برای بخش صنایع آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. کمبود نیروی انسانی ماهر و متخصص از جمله مهم‌ترین موانع در راه اجرای برنامه‌های توسعه اجتماعی و اقتصادی است که برای جبران آن باید آموزش‌های فنی و حرفه‌ای گسترش یابد.

امروزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و پژوهش‌های ناظر بر این آموزش‌ها یکی از محورهای اساسی در توسعه همه جانبه، به‌ویژه تحقق سیاست‌های کلان اشتغال‌زایی در کشور به حساب می‌آیند (حقّی، ۱۳۸۲).

با وجود این، مجامع علمی و دانشگاهی از اندیشه‌ورزی و نظریه‌پردازی در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غافل شده‌اند. به طوری که کارهای پژوهشی منسجم و برنامه‌ریزی شد در این بخش صورت نگرفته است (نفیسی، ۱۳۸۰). به‌طور کلی توسعه نظام‌های آموزشی برای نیل به آینده‌ای مطلوب بدون برنامه‌ریزی ممکن نیست و در برنامه‌ریزی یکی از گام‌های اساسی، شناخت وضع موجود است. این امر نیازمند استقرار نظام ارزیابی کارآمد برای ارائه تصویری دقیق از وضعیت موجود است تا به برنامه‌ریزان این فرصت را بدهد که با توجه به اطلاعات به‌دست آمده در جهت مطلوب برنامه‌های مدرن و مناسبی طراحی کنند.

این در حالی است که در کشور ما فرایند ارزیابی نیازمند به نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای جایگاه خودش را پیدا نکرده است و فعالیت‌های انجام شده در این زمینه غیر علمی و پراکنده است (نفیسی، ۱۳۸۰). رشته‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌ویژه حسابداری بازرگانی نیز از این کمبود و نقصان مستثنی نیستند و متأسفانه تابه‌حال ارزیابی منسجمی در این رشته صورت نگرفته است (همان منبع). در واقع پیوند اساسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و ارزیابی می‌تواند راهگشای بسیاری از مشکلات باشد و اطلاعات مفیدی را در جهت بهبود سازوکارهای نظام آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فراهم سازد.

مدل سیپ (CIPP) نیز به عنوان یکی از جامع‌ترین مدل‌های ارزیابی «با استفاده از استعاره سیستم‌ها و چهار پارامتر آن (زمینه، درون‌داد، فرایند و محصول) به چهار نوع ارزشیابی (زمینه، درون‌داد، فرایند و محصول) اشاره دارد» (بولا / ابیلی، ۱۳۷۵، ص ۱۴). مدل ارزیابی سیپ (CIPP) از راه تصمیم‌گیری و کسب اطلاعات در مواردی از قبیل فراهم آوردن یک زمینه منطقی برای تعیین هدف‌های آموزشی و نیز چگونگی استفاده از منابع و نحوه پیاده کردن برنامه و مقایسه نتایج حاصل با هدف‌های برنامه به ارزشیابی پرداخته است و سعی دارد چهارچوبی را برای تصمیم‌گیری مدیران فراهم سازد. در مدل ارزیابی سیپ از قسمت زمینه برای بررسی محیط اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی منطقه

تحت پوشش جغرافیایی و تعیین نیازهای منطقه استفاده می‌شود. در ارزیابی درون‌داد، مطلوبیت برنامه‌های آموزشی، کمیت و کیفیت دانش‌آموزان، معلمان، فضای آموزشی بودجه و تجهیزات و به‌طور کلی عوامل تشکیل دهنده برنامه‌های آموزشی از طریق ارزیابی درون‌داد مورد سنجش قرار می‌گیرند. در ارزیابی فرایند، سه دسته از فرایندها یعنی: سازمانی / ساختی، تدریس / یادگیری و پشتیبانی / خدماتی بررسی می‌شوند و هدف نهایی ارزیابی برون‌داد (محصول) سنجش عملکرد برنامه است (بازرگان، ۱۳۷۵).

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

ارزیابی رشته حسابداری دوره متوسطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اردبیل با بهره‌گیری از الگوی ارزیابی سیپ (CIPP) با چهار پارامتر زمینه، درون‌داد، فرایند و محصول به منظور تشخیص ویژگی‌های وضع موجود رشته حسابداری بازرگانی و مقایسه آن با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده (به‌دست گروه تألیف و برنامه‌ریزی این رشته) در سال تحصیلی ۸۴-۸۳.

اهداف جزئی ویژه تحقیق:

۱- بسترشناسی منطقه‌ای (از جنبه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی) شهر اردبیل که از نظر جغرافیایی زیر پوشش رشته حسابداری بازرگانی قرار دارند و تعیین نیازهای محیطی و منطقه‌ای شامل نیروی انسانی مورد نیاز منطقه، اشتیاق افراد یا تقاضای اجتماعی برای آموزش این رشته، خدمات علمی و اجتماعی مورد نیاز افراد منطقه؛

۲- ارزیابی درون‌دادهای آموزشی رشته حسابداری بازرگانی از جمله کمیت و کیفیت هنرجویان، هنرآموزان، مدیران، بودجه برنامه درسی، فضاها و تجهیزات آموزشی؛

۳- ارزیابی فرایندهای رشته حسابداری بازرگانی، از جمله چگونگی فرایند تدریس و یادگیری، فعالیت مدیریت هنرستان، فعالیت‌های هنرجویان و هنرآموزان، فعالیت کتابخانه هنرستان؛

۴- ارزیابی نتایج و بازده اجرای رشته حسابداری بازرگانی، شامل نظرخواهی از فارغ‌التحصیلان این رشته در باره تأثیر دوره آموزشی و برنامه‌های درسی.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا زمینه رشته حسابداری بازرگانی (همچون عامل نیروی انسانی مورد نیاز منطقه، عامل تقاضا برای آموزش در این رشته و عامل خدمات علمی مورد نیاز و خدمات فردی و اجتماعی مورد نیاز منطقه یا افراد) مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده است؟
- ۲- آیا درون‌داد رشته حسابداری بازرگانی (همچون هنرآموزان، هنرجویان، مدیران، برنامه درسی، بودجه فضا و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی، مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده است؟
- ۳- آیا فرایند رشته حسابداری بازرگانی (همچون فعالیت هنرجو، فعالیت هنرآموز، فعالیت مدیر، فرایند تدریس و یادگیری و فعالیت کتابخانه) مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده است.
- ۴- آیا نتایج و محصول رشته حسابداری بازرگانی (از قبیل: عامل فارغ‌التحصیلان و دستیابی فارغ‌التحصیلان به اهداف برنامه درسی) مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده است؟

روش پژوهش

این تحقیق با عنوان ارزیابی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اردبیل بر اساس مدل CIPP از نوع توصیفی است و از روش تحقیق پیمایشی و ارزشیابی بهره می‌گیرد.

جامعه آماری

در این تحقیق، جامعه مورد مطالعه شامل مجموعه‌های زیر است:

- ۱- هنرجویان ۲- هنرآموزان ۳- مدیران ۴- فارغ‌التحصیلان ۵- کارفرمایان.
- جامعه آماری فارغ‌التحصیلان ۶۲۰ نفر، هنرجویان ۷۷۰ نفر، هنرآموزان ۱۲۰ نفر، مدیران ۸ نفر.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در ارزیابی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، نمونه‌های زیر مطالعه شدند.

الف (هنرجویان (۱۵۰ نفر)؛ ب (هنرآموزان (۶۶ نفر)؛ ج (مدیران (۸ نفر)؛ د (فارغ‌التحصیلان (۱۲۱ نفر)؛ هـ (کارفرمایان (۲۰ نفر).

در این تحقیق برای انتخاب نمونه مناسب از روش‌های نمونه‌گیری متفاوت استفاده شده است. در نمونه‌گیری از مدیران با توجه به محدود بودن جامعه از نمونه‌گیری صرف نظر و روش سرشماری به کار گرفته شد. در نمونه‌گیری برای فارغ‌التحصیلان از روش تصادفی ساده و برای هنرجویان و هنرآموزان از روش خوشه‌ای و برای کارفرمایان از روش تصادفی ساده استفاده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها وسیله‌ای است که به پژوهشگر کمک می‌کند تا داده‌های لازم را جمع‌آوری و ثبت کند. برحسب روش تحقیق و نوع داده‌های مورد نظر در این تحقیق ابزار استفاده شده عبارت‌اند از: پرسشنامه و فرم مصاحبه و پرسشنامه‌های این تحقیق، شامل پرسشنامه هنرجویان، پرسشنامه هنرآموزان، پرسشنامه فارغ‌التحصیلان و پرسشنامه کارفرمایان است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش آمار توصیفی در طبقه‌بندی داده‌ها، محاسبه فراوانی، درصد میانگین و امتیاز شاخص‌ها استفاده شده است. قضاوت برای هریک از شاخص‌های مدل ارزیابی سیپ (CIPP) نیز بر اساس انتظارات گروه تألیف و برنامه‌ریزی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به‌دست آمد.

یافته‌های پژوهش

۱- ارزیابی زمینه (پاسخگویی به سؤال پژوهش یک)

۱- برای ارزیابی زمینه، ۴ عامل و ۸ شاخص تدوین و تحلیل و ارزیابی و داده‌های لازم برای ارزیابی زمینه با استفاده پرسشنامه کارفرمایان گردآوری شده‌اند. در اینجا وضعیت این عوامل و شاخص‌های مربوط به آنها می‌آید و در نهایت در باره کل زمینه قضاوت می‌شود.

- عامل نیروی انسانی ماهر مورد نیاز منطقه

برای این عامل دو شاخص تدوین شده است که شاخص ۱ (میزان رضایت کارفرمایان از یافته‌های علمی فارغ‌التحصیلان) در سطح نامطلوب و شاخص ۲ (میزان موفقیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در تربیت دیپلمه‌های حسابداری بازرگانی) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شدند، در کل، عامل نیروی انسانی مورد نیاز منطقه با امتیاز $3/3$ در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است.

- اشتیاق افراد منطقه برای ورود به رشته حسابداری بازرگانی

برای این عامل ۱ شاخص (میزان پاسخگویی به تقاضای اجتماعی) تدوین و که در سطح نامطلوب ارزیابی شده است، در نتیجه شاخص ۳، عامل اشتیاق افراد منطقه برای ورود به رشته حسابداری بازرگانی با امتیاز ۳ در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است.

- خدمات علمی مورد نیاز منطقه یا افراد

برای این عامل سه شاخص تدوین شده‌اند که شاخص ۴ (ارائه آخرین پیشرفت‌ها و تحولات مربوط به حسابداری)، شاخص ۵ (میزان گردآوری و طبقه‌بندی اطلاعات فرهنگی و ...) و شاخص ۶ (میزان ارائه نتایج پژوهش‌ها) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل، عامل خدمات علمی مورد نیاز منطقه یا افراد با امتیاز $2/45$ در سطح نامطلوب ارزیابی شده است.

- عامل خدمات فردی و اجتماعی

برای این عامل دو شاخص تدوین شده است که شاخص ۷ (نظم و دقت کاری فارغ‌التحصیلان) در و شاخص ۸ (خلاقیت و ابتکار عمل) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شدند. در کل عامل خدمات فردی و اجتماعی با امتیاز $3/07$ در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود از ۴ عامل مورد ارزیابی در بخش زمینه عامل ۲ و عامل‌های ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸ در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. با در نظر گرفتن امتیاز کل زمینه (۲/۷۸) در سطح نامطلوب با نیازهای منطقه، شامل نیروی انسانی مورد نیاز منطقه، اشتیاق افراد منطقه برای ورود

به رشته حسابداری، خدمات علمی مورد نیاز منطقه یا افراد و خدمات فردی و اجتماعی قرار دارد و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

۲- ارزیابی درون‌داد (پاسخگویی به سؤال پژوهش دو)

برای ارزیابی درون‌داد ۶ عامل و ۲۱ شاخص تدوین و تحلیل و ارزیابی قرار گرفته‌اند و داده‌های لازم برای ارزیابی درون‌داد با استفاده از پرسشنامه هنجریان، هنرآموزان و فرم مصاحبه مدیران گردآوری شده‌اند که در زیر وضعیت این عوامل و شاخص‌های مربوط به آنها می‌آید و در نهایت، در مورد کل درون‌داد قضاوت می‌شود.

- هنجریان

برای این عامل سه شاخص تدوین شده‌اند که شاخص ۱ (نسبت هنجرو به هنرآموز) نامطلوب، شاخص ۲ (علاقه‌مندی هنجرو به رشته) مطلوب و شاخص ۳ (آگاهی از بازار کار و ...) نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند، در کل، عامل هنجرو با امتیاز $3/35$ در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده و کاملاً مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

- هنرآموزان

برای این عامل دو شاخص تدوین شده است که شاخص ۴ (مدرک تحصیلی هنرآموزان) و شاخص ۵ (رشته تحصیلی هنرآموزان) در سطح مطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل، عامل هنرآموزان در سطح مطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

- مدیران

برای این عامل سه شاخص تدوین شده است که شاخص ۶ (آشنایی مدیر با قوانین) در سطح نسبتاً مطلوب، شاخص ۷ (مدرک مدیران) در سطح مطلوب و شاخص ۸ (رشته تحصیلی مدیران) نامطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل؛ عامل مدیران در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

- برنامه درسی

برای این عامل هشت شاخص تدوین شده است که شاخص‌های ۹ (وضوح اهداف درسی) مطلوب، شاخص ۱۰ (ترکیب عمودی و افقی برنامه درسی) مطلوب، شاخص ۱۱ (تناسب برنامه با زمان و حجم تعیین شده) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۲ (تناسب برنامه با پیش‌نیازهای درسی) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۳ (تناسب برنامه با علایق هنرجویان) مطلوب، شاخص ۱۴ (تناسب برنامه با پیشرفت علم و تکنولوژی) در سطح نسبتاً مطلوب و شاخص ۱۵ (انعطاف‌پذیری برنامه درسی) نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل، عامل برنامه درسی با امتیاز ۳/۱۵ در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات‌های از پیش تعیین شده نیست.

- فضا و تجهیزات

برای این عامل پنج شاخص تدوین شده است که شاخص‌های ۱۷ (نسبت فضای آموزشی به هنرجو) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۸ (نسبت رایانه به هنرآموز) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۹ (نسبت رایانه به هنرجو) در سطح نسبتاً نامطلوب، شاخص ۲۰ (تناسب امکانات و تجهیزات با نیازهای هنرجویان) در سطح نسبتاً مطلوب و شاخص ۲۱ (به روز بودن امکانات و تجهیزات) نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل، عامل فضا و تجهیزات با امتیاز ۲/۳۹ در سطح نامطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

- بودجه

برای این عامل ۱ شاخص یعنی شاخص ۱۶ (کفایت بودجه) تدوین و در سطح نامطلوب ارزیابی شده است. در نتیجه، عامل بودجه در سطح نامطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود از ۶ عامل مورد ارزیابی در بخش درون‌داد، ۳ عامل در سطح مطلوب، ۱ عامل در سطح نسبتاً مطلوب و ۲ عامل در سطح نامطلوب ارزیابی شده‌اند. با در نظر گرفتن امتیاز کل درون‌داد (۳/۶) در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است و کاملاً مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

۳- فرایند (برای پاسخگویی به سؤال پژوهش سوم)

برای ارزیابی فرایند، پنج عامل و ۲۱ شاخص تدوین و مورد تحلیل و ارزیابی شده‌اند. داده‌های لازم برای ارزیابی فرایند با استفاده از پرسشنامه هنجریان، هنرآموزان و فرم مصاحبه مدیران گردآوری شده است که در ذیل وضعیت این عوامل و شاخص‌های مربوط به آنها می‌آید و در نهایت در مورد کل فرایند قضاوت می‌شود.

– فعالیت هنجریان

برای این عامل سه شاخص تدوین شده است که شاخص ۱ (ارتباط هنجرو با هنرآموز) در سطح مطلوب و شاخص ۲ (حضور هنجرو در کلاس‌ها و ...) نسبتاً مطلوب، شاخص ۳ (مشارکت هنجرو در تصمیم‌گیری‌های آموزشی) در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند، در کل، عامل فعالیت هنجریان با امتیاز ۲/۸۸ در سطح نامطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

– فعالیت هنرآموزان و فرایند تدریس – یادگیری

برای این دو عامل یازده شاخص تدوین شده است. شاخص ۴ (تبادل تجربیات میان هنرآموزان) نسبتاً مطلوب، شاخص ۵ (استفاده از روش‌های تدریس هنجرو محور) نسبتاً مطلوب، شاخص ۶ (توجه به نظرات هنرآموزان) نسبتاً مطلوب، شاخص ۷ (توجه به تفاوت‌های فردی هنجریان) در سطح مطلوب، شاخص ۸ (آشنایی هنرآموز با دروس حسابداری) مطلوب، شاخص ۹ (آشنایی هنجرو با اهداف رشته) در سطح مطلوب، شاخص ۱۰ (استفاده هنرآموز از وسایل و مواد آموزشی) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۱ (میزان ارزیابی از پیشرفت هنجریان) مطلوب، شاخص ۱۲ (تناسب مطالب نظری و عملی در ارائه مطالب) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۳ (تناسب امتحانات با اهداف رشته) نسبتاً مطلوب و شاخص ۱۴ (سازمان‌بندی مطالب آموزشی) در سطح نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در نتیجه، عامل فعالیت هنرآموزان با امتیاز (۳/۱۱) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

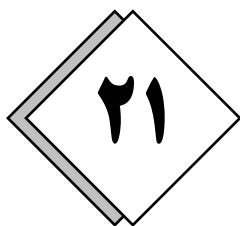
- فعالیت کتابخانه

برای این عامل، سه شاخص تدوین شده است. شاخص ۱۵ (میزان کتب و نشریات با نیازهای هنرجویان) در سطح نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۶ (تناسب کتب و نشریات کتابخانه با نیازهای هنرآموزان) نسبتاً مطلوب و شاخص ۱۷ (تناسب کتب و نشریات کتابخانه با اهداف رشته) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در کل، عامل فعالیت مدیران با امتیاز $2/27$ در سطح نامطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.

- فعالیت مدیر

برای این عامل سه شاخص تدوین شده است. شاخص ۱۸ (میزان آشنایی مدیر با قوانین و آیین‌نامه‌ها) نسبتاً مطلوب، شاخص ۱۹ (مدرک تحصیلی مدیر) مطلوب و شاخص ۲۰ (رشته تحصیلی) در سطحی نسبتاً مطلوب ارزیابی شده‌اند. در نتیجه، کل عامل فعالیت مدیر در سطحی نامطلوب ارزیابی شده است.

در نتیجه در ارزیابی فرایند عامل‌های هنرجویان با امتیاز $2/88$ در سطح نسبتاً مطلوب، فعالیت کتابخانه با امتیاز $2/27$ نسبتاً مطلوب، فعالیت هنرآموزان با امتیاز $3/11$ نسبتاً مطلوب، عامل تدریس یادگیری با امتیاز $3/09$ نسبتاً مطلوب و عامل مدیران در سطحی نامطلوب ارزیابی شده‌اند. کل عامل فرایند با امتیاز $2/83$ نسبتاً مطلوب ارزیابی شده است و مطابق با حد مطلوب انتظارات از پیش تعیین شده نیست.



بررسی کارایی درونی رشته الکتروتکنیک در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در
یک دوره دو ساله (سال‌های ۸۱-۱۳۸۰ و ۸۲-۱۳۸۱)

* پژوهشگر: مسعود فرخی

* نام ناظر: مهندس ابراهیم آزاد

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای

بیان مسئله

یکی از اشکالات آموزش‌های رسمی، عقب‌ماندگی آنها نسبت به ظهور تکنولوژی نوین است. البته دلیل آن را می‌توان در سنگین و حجیم بودن دستگاه‌های آموزش رسمی و طولانی بودن فرایند آموزشی و استفاده نکردن از تجهیزات مناسب و محدودیت‌های بودجه‌ای آموزش‌های رسمی از یک سو و رشد روزافزون تکنولوژی از سوی دیگر دانست. به بیان دیگر می‌توان گفت برخلاف آنکه مراکز آموزشی و تحقیقاتی رسمی باید منتقل‌کننده تکنولوژی به سایر دستگاه‌های اجرایی به ویژه صنایع و

خدمات باشند، در بسیاری موارد این صنعت و سایر دستگاه‌های اجرایی هستند که به دلیل داشتن امکانات بودجه‌ای و تجهیزاتی بهتر فراوری جدید را به مراکز آموزش رسمی معرفی می‌کنند. بر این اساس که بسیاری از هنرجویان پیش از آنکه وارد بازار کار شوند با بسیاری از مواد و مطالب مورد نیاز بیگانه‌اند یا احتمالاً شناخت کافی را به دست نمی‌آورند. زمانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌توانند نقش و اهمیت خود را در پیشبرد اهداف صنعتی و فناوری جامعه به درستی ایفا کند که برنامه‌ریزی آنها منطبق با نیازهای واقعی بخش‌های مختلف صنعتی و فناوری باشد و آموزش آنها با روش‌های مناسب و استفاده از تجهیزات آموزشی لازم انجام پذیرد.

تردیدی نیست که توسعه مناسب و ارتقای کیفی در برنامه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای تنها با انجام پژوهش‌های معتبر امکان‌پذیر است. تاکنون نیز در حوزه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای پژوهش‌هایی از سوی بعضی از مؤسسات علمی و تحقیقاتی در زمینه مسائل مربوط به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای انجام پذیرفته است. این پژوهش‌ها به شیوه مجزا از یکدیگر موجب شدند تا جنبه‌های کاربردی آن محدود شود.

در حال حاضر یک بررسی نظام‌مند و سیستماتیک از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تا آن حد به عمل نیامده است، که اجزای داخلی این نظام مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد. این پژوهش در نظر دارد به بررسی کارایی درونی پرجمعیت‌ترین رشته فنی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یعنی رشته الکتروتکنیک به طور پیرامون تا افراد دست‌اندرکار از نتایج آن نظام‌مند بهره‌مند شوند.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تعیین میزان کارایی درونی رشته الکتروتکنیک شاخه فنی و حرفه‌ای نظام جدید آموزش متوسطه.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی نرخ استفاده از تجهیزات در تناسب با برنامه درسی؛
- ۲- بررسی میزان تحقق اهداف برنامه درسی از طریق موفقیت در امتحانات؛

- ۳- بررسی جریان حرکت و عملکرد هنرجویان در یک دوره تحصیلی؛
 - ۴- بررسی مطابقت منابع کالبدی رشته الکتروتکنیک با استانداردهای برنامه درسی؛
 - ۵- بررسی اینکه برنامه درسی تدریس شده در مقایسه با برنامه درسی مصوب، تدریس شده است یا خیر.
- بدیهی است کلیه اهداف جزئی مربوط به هنرجویانی است که در سال ۱۳۸۰ به رشته الکتروتکنیک شاخه فنی و حرفه‌ای وارد و در سال ۱۳۸۲ فارغ‌التحصیل شده‌اند.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- نرخ استفاده از تجهیزات در تناسب با برنامه درسی چقدر است؟
- ۲- تا چه اندازه هنرجویان رشته الکتروتکنیک به اهداف برنامه درسی دست یافته‌اند؟
- ۳- تا چه حد فضای آموزشی اختصاصی رشته الکتروتکنیک با فضای استاندارد آن مطابقت دارد؟
- ۴- تا چه حد تجهیزات اختصاصی رشته الکتروتکنیک با تجهیزات استاندارد آن مطابقت دارد؟
- ۵- آیا برنامه درسی مصوب (محتوای کتاب‌های درسی) به‌صورت کامل تدریس شده است؟

روش پژوهش

روش به‌کار گرفته شده در این تحقیق از نوع توصیفی است.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

با توجه به این که جامعه آماری پژوهش، هنرجویان رشته الکتروتکنیک ورودی سال ۸۱-۸۰ هنرستان‌های فنی شاخه فنی و حرفه‌ای آموزش متوسطه است که تعداد ورودی‌های آن سال ۱۵۰۸۰ نفر و مجموع هنرجویان سال دوم و سوم ۲۸۵۲۳ نفر در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ بوده‌اند از بین استان‌های کشور با استفاده از جدول اعداد تصادفی ۵ استان به‌صورت تصادفی برگزیده شدند. در این

پنج استان ده هنرستان دارای شرایط لازم به لحاظ داشتن تجهیزات، نیروی انسانی و فضای مناسب برابر استانداردها انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این بخش برای پاسخگویی به هر یک از سؤال‌های اصلی ابزارهای متناسب با آن سؤال‌ها برای جمع‌آوری داده‌های به شرح ذیل به کار گرفته شدند:

- ۱- نرخ استفاده از تجهیزات در تناسب با برنامه درسی چقدر است؟
با پرسش حضوری و تقدیم فرمت‌های از پیش تعیین شده بین هنرجویان مشمول جامعه آماری
- ۲- تا چه اندازه هنرجویان رشته الکتروتکنیک به اهداف برنامه درسی دست یافته‌اند؟
به کمک کارنامه تحصیلی و نمرات دروس تخصصی و انجام فعالیت‌های آماری
- ۳- تا چه حد فضای آموزشی اختصاصی رشته الکتروتکنیک با فضای استاندارد آن مطابقت دارد؟ با مشاهده حضوری و مترژی فضای کارگاهی ده هنرستان مشمول جامعه آماری
- ۴- تا چه حد تجهیزات اختصاصی رشته الکتروتکنیک با تجهیزات استاندارد آن مطابقت دارد؟
با مشاهده حضوری در انبار رشته الکتروتکنیک هنرستان‌های مشمول جامعه آماری
- ۵- آیا برنامه درسی مصوب (محتوای کتاب‌های درسی) به‌صورت کامل تدریس شده است؟
با مشاهده سؤال‌های امتحانی دروس تخصصی در سال‌های ۸۱-۱۳۸۰ و ۸۲-۱۳۸۱ در ده هنرستان مشمول جامعه آماری و مقایسه سؤال‌ها با سرفصل دروس انجام گرفت.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تحلیل داده‌ها از روش‌های تحلیل کمی و کیفی استفاده شده است. نتایج تحلیل کمی به‌صورت میانگین، واریانس و درصد فراوانی در جداول آمده است. برای تحلیل کیفی ملاک، برنامه درسی و همگرایی پاسخ‌دهندگان بوده است.

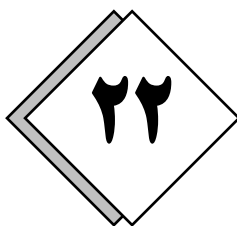
یافته‌های پژوهش

- ۱- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۴۶ درصد اهداف برنامه درسی در درس ماشین‌های الکتریکی ac برآورد شده است.
- ۲- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۷۸ درصد اهداف برنامه درسی در درس ماشین‌های مکانیک برآورد شده است.
- ۳- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۵۰ درصد اهداف برنامه درسی در درس ماشین‌های سیم‌پیچی برآورد شده است.
- ۴- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۴۹ درصد اهداف برنامه درسی در درس کارگاه برق صنعتی برآورد شده است.
- ۵- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۶۴ درصد اهداف برنامه درسی در درس اصول اندازه‌گیری الکتریکی برآورد شده است.
- ۶- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۷۶ درصد اهداف برنامه درسی در درس کارگاه سیم‌کشی (۱) برآورد شده است.
- ۷- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۷۶ درصد اهداف برنامه درسی در درس تعمیر لوازم خانگی برآورد شده است.
- ۸- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۵۳ درصد اهداف برنامه درسی در درس ماشین‌های الکتریکی dc برآورد شده است.
- ۹- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۵۰ درصد اهداف برنامه درسی در درس مدارهای الکتریکی برآورد شده است.
- ۱۰- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۶۲ درصد اهداف برنامه درسی در درس مبانی و کاربرد رایانه برآورد شده است.
- ۱۱- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۷۶ درصد اهداف برنامه درسی در درس سیم‌کشی (۲) برآورد شده است.

- ۱۲- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۶۹ درصد اهداف برنامه درسی در درس رسم فنی برآورد شده است.
- ۱۳- توزیع میانگین میانگین‌ها نشان می‌دهد که ۵۴ درصد اهداف برنامه درسی در درس الکترونیک کاربردی برآورد شده است.
- ۱۴- توزیع میانگین میانگین‌های فوق نشان می‌دهد که ۵۱ درصد اهداف برنامه درسی در درس ریاضی (۳) برآورد شده است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با توجه به این که هنرجویان رشته الکتروتکنیک به ۵۰ درصد اهداف درسی کارگاه سیم‌پیچی و ۴۹ درصد کارگاه برق صنعتی دست یافته‌اند، لزوم برگزاری آموزش‌های ضمن خدمت برای هنرآموزان و تجهیز کارگاه‌های فوق ضروری است.
- ۲- با توجه به این که skew nes (چولگی) نمرات درس کارآموزی ۱/۷۵ است، لزوم برگزاری جدی‌تر درس کارآموزی برنامه‌ریزی صحیح‌تر اجرای آن ضروری است.
- ۳- با توجه به این که فقط ۶۰ درصد کارگاه تعمیر لوازم خانگی تدریس می‌شود آموزش هنرآموزان و تجهیز کارگاه تعمیر لوازم خانگی از مسائل حیاتی رشته است.
- ۴- با توجه به کمبود فضای استاندارد دروس کارگاهی سیم‌کشی ۱ و ۲ و تعمیر لوازم خانگی، لزوم اختصاص فضای مناسب جزو اولویت‌های برنامه‌ریزی خواهد بود.
- ۵- تهیه تجهیزات باید طوری باشد که کمبود آنها را در کارگاه‌ها جبران کند.
- ۶- بسیاری از وسایل در هنرستان وجود دارد، ولی نرخ استفاده از آنها پایین است که باید برای بالابردن نرخ استفاده از تجهیزات موجود راهکارهایی یافت.
- ۷- در صفحات و فصل‌هایی از برنامه درسی مصوب که تدریس نمی‌شوند باید نظارت بیشتری صورت گیرد.



بررسی استعدادها و نیازهای شهرستان سقز در زمینه کشاورزی، خدمات و صنعت

* پژوهشگر: رؤیا کلهر

* ناظر: ابوالقاسم جمشیدلو

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲ - سازمان آموزش و پرورش کردستان

بیان مسئله

یکی از سیاست‌های مهم برنامه سوم توسعه، توجه به امر آموزش و اشتغال مدیران است و در زمینه آموزش یکی از مهم‌ترین مسائل، تناسب برنامه‌های آموزشی با شرایط اقتصادی و اجتماعی هر استان و در مقیاس کوچک‌تر، هر شهرستان است تا بدین‌وسیله امکان اشتغال فراهم شود، زیرا در غیر این‌صورت آموزش‌هایی که با صرف هزینه‌های بسیار انجام می‌گیرند، به دلیل فقدان تناسب با نیازها کمتر به اشتغال خواهند انجامید.

شهرستان سقز با داشتن امکانات بالقوه‌ای همچون زمین‌های زراعی، آب‌های جاری و زیرزمینی، ذخایر معدنی و نیروی انسانی جوان و جویای کار این قابلیت را دارند که در زمینه‌های مختلف خدماتی، کشاورزی، و صنعت، قشر جوان و نیروی کار ماهر را در واحدهای تولیدی و خدماتی به کار گمارند و به این ترتیب نیروی جوانی را که در نظام فعلی آموزشی در شاخهٔ کاردانش و فنی و حرفه‌ای مهارت دیده‌اند، در مشاغل مرتبط با نوع مهارت جذب کنند.

در خصوص شناخت استعدادهای استان کردستان، تحقیقات متعددی انجام شده است که از جمله می‌توان به مطالعات جامع توسعهٔ اجتماعی و اقتصادی استان کردستان (سازمان برنامه و بودجهٔ استان کردستان، گروه مطالعاتی هامون ۱۳۷۵) و آمارنامهٔ استان کردستان (سازمان برنامه و بودجهٔ استان کردستان ۱۳۷۷) اشاره کرد، ولی تاکنون تحقیقی که علاوه بر شناسایی استعدادها در پی شناساندن نیازمندیهای منطقه باشد، انجام نشده است.

تحقیق حاضر کوشیده است تا بر اساس آخرین اطلاعات موجود:

اولاً استعدادها و منابعی که قابلیت جذب نیروی جوان ماهر و کارآزموده در بخش‌های مرتبط با کشاورزی، خدمات و صنعت دارند شناسایی شوند؛

ثانیاً: نیازهای منطقه در زمینه‌های فوق‌الذکر شناسایی شوند؛

ثالثاً: با شناخت رشته‌های تحصیلی ارائه شده به هنرجویان، میزان هماهنگی بین این رشته‌ها و استعدادها و نیازهای منطقه تعیین و در نهایت مشخص شود چه تعداد از دانش‌آموزان روستایی در رشته‌های شاخهٔ کاردانش و فنی و حرفه‌ای جذب شده‌اند؟

اهداف پژوهش

هدف کلی:

شناخت استعدادها و نیازهای موجود در بخش کشاورزی، خدمات و صنعت در شهرستان سقز.

اهداف جزئی:

- ۱- شناخت منابع و استعدادهای منطقه در بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات؛
- ۲- شناخت نیازهای منطقه در بخش‌های کشاورزی و صنعت و معدن؛

- ۳- شناخت میزان هماهنگی بین استعدادها و نیازهای منطقه با رشته‌های تحصیلی دانش‌آموزان؛
کار دانش و فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- تعیین میزان جذب دانش‌آموزان روستایی در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش؛
- ۵- کمک به امر برنامه‌ریزی آموزشی برای ارائه رشته‌های مهارتی به دانش‌آموزان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- استعدادهای شهرستان سقز در زمینه کشاورزی، خدمات و صنعت چیست؟
- ۲- نیازهای شهرستان سقز در زمینه کشاورزی، خدمات و صنعت چیست؟
- ۳- آیا بین رشته‌های تحصیلی دانش‌آموزان کار دانش و فنی و حرفه‌ای با استعدادها و نیازهای منطقه هماهنگی وجود دارد؟
- ۴- آیا مراکز آموزشی در جذب دانش‌آموزان روستایی برای تحصیل در رشته‌های کار دانش و فنی و حرفه‌ای موفق بوده‌اند؟

روش پژوهش

روش تحقیق توصیفی است، زیرا این تحقیق کوشیده است توصیفی عینی و واقعی از وضعیت موجود و آنچه هست، بدون هیچ‌گونه تغییر یا دخالت ذهنی ارائه شود.

جامعه آماری

جامعه آماری شامل دانش‌آموزان رشته‌های تحصیلی کار دانش و فنی و حرفه‌ای شهر سقز و روستاهای تابعه آن از نظر شناسایی، منابع، ذخایر و امکانات موجود در زمینه‌های کشاورزی، صنعت و خدمات است.

ابزار جمع‌آوری و شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱- برای شناسایی استعدادها و منابع منطقه از اسناد و مدارک موجود و آخرین اطلاعات به‌دست آمده از سازمان‌ها و ادارات بهره گرفته شده است. برای آشنایی و مشاهده وضعیت موجود و استعدادهای منطقه به چند روستا (متلو - دره قبله رستمان، شنجله) مراجعه شده است.

۲- برای تعیین نیازها و نیروی ماهر (فارغ‌التحصیلان رشته کاردانش و فنی حرفه‌ای که دارای گواهی‌نامه مهارتی هستند) مورد نیاز، روش‌های متفاوتی وجود دارد که از جمله آنها می‌توان به روش برآورد مدیریتی و فن دلفی اشاره کرد. در این تحقیق با توجه به اینکه روش برآورد مدیریتی سادگی و جامعیت بیشتری دارد از این روش استفاده شده است.

با توجه به روش تحقیق توصیفی، استفاده از آمارهای توصیفی نظیر فراوانی و درصد، جوابگوی سؤال‌ها و اهداف تحقیق است. به‌علاوه برای مقایسه و نمایش گرافیکی اطلاعات به‌دست آمده از نمودارهای دایره‌ای و هیستوگرام استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

براساس اطلاعات به‌دست آمده در بخش کشاورزی بهره‌برداران روستایی شهرستان در ۱۶۲۲۰۰ هکتار اراضی (آبی و دیم) به کار زراعت اشتغال داشته‌اند که از این مقدار ۹/۶۵ درصد سطح زیر کشت آبی و ۴۰/۶ درصد سطح زیر کشت دیم و ۴۹/۷۶ درصد سطح زیر کشت اراضی آیش است. در حال حاضر ۳۰۰ هکتار از سطح زمین‌های زراعی تحت پوشش آبیاری بارانی است و در ۶ هکتار از باغات منطقه از شیوه آبیاری قطره‌ای استفاده می‌شود. (بررسی‌ها نشان می‌دهد که میزان عملکرد در هر هکتار اراضی شیوه زراعت آبی حدود ۵/۵ برابر زراعت به شیوه دیم است) و به جز برخی از محدوده‌های توسعه یافته که تا حدودی از روش‌های نوین زراعت در آنها رواج یافته است، کشاورزی اساساً دارای ساختاری سنتی و از نوع ترکیبی است.

در بخش خدمات با توجه به اینکه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و هر آموزش دیگر باید در خدمت نیازهای فردی و اجتماعی باشد به گونه‌ای که با سنت‌ها، منابع و نیازهای حال و آینده سنخیت داشته باشد، ملاحظه می‌شود از ۴۶۸ نفر متقاضی دریافت تسهیلات در زمینه مشاغل مربوط به رشته‌های

مهارتی، ۶۵ نفر متقاضی شغل مکانیکی بوده‌اند و پس از آن برق و ساختمان و خدمات کامپیوتری به ترتیب با ۶۰ نفر و ۵۵ نفر متقاضی در رده‌های دوم و سوم قرار دارند، در مقابل، مشاغل جوشکاری (با ۱۰ نفر متقاضی) نقشه‌برداری (با ۱۰ نفر متقاضی) و نقاشی ساختمان (با ۷ نفر متقاضی) تعداد کمی از متقاضیان را به خود جذب کرده‌اند، همچنین در رشته‌های خیاطی، قالببافی، و خدمات کامپیوتری بیشترین تعداد متقاضیان را زنان تشکیل داده‌اند به طوری که برای خیاطی ۸۵ درصد، قالببافی ۸۵/۷ درصد و خدمات کامپیوتری ۶۸/۸ درصد متقاضیان دریافت تسهیلات بوده‌اند، به‌علاوه در زمینه متقاضیان کار، بیشترین تعداد مردم با ۶۳ نفر متقاضی کار در زمینه خدمات کامپیوتری بوده‌اند که از این تعداد ۶۵ نفر تحصیلات دیپلم متوسطه دارند و تعداد متقاضیان برق ساختمان با ۴۸ نفر متقاضی در رده دوم قرار دارند. بیشترین زنان متقاضی کار مربوط به خیاطی و طراحی لباس (۱۰۳ نفر) بوده‌اند که پس خدمات کامپیوتری با ۴۹ نفر متقاضی در رده دوم قرار دارند. در بین واحدهای صنفی، خدماتی، خیاطی با ۲۲۵ واحد (۲۵/۴ درصد) بیشترین تعداد را دارد و جوشکاری و مصنوعات فلزی با ۱۶۷ واحد (۱۸/۹ درصد) در رتبه دوم قرار دارد. آلومینیوم کاری و صنایع فلزی با ۴۴ واحد صنفی (۵ درصد) کمترین تعداد را در این واحدهای صنفی داراست.

در بخش صنعت اغلب سرمایه‌گذاری شهرستان سقز به بخش صنایع غذایی و آشامیدنی اختصاص دارد. پس از آن صنایع غیر فلزی در رده دوم قرار دارد. این شهرستان دارای ۶۹ واحد صنفی است که از این تعداد ۴۱ واحد فعال (۳۵ واحد صنعتی و ۶ واحد صنفی) ۵ واحد نیمه فعال و ۲۳ واحد غیر فعال‌اند. در بخش معادن در حال حاضر، معادن سیلیس و سنگ آهک از جمله معادن فعال‌اند. پتانسیل‌های دیگری نیز در منطقه شناسایی شده که از جمله به معادن طلای پیرعمران - نکه روز می‌توان اشاره کرد.

در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰، ۳۵/۴ درصد دانش‌آموزان شاخه کاردانش را دختران و ۴۶/۶ درصد دانش‌آموزان این شاخه را پسران تشکیل می‌داده‌اند و در شاخه فنی و حرفه‌ای ۲۶ درصد دختران و ۷۴ درصد پسران بوده‌اند. به‌علاوه، مراکز فنی و حرفه‌ای بیشترین جذب دانش‌آموز را در رشته‌های کامپیوتر داشته‌اند (۱۰۳ نفر) و در مراکز کاردانش، بیشترین تعداد دانش‌آموزان در رشته حسابداری (۹۱ نفر) جذب شده‌اند که ۵۰ نفر آنها دخترند. بررسی آمارها نشان می‌دهد که در دو سال آینده (تا سال ۸۲)

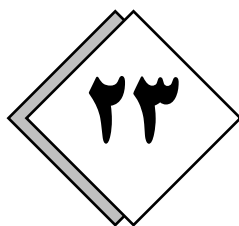
بیشترین فارغ‌التحصیلان شاخهٔ کاردانش فنی و حرفه‌ای مربوط به خدمات کامپیوتری، حسابداری، گرافیک و نقاشی و نقشه‌کشی معماری و ساختمان است. بررسی توزیع دانش‌آموزان در رشته‌های مهارتی به تفکیک محل سکونت (شهری - روستایی) نشان می‌دهد که دانش‌آموزان روستایی تمایل به تحصیل در رشته‌های حسابداری، طیور صنعتی، کامپیوتر را به ترتیب بیش از سایر رشته دارند و رشته‌های تحصیلی صافکاری و نقاشی اتومبیل و خیاطی، تزیینات داخلی چوب و برق ساختمان، تراشکاری، تعمیر برق خودرو مکانیک، تراکتور و موتورهای دیزلی کمترین تعداد از دانش‌آموزان روستایی را به خود جذب کرده‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- از آنجا که آموزش‌های مهارتی و هر آموزش دیگری باید در خدمت نیازهای فردی و اجتماعی باشد از این‌رو برنامه‌ریزی تحصیلی در رشته‌های تحصیلی باید مناسب با مشاغل موجود و مورد نیاز جامعه صورت گیرد.
- ۲- با توجه به انعطاف‌پذیری شاخهٔ کاردانش فنی و حرفه‌ای و در جهت هماهنگی هر چه بیشتر فارغ‌التحصیلان این رشته با نیازهای بازار کار، به جای آموزش در رشته‌های این شاخه به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که از تمرکز متقاضیان در یک رشته خاص بکاهد.
- ۳- با توجه به موقعیت برتر مناطق روستایی این شهرستان نسبت به کل کشور، به‌ویژه در زمینهٔ میزان تملک بر اراضی دیم، منابع طبیعی و وجود پتانسیل‌ها و ذخایر معدنی باید به بخش صنایع تبدیلی کشاورزی و فراورده‌های معدنی و ارائهٔ رشته‌های تحصیلی مرتبط از جمله رشته‌های صنایع غذایی امور زراعی و باغبانی و معدن توجه شود.
- ۴- در بخش صنعت و توسعهٔ صنعتی این شهرستان، ضعف عمل مشاهده می‌شود و از نظر تولیدات صنعتی پیشرفت مطلوبی وجود ندارد. از این‌رو برنامه‌ریزان در رشته‌های تحصیلی مهارتی ارائه شده به دانش‌آموزان و هدایت تحصیلی آنها به رشته‌های تحصیلی مانند متالوژی، سرامیک، صنایع غذایی، صنایع نساجی، صنایع مرتبط با شیشه (به دلیل وجود معادن سیلیس) و ... می‌توانند به عنوان یکی از اهرم‌های رفع این معضل عمل کنند.

۵- برای تحصیل در رشته‌های مهارتی دانش‌آموزان روستایی توجه بیشتری شود و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به تحصیل در رشته‌های امور زراعی و باغی، امور دامی، تعمیر ادوات کشاورزی و ... به گونه‌ای باشد که بیشتر دانش‌آموزان روستایی جذب شوند.

۶- پیشنهاد می‌شود در برنامه‌ریزی تحصیلی رشته‌های مهارتی، پرورش روحیه تعاون و همیاری و مشارکت‌پذیری در دانش‌آموزان تقویت شود تا این امر عاملی برای ایجاد انگیزه در اجرای طرح‌های تعاونی پس از فارغ‌التحصیلی‌شان باشد.



مقایسه وضعیت موجود محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی
هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان کردستان با وضعیت مطلوب در سال
تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲

* پژوهشگر: محمد سعید کنعانی

* استاد راهنما: دکتر ولی الله فرزاد

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی استاد آرام

بیان مسئله

مهارت‌آموزی، انتقال و تولید دانش، یکی از کارکردهای اصلی نظام آموزش و پرورش به حساب می‌آید. این دسته از کارکردها معطوف به آموزش مهارت و تخصص‌های مختلف به افراد جامعه و انتقال میراث دانشی و علمی بشر است. این میراث باید از نسلی به نسل دیگر منتقل شود و با انباشت آن، زمینه‌های زاینده‌گی و تولید بیشتر دانش را فراهم سازد. جامعه عمل پوشاندن به چنین کارکردی نیازمند

پوشش تحصیلی مناسب و همچنین فراگیر کردن آموزش‌های عمومی و تخصصی است. ناگفته پیداست که آموزش و پرورش و توسعه کلی آن به عنوان پایه و مبنای تحقق چنین کارکردی بر عهده آموزش عالی یا فنی و حرفه‌ای است.

از جمله درون‌داده‌های اصلی که در شکل‌گیری محیط یادگیری نقش اصلی را برعهده دارند و در مطالعه بانک جهانی نیز به آن اشاره شده است، می‌توان از معلم مسلط به موضوع درس و مجهز به فنون تدریس، ابزار و تجهیزات لازم برای تدریس و یادگیری نام برد (مشایخ، ۱۳۸۱).

سازمان آموزش و پرورش استان کردستان با پذیرش تعداد ۶۱۴۳ هنرجو در ۲۴ رشته و در ۳۵ هنرستان مستقل و ضمیمه فنی و حرفه‌ای و کشاورزی در ۱۱ منطقه آموزشی در یک‌سال مانده به سامان برنامه سوم (سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲) موفق شده است به شاخص ۱۶/۲۹ درصد پوشش دست یابد و در واقع نه تنها به هدف برنامه سوم (در بعد کمی) دست یافته است، بلکه درصدی بیش از آنچه انتظار می‌رفت، حاصل شده است (آمار رسمی وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۸۳).

برای آموزش بخش عملی دروس اختصاصی در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، برابر با استانداردها، ضوابط و مقررات موجود، نیروی انسانی و تجهیزات مورد نیاز (متناسب با تعداد نفر ساعت هنرجو پذیرش شده، تعداد سالن‌های کارگاهی و ساعت فعالیت کارگاه‌ها) و فضای آموزشی (متناسب با نوع رشته‌ها) تعلق می‌گیرد.

آنچه مسلم است اینکه هر چه به حدود استانداردها در ابعاد مذکور بتوان در ارتباط با تأمین امکانات نزدیک شد، می‌توان امیدواری بیشتری را برای دسترسی به اهداف تعیین شده داشت. به عبارتی دیگر، گسترش کمی به تنهایی نمی‌تواند شاخص دسترسی به اهداف برنامه‌ها و از جمله اهداف شاخه فنی و حرفه‌ای در برنامه سوم باشد، بلکه زمانی می‌توان به اعداد و ارقام توسعه کمی اطمینان یافت که نظام آموزشی بتواند در حد مطلوب الزامات برنامه را فراهم کند. این پژوهش می‌کوشد با مقایسه وضعیت موجود امکانات مورد نیاز آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای با سطح مطلوب (استانداردها، ضوابط و مقررات تدوین شده) میزان روایی رشد کمی این آموزش‌ها در برنامه سوم توسعه را بررسی و میزان اختلاف با آنها را تعیین کند.

اهداف پژوهش

اهداف اصلی:

- ۱- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی هنرستانی فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- مقایسه رشته‌ها و مناطق تابع با میانگین استانی برای تعیین نیازمندترین آنها
- ۳- تعیین میزان روایی توسعه کمی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

اهداف فرعی:

- ۱- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب مقدار ساعات هنرآموزان اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد ساعات استادکار اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد سرپرست بخش اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد انباردار اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۵- تعیین تعداد هنرآموزان و استادکاران دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس؛
- ۶- تعیین وضعیت استخدامی هنرآموزان و استادکاران؛
- ۷- تعیین تعداد هنرآموزان اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۸- تعیین تعداد استادکاران اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۹- تعیین تعداد سرپرستان بخش و انبارداران دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس؛
- ۱۰- تعیین وضعیت استخدامی سرپرستان بخش و انبارداران؛

- ۱۱- تعیین تعداد سرپرست بخش اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط برای بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۱۲- تعیین تعداد انباردار اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط برای بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۱۳- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب مقدار تجهیزات اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۱۴- تعیین اختلاف بین وضع موجود و مطلوب فضای کارگاهی بخش اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد ساعات هنرآموزان اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟
- ۲- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد ساعات استادکاران اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟
- ۳- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد سرپرستان بخش اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟
- ۴- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب تعداد انبارداران اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟
- ۵- چه تعداد از هنرآموزان و استادکاران دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس هستند؟
- ۶- وضعیت استخدامی هنرآموزان و استادکاران چگونه است؟
- ۷- چه تعداد از هنرآموزان اختصاص یافته برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته دارند؟
- ۸- چه تعداد از استادکاران اختصاص یافته برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته دارند؟

- ۹- چه تعداد از سرپرستان بخش و انبارداران مدرک تحصیلی فوق دیپلم و لیسانس دارند؟
- ۱۰- وضعیت استخدامی سرپرستان بخش و انبارداران چگونه است؟
- ۱۱- چه تعداد از سرپرستان بخش اختصاص یافته برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته دارند؟
- ۱۲- چه تعداد از انبارداران بخش اختصاص یافته برای تدریس بخش عملی دروس اختصاصی مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته دارند؟
- ۱۳- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب مقدار تجهیزات اختصاص یافته به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟
- ۱۴- میزان اختلاف بین وضع موجود و مطلوب فضای کارگاهی اختصاص یافته (متراژ، نوع سوله یا سالن، اتاق سرپرست، انبار) به آموزش بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای چقدر است؟

روش پژوهش

در این پژوهش بر اساس ماهیت و اهداف تحقیق از روش توصیفی (از نوع زمینه‌یابی) استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری شامل تمامی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای (مجری زمینه‌های صنعت و خدمات) روزانه دولتی و غیر دولتی استان کردستان در ۱۱ منطقه آموزشی در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ با تعداد ۲۷ هنرستان و ۵۹۵۲ نفر هنرجو است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با توجه به این که بافت علمی، تحقیق از نوع توصیفی تحلیلی است و باید کلیه هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در ابعاد فضای کارگاهی، تجهیزات و نیروی انسانی موجود مورد بررسی قرار گیرند، لذا نیازی به نمونه‌گیری نیست و کلیه عوامل در تحقیق دخالت دارند. به عبارتی، نمونه آماری برابر جامعه آماری در نظر گرفته شده است.

ابزار جمع‌آوری و شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش از ۵ نوع پرسشنامه محقق ساخته در سه بخش نیروی انسانی، فضا و تجهیزات استفاده شده است. ترتیب جمع‌بندی اطلاعات، شامل داده‌های مربوط به رشته‌های زمینه صنعت رشته‌های زمینه خدمات، وضعیت مناطق تابعه، وضعیت استان و در موارد ضروری رسم نمودار ستونی برای تفهیم بهتر اطلاعات به دست آمده است. تمامی داده‌ها به صورت عدد و درصد میانگین بیان شده‌اند و در مواردی نیز از علائم و نمادهایی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

- ۱- میزان کمبود تعداد ساعات هنرآموز اختصاص یافته ۱۵ درصد، استادکار ۴۶ درصد، تعداد سرپرست ۶۱ درصد و انباردار ۷۲ درصد است.
- ۲- میزان ۶۴ درصد هنرآموزان و ۳۴ درصد استادکاران دارای مدرک لیسانس و بالاتر و بقیه دارای مدرک فوق دیپلم و کمتر هستند.
- ۳- میزان ۷۳ درصد هنرآموزان و ۶۰ درصد استادکاران به صورت استخدام رسمی و بقیه به صورت پاره‌وقت یا سرباز معلم هستند.
- ۴- میزان ۱۲ درصد از هنرآموزان اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته مورد تدریس خود هستند.
- ۵- میزان ۱۳ درصد از استادکاران اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته مورد تدریس خود هستند.
- ۶- میزان ۴۵ درصد سرپرستان بخش موجود کارگاه‌ها دارای مدرک لیسانس و بالاتر و بقیه آنها و کلیه انبارداران دارای مدرک فوق دیپلم و کمتر هستند.
- ۷- مدیران ۷۸ درصد سرپرستان بخش موجود کارگاه‌ها به صورت استخدام رسمی و بقیه به صورت پاره‌وقت یا سرباز معلم هستند.
- ۸- میزان ۳۲ درصد سرپرستان بخش اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته مورد تدریس خود هستند.

۹- میزان ۸۱ درصد انبارداران اختصاص یافته دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط با رشته مورد تدریس خود هستند.

۱۰- میزان کمبود تجهیزات مورد نیاز کارگاه‌ها ۴۲ درصد است.

۱۱- میزان کمبود متراژ فضای کارگاهی مورد نیاز ۴۵ درصد است.

۱۲- وضعیت یادگیری رشته‌های متالوژی و تأسیسات رشته صنعت و رشته‌های کامپیوتر، معماری، نقاشی، مدیریت خانواده، کودک‌یاری، طراحی و دوخت، حسابداری، تربیت بدنی و موسیقی در مجموع کلیه شاخص‌ها کمتر از میانگین استانی و رشته‌های ساختمان، صنایع فلزی، صنایع چوب، ساخت و تولید، مکانیک خودرو، نقشه‌کشی عمومی، الکترونیک، الکتروتکنیک و نقشه‌برداری تماماً از زمینه صنعت بیشتر از میانگین استانی اجرا می‌شوند. رشته گرافیک از زمینه خدمات هم برابر با میانگین استانی اجرا می‌شود.

۱۳- وضعیت محیط یادگیری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نواحی ۱ و ۲ سنندج، بیجار، کامیاران، دهگلان و کرانی کمتر از میانگین استانی و مناطق سقز، بانه و دیواندره و قروه بیشتر از میانگین استانی است. ضمناً وضعیت محیط یادگیری شهرستان مریوان برابر میانگین استانی است.

۱۴- میزان روایی اجرای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان با توجه به وضعیت محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی متوسط است.

پیشنهادهای پژوهش

پیشنهادهای به‌دست آمده از تحقیق که در صورت کاربرد می‌تواند در بهبود وضعیت محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌ها مؤثر باشد، ارائه می‌شود:

۱- کلیه اطلاعات این پژوهش مبنای تدوین برنامه چهارم توسعه قرار گیرد. لذا با توجه به میزان روایی متوسط در خصوص میزان امکانات مورد نیاز آموزش‌های عملی، تعداد پذیرش هنرجو در مجموع و در بین رشته‌ها و مناطق باید تعدیل یابد. هدف اصلی برنامه چهارم توسعه نه صورت کمی بلکه باید به صورت کیفی تعیین شود.

یادآوری می‌شود در صورتی که همین تعداد پذیرش هنرجو در طول برنامه چهارم توسعه پذیرش شود. به دلیل روند نزولی تعداد دانش‌آموزان دوره متوسطه، استان در پایان برنامه چهارم خواهد توانست شاخص کمی خود را در زمینه سهم هنرجویان فنی و حرفه‌ای از کل دانش‌آموزان مقطع متوسطه استان در پایه‌های دوم و سوم حداقل به میزان ۱/۵ درصد افزایش دهد (از ۱۵/۸ درصد شاخص کمی برنامه سوم به ۱۷/۳ درصد شاخص برنامه چهارم افزایش می‌یابد).

در ضمن پیشنهاد می‌شود در جهت اصلاح هرم شغلی و امکان ارائه این آموزش‌ها ضمن در نظر گرفتن آمایش در مناطق کوچک و محروم، سهم افزایش دانش‌آموزان شاخه کاردانش در برنامه چهارم توسعه بیشتر از شاخه فنی و حرفه‌ای باشد.

۲- در برنامه چهارم توسعه، برنامه‌ریزی لازم در زمینه به حداقل رساندن کمبودها بالاخص در بخش فضا و تجهیزات به عمل آید.

۳- این پژوهش الگوی تشکیل پایگاه اطلاعاتی سال‌های آینده در کارشناسی‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش مناطق تابعه و استان قرار باشد.

۴- یافته‌های پژوهش به اطلاع مسئولان استانی به ویژه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و شورای آموزش و پرورش استان رسانده شود.

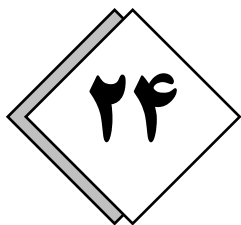
۵- مسئولان ذی‌ربط به مناطق و رشته‌هایی که کمتر از میانگین استانی هستند یا روانی ضعیف دارند توجه ویژه‌ای در جهت رفع مشکلات به عمل آید.

۶- از آنجا که وضعیت محیط یادگیری رشته‌های زمینه خدمات (که بیشتر آنها نیز به بخش دختران اختصاص دارد) از میانگین استانی پایین‌تر است یا روایی ضعیف دارند، ضروری است در جهت رعایت عدالت آموزشی و ایجاد فرصت‌های برابر در زمینه دسترسی به امکانات، به این زمینه توجه ویژه قرار شود.

۷- برای افزایش کارایی درونی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استان الزاماً از هنرآموزان دارای مدرک تحصیلی لیسانس به ویژه در پایه سوم این آموزش‌ها استفاده شود.

۸- در ردیف‌های استخدامی الزاماً بخشی از ظرفیت‌ها به استخدام استادکار، سرپرست بخش و انباردار اختصاص یابد.

- ۹- برای هنرآموزان، استادکاران، سرپرستان بخش، استادکاران و انبارداران دارای مدرک تحصیلی غیر مرتبط و یا فاقد تجربه لازم، آموزش‌های تخصصی، به‌ویژه در زمینه تبیین شرح وظایف ارائه شود.
- ۱۰- پست‌های سرپرست بخش به همکاران دارای مدرک لیسانس و تجارب مدیریتی اختصاص یابد.
- ۱۱- در جهت افزایش میزان متراژ فضای کارگاهی در هنرستان‌هایی که با کمبود شدید فضای کارگاهی رشته مواجه‌اند، چنانچه امکان ایجاد کارگاه در محوطه هنرستان باشد. اقدام شود. در غیر این‌صورت رشته مربوط از هنرستان حذف و در یک فضای مستقل دیگر (هنرستان جدیدالتأسیس) ارائه شود.
- ۱۲- از آنجا که وضعیت محیط یادگیری رشته‌های زمینه خدمات (که اکثریت آنها نیز به بخش دختران اختصاص دارد) از میانگین استانی پایین‌تر است یا روایی ضعیف دارند، ضروری است برای رعایت عدالت آموزشی و ایجاد فرصت‌های برابر در زمینه دسترسی به امکانات، این زمینه مورد توجه ویژه در حل مشکلات قرار گیرد.
- ۱۳- شرح وظایف و حدود انتظارات از هنرآموزان، استادکاران، سرپرستان بخش، استادکاران و انبارداران به طور واقعی و به‌روز و منطبق بر ماهیت رشته تدوین و برای نظارت لازم، سازماندهی و تقسیم کار در اختیار مدیر و برای اجرا (ضمن انجام بند ۹ پیشنهادها) در اختیار عوامل مذکور قرار گیرد.
- ۱۴- کمیته‌ای در سازمان آموزش و پرورش استان با عنوان کمیته ساماندهی و بهبود فضا، تجهیزات و نیروی انسانی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای تشکیل و هدف آن افزایش میزان روانی این آموزش‌ها از ۳.۲۴ فعلی به عدد ۴ باشد.



بررسی راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی بین آموزش و پرورش
استان با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش

* پژوهشگر: داود محمدی

* ناظر: مهندس اسماعیل یحیوی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی

بیان مسئله

گزارش‌های حاکی از وضعیت اجرای آزمون‌های مهارتی که آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای از هنرجویان کاردانش هنرستان‌ها انجام می‌دهند رضایت بخش نیست و نارسایی‌هایی از لحاظ سطح اطلاعات آزمونگرها، انتظارات آنها از محیط‌های آموزشی، آشنایی با روش‌های ارزیابی و اندازه‌گیری و چگونگی تعامل با دست‌اندرکاران آموزش و پرورش مشاهده می‌شود (الیاسی، ۱۳۸۱).

با توجه به اینکه در حال حاضر حدود ۷۰۰ استاندارد مهارتی در قالب ۲۵۰ رشته مهارتی در سطح کشور در حال اجراست و چون سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای به عنوان یک سازمان فرابخش متولی استانداردسازی مهارت زیر نظر نهاد ریاست جمهوری قرار دارد و به عنوان تنها مرجع تصویب و تأیید و ابلاغ برنامه‌های درسی و استاندارد آموزشی شناخته شده، پس لازم است آزمونگرها شیوه‌های علمی را به منظور بخش سطح استانداردهای آموزشی مورد توجه قرار دهند (تکمیل همایون، ۱۳۷۹)، چرا که سازمان و شعب آن در استان‌ها در ارزشیابی کیفیت آموزشی به منظور اعتباربخشی واحدهای آموزشی و برنامه‌های آن فعال است (آیت اللهی، ۱۳۸۰).

چنین به نظر می‌رسد که زمینه همکاری سازمان فوق با آموزش و پرورش باید بیشتر مورد توجه قرار گیرد و ارزشیابی‌های به‌عمل آمده و آزمون‌های عملکردی مورد استفاده از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار باشند. در غیر این صورت احتمال تحقق هدف‌های آموزشی این شاخه دور از امکان خواهد بود. بنابراین در پژوهش کنونی قصد بر این است تا ضمن شناسایی کاستی‌های موجود در فرایند اجرای آزمون‌های مهارتی و راهکارهای کاربردی به منظور هماهنگی آموزش و پرورش با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای بر مؤثر بودن این آزمون‌ها افزوده شود. مسئله دیگر آن است که چون اخیراً کار آزمون نیز به آموزش و پرورش داده شده لذا تلاش شده است تا مطالعه مقایسه‌ای بین دو شیوه نیز انجام گیرد.

اهداف پژوهش

هدف اصلی:

شناسایی راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی بین سازمان آموزش و پرورش استان و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در اجرای آزمون‌های مهارتی کار دانش
هدف‌های فرعی اختصاصی ویژه):

- ۱- شناسایی مشکلات موجود در اجرای آزمون‌های مهارتی کار دانش؛
- ۲- شناسایی ویژگی‌های فردی آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- شناسایی شیوه‌های مطلوب برای برگزاری بهتر آزمون‌های مهارتی کار دانش؛

- ۴- تشخیص میزان هماهنگی آموزش و پرورش با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در ارتباط با اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش؛
- ۵- مشخص کردن میزان رضایت عوامل اجرایی آموزش و پرورش و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه تصمیم‌گذاری آزمون به آموزش و پرورش.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- وضعیت اجرای آزمون‌های مهارتی در هنرستان‌های کاردانش چگونه است؟
- ۲- چه مشکلاتی در زمینه اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها، کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وجود دارد؟
- ۳- برنامه‌ریزی برای اجرای آزمون‌های مهارتی (از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش) تا چه حد به‌صورت مناسب انجام پذیرفته است؟
- ۴- برنامه‌ریزی برای اجرای آزمون‌های مهارتی (از دیدگاه رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای) تا چه حد به‌صورت مناسب انجام پذیرفته است؟
- ۵- ویژگی‌های فردی آزمونگرها (از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها، کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای تا چه حد در برگیرنده صلاحیت‌های حرفه‌ای برای انجام آزمون‌های مهارتی کاردانش بوده است؟
- ۶- آیا بین طرز تلقی مدیران هنرستان‌های کاردانش و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در زمینه مشکلات موجود در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش / آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، تفاوت وجود دارد؟
- ۷- آیا بین طرز تلقی رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه مشکلات موجود در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش / آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، تفاوت وجود دارد؟

- ۸- آیا بین طرز تلقی مدیران هنرستان‌های کاردانش، کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه مشکلات موجود در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش / آزمون‌گرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، تفاوت وجود دارد؟
- ۹- آیا بین دیدگاه مدیران هنرستان‌های کاردانش و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در ارتباط با کارایی شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش، تفاوت وجود دارد؟
- ۱۰- آیا بین دیدگاه رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در ارتباط با کارایی شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش، تفاوت وجود دارد؟
- ۱۱- آیا بین دیدگاه مدیران هنرستان‌های کاردانش و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در ارتباط با کارایی شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش، تفاوت وجود دارد؟
- ۱۲- میزان کارایی شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش از دیدگاه مدیران هنرستان‌های کاردانش و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و آزمونگرهای سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، چقدر است؟
- ۱۳- میزان توافق عوامل اجرایی در سازمان آموزش و پرورش و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای پس از آگاهی از نظرهای همدیگر در زمینه وضعیت و مشکلات اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش تا چه اندازه است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع هدف، به دلیل استفاده از یافته‌های آن در زمینه اجرای آزمون‌های کاربردی، از لحاظ چگونگی دستکاری و متغیرهای غیر آزمایشی از نوع توصیفی و مقایسه‌ای و از لحاظ زمان، مقطعی است. همچنین مطالعه زمینه‌یابی به منظور شناسایی وضع موجود مورد توجه قرار گرفته است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش عبارت‌اند از: ۱- کارشناسان فنی و حرفه‌ای نواحی و مناطق آموزش و پرورش (۲۶ نفر)؛ ۲- مدیران هنرستان‌های کاردانش (۱۰۱ نفر)؛ ۳- رؤسای مراکز فنی و حرفه‌ای وابسته به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در استان (۲۶ نفر)؛ ۴- کارشناسان آزمون حوزه ستادی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای (۵ نفر)؛ ۵- آزمونگرهای مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای وابسته به سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای (۲۰۰ نفر).

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در پژوهش حاضر، چون نمونه مساوی با جامعه آماری در نظر گرفته شده است ($n = N$)، مسئله نمونه‌گیری مطرح نیست و افراد جامعه آماری، واحد مطالعه را تشکیل می‌دهند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

- ۱- استفاده از مصاحبه به منظور زمینه‌یابی با تأکید بر تحلیل و مطالعه کیفی؛
- ۲- استفاده از شیوه اسنادی از طریق مراجعه به بخشنامه‌ها، آئین‌نامه‌ها؛
- ۳- پرسشنامه محقق‌ساخته (نوع الف) مربوط به تحلیل و توصیف وضعیت موجود برای شناسایی متغیرهای اثرگذار بر روند اجرای آزمون‌های مهارتی در هنرستان‌های کاردانش؛
- ۴- پرسشنامه محقق‌ساخته (نوع الف) با رعایت مقیاس لیکرت و رویکرد کیفی ویژه مدیران هنرستان‌های کاردانش و کارشناسان فنی و حرفه‌ای نواحی و مناطق در زمینه راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی سازمان آموزش و پرورش استان با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش؛
- ۵- پرسشنامه محقق‌ساخته (نوع الف) با رعایت مقیاس لیکرت و رویکرد کیفی ویژه رؤسا و کارشناسان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی سازمان آموزش و پرورش استان با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در آزمون‌های مهارتی کاردانش؛

- ۶- پرسشنامه محقق ساخته (نوع ب) با رعایت مقیاس لیکرت و رویکرد کیفی ویژه افراد مورد مطالعه به منظور مقایسه کاربردی شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش با روش قبلی؛
- ۷- پرسشنامه دیگر (نوع ج) با استفاده از شیوه مطالعه گروهی (Group Study) به منظور آگاهی افراد از نقطه نظرات همدیگر در ارتباط با پاسخگویی به گویه‌های مورد نظر.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

- ۱- توصیف خصایص نمونه‌ها مانند جمع‌آوری، تلخیص، تنظیم و ارائه اطلاعات با استفاده از آمار توصیفی از قبیل فراوانی، درصد فراوانی نمودارهای ترسیمی و محاسبه آمارها؛
- ۲- استفاده از شیوه هوبرمن و مایلز برای تحلیل داده‌های حاصل از فرایند مصاحبه؛
- ۳- استفاده از شیوه‌های آمار توصیفی مربوط به سؤال‌های پژوهش به منظور توصیف داده‌های به دست آمده؛
- ۴- استفاده از آزمون غیر پارامتریک (من یووبتنی) به منظور مقایسه میانگین‌های دو گروه مستقل مربوط به سؤال‌های پژوهش ۶ و ۷ و ۹ و ۱۰ به دلیل ترتیبی بودن مقیاس‌های اندازه‌گیری؛
- ۵- استفاده از آزمون غیرپارامتریک کروسکال والیس به منظور مقایسه میانگین‌های مربوط به گروه‌های پنج‌گانه در باره سؤال‌های پژوهش (۸ و ۱۱).

یافته‌های پژوهش

- ۱- اجرای آزمون‌های مهارتی کاردانش از سوی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای همراه با مشکلاتی در زمینه برنامه‌ریزی، تداخل زمان آزمون‌ها با زمان امتحانات خردادماه، بالا بودن حجم کار و محدود بودن نیروی انسانی در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و مشکل تعامل آزمونگرها با مدیران هنرستان‌ها بوده است.
- ۲- با توجه به مشکلات فوق، نتایج، دربرگیرنده این امر بوده که این آزمون‌ها نسبت به گذشته از روند خوبی برخوردار بوده‌اند.

- ۳- تجزیه و تحلیل نتایج روشن می‌سازد که کارشناسان فنی و حرفه‌ای و مدیران هنرستان‌های کاردانش از ویژگی‌های فردی آزمونگرها از قبیل نوع برخورد آزمونگرها، توجیه هنجریان، میزان تسلط به هدف‌های آموزشی و آشنایی با شیوه‌های علمی ارزشیابی رضایت کافی نداشته‌اند.
- ۴- همه گروه‌ها به نحوی از شیوه واگذاری آزمون به آموزش و پرورش اظهار رضایت کرده‌اند.
- ۵- افراد مورد مطالعه اذعان داشته‌اند که سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در این زمینه می‌تواند نقش خود را بیشتر به عنوان یک ناظر تخصصی ایفا کند.
- ۶- نتایج دربرگیرنده این بوده است که در آموزش و پرورش به دلیل نوپا بودن آزمون‌های عملی، در هنرآموزان آموزش و پرورش مهارت کمتری وجود دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- توجه به بهره‌گیری از ظرفیت‌های انسانی و کالبدی هر دو سازمان آموزش و پرورش و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای به منظور انجام ارزشیابی از آموخته‌های مهارتی کاردانش؛ این نتیجه به نحوی از سوی ۹۱ درصد مدیران هنرستان‌ها، ۱۰۰ درصد کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز و کارشناسان آزمون و ۹۹ درصد آزمونگرها مورد توجه قرار گرفته است.
- ۲- اجرای آموزش و آزمون از سوی آموزش و پرورش؛ این مسئله باعث می‌شود هماهنگی بهتر انجام گیرد و این نتیجه از سوی ۷۵ درصد مدیران هنرستان‌ها، ۶۸ درصد کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۷۶ درصد رؤسای مراکز، ۶۰ درصد کارشناسان آزمون و ۸۷ درصد آزمونگرها مورد تأکید قرار گرفته است و به دلایلی همچون شناخت بهتر محیط، هماهنگی با عوامل، هماهنگی با سایر امتحانات، اعلام بموقع نتایج، رسیدگی به اعتراض‌ها مورد توجه واقع شده است.
- ۳- طراحی و اجرای دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای هنرآموزان آموزش و پرورش و مدیران هنرستان‌های کاردانش در ارتباط با آشنایی با شیوه‌های مطلوب ارزشیابی و اندازه‌گیری از آموخته‌های مهارتی؛ ۱۰۰ درصد کارشناسان آزمون و ۸۴ درصد آزمونگرها بر این پیشنهاد تأکید کردند.

۴- توجه بیشتر به رسالت ناظر بودن سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با رویکرد واگرایی؛ این کار می‌تواند با اتخاذ سیستم‌های نظارتی بهتر، روند اجرای آزمون‌ها را از وضع بهتری برخوردار سازد و مورد انتظار تقریباً ۱۰۰ درصد افراد مورد مطالعه است.

۵- به منظور هماهنگ کردن شرایط آموزشی و منسجم ساختن آموزش‌های مهارتی لازم است برای هر استاندارد مهارتی کتاب آموزشی تدوین شود و آزمون نیز بر اساس سرفصل‌های آن کتاب انجام گیرد. ۱۰۰ درصد از آزمودنی‌ها اهمیت این کار را پذیرفته‌اند.

۶- با توجه به اینکه به نظر ۶۸ درصد مدیران هنرستان‌ها، ۸۶ درصد کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۱۰۰ درصد رؤسای مراکز و کارشناسان آزمون و ۸۹ درصد آزمونگرهای سازمان در آموزش و پرورش به دلیل تأکید بیشتر بر دروس تئوری، یادگیری‌های مهارتی و عملی به حد کافی مورد توجه واقع نشده‌اند، باید جایگاه دروس مهارتی و عملی و شیوه‌های کارگاهی هم در جریان آموزش و هم در فرایند آزمون بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

۷- ایجاد کمیته‌های تخصصی مشترک به منظور بهره‌گیری از کارشناسان هر دو سازمان به منظور سامان بخشیدن به شیوه‌های آموزشی و ارزشیابی؛ در این زمینه نیز ۱۰۰ درصد مدیران هنرستان‌ها، کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، رؤسای مراکز، کارشناسان آزمون و ۹۴ درصد آزمونگرها، بر چنین امری تأکید داشته‌اند.

۸- هماهنگ کردن زمان آزمون‌های مهارتی با زمان امتحانات: به طوری که ۶۵ درصد مدیران هنرستان‌ها، ۵۰ درصد کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۱۷ درصد رؤسای مراکز، ۲۰ درصد کارشناسان آزمون و ۶ درصد آزمونگرهای سازمان در سؤال تشریحی به نحوی به چنین مسائلی اشاره داشتند.

۹- شناسایی شیوه‌ها و روش‌های مختلف و مؤثر با استفاده از کارشناسان دو سازمان به منظور تعریف عملیاتی استانداردها و هماهنگ ساختن آموزش با استانداردها؛

۱۰- چون به شیوه‌های علمی طراحی و اجرای آزمون زیاد توجه نشده است، پس آزمون‌ها نیز از روایی و پایایی مطلوبی برخوردار نخواهند شد به طوری که جامعه مورد مطالعه نیز به این مسئله توجه داشته

است. پس لازم است در قالب شیوه‌های مختلف و گروه‌های آموزشی و درسی به این مورد بیشتر توجه شود.

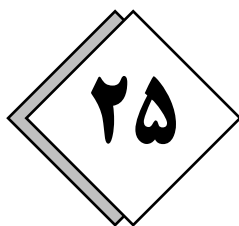
۱۱- تسریع در صدور گواهینامه مهارت؛ در این زمینه نیز افراد مورد مطالعه از روند صدور گواهی رضایت نداشته‌اند. پس بیشتر، وظیفه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای است تا با توسل به اصول علمی و منطقی، فرایند صدور گواهی را سرعت بخشند.

۱۲- استفاده آموزش و پرورش از نیروهای متخصص سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در زمینه آموزش به‌ویژه در مواردی که احساس نیاز می‌شود.

۱۳- چون ارائه بازخورد به هنرجویان، حلقه پیوند دهنده آموزش و آزمون است، پس باید نتایج سریع‌تر اعلام و به اعتراض‌های آنها در حداقل زمان ممکن رسیدگی شود.

۱۴- به منظور استفاده از رویکرد واگرایی در زمینه استفاده از مکانیزم‌های فراسازمانی به عنوان اهرم نظارتی، لازم است که سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای نقش نظارتی خود را بر روند آزمون‌ها حفظ و تقویت کند، زیرا بیشتر افراد مورد مطالعه بر این امر تأکید کرده‌اند.

۱۵- تقویت گروه‌های درسی و آموزشی در گروه‌های مربوط به فنی و حرفه‌ای و کاردانش؛ ۱۰۰ درصد مدیران هنرستان‌ها و کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش، ۷۶ درصد رؤسای مراکز، ۸۰ درصد کارشناسان آزمون و ۶۶ درصد آزمونگرها این مسئله را تأیید کرده‌اند.



بررسی کارایی بیرونی شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در
رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر در سال‌های ۸۰-۱۳۷۵

* پژوهشگر: بیژن مرادی

* نام ناظر: دکتر سید مصطفی شریف

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری

بیان مسئله

در مجموع مسئله اصلی تحقیق حاضر، میزان پاسخگویی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، کامپیوتر و نقشه‌کشی شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ پنج‌سالهٔ ۶-۱۳۷۵ تا ۸۰-۱۳۷۹ به نیازهای فردی، اجتماعی و اقتصادی (بازار کار) یا میزان موفقیت آموزش‌های مهارتی شاخهٔ کاردانش با توجه به اهداف شاخهٔ کاردانش و مسائل و مشکلات احتمالی و راهکارهای پیشنهادی است که در واقع همان کارایی بیرونی است. در این پژوهش، نیازهای شخصی همچون به‌کارگیری مهارت‌های

کاردانش در زندگی شخصی، علاقه به شاخهٔ کاردانش، استفاده از مهارت برای پرکردن اوقات فراغت، تقویت قدرت تصمیم‌گیری و ... جزء شاخص‌های بُعد فردی و نیاز محل سکونت به رشتهٔ فرد، به‌کارگیری آموزش‌ها در امر اشتغال، رضایت از شغل، اعتماد کارفرما به مهارت فرد، ارتباط مهارت با رشتهٔ فرد و ... جزء شاخص‌های بُعد اقتصادی و پاسخگویی مهارت به نیازهای اجتماعی شخص، استفاده از مهارت در بین اعضاء خانواده، دوستان و اجتماع، کمک به برقراری ارتباط، آمادگی برای پذیرش مسئولیت، کمک به احراز موقعیت اجتماعی، مشارکت در عرصه‌های اجتماعی و ... جزء شاخص‌های بُعد اجتماعی کارایی بیرونی به حساب می‌آیند.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تعیین میزان کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخهٔ کاردانش در رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ پنج‌سالهٔ ۱۳۷۵-۷۶ تا ۱۳۷۹-۸۰.

اهداف فرعی:

- ۱- تعیین میزان بعد فردی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۱۳۷۵-۷۶ تا ۱۳۷۹-۸۰؛
- ۲- تعیین میزان بعد اجتماعی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۱۳۷۵-۷۶ تا ۱۳۷۹-۸۰؛
- ۳- تعیین میزان بعد اقتصادی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۱۳۷۵-۷۶ تا ۱۳۷۹-۸۰؛
- ۴- تعیین میزان هریک از ابعاد سه‌گانهٔ فوق برحسب متغیرهای منطقه، رشته و جنس.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۱۳۷۵-۸۰ در بعد فردی به چه میزان است؟

- ۲- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۸۰-۱۳۷۵ در بعد اجتماعی به چه میزان است؟
- ۳- کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۸۰-۱۳۷۵ در بعد اقتصادی به چه میزان است؟
- ۴- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی، و کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۷۶-۱۳۷۵ تا ۸۰-۱۳۷۹ در ابعاد فردی، اقتصادی و اجتماعی برحسب متغیر منطقه، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۵- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشتهٔ نقشه‌کشی شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۷۶-۱۳۷۵ تا ۸۰-۱۳۷۹ در ابعاد فردی، اقتصادی، اجتماعی برحسب متغیر منطقه، تفاوت معناداری وجود دارد؟
- ۶- آیا بین کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان رشتهٔ کامپیوتر شاخهٔ کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در دورهٔ ۷۶-۱۳۷۵ تا ۸۰-۱۳۷۹ در ابعاد فردی، اقتصادی، اجتماعی برحسب متغیر منطقه تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

این تحقیق با توجه به اهداف و ماهیت از نوع تحقیقات کاربردی است. روش استفاده شده در این تحقیق توصیفی - ارزشیابی است.

جامعهٔ آماری

جامعهٔ آماری این پژوهش، فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر در سال‌های ۸۰-۱۳۷۵ است. تعداد کل فارغ‌التحصیلان این دوره ۱۰۱۶ نفر بوده‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این تحقیق با توجه به این که کل جامعه آماری بررسی شده است، نمونه‌گیری صورت نگرفته است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

با توجه به اطلاعات مورد نیاز برای پاسخگویی به سؤال‌های تحقیق از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. این پرسشنامه در سه بعد فردی با ۲۴ سؤال، بعد اقتصادی با ۲۶ سؤال و بعد اجتماعی با ۲۰ سؤال بسته‌پاسخ تهیه شده است. ضریب پایایی آلفای کرونباخ برای سؤال‌های بعد فردی ۹۴ درصد، برای بعد اقتصادی ۹۶ درصد و در بعد اجتماعی ۹۵ درصد است. برآورد برای کل پرسشنامه نیز از ضریب پایایی ۹۸ درصد برخوردار بوده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفته است. در سطح آمار توصیفی از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی از آزمون t تک متغیره، t مستقل، آزمون t^2 هیلینگ، آزمون تحلیل واریانس یکراهه و آزمون توکی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که کارایی بیرونی رشته‌های مورد مطالعه در استان (در مقایسه ۵ درجه‌ای لیکرت) در بعد فردی ۲/۸، در بعد اقتصادی ۲/۵۲ و در بعد اجتماعی ۲/۶۳ بوده است که در هیچ یک از ابعاد ذکر شده کارایی بیرونی در حد مطلوب حاصل نشده است. همچنین به تفکیک رشته‌های مورد مطالعه در بعد فردی، میانگین کارایی بیرونی رشته‌های خیاطی ۲/۸۴، رشته نقشه‌کشی ۲/۶۹ در رشته کامپیوتر ۲/۵۹، در بعد اقتصادی کارایی بیرونی رشته خیاطی ۲/۵۶، رشته نقشه‌کشی ۲/۳۴ و رشته کامپیوتر ۲/۵۹ و در بعد اجتماعی کارایی بیرونی رشته خیاطی ۲/۶۸، رشته نقشه‌کشی

۲/۵ و رشته کامپیوتر ۲/۶۷ بوده است. به تفکیک نواحی آموزشی در رشته خیاطی در بعد فردی شهرستان فارس و منطقه گندمان از کارایی بیشتری برخوردار بوده و در بعد اقتصادی ناحیه ۱ شهرکرد، ناحیه ۲ شهرکرد و منطقه گندمان کارایی کمتر و شهرستان بروجن کارایی بیشتری داشته است. در بعد فردی، کارایی بیرونی رشته نقشه‌کشی ناحیه ۱ شهرکرد کمتر از بروجن و فارس کارایی بیشتری نسبت به لردگان داشته است. در بعد اجتماعی ناحیه ۱ شهرکرد، ناحیه ۲ شهرکرد و شهرستان لردگان از کارایی کمتری برخوردار بوده‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

الف) در بعد فردی:

- ۱- در نیازسنجی رشته‌های تحصیلی و تنظیم محتوای مهارت‌ها باید تا حد امکان رشته‌ها و محتوای این مهارت‌ها با زندگی روزمره و نیازهای فردی هنرآموزان ارتباط داشته باشند.
- ۲- رفع محدودیت‌های موجود در امکانات کارگاهی و تهیه ابزار و وسایل کافی و متناسب با پیشرفت علم و تکنولوژی به منظور استفاده دانش‌آموزان تا در حین آموزش، شیوه‌های کاربرد ابزار را بیاموزند و بتوانند از ابزارها در زندگی شخصی و انجام وظایف شغلی استفاده کنند.
- ۳- مؤلفان کتب درسی توجه بیشتری به بحث کارآفرینی و آموزش آن در محتوای کتب و مهارت‌های مورد استفاده داشته باشند.
- ۴- برنامه درسی هنرستان‌های کاردانش همزمان و هماهنگ با پیشرفت علوم و تکنولوژی تدوین شود.

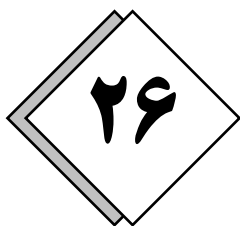
ب) در بعد اقتصادی:

- ۱- بازنگری در سیاست‌های آموزشی شاخه کاردانش به منظور طراحی رشته‌ها بر اساس نیاز بازار کار، برنامه توسعه اقتصادی و اجتماعی منطقه و پیشرفت علم و فناوری و انطباق بیشتر محتوای آموزش‌ها با نیازهای فردی، اجتماعی و اقتصادی؛
- ۲- تخصصی کردن هنرستان‌های شاخه کاردانش و بازنگری و تجدیدنظر در فهرست مطالب درسی شاخه کاردانش در جهت کارایی بیشتر؛
- ۳- کارآموزی دانش‌آموزان در مراکز صنعتی و اقتصادی صورت گیرد؛

- ۴- روزآمد و کامل کردن سیستم اطلاعات فارغ‌التحصیلان به منظور فراهم آوردن امکان تحلیل‌های سالانه از توزیع و روند فارغ‌التحصیلان و امکان برقراری ارتباط با آنان پس از خروج از سیستم؛
- ۵- فارغ‌التحصیلان، خدمت نظام وظیفه خود را در کارخانجات، ارگان‌ها، ادارات و مؤسسات دولتی و خصوصی و در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی خود انجام دهند؛
- ۶- تدریس دروس قانون کار، کارآفرینی، ایمنی و بهداشت کار برعهده کارشناسان مربوط واگذار شود؛
- ۷- اولویت دادن به دانش‌آموزان شاخه کاردانش برای اعزام نیروی کار به خارج و برگزاری مسابقات منطقه‌ای، استانی و کشوری برای آنها؛
- ۸- درگیر شدن فارغ‌التحصیلان کاردانش با فعالیت‌های اقتصادی قدرت خطرپذیری و ریسک اقتصادی؛
- ۹- بالابردن استاندارد محیط‌های کارگاهی و مهارت‌هایی که آموزش داده می‌شوند.

ج) در بعد اجتماعی:

- ۱- اجرای طرح ساماندهی مشاغل فنی در سطح استان از لحاظ نیروی انسانی، برخورداری از حداقل استاندارد و حتی‌الامکان تجمیع آنان در مکان‌های وسیع یا طراحی مناسب می‌تواند باعث افزایش ارزش اجتماعی کار فنی شود و در جذب فارغ‌التحصیلان تأثیر مثبت بگذارد؛
- ۲- ارائه برنامه‌های تبلیغی و ارشادی در سطوح مختلف جامعه، اولیای دانش‌آموزان، گروه‌های مختلف صنعتی و در نهایت تمامی جامعه در جهت تغییر نگرش منفی در مورد شاخه کاردانش؛
- ۳- در نظر گرفتن نیازهای جامعه با توجه به برنامه‌های توسعه‌ای و برنامه‌ریزی برای ایجاد رشته‌های مورد نیاز جامعه؛
- ۴- بالابردن سطح و کیفیت مهارت‌آموزی و ارتباط هر چه بیشتر هنرجویان با محیط‌های کارگاهی و آموزش شیوه‌های برقراری ارتباط در این محیط‌ها؛
- ۵- توجه به بحث تعاونی‌ها در بین دانش‌آموزان و انجام فعالیت‌های اقتصادی در بخش تعاون.



نیازسنجی رشته‌های مهارتی شاخهٔ کاردانش در زمینهٔ صنعت و میزان انطباق آنها با وضعیت موجود در برنامهٔ پنج‌سالهٔ توسعهٔ کشور در استان خوزستان

* پژوهشگر: دکتر یدالله مهرعلی زاده

* ناظر: دکتر بهمن نجاریان

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان خوزستان

بیان مسئله

نیازسنجی یکی از بحث‌انگیزترین مفاهیم مطرح شده در حوزهٔ خدمات اجتماعی، تعلیم و تربیت و برنامه‌ریزی است. چالش‌زا بودن مفهوم نیازسنجی به دلیل ابهام در تعریف نیاز است. نیاز یک مفهوم چندبعدی است و نیازسنجی در قلمرو تعلیم و تربیت مبحثی نوپا بوده و دارای مفاهیمی پیچیده و دشوار است. نیاز عبارت‌است از تلقی نیاز به عنوان تحلیل شکاف یا فاصلهٔ بین وضعیت موجود با

وضعیت مطلوب. همچنین نیاز را به معنای خواسته‌ها و نظرات افراد، به معنای نقض یا مشکل، به معنای فقدان یا ضرورت چیزی تعریف کرده‌اند.

در برنامه‌ریزی، نیازسنجی یکی از مراحل مهم و اساسی است، زیرا تنها با شناخت دقیق نیازهای آموزشی، محور اساسی برنامه‌های آموزشی معین می‌شود. نیازسنجی در زمینه تعلیم و تربیت به فرایند جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات اطلاق می‌شود که به شناسایی نیازهای افراد، گروه‌ها و مؤسسات جامعه محلی و جامعه خواهد انجامید. کاربرد اصلی نیازسنجی می‌تواند متمرکز بر شناسایی نیازهای دانش‌آموزان، نیازهای آموزش ضمن خدمت معلمان و تعیین نیازهایی برای برنامه‌ریزی‌های آینده نظام آموزش محلی، منطقه‌ای و ملی باشد (فتحی و اجارگاه، ۱۳۸۱).

امروزه نیازسنجی آموزش در سیستم آموزش و پرورش به‌طور نظام‌دار انجام نمی‌شود و برنامه‌ها کمتر مختصات و ویژگی‌های سنجش نیاز را دارند. در این شکی نیست که نیازسنجی بدون چارچوب مشخص و واقع‌نگری در بعد نیازهای افراد و صنایع، مترادف با اتلاف وقت، هزینه، امکانات مادی و انسانی از یک سو و همخوانی نداشتن محتوای رشته‌ها با نیازهای واقعی بازار کار است (فرمی‌هنی، ۱۳۷۲).

با این حال، در ارتباط با شرایط کنونی رشته‌های کار دانش می‌توان به غیر پژوهشی بودن مبنای احداث و راه‌اندازی رشته‌های مهارتی در مناطق مختلف، استفاده نکردن از فنون نیازسنجی برای تعیین رشته‌های مورد نیاز افراد و صنایع استان و همچنین استفاده نکردن از رویکردی علمی و پژوهش در باره تعیین محتوای رشته‌ها و مهارت‌های مورد نیاز، نداشتن حمایت‌های واحدهای برنامه‌ریزی و اجرایی از برنامه‌ها و دانش‌آموختگان آنها، پراکنده بودن آموزش‌ها و وجود مدیریت علمی و واحد در تشکیل این رشته‌ها، روشن نبودن ارتباط بین رشته‌های آموزشی با جهت‌گیری‌های بلندمدت اشاره کرد.

موارد مذکور آثار منفی و زیانباری را بر کارکردهای رشته‌های مهارتی کار دانش داشته است که می‌توان به دور باطلی از فعالیت‌های آموزشی، از دست رفتن انگیزه دانش‌آموزان این رشته (به دلیل متناسب نبودن آموزش‌ها با نیازهای شغلی و کاری آنها) و اتلاف هزینه‌های انسانی و مادی اشاره کرد. (فاضلیان، ۱۳۷۱).

با توجه به نتایج پژوهش‌های انجام شده می‌توان گفت که تاکنون پروژه‌ای برای تعیین و سنجش رشته‌های مهارتی مورد نیاز در استان طراحی و اجرا نشده است و ایجاد و آموزش رشته‌های مهارتی

کاردانش فقط بر اساس امکانات موجود برای راه‌اندازی آن رشته و وجود معلمان و مربیان و آموزشگران مربوط به آن رشته‌هاست و در تأسیس این رشته‌ها نیاز واقعی مردم و صنایع مطرح نبوده است. در این راستا سؤال‌هایی که این پژوهش قصد بررسی و پاسخ‌یابی به آنها را دارد عبارت‌اند از:

رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز در زمینه‌ی صنعت در استان کدام‌اند؟ اولویت رشته‌های مهارتی مورد نیاز در استان به ترتیب کدام‌اند؟ وضعیت رشته‌های مهارتی کاردانش موجود در مقایسه با رشته‌های شناسایی شده دارای اولویت چگونه است؟ انطباق رشته‌ها با وضعیت موجود در برنامه پنج‌ساله سوم توسعه کشور در استان چگونه است؟ بررسی و پاسخ‌یابی به موارد مذکور می‌تواند پیامدهای مثبتی را در زمینه رشته‌های مهارتی در سازمان آموزش و پرورش استان داشته باشد که می‌توان به شناسایی رشته‌های مهارتی مورد نیاز، تعیین وضعیت رشته‌های موجود و مقایسه آن با وضعیت مطلوب و ارائه سیمایی علمی و واقعی از وضعیت رشته‌های موجود و رشته‌های دارای اولویت برای برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران استان، برجسته کردن و در نظر گرفتن نقش صنایع (و بازار کار) در تعیین و راه‌اندازی رشته‌های مهارتی اشاره کرد.

اهداف پژوهش

- ۱- شناسایی رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز بازار کار در زمینه صنعت در استان خوزستان؛
- ۲- اولویت‌بندی رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز بازار کار در زمینه صنعت در استان خوزستان؛
- ۳- مقایسه وضعیت موجود رشته‌های مهارتی کاردانش با وضعیت مطلوب (رشته‌های شناسایی شده دارای اولویت) در استان؛
- ۴- انطباق رشته‌های شناسایی شده دارای اولویت با وضعیت موجود در برنامه پنج‌ساله سوم توسعه کشور در استان؛
- ۵- ارائه و پیشنهاد رهنمودهای لازم به دست‌اندرکاران امر برای برنامه‌ریزی و آموزش رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز استان برای رفع نیازها؛

سؤال‌های پژوهش

- ۱- رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز در زمینه صنعت استان کدام‌اند؟
- ۲- اولویت رشته‌های مهارتی کاردانش مورد نیاز در زمینه صنعت در استان به چه ترتیبی است؟
- ۳- وضعیت رشته‌های مهارتی کاردانش موجود در مقایسه با رشته‌های شناسایی شده دارای اولویت چگونه است؟
- ۴- انطباق رشته‌های شناسایی شده دارای اولویت با وضعیت موجود در برنامه پنج‌ساله توسعه کشور در استان چگونه است؟

روش پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داده‌های توصیفی از نوع پیمایشی و دلفی است. پژوهش حاضر رویکردی توصیفی - اکتشافی دارد و به شناسایی و اولویت‌بندی رشته‌های مورد نیاز صنایع استان انجامیده است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را مدیران و کارکنان مسئول صنایع بزرگ و کوچک استان (مطابق اطلاعات ثبت شده در اداره صنایع استان وزارت صنایع و معادن - معاونت توسعه صنعتی - دفتر آمار و اطلاع‌رسانی) تشکیل می‌دهد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش با توجه به تاریخ ثبت از ۱۳۷۸/۱/۱ تا ۱۳۸۳/۶/۳۱ و بر اساس تعداد اشتغال ۱ تا ۴۹ نفر (برای صنایع کوچک) با تأکید بر زمینه مرتبط با رشته‌های کنونی کاردانش، به گزینش نمونه‌ها اقدام شد.

در این پژوهش به صورت تصادفی، شهرهای اهواز، دزفول، خرمشهر، آبادان، بندر امام، مسجد سلیمان، و اندیمشک انتخاب شدند و صنایع بزرگ و کوچک متوسط آنها برای جمع‌آوری داده‌های

مناسب مدنظر قرار گرفتند. مطابق جداول مربوط، تعداد ۳۷۰ نشانی صنایع به صورت تصادفی ساده و با توجه به لیست موجود برطبق شهر مربوط، کامل بودن آدرس و اشتغال به فعالیت گزینش شدند. ۱۷۱ مراجعه دیگر به صنایع بزرگ استان مانند شرکت فولاد، پتروشیمی بندر امام، بنادر و کشتی سازی خرمشهر، شهرک‌های صنعتی، کشت و صنعت‌های استان و چند سد استان بوده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

روش‌ها و فنون متعدد و مختلفی برای نیازسنجی وجود دارد که هر کدام اهداف، کاربردها و شرایط خاص خود را می‌طلبند و با توجه به عوامل موقعیتی (هدف، سطح و حوزه نیازسنجی مخاطبان، منابع در دسترس و ...) روش مناسب با موقعیت مذکور برای مطالعه نیازسنجی انتخاب می‌شود. در راستای اهداف تحقیق از ابزاری محقق ساخته برای گردآوری داده‌ها استفاده شده است. پرسشنامه رشته‌های مهارتی کار دانش ابزار گردآوری داده بوده که با استفاده از روش آلفای کرانباخ مقدار ضریب پایایی پرسشنامه ۰/۹۶ محاسبه شده که رقم قابل توجهی است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش‌های آماری مورد نیاز برای این پژوهش، بهره‌گیری از آمار توصیفی از جمله محاسبه درصدها و ارائه فراوانی‌ها، میانگین، انحراف معیار برای توصیف داده‌هاست. از میانگین برای تعیین رشته‌های مهارتی مورد نیاز بازار کار و اولویت‌بندی رشته‌ها و از انحراف معیار برای مشخص کردن میزان پراکندگی پاسخ‌ها استفاده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار آماری spss انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

به طور خلاصه در بحثی کلی می‌توان اذعان کرد که مشکلات هنرستان‌های کار دانش و دانش‌آموختگان آن در ارتباط با صنعت در محورهای نحوه پذیرش و علاقه و توانایی‌های اولیه دانش‌آموزان، کیفیت برنامه آموزشی و درسی، توانمندی و صلاحیت مربیان، تجهیزات و امکانات آموزشی هنرستان‌های کار دانش و نحوه ارزشیابی آموخته‌ها قابل بررسی است.

۱- هرچند که نگاه جامعه و بخش صنعت به دانش‌آموختگان کاردانش این است که آنان ورودی‌های ضعیف و ناکارآمدی بوده‌اند و توانایی ادامه تحصیل در سایر شاخه‌های تحصیلی را نداشته‌اند؛ با این حال علاقه‌مندی دانش‌آموزان به رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش از مؤلفه‌هایی است که به عنوان یک نقطه قوت می‌توان به آن توجه کرد و بر این اساس به آموزش و استخدام و ارتقای آنان پرداخت. در سال‌های گذشته، مدیریت کلان آموزشی به چگونگی کیفیت رشته‌ها و منابع و امکانات و تجهیزات مورد نیاز برای کیفیت بخشی توجه کافی نکرده است. پیگیری نکردن مشکلات فارغ‌التحصیلان کاردانش در بازار کار عملاً مشکلات جذب و ارتقای آنان را دوچندان کرده است. در این زمینه باید افزود که گرایش مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش می‌تواند راهگشای برخی از مشکلات باشد. البته تاکنون بخش خصوصی در استخدام فارغ‌التحصیلان کاردانش در بازار کار مشارکت چندانی نداشته و به توانایی‌های آنان اعتماد نکرده است.

۲- مشکلات هنرستان‌های کاردانش و دانش‌آموختگان آن در ارتباط با برنامه آموزشی و درسی عبارت‌اند از: مشارکت نداشتن صنعت در آموزش و کارورزی و ارزشیابی و استخدام دانش‌آموختگان، نبودن برنامه بازدید از مراکز صنعتی برای دانش‌آموزان و مربیان برای درک عمیق‌تر مباحث عملی و ایجاد انگیزه در آنها، اعلام نکردن نیازهای بخش صنعت و بازار کار و نیازهای برنامه‌ای و آموزشی و مشارکت نداشتن در تدوین برنامه‌های آموزشی، متناسب نبودن مهارت مربیان با ماهیت واقعی رشته‌های کاردانش و نیازهای بازار کار، متناسب نبودن کتب آموزشی کاردانش و نیاز صنایع، متناسب نبودن اهداف دوره آموزشی کاردانش با نیازهای صنعت، جذب نشدن فارغ‌التحصیلان مراکز کاردانش از طرف صنعت و بازار کار به دلیل پایین بودن کیفیت آموزش آنها، ناتوانی در به روز رسانی تجهیزات و آموزش‌ها و مهارت‌های کاردانش به دلیل کمبود بودجه، مطابق نبودن ساعات درسی نظری و عملی، اکتفا کردن به مباحث نظری به دلیل کمبود امکانات، متناسب نبودن تعداد دانش‌آموزان در بعضی از رشته‌ها، رعایت نکردن استانداردها در ارائه آموزش‌ها، بازبینی نکردن برنامه‌های درسی و محتوای آموزشی برای به روز کردن آنها.

۳- مراکز کاردانش در استفاده از مربیان مناسب و با صلاحیت با مشکلاتی مواجه‌اند که عبارت‌اند از: کم بودن نیروی انسانی متخصص به عنوان مربی، به روز نبودن و قدیمی بودن مهارت مربیان، متناسب

نبودن مهارت و دانش مربیان با نیاز رشته‌های صنعتی، استفاده نکردن مربیان مراکز از دوره‌های بازآموزی به دلیل کیفیت پایین دوره‌ها، شرکت نکردن مربیان در دوره‌های بازآموزی، زیاد بودن ساعات کار مربیان مراکز، پایین بودن مدرک تحصیلی مربیان.

۴- هنرستان‌های کاردانش از لحاظ امکانات و تجهیزات وضعیت مناسبی ندارند و قدیمی بودن و به روز نبودن تجهیزات و کمبود تعداد وسایل و امکانات کارگاه‌ها با توجه به تعداد دانش‌آموزان، همچنان مشکل اصلی این هنرستان‌هاست.

مدیریت کلان آموزشی استان می‌تواند دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان مانند دانشگاه شهید چمران، جندی شاپور، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر و دانشگاه دزفول و بهبهان و دانشگاه نفت و دانشگاه‌های آزاد، را فرصت‌هایی بدانند که امکان بهره‌برداری از توان مدیریتی، نیروی انسانی، آزمایشگاه‌ها و تجهیزات و منابع مالی را برای کیفیت‌بخشی به هنرستان‌های کاردانش فراهم می‌کند. همچنین، وجود قطب‌های صنعتی کشور در استان خوزستان مانند شرکت فولاد، پتروشیمی‌ها، پالایشگاه‌ها، کارخانه نیشکر، کشت و صنعت‌ها و گمرکات و بندر و همچنین تمایل شرکت‌های خارجی برای استخدام دانش‌آموختگان رشته‌های کاردانش از فرصت‌های مناسب برای آموزش دانش‌آموزان کاردانش و تجهیز هنرستان‌های کاردانش به شمار می‌روند.

خصوصی‌سازی صنایع کوچک و بزرگ استان و گرایش آنها به سمت استفاده از کارگران و نیروهای کار خانوادگی (استخدام خویشاوندان) و کم تعداد و بعضاً غیر بومی و با میزان دستمزد اندک از تهدیدهای عمده است. این امر مشکلات به‌کارگیری دانش‌آموختگان را وخیم‌تر کرده است. وجود فارغ‌التحصیلان مقاطع کاردانی و کارشناسی مشابه با رشته‌های کاردانش در استان و هزینه بری بالای آموزش‌های کاردانش و مشکل بودن ایجاد رشته‌های جدید به دلیل نبود امکانات و مربیان مناسب در استان موجب بیکاری فزاینده دانش‌آموختگان کاردانش شده است.

۵- هنرستان‌های کاردانش از لحاظ ارزشیابی مناسب عمل نکرده‌اند. آنها از متخصصان و صاحب‌نظران در ارزشیابی مهارت‌ها استفاده نمی‌کنند، ارزشیابی‌ها تنها به صورت کتبی چهارگزینه‌ای برگزار می‌شود، بر ارزشیابی مهارت‌ها به دلیل کمبود پرسنل نظارت کافی اعمال نمی‌شود. همچنین مدیران صنایع معتقدند که هنرستان‌های کاردانش بدون توجه به دانش و مهارت دانش‌آموزی به نحوی

همه را فارغ‌التحصیل می‌کنند و توقع دارند که جذب بازار کار شوند. این بررسی نشان داد که بعضی از دانش‌آموختگان از دانش کافی برخوردارند، ولی در همه رشته‌های کاردانش، مهارت‌ها و توانایی‌های لازم برای انجام کار را ندارند.

نتایج یافته‌ها در محور مهارت‌های مورد نیاز و تناسب رشته‌ها با بازار کار

حدود نیمی از صاحب‌نظران (آزمودنی‌ها) معتقدند که فارغ‌التحصیلان رشته‌های برق و کامپیوتر مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کار را دارند و نیمی دیگر مخالف این نظر بوده‌اند. رشته‌های برق و کامپیوتر از رشته‌هایی هستند که در سال‌های اخیر بدون توجه به نیاز واقعی استان و تنها به دلیل وجود امکانات آموزشی این رشته‌ها و توجه دانش‌آموزان و والدین آنان به اسامی چشمگیر این رشته‌ها در استان گسترش فراوانی دارند و هم اکنون بازار کار خود را از دست داده‌اند. همچنین وجود رشته‌های مشابه در مقطع کاردانی و کارشناسی و توسعه آنها در سال‌های اخیر در دانشگاه‌های کشور نیز عرصه را برای دانش‌آموختگان این رشته‌ها تنگ‌تر کرده است.

هرچند که حدود ۷۳ درصد از آزمودنی‌ها رشته‌های برق و کامپیوتر موجود هنرستان‌های کاردانش را متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان دانسته‌اند و حدود ۲۷ درصد هم رشته‌ها را نامتناسب دانسته‌اند؛ در این زمینه چالش‌هایی جدی وجود دارد. در بررسی وضعیت موجود رشته‌ها در زمینه صنعت در گروه عمران و زیرگروه‌های (ساختمان و معماری) می‌توان ادعان کرد که حدود ۳۵ درصد از فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کار را دارند و ۶۵ درصد آنان مهارت کافی ندارند. نوع آموزش‌های مورد نیاز دانش‌آموزان در رشته‌های عمران عمدتاً عملی و مهارتی، مدیریتی و روابط انسانی برای کار است. همچنین حدود ۷۳ درصد از صاحب‌نظران معتقدند که رشته‌های عمران (ساختمان و معماری) موجود هنرستان‌های کاردانش متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان‌اند و بقیه مخالف این نظر بوده‌اند.

۴۱ درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مکانیک، مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کار را دارند و ۵۹ درصد فاقد این مهارت‌اند. حدود ۶۳ درصد از آزمودنی‌ها معتقدند که رشته‌های مکانیک متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان است و ۳۷ درصد مخالف این نظرند. دانش‌آموزان شاخه

کاردانش در رشته‌های مکانیک بیشتر به آموزش‌های عملی و مهارتی برای کار نیاز دارند. ۲۴ درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش سازمان آموزش و پرورش در رشته درودگری صنایع چوبی دارای مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کار هستند و ۷۶ درصد مهارت مورد نیاز را ندارند. دانش‌آموزان رشته‌های صنایع چوبی بیشتر نیاز به آموزش‌های عملی و مهارتی و کسب علم روز برای کار بهتر با چوب را دارند. همچنین حدود ۷۵ درصد از آزمودنی‌ها معتقدند که رشته‌های صنایع چوبی موجود هنرستان‌های کاردانش متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان‌اند. همچنین ۵۱ درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های صنایع دستی کاردانش سازمان آموزش و پرورش دارای مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کارند و ۴۹ درصد دیگر هم مهارت‌های کافی را ندارند. دانش‌آموزان شاخه کاردانش در رشته‌های صنایع دستی بیشتر به آموزش‌های عملی و مهارتی نیاز دارند. ۵۸ درصد صاحب‌نظران معتقدند که رشته‌های صنایع دستی موجود هنرستان‌های کاردانش متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان است و ۴۲ درصد مخالف این عقیده بوده‌اند. ۲۸ درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های خدمات و کشاورزی مهارت و توانایی مورد نیاز بازار کار را دارند و ۷۲ درصد دیگر توانایی‌های لازم را ندارند. فارغ‌التحصیلان رشته‌های خدمات و کشاورزی بیشتر به آموزش‌های مهارتی و عملی، روابط انسانی و آموزش‌های نظری و مدیریتی نیاز دارند. حدود ۵۹ درصد از آزمودنی‌های رشته‌های خدمات و کشاورزی موجود هنرستان‌های کاردانش را متناسب با نیازهای تخصصی بازار کار استان خوزستان و حدود ۴۱ درصد هم این رشته‌ها را نامتناسب دانسته‌اند.

استانداردهای هنرستان‌های کاردانش به روز نیست و تجهیزات و امکانات آنها قدیمی‌اند و متناسب با استانداردهای نوین نیستند. مهارت مربیان و ارزشیابی آنها از مهارت‌ها هم در حد همین وسایل و استانداردها قدیمی است. گفتنی است که هنرستان‌های کاردانش کمبود بودجه دارند و قدرت روزآمدی ندارند و نمی‌توانند پا به پای بخش صنعت پیشرفت کنند. به این دلیل دانش‌آموزان کاردانش با وسایل و استانداردهای قدیمی و نامتناسب آموزش می‌بینند و وقتی وارد بازار کار می‌شوند نمی‌توانند رضایت صاحبان صنایع را جلب کنند و با کیفیت بالا کار کنند. مربیان و دانش‌آموزان کاردانش بعضاً بسیاری از وسایل موجود در شرکت‌ها و مراکز صنعتی را ندیده‌اند و شیوه کار با آنها را نیاموخته‌اند.

به طور خلاصه می‌توان استدلال کرد که برای ارتباط بیش‌تر هنرستان‌های کاردانش و انطباق توانایی‌های دانش‌آموختگان آنها با بخش‌های صنعت و رفع مشکلات پیش رو و افزایش کیفیت دانش و مهارت فارغ‌التحصیلان کاردانش توجه به محورهای زیر اهمیت بسیار دارد:

۱- در پذیرش دانش‌آموزان آزمون علمی مناسب همان رشته به صورت نظری و عملی گرفته شود. ملاک‌هایی مانند علاقه‌مندی و استعداد و توانایی در آن رشته در پذیرش دانش‌آموزان رعایت شوند. در روش‌های ارزشیابی از مهارت‌های کسب شده دانش‌آموزان تجدیدنظر شود.

۲- در گزینش مربیان میزان تجربه کار عملی و سابقه تدریس آموزش‌های مهارتی در نظر گرفته شود. از مربیان آموزشی کارخانه‌ها و کارگاه‌ها برای تدریس در آموزش دانش‌آموزان رشته‌های کاردانش استفاده شود. دوره‌های بازآموزی با توجه به نیازهای آموزشی و مهارتی و علمی برای مربیان در مرکز هر استان برگزار شود. از افراد با صلاحیت و مجرب به عنوان مدرس این دوره‌ها استفاده شود. برای به روز کردن دانش مربیان و دانش‌آموزان رشته‌های کاردانش در تمامی هنرستان‌ها، کتابخانه‌های تخصصی و فیلم‌های آموزشی در نظر گرفته شود.

۳- در استانداردهای آموزشی و محتوای آموزشی شاخه کاردانش بازنگری صورت گیرد و متناسب با صنعت شوند. تجهیزات و امکانات کارگاه‌ها به‌روز و متناسب با پیشرفت صنعت و تکنولوژی شوند. در هنرستان‌های کاردانش واحدی به نام کاریابی و اشتغال و کارآفرینی برای کمک به فارغ‌التحصیلان برای ورود به بازار کار تشکیل شود.

۴- هنرستان‌ها و رشته‌های کاردانش متناسب با نیاز صنایع و شرکت‌های موجود در استان و منطقه گسترش یابند. در ایجاد و آموزش رشته‌های جدید با صاحبان صنایع هماهنگی صورت گیرد. به منظور ارتباط با صنعت و ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان، قسمتی از دروس عملی به صورت کارورزی در صنایع استان انجام گیرد.

پیشنهادهای کاربردی پژوهش

بر مبنای رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش در زمینه صنعت و رشته‌های مرتبط با بخش صنعت در زمینه خدمات و کشاورزی که در نتیجه فرایند نیازسنجی شناسایی و اولویت‌بندی شده‌اند، برای

طراحی و ایجاد آنها در سطح استان پیشنهادهایی ارائه می‌شود. این رشته‌های اولویت‌بندی شده برحسب گروه‌ها و زیرگروه‌ها مختلف‌اند.

به دست اندرکاران سازمان آموزش و پرورش و مسئولان و تصمیم‌گیران و برنامه‌ریزان کاردانش استان توصیه می‌شود که در ایجاد و آموزش رشته‌های جدید به اولویت رشته‌های مورد نیاز صنایع استان توجه جدی داشته باشند.

۱- پیشنهادهای مبتنی بر گروه برق

الف) زیرگروه الکترونیک و الکترونیک

در زیرگروه الکترونیک و الکترونیک، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
برق صنعتی، الکترونیک صنعتی، برق ساختمان، ماشین‌های الکتریکی، ماشین‌های الکتریکی درجه یک، تعمیر لوازم خانگی برقی، تعمیر ماشین‌های اداری، کاربری کنترل‌کننده‌های منطقی (PLC)، تعمیر دستگاه‌های پزشکی، تعمیر تلویزیون رنگی (الکترونیک)، نصب و تعمیر آسانسور.

ب) زیرگروه کامپیوتر

در زیرگروه کامپیوتر، رشته‌ها به ترتیب عبارت‌اند از:
برنامه‌نویسی کامپیوتری، تعمیر عمومی کامپیوتر، نقشه‌کشی ساختمان به کمک کامپیوتر، طراحی صفحات وب، تصویرسازی کامپیوتری، و تولید چند رسانه‌ای.

۲- پیشنهادهای مبتنی بر گروه عمران

الف) زیرگروه ساختمان

در زیر گروه ساختمان، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:

بتون‌ریزی درجه ۱، ساختمان‌سازی، آرماتوربندی، قالب‌بندی و بتون‌ریزی، بناسازی (عمران - ساختمان)، قالب‌بندی، سنگ و کاشی‌کاری (ساختمان)، گچ‌کاری و گچ‌بری، تزیینات و نقاشی ساختمان.

ب) زیرگروه معماری

در زیر گروه معماری، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:

نقشه‌کشی ساختمان درجه ۱، نقشه‌کشی ساختمان، طراحی معماری داخلی، ماکت‌سازی و آیینه‌کاری.

۳- پیشنهادهای مبتنی بر گروه مکانیک

الف) زیرگروه سازه‌های فلزی

در زیر گروه سازه‌های فلزی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:

جوشکاری برق و گاز، جوشکاری برق، جوشکاری گاز محافظ (CO2)، ورق‌کاری و در و پنجره‌سازی آهنی.

ب) زیرگروه ساخت و تولید

در زیر گروه ساخت و تولید، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:

تراشکاری درجه ۱، نقشه‌کشی صنعتی به کمک کامپیوتر، تراشکاری و فرزکاری، فرزکاری درجه ۱، تراشکاری، نقشه‌کشی صنعتی درجه ۱، تعمیر ماشین ابزار، فرزکاری و صفحه‌تراشی.

ج) زیرگروه تأسیسات

در زیرگروه تأسیسات، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
تأسیسات آبرسانی و گازرسانی، تأسیسات برودتی، تأسیسات حرارت مرکزی درجه ۱، لوله‌کشی و نصب حرارت مرکزی، تأسیسات بهداشتی درجه ۱، تأسیسات گاز خانگی و تجاری.

د) زیرگروه عیب‌یابی و تعمیر

در زیر گروه عیب‌یابی و تعمیر، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
تعمیر موتور خودرو، تعمیر برق خودرو درجه ۱، تعمیر موتورهای دیزل، تعمیر موتور و برق خودرو، خدمات فنی خودرو، تعمیر ماشین‌های راه‌سازی، تعمیر موتور دیزل دریایی، مکانیک تراکتور و تیلر، تعمیر موتور قایق و موتورسیکلت، صافکاری و نقاشی خودرو، تعمیر کمباین.

هـ) زیرگروه چاپ

در زیرگروه چاپ، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
لیتوگرافی (چاپ)، کنترل فرایند چاپ، چاپ افست، چاپ سیلک اسکرین، چاپ باتیک.

و) زیرگروه متالوژی

در زیرگروه متالوژی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
ریخته‌گری درجه ۱، مدل‌سازی درجه ۱، ریخته‌گری، مدل‌سازی.

۴- پیشنهادهای مبتنی بر گروه صنایع چوبی

الف) زیرگروه صنایع چوبی

در زیرگروه صنایع چوبی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
درودگری درجه ۱، ساخت شناور فایبر گلاس (صنایع دریایی)، درودگری، تزئینات داخلی چوبی، ساخت شناورهای چوبی صیادی.

۵- پیشنهادهای مبتنی بر گروه صنایع دستی

الف) زیرگروه نساجی و هنر فرش

در زیر گروه نساجی و هنر فرش، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
قالی بافی، طراحی و نقاشی فرش، هنر فرش، رنگرزی الیاف قالی، نساجی عمومی، مرمت فرش، قالی بافی ماشینی (نساجی)، چاپ روی پارچه (نساجی)، جوراب و کاموا بافی ماشینی.

ب) زیرگروه صنایع دستی ظریف

در زیر گروه صنایع دستی ظریف، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
طلا و جواهرسازی، منبت کاری، معرق چوب، عینک‌سازی، قلمزنی، خاتم‌سازی، تراش سنگ‌های قیمتی، کتاب‌آرایی، گره چینی، سازسازی تار و سه تار، سازسازی سنتور، چاپ قلمکار، صحافی و جلدسازی.

ج) زیرگروه‌های سرامیک و شیمی

در زیر گروه سرامیک و شیمی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
شیشه‌گری (سرامیک - صنایع شیشه‌ای)، سفالگری، آبگینه، استخراج معدن (گروه مکانیک و زیر گروه معدن)، سفال و لعاب، معرق کاشی، آبرکاری فلزات (شیمی صنعتی).

د) زیرگروه کفش و خیاطی

در زیر گروه کفش و خیاطی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از:
خیاطی و طراحی لباس زنانه، خیاطی لباس زنانه، خیاطی و الگوسازی مردانه، خیاطی و دوخت‌های تزئینی، سراجی (پوشاک - کفش و سراجی)، خیاطی لباس شب عروس، رودوزی سنتی.

۶- پیشنهادهای مبتنی بر گروه خدمات و کشاورزی

الف) زمینه کشاورزی (گروه ماشین‌های کشاورزی)

در زیرگروه ماشین‌های کشاورزی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: تعمیر موتور تراکتور، تعمیر ماشین‌های برداشت محصولات اساسی، تعمیر ماشین‌های ثابت کشاورزی و تعمیر ماشین‌های تهیه زمین، تعمیر انتقال نیرو و هیدرولیک تراکتور، کاربری سیستم‌های آبیاری تحت فشار، تعمیر ماشین‌های برداشت علوفه، تعمیر سمپاش و اره موتور، رانندگی کشت مکانیزه.

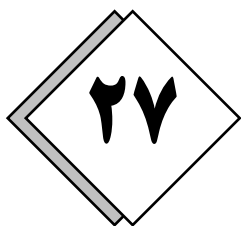
ب) زمینه کشاورزی (گروه امور دامی و طیور - شیلات)

در زیرگروه امور دامی و طیور - شیلات، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: گاو‌داری صنعتی، مرغداری صنعتی، تکثیر و پرورش ماهیان گرم آبی و سرد آبی، پرورش صنعتی دام‌های کوچک (امور دامی و طیور)، تکثیر و پرورش میگو، تکنولوژی فراوری آبزیان، دریانوردی صیادی.

ج) خدمات و کشاورزی

زیرگروه‌های صنایع غذایی و خدمات غذایی

در زیرگروه صنایع غذایی و خدمات غذایی، رشته‌ها به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: کنترل میکروبی و شیمیایی مواد غذایی (خدمات غذایی و آشپزی)، تولید فراورده‌های لبنی (زمینه کشاورزی - صنایع غذایی)، کنترل کیفی مواد غذایی (خدمات غذایی و آشپزی)، تولید فراورده‌های گوشتی (زمینه کشاورزی - صنایع غذایی).



بررسی میزان رضایت‌مندی ارباب رجوع از عملکرد اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام

* پژوهشگر: ذبیح الله مهری پور - زهرا عبداللهی

* نام ناظر: دکتر یارمحمد قاسمی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام

بیان مسئله

تفکر کارآمد کردن نظام اداری کشور که هدف اصلی و با اهمیت پیاده‌سازی طرح تکریم ارباب رجوع به حساب می‌آید با تدوین و تلاش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در فروردین ماه سال ۱۳۸۲ جامه عمل به خود گرفت و به تصویب هیئت محرم وزیران رسید و تحت عنوان «طرح تکریم مردم و جلب رضایت ارباب رجوع در نظام اداری به تمامی دستگاه‌های دولتی ابلاغ شد که هدف از

اجرای این طرح جلب رضایت ارباب رجوع است. در همین راستا بر آن شدیم تا طرح پژوهشی را در خصوص این مهم در اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به اجرا درآوریم.

اهداف پژوهش

هدف کلی این تحقیق، بررسی میزان رضایت است ارباب رجوع از عملکرد اداره کل آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استان ایلام است.

اهداف جزئی:

۱- بررسی میزان رضایتمندی ارباب رجوع از رعایت قانون در اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛

۲- بررسی رضایت ارباب رجوع از کیفیت خدمات در پاسخ کارکنان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛

۳- بررسی رضایت ارباب رجوع از ظاهر فیزیکی مراکز آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛

۴- بررسی رضایت ارباب رجوع از امکانات آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛

۵- بررسی رضایت ارباب رجوع از موقعیت جغرافیایی مراکز ارائه دهنده خدمات اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام.

سؤال‌های پژوهش

۱- رضایت ارباب رجوع از رعایت قانون از سوی کارکنان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به چه میزان است؟

۲- رضایت ارباب رجوع از ارائه خدمات کارکنان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به چه میزان است؟

۳- رضایت ارباب رجوع از محل استقرار واحدهای آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به چه میزان است؟

۴- رضایت ارباب رجوع از امکانات آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به چه میزان است؟

۵- رضایت ارباب رجوع از ظاهر فیزیکی مراکز آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام به چه میزان است؟

روش پژوهش

نوع روش تحقیق، پیمایشی یا میدانی است.

جامعه آماری و نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جامعه آماری این بررسی، کلیه مراجعه کنندگان به اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام و نمونه آماری ۴۰۰ نفر است که این نمونه بر اساس روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با مراکز فنی و حرفه‌ای توزیع شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای گردآوری اطلاعات از روش مصاحبه ساختمند و پرسشنامه استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌ها پس از گردآوری اطلاعات و کنترل پرسشنامه‌ها و ورود به رایانه انجام گرفته، بدین معنا که توزیع مراجعین به سازمان مورد بررسی و به کمک آمارهای مناسب توصیف و مقایسه شده است.

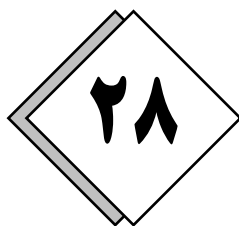
یافته‌های پژوهش

۱- رضایت افراد مراجعه کننده از کیفیت خدمات اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام

- ۲- راضی نبودن ارباب رجوع از بموقع انجام نگرفتن کار از سوی کارکنان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛
- ۳- رضایت نداشتن پاسخگویان از دوری فاصله جغرافیایی مراکز ارائه‌دهنده خدمات؛
- ۴- رضایت نداشتن ارباب رجوع از کمبود امکانات آموزشی و تجهیزات کارگاهی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام؛
- ۵- رضایت مراجعه‌کنندگان از ظاهر فیزیکی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- تشکیل سمینارهایی با استفاده از اساتید دانشگاه و متخصصان در امور مختلف برای آموزش کارکنان؛
- ۲- ارائه منشور اخلاقی به عنوان یک الگوی مطرح در زمینه ایجاد ارتباط موفق با ارباب رجوع و همکاران؛
- ۳- ایجاد نظام پیشنهادی در بین کارکنان و در نظر گرفتن پاداش‌هایی برای ارائه به پیشنهادهای مؤثر؛
- ۴- افزایش امکانات تفریحی و ورزشی برای کارکنان و اعطای پاداش و مزایا برای آنان (دولت می‌تواند با در نظر گرفتن پاداش و مزایا برای کارکنان انگیزه خوب کارکردن را ایجاد کند)؛



عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان لرستان

* پژوهشگر: علی میردريکوند

* ناظر: علی حدادیان

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان لرستان

بیان مسئله

لازم است بدون هیچ مقدمه‌ای ابتدا به بررسی مفاهیم بهره‌وری و بهبود کیفیت پرداخته شود و پس از آن آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری آنها مورد بررسی قرار گیرد.

امروزه بهره‌وری را به معنای تولید دانش می‌دانند. به عبارت دیگر، دوران سنجش بهره‌وری بر اساس تن، کیلوگرم و ... سپری شده و جنبه تولید دانش آن مدنظر قرار گرفته است.

برای کیفیت نیز تعاریف بسیار زیادی ارائه شده است. کیفیت نوعی احساس یا دیدگاه مبنی بر بهتر بودن یک چیز نسبت به چیز دیگر است. این دیدگاه در طول زمان تغییر می‌کند و دیدگاه هر نسلی نسبت به نسل پیشین متفاوت است و با توجه به فعالیت‌های انسانی، وجوه گوناگون دارد. ادواردز دمنینگ، بنیان‌گذار مکتب کیفیت، بر این باور است که برای بهبود کیفیت، مدیریت باید دارای تعهد پایدار باشد و تمام توجه خود را از دوره‌های کوتاه‌مدت به دوره‌های بلندمدت معطوف کند. بهبود کیفیت باید در کانون هدف و قلب سازمان باشد. بنابراین هنگامی که سازمان هدف خود را بهبود کیفیت قرار دهد به طور طبیعی سایر مشکلات نیز حل خواهند شد. برای اینکه سازمان بتواند در هر زمینه‌ای کیفیت را بهبود بخشد نیاز به تغییر در فلسفه وجودی خود دارد. در نتیجه باید دیدگاه و سیستمی که ارائه کرده است، به طور کامل توجه کند که فلسفه مدیریت را هم در بر خواهد گرفت. آموزش فنی و حرفه‌ای به آموزشی گفته می‌شود که فرد را با دانش و علوم مختلف آشنا و در حل مشکلات شغلی توانمند می‌سازد. دو هدف کلی یا مأموریت برای امر مهم آموزش فنی و حرفه‌ای عبارت‌اند از:

۱- کسب دانش عملی توأم با دانش نظری و افزایش آگاهی عمومی؛

۲- کسب و افزایش مهارت و تخصص فرد در رشته‌های خاص.

کلید موفقیت در رشد اقتصادی هر کشور در گرو آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. امروزه انسان‌ها به مدد فناوری و ساخت انواع دستگاه‌های مدرن و ابزار صنعتی و وسایل و کالاهای نو، آسایش زندگی را فراهم ساخته و با ایجاد زیرساخت‌های اقتصادی نظیر سدها، ارتباطات، امور کشاورزی، دام‌پروری، خدمات و ... زندگی مطلوب و دلپذیر توأم با کار را فراهم کرده‌اند. بدیهی است که در این ساختار از همه مهم‌تر نیروی انسانی ماهر و متخصص است که معمولاً نظام آموزش فنی و حرفه‌ای هر کشور مانند یک نهاد، مسئول آماده‌سازی افراد برای کار قلمداد می‌شود.

به نظر می‌رسد که استان لرستان با داشتن منابع طبیعی فراوان و همچنین نیروی انسانی جوان و جویای کار که از نرخ بیکاری بالای استان رنج می‌برند، به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطوح مختلف نیاز بسیار زیادی دارند و در این راستا، عمده‌ترین هدف از برگزاری این‌گونه دوره‌های آموزشی را در

سازمان آموزش و پرورش استان لرستان، آماده کردن متقاضیان برنامه‌های آموزشی برای اشتغال و پذیرفته شدن در بازار کار می‌دانند.

برابر آمار رسمی منتشر شده، استان لرستان با جمعیتی بالغ بر ۱۵۸۴۴۳۴ نفر که بیش از ۶۸ درصد آن را افراد کمتر از ۳۰ سال تشکیل می‌دهند و با توجه به نرخ بیکاری که در حال حاضر در استان لرستان حدود ۱۹ درصد اعلام شده است، اهمیت و جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بیش از پیش مشخص می‌شود.

در حال حاضر مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در استان لرستان با هدف ارتقای دانش علمی و عملی جوانان و دانش‌آموزان تأسیس شده‌اند و به ارائه خدمات مختلف می‌پردازند، ولی مهم‌تر از وجود این گونه مراکز، کیفیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و لزوم بهره‌وری این گونه دوره‌هاست. به طوری که شناسایی و تعیین عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشکده‌های فنی استان لرستان به عنوان یک مسئله بسیار مهم و ضروری مطرح و بررسی می‌شود. نظر به اینکه تمامی سازمان‌ها بهره‌وری و بهبود کیفیت را اهداف غایی خود می‌دانند و با توجه به نتایج پژوهش‌های مختلف، می‌توان دریافت که چهار عامل بسیار مهم و اساسی مدیریت، آموزش، انگیزش و تکنولوژی در کنار همدیگر می‌توانند زمینه را برای ارتقای بهره‌وری و بهبود کیفیت فراهم کنند می‌باشند. در این راستا با این فرض که در هر صورت چهار عامل مذکور در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری مؤثرند، به بررسی لازم برای تعیین سهم آنها می‌پردازیم.

در این طرح پژوهشی با در نظر گرفتن اهمیت و جایگاه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و با اذعان به اینکه بررسی عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان لرستان از ضرورت‌های انکارناپذیر به حساب می‌آید، چهار دسته از عوامل با عناوین زیر مورد بررسی قرار می‌گیرند:

۱- عوامل مدیریتی - منظور از عوامل مدیریتی، چگونگی اعمال مدیریت و سرپرستی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان لرستان است که دربرگیرنده سبک مدیریت و رهبری، مهارت‌های مدیریت، فرهنگ سازمانی، سازماندهی، کنترل و نظارت است.

- ۲- عوامل انگیزشی - منظور از عوامل انگیزشی، مجموعه عواملی است که موجبات برانگیخته شدن افراد را در راستای بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری فراهم می‌آورد و دربرگیرنده نیازهای کارکنان، رضایت شغلی، نگرش افراد، نظام پاداش و تنبیه می‌شود.
- ۳- عوامل آموزشی - مجموعه عواملی است که نیازسنجی آموزشی، برنامه‌ریزی دوره‌های آموزشی و ارزیابی نتایج دوره‌های آموزشی را دربرمی‌گیرد.
- ۴- عوامل تکنولوژیک - منظور از عوامل تکنولوژیک، مجموعه عوامل در برگیرنده ابزار، تجهیزات، امکانات آموزشی، دستگاه‌ها و سایر ابزار مورد استفاده در امر آموزش فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی است.

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

هدف اصلی از انجام این تحقیق، شناسایی عوامل بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی استان لرستان است که در این راستا اهداف فرعی دیگری به شرح زیر ارائه می‌شود.

اهداف فرعی:

- ۱- شناخت میزان و سهم عوامل مدیریتی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی استان لرستان؛
- ۲- شناخت میزان و سهم عوامل آموزشی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی استان لرستان؛
- ۳- شناخت میزان و سهم عوامل انگیزشی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی استان لرستان؛
- ۴- شناخت میزان و سهم عوامل تکنولوژیک در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آموزشگاه‌های فنی استان لرستان؛
- ۵- شناسایی وضعیت فعلی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان لرستان؛

۶- ارائه پیشنهادهایی برای بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان لرستان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- میزان و سهم عوامل مدیریتی در بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌شده‌های فنی استان لرستان چقدر است؟
- ۲- میزان و سهم عوامل انگیزشی در بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌شده‌های فنی استان لرستان چقدر است؟
- ۳- میزان و سهم عوامل آموزشی در بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌شده‌های فنی استان لرستان چقدر است؟
- ۴- میزان و سهم عوامل تکنولوژیک در بهبود کیفیت و افزایش بهره‌وری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌شده‌های فنی استان لرستان چقدر است؟

روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده توصیفی است. هدف محقق از انجام تحقیق توصیفی، توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا یک موضوع است.

جامعه آماری و نمونه آماری

برابر آمارنامه منتشر شده سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان لرستان در سال ۱۳۸۳ تعداد آموزش‌شده‌های فنی استان لرستان ۴ آموزش‌شده است و با در نظر گرفتن تعداد مدیران و کارکنان و مربیان که امکان دسترسی به تمامی آنها وجود دارد، حجم نمونه و جامعه باهم برابر بوده است. در این راستا تعداد پاسخ‌گویان ۲۰۰ نفر، مدیران ۴ نفر، معاونان ۱۰ نفر، کارکنان ۶۰ نفر، مدرسان رسمی و غیر رسمی اعم از مربیان دروس عملی، کارگاهی و نظری ۱۰۰ نفر و کارشناسان ۳۰ نفرند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این پژوهش با توجه به گستردگی حیطه فعالیت آموزشکده‌های فنی استان لرستان و به منظور سهولت در جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه به صورت بسته و محقق ساخته و مشتمل بر ۳۰ گویه است. با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ اعتبار آن ۹۸/۱۳ به دست آمد که نشانگر اعتبار بسیار بالای پرسشنامه است. برای ارزیابی مصاحبه نیز علاوه بر مراجعه به اظهار نظر متخصصان امر از کارت مصاحبه استفاده شد. در خصوص چک لیست نیز از انواع استاندارد آن با اظهار نظر متخصصان امر استفاده شد.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

از آنجا که قسمت عمده اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق از راه پرسشنامه به دست می‌آید، در جهت تجزیه و تحلیل داده‌های آماری از روش‌های توصیفی استفاده شده است به همین دلیل ابتدا با استفاده از جداول، نمودارها، میانگین و سایر شاخص‌های مرکزی و درصد به توصیف نتایج پرداخته و برای تعیین سهم هریک از عوامل از ضریب همبستگی پیرسون و ضریب تعیین استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

در جمع‌بندی کلی می‌توان نتایج زیر را ارائه داد:

- ۱- برای میزان تأثیر عوامل مدیریتی بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای میانگین ۴/۳۹ و انحراف معیار ۰/۶۶ به دست آمده که حاکی از تأثیر بالای این عوامل بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری است. در این راستا ضریب همبستگی بین عوامل مدیریتی با عوامل انگیزشی ۰/۹۱ درصد با عوامل آموزشی ۰/۷۶ درصد و با عوامل تکنولوژیک ۰/۷۱ درصد است که حاکی از همبستگی بالای این عوامل خواهد بود. علاوه بر آن، با محاسبه ضریب تعیین، سهم عوامل مدیریتی در بهبود کیفیت و بهره‌وری آموزش‌های فنی آموزشکده‌های فنی استان لرستان ۲۶ درصد است.
- ۲- برای میزان تأثیر عوامل انگیزشی بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای میانگین ۴/۳۱ و انحراف معیار ۰/۶۰ به دست آمده است که حاکی از تأثیر بالای این عوامل بر بهبود

کیفیت و ارتقای بهره‌وری است. در این راستا ضریب همبستگی بین عوامل انگیزشی یا عوامل مدیریتی ۰/۹۱ با عوامل آموزشی ۰/۷۳ و عوامل تکنولوژیک ۰/۷۵ است، که حاکی از همبستگی بالای این عوامل است علاوه بر آن با محاسبه ضریب تعیین، سهم عوامل انگیزشی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان ۲۶ درصد است.

۳- برای میزان تأثیر عوامل آموزشی بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان میانگین ۴/۱۸ و انحراف معیار ۰/۷۲ به‌دست آمده که حاکی از تأثیر بالای این عوامل بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری است. در این راستا ضریب همبستگی بین عوامل آموزشی با عوامل مدیریتی ۰/۷۶ یا عوامل انگیزشی ۰/۷۳ یا عوامل تکنولوژیک ۰/۶۸ است که حکایت از همبستگی بالای این عوامل دارد. علاوه بر این، با محاسبه ضریب تعیین، سهم عوامل آموزشی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان برابر ۲۳ درصد است.

۴- برای میزان تأثیر عوامل تکنولوژیک بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان میانگین ۴/۲۹ و انحراف معیار ۰/۷۴ به‌دست آمده است که حکایت از تأثیر بالای این عوامل بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری دارد. در این راستا ضریب همبستگی بین عوامل تکنولوژیک با عوامل مدیریتی ۰/۷۱ یا عوامل انگیزشی ۰/۷۵ و با عوامل آموزشی ۰/۶۸ است که حکایت از همبستگی بالای این عوامل دارد. با محاسبه ضریب تعیین، سهم عوامل تکنولوژیک در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان برابر ۲۳ درصد است.

۵- میزان تأثیر عوامل مدیریتی و عوامل انگیزشی بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش‌ده‌های فنی استان لرستان نشان دهنده ۲۶ درصد و با همدیگر برابر است. به‌نظر می‌رسد که دلیل همبستگی و ارتباط بسیار زیاد بین عوامل مذکور، برابر بودن میزان و سهم آنها دور از ذهن نباشد. گفتنی است که میزان تأثیر عوامل آموزشی و تکنولوژیک معادل ۲۳ درصد و باهم برابر است که نشانگر ارتباط تنگاتنگ این گونه عوامل با همدیگر خواهد بود.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به نتایج بدست آمده از این تحقیق و با در نظر گرفتن سهم و میزان تأثیر عوامل مدیریتی، عوامل انگیزشی، عوامل آموزشی و عوامل تکنولوژیک بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزشکده‌های فنی استان لرستان، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شود:

الف) از بعد عوامل مدیریتی

۱- لازم است که با برگزاری دوره‌های آموزشی مناسب، مهارت مدیران برای عضویت در گروه‌های کیفیت و انجام فعالیت‌های لازم برای بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری افزایش یابد. در این راستا برگزاری کلاس‌های مدیریت کیفیت، ISO، ممیزی داخلی و سایر تکنیک‌های جدید مدیریتی ضرورت دارد. (میانگین مربوط برابر ۴/۳۲ است).

۲- تقسیم مجدد وظایف در آموزشکده‌های فنی استان لرستان ضرورت دارد. در این راستا لازم است با یک مطالعه دقیق و حساب شده تمامی مراحل سازماندهی که مشتمل بر تقسیم کار (تقسیم وظائف به اجزای ریز)، واحدسازی (دسته‌بندی وظائف و کارهای مشابه)، سلسله مراتب (تعیین روابط قسمت‌های مختلف با یکدیگر) و هماهنگی (هم‌جهت کردن و هماهنگ کردن تمامی قسمت‌ها) در هریک از آموزشکده‌ها انجام گیرد (میانگین مربوط برابر ۴/۲ است).

۳- به منظور بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری با توجه به اهمیت عوامل مدیریتی با تأکید بر شیوه‌های کنترل و تئوری‌های موجود، به نظر می‌رسد که تأکید بر سهولت نظارت بر عملکرد کارکنان (با میانگین ۴/۲)، انعکاس نتایج کنترل و ارزشیابی (با میانگین ۴/۰۵) و توجیه کارکنان در خصوص اهداف واقعی بازرسی و کنترل (با میانگین ۳/۹۳) که همان بهبود عملکرد و ارتقای بهره‌وری و کیفیت است ضرورت بسیار دارد.

۴- به منظور بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری با توجه به اهمیت عوامل مدیریتی با تأکید بر فرهنگ حاکم بر سازمان‌ها، تلاش برای ایجاد هویت مشترک کارکنان با سازمان (با میانگین ۳/۶۸)، ریسک‌پذیری و انتقادپذیری (با میانگین ۳/۷۸)، ایجاد ساختار حمایتی برای بهبود کیفیت (با میانگین ۳/۸۱) و ایجاد شرایطی که کارکنان بتوانند از تفکر خلاق خود استفاده کنند و ایده‌های جدید ارائه دهند، ضرورت دارد.

ب) از بعد عوامل انگیزشی

۱- از بعد کارکنان و با توجه به اهمیت تأثیر آن بر بهبود کیفیت و بهره‌وری آموزش‌های فنی آموزشکده‌های فین و حرفه‌ای استان لرستان با در نظر گرفتن تئوری سلسله مراتب نیازهای مازلو تلاش برای رشد مداوم و مستمر کارکنان (با میانگین ۴/۲۵) و توجه به خلاقیت و نوآوری کارکنان (با میانگین ۴/۱۳)، نیاز به درک پدیده‌ها و مشکلات موجود از سوی کارکنان (با میانگین ۳/۹۸)، نیاز کارکنان به درک نظم و زیبایی کارها (با میانگین ۳/۷۷)، به عنوان برترین مرتبه نیازها مطرح شده است.

۲- از بعد رضایت شغلی نیز به ترتیب می‌توان به لزوم افزایش رضایت کارکنان از تماس و ارتباط با همکاران (با میانگین ۴/۰۴)، افزایش رضایت کارکنان از تماس و ارتباط با مدیران (با میانگین ۳/۹۳)، افزایش رضایت کارکنان از حقوق و دستمزد (با میانگین ۳/۹۰) و تلاش در جهت ایجاد این احساس که کیفیت و بهره‌وری موجب رضایت کارکنان است (با میانگین ۳/۸۱) اشاره کرد. در این راستا به نظر می‌رسد که چون رضایت کارکنان در مشارکت آنان برای همکاری در پیشبرد اهداف سازمان تأثیر می‌گذارد، لازم است برای افزایش رضایت شغلی کارکنان با توجه به تئوری‌های موجود، ضمن تشکیل جلسات مستمر، ارتباط بین مدیران و کارکنان از یک طرف و ارتباط بین کارکنان با همدیگر از طرف دیگر بهبود یابد.

۳- از بعد نگرش کارکنان نسبت به بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری نیز با توجه به لزوم وجود نگرش مثبت در این زمینه، با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان دریافت که قبل از مشارکت کارکنان در فعالیت‌های مربوط به کیفیت و ارتقای بهره‌وری و در تمامی مراحل باید در جهت نگرش آنها تلاش شود (میانگین ۳/۷۶ و ۳/۶۶).

۴- از بعد نظام پاداش و تنبیه نیز ذکر این نکته ضرورت دارد که تناسب بین پاداش و عملکرد از ضرورت‌های انکارناپذیر در آموزشکده‌های فنی است و در این راستا لازم است شیوه‌های ارزشیابی مستمر کارکنان بر اساس فرایندهای ارزیابی عملکرد بهبود یابد. در این جهت لازم است که ابتدا جلسه‌ای با حضور کارکنان و مدرسان تشکیل و در خصوص فلسفه ارزشیابی و کنترل توجیه شوند و در طول خدمت و در مقاطع زمانی ماهانه، سه ماهه، شش ماهه و سالانه به ارزشیابی

مستمر آنها بپردازند و نتایج به‌دست آمده از ارزشیابی به آنها منعکس شود تا در عملکردشان تأثیر بگذارد.

ج) از بعد عوامل آموزشی

از بعد عوامل آموزشی چون امکان تفکیک نیازسنجی، برنامه‌ریزی و ارزیابی آموزشی وجود نداشته است و در مجموع فرایند آموزش را تشکیل می‌دهند، لازم است فرایند خاصی برای بررسی مستمر نیازهای آموزشی آموزشکده‌ها تدوین شود که به طور مستمر این نیازها دسته‌بندی، اولویت‌بندی و اجرا شوند. در این راستا تعیین نیازها باید از مشارکت کارکنان و مدرسان باشد (میانگین ۴/۱۴ و ۴/۱۰).

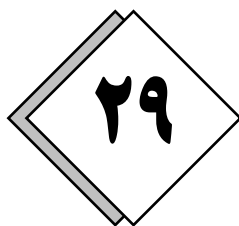
برای استقرار یک روش و فرایند آموزشی مناسب بر اساس تئوری‌های مربوط به تکنولوژی آموزشی، ابتدا با مشارکت کارکنان و مدرسان به تدوین و شناسایی اهداف آموزشی می‌پردازد. سپس نیازهای آموزشی مرتبط با اهداف مذکور شناسایی و سپس به اجرای فرایند آموزشی می‌پردازند و به منظور دریافت بازخورد مناسب از نتایج آموزشی، ارزشیابی مستمر به عمل می‌آید. پاسخگویان، ارزیابی مستمر برنامه‌های آموزشی، استمرار آموزش به عنوان یک فرهنگ و انعکاس نتایج ارزیابی آموزشی و همچنین حضور مستمر مدیران در محل آموزش برای ارزیابی آنها را در سطح بالایی در بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری مفید دانسته‌اند.

د) از بعد عوامل تکنولوژیک

از آنجا که عوامل تکنولوژیک ارتباط بسیار نزدیک و تنگاتنگی با عوامل آموزشی دارند و ضریب همبستگی آنها بسیار بالاست، با در نظر گرفتن پاسخ‌های ارائه شده از سوی پاسخگویان می‌توان پیشنهاد کرد که علاوه بر استقرار یک شیوه مناسب برای آموزش مستمر در آموزشکده‌های فنی استان لرستان، یک فرایند مناسب برای تأمین نیاز آموزشکده‌ها به تجهیزات و ابزار ضرورت دارد. به عبارت دیگر به همان اندازه که استقرار یک روش مناسب برای طراحی و اجرای یک برنامه آموزشی لازم است، به همان میزان نیز در جهت تدوین یک روش مناسب برای تأمین تجهیزات آموزشی باید تلاش کرد. به همان میزان که مشارکت کارکنان و مدرسان در امر آموزش ضرورت

دارد، به همان اندازه نیز در جهت شناسایی و تأمین تجهیزات آموزشی و پژوهش مورد نیاز باید مشارکت کنند.

داشتن یک برنامه مناسب برای تأمین، تدارک و خرید تجهیزات، داشتن برنامه مناسب برای نگهداری و حفاظت از تجهیزات آموزشی و پژوهش و علاوه بر آن، تدوین برنامه مناسب برای خروج تجهیزات و وسایل کمک آموزشی و پژوهش غیر قابل استفاده به صورت مدون لازم است. در تمامی این مراحل، مشارکت کارکنان و مدرسان ضرورت دارد.



بررسی کارایی بیرونی و درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش
شاهین‌شهر در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۳

* پژوهشگر: سید مهدی میرهادی

* نام ناظر: علیرضا خدادوستان

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۶ - سازمان آموزش و پرورش اصفهان

بیان مسئله

مسئله تحقیق حاضر بررسی کارایی درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین‌شهر در سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳ است. کارایی بیرونی در شاخه کاردانش بیشتر از طریق بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان آموزشی و در شاخه فنی و حرفه‌ای علاوه بر اشتغال از طریق بررسی کیفیت ادامه تحصیل نیز امکان قضاوت در مورد محصولات و برون‌دادهای نظام آموزشی را فراهم می‌آورد. متغیرهای بررسی شده در این پژوهش، میزان کارایی درونی و کارایی بیرونی به تفکیک شاخه تحصیلی

جنس رشته، آموزشگاه و سال تحصیلی است. مهم‌ترین نشانگرهای کارایی درونی نرخ اتلاف، میانگین طول دوره تحصیلی و درصد کارایی است. مهم‌ترین شاخص‌های کارایی بیرونی میزان اشتغال، نوع اشتغال و درآمدهای حاصل از آن است (فریده مشایخ، ۱۳۷۹، بازرگان، مشایخ، ۱۳۷۴).

پژوهش حاضر اندازه‌گیری و برآورد کارایی درونی و بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین شهر را مسئله اصلی پژوهش قرار داده که امید است نتایج آن مفید واقع شود.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی کارایی درونی و بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین شهر در سال‌های

۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳

اهداف جزئی:

- ۱- تعیین میزان کارایی درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شاهین شهر به تفکیک واحد آموزشی، جنسیت و رشته تحصیلی؛
- ۲- تعیین میزان کارایی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شاهین شهر به تفکیک واحد آموزشی، جنسیت و رشته تحصیلی؛
- ۳- تعیین میزان کارایی درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شاهین شهر به تفکیک واحد آموزشی، جنسیت و رشته تحصیلی؛
- ۴- تعیین میزان کارایی بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شاهین شهر به تفکیک واحد آموزشی، جنسیت و رشته تحصیلی؛

سؤال‌های پژوهش

- ۱- میزان کارایی درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین شهر در کل و به تفکیک واحد آموزشی رشته و جنسیت چقدر است؟

۲- میزان کارایی بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین شهر در کل و به تفکیک واحد آموزشی رشته و جنسیت چقدر است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ روش و با توجه به ماهیت آن از نوع پژوهش‌های توصیفی - تحلیلی (ارزشیابی) است. همچنین به لحاظ هدف می‌توان آن را جزو تحقیقات کاربردی به حساب آورد.

جامعه آماری

جامعه آماری سؤال اول پژوهش، کلیه دانش‌آموزان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش منطقه شاهین شهر در سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳ هستند که بیش از ۱۲۰۰۰ نفر دانش‌آموز در پایه، جنس و سال‌های متفاوت را شامل می‌شود. جامعه آماری سؤال دوم پژوهش (کارایی بیرونی)، کلیه فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش منطقه شاهین شهر در سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۳ است که با توجه به آمار موجود، تعداد این جامعه (فارغ‌التحصیلان) بیش از ۵۰۰۰ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

برای بررسی سؤال اول پژوهش (کارایی درونی) اطلاعات مربوط به کلیه افراد جامعه آماری مورد استفاده قرار می‌گیرد، لذا نمونه‌گیری و نمونه آماری نخواهیم داشت. جامعه آماری سؤال دوم بیش از ۵۰۰۰ نفر است. بر اساس جدول مورگان، حداقل نمونه لازم برای یک جامعه ۵۰۰۰ نفری حدود ۳۶۰ نفر است. با توجه به تعداد متغیرهای تعدیل‌کننده نظیر جنسیت سال فراغت از تحصیل رشته و واحد آموزشی که الزاماً واحدهای فرعی بیشتری را برای استنباط و تحلیل نتایج می‌طلبد و همچنین استفاده از شیوه پستی جمع‌آوری اطلاعات، حجم اولیه ۲۰۰۰ نفر (۴۰ درصد) را لازم می‌دانند. با توجه به چگونگی توزیع فارغ‌التحصیلان به لحاظ شاخه تحصیلی، جنسیت رشته و سال تحصیلی و واحد آموزشی از روش نمونه‌گیری سهمی و در داخل گروه‌های فرعی به صورت تصادفی استفاده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

الف) ابزار گردآوری اطلاعات مربوط به سؤال اول، جداول و فرم‌های آماری است. با استفاده از این جداول و فرم‌ها، آمار دانش‌آموزان و هنرجویان، نتایج امتحانات و گزارش‌های آماری به عنوان مبانی محاسبه نشانگرهای کارایی درونی ثبت و طبقه‌بندی می‌شوند و مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند. این ابزار در تمامی پژوهش‌های کارایی درونی مورد استفاده قرار گرفته و روایی و اعتبار آن تأیید شده است.

ب) ابزار گردآوری اطلاعات مربوط به سؤال دوم، پرسشنامه طراحی شده پژوهشگر است که روایی محتوایی آن از سوی کارشناسان فنی و حرفه‌ای و کاردانش سازمان آموزش و پرورش استان و برخی از صاحب‌نظران بررسی و تأیید شده است. اعتبار این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرانباخ تعیین و مطلوب ارزیابی شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل آماری سؤال اول پژوهش از آمار توصیفی (درصدها، نسبت‌ها و ...) و تکنیک‌های محاسباتی مورد استفاده در برنامه‌ریزی آموزشی (فرمول‌های محاسبه، نرخ‌ها، میانگین مدت تحصیل، نسبت اتلاف درصد ضریب کارایی و جریان دانش‌آموزی یا کوهورت و ...) استفاده شده است. به دلیل حضور جامعه آماری به عنوان نمونه در سؤال اول پژوهش در این بخش آمار استنباطی به کار برده نمی‌شود.

برای تجزیه و تحلیل اطلاعات مربوط به سؤال دوم پژوهش از شاخص‌های گوناگون آمار توصیفی برای طبقه‌بندی و توصیف مقدماتی نتایج و از روش‌های آماری χ^2 جدول توافقی و ضریب خی کرامر در حوزه آمار استنباطی برای آزمون فرضیات استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

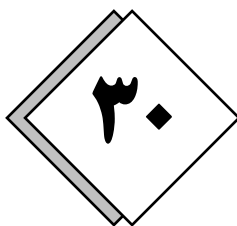
۱- در کل ۷۹ درصد از دانش‌آموزان شاخه فنی و حرفه‌ای، ۸۵ درصد از دختران و ۷۵ درصد از پسران در منطقه شاهین شهر فارغ‌التحصیل شده‌اند.

- ۲- در کل ۸۰ درصد از دانش‌آموزان شاخهٔ کاردانش، ۸۶ درصد از دختران و ۷۴ درصد از پسران فارغ‌التحصیل شده‌اند.
- ۳- در کل ۲۱ درصد از دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای و ۲۰ درصد از دانش‌آموزان شاخهٔ کاردانش ترک تحصیل کرده‌اند.
- ۴- نرخ اتلاف در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای برابر ۱/۴۷ و در هنرستان‌های کاردانش برابر ۱/۴۵ بوده است.
- ۵- درصد کارایی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در کل ۶۸ و درصد کارایی هنرستان‌های کاردانش برابر ۶۹ بوده است.
- ۶- بیش از ۶۸ درصد از فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کاردانش بیکار، ۱۵ درصد شاغل، ۱۴ درصد دانشجو و ۳ درصد سرباز بوده‌اند. آزمون خی دو ($X^2 = ۸۰۷$) معنادار بودن میزان بیکاری را نشان می‌دهد.
- ۷- بین وضعیت اشتغال و جنسیت فارغ‌التحصیلان رابطه وجود دارد.
- ۸- تحصیل در شاخهٔ کاردانش یا فنی و حرفه‌ای به یافتن شغل نمی‌انجامد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- تشکیل کمیتهٔ تخصصی و مطالعاتی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش زیر نظر شورای برنامه‌ریزی شاهین شهر به منظور آینده‌نگری و تدوین استراتژی مربوط با عضویت متخصصان درون و برون سازمانی؛
- ۲- تشکیل کمیتهٔ سیاست‌گذاری توسعهٔ رشته‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای زیر نظر شورای برنامه‌ریزی استان برای تدوین ملاک‌ها، ضوابط و شرایط ایجاد و توسعهٔ رشته‌های مهارتی فنی و حرفه‌ای در منطقه و تعیین مکانیسم، ساختار و گردش کار راه‌اندازی رشته‌های مهارتی و فنی و حرفه‌ای در منطقهٔ شاهین شهر، متناسب با نیازها، امکانات و شرایط اقتصادی اجتماعی؛
- ۳- تشکیل بانک اطلاعاتی شاغلان و مشاغل موجود و مورد نیاز فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های شاهین شهر؛

- ۴- به‌روز، کارآمد و کامل کردن سیستم اطلاعات فارغ‌التحصیلان به منظور فراهم آوردن امکان تحلیل‌های سالانه از توزیع و روند فارغ‌التحصیلی و امکان برقراری ارتباط با فارغ‌التحصیلان پس از خروج از نظام آموزشی؛
- ۵- برگزاری مجامع و گردهمایی سالانه با حضور فارغ‌التحصیلان به منظور بررسی مسائل موجود و برقراری ارتباط بین فارغ‌التحصیلان؛
- ۶- توجه به توسعه کلاس‌های جبرانی در طول سال تحصیلی و به‌ویژه در تابستان به منظور کاهش تعداد دروس پاس نشده و جلوگیری از طولانی شدن زمان فراغت از تحصیل؛
- ۷- بهبود ظرفیت کمی و کیفی مدارس بزرگسالان به منظور کاهش ترک تحصیل دانش‌آموزان هنرستان‌ها در شاهین شهر؛
- ۸- توجه ویژه به هنرستان‌ها و رشته‌هایی که میزان ترک تحصیل و اتلاف در آنها بالاست.



مطالعه راهبردی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی در استان یزد (ارزشیابی نظام آموزشی آموزشگاه‌های استان یزد و ارائه الگوی بهبود وضعیت)

* پژوهشگر: محمود نادری نبی

* نام ناظر: -

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان یزد

بیان مسئله

مسئله پژوهش حاضر مطالعه راهبردی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی در استان یزد بوده است. در این پژوهش، محقق در پی آن است که بداند نظام‌های آموزشی حاکم بر آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای چیست و متغیرهای تأثیرگذار بر سیستم آموزشی و محیطی این آموزشگاه‌ها کدام‌اند تا پس از کشف نقاط قوت و ضعف، راهکارهای بهبود وضعیت ارائه شود.

اهداف پژوهش

- ۱- شناسایی نقاط قوت و ضعف اجزای تشکیل‌دهنده سیستم آموزشی حاکم بر آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان؛
- ۲- شناسایی عوامل محیطی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- عناصر تشکیل‌دهنده نظام آموزشی حاکم بر آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان کدام‌اند؟
- ۲- نقاط قوت و ضعف نظام آموزشی حاکم بر این آموزشگاه‌ها چیست؟
- ۳- راه‌های برطرف کردن نقاط ضعف و استفاده مطلوب از نقاط قوت کدام‌اند؟
- ۴- ویژگی‌های نظام آموزشی مطلوب برای یک آموزشگاه آزاد فنی و حرفه‌ای چیست؟

روش پژوهش

این پژوهش مبتنی بر روش توصیفی است.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق را مدیران حدود ۳۰۰ آموزشگاه آزاد فنی و حرفه‌ای فعال در استان یزد تشکیل می‌دهند. آموزشگاه‌های مذکور در ۸ رشته ایمنی و بهداشت، طراحی و دوخت، صنایع دستی، فناوری اطلاعات، صنایع غذایی، امور مالی و بازرگانی، صنایع چاپ، صنایع نساجی و خدمات آموزشی مشغول به فعالیت بوده‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این تحقیق از بین آموزشگاه‌های فعال در استان، تعداد ۱۶ واحد با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شده‌اند.

ابزار جمع‌آوری و شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق پس از انجام مطالعات کتابخانه‌ای، سایر اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات میدانی (field study) و با استفاده از روش‌های مصاحبه و عمدتاً پرسشنامه جمع‌آوری شده و با کمک نرم‌افزار spss و Excel پردازش و تحلیل شده‌اند.

یافته‌های پژوهش

آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای موجود در استان یزد تنها در رشته‌هایی فعالیت می‌کنند که در مقایسه با رشته‌های دایر در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی نیاز به سرمایه‌گذاری کمتری دارند، با این وجود بازهم دارای مشکلات مالی هستند بنابراین اگر دولت خواستار نگرش فعالیت آموزشگاه‌های آزاد به رشته‌های دیگر (مانند تعمیرکار اتومبیل، الکترونیک، برق صنعتی و ...) باشد باید تمهیدات لازم را برای حمایت مالی وسیع‌تر در نظر بگیرد.

از طرف دیگر آموزشگاه‌های آزاد اگر بخواهند کارآموز بیشتری را جذب کنند باید از روند فعلی که تنها آموزش‌گراست و با نیازهای دنیای شغلی ارتباط چندانی ندارد خارج شوند.

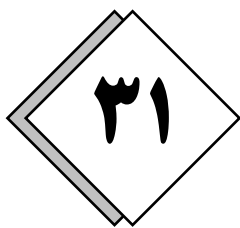
بیشتر از پنجاه درصد فارغ‌التحصیلان آموزش فنی و حرفه‌ای از رشته‌ای که آموزش دیده‌اند مشغول به کار نبوده‌اند. همچنین مشخص شده است که در زمینه بازنگری در سرفصل و به‌روز نگه‌داشتن آن یا تعریف دوره‌های آموزشی بر اساس تجزیه و تحلیل محیط (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و تکنولوژیکی) فعالیت چندانی انجام نمی‌شود.

آموزشگاه‌ها دارای تعامل و ارتباط زیادی با فارغ‌التحصیلان خود نیستند.

آموزشگاه‌ها از ابزارهای جدید آموزشی مانند اینترنت و آموزش از راه دور محروم‌اند و این امر باعث پایین آمدن بهره‌وری آنها شده است. حدود ۷۰ نفر اظهار داشته‌اند که کارآموزان بر اساس عواملی همچون سطح تحصیلات، رشته کاری یا تجربه کاری تفکیک نمی‌شوند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- در گزینش مربیان آموزشگاه‌ها دقت بیشتری به عمل آید.
- ۲- برای مربیان رشته‌های مختلف، شرح شغل کامل تهیه و ابلاغ و در این زمینه به رشته صنایع دستی اولویت داده شود.
- ۳- مقررات جدید برای الزام مربیان به شرکت در کلاس‌های بازآموزی و فراگیری فنون جدید وضع شود.
- ۴- سیستم ارزیابی عملکرد مربیان مورد بازنگری قرار گیرد.
- ۵- سازمان فنی و حرفه‌ای استان با مربیان آموزشگاه‌ها ارتباط بیشتری داشته باشد.
- ۶- به داوطلبان کارآموزی، مشاوره و راهنمایی شغلی داده شود.
- ۷- در طراحی دوره‌های آموزشی و تدوین استانداردهای مهارت از نظرات مدیران صنایع و دست‌اندرکاران اصناف استفاده شود.
- ۸- برای تهیه و تدوین میزان آموزش در آموزشگاه‌ها توجه بیشتری شود.
- ۹- کارآموزان فنی و حرفه‌ای بر اساس سطح سواد، رشته تحصیلی و میزان تجربه در رشته مورد نظر حتی‌الامکان تفکیک شوند و برای گروه‌های یکسان کلاس‌های جداگانه تشکیل شود.
- ۱۰- سرفصل دوره‌های آموزشی با توجه به ماهیت رشته و سرعت تغییر تکنولوژی در فواصل زمانی کوتاه مورد تجدید نظر قرار گیرد.
- ۱۱- در استاندارد مهارت و آموزش مشاغل، اهداف آموزشی به‌طور کامل بیان شوند.



ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی متوسطه شاخه کاردانش در سال‌های
تحصیلی ۱۳۷۹-۱۳۸۰ و ۱۳۸۱-۱۳۸۰

* پژوهشگر: سیده مریم هدایی نیا

* استاد راهنما: دکتر غلامرضا جندقی

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۱- سازمان آموزش و پرورش استان قم

بیان مسئله

نظر به اهمیتی که گروه‌های آموزشی در بالابردن کیفیت آموزش و پرورش می‌توانند داشته باشد کار مطالعه و ارزشیابی عملکرد آن به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و رفع مشکلات و نارسایی‌ها و بهبود شیوه‌ها اهمیت زیادی خواهد داشت. گروه‌های آموزشی اهداف زیر را دنبال می‌کنند و تبادل تجربیات و ابتکارات، افزایش اطلاعات تخصصی معلمان، ایجاد هماهنگی در شیوه‌های تدریس و افزایش اطلاعات معلمان در زمینه روش‌های صحیح ارزشیابی، به‌وجود آوردن رقابت‌های سالم بین معلمان، ارائه

طرح‌ها و روش‌های نو، پژوهش‌های علمی در باره مسائل آموزشی تربیتی، ترغیب در جهت نقد و بررسی محتوای کتاب‌های درسی، استفاده هرچه بیشتر و بهتر معلمان از وسایل و تجهیزات کارگاهی. با توجه به اینکه یکی از اهداف مهم گروه‌های آموزشی ارتقای کیفیت آموزش در سطح استان است، بر اساس اصل کنترل در سازمان، پژوهش حاضر به منظور اطلاع از وضعیت عملکرد گروه‌های آموزشی صورت می‌پذیرد تا به عنوان اطلاعاتی به سیستم بازشود و بستر اصلاح و ارتقای فراهم آید. به منظور بررسی میزان تحقق اهداف بیان شده ضرورت ایجاب می‌کند که عملکرد این گروه‌های آموزشی ارزیابی شود تا بتوان در جهت بهبود عملکرد آن گام برداشت.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تعیین میزان اثربخشی در ابعاد مختلف فرایند ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی است.

اهداف جزئی:

- ۱- ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود وضعیت تحصیلی؛
- ۲- ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه پرورش خلاقیت؛
- ۳- ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود مدیریت آموزشی؛
- ۴- ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود روحیه پژوهشگری.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه وضعیت تحصیلی با برنامه عملیاتی گروه‌های آموزشی تا چه میزان تناسب دارد؟
- ۲- عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه پرورش خلاقیت با برنامه عملیاتی گروه‌های آموزشی تا چه میزان تناسب دارد؟
- ۳- عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود مدیریت آموزشی با برنامه عملیاتی گروه‌های آموزشی تا چه میزان تناسب دارد؟

۴- عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود روحیه پژوهشگری با برنامه عملیاتی گروه‌های آموزشی تا چه میزان تناسب دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق، پیمایشی و تحقیق میدانی است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر گروه‌های آموزشی دوره متوسطه استان قم در شاخه کاردانش در سال‌های تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ و ۸۱-۱۳۸۰ است و مطابق اطلاعات کسب شده از کارشناسی فرابری داده‌های سازمان آموزش و پرورش، کارشناسی کاردانش و گروه‌های آموزشی دوره متوسطه، تعداد گروه‌های آموزشی کاردانش در این سال‌های تحصیلی ۱۱ گروه مهارتی تعریف شده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

به دلیل محدود بودن جامعه آماری همه گروه‌های آموزشی سرشماری شده‌اند و از نمونه‌گیری استفاده نشده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این پژوهش برای جمع‌آوری داده‌ها از مطالعات کتابخانه‌ای، مدرسان، اسناد و مدارک استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش از آمار توصیفی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و در زمینه آثار توصیفی از جداول نمودارها استفاده شده است. به منظور نمایش توزیع داده‌های آماری در پژوهش حاضر از نمودار میله‌ای استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- وضعیت تحصیلی یا کاهش افت تحصیلی طبق برنامه عملیاتی شامل ابعاد دانش‌افزایی با شاخص‌های همایش علمی دبیران، بازدید علمی، تدوین جزوات علمی، آموزش دبیران پاره‌وقت، گردهمایی سرگروه‌ها و گردهمایی ماهانه مدیران اجرایی است. بر اساس شاخص‌ها و برنامه عملیاتی باید ۶۰ همایش مهارتی برگزار می‌شد که در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰ همایش علمی گروه‌های آموزشی ۴۱/۶۲ درصد برنامه و در سال ۱۳۸۰-۸۱ با برگزاری ۳۲ همایش علمی ۵۳/۳۳ درصد برنامه را پوشش داده است که نشان می‌دهد گروه‌های آموزشی در راستای برگزاری همایش علمی باید تلاش بیشتری انجام دهند.

در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰ در زمینه بازدید علمی ۲۰ درصد از برنامه را تحت پوشش قرار داده‌اند و در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱ هیچ اقدامی نشده است. در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰ به تدوین ۷ جزوه علمی پرداخته شده و ۶۳/۶۳ درصد برنامه و در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱ با تدوین ۹ جزوه علمی ۸۱/۸۱ درصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است. در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰ در ۵ رشته مهارتی آموزش دبیران پاره‌وقت ۴۱/۶۶ درصد برنامه‌ها و در سال ۱۳۸۰-۸۱ تحصیلی صددرصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است.

گردهمایی سرگروه‌های آموزشی در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰، ۷۵ درصد برنامه و در سال تحصیلی ۱۳۸۰-۸۱، ۱۵۰ درصد برنامه را زیر پوشش برده، یعنی ۵۰ درصد از برنامه عملیاتی جلوتر است.

در زمینه گردهمایی مدیران اجرایی در سال ۱۳۷۹-۸۰ اقدامی نشده و در سال ۱۳۸۰-۸۱ صددرصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است. در زمینه توجیه و تشویق دبیران در گردهمایی‌ها و دوره‌های مختلف آموزشی ضمن خدمت در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰، ۲۷/۲۷ درصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است. در زمینه برگزاری جشنواره الگوهای برتر تدریس در سال‌های تحصیلی مورد نظر هیچ اقدامی انجام نگرفته است و این عملکرد، ضعف گروه‌های آموزشی را نشان می‌دهد. در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰، ۱۳/۳۳ درصد و در سال ۱۳۸۰-۸۱، تنها ۲۰ درصد از برنامه‌های پیشنهاد برگزاری دوره ضمن خدمت عملیاتی شده است.

در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ در زمینه گردهمایی دانش‌آموزی ۲۵ درصد برنامه را پوشش داده است و در مورد فراخوان مقاله در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ هیچ اقدامی نشده است.

۲- در باره سؤال دوم پژوهش در سال‌های ۸۰-۱۳۷۹ و ۸۱-۱۳۸۰ هیچ پژوهش تحقیقی دانش‌آموزی صورت نگرفته و عملکرد گروه‌های آموزشی شاخه کاردانش در این زمینه بسیار ضعیف بوده است.

۳- در زمینه عملکرد گروه‌های آموزشی در خصوص بهبود مدیریت گروه‌های آموزشی شاخه کاردانش استان، طبق برنامه عملیاتی باید پیشنهاد برگزاری یک کارگاه عملی و آموزشی ضمن خدمت را داشته باشد که در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ و ۸۱-۱۳۸۰ با داشتن پیشنهاد برگزاری یک کارگاه عملی، صددرصد برنامه را پوشش داده است.

گروه‌های آموزشی شاخه کاردانش استان طبق برنامه عملیاتی باید پیشنهاد یک گردهمایی مدیران را داشته باشد که در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹ هیچ پیشنهادی نداشته و در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ با داشتن یک پیشنهاد گردهمایی، صددرصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است.

در خصوص اطلاع‌رسانی به مدیران در باره گروه‌های آموزشی در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ زمینه اطلاع‌رسانی ۳۰۰ درصد برنامه را تحت پوشش قرار داده است.

۴- در پاسخ به عملکرد گروه‌های آموزشی در زمینه بهبود روحیه پژوهشگری با برنامه عملیاتی گروه‌های آموزشی طبق نتایج تحقیق در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹، ۲۷ درصد برنامه و در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰، ۷۲ درصد برنامه تحت پوشش رفته است. عملکرد استان در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ از رشد نسبی برخوردار بوده، هرچند از برنامه عملیاتی عقب است.

در مورد نقد و بررسی کتاب‌های درسی در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹، ۱۸ درصد برنامه و در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ تنها ۲۷/۲۷ درصد برنامه‌ها را زیر پوشش قرار داده‌اند. در زمینه توسعه نقش گردهمایی آموزشی در فعالیتهای تحقیقی و پژوهش در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹، ۷۵ درصد برنامه و در سال ۸۱-۱۳۸۰، صد درصد برنامه را پوشش داده‌اند.

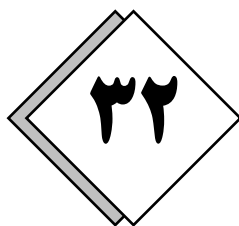
نسبت به تشویق و ترغیب دانش‌آموزان به شرکت در جشنواره خوارزمی در سال ۸۰-۱۳۷۹، ۲۷ درصد برنامه را پوشش داده است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- در خصوص کاهش افت تحصیلی، توجه به دانش‌افزایی دبیران با شاخص‌های همایش علمی دبیران، بازدید علمی ضروری است.
- ۲- در خصوص کاهش افت تحصیلی، توجه به توسعه و تعمیم روش‌های نوین یاددهی و یادگیری با شاخص‌های توجیه و تشویق دبیران در گردهمایی‌های برگزاری جشنواره الگوهای برتر تدریس پیشنهاد و به برگزاری دوره آموزش ضمن خدمت مورد نیاز است.
- ۳- برای کاهش افت تحصیلی توسعه فرهنگ یادگیری مستمر با شاخص‌ها، تدوین جزوات کاربردی و تشویق دبیران برای شرکت در دوره‌های مختلف آموزشی باید انجام گیرد.
- ۴- ایجاد انگیزش برای مطالعه مستمر دانش‌آموزی از طریق گردهمایی دانش‌آموزی و فراخوان مقاله باید انجام گیرد.
- ۵- برای توسعه و پرورش خلاقیت، زمینه‌های رشد و تقویت خلاقیت مربیان و مدرسان باید شناسایی شود.
- ۶- تشویق به امور تحقیقی و گردهمایی دانش‌آموزی و فراخوان مقاله در خصوص خلاقیت ضروری به نظر می‌رسد.
- ۷- گروه‌های آموزشی شاخه کاردانش باید به تدوین جزوات آموزشی در زمینه مدیریت بپردازند و آنها را به مدارس بفرستند.
- ۸- برای نهادینه کردن تحقیق باید دبیران را تشویق به انجام امور تحقیقی در زمینه استانداردهای مهارتی و آموزش‌های مهارتی کرد.
- ۹- در گردهمایی‌های گروه‌های آموزشی باید دانش‌آموزان به شرکت در جشنواره مهارتی تشویق شوند.
- ۱۰- توجه شود که گروه‌های آموزشی طرح درس‌های نمونه را تهیه کنند و به عنوان الگوی تدریس به واحدهای آموزشی ارسال و در اختیار هنرآموزان قرار دهند.
- ۱۱- باید برنامه‌ریزی و تدوین دستورالعمل‌های گروه‌های آموزشی کاردانش بر اساس اهداف تعریف شده در حوزه ستادی انجام شود.

بخش دوم

**رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
با نیازهای بازار کار
و اشتغال فارغ‌التحصیلان**



بررسی وضعیت اشتغال آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی

* پژوهشگر: بابک باقری چرخ

* نام ناظر: دکتر حسن افشین

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی

بیان مسئله

در این تحقیق در نظر است میزان تناسب بین نیازهای جامعه و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بررسی شود. به عبارت دیگر میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای برای کارآموزان و بازار کار در این تحقیق بررسی می‌شود تا با ارزیابی موفقیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در زمینه نیازهای محیطی و مشاغل آموزش دیدگان، تغییرات لازم در زمینه برنامه‌ریزی کلان در نحوه آموزش و نحوه به‌کارگیری آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای مشخص شود.

اهداف پژوهش

- ۱- شناسایی میزان وضعیت اشتغال آموزش‌دیدگان مراکز فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی؛
- ۲- شناسایی میزان هماهنگی آموزش‌های داده شده با نیاز بازار کار

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و رشته تحصیلی آنان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و نیاز بازار کار تفاوت وجود دارد.
- ۳- بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و رضایت شغلی آنها رابطه وجود دارد.
- ۴- بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و مهارت‌های شغلی آنها همبستگی وجود دارد.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی - اکتشافی است که به صورت پیمایشی برای توصیف وضع موجود اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای اجرا شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه آموزش‌دیدگان مراکز فنی و حرفه‌ای در سطح استان آذربایجان شرقی است که طبق آمارنامه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در سال ۱۳۸۱، ۲۵۹۶۴ نفر در ۲۲ مرکز بوده است. از این تعداد ۱۷۶۲۱ نفر مرد و ۸۳۴۳ نفر زن هستند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران $n = \frac{TPq}{d}$ استفاده شده است. برطبق این فرمول، حجم نمونه ۶۲۸ نفر محاسبه شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار تحقیق حاضر پرسشنامه محقق‌ساخته شامل اطلاعات فردی در باره رشته کارآموزی، جنسیت و سن و وضعیت تأهل کارآموزی است. برای سنجش رضایت شغلی و مهارت‌های شغلی کارآموزان با استفاده از طیف لیکرت و وضعیت اشتغال و نیاز بازار کار از تکنیک نمره‌گذاری در قالب اولویت‌بندی AHP (صداقت، ۱۳۸۲) استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع‌آوری داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها، پاسخ‌ها نمره‌گذاری و پس از آن با استفاده از نرم‌افزار spss اطلاعات مورد نیاز جمع‌آوری و به‌صورت جداول مربوط جمع‌آوری شده است.

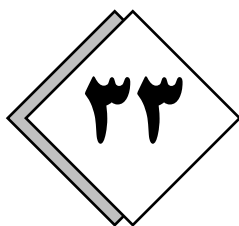
یافته‌های پژوهش

- ۱- رشته کارآموزی در حد ۵۳/۶۶ درصد به‌طور متوسط به شغل آنها ارتباط دارد.
- ۲- اولویت اول کارآموزان پس از فراغت از کارآموزی ادامه تحصیل با ۶۲/۴۷ درصد است.
- ۳- ۲۸/۷ درصد از کارآموزان پس از اشتغال مجبور به ترک شغل شده‌اند که دلیل آن در اولویت اول مرتبط نبودن شغل مناسب با رشته کارآموزی با ۴۷/۲۰ درصد است.
- ۴- مهم‌ترین انتظار کارآموزان فنی و حرفه‌ای در اولویت اول اشتغال بدون توجه به رشته کارآموزی با ۳۲/۱ درصد است.
- ۵- ارزیابی نگرش تحصیلی کارآموزان نسبت به رشته کارآموزی‌شان نسبت به میانگین بالاست.
- ۶- فرضیه اول طرح مبنی بر اینکه بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و رشته کارآموزی آنها رابطه وجود دارد تأیید نشد که کارآموزان رشته‌های کارآموزی طراحی وضعیت اشتغال متفاوت باهم دارند.
- ۷- فرضیه دوم طرح مبنی بر اینکه بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و نیاز بازار کار تفاوت وجود دارد با آزمون $t - test$ تأیید شد.
- ۸- فرضیه سوم طرح در خصوص اینکه بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و رضایت شغلی آنها رابطه وجود دارد با آزمون پیرسون تأیید شد.

۹- بررسی فرضیه چهارم طرح مبنی بر اینکه بین وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای و مهارت‌های شغلی آنها رابطه وجود دارد با آزمون تحلیل واریانس نشان داد مهارت‌های شغلی کارآموزان در اشتغال آنها مؤثر است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با توجه به نگرش تحصیلی بالای کارآموزان به رشته کارآموزی خود لازم است برای تثبیت کارآموزان در شغل خود مهارت‌های شغل کارآمد در اختیار ایشان قرار داده شود.
- ۲- لازم است اشتغال در رشته تحصیلی مرتبط و با ایجاد رشته‌های تحصیلی متناسب با بازار کار در اولویت سازمان فنی و حرفه‌ای قرار گیرد.
- ۳- لازم است علاوه بر آموزش رشته کارآموزی، چگونگی کاریابی و حفظ شغل به کارآموزان آموخته شود.
- ۴- با توجه به رابطه بین رضایت شغلی کارآموزان و اشتغال آنها لازم است کارآموزان در حین کارآموزی نسبت به رشته تحصیلی خود به نحو مقتضی علاقه‌مند شوند.
- ۵- مهارت‌های عملی کارآموزان بیشتر از مهارت‌های نظری مورد توجه قرار گیرد.



بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخهٔ کاردانش استان خراسان

* پژوهشگر: علی خانی

* ناظر: سید ابوالقاسم حسینیون

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۰- سازمان آموزش و پرورش استان خراسان

بیان مسئله

ارتباط آموزش و پرورش با دنیای کار، هم در مدرسه و هم در دنیای خارج از موضوع‌های مهم مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران است. حجم سرمایه‌گذاری‌ها در آموزش و پرورش و دامنه تحقیقات و مطالعات که در راستای بهبود کیفیت آموزش انجام می‌شود نشان می‌دهد که آموزش و پرورش در هدایت جریان توسعهٔ جوامع به سوی تحقق اهداف آن نقش اساسی دارد. (خزاعی، ۱۳۷۶)

اما مجموعه تحولات و تغییرات تکنولوژیک، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بین‌المللی و داخلی سال‌های اخیر، آثار و تبعات بسیاری را در امور اقتصادی و اجتماعی جامعه ایران به جای گذاشته و مسائل و مشکلات خاصی را به وجود آورده و دامن زده است که از جمله مهم‌ترین آنها، می‌توان به موضوع مهم کار و اشتغال در جامعه اشاره کرد.

با در نظر گرفتن مجموع ملاحظات و حساسیت‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، تلاش‌های گسترده‌ای برای کنترل معضل بیکاری و ایجاد اشتغال مولد و مبتنی بر فعالیت‌های تولیدی در جامعه صورت می‌گیرد. در پایان برنامه دوم توسعه و در آغاز برنامه سوم توسعه کشور این تلاش‌ها به‌طور کامل مؤثر و کارساز نبوده و نرخ بیکاری از ۹ درصد در سال ۱۳۷۵ به حدود ۱۴ درصد در سال ۱۳۷۸ افزایش یافته است (عسگری، ۱۳۷۹).

با توجه به تحولات بین‌المللی و داخلی، که هریک به نوعی به اقتصاد کشور و از آن طریق بر اشتغال تأثیر می‌گذارند به نظر می‌رسد که احتمال دارد مشکل بیکاری برای بخش قابل توجهی از جمعیت فعال کشور و به‌خصوص برای فارغ‌التحصیلان دبیرستان و دانشگاه‌ها با توجه به اهمیت خاصی که در مورد آنها وجود دارد، در سال‌های برنامه سوم توسعه و سال‌های بعد از آن به میزان بیشتری مطرح شود.

بیکاری تحصیل‌کردگان مسئله مهمی است که شدیداً بر آن تأکید می‌شود. کمتر کشور توسعه یافته‌ای وجود دارد که این مشکل را نداشته باشد. در آسیا معمولاً بیکاران تحصیل‌کرده، دانش‌آموخته دانشگاهی و مدارس متوسطه‌اند (خزاعی، ۱۳۷۶).

یافته‌های پژوهش در مورد دانش‌آموختگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دوره متوسطه در ایران نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از آنان پس از فراغت از تحصیل بیکارند یا در هنگام ورود به بازار کار جذب مشاغل متناسب و مرتبط با رشته‌های تحصیلی خود نمی‌شوند و بر خلاف انتظار، مهارت‌های آموخته شده به آنان در جهت ارتقای و افزایش بازده شغلی به کار گرفته نمی‌شوند (شریعت‌زاده ۱۳۷۸). میزان اشتغال در سال ۱۳۷۹ در استان خراسان ۸۴/۹ درصد بوده که در مقایسه با سال ۱۳۷۵ (۹۳/۱ درصد) کاهش یافته است، این میزان در نقاط شهری و روستایی و همچنین در هر دو جامعه مردان و زنان نیز با کاهش مواجه بوده است. نتایج تحقیقات نشان داده است که چهار شهر بزرگ سبزوار (۱۷/۱ درصد) نیشابور (۲۵/۱ درصد) تربت حیدریه (۲۶/۴ درصد) و بیرجند (۱۹/۷ درصد) در مقایسه با سایر

شهرستان‌ها در سال ۱۳۷۹ با بیکاری گسترده‌تری مواجه بوده‌اند (سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان خراسان، ۱۳۸۰). با توجه به اینکه آماده ساختن فرد برای زندگی شغلی و اجتماعی از اهم هدف‌های شاخه‌گردانش است، فرد پس از پایان تحصیلات گردانش و رسیدن به سن کار و فعالیت انتظار دارد از تلاش‌های خود در زمینه پایه‌گذاری یک زندگی مستقل و اشتغال بهره‌برداری کند. بر این اساس، انجام مطالعات لازم و ارائه راهکارهای کارآمد برای اشتغال فارغ‌التحصیلان ضروری است. برای این منظور و مشخص ساختن میزان دستیابی دانش‌آموختگان شاخه‌گردانش استان خراسان به اشتغال، پژوهش حاضر در شهرهای بجنورد، سبزوار، نیشابور، تربت حیدریه، گناباد و بیرجند انجام گرفت. بی‌تردید نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های آموزشی مربوط به شاخه‌گردانش مورد استفاده صاحب‌نظران قرار گیرد.

اهداف پژوهش

- ۱- توصیف وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان شاخه‌گردانش
- ۲- بررسی عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه‌گردانش

سؤال‌های پژوهش

- ۱- نحوه و وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان شاخه‌گردانش چگونه است؟
- ۲- آیا بازار کار برای دختران در مقایسه با پسران متناسب است؟
- ۳- آیا بازار کار برای رشته‌های گردانش متناسب است؟
- ۴- آیا بازار کار برای دانش‌آموختگان شهرهای مورد مطالعه متناسب است؟
- ۵- آیا بین مهارت‌های غیر رسمی و اشتغال رابطه وجود دارد؟
- ۶- آیا مشاغل احراز شده با رشته تحصیلی دانش‌آموختگان مطابقت دارد؟
- ۷- آیا ویژگی‌های والدین با اشتغال دانش‌آموختگان رابطه دارند؟
- ۸- متغیرهای مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان کدام‌اند؟

روش پژوهش

در این پژوهش از روش تحقیق توصیفی - پیمایشی استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد مطالعه در این تحقیق دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۷۴-۷۵، ۱۳۷۵-۷۶ و ۱۳۷۶-۷۷ شاخه کاردانش شهرهای بجنورد، بیرجند، تربت حیدریه، سبزوار، گناباد و نیشابور بودند. جامعه آماری تعداد ۱۰۵۹ نفر است که ۴۳۷ نفر پسر و ۶۲۲ نفر دختر را در بر می‌گیرد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

پراکندگی جغرافیایی جامعه مورد مطالعه باعث شد تا از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب برای انتخاب نمونه استفاده شود. این نوع نمونه‌گیری باعث شد تا متناسب با شهر و جنسیت تعداد نمونه متناسب انتخاب شود. به منظور انتخاب حجم نمونه و با توجه به بررسی اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش (p) از رابطه زیر استفاده شد:

$$n = \frac{z^2 pq}{d^2}$$

حجم نمونه ۶۰۰ نفر است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها و شیوه‌های تجزیه و تحلیل

ابزار اندازه‌گیری پرسشنامه بوده است. در این پژوهش با توجه به هدف و سؤال‌های محقق از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. از آزمون χ^2 به منظور شناخت تفاوت و رابطه بین متغیرهای مورد مطالعه و اشتغال دانش‌آموختگان استفاده شده است. در این تحقیق با توجه به متغیر وابسته (وضعیت اشتغال شاغل و بیکار) از رگرسیون لجستیک استفاده شد.

یافته‌های پژوهش

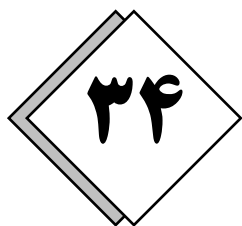
نتایج حاصل نشان داد که ۲۰/۶ درصد دانش‌آموختگان شاغل، ۳۴/۱ درصد بیکار، ۲۴/۴ درصد دانشجو، ۸/۱ درصد سرباز، ۱۲/۵ درصد خانه‌دار و ۰/۳ درصد طلبه بوده‌اند. بیشترین درصد جذب دانش‌آموختگان به اشتغال از طریق سرمایه‌گذاری شخصی، مراجعه مستقیم به محل کار و آشنایی با صاحب محل کار بود. فرصت اشتغال برای پسران و دختران یکسان بود. وضعیت اشتغال بر حسب رشته

تحصیلی و سال اخذ مدرک متفاوت بود. نزدیک به نیمی از شاغلان در شغل مناسب با رشته تحصیلی خود شاغل نبودند. بیشتر دانش‌آموختگان شاغل مهارت‌های لازم برای انجام وظایف، شغل خود را از طریق تجربیات ضمن کار کسب کرده بودند. نتایج حاصل نشان داد که وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان برحسب شهرهای مورد مطالعه و میزان تحصیلات والدین تفاوت معناداری ندارد.

اشتغال دانش‌آموختگان برحسب مهارت‌های غیر رسمی و شغل پدر معنادار بود. رگرسیون لجستیک نشان داد با کنترل اثر متغیرهای پیش‌بینی تنها دو متغیر سال اخذ مدرک و مهارت غیر رسمی با اشتغال رابطه دارند و سایر متغیرها معنادار نبودند. ارتباط متغیرهای شهر و مهارت غیر رسمی با اشتغال پسران و متغیرهای سال اخذ مدرک و رشته تحصیلی با اشتغال دختران معنادار بود.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- توجه به سرمایه‌گذاری شخصی به عنوان اولین راه اشتغال دانش‌آموختگان؛
- ۲- توجه به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی دانش‌آموزان که عامل مهمی برای اشتغال آنان بوده است؛
- ۳- هدایت دانش‌آموزان شاخه کاردانش به رشته‌هایی که با شغل والدین آنان به‌ویژه پدر همخوان بوده است؛
- ۴- توجه به رشته‌هایی که فرصت اشتغال بیشتری در سطح شهرهای استان خراسان داشته‌اند همچون رشته‌های مکانیک و فرش؛
- ۵- امکان سنجی بازار کار در شهرهای استان و تقویت و گسترش رشته‌های کاردانش بر اساس نیازهای هر شهر، چرا که عدم توجه به این مورد موجب انحراف شغلی دانش‌آموختگان شاخه کاردانش شده است؛
- ۶- سایر متغیرهایی که می‌تواند با اشتغال ارتباط داشته باشند مورد مطالعه قرار گیرند.



بررسی میزان جذب فارغ التحصیلان هنرستان های فنی و حرفه ای شهرستان
خوی در بازار کار بین سال های ۸۲-۱۳۷۵

* پژوهشگر: سلطانعلی دریادل

* نام ناظر: حسن شفیعی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی

بیان مسئله

اقتصاددانان و جامعه‌شناسان معتقدند یکی از عوامل مهمی که جهت و سرعت رشد یا توسعه جامعه را تعیین می‌کند، منابع انسانی آن جامعه است، نه سرمایه‌های فیزیکی و منابع مادی. بنابراین می‌توان گفت که شرط اساسی شکوفایی و بالندگی هر جامعه، سرمایه‌های انسانی و تربیت نیروی انسانی آن جامعه است.

با وجود ارتباط تنگاتنگ برنامه‌های رشد و توسعه اقتصادی و فرهنگی با فعالیت‌های آموزش و پرورش، متأسفانه از جمله مسائلی که نظام آموزش فنی و حرفه‌ای ایران با آن روبه‌روست، چگونگی جذب دانش‌آموزان با استعداد و ساعی بعد از دوره راهنمایی به این گونه آموزش‌هاست تا هم موجبات رفع نیازهای کمی به نیروی انسانی فنی سطوح میانی در صنعت فراهم شود و هم این آموزش‌ها از کیفیت و منزلت شایسته‌ای برخوردار باشند و هم از هدررفتن منابع مالی و انسانی در هر دو بخش صنعت و آموزش به دلیل پایین بودن کیفیت از یک طرف و کمبود نیروی انسانی از طرف دیگر جلوگیری شود.

با این توصیفات معین می‌شود که تا چه حد به اطلاعات دقیق از میزان جذب فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در بازار کار نیاز داریم تا بر اساس این نیاز، به تعلیم و تربیت هنرجویان در رشته‌های تحصیلی به‌ویژه در برنامه‌های آینده بپردازیم.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی میزان جذب هنرجویان فارغ‌التحصیل هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان خوی در بازار کار، همچنین با استفاده از داده‌های پژوهش، مسئولان علاقه‌مند و دلسوز و مدیران رده بالای نظام آموزشی کشور ضمن شناخت علل این جذب و کسب آگاهی در باره شاخص‌ها و ملاک‌های نگهداری آنان در بازار کار خواهند توانست با آشنایی از توانایی‌ها و خصوصیات فکری و جسمی هنرجویان در راستای بهبود و افزایش میزان جذب و به‌کارگیری هنرجویان فنی و حرفه‌ای در بازار کار مؤثر باشند.

اهداف جزئی

- ۱- بررسی نقش رشته‌های تحصیلی هنرجویان فارغ‌التحصیل رشته‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار؛
- ۲- بررسی نقش میزان موفقیت برای ادامه تحصیل در مراکز آموزش عالی هنرجویان فارغ‌التحصیل مراکز فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار؛

۳- بررسی و تعیین نقش کیفیت تحصیلی هنرجویان فارغ‌التحصیل در دوره هنرستان و میزان جذب آنها در بازار کار.

فرضیه‌ها

- ۱- بین رشته تحصیلی هنرجویان فارغ‌التحصیل رشته‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار رابطه وجود دارد.
- ۲- بین کیفیت تحصیلی هنرجویان فارغ‌التحصیل رشته‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار رابطه وجود دارد.
- ۳- بین موفقیت برای ادامه تحصیل در مراکز آموزش عالی هنرجویان فارغ‌التحصیل رشته‌های فنی و حرفه‌ای (در سطح دیپلم) و میزان جذب آنها در بازار کار رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزء تحقیقات کاربردی به حساب می‌آید.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق تمامی فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای خوی (رجایی، سنایی، مختارپور) بین سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۲ بوده است. که مطابق آمار موجود سال ۱۳۸۱ از این سه هنرستان فارغ‌التحصیل شده‌اند و تعداد آنها ۱۳۸۱ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش برای برآورد تعداد افراد نمونه از فرمول زیر استفاده شده است. در این فرمول Z

ضریب اطمینان و S واریانس نمونه $n = \frac{S^2 \times Z^2}{D^2}$ و میزان اشتباه برای بالابردن اعتبار نتایج تحقیق،

ضریب اطمینان ۹۵ درصد و اشتباه مجاز ۵ درصد یا ۱ درصد در نظر گرفته شده است. بنابراین

$$n = \frac{S^2 \times Z^2}{D^2} = \frac{26/87 \times 1/96}{(0/5)} = 210/6 = 211$$

نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای یعنی تقسیم کل جامعه آماری به تفکیک جنسیت، رشته‌های تحصیلی هنرستان‌ها و سنوات تحصیل و انتخاب نمونه‌ها از بین کل کلاس‌ها محدود بوده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شد. ضریب اعتبار آزمون به‌دست آمده از پرسشنامه ۹۹ درصد است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تجزیه و تحلیل داده‌های به‌دست آمده برای تمامی فرضیه‌ها از آزمون خی‌دو و تصحیح یتس برای رد یا تأیید فرضیه‌ها استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

بعد از بررسی فرضیه‌ها نتایج زیر به دست آمد:

۱- بین مدرک تحصیلی فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار رابطه وجود دارد.

۲- بین کیفیت تحصیلی فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار رابطه وجود دارد.

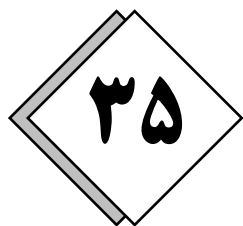
بر اساس نتایج این پژوهش می‌توان گفت از فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، افراد موفق به ادامه تحصیل در مراکز آموزش عالی بیشتر از افراد که موفق به ادامه تحصیل در بازار کار بوده‌اند.

همچنین مشخص شد که رابطه معناداری بین رشته‌های تحصیلی در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و میزان جذب آنها در بازار کار وجود ندارد. این تحقیق روشن کرد که بین کیفیت تحصیلی و

میزان جذب فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در بازار کار رابطه وجود دارد. از آنجا که کیفیت تحصیلی مطلوب بیانگر فراگیری دروس و واحدهای عملی و حرفه‌ای در سطح بالایی است، یکی از پارامترهای مهم برای جذب فارغ‌التحصیلان در بازار کار داشتن مهارت‌های فنی و تئوری در مورد مشاغل و نحوه کارکرد آنهاست.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- به‌کارگیری راهبردهایی در جهت افزایش بهبود کیفیت تحصیلی هنرجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- بهره‌گیری از راهبردهایی تدوین شده برای جذب دانش‌آموزان مستعد دوره راهنمایی بعد از فارغ‌التحصیلی از این دوره برای ممانعت از ادامه تحصیل در رشته‌های تئوری (ریاضی و فیزیک، علوم انسانی، علوم تجربی)؛
- ۳- کوشش در جهت ارتقای مقام و منزلت اجتماعی هنرجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- گزینش هنرجویان بر اساس اولویت دادن به صلاحیت‌های علمی و عملی؛
- ۵- بهبود بخشی کیفیت تدریس در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۶- ایجاد رشته‌های فنی و حرفه‌ای در هنرستان‌های نقاط مختلف کشور؛
- ۷- تأسیس دانشکده‌های فنی و حرفه‌ای متنوع در مناطق گوناگون کشور.



طراحی الگوی انطباق و سازگاری رشته‌های کاردانش با نیازهای بازار کار در

شهر تهران

* پژوهشگر: دکتر مهدی شریعت زاده

* نام ناظر: مهندس عبدالحسین نفیسی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- سازمان آموزش و پرورش شهر تهران

بیان مسئله

شاخه کاردانش الگویی جدید از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است که هدف از طراحی و اجرای آن تربیت فارغ‌التحصیلانی است که بتوانند در تأمین نیروی انسانی مورد نیاز بازار کار در بخش‌های مختلف اقتصادی نقش‌آفرین باشند.

دستیابی به این هدف پیامدهای بسیار مثبتی را می‌تواند به همراه داشته باشد که از آن جمله می‌توان به این موارد اشاره کرد: کاستن از انبوه فارغ التحصیلان بیکار دوره متوسطه، ایجاد اشتغال مفید آنان در بازار کار، ارتقای شأن و منزلت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در جامعه و در نهایت تسریع روند در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور.

با گذشت ۱۲ سال از اجرای آموزش‌های مهارتی کاردانش شواهدی در دست است که نشان می‌دهد که شاخه کاردانش در کشور به اهداف مصوب و مورد نظر در برنامه دست نیافته است و با آن فاصله دارد. از جمله این شواهد می‌توان به مطالعات برزگر (۱۳۸۱) در شهر تهران، جلالی پور در شهرستان‌های استان تهران و لرستانی (۱۳۸۱)، فتح آبادی و حمیدی (۱۳۸۰) در سایر استان‌های کشور اشاره کرد. یافته‌های به دست آمده از مطالعات این پژوهشگران در زمینه اشتغال فارغ التحصیلان شاخه کاردانش نشان می‌دهد که فارغ التحصیلان در حد محدودی جذب بازار کار شده‌اند و بیشتر آنان شاغل نبوده و بخشی از آنان به ادامه تحصیل پرداخته‌اند که در هر دو حالت با اهداف در نظر گرفته شده در برنامه کاردانش، همخوانی لازم را ندارد، زیرا اکثریت افراد موفق نشده‌اند در چرخه اشتغال جایگاهی به دست آورند. از طرف دیگر شواهد و قرائن دیگری نیز موجود است که برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران شاخه کاردانش نیز اشتغال فارغ التحصیلان را در حد مطلوب ارزیابی نمی‌کنند (فانی، ۱۳۸۰).

نتیجه‌ای که از بررسی این شواهد به دست می‌آید نشان می‌دهد که بین برون‌داده‌های رشته‌های مهارتی کاردانش و نیازهای بازار کار در وزارت آموزش و پرورش ارتباط منطقی و نظام اداری برقرار نشده و ادامه این روند، کارایی این آموزش را زیر سؤال برده و بر ابهامات آن افزوده است. به همین جهت سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان آموزش‌های مهارتی کاردانش از جمله در شهر تهران، همواره در صدد بوده‌اند که دور معیوب و روند فعلی حاکم بر اجرای این آموزش‌ها را اصلاح کنند. به همین دلیل با این سؤال‌ها مواجه هستند: چگونه می‌توان بین تأسیس و راه‌اندازی رشته‌های کاردانش و نیازهای بازار کار در سطح شهر تهران ارتباط و سازگاری لازم را به وجود آورد؟ الگو و ساز و کار مناسب در این رابطه چیست؟ این پژوهش به منظور ارائه یک پاسخ منطقی برای سؤال‌های فوق در چارچوب

طراحی و ارائه یک راهنمای عملی برای ایجاد انطباق لازم بین تأسیس و یا توسعه رشته‌های کاردانش با نیازهای بازار کار در شهر تهران صورت می‌پذیرد.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تهیه یک راهنمای عملی برای ایجاد انطباق و سازگاری بیشتر تأسیس یا توسعه رشته‌های مختلف کاردانش با نیازهای بازار کار در شهر تهران.

اهداف جزئی:

۱- بررسی چگونگی و میزان دخالت نیازهای بازار کار در فرایند تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش در شهر تهران؛

۲- بررسی و شناسایی نشانه‌ها و اطلاعات مورد نیاز بازار کار برای تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش در شهر تهران؛

۳- بررسی راه‌های شناسایی و دستیابی و جمع‌آوری اطلاعات مربوط به علائم و نشانه‌های مورد نیاز بازار کار، از سوی برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران کاردانش برای تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش در شهر تهران؛

۴- بررسی و تعیین سازوکارهای دخالت دادن اطلاعات و نشانه‌های مورد نیاز بازار کار در تأسیس و توسعه رشته‌های کاردانش در شهر تهران (طراحی الگو).

سؤال‌های پژوهش

۱- در فرایند تأسیس و یا توسعه رشته‌های کاردانش در شهر تهران، برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران چگونه و تا چه حد نیازهای بازار کار را در نظر می‌گیرند؟

۲- برای تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان چه نشانه‌ها و اطلاعاتی از بازار کار را باید در نظر بگیرد؟

۳- سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان برای تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش، اطلاعات و نشانه‌های مورد نیاز را از چه منابعی و چگونه باید جمع‌آوری کنند؟

۴- مسئولان و متولیان کاردانش برای دخالت دادن اطلاعات مربوط به بازار کار در تأسیس یا توسعه رشته‌های کاردانش از چه ساز و کاری باید استفاده کنند. به عبارت روشن‌تر، اطلاعات بازار کار در تأسیس و توسعه کاردانش چگونه باید تلفیق شود و مورد استفاده قرار گیرد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر که با توجه به ماهیت، سؤال‌های تحقیق و وسعت امکانات اجرایی انتخاب شده، مصاحبه و مطالعه اسناد است.

جامعه آماری

مدیران واحدهای آموزشی شاخه کاردانش و مسئولان کاردانش در سطح منطقه آموزشی، صاحب‌نظران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نمایندگان بخش اشتغال در محدوده جغرافیایی شهر تهران جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند. منابع داده‌ها شامل افراد جامعه آماری یاد شده و اسناد و مدارک علمی مربوط به حوزه مورد مطالعه است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

برای انجام مطالعه حاضر، در مجموع ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شد. این ۱۰۰ نفر از میان مدیران واحدهای آموزشی دولتی شاخه کاردانش، مسئولان شاخه کاردانش مناطق آموزشی تهران و صاحب‌نظران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نمایندگان بخش اشتغال انتخاب شدند. با توجه به ماهیت و هدف تحقیق، آگاهانه از شیوه نمونه‌گیری تصادفی استفاده نشد. در اینجا، هدف، برآورد پارامتر خاصی در باره جامعه آماری نبود، به همین دلیل تلاش شد از افرادی به عنوان منابع داده استفاده شود که نسبت به موضوع آگاهی بیشتری داشتند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار اصلی پژوهش حاضر مصاحبه نیمه‌سازمان‌یافته بود که پژوهشگران طراحی و اجرا کردند. مطالعه اسناد و مدارک نیز روش دیگری از جمع‌آوری اطلاعات پژوهش است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

اطلاعات حاصل از مصاحبه با مجریان برنامه آموزش‌های مهارتی شاخه کاردانش و صاحب‌نظران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نمایندگان بخش اشتغال، بر اساس روش‌های ناظر بر مطالعات کیفی طبقه‌بندی، تلخیص و ترکیب شده در جمع‌بندی و ترکیب یافته‌های کلی پژوهش، همچون اطلاعات حاصل از مصاحبه و اسناد و مدارک علمی مورد تأکید قرار گرفت. برای مثال در باره اینکه چه نشانه‌هایی از بازار کار باید مورد توجه قرار گیرند و در چه مرحله‌ای از تدوین و اجرای برنامه‌ها دخالت داده شوند، اندیشه‌های منعکس شده در منابع مکتوب با نظرات مصاحبه‌شوندگان ترکیب شد. برای انجام چنین ترکیبی مبانی نظری و فایده عملی یافته‌ها در کانون توجه پژوهشگران بود. علاوه بر این، برای ارائه پیشنهاد‌های نهایی از دانش و تجربه تعدادی از صاحب‌نظران آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استفاده شد. بنابراین یافته‌های پژوهش به وسیله منابع مختلف حمایت شده و از روایی قابل قبول برخوردارند.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش نشان داد که اولاً ارتباطی نظام‌دار و مشخص بین اجرای آموزش‌های مهارتی کاردانش در سطح سازمان آموزش و پرورش شهر تهران و نیازهای بازارکار برقرار نیست و سیاست کمیت‌گرایی و پاسخگویی به تقاضای دانش‌آموزان، این امر را به شدت تحت تأثیر قرار داده و آن را به حاشیه رانده است.

برای شناسایی علائم و نشانه‌های بازار کار می‌توان از شاخص‌های جمعیتی، پوشش تحصیلی، اشتغال و بیکاری، تغییرات فناوری و میزان مشارکت بخش خصوصی در اجرای آموزش‌های مهارتی کاردانش استفاده کرد.

برای نحوه دخال‌دادن نشانه‌ها و علائم بازار کار در برنامه‌ریزی که مهم‌ترین و کلیدی‌ترین بخش این پژوهش است، الگویی متشکل از سه گام به این شرح طراحی شد: گام اول، تعیین نسبت دانش‌آموزان ورودی به شاخه کاردانش؛ گام دوم، تعیین رشته‌های مهارتی مورد نیاز کاردانش در شهر تهران؛ و گام سوم، توزیع دانش‌آموزان و رشته‌های مهارتی در مناطق ۱۹ گانه سازمان آموزش و پرورش شهر تهران. در هر گام از شاخص‌ها و نشانه‌های معینی به تناسب ویژگی‌های آن گام می‌توان استفاده کرد.

پیشنهادهای پژوهش

کارآمدی الگو (سازوکار) فعلی نیازمند آن است که اولاً اطلاعات مورد نیاز از منابع معتبر جمع‌آوری شود و تحلیل و کارشناسی درست از آن به‌عمل آید. ثانیاً نتایج حاصل جمع‌بندی و به مرحله اجرا گذاشته شود. در راستای تحقق موارد فوق، پیشنهادهای ذیل ارائه می‌شود:

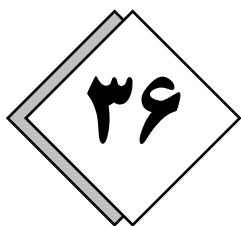
۱- ساز و کار طراحی شده حداقل برای یک یا دو رشته عمده که در آنها حجم دانش‌آموزان نسبت به سایر رشته‌ها بیشتر است، به مورد اجرا گذاشته و بازخورد آن دریافت شود. این بازخوردها خود می‌تواند اطلاعات جدیدی را در دسترس برنامه‌ریزان قرار دهد که به اصلاح و تعدیل شاخص‌ها و تصمیم‌گیری‌ها کمک کند.

۲- سازوکار طراحی شده به‌طور مرتب و با دقت به کار گرفته شود و اطلاعات جمع‌آوری شده به‌صورت سری زمانی در بانک اطلاعات جمع‌آوری شده به کار آید. به این منظور لازم است گروه مطالعاتی باتجربه و متشکل از افراد آشنا به فعالیت‌های پژوهش در سازمان شهر تهران تأسیس شود. دقت و توجه کافی به شکل‌گیری گروه مطالعاتی و توجیه و آموزش مناسب آنان از جمله پیش‌نیازهای مهم موفقیت این گروه خواهد بود.

۳- شورایی متشکل از برنامه‌ریزان و مجریان آموزش‌های مهارتی کاردانش متشکل از معاونت آموزش متوسطه، مسئولان کاردانش، نماینده کارشناسان کاردانش مناطق ۱۹ گانه تهران، نماینده مدیران هنرستان‌های کاردانش و نماینده گروه مطالعاتی در سازمان آموزش و پرورش شهر تهران و نماینده

ادارات کاریابی مستقر در شهر تهران تشکیل شود تا نسبت به راهکارهای ارائه شده از سوی گروه مطالعاتی تصمیم بگیرند و آن را به مرحله اجرا درآورند.

۴- مطالعه جامع‌تری در ارتباط با طراحی ساز و کار نزدیکی آموزش‌های مهارتی کاردانش با نیازهای بازار کار شهر تهران در دستور کار شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش تهران قرار گیرد.



بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان ده رشته پایه آموزش فنی و حرفه‌ای
استان ایلام از سال ۱۳۷۵ تاکنون

* پژوهشگر: عباس شفیعی

* نام ناظر: مهندس عبدالرضا اکبرزاده

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام

بیان مسئله

این طرح که «بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان ۱۰ رشته پایه آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام از سال ۱۳۷۵ تاکنون» نام دارد می‌کوشد تا مشخص کند چند درصد از فارغ التحصیلان این رشته‌ها وارد بازار کار شده‌اند. به عبارت دیگر می‌خواهیم بدانیم از سال ۱۳۷۵ تاکنون چند درصد از فارغ التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای (ده رشته مورد نظر) جذب بازار کار شده‌اند و عوامل مؤثر بر اکتساب یک شغل بدون تصدی آنها چه بوده است؟

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان ۱۰ رشته پایه آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام از سال ۱۳۷۵ تاکنون.

اهداف اختصاصی

- ۱- تعیین وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان ده رشته مورد نظر؛
- ۲- تعیین رشته آموزشی موفق در اشتغال فارغ‌التحصیلان؛
- ۳- تعیین شهرستان موفق در ایجاد اشتغال برای فارغ‌التحصیلان؛
- ۴- تعیین اینکه کدام جنس در دستیابی به اشتغال مرتبط، موفقیت بیشتری داشته است.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- چند درصد از فارغ‌التحصیلان رشته‌های مورد نظر در سطح استان مشغول به کار شده‌اند؟
- ۲- کدام رشته آموزشی در بین فارغ‌التحصیلان در دستیابی آنها به اشتغال مرتبط موفقیت داشته است؟
- ۳- کدام شهرستان از نظر اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای موفقیت بیشتری داشته است؟
- ۴- از لحاظ جنسیت، کدام دسته از فارغ‌التحصیلان آموزش دیده در سطح استان بیشتر مشغول به کار مرتبط شده‌اند؟
- ۵- فارغ‌التحصیلان چه سالی بیشتر جذب بازار کار شده‌اند؟

روش پژوهش

این تحقیق بر اساس هدف از نوع تحقیقات کاربردی و بر اساس طرح تحقیق از نوع تحقیقات توصیفی و به روش پیمایشی اجرا شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل تمام فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای استان ایلام از سال ۱۳۷۵ تاکنون است که در سنین ۲۱ سال و بالاتر قرار دارند. در این پژوهش فارغ‌التحصیلان رشته‌های رایانه، جوشکاری، اتومکانیک، خیاطی، معرق و عروسک‌دوزی (صنایع دستی)، تراشکاری، برق ساختمان، نقشه‌کشی ساختمان، ماشین‌آلات کشاورزی و لوله‌کشی و نصب لوازم بهداشتی که مدنظر اداره کل فنی و حرفه‌ای استان ایلام بوده‌اند مورد بررسی قرار گرفته‌اند. افراد جامعه آماری این تحقیق ۱۳۱۲۲ نفر بوده‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

برای برآورد حجم نمونه از فرمول نمونه‌گیری کوکران استفاده شده است. در این پژوهش برای بالابردن دقت نمونه‌گیری، تعداد نمونه‌ها به ۴۰۰ نفر افزایش یافته است و برای هر رشته ۴۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در روش میدانی با توجه به موضوع پژوهش از تکنیک پرسشنامه به همراه مصاحبه حضوری برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق با استفاده از آمار توصیفی از قبیل توزیع فراوانی و درصد، تشکیل جداول توزیع فراوانی و تهیه نمودارهای مربوط به توصیف و بیان اطلاعات به‌دست آمده پرداخته شده است. در بخش آمار استنباطی و آزمون فرضیات برای آزمون وجود رابطه بین متغیرهای پژوهش از آزمون معناداری χ^2 (کای اسکویر) استفاده شده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS بوده است.

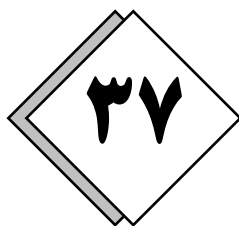
یافته‌های پژوهش

۱- از مجموع افراد نمونه ۵۴ درصد بیکار (غیر شاغل) ۱۸ درصد شاغل در رشته آموزش فنی و حرفه‌ای و ۲۸ درصد در رشته‌های غیر از رشته آموزشی خود مشغول به کار شده‌اند.

- ۲- شهرستان موفق در جذب فارغ‌التحصیلان در رشته آموزشی خودشان از شهرستان دره‌شهر (با ۲۶ درصد) بوده که بالاترین میزان موفقیت را به خود اختصاص داده است و بعد از آن شهرستان‌های ایوان با ۲۳ درصد و ایلام با ۲۲ درصد، در رده‌های بعدی قرار دارند.
- ۳- فارغ‌التحصیلان سال ۸۱ بیشتر از سال‌های دیگر جذب بازار کار شده‌اند (۲۸ درصد فارغ‌التحصیلان).
- ۴- بین درجه مهارت و اشتغال در رشته فنی و حرفه‌ای رابطه وجود دارد، یعنی افرادی که دارای درجه مهارت بالاتری (درجه ۱) هستند بهتر جذب بازار کار شده‌اند.
- ۵- یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که افراد دارای سطح تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر کمتر در رشته‌های فنی و حرفه‌ای مشغول به کار شده‌اند.
- ۶- ۴۷ درصد از مجموع افرادی که در رشته خود مشغول به کار نشده‌اند یا بیکارند، دلیل این امر را نداشتن سرمایه کار عنوان کرده‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با توجه به این که ۹۴ درصد فارغ‌التحصیلان دارای مهارت درجه ۲ هستند پیشنهاد می‌شود برای برخی از رشته‌ها مهارت درجه ۱ در مرکز استان راه‌اندازی شود.
- ۲- بر اساس طرح جامع، نیازهای بخش‌های مختلف به رشته‌های فنی و حرفه‌ای مشخص شود.
- ۳- با توجه به اینکه حدود نیمی از فارغ‌التحصیلان بیکار (۴۷ درصد آنها) نداشتن سرمایه کار را دلیل بیکاری عنوان کرده‌اند، پیشنهاد می‌شود وام اشتغال با مبلغ مناسب در اختیار آنها قرار گیرد.
- ۴- با توجه به اینکه ۲۴ درصد از افرادی که بیکارند در غیر از رشته آموزشی خود مشغول به کار شده‌اند، پیشنهاد می‌شود رشته‌هایی در استان ایلام آموزش داده شوند که بازار کار برای آنها فراهم است.
- ۵- پیشنهاد می‌شود شرکت‌های تعاونی برای بازاریابی و فروش محصولات تولیدی تشکیل شوند.
- ۶- پیشنهاد می‌شود در سازمان فنی و حرفه‌ای سیستم جامعی طراحی شود تا اطلاعات فارغ‌التحصیلان در موقع لزوم در دسترس و باشد.



بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش استان خراسان و شهر مشهد

* پژوهشگر: نادر عطاریان - مهدی محتشمی پور

* ناظر: ابوالقاسم حسینیون

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان

بیان مسئله

آموزش نیروی انسانی ماهر و متخصص از ضروریات رشد و توسعه هر کشور و از محورهای اساسی برنامه توسعه به حساب می‌آید، زیرا بدین وسیله می‌توان در جهت شناخت، جذب و انطباق تکنولوژی‌های وارداتی اقدام کرد و زمینه‌های لازم برای فعالیت‌های تحقیق و توسعه تکنولوژی‌های نو و صنعتی را فراهم ساخت. از این رو هدف مهم در سیاست‌گذاری‌های آموزشی و اقتصادی دست یافتن به شرایط مطلوب فوق است. لذا آموزش و پرورش علاوه بر آموزش، وظیفه آماده‌سازی نسل جوان را برای

اداره فردای جامعه بر عهده دارد. بر این اساس پروراندن انسان‌های کاردان، ماهر و متخصص با وجود نظرها و گرایش‌های همسو با جامعه و اقتصاد کشور از کارکردهای بنیادین این نهاد به حساب می‌آید. علاوه بر این، مجموعه تحولات و تغییرات تکنولوژیک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بین‌المللی و داخلی سال‌های اخیر، آثار و تبعات بسیاری را در امور اقتصادی، اجتماعی از جامعه ایران بر جای گذاشته است و مسائل و مشکلات خاصی را به وجود آورده است که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به موضوع مهم کار و اشتغال در جامعه اشاره کرد. این موضوع از آنچنان اهمیت و حساسیتی برخوردار است که هم در طرح ساماندهی اقتصادی و سومین برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی و محوری ذکر شده و هم در برنامه‌ریزی‌های مزبور در قوانین بودجه ۱۳۷۹ کشور توجهات محوری خاصی به کنترل این معضل اجتماعی و تأمین اشتغال برای فارغ‌التحصیلان شده است. سرانجام در این جهت تغییر نظام آموزشی به لحاظ کاستی‌های فراوان در زمینه‌های مذکور صورت گرفت.

در این راستا نظام آموزشی در سال تحصیلی ۷۱-۷۲ با ویژگی‌ها و ساختار جدید به اجرا درآمد که یکی از ویژگی‌های بارز آن تقویت و توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. این نظام شامل شاخه‌های جدید آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای و کاردانش است. اصولاً هدف اساسی شاخه کاردانش تبدیل مدرک‌گرایی به مهارت‌گرایی در جامعه است، چون جامعه آینده متعلق به افراد دارای مهارت است تا مدرک. امروزه بیکاری افراد تحصیل کرده و دارای مدرک از جمله مسائل مهمی است که در اکثر کشورهای توسعه‌یافته وجود دارد، لذا مسئولان درصدد یافتن راه‌حل این مشکل هستند و انجام مطالعات لازم و ارائه راهکارهای کارآمد برای اشتغال فارغ‌التحصیلان ضروری است. یکی از راهکارهای پیشنهادی در جهت ارتقای سطح کمی و کیفی برنامه‌های آموزش در مدارس، برنامه‌ریزی و مشخص کردن اولویت‌ها در مسائل آموزشی با عنایت به نیازهای جامعه و علائق دانش‌آموزان است که در این راستا مسئله اساسی پژوهش به بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح شهر و شهرهای مختلف استان خراسان برحسب زمینه تحصیلی، شاخه تحصیلی، رشته تحصیلی، وضعیت ادامه تحصیل و اقدامات انجام شده به منظور یافتن کار و ... است.

اهداف پژوهش

اهداف کلی

- الف) بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان؛
ب) بررسی ویژگی دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان از نظر پیشینه، وضعیت تحصیلی و خانوادگی.

اهداف جزئی

- ۱- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب شهر محل اخذ دیپلم؛
- ۲- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب جنس و شهر محل اخذ دیپلم؛
- ۳- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب زمینه تحصیلی؛
- ۴- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب زمینه شغلی و شهر محل اخذ دیپلم؛
- ۵- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب رشته تحصیلی؛
- ۶- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب سال فارغ‌التحصیلی؛
- ۷- بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان برحسب ارتباط با رشته تحصیلی؛
- ۸- بررسی اقدامات انجام شده از سوی دانش‌آموختگان کاردانش به منظور کسب شغل در سطح استان خراسان بر حسب جنس و شهر محل اخذ دیپلم.

سؤال‌های پژوهش

الف) وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان چگونه است؟

ب) دانش‌آموختگان کاردانش در سطح استان خراسان از نظر ویژگی‌های پیشینه‌ای، تحصیلی و خانوادگی چگونه‌اند؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نوع تحلیل ثانویه است که در آن دو پژوهش «بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش» در سطح شهر و سایر شهرستان‌های استان خراسان بررسی می‌شود. این تحقیق در سطح توصیف و طبقه‌بندی است که به بررسی و مقایسه وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش (به تفکیک جنس، رشته تحصیلی و ...) در شهرهای مختلف استان خراسان می‌پردازد و مسئله تبیین نمی‌کند.

جامعه آماری

در پژوهش حاضر جامعه آماری شامل ۵۳۳۴ نفر دانش‌آموخته شاخه تحصیلی کاردانش شهر و شهرستان‌های استان خراسان از اولین دوره فارغ‌التحصیلی از سال ۷۴-۱۳۷۳ تا سال ۸۸-۱۳۷۷ است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در پژوهش حاضر جامعه نمونه شامل ۷۵۹ دانش‌آموخته شاخه تحصیلی کاردانش است که ۵۴/۸ درصد آنها دختر (۴۱۶ نفر) و ۴۵/۲ درصد آنها پسر (۳۴۳ نفر) هستند.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

با توجه به روش تحقیق «تحلیل ثانویه» از روش‌های آمار توصیفی شامل تهیه جداول فراوانی، جدول دو بعدی و سه بعدی استفاده می‌شود و برای بررسی رابطه بین متغیرها با توجه به اینکه بیشتر

متغیرهای مورد بررسی در دو تحقیق قبلی در سطح سنجش اسمی یا رتبه‌ای قرار دارند از آزمون مجذور کای استفاده شده است. ضریب پایایی از طریق آزمون به میزان ۸۴ درصد به دست آمده است.

یافته‌های پژوهش

دانش‌آموختگان دختر با ۵۴/۸ درصد بیش از پسران هستند. بیشترین فراوانی دانش‌آموختگان برحسب شهر به ترتیب به مشهد با ۵۱/۴ درصد، سبزوار با ۱۰/۷ درصد، نیشابور با ۹/۶ درصد، بیرجند با ۷/۹ درصد، بجنورد با ۷/۵ درصد، گناباد با ۷/۲ درصد و تربت حیدریه با ۵/۱۷ درصد تعلق دارد. بیشترین فراوانی دانش‌آموختگان در زمینه صنعت با ۸۲ درصد است. بیشترین فراوانی به شاخه‌های تحصیلی برق با ۳۳/۲ درصد و پوشاک با ۲۴/۲ درصد تعلق دارد و کمترین فراوانی‌ها به شاخه‌های کشاورزی و دامپروری با ۰/۴ درصد و صنایع دستی با ۳/۶ درصد و مدیریت خانواده با ۳/۷ درصد بیشترین فراوانی دانش‌آموختگان در رشته‌های کامپیوتر با ۲۱/۲ درصد و خیاطی با ۲۴/۲ درصد و کمترین آن به رشته‌های نقشه‌برداری با ۱ درصد و صنایع فلزی با ۰/۴ درصد تعلق دارد. بیشترین فراوانی معدل در بین دانش‌آموختگان بین ۱۴ تا ۱۶ و ۱۲ تا ۱۴ نمره است. بیشترین فراوانی فارغ‌التحصیلان به سال‌های تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ با ۴۰/۳ درصد و ۷۸-۱۳۷۷ با ۳۰/۱۶ درصد تعلق دارد. از کل دانش‌آموختگان فقط ۵۲/۷ درصد ادامه تحصیل داده‌اند که از این تعداد ۷۳/۸ درصد شهرستانی هستند. فقط حدود ۴۰ درصد دانش‌آموختگان علاوه بر آموزش رسمی، آموزش‌های جنبی داشته‌اند. درصد ناچیزی از دانش‌آموختگان در دوره‌های فنی و حرفه‌ای شرکت کرده‌اند. حدود ۸۱/۵ درصد از دانش‌آموختگان پس از فارغ‌التحصیلی تا ۱۰ ماه برای شغل انتظار کشیده‌اند. از میان ۱۸۴ دانش‌آموخته شاغل که در ارتباط با رشته تحصیلی خود مشغول به کارند بیشترین فراوانی به شهرستان‌های استان از قبیل تربت حیدریه با ۷۱/۴ درصد و گناباد با ۶۶/۷ درصد و مشهد با ۶۲ درصد تعلق دارد و کمترین فراوانی مربوط به نیشابور با ۳۷/۵ درصد است. به علاوه در بین دانش‌آموختگان شاغل، دختران بیش از پسران در ارتباط با رشته تحصیلی خود مشغول به کارند. بیشترین فراوانی شاغلان در رشته‌های صنایع دستی با ۸۵ درصد، حسابداری با ۷۵ درصد و خیاطی با ۷۰/۳ درصد است و کمترین فراوانی به رشته‌های تأسیسات با ۳۳/۳ درصد و الکتروتکنیک با ۳۹/۳ درصد تعلق دارد. از

لحاظ وضعیت اشتغال، بیشترین فراوانی در بین دانش‌آموختگان به غیر شاغلان با ۵۱/۲ درصد اختصاص می‌یابد. همچنین بیشترین فراوانی در حال تحصیل به سبزواری با ۴۲ درصد و تربت حیدریه با ۲۷/۹ درصد تعلق می‌یابد و بیشترین فراوانی غیر شاغلان، نیز به بجنورد، بیرجند و گناباد اختصاص دارد.

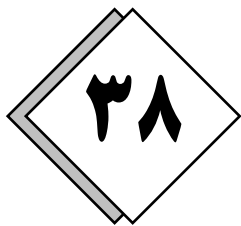
در بررسی وضعیت اشتغال برحسب جنس در استان، دانش‌آموختگان پسر بیش از دختران شاغل و در حال تحصیل‌اند. اما در بررسی وضعیت اشتغال برحسب زمینه، صنعت با ۵۲/۷ درصد بیش از خدمات و کشاورزی دانش‌آموخته غیر شاغل داشته است. زمینه کشاورزی نیز بیش از خدمات و صنعت دانش‌آموخته در حال تحصیل دارد. اما دانش‌آموختگان شاغل در زمینه صنعت با ۲۴/۸ درصد و خدمات با ۲۲/۳ درصد بیش از زمینه کشاورزی با ۱۴/۳ درصد هستند. در بررسی وضعیت اشتغال برحسب شهر و زمینه تحصیلی، مشهد با ۲۸/۱ درصد شاغل و ۲۴/۴ درصد در حال تحصیل و ۴۹/۵ درصد غیر شاغل در زمینه صنعت بیش از سایر شهرستان‌های استان است. در زمینه خدمات نیز وضعیت اشتغال در مرکز استان بهتر از شهرستان‌های آن است. در بررسی وضعیت اشتغال برحسب شاخه تحصیلی، شاغلان شاخه تحصیلی مکانیک با ۳۷/۵ درصد، برق با ۲۶/۶ درصد و صنایع دستی با ۲۶ درصد بیش از سایر شاخه‌های تحصیلی هستند. در بررسی دانش‌آموختگان در حال تحصیل، شاخه تحصیلی امور مالی و اداری با ۳۶/۳ درصد و عمران و برق با هریک ۳۴/۴ درصد بیش از سایر شاخه‌ها هستند. همچنین غیر شاغلان نیز در شاخه‌های تحصیلی مدیریت خانواده با ۶۷/۹ درصد، صنایع دستی با ۶۶/۷ درصد و پوشاک با ۶۴/۷ درصد بیشترند. افراد در حال تحصیل نیز در بین شاخه‌های تحصیلی برق با ۴۲/۹ درصد، مکانیک با ۵۰/۵ درصد و عمران با ۵۴/۱ درصد بیش از سایر شاخه‌هاست. با بررسی اشتغال دانش‌آموختگان برحسب رشته‌های تحصیلی، بیشترین شاغلان به رشته‌های امور اداری و مالی با ۵۸/۷ درصد و تأسیسات با ۵۴/۵ درصد تعلق دارند. بیشترین افراد در حال تحصیل نیز در رشته‌های امور مالی با ۳۸/۹ درصد و کامپیوتر با ۳۴/۲ درصد قرار دارند بیشترین درصد غیر شاغلان نیز به رشته‌های صنایع فلزی با ۱۰۰ درصد، الکترونیک با ۷۲ درصد، مدیریت خانواده با ۶۷/۹ درصد، صنایع چوب و فرش با ۶۶/۷ درصد و ... تعلق دارد. در بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان برحسب سال فارغ‌التحصیلی، بیشترین درصد شاغلان به سال تحصیلی ۷۵-۱۳۷۴ با ۴۸/۶ درصد و سال تحصیلی

۷۶-۱۳۷۵ با ۳۱/۳ درصد تعلق دارد. بیشترین افراد در حال تحصیل نیز به سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ با ۲۹/۷ درصد و سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۸ با ۲۶/۳ درصد اختصاص می‌یابد. بیشترین درصد غیر شاغلان به سال تحصیلی ۷۷-۱۳۷۶ با ۱۶/۶ درصد و ۷۸-۱۳۷۷ با ۱۵ درصد تعلق می‌گیرد. همچنین بیشترین فراوانی اقداماتی که از سوی دانش‌آموختگان برای کسب شغل انجام شده است به طور کلی از طریق آشنایان با ۱۷۹ مورد، سپس مراجعه به محل کار «کارخانجات و ادارات» با ۱۵۳ مورد و کمترین فراوانی نیز به سرمایه‌گذاری شخصی با ۵۰ مورد تعلق دارد. برحسب شهر محل اخذ دیپلم نیز بیشترین فراوانی اقدامات انجام شده در شهر مشهد به آشنایان و روابط با ۱۵۵ مورد و مراجعه به محل کار با ۱۲۰ مورد تعلق دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- شناسایی و ترمیم نقاط ضعف مراکز کارایی در جهت ایجاد زمینه اشتغال بهینه فارغ‌التحصیلان؛
- ۲- امکان‌سنجی بازار کار در شهرهای استان و تقویت و گسترش رشته‌های شاخه‌کاردانش بر اساس نیازهای هر شهر؛
- ۳- توجه به رشته‌هایی که فرصت اشتغال بیشتری در سطح شهرهای استان خراسان داشته‌اند همچون رشته‌های مکانیک و فرش و ...؛
- ۴- بازنگری و تجدیدنظر در فهرست مطالب درسی شاخه‌کاردانش به منظور حذف واحدهای اضافی و جایگزین کردن واحدهای مرتبط با رشته تحصیلی کاردانش در جهت کارایی بیشتر و پذیرش این رشته در جامعه؛
- ۵- ارائه آموزش‌های متناسب و مرتبط با نیازهای شغلی با توجه به مسائل بخش‌های مختلف اقتصادی به‌ویژه صنعت؛
- ۶- تربیت نیروها به‌گونه‌ای که از لحاظ کیفی مهارت‌های لازم را در آنان ایجاد کنند؛
- ۷- کارآموزی دانش‌آموزان در مراکز اقتصادی و صنعتی و جدی گرفتن آن از سوی دست‌اندرکاران (حتی اعطای پاداش در قبال کسب مهارت بالاتر از انتظار)؛

- ۸- هماهنگی بیشتر با ادارات و سازمان‌ها برای پذیرش فارغ‌التحصیلان دیپلمه‌کار دانش در آزمون‌های استخدامی مربوط؛
- ۹- ایجاد رابطه قبلی بین نظام آموزشی و بخش‌های صنعتی و سرمایه‌داری و ارتباطات بلندمدت با این نظام برای تأمین نیروی انسانی مورد نیاز مراکز اقتصادی؛
- ۱۰- توجه به سرمایه‌گذاری شخصی به عنوان اولین راه اشتغال دانش‌آموختگان؛
- ۱۱- افزایش استانداردها در کارگاه‌های آموزشی و افزایش ساعات کار عملی و مهارت‌آموزی؛
- ۱۲- گسترش امکانات ادامه تحصیل و افزایش رتبه علمی در شاخه‌های تحصیلی کار دانش؛
- ۱۳- موظف کردن سازمان‌های دولتی یا خصوصی برای جذب نیروهای مورد نیاز خود از میان دانش‌آموختگان این شاخه تحصیلی.



بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آماده به کار آموزش دیده مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه در سال‌های ۸۱ تا ۸۳

* پژوهشگر: هوشنگ علی زاده

* نام ناظر: سید عبدالله خاوری

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران

بیان مسئله

موضوع اصلی تحقیق حاضر، بیان اهمیت آموزش فنی و حرفه‌ای برای دسترسی راحت به شغل است. فراهم‌سازی زمینه‌های شغلی برای افراد جامعه آموزش و پرورش همگانی و تأمین ابزار و منابع، برای ارتقای فرهنگی و تربیت نیروی انسانی متخصص از وظایف دولت است. پس ضروری است کلیه کارآموزان خدمت کرده که آماده ورود به بازار کارند مورد مطالعه قرار گیرند تا مشخص شود که چه تعداد از این افراد توانسته‌اند با استفاده از مهارت کسب شده به شغل دست پیدا کنند.

در سال‌های اخیر سعی بر آن بود تا با ارتقای جایگاه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح کشور و با وارد کردن بخش صنعت به بحث فراگیر مهارت‌آموزی، زمینه‌سازی برای احساس مالکیت بنگاه‌های اقتصادی در این عرصه و به‌طور کلی تغییر دیدگاه جامعه و دولت نسبت به مهارت‌آموزی و پافشاری بر اصل انکارناپذیر مهارت در پیشرفت، توسعه و آبادانی ایران به عنوان هدفی استراتژیک و بلندمدت مطرح شود و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به جایگاه اصلی آن هدایت شود. بر این اساس می‌توان پیش‌بینی کرد که فصلی نو در حوزه مهارت‌آموزی گشوده شود و در عین حال نباید تردید کرد که تحقق عملی هرگونه تحولی در این حوزه بستگی مستقیم به تحول عمل تمامی دست‌اندرکاران آن در سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و مراکز تابعه در استان‌ها دارد. به اعتقاد یکی از دست‌اندرکاران آموزش فنی و حرفه‌ای، تأثیر عوامل مهارت‌آموزی افراد در جامعه تاکنون به روشنی بیان نشده است در حالی‌که تعداد زیادی از شغل‌های موجود در بخش‌های مختلف بازار کار را آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای اشغال کرده‌اند، لیکن تعداد افرادی که در آموزش فنی و حرفه‌ای شهرستان سوادکوه آموزش دیده‌اند و راهی بازار کار شده‌اند تاکنون بررسی نشده‌اند. امید است نتایج روشن در این بخش ارائه شود.

اهداف پژوهش

اهداف عمده تحقیق

- ۱- بررسی تأثیرگذاری آموزش مهارت از سوی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرستان سوادکوه بر وضعیت اشتغال جوانان این شهرستان؛
- ۲- بررسی اهمیت و ضرورت برگزاری آموزش مهارت از سوی مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای بر اشتغال‌زایی و موفقیت شغلی مهارت‌یافتگان؛
- ۳- بهبود وضعیت برنامه آموزشی مراکز آموزشی مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا آموزش دیدگان مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه جذب بازار کار شده‌اند؟
- ۲- آیا آموزش دیدگان مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای در رشته تخصصی خود جذب شده‌اند؟
- ۳- آیا آموزش دیدگان مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای در شهرستان سوادکوه جذب بازار کار شده‌اند؟
- ۴- آیا آموزش دیدگان مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای در خارج از شهرستان سوادکوه جذب بازار کار شده‌اند؟
- ۵- میزان جذب مهارت‌آموختگان مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه در بخش‌های صنعت و خدمات چگونه است؟
- ۶- در صورت جذب آموزش‌دیدگان، مهم‌ترین عوامل مؤثر در جذب چه بوده است؟
- ۷- در صورت جذب نشدن آموزش‌دیدگان، مهم‌ترین موانع تأثیرگذار چه بوده است؟

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به موضوع و اهداف، تحقیق توصیفی از نوع زمینه‌یابی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق را کلیه کارآموزان آماده به کار آموزش دیده مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه در سال‌های ۸۱ و ۸۳ تشکیل می‌دهند که تعداد آنها ۱۱۷ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، نمونه آماری تعیین شد. بر اساس جدول حجم نمونه کرجسی و مورگان حجم نمونه مشخص شده است. تعداد نمونه آماری ۶۵ نفر است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در انجام این تحقیق از ابزارهایی مانند پرسشنامه با سؤال‌های بازپاسخ و بسته‌پاسخ استفاده شده است. همچنین از اطلاعات و ابزار موجود در مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در بخش توصیفی از دسته‌بندی نمرات، رسم نمودارها و محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی از جمله میانگین و واریانس استفاده شده است.

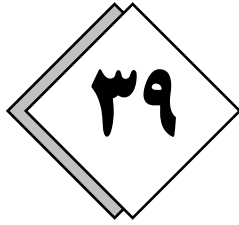
یافته‌های پژوهش

- ۱- نتایج تحقیق نشان می‌دهد که ۶۳/۰۸ درصد آموزش‌دیدگان شاغل و ۳۶/۶۲ درصد بیکارند.
- ۲- جذب آموزش دیدگان در بخش خصوصی ۷۵/۶۱ درصد، در بخش دولتی ۱۴/۶۳ درصد، در بخش خود اشتغالی ۹/۷۶ درصد و در بخش تعاونی‌ها هیچ شاغلی نداشته است.
- ۳- میزان اشتغال در بخش صنعت ۶۰/۹۷ درصد، در خدمات ۳۱/۷۱ درصد و در کشاورزی ۷/۳۲ درصد است.
- ۴- ۵۶/۱ درصد شاغلان در رشته تخصصی خود مشغول به کارنیستند و بقیه یعنی ۴۳/۹ درصد در رشته تخصصی خود شاغل‌اند.
- ۵- ۶۳/۴۱ درصد شاغلان برای کسب شغل از شهرستان سوادکوه مهاجرت کرده و ۳۶/۵۹ درصد آنان در شهرستان سوادکوه موفق به کسب شغل شده‌اند.
- ۶- در دیدگاه پاسخگویان نبودن مجامع فنی و صنعتی و درآمد پایین شغل‌های موجود و همچنین ظرفیت پایین جذب نیرو در مؤسسات موجود در شهرستان سوادکوه موجب شاغل نشدن آنان در شهرستان شده است.
- ۷- ۵۶/۱ درصد شاغلان در استان مازندران فعالیت دارند.
- ۸- مهارت افراد تأثیر بسزایی در اشتغال آنان در استان مازندران داشته است.
- ۹- نداشتن رابطه مؤثر با کارفرما عامل مهمی در شاغل نبودن افراد بوده است.
- ۱۰- ۶۰ درصد افراد معتقدند که در صورت مهیا بودن سایر شرایط می‌توانند خود اشتغالی ایجاد کنند.

۱۱- از نظر آنان محتوای رشته‌های آموزشی با نیاز بازار کار از ارتباط قابل قبولی برخوردار است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- فراهم آوردن زمینه‌های مناسب شغلی در شهرستان سوادکوه و استان مازندران برای جلوگیری از مهاجرت ناخواسته کارآموزان؛
- ۲- تشویق و هدایت تعاونی‌ها برای جذب آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای
- ۳- شناساندن اهداف آموزش فنی و حرفه‌ای به دست‌اندرکاران بخش کشاورزی برای به‌کارگیری تخصص‌های افراد آموزش دیده فنی و حرفه‌ای؛
- ۴- آموزش رشته‌های آموزشی مبتنی بر نیاز بازار کار؛
- ۵- بهبود حقوق و مزایای کارگران دارای تخصص آموزش فنی و حرفه‌ای در مؤسسات و شرکت‌های موجود در شهرستان سوادکوه و استان مازندران؛
- ۶- فرهنگ‌سازی در بازار کار برای حذف روابط و جایگزینی ضوابط برای پذیرش کارگران؛
- ۷- ایجاد انگیزه در آموزش‌دیدگان برای ایجاد کارگاه‌های کوچک اقتصادی از طریق در اختیار قرار دادن مکان و سرمایه مناسب؛
- ۸- تشویق و ترغیب شرکت‌ها، کارخانجات و مؤسسات مبنی بر استفاده از دانش فنی و عملی آموزش‌دیدگان؛
- ۹- ایجاد بستر مناسب در آموزش فنی و حرفه‌ای برای جذب دارندگان سوابق تجربی به منظور افزایش دانش فنی و مهارت تکمیلی.



نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه کارآفرینی

* پژوهشگر: علی عظیمی چترق

* نام ناظر: دکتر ارژنگ صادقی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان
آذربایجان شرقی

بیان مسئله

آنچه واقعیت دارد و مسئولان و متولیان توسعه اقتصادی کشور کتمان نمی‌کنند، این است که در کشور ما اقدامات اساسی، جدی و قابل توجهی در راستای بهره‌مندی از این عامل مهم و اساسی در فرایند توسعه اقتصادی انجام نگرفته است و اگر چه حرکت‌های پراکنده‌ای در این زمینه آغاز شده است، اما عموماً فرهنگ کلان کشورمان با فرهنگ کارآفرینی نامأنوس است و الگوی پایداری در راستای توسعه کارآفرینی تدوین نشده است. به نظر می‌رسد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور در موقعیتی قرار گرفته است که می‌تواند برای تعیین سیاست و طراحی برنامه‌ها با هدف پرورش، تشویق و ترویج کارآفرینی گام‌های اساسی بردارد. امروزه تجربیات فراوانی در سراسر دنیا در ارتباط با طراحی برنامه‌ها،

تدوین سیاست‌ها و راهبردها، ارتقای و ایجاد انگیزش و کمک به کارآفرینی از طریق ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای وجود دارد که می‌توان از طریق مطالعه تطبیقی از تجربیات به‌دست‌آمده استفاده کرد. آموزش‌های فنی و حرفه‌ای تا چه حد در توسعه و ترویج کارآفرینی در استان نقش داشته است و مشکلات و محدودیت‌های عمده موجود در این زمینه کدام‌اند؟ اصولاً چگونه می‌توان از طریق ارتقای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارآفرینی در استان را توسعه داد؟ این سؤال‌ها از چالش‌های اساسی پژوهش حاضر به حساب می‌آیند.

اهداف پژوهش

هدف اصلی: بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه و ترویج کارآفرینی در سطح استان.

اهداف جزئی:

- ۱- شناخت مفاهیم و الگوهای نظری و عملی توسعه کارآفرینی؛
- ۲- شناخت الگوها و مدل‌های نظری و عملی توسعه کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- مطالعه جایگاه بالقوه و بالفعل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان در توسعه و ترویج کارآفرینی در سطح استان؛
- ۴- مطالعه میزان نقش و مساعدت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان در ترویج و پرورش کارآفرینان؛
- ۵- بررسی تجارب سایر کشورها در توسعه و ترویج کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۶- شناسایی مشکلات و تنگناهای موجود در فرایند توسعه و ترویج کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطح استان؛
- ۷- طراحی مدل و الگوی مناسب و ارائه پیشنهادها و عملی و اجرایی در راستای توسعه و ترویج کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سطح استان.

سؤال‌های پژوهش

سؤال اصلی تحقیق عبارت‌است از: «نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه و ترویج کارآفرینی در سطح استان چیست؟»

در راستای سؤال اصلی تحقیق، سؤال‌های فرعی پژوهش به شرح زیر مطرح می‌شود:

۱- مفاهیم و الگوهای نظری و عملی توسعه کارآفرینی به طور اعم و توسعه کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کدام‌اند؟

۲- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای در راستای توسعه کارآفرینی در سطح استان چه نقش و وظیفه‌ای را می‌تواند ایفا کند؟

۳- عملکرد بالفعل سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان در توسعه و ترویج کارآفرینی در سطح استان چگونه بوده است؟

۴- تجارب سایر کشورها در توسعه و پرورش کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای چیست؟

۵- مشکلات و تنگناهای اساسی موجود در فرایند توسعه کارآفرینی از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کدام‌اند؟

۶- چگونه می‌توان از طریق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارآفرینی را در سطح استان توسعه و ترویج داد؟ و الگوی مناسب توسعه کارآفرینی از این طریق کدام است؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع تحقیق کاربردی و توسعه‌ای و به لحاظ روش و طرح تحقیق از نوع تحقیقات میدانی است.

جامعه آماری

تعداد ۶۵۵۳ نفر آموزش‌دیده در ۴۲ حرفه آموزشی، جامعه آماری را تشکیل می‌دهند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده تصادفی استفاده شده است. حجم نمونه آماری آموزش‌دیدگان ۳۶۳ نفر و حجم نمونه آماری افراد در حین فرایند آموزش ۹۵ نفر است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

داده‌های مورد نیاز تحقیق بر اساس ماهیت سؤال‌ها از طریق مطالعه کتابخانه‌ای، مصاحبه، پرسشنامه و مطالعه اسناد و مدارک جمع‌آوری شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل‌های آماری روی داده‌های جمع‌آوری شده در دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی ارائه شده است. روش‌های آمار استنباطی به‌کاررفته در پژوهش حاضر با توجه به ماهیت سؤال‌ها و اهداف تحقیق آزمون t استیودنت یک نمونه‌ای، آزمون t دو نمونه‌ای، آزمون آنالیز واریانس (F) و آزمون‌های کروسکال والیس و ویلکسون است. همچنین از آزمون X^2 برای تحلیل داده‌های مربوط به دو متغیر اسمی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

- ۱- نتایج مطالعات تئوریک در حوزه موضوع تحقیق (کارآفرینی) نشان داد که کارآفرینی دارای یک تعریف قطعی و مشخص نیست و درک کامل آن نیازمند داشتن یک دیدگاه بین رشته‌ای است.
- ۲- نزدیک به ۶۲ درصد از افراد مطالعه شده از یک شغل، حرفه یا کسب و کار برخوردار نیستند و عملاً به عنوان نیروی بیکار تلقی می‌شوند.
- ۳- اکثریت آزمودنی‌ها (۷۴ درصد) اذعان کرده‌اند که مشاغل یا حرف کنونی آنها مرتبط با آموزش کسب شده در مراکز فنی و حرفه‌ای است.
- ۴- نتایج نشان داد که عمدتاً از بین ۱۵ عامل مورد نظر گروه پژوهش، ۵ عامل مانع مهم و اساسی موجود در مسیر گرایش افراد به سوی کارآفرینی است که عبارت‌اند از: نبود آموزش‌های کارآفرینی و

آشنا نبودن افراد با فرایند و نحوه تأسیس و راه‌اندازی - کمبود سرمایه اولیه و مشکلات غالب بودن رویکرد مبتنی بر استخدام و کاریابی- آشنایی و دسترسی نداشتن به الگوهای موفق - کمبود حمایت‌ها و مشوق‌های لازم دولتی.

۵- فقدان آموزش‌ها و مشاوره‌های لازم در خصوص کارآفرینی به عنوان اولین و مهم‌ترین مانع مطرح شده است.

۶- ۷۴ درصد افراد تأثیرات آموزش‌ها را در ارتقای مهارت‌های فنی و حرفه‌ای در سطح زیاد و خیلی زیاد اعلام کرده‌اند.

۷- ۴۶ درصد اعلام کرده‌اند که این افراد پس از کسب مهارت‌ها گرایش کمتری به سمت ایده‌پردازی و تلاش در زمینه شناسایی فرصت‌ها داشته‌اند.

۸- بر اساس نتایج، ۷۵ درصد معتقدند ارائه آموزش‌ها و مشاوره‌ها و ارائه اطلاعات در گرایش آموزش‌دیدگان به کارآفرینی مؤثر است.

۹- ۶ درصد افراد با دفتر مشاوره کارآفرینی و ماهیت فعالیت آن در حد کم و خیلی کم آشنایی دارند.
۱۰- یافته‌ها نشان می‌دهد به اعتقاد ۸۲ درصد شناسایی و معرفی الگوها در گرایش به سوی کارآفرینی مؤثر است.

۱۱- از دیدگاه آموزش‌دیدگان، طراحی دوره‌های آموزشی کارآفرینی کوتاه‌مدت، سمینارها، کارگاه‌های آموزشی برای گرایش افراد به سوی کارآفرینی ضرورت دارد.

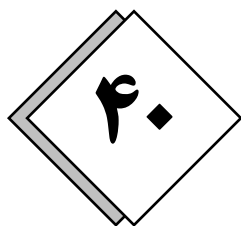
۱۲- نتایج تحقیق نشان داد که اکثریت افراد (۸۰ درصد) آمادگی و علاقه‌مندی خود را برای حضور در کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی و مشاوره کارآفرینی در صورت برگزاری، اطلاع‌رسانی و دعوت آنها اعلام کرده‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- به منظور ترویج و افزایش اطلاعات کارآفرینی آموزش‌ها و مشاوره‌های کارآفرینی به صورت یک درس یا دوره اجباری به همه آموزش‌دیدگان و برای رشته‌های مختلف ارائه شود.

۲- پیشنهاد می‌شود که نسبت به تقویت و تجهیز و توسعه فعالیت‌ها و وظایف دفتر مشاوره و کارآفرینی اقدام شود.

- ۳- پیشنهاد می‌شود در صورت فعال بودن دفتر مشاوره کارآفرینی نسبت به تهیه جزوات و بروشورهای آموزشی به زبان ساده برای بسترسازی اقدام شود.
- ۴- معرفی الزامی آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای به دوره‌های آموزش کارآفرینی.
- ۵- حمایت مالی و سرمایه‌ای از آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای استان که طرح کارآفرینی قابل اجرا ارائه می‌دهند.
- ۶- شناسایی و معرفی الگوهای موفق کارآفرینی و ایجاد تعامل مؤثر با صدا و سیما در ارائه فعالیت‌های کارآفرینی.
- ۷- هدایت، راهنمایی و مشاوره گام به گام کارآفرینان و مساعدت در انجام مکاتبات و ایجاد ارتباطات لازم با ادارات و ستادها و دستگاه‌های ذی‌ربط با طرح‌های کارآفرینی در خصوص تأمین منابع مالی، امکانات و تجهیزات ایمنی و کسب مجوزهای لازم ثبت قانونی و ...



بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان مهارت‌آموخته فنی و حرفه‌ای در بخش
دولتی (آموزشگاه‌های ثابت) و آموزشگاه‌های آزاد در برنامه سوم توسعه در
استان هرمزگان

* پژوهشگر: فریبا قاسمی نژاد

* نام ناظر: پرویز اوسپید

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان

بیان مسئله

نظر به اهمیت نقش نیروی انسانی ماهر و آموزش‌دیده در توسعه و پیشرفت صنعت و اهمیت نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این خصوص و از آنجا که وضعیت اشتغال کارآموزان فنی و حرفه‌ای در استان هرمزگان به روشنی مشخص نیست و تاکنون تحقیقات زیادی در این زمینه صورت نگرفته است، نگارنده بر آن است که در این تحقیق به بررسی وضعیت شغلی و چگونگی جذب افراد

آموزش‌دیده در سطح استان به‌درازد. این امر سبب می‌شود با در دست داشتن اطلاعات کافی در برنامه آموزشی تجدیدنظر شود و برنامه‌هایی متناسب با نیازهای آنان تدوین شود و نرخ اشتغال و علل و عوامل مؤثر در بیکاری کارآموزان فارغ‌التحصیل مراکز فنی و حرفه‌ای را بیابد.

اهداف پژوهش

- ۱- به‌دست آوردن تصویر روشنی از وضعیت کارآموزان آموزش‌دیده در مراکز فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان در دو بخش دولتی (آموزش در مراکز ثابت) و آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای از نظر میزان جذب در مشاغل مرتبط و تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در این خصوص،
- ۲- بررسی میزان مرتبط بودن اشتغال کارآموزان با مهارت کسب‌شده آنها در مراکز فنی و حرفه‌ای؛
- ۳- تعیین میزان کارآموزان آموزش‌دیده به تفکیک رشته و جنسیت در برنامه سوم توسعه؛
- ۴- تعیین نرخ اشتغال و بیکاری در بین کارآموزان؛
- ۵- تعیین عوامل مؤثر بر شاغل نبودن کارآموزان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- نرخ اشتغال و بیکاری در میان کارآموزان آموزش‌دیده در مراکز فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه‌های آزاد چقدر است؟
- ۲- نرخ اشتغال و بیکاری برحسب سن چقدر است؟
- ۳- در صورت اشتغال کارآموزان وضعیت استخدامی آنان به چه شکل است؟
- ۴- عوامل مؤثر بر نیافتن شغل از دیدگاه کارآموزان کدام‌اند؟
- ۵- آیا بین جنسیت و اشتغال رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۶- آیا بین تأهل و اشتغال رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۷- آیا بین مدرک تحصیلی و اشتغال رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۸- آیا بین محل اخذ مدرک (مراکز فنی و حرفه‌ای و آموزشگاه‌های آزاد) و اشتغال رابطه‌ای وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش عبارت است از کارآموزان فارغ‌التحصیل مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در بخش دولتی (آموزش در مراکز ثابت) و آموزشگاه‌های آزاد در برنامه سوم توسعه در استان هرمزگان که طبق آمار ارائه شده از سوی این مرکز، تعداد کارآموزان در فاصله سال‌های ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۳ برابر ۸۰۲۶۵ نفر بوده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با استفاده از آزمون کوکران حجم نمونه ۳۸۶ نفر تعیین شد. روش نمونه‌گیری در این تحقیق تصادفی طبقه‌ای است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته است که روایی و پایایی آنها تأیید نشده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار SPSS استفاده شده است. همچنین از روش‌های آمار توصیفی نظیر جدول و فراوانی و آمار استنباطی نظیر مجذور خی‌دو، ضریب همبستگی فی استفاده شده است. همچنین برای سؤال‌های باز از روش تحلیل محتوا استفاده شده است.

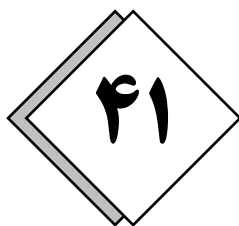
یافته‌های پژوهش

نتایج تحقیق نشان داد که بین مدرک تحصیلی و اشتغال و بین جنسیت و بین تأهل و اشتغال رابطه‌ای معناداری وجود دارد. بین مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و اشتغال رابطه معناداری وجود ندارد. نرخ اشتغال در میان کارآموزان آموزشگاه‌های ثابت ۳۵ درصد و نرخ بیکاری در این گروه ۶۵ درصد

است. نرخ اشتغال در میان کارآموزان آموزشگاه‌های آزاد ۳۸ درصد و نرخ بیکاری در این گروه ۶۲ درصد است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- شناسایی دقیق نیازهای بازار کار با توجه به قابلیت‌ها و توانایی‌های هر منطقه و برنامه‌ریزی آموزشی و ایجاد رشته‌های جدید و مورد نیاز جامعه؛
- ۲- هدایت کارآموزان به سمت مهارت‌آموزی در زمینه‌هایی که بیشتر مورد نیاز بازار کار است؛
- ۳- ارتباط تنگاتنگ با مراکز صنعتی و صنایع کوچک و بزرگ در سطح منطقه و شناسایی نیازهای آنان به منظور تربیت نیروی انسانی ماهر و متخصص؛
- ۴- الگوبرداری از کشورهایی که در زمینه فناوری اطلاعات تجارب موفقی داشته‌اند و انتقال تجربیات آنان با توجه به شرایط و امکانات جامعه؛
- ۵- افزایش سطح تسهیلات خوداشتغالی به همراه مشاوره شغلی برای راه‌اندازی شغل جدید؛
- ۶- بهبود کیفیت آموزش و سنجش دقیق مهارت کارآموزان و ارتقای و بازآموزی مهارت‌های آموزش داده شده.



نیازسنجی از رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و تناسب آن با ظرفیت‌ها و ساختار بازار کار استان قزوین

* پژوهشگر: محمدرضا قلی بگلو

* ناظر: منوچهر کلهر

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان قزوین

بیان مسئله

خوشبختانه امروزه نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در فرایند توسعه اقتصادی - اجتماعی به خوبی درک شده است و بسیاری از کشورها سعی دارند با تجدید ساختار و بهینه‌سازی آموزش متوسطه، زمینه‌های لازم را برای تحقق اهداف برنامه‌های صنعتی شدن ایجاد کنند. در این رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاخه مهم آموزش متوسطه شامل مهارت آموزی در رشته‌های مختلف‌اند. اهداف اساسی این رشته‌ها تربیت نیروی انسانی مورد نیاز بخش‌های صنعت، کشاورزی و

خدمات بر اساس نیازهای توسعه کشور است. بنابراین آموزش‌های مهارتی و نظام جدید، حرکتی است در جهت ارتقای بهره‌وری نیروی کار که در این فرایند هم انسان و هم تکنولوژی مورد توجه خواهد بود. اما مسئله مهمی که باید مورد توجه قرار گیرد، تطابق آموزش‌ها با توانمندی‌ها و ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه هر بخش و منطقه است. و دست یافتن به این مهم نیازسنجی عواملی است که سرمایه انسانی را به سمت فراگیری این آموزش‌ها و مهارت‌ها سوق می‌دهد.

در این زمینه طراحی خوب و جامع برنامه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در جهت‌گیری هر اقتصادی یکی از مهم‌ترین اهداف است، زیرا این برنامه‌های آموزشی افراد را با مهارت‌ها و دانش مورد نیاز بازار کار آماده می‌کند و نیازهای ضروری کارفرمایان به کارگران ماهر را برای توسعه و تجارت برآورده می‌سازد.

بنابراین از آنجا که برگزاری دوره‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مستلزم زمان و هزینه است، نیازسنجی یک ابزار عملی برای تحقق اهداف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با هدایت منابع مالی است و این اطمینان را ایجاد می‌کند که این نوع آموزش‌ها با هزینه‌های فرصت در اقتصاد ارتباط دارند. بنابراین برای نیازسنجی رشته‌های فنی و حرفه‌ای لازم است در ابتدا اهداف این نوع آموزش‌ها تبیین شود و سپس تعدادی شاخص برای اندازه‌گیری و ارزیابی آنها که منعکس کننده این اهداف باشد انتخاب شود. آیا آموزش‌های ارائه شده منطبق با نیازهای حال و آینده بخش‌های اقتصادی - اجتماعی استان و مناطق است؟ آیا هزینه‌های هنگفتی که برای آموزش‌های فنی و حرفه‌ای صرف شده است زمینه‌های جذب فارغ‌التحصیلان را به کار در مشاغل مرتبط به رشته تخصصی آنها در زمان حال و آینده فراهم می‌کند؟ آیا تعادلی بین بازار نیروی کار ماهر و مهارت‌های شغلی در سطح استان ایجاد شده است؟ و آیا این سطح و نوع آموزش‌های مذکور در انطباق با تحولات بخش صنعت، کشاورزی، و خدمات بوده است و ...

لذا بر اساس چنین واقعیات اقتصادی لازم است برای مشخص کردن نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای استان به تفکیک رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کشاورزی در سطح استان مناطق تابعه، وضعیت متغیرهای جاری و آینده اقتصاد استان در بخش‌های جمعیت و نیروی کار (اندازه، روند، ترکیب و ...)، بخش اقتصادی (صنعتی، کشاورزی، خدمات)، بخش اشتغال (سطح اشتغال، روندبخشی،

گروه‌های شغلی و ...) و بخش آموزش (سطح کلی آموزش افراد، نرخ آموزش و ...) بررسی و تجزیه و تحلیل شود تا در یک بررسی جامع، نیازهای آموزشی بخش‌های مختلف استان بر اساس امکانات بالفعل و بالقوه برای مهارت‌های فنی و حرفه‌ای طراحی و تدوین شود.

اهداف پژوهش

- ۱- بررسی وضعیت موجود آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی در سطح استان؛
- ۲- بررسی میزان انطباق آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر اساس نیازها و امکانات منطقه در بخش‌های صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات در زمان حال و آینده؛
- ۳- بررسی میزان انطباق آموزش‌های ارائه شده به دانش‌آموختگان رشته‌های فنی و حرفه‌ای با توانایی‌ها و مهارت‌های مورد نیاز بازار کار استان؛
- ۴- نیازسنجی ایجاد و توسعه رشته‌های فنی و حرفه‌ای موجود بر اساس پتانسیل‌های بالقوه (زیر نظر بخش‌های صنعت و معدن و کشاورزی و خدمات و بالفعل استان).

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- تقاضا برای رشته‌ها و دوره مهارت‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تابعی از روند حال و آینده وضعیت جنسی دانش‌آموزان و تحولات شغلی در جامعه است.
- ۲- بین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارت‌های کاردانش استان با تحولات بخش‌های اقتصادی - اجتماعی و الزامات و نیازهای بازار کار تناسب وجود دارد.
- ۳- بین عرضه و تقاضای نیروی کار ماهر رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و دوره‌های مهارتی شاخه کاردانش در بازار کار استان تعادل وجود دارد.
- ۴- نیازسنجی ایجاد و توسعه برخی از دوره‌های آموزشی مهارتی جدید بر اساس ظرفیت بالفعل فعالیت‌های (کارگاه‌ها) موجود استان وجود دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق از نوع مطالعات توصیفی تحلیلی است.

جامعه آماری

در این تحقیق جامعه آماری مورد مطالعه، یک جامعه مرکب است و همه افراد و گروه‌هایی که بالفعل و یا بالقوه مؤثرند یا در آینده مؤثر خواهند بود باید بدون هرگونه محاسبه پیش‌دآوری در محدوده اجرای نیازسنجی مورد توجه قرار گیرند. بنابراین با توجه به اهداف این مطالعه، جامعه مورد مطالعه شامل کلیه فعالیت‌هایی است که در زیربخش‌های صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات استان وجود دارد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

از آنجا که در این مطالعه، نیازسنجی و پیش‌بینی نیازهای آموزشی استان به مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و کشاورزی تابعی از روند تحولات بالفعل و مزیت‌های بالقوه در بخش‌های مختلف است به منظور یک بررسی جامع، اطلاعات جامعه (به جای نمونه) مبنای پیش‌بینی قرار گرفته است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این پژوهش داده‌های مورد نیاز از طریق آمارهای رسمی ثبتی، اسنادی و پرسشنامه‌ای و ... مراکز آمار ایران، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، وزارت آموزش و پرورش، سازمان صنایع و معادن، وزارت کار و امور اجتماعی و ... قابل جمع‌آوری است. به عبارت دیگر در این پژوهش اطلاعاتی که قبلاً در جامعه و زیربخش‌های آن گردآوری شده‌اند پس از تنظیم و سازماندهی مبنای تجزیه و تحلیل‌ها قرار خواهند گرفت.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

برای آزمون فروض و پیش‌بینی نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای و کشاورزی از اطلاعاتی که قبلاً در جامعه مورد مطالعه گردآوری شده‌اند از روش‌های برون‌گیری، نسبت‌های تراکم با الگوهای بین بخشی (جدول داده - ستانده) و اقتصادسنجی کاربردی استفاده شده است. سپس داده‌ها و اطلاعاتی که به صورت سری زمانی (۸۲-۱۳۷۰) و مقطعی در زیربخش‌های صنعت و معدن، کشاورزی و خدمات در مورد متغیرها جمع‌آوری، تنظیم و سازماندهی شده‌اند از طریق نرم‌افزارهای Eviews, Excel تجزیه و تحلیل شده و می‌توانند در کشف مسائل مهم و نیازهای جامعه مؤثر واقع شوند.

یافته‌های پژوهش

تجزیه و تحلیل روند زمانی دانش‌آموزان ورودی به رشته‌های تحصیلی دوره متوسطه نشان داده است که در در دوره تحصیل ۷۶ تا ۸۴ سهم دانش‌آموزان شاخه نظری کاهش یافته و در مقابل سهم دانش‌آموزان شاخه فنی حرفه‌ای و کاردانش به رقم ۷ و ۱۲/۹ درصد در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳ افزایش یافته است. در این دوره با وجود رشد منفی ۱/۸ درصدی فارغ‌التحصیلان شاخه نظری، فارغ‌التحصیلان شاخه فنی حرفه‌ای و کاردانش به طور متوسط با ۳۰/۶ و ۲۱ درصد رشد سالانه همراه بوده‌اند. به عبارتی می‌توان گفت در دهه اخیر به دلیل وجود شرایط بحران بیکاری، دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها ترجیح می‌دهند برای دسترسی آسان به بازار کار تمایلات خود را به سمت یادگیری رشته‌های مهارتی و عملی سوق دهند و با انتخاب افق‌های زمانی کوتاه‌تر برای تحصیل در یافتن شغل موفقیت بیشتری نسبت به رشته‌های نظری داشته باشند. این شرایط باعث شده است که سهم دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل پسر شاخه‌های مذکور حدوداً ۱۲ درصد بیشتر از جامعه دانش‌آموزان دختر باشد. یافته‌های به دست آمده نشان دادند که در بین ۱۵ گروه آموزشی رشته‌های فنی حرفه‌ای و کاردانش، گروه برق با متوسط سهمی معادل ۳۲ درصد از تقاضای ثبت نامی و عرضه نیروی کار ماهر از بالاترین میزان برخوردار شده و در ترکیب با سهم گروه‌های آموزشی مکانیک، مالی و اداری، هنر و پوشاک مجموعاً ۹۴/۶ درصد از عرضه نیروی کار ماهر را به خود اختصاص داده‌اند. از سوی دیگر بررسی روند زمانی توزیع تقاضای ثبت نامی به تفکیک نوع مهارت حکایت از آن دارد که در در سال‌های اخیر

تقاضای کارآموزی برای مهارت‌های الکترونیک، نقشه‌کشی ساختمان، امور مالی، مکانیک خودرو، برق ساختمان کاهش یافته و تقاضا برای مهارت‌آموزی کامپیوتر، مدیریت خانواده، برق صنعتی، ماشین‌های الکتریکی و تعمیر رادیو و تلویزیون افزایش یافته است.

بررسی تحولات بازار کار استان حکایت از آن دارد که هنوز هم با توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان در قشرهای مختلف جامعه فقط ۳۰ درصد از شاغلان استان دارای مهارت‌های عملی و تئوریک کاری هستند. نحوه توزیع شاغلان در امور تولیدی کارگاه‌های صنعتی استان برحسب مهارت بیانگر آن است که به‌طور متوسط کارگران ساده ۳۶/۵ درصد از کل شاغلان این بخش را به خود اختصاص داده و سپس کارگران ماهر و آموزش‌دیده دوره‌های مهارتی، تکنسین‌ها و مهندسی از سهمی معادل ۲/۷، ۳/۳ و ۲/۷ درصد برخوردار شده‌اند. از نظر تحصیلات نیز به‌طور متوسط ۶۳/۶ درصد از کل شاغلان صنایع ۱۰ نفر کارکن و بیشتر تحصیلاتی کمتر از دیپلم دارند که ۴۸/۱ درصد از آنها در امور تولیدی تمرکز یافته‌اند. لذا ارزیابی وضعیت نیروی کار شاغل برحسب مهارت در صنایع استان نشان می‌دهد که یک ظرفیت بالایی برای جایگزینی نیروی کار ماهر و آموزش‌گیرندگان مهارت‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش به جای کارگران ساده و شاغلان مقطع ابتدایی و راهنمایی و فاقد مهارت وجود دارد. در همین زمینه بررسی ماتریس سطح تحصیلی - فعالیت و ماتریس سطح تحصیلی - گروه شغلی در استان قزوین حاکی از آن است که دانش و مهارت به استثنای فعالیت‌های آموزش، اداره امور عمومی و بهداشت هنوز از جایگاه ویژه‌ای در فعالیت‌های اقتصادی استان برخوردار نشده است. نکته قابل توجه در ماتریس سطح تحصیلی - گروه شغلی آن است که در گروه شغلی صنعتگران و کارکنان شاغل بخش ساختمان و استخراج، فلزکاران، تراشکاران، سازندگان صنایع دستی و قالی‌بافان تنها ۱۶/۵ درصد از تحصیلات برخوردارند.

به‌طور کلی خصوصیت دانش بر شدن فعالیت‌ها و انتقال فناوری‌های جدید از طریق توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به عنوان یکی از ابزارهای تولید در نظام جدید اقتصاد جهانی در کنار نقشی که از گروه‌های عمده فعالیت در عرصه اقتصاد استان انتظار می‌رود، با سهم ۷/۳ درصدی نیروی انسانی شاغل متخصص و ماهر، غیر قابل دسترسی است. بنابراین از آنجا اکثر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجود و برگزاری دوره‌های مهارتی منطبق بر نیازهای بازار کار است، ولی ساختار سنتی بخش اشتغال

و چسبندگی‌های موجود بازار کار استان مانع از جذب مهارت‌های مورد نیاز در گروه‌های شغلی استان شده است. از طرف دیگر تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست‌آمده از نمونه‌گیری‌ها نشان داده است که در سطح استان تنها ۳۱/۱ درصد از نیروی کار جذب شده از سوی کارفرمایان بخش‌های مختلف دارای مهارت شغلی بوده‌اند. بررسی شاخص مهارت فنی و غیر فنی نیروی کار حکایت از آن دارد که به ترتیب ۳/۲ و ۱۸/۲ درصد از نیروی کار جذب شده دارای مهارت فنی و غیر فنی بوده‌اند. در مجموع، مقایسه عرضه و تقاضای نیروی کار برحسب سطح مختلف مهارت‌های فنی و حرفه‌ای نشان می‌دهد که تعادل سهمی مهارت فنی و غیر فنی در بین جویندگان و به‌کار گمارده شدگان رعایت نمی‌شود.

نتایج حاصل از بررسی وضعیت عرضه و تقاضای فارغ‌التحصیلان برحسب نوع مهارت‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای و کاردانش در یک نمونه آماری نشان داد که رشته آموزشی برق با ۲۸ درصد از کل جویندگان کار دارای بالاترین فراوانی در بازار کار استان بوده است. سپس مهارت‌های رایانه و فناوری اطلاعات، نقشه‌کشی، الکترونیک، مکانیک و اتومکانیک بیشترین سهم را از عرضه نیروی کار ماهر دارند. از سوی دیگر در طرف تقاضای بازار کار نیز بیشترین تقاضای کارفرمایان بخش خصوصی و دولتی جذب مهارت‌های برق، نقشه‌کشی، رایانه و فناوری اطلاعات و الکترونیک بوده است. تجزیه و تحلیل وضعیت عرضه و تقاضای فارغ‌التحصیلان برحسب رشته‌های آموزشی نشان داده است که به طور متوسط ۱۱ درصد از افراد ماهر جویای کار در نمونه مورد مطالعه قادر به یافتن شغل در یک دوره شش ماهه شده‌اند. بنابراین محاسبه نسبت تقاضا به عرضه نیروی کار ماهر (عدم تعادل) بیانگر آن است که یک شکاف بزرگ بین عرضه و تقاضای نیروی کار آموزش‌دیده دوره‌های مهارتی وجود دارد و به طور متوسط فقط ۱۵ درصد از فارغ‌التحصیلان در بخش‌های مختلف اقتصادی و خدماتی استان جذب می‌شوند.

در بخش دیگری از پژوهش نیازسنجی نیازهای آموزشی و بررسی تطبیقی و همزمان کارگاه‌های (فعالیت‌ها) موجود استان با مهارت‌های آموزشی مصوب موجود حکایت از ظرفیت بالقوه استان برای توسعه و ایجاد برخی از مهارت‌های آموزشی از قبیل بهداشت دام و طیور، طراحی بسته‌بندی، سراجی (کفش)، عینک‌سازی، تعمیر دستگاه‌های پزشکی و ... است. در همین رابطه نحوه استقرار کارگاه‌ها (فعالیت‌ها) برحسب تعداد کارکن نشان می‌دهد که در صورت ایجاد و آموزش مهارت‌های پیشنهادی،

فارغ‌التحصیلان این مهارت‌ها شرایط مناسب‌تری برای جذب در این کارگاه‌های کوچک دارند و در امر اشتغال‌زایی با موفقیت بیشتری همراه خواهند شد.

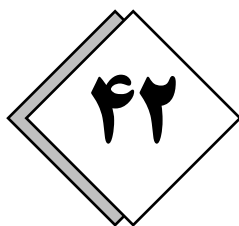
پیشنهادهای پژوهش

- ۱- ایجاد رشته‌ها و دوره‌های مهارتی شاخه‌گردانش که بر اساس نیازسنجی از ظرفیت‌های بالفعل فعالیت‌های موجود استان مشخص شد.
- ۲- در هدایت تحصیلی دانش‌آموزان به‌ویژه پسران به تحصیل و یا کارآموزی در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و گردانش باید وضعیت گروه‌های شغلی و شرایط بازار کار در نظر گرفته شود.
- ۳- همسویی و تعادل نیازهای بازار کار با آموزش‌های مهارتی بررسی و تخصص‌های متنوع‌تری بر اساس نیازهای آینده هر منطقه ایجاد شود.
- ۴- پیش‌بینی نیازهای آموزشی استان و تدوین و طراحی دوره‌های آموزشی مهارتی جدید یا حذف برخی از دوره‌ها بر اساس نیاز بازار کار و ظرفیت‌های بالفعل و موجود بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات استان صورت پذیرد.
- ۵- ایجاد واحد مناسب در سازمان آموزش و پرورش برای بررسی تحولات بازار کار کارآموزان به صورت مستمر و علمی.
- ۶- ضرورت ارتباط با صاحبان حرفه‌ها و صنایع در بخش‌های تولیدی و اقتصادی.
- ۷- تصریح اهداف آموزش فنی و حرفه‌ای برای عموم جامعه و بالا بردن اعتبار رشته‌های فنی و حرفه‌ای
- ۸- دستگاه‌های ذی‌ربط به منظور تربیت نیروی انسانی ماهر و تأمین بهینه نیازهای بازار کار با یکدیگر ارتباط و هماهنگی بیشتری داشته باشند.
- ۹- معرفی آموزش‌های مهارتی فنی و حرفه‌ای به مدیران واحدهای تولیدی، سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان استان و تأکید بر نقش مؤثر و کارآمد آنها در توسعه اجتماعی و اقتصادی استان.
- ۱۰- برقراری و اتخاذ سیاست‌های تشویقی برای واحدهای تولیدی و خدماتی به منظور جذب نیروی کار ماهر به جای نیروی کار فاقد مهارت.

۱۱- ایجاد زمینه‌های انگیزش برای تشویق سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و جذب نیروی کار ماهر آموزش دیده به وسیله آنها.

۱۲- اولویت دادن به اشتغال نیروی کار جوانان آموزش دیده در گروه سنی ۱۵ تا ۳۴ ساله.

۱۳- تلاش بیشتر در جهت جذب کارآموزان با سطح تحصیلات متوسطه و بالاتر.



بررسی راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش استان لرستان

* پژوهشگر: رضا سیاه منصور

* ناظر: علی‌رضا بیرانوند

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- سازمان آموزش و پرورش استان لرستان

بیان مسئله

راهکارهای عملی جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های مهارتی کاردانش کدام‌اند؟

توسعه و پیشرفت هر جامعه‌ای بستگی به توانمندی نیروی انسانی آن جامعه دارد و در واقع، توانمندی هر جامعه برابر با توانمندی نیروی انسانی آن جامعه است. آموزش و پرورش با هدف بالا بردن توان نیروی انسانی جامعه، وظیفه ارائه آموزش‌های مهارتی کاردانش را به نیروی انسانی جامعه بر عهده

دارد. بدیهی است که به دلیل وسعت مشاغل و مهارت‌ها و محدودیت منابع و امکانات، آموزش و پرورش به تنهایی قادر به انجام چنین مهمی در حد مطلوب نیست و به طور قطع نیازمند همکاری بخش خصوصی و حتی سایر دستگاه‌های دولتی که محصول سازمان آموزش و پرورش نیز در اختیار آن قرار می‌گیرد خواهد بود.

بنابراین مسئله مورد بررسی در این تحقیق آن است که منابع و امکانات و توانایی‌های بخش خصوصی در زمینه توسعه آموزش‌های مذکور شناسایی و به کار گرفته شوند. با توجه به تحقیقات انجام گرفته به نظر می‌رسد که: تأمین نیروی انسانی تهیه تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی، تأمین فضاهای کالبدی (آموزشی، رفاهی و ...)، مشارکت در تهیه برنامه درسی و آموزشی، تأمین منابع مالی، تأسیس و اداره آموزشگاه‌ها، منطقه‌ای شدن آموزش کاردانی، استفاده از نام شرکت‌ها و کارخانه‌ها به عنوان آموزشگاه‌ها، تعهد فارغ‌التحصیلان برای اشتغال در کارخانه‌ها و شرکت‌ها، متغیرهای اساسی تحقیق باشند.

بخش خصوصی در استان لرستان در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ با وجود اجرای طرح‌های جدید، سهمی بسیار ناچیز (کمتر از ۵ درصد) در آموزش مهارتی کاردانش را به خود اختصاص داده است. بنابراین ۸۹ درصد بار آموزش (کاردانش و فنی و حرفه‌ای) بر دوش بخش دولتی بوده است. همچنین مدیران هنرستان‌ها سودجویی بخش خصوصی مهم‌ترین دلیل مشارکت نکردن بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌دانند. با توجه به موارد بالا پژوهش حاضر در پی راهکارهای عملی برای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های مهارتی کاردانش است تا در برنامه‌ریزی‌های آموزشی و مدیریتی بتواند آنها را کمک و یاری کند.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش.

اهداف جزئی:

- ۱- شناسایی منابع و امکانات شامل منابع انسانی، مالی، فیزیکی بخش خصوصی که می‌تواند زمینه مشارکت بخش خصوصی را در توسعه آموزش‌های مهارتی کار دانش فراهم آورد؛
- ۲- شناسایی موانع و مشکلات موجود در امر مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کار دانش؛
- ۳- شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های مهارتی کار دانش.

سؤال‌های پژوهش

سؤال کلی

راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کار دانش کدام‌اند؟

سؤال‌های جزئی

- ۱- آیا مشارکت بخش خصوصی در تأمین نیروی انسانی یکی از راهکارهای توسعه آموزش‌های کار دانش است؟
- ۲- آیا مشارکت بخش خصوصی در تأمین تجهیزات کارگاهی و آزمایشگاهی یکی از راهکارهای توسعه آموزش‌های کار دانش است؟
- ۳- آیا مشارکت بخش خصوصی در تأمین فضای کالبدی (آموزشی، رفاهی، ...) آموزشگاه‌های کار دانش یکی از راهکارهای توسعه آموزش‌های کار دانش است؟
- ۴- آیا مشارکت بخش خصوصی در برنامه‌ریزی درسی و آموزشی یکی از راهکارهای توسعه آموزش‌های کار دانش است؟
- ۵- آیا تأسیس و اداره هنرستان‌های کار دانش بخش خصوصی یکی از راهکارهای توسعه آموزش‌های کار دانش است؟
- ۶- آیا منطقه‌ای کردن آموزش‌های مهارتی کار دانش یکی از راهکارهای افزایش مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های کار دانش است؟
- ۷- دلایل مشارکت نکردن بخش خصوصی در آموزش‌های کار دانش چیست؟

روش پژوهش

روش تحقیق توصیفی است و از آن نظر داده‌های جمع‌آوری شده تحت بررسی و تحلیل قرار گرفته‌اند. پس روش تحقیق از نوع توصیفی تحلیلی است.

جامعه آماری

در این پژوهش جامعه آماری عبارت است از:

- ۱- عوامل اداری - آموزشی شامل کارشناسان کاردانش، کارشناسان غیر انتفاعی و مشارکت‌های مردمی سازمان آموزش و پرورش و مناطق و شهرستان‌های تابع و ادارات وابسته و مدیران آموزشگاه‌های غیر انتفاعی کاردانش سال تحصیلی (۸۴-۱۳۸۳) در سطح استان لرستان.
- ۲- مدیران واحدهای فعال صنعتی، خدماتی و کشاورزی بخش خصوصی در سطح استان لرستان که تعداد پرسنل شاغل آنها ۵۰ نفر و بیشتر بوده است. بر اساس بررسی انجام شده تعداد کارشناسان کاردانش و کارشناسان غیر انتفاعی و مشارکت‌های مردمی ۷۴ نفر، تعداد مدیران هنرستان‌های غیر انتفاعی کاردانش ۱۵ نفر و طبق گزارش واحد آمار و اطلاع‌رسانی اداره کل صنایع استان لرستان، تعداد واحدهای صنعتی خدماتی و کشاورزی (که پرسنل آنها بیش از ۵۰ نفر باشد) ۶۷ واحد است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش، تمام جامعه مورد بررسی قرار می‌گیرند، یعنی نوع آمارگیری سرشماری است و نمونه نیز برابر جامعه است. شیوه جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از توزیع پرسشنامه و جمع‌آوری آنها اجرا شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

داده‌های مورد نیاز این پژوهش از دو ابزار اساسی به‌دست آمده‌اند که مشخصات این ابزار به‌صورت

زیر است:

- ۱- پرسشنامه عوامل اداری و آموزشی هنرستان‌های کاردانش که این پرسشنامه شامل ۲۸ سؤال در طیف لیکرت با روش آلفای کرانباخ و مقدار پایایی پرسشنامه ۸۸ درصد است.
- ۲- پرسشنامه محقق ساخته دوم برای کسب امکان پیاده کردن راهکارهای جذب مشارکت ساخته شده و جمعیت هدف این پرسشنامه، مدیران عامل مرتبط با موضوع تحقیق است. این پرسشنامه از ۲۲ سؤال در طیف لیکرت تشکیل شده که آلفای کرانباخ آن ۹۱ درصد است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

- ۱- برای سؤال‌های کلی و سؤال‌های جزئی ۱ تا ۶ علاوه بر آمارهای توصیفی نظیر درصد، میانگین، انحراف معیار، میانه و نمودارها از روش تحلیل عاملی (تجزیه به مؤلفه‌های اصلی) استفاده شده است.
- ۲- برای پاسخ به سؤال هفتم نیز علاوه بر آمارهای توصیفی نظیر درصد، میانگین، انحراف معیار، میانه و نمودارها از X^2 نیز برای معنادار بودن اطلاعات از نظر آماری استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

از نتیجه تحلیل عاملی در خصوص پاسخ سؤال اول چنین استفاده می‌شود که این راهکار فاقد بار عاملی بوده و نه به صورت مستقل و نه به عنوان یک متغیر همبسته با عامل یا راهکارهای دیگر هیچ نقشی در توسعه آموزش‌های کاردانش نداشته است. لذا از دیدگاه نمونه مورد مطالعه هردو گروه یک راهکار برای توسعه آموزش‌های کاردانش به حساب نیامده‌اند.

از نتیجه تحلیل عاملی در ارتباط با پاسخ سؤال دوم چنین استفاده می‌شود که این راهکار دارای بار عاملی لازم بوده و از دیدگاه عوامل آموزشی و اداری مراکز کاردانش یک راهکار مستقل تحت عنوان (انجام مبادله خدمت و امکانات با بخش خصوصی) به حساب آمده است. این مبادله یک راهکار شامل

موارد زیر است:

- ۱- دعوت از اصناف به منظور رسیدگی به امور تأسیسات واحدهای آموزشی کاردانش همچون آب، برق، تعمیرات ساختمانی و ... در قالب تشکلهای داوطلبانه؛

- ۲- استفاده از امکانات فنی در محیط کاری در خارج از شیفت کاری؛
- ۳- استفاده از خودروهای محلی برای بازدید از نمایشگاه‌ها، اردوهای علمی و ... با انعقاد قرارداد. است.
- همچنین دیدگاه مدیران عامل شرکت‌ها نیز، یک راهکار مستقل با عنوان «استفاده از امکانات مالی و تجهیزات و تولیدات رایگان بخش خصوصی در هنرستان‌های کاردانش» دانسته شده است.
- بنابر نتیجه تحلیل عاملی سؤال سوم، این راهکار از دیدگاه عوامل اداری - آموزشی هنرستان‌ها مطرح نشده، ولی از نظر مدیران بخش خصوصی همراه با عوامل دیگر با عنوان «برنامه‌ریزی درسی و پیش‌بینی فضای آموزشی» ۸/۲ درصد از سهم واریانس کل را به خود اختصاص داده است.
- نتیجه تحلیلی عاملی چهارمین سؤال حکایت از این دارد که از دیدگاه هر دو گروه مورد مطالعه یعنی عوامل اداری - آموزشی، مراکز کاردانش و مدیران عامل شرکت‌ها، این راهکار مورد تأیید و به عنوان یک عامل یا راهکار مستقل واجد بار مالی لازم بوده است و با عنوان «مشارکت در برنامه‌ریزی آموزشی و درسی» از دیدگاه عوامل آموزشی - اداری و برنامه‌ریزی درسی و پیش‌بینی امکانات و فضاهای آموزشی از دیدگاه مدیران عامل شرکت‌ها» نامیده شده است. نتیجه تحلیل عاملی پاسخ پنجمین سؤال پژوهش نشان می‌دهد که این راهکار از دیدگاه هریک از دو گروه مورد مطالعه دارای بار عامل لازم بوده است و می‌تواند در جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش مؤثر باشد.
- ششمین سؤال پژوهش به این مسئله پرداخته است که آیا منطقه‌ای کردن آموزش‌های مهارتی کاردانش یکی از راهکارهای افزایش مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های کاردانش است؟ نتایج تحلیل عاملی می‌رساند که از دیدگاه هر دو گروه مورد مطالعه این راهکار از بارهای لازم برخوردار بوده و به عنوان یک راهکار مستقل قابل طرح و دفاع است. در پاسخ هفتمین سؤال پژوهش، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۴۰ درصد از پاسخگویان عوامل اداری - آموزشی مهم‌ترین دلیل مشارکت بخش خصوصی را فراهم نبودن زمینه مشارکت می‌دانند و همچنین نظر مدیران عامل با ۳۵ درصد نیز مؤید این موضوع است.

پیشنهادهای پژوهش

با توجه به نتایج حاصل از پژوهش، پیشنهادهای زیر را می‌توان مطرح کرد:

۱- با توجه به نظریه دانیل لرنر در خصوص تحول جامعه سنتی به مشارکتی، پیامد تغییر از سه جنبه است: ابتدا شهرنشینی افزایش می‌یابد، سپس در درون شهر دو عامل سواد و دسترسی به رسانه‌ها گسترش پیدا می‌کند. بنابراین، طبق یافته‌های این تحقیق، فعالیت‌های فرهنگی - تبلیغی در رأس مهم‌ترین عوامل مؤثر در جذب مشارکت بخش خصوصی قرار گرفته‌اند لذا پیشنهاد می‌شود برای آگاهی دادن به مردم در خصوص انواع مشارکت، نحوه مشارکت و تأثیر مشارکت بر توسعه آموزش‌های کاردانش برنامه‌ریزی شود.

۲- با توجه به اینکه بومی کردن آموزش‌های کاردانش در افزایش مشارکت مؤثر است، توصیه می‌شود روی منطقه‌ای کردن دروس و رشته‌های کاردانش برنامه‌ریزی شود.

۳- استفاده از نام شرکت‌ها به‌عنوان نام آموزشگاه در قبال تأمین بخشی از هزینه‌های جاری هنرستان، یکی از راهکارهای مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و می‌توان روی آن برنامه‌ریزی کرد.

۴- با توجه به اینکه تأسیس آموزشگاه‌هایی در کنار کارخانجات به‌عنوان یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش مطرح شد، پیشنهاد می‌شود در خصوص صدور مجوز تأسیس هنرستان‌هایی در کنار کارخانجات برنامه‌ریزی صورت گیرد.

۵- اجرای آموزش‌های دوگانه یکی از راهکارهایی است که بار عملی لازم را به‌دست آورده است. لذا به نظر می‌رسد که می‌توان برای اجرای آموزشگاه‌هایی که دروس تخصصی آنها را بخش خصوصی و در محل کارخانجات اجرا می‌کند و دروس نظری را آموزش و پرورش آموزش می‌دهد، برنامه‌ریزی کرد.

۶- برنامه‌ریزی درسی و پیش‌بینی امکانات و فضاهای آموزشی از عواملی است که بار عملی لازم را به‌عنوان یک راهکار به‌دست آورده است. لذا با توجه به این که منطقه‌ای کردن آموزش‌ها نیز از اهمیت زیادی برخوردار بوده است، توصیه می‌شود برای تهیه محتوای دروس و رشته‌های مورد نیاز (با مشورت متخصصان بخش خصوصی) برنامه‌ریزی صورت گیرد.

- ۷- انجام مبادله خدمت و امکانات با بخش خصوصی به منظور استفاده از امکانات فنی، وسایل نقلیه و تجهیزات و تأسیسات نیز بار عاملی لازم را به‌دست آورده است که می‌توان روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۸- استفاده از نام شرکت‌ها و کارخانه‌ها به عنوان نام آموزشگاه در قبال تأمین منابع مالی هنرستان‌ها یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۹- اصلاح برخی قوانین و مقررات از جمله شیوه‌های جلب مشارکت، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۰- تبلیغ تولیدات کارخانجات و شرکت‌ها در سطح مدارس در قبال مشارکت در آموزش کاردانش یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۱- اجازه تأسیس آموزشگاه از طریق صدور موافقت اصولی، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۲- ایجاد شرایطی که بخش خصوصی بتواند از سود سهام تأسیس آموزشگاه‌ها استفاده کند، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۳- فراهم ساختن فرصت‌های مناسب از سوی دولت برای اکثریت شرکت‌ها و کارخانجات برای مشارکت، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۴- قرارداد با بخش خصوصی به منظور استفاده از خودروهای جمعی در مواقعی که به آنها احتیاجی نیست برای بازدید از نمایشگاه‌ها، اردوهای علمی و ... یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.
- ۱۵- استفاده از تشکلهای داوطلبانه بخش خصوصی در مورد رسیدگی به امور تأسیسات واحدهای آموزشی نظیر برق، آب، تعمیرات ساختمان و ... یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.

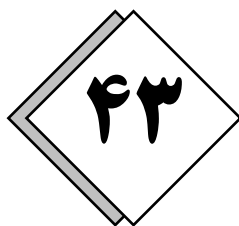
۱۶- استفاده از توانایی‌های بخش خصوصی در مورد امکانات فرهنگی - آموزشی همچون کتابخانه‌های الکترونیکی، اینترنت و ... یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.

۱۷- تعیین سهمیه سرباز معلم فنی در حمایت از تأسیس آموزشگاه‌های کاردانش، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.

۱۸- ایجاد رقابت سالم بین مشارکت کنندگان، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.

۱۹- انتخاب مدیران با تجربه، معتمد و توانمند در برقراری ارتباط با مدیران بخش خصوصی، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.

۲۰- در اختیار گذاشتن زمین یا مصالح مورد نیاز برای ساخت یا تعمیر آموزشگاه، یکی از راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش است و باید روی آن برنامه‌ریزی کرد.



بررسی میزان تأثیر آموزش‌های مراکز فنی و حرفه‌ای در توسعه خوداشتغالی کارآموختگان منطقه کرج

* پژوهشگر: احمد حسام محمودی نژاد

* نام ناظر: موسی زمانفر

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج

بیان مسئله

در جهان پیچیده امروز، سرمایه‌گذاری عظیم اجتماعی که بر بودجه‌های دولت‌ها اعم از توسعه یافته و در حال توسعه سنگینی می‌کند، و قسمت اعظم سرمایه‌گذاری‌های دولتی را به خود اختصاص می‌دهد، بر کسی پوشیده نیست. در پهنه این سرمایه‌گذاری، ارزش سرمایه‌گذاری لازم در تدریس، آمایش و استقرار و کنترل نظام‌های آموزشی در کشورهای مختلف بر همه جوامع ثابت شده است. متفکران در تداوم این نگرش بر اصلاح و رفع نقیصه نظام‌های آموزشی موجود در اجتماع پافشاری می‌کنند و در این راستا در شیوه‌های ارتقای فرهنگی و بهبود زمینه‌های آموزشی در تأمین نیروی انسانی ماهر در حد انطباق با احتیاجات جامعه و در نهایت، هدایت صحیح و روشن‌گرانه شغل

کارآموختگان و ارتقای سطح آموزش فنی و حرفه‌ای و علمی در میان نیروهای موجود یا بالقوه شهری در جهت نیرومندی و حضور در عرصه رقابت‌های جهانی، سعی وافر از خود نشان می‌دهند. توفیق در چنین امر مهمی، گردآوری و استفاده از اطلاعات دقیق در جهت برنامه‌ریزی‌های آموزشی و فرهنگی و منطبق با ضرورت‌های اقتصادی و اجتماعی را ایجاب می‌کند، مشروط بر اینکه در بجهت تنگنای اعتبار و سرمایه پولی، منبع هزینه شده بدون دستیابی به یک نتیجه مفید، بیهوده از دست نرود. بنابر تعریف سازمان برنامه و بودجه، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای فعالیت‌هایی هستند که فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده می‌کنند یا کارایی و توانایی او را در انجام آنها افزایش می‌دهد. به منظور انجام این فعالیت‌ها و ترغیب نیروی انسانی مورد نیاز، بخش‌های مختلف صنعت، کشاورزی و خدمات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای ایجاد شده است بنابراین انتظار می‌رود که کارآموختگان این مرکز در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی خود اشتغال داشته و از کارایی لازم برخوردار باشند.

اهداف پژوهش

- ۱- آن دسته از کارآموختگان مراکز فنی و حرفه‌ای کرج که در شرایط اشتغال قرار دارند پس از گذراندن دوره‌های آموزشی به خود اشتغالی رسیده‌اند یا خیر؟
- ۲- آیا خود اشتغالی کارآموختگان ناشی از مهارت کسب شده آنان در دوره‌های آموزشی بوده است یا خیر؟

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین ویژگی‌های شخصیتی نظیر جنسیت، سن، ... و دستیابی به اشتغال، رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- بین داشتن روحیه کارآفرینی و خود اشتغالی رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳- بین داشتن مهارت‌های مدیریتی و خوداشتغالی رابطه معناداری وجود دارد.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- چه تعداد از آموزش دیدگان به خوداشتغالی رسیده‌اند؟
- ۲- بین سن با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۳- بین درآمد والدین فرد آموزش‌دیده و خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- بین میزان تحصیلات والدین فرد آموزش‌دیده با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۵- بین نوع مهارت کسب شده در سازمان فنی و حرفه‌ای با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۶- بین درجه مهارت عملکرد فرد آموزش‌دیده در دوره آموزشی با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۷- بین جنسیت شغلی آموزش‌دیده با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۸- بین میزان تحصیلات شغلی آموزش‌دیده با خوداشتغالی چه رابطه‌ای وجود دارد.
- ۹- غیر از مهارت‌های کسب شده در مراکز فنی و حرفه‌ای، چه مهارت‌های دیگری برای خوداشتغالی لازم است؟

روش پژوهش

در این تحقیق برای رسیدن به اهداف مورد نظر از روش تحقیق توصیفی استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری دانش‌آموختگان بین سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ مراکز فنی و حرفه‌ای کرج هستند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

تعداد نمونه ۹۷۰ پرسشنامه است که در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ به صورت تصادفی انتخاب شدند. سهم هر مرکز از ۹۷۰ نمونه انتخابی برگزیده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق ابتدا برای توصیف جامعه آماری از روش‌های آمار توصیفی مانند جداول فراوانی استفاده شده است. به منظور مقایسه شاخص‌های مختلف بین گروه‌های بیکار، شاغل مزدبگیر و خوداشتغال از روش‌های آمار استنباطی مانند تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون خی‌دو استفاده شده است.

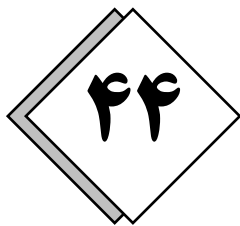
یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهند از میان کارآموختگان شهرستان کرج ۵۴/۶ درصد شاغل مزدبگیر و ۱۱/۸ درصد شاغل خوداشتغال و ۳۳/۶ درصد بیکارند. در گروه خوداشتغالان که ۱۱/۸ درصد کل جامعه آماری را تشکیل می‌دهند، خوداشتغالی ۲۱ درصد از کارآموختگان خوداشتغال (۲/۵ درصد از کل کارآموختگان) ناشی از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. بر اساس یافته‌های تحقیق بین توانایی و ویژگی‌های فردی کارآموختگان خوداشتغال، شاغل مزدبگیر و بیکار تفاوت معناداری وجود ندارد. در بررسی رابطه بین خود اشتغالی کارآموختگان و وضعیت اقتصادی - اجتماعی والدین، تفاوت، معناداری بین سه گروه خوداشتغال، شاغل مزدبگیر و بیکار مشاهده نشده است.

در بررسی رابطه بین روحیه کارآفرینی کارآموختگان و خوداشتغالی آنان تفاوت معناداری بین سه گروه مشاهده نشده است. با توجه به نتایج تحقیق می‌توان گفت که آموزش‌های مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج هیچ تأثیری در توسعه خود اشتغالی کارآموختگان این منطقه نداشته و اصولاً این آموزش‌ها فاقد دروس، سرفصل‌ها، ابعاد و جنبه‌های خوداشتغالی بوده است.

پیشنهادهای پژوهش

استفاده از برنامه‌ریزی و مدیریت استراتژیک در توسعه خوداشتغالی؛ این کار با تعریف و اجرای یک پروژه تحقیقاتی میسر خواهد بود. ایجاد و تشکیل کمیته، گروه یا مرکز کارآفرینی با حمایت مدیریت اداره کل پیشنهاد می‌شود.



بررسی وضعیت اشتغال کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج

* پژوهشگر: دکتر علی نقی مصلح شیرازی

* نام ناظر: علی اصغر قلاوند

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲ - اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج

بیان مسئله

چنانچه نظام آموزشی به ویژه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کارآموختگانی داشته باشد که جایگاه روشن و مشخصی در بازار کار و نظام اشتغال نداشته باشند، بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاری‌های شخصی و دولتی به بازده مطلوب می‌انجامد و به اتلاف سرمایه تبدیل می‌شود. بنابراین با توجه به گرانی هزینه‌های آموزش فنی و حرفه‌ای و برای جلوگیری از خسارت‌های مادی و معنوی، لازم است که چگونگی رابطه آموزش و اشتغال کارآموختگان فنی و حرفه‌ای منطقه کرج مورد بررسی قرار گیرد.

اهداف پژوهش

- ۱- آن دسته از کارآموزان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج که حائز شرایط اشتغال‌اند پس از گذراندن دوره‌های آموزشی اشتغال رسیده‌اند یا نه خیر؟
- ۲- آیا دستیابی به اشتغال کارآموزان ناشی از مهارت کسب شده آنان در دوره‌های آموزشی بوده است یا خیر؟
- ۳- در کدام یک از رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای موفقیت بیشتر بوده است؟

سؤال‌های پژوهش

- ۱- چه تعداد از آموزش‌دیدگان سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج به اشتغال رسیده‌اند؟
- ۲- آیا آموزش ارائه شده در مراکز فنی و حرفه‌ای منطقه کرج در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ در شاغل شدن کارآموختگان این مراکز تأثیر داشته است؟
- ۳- بین ویژگی‌های فردی کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج (جنسیت، تأهل، سن، ...) با دستیابی آنان به اشتغال چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- بین وضعیت اقتصادی - اجتماعی والدین کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج، با دستیابی آنان به اشتغال چه رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۵- بین عملکرد فردی کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج با اشتغال‌ها چه رابطه‌ای وجود دارد؟

روش پژوهش

در این تحقیق برای رسیدن به اهداف مورد نظر از روش تحقیق توصیفی استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری، دانش آموختگان بین سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ مراکز فنی و حرفه‌ای کرج هستند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه به صورت طبقه‌ای انتخاب شده است که بدین منظور ابتدا درصد تعداد کارآموزان را در هریک از مراکز مشخص کرده و سپس به نسبت همان درصد کلی در نمونه‌گیری دخالت داده شده است. تعداد نمونه ۲۶۶ است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

اطلاعات مورد نیاز در این تحقیق از سه منبع عمده زیر به دست آمده است:

- الف) اسناد و مدارک موجود در کتابخانه‌ها به‌ویژه کتابخانه سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، مقالات و سیاست‌های اینترنتی؛
- ب) استفاده از پرسشنامه‌هایی که آموزش‌دیدگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج تکمیل کرده‌اند؛
- ج) مصاحبه با مربیان و کارشناسان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق ابتدا برای توصیف جامعه آماری از روش‌های آمار توصیفی مانند جداول فراوانی استفاده شده است. به منظور مقایسه شاخص‌های مختلف بین گروه‌های بیکار، شاغل مزدبگیر و خوداشتغال از روش‌های آمار استنباطی مانند آزمون T و آزمون مربع کای اسکوتر (خی‌دو) استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که در حال حاضر ۶۶/۴ درصد کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج که در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۲ آموزش دیده‌اند شاغل و ۲۳/۶ درصد کارآموختگان بیکارند. به عبارت ساده‌تر ۴۰ درصد از کارآموزانی که مهارت‌های سطوح درجه ۲ و ۱ را گذرانده‌اند بیکارند.

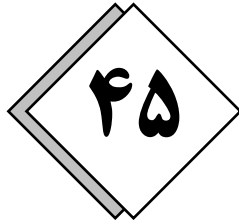
تنها اشتغال ۵۱ درصد از آموختگان سال‌های مذکور مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج ناشی از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بوده است. به عبارت دیگر شغل ۱۵ درصد از کارآموختگان با رشته و مهارت کسب شده رابطه‌ای ندارد. همچنین از میان ۵۱ درصد که با استفاده از گواهینامه و مدارک فنی و حرفه‌ای به کار مشغول شده‌اند، شغل ۴۹ درصدشان با مهارت کسب شده آنان رابطه دارد. از نظر کارآموختگان اثربخشی مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج در خصوص اشتغال در سطح خوب رتبه‌بندی شد. همچنین کارایی آموزشی مراکز از نظر کارآموختگان مدنظر قرار دارد. همچنین از میان سه نوع درجه آموزشی شامل درجه ۱، درجه ۲ و طرح ۱۸ ماهه، بیشترین اشتغال‌زایی مربوط به طرح ۱۸ ماهه با ۹۰/۹ درصد است و سپس آموزش‌های درجه ۱ با ۶۳/۶ درصد و در نهایت آموزش‌های درجه ۲ با ۶۳/۴ درصد اشتغال‌زایی است. بر اساس یافته‌های محققان بین توانایی‌ها و ویژگی‌های فردی کارآموختگان شاغل و بیکار تفاوت معناداری وجود ندارد.

در بررسی رابطه بین وضعیت اشتغال کارآموختگان و وضعیت اقتصادی - اجتماعی والدین تفاوت معناداری بین دو گروه شاغل بیکار مشاهده نشده است. به طور کلی در بررسی وضعیت اشتغال مشخص شد که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در آماده‌سازی و تغییر سطح مهارت‌های کارآموزان به منظور رسیدن به شرایط اشتغال کاملاً مؤثر و موفق بوده‌اند ولی به نظر می‌رسد مشکلات بیکاری و اشتغال به عوامل غیر قابل کنترلی برمی‌گردد که خارج از توانایی‌ها و حیطه کنترل اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه است.

پیشنهادهای پژوهش

۱- به جز جنسیت سایر ویژگی‌های شخصیتی در آینده شغلی کارآموختگان تأثیری ندارد. بنابراین بررسی این موارد در هنگام پذیرش کارآموزان ضروری به نظر نمی‌رسد. در عین حال ویژگی‌ها و مواردی هستند که باید به میزان حداقلی وجود داشته باشند. این موارد عبارت‌اند از: الف) میزان تحصیلات (حداقل دیپلم و ترجیحاً با معدل‌های مختلف برای دیپلم‌های مختلف؛ ب) انگیزه؛ ج) توانایی فیزیکی؛ د) داشتن معرفی‌نامه از محل کار آینده (در صورت امکان).

- ۲- منطقه کرج لازم است برنامه‌ریزی آموزشی، استفاده از منابع و امکانات کمک آموزشی در روش‌های تدریس را به وضعیت مطلوب برساند و در انتخاب و گزینش مربیان به اصلاح و بازنگری عمده نیاز دارد.
- ۳- برای جلوگیری از به هدررفتن منابع و امکانات آموزشی، طراحی و ایجاد یک سیستم نیازسنجی مستمر با روزآمد کردن رشته‌ها و تعیین ظرفیت پذیرش پیشنهاد می‌شود.
- ۴- برگزاری نمایشگاه‌ها برای ارائه ابتکارات و خلاقیت‌ها و نوآوری و کارآفرینی‌های کارآموختگان و بررسی و شناسایی مشکلات آنان، از جمله روش‌های برقراری ارتباط پس از آموزش، ضرورت دارد.



بررسی رابطه آموزش‌های هنرستان‌های کشاورزی استان فارس با اشتغال
فارغ‌التحصیلان آنها در سال‌های ۶۹ تا ۷۹

* پژوهشگر: نوذر منفرد

* ناظر: دکتر عبدالحمید رضوی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۱- سازمان آموزش و پرورش استان فارس

بیان مسئله

مسئله تحقیق این پژوهش عبارت است از اینکه «آیا آموزش‌هایی که فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی در دوره تحصیل در هنرستان دیده‌اند، موجب اشتغال آنان در رشته مرتبط با تحصیلشان شده است؟» در غیر این صورت، این گونه فارغ‌التحصیلان بیشتر به چه مشاغلی جذب می‌شوند؟ علل جذب نشدن آنان در رشته‌های مربوط چه بوده است؟ و در نهایت، چه عواملی بر موفقیت شغلی آنان مؤثر است؟

تاکنون بیشتر ابعاد کمی و گسترش رشته‌های کشاورزی بدون توجه به وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان آن مدنظر بوده است و سالانه تعدادی دیپلمه کشاورزی از ۶ هنرستان در استان بدون توجه به نیاز بازار کار که عمده‌تاً سازمان‌های کشاورزی و جهاد سازندگی و مراکز تحقیقاتی و ... هستند فارغ‌التحصیل می‌شوند. علاوه بر نبودن بازار کار، این فارغ‌التحصیلان از یک طرف توان کافی برای شرکت و رقابت در آزمون کنکور سراسری در گروه علوم تجربی و ریاضی برای ادامه تحصیل ندارند و از طرف دیگر با توجه به طول دوره تحصیلی و مواد آموزشی آن و خصوصاً کمبود تسهیلات وام‌های اعطایی، فرصت کمی برای اشتغال خصوصی در بخش کشاورزی (زراعت، باغبانی، دامداری و ...) دارند. بنابراین بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی استان با توجه به نیاز بازار کار، ضروری است.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

هدف کلی تحقیق این است که وضعیت آموزش و اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی استان فارس را مورد بررسی و مطالعه قرار دهد تا معلوم شود آیا آموزش‌هایی که فارغ‌التحصیلان در طول دوره هنرستان دیده‌اند موجب اشتغال آنان را در رشته‌های مربوط فراهم ساخته است یا نه. در غیراین صورت، این‌گونه فارغ‌التحصیلان بیشتر به چه مشاغلی جذب می‌شوند؟ علل عدم جذب آنان در رشته‌های مربوط چه بوده است؟ و در نهایت این که تعیین‌کننده‌های موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان هنرستان کشاورزی چه بوده است؟

اهداف جزئی:

- ۱- تبیین برخی ویژگی‌های جمعیت شناختی، اقتصادی و اجتماعی مرتبط با تحصیلات فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی؛
- ۲- تبیین رضامندی فارغ‌التحصیلان هنرستان کشاورزی از برنامه‌های آموزشی و غیر آموزشی هنرستان؛
- ۳- تبیین نظرات فارغ‌التحصیلان مورد مطالعه در باره میزان مطلوبیت ابزار و مواد آموزشی، روش‌های تدریس، دروس ارائه شده و آموزشگران هنرستان؛

- ۴- تبیین نوع و میزان مشکلات فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی در دوران تحصیل؛
- ۵- تبیین وضعیت شغلی فارغ‌التحصیلان مورد مطالعه؛
- ۶- تعیین موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان؛
- ۷- تبیین رابطه بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، اقتصادی و اجتماعی فارغ‌التحصیلان مورد مطالعه با موفقیت شغلی آنان؛
- ۸- بررسی وضعیت بازار کار یا اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی در استان.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی فارغ‌التحصیلان با موفقیت شغلی آنان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی فارغ‌التحصیلان با موفقیت شغلی آنان رابطه وجود دارد.
- ۳- بین رضامندی فارغ‌التحصیلان با موفقیت شغلی آنان رابطه وجود دارد.
- ۴- بین میزان مطلوبیت عوامل آموزشی هنرستان کشاورزی با موفقیت شغلی آنان رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

تکنیک به کار گرفته شده برای انجام این پژوهش، روش تحقیق پیمایشی است.

جامعه آماری، نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

جمعیت مورد مطالعه در این تحقیق شامل کلیه فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های کشاورزی استان فارس (آب باریک فیروزآباد، نورآباد، ممسنی، اقلید و آباده) در سال‌های ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۹ است که بر اساس آمار و اطلاعات دریافت شده از هنرستان‌های کشاورزی فوق‌الذکر شامل ۱۸۱۵ نفر بوده است که آدرس حدود ۱۱۰۰ نفر از آنها از طریق هنرستان‌ها به دست آمده است.

روش نمونه‌گیری به صورت تمام شماری بوده و برای کلیه فارغ‌التحصیلان دارای آدرس (۱۱۰۰ نفر) پرسشنامه تحقیق ارسال شده است. در نهایت با ارسال ۲ مرحله پرسشنامه برای فارغ‌التحصیلان و استفاده از مروجین کشاورزی در سطح مراکز خدمات روستایی و همچنین تهیه آدرس محل کار یا

سکونت فارغ‌التحصیل از فارغ‌التحصیلانی که در دسترس بودند، تعداد ۵۸۰ پرسشنامه تحقیق تکمیل شد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار جمع‌آوری اطلاعات این پژوهش، پرسشنامه بوده است. سؤال‌ها در چندین بخش عمده که به سنجش موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان، رضامندی تحصیلی، مطلوبیت عوامل آموزشی، مشکلات فارغ‌التحصیلان در ایام تحصیل، لیاقت‌ها و توانایی‌های مورد نیاز دانش‌آموزان برای موفقیت در شغل پرداخته است، اغلب از شاخص‌های استاندارد استخراج شدند. از مروجین مراکز خدمات کشاورزی روستایی نیز برای ارسال و جمع‌آوری تعدادی از پرسشنامه‌ها استفاده شد.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

کلیه محاسبات آماری این تحقیق با نرم‌افزار spss انجام گرفته است. انواع آزمون ضریب همبستگی، آزمون تی (T – Test)، تحلیل واریانس یک طرحی از تکنیک‌ها و روش‌های آماری این مطالعه بوده و در بخش آمار توصیفی نیز از آمارهای میانگین، درصدها و جداول فراوانی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

- ۱- در خصوص فرضیه اول تحقیق مشخص شد که ۲ متغیر «سن فارغ‌التحصیلان» و «فاصله محل سکونت خانواده از هنرستان» هیچ رابطه‌ای با موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان ندارد.
- ۲- در مورد فرضیه دوم تحقیق، یافته‌های تحقیق بیانگر این است که ۴ متغیر این ویژگی‌ها یعنی «متوسط درآمد ماهانه پدر»، «متوسط کمک مالی ماهانه خانواده به دانش‌آموز در هنگام تحصیل»، «سطح سواد پدر» و «سطح سواد مادر» نیز با موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان رابطه‌ای معنادار ندارد. این مطلب بیانگر آن است که موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان با خصوصیات خانوادگی آنها در هنگام تحصیل ارتباط نداشته است.

۳- در خصوص فرضیه سوم تحقیق، ارتباط بین «معدل دیپلم» و «معدل سوّم راهنمایی» «میزان همکاری با تشکلهای در زمان تحصیل» و «میزان ارتباط با دبیران و دانش‌آموزان در دوره تحصیل» با موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان رابطه مثبت معنادار و متغیر «میزان مشکلات دوران تحصیل» با موفقیت شغلی رابطه منفی معنادار دارد و متغیر «مدت زمان مطالعه در شبانه‌روز در دوران تحصیل» رابطه معنادار با موفقیت شغلی وجود ندارد. بنابراین نتیجه می‌گیریم که میزان کوشش و ممارست دانش‌آموزان در هنگام تحصیل با موفقیت شغلی آنها در آینده رابطه دارد و از طرف دیگر، وجود مشکلات در هنرستان باعث دلسردی دانش‌آموزان و در نهایت، عقب‌ماندگی تحصیلی و عدم توفیق شغلی آنها در آینده می‌شود.

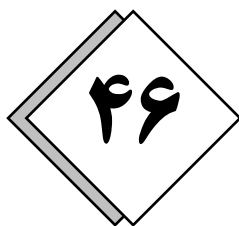
۴- فرضیه چهارم که به بررسی رابطه بین «میزان رضامندی فارغ‌التحصیلان از هنرستان» با موفقیت شغلی آنان می‌پردازد که یافته‌های تحقیق، رابطه معنادار بین این دو متغیر نشان نداد.

۵- یافته‌های تحقیق در مورد فرضیه پنجم نشان داد که متغیرهای «اعتقاد به میزان مطلوبیت ابزار کمک آموزشی» و «اعتقاد به میزان مطلوبیت دبیران» با موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان رابطه معنادار ندارند و متغیرهای «اعتقاد به مطلوبیت روش‌های تدریس» و «اعتقاد به میزان مطلوبیت دروس اصلی و اختصاصی» رابطه مثبت معنادار با موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان داشته‌اند. بنابراین تأکید بر انتخاب روش‌های تدریس مناسب و تأکید بر دروس اصلی کشاورزی و بهادادن به آنها در موفقیت‌های شغلی دانش‌آموزان در آینده تأثیرگذار خواهد بود و باید به آنها توجه کرد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- رشته‌های کشاورزی در هنرستان‌های استان با تأکید بر رشته‌های مناسب اقلیم استان و منطقه انتخاب و تأسیس شوند؛
- ۲- اجرای برنامه‌های بازدید برای دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی مناطق مختلف استان از هنرستان‌های کشاورزی به منظور آشنایی آنها با رشته‌های کشاورزی در دوره متوسطه؛
- ۳- استفاده از روش‌های تدریس مناسب با آموزش عملی کشاورزی نظیر یادگیری از طریق عمل، مشکل‌گشایی همراه با کار گروهی؛

- ۴- اعزام دبیران (هنرآموزان) هنرستان به مناطق مختلف روستایی استان به منظور تشویق دانش‌آموزان و والدین آنها برای ثبت نام در هنرستان کشاورزی؛
- ۵- اختصاص سهمیه به دیپلمه‌های کشاورزی در آزمون سراسری (کنکور) برای ورود به دانشکده‌های کشاورزی؛
- ۶- تجدید نظر در برنامه‌ریزی تأمین امکانات و نهاده‌های مورد نیاز هنرستان‌ها به منظور جلب رضایت دانش‌آموزان و جذب آنها به هنرستان؛
- ۷- تجهیز هنرستان‌ها به ابزار و وسایل کمک آموزشی و فراهم آوردن زمینه استفاده دبیران و دانش‌آموزان از آنها؛
- ۸- به‌کارگیری روش‌های تدریس متنوع و برنامه‌ریزی برای آشنایی دبیران با منابع و مراجع علمی؛
- ۹- برنامه‌ریزی برای تناسب بیشتر دروس اصلی و اختصاصی با نیازهای اجتماع و نیازهای شغلی؛
- ۱۰- استفاده از دبیران مجرب در دروس اصلی و تخصصی؛
- ۱۱- تلاش در جهت ایجاد مشاغل خصوصی و خوداشتغالی کشاورزی از طریق ارائه تسهیلات بانکی و تأمین نهادهای کشاورزی؛
- ۱۲- اجرای سیستم آموزشی حین خدمت برای دبیران هنرستان‌ها برای به‌هنگام کردن اطلاعات آنان؛
- ۱۳- تلاش در جهت تشکیل تشکّل‌های دانش‌آموزی؛
- ۱۴- توجه ویژه به میزان مطلوبیت دروس اصلی و اختصاصی و مطلوبیت روش‌های تدریس به منظور افزایش موفقیت شغلی فارغ‌التحصیلان در آینده؛
- ۱۵- برنامه‌ریزی برای رفع مشکلات رفاهی دانش‌آموزان در داخل هنرستان‌ها؛
- ۱۶- برنامه‌ریزی برای ایجاد لیاقت‌ها و توانایی‌های مورد نیاز برای موفقیت در مشاغل کشاورزی از قبیل: توانایی اداره واحدهای کشاورزی و دامداری، مهارت‌های مربوط به فعالیت‌های زراعی، باغداری، مرغداری، گاوداری، دامداری، حفظ نباتات و ... توانایی اشتغال و فعالیت در شرکت‌های خصوصی و مشاغل خوداشتغالی، توانایی کار با ماشین‌آلات و ادوات کشاورزی، آشنایی با اقتصاد کشاورزی، مدیریت و حسابداری و بازاریابی و مهارت در برقراری ارتباط.



بررسی نیاز بازار کار به فارغ التحصیلان دختر هنرستان های فنی و حرفه ای در
برنامه دوم و سوم توسعه استان قم در سال های ۷۸ تا ۸۱ و تحلیل علل آن و
ارائه راهکارهای مناسب در این زمینه

* پژوهشگر: نجمه السادات میرناصری

* استاد راهنما: دکتر حسین خنیفر

* نوع سند: پایان نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان قم

بیان مسئله

همه می دانیم که آموزش های فنی و حرفه ای نسبت به آموزش های انفرادی دارای هزینه ای
چند برابر است و برقراری ارتباط بین هزینه صرف شده برای دانش آموزان و خروجی های هنرستان های
فنی و حرفه ای از لحاظ مهارت و توانمندی مطلوب، یک نیاز اساسی است. در شرایطی که مشکل اصلی
ما اشتغال و آن هم اشتغال سرمایه بر است باید به سمت توسعه آموزش های فنی و حرفه ای پیش برویم

و آموزش‌هایی را ارائه دهیم که فراگیران آن پس از فراغت از تحصیل بتوانند با سرمایه‌اندک برای خود شغلی ایجاد کنند و از آنجا که یکی از معضلات نظام آموزشی ما در گذشته و حال تورم دانش‌آموز در بخش نظری است، لزوم توجه به این امر دو چندان می‌شود.

بر اساس محاسبات تقریبی انجام شده، کشور ایران در سال ۱۴۰۰ حدود ۱۰۰ میلیون نفر جمعیت خواهد داشت که حدود ۵۰ میلیون نفر آن را جمعیت فعال تشکیل می‌دهند. با فرض آن که ۹۵ درصد از جمعیت فعال کشور شاغل باشند، در این صورت برای ۴۷/۵ میلیون نفر باید تدارک شغل شود که ۱۵ میلیون در بخش صنعت، ۳ میلیون در بخش کشاورزی و ۲۹/۵ میلیون در بخش خدمات برآورد می‌شود. تعداد شاغلان فعلی ۱۵ میلیون نفرند که ۱۰ میلیون نفر آنها در طی ۲۵ سال آینده به تدریج بازنشسته شده‌اند و طی این دوره باید حداقل برای ۳۲/۵ میلیون نفر فرصت شغلی ایجاد شود (فصلنامه‌ی کار دانش، شماره ۳۷، ۳۸، ۸۰، ص ۲۴). این جز در سایه‌ی توجه ویژه به آموزش فنی امکان‌پذیر نیست و اولین گام در برنامه‌ریزی آموزش فنی برآورد و تعیین نیازهاست و در مورد آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نظر بر این است که افراد پس از فراغت از تحصیل در بازار کار اشتغال یابند. لذا ضروری است که برنامه‌ریزی‌های آموزشی در رشته‌های تحصیلی متناسب با بازار کار باشد.

از آنجا که تصمیم داریم بازار کار فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای را بررسی کنیم توجه به جنسیت نیز اهمیت دارد. نقشی که جنسیت در تجربه‌های کاری دارد موضوعی است که بیش از پیش به آن توجه شده است. ما اشتغال دختران را مطرح کردیم، زیرا به نتایج منفی و مثبت مشارکت کنندگان در نیروی کار توجه داشته‌ایم. در اینجا سه عامل مهم مدنظر قرار گرفته است:

۱- اشتغال می‌تواند امکانات مالی را افزایش دهد و عزت نفس را تقویت کند و فرصت‌های بیشتری برای برخورد‌های اجتماعی به وجود آورد و روی هم‌رفته سبب سلامتی بیشتر شود.

۲- اشتغال مشکلاتی نیز دارد. ممکن است زنان را دچار استرس شغلی کند و شرایط خطرناک شغلی ممکن است به آسیب‌های اجتماعی نیز بینجامد.

۳- کار از آن رو که منبع بالقوه‌ای از پاداش به شمار می‌رود ممکن است فرد را از آسیب ناشی از سایر نقش‌های زندگی محافظت کند.

باید توجه داشته باشیم که نسبت اشتغال مردان در کشور ۷ برابر زنان است (روزنامه اطلاعات ۸۳/۲/۴). بر اساس سیاست وزارت آموزش و پرورش مقرر شده بود که تا پایان برنامه دوم توسعه کشور ۱۰ درصد از دانش‌آموزان متوسطه جذب شاخه فنی و حرفه‌ای کشور شوند که ۳/۶۳ درصد از دانش‌آموزان استان قم جذب شاخه فنی و حرفه‌ای شده‌اند. لذا به دلیل کمبود فضاهای مناسب آموزشی و تجهیزات لازم اهداف منظور شده در برنامه دوم توسعه تحقق نیافته است (نشریه کار، شماره ۴۴، تیرماه ۷۸). در برنامه سوم توسعه نیز سیاست‌های اشتغال‌زایی به گونه‌ای تنظیم شده بود که بتواند نرخ بیکاری را از ۱۶ درصد به ۱۲/۶ درصد کاهش دهد. در این برنامه علاوه بر ایجاد فرصت‌های شغلی جدید به ارتقای کیفی نیروی کار و کاهش بیکاری توجه شده است.

اهداف پژوهش

- ۱- تعیین علل جذب شدن یا جذب نشدن فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دخترانه استان قم؛
 - ۱-۱- تعیین میزان بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید؛
 - ۱-۲- شناسایی و نحوه جذب و اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید؛
 - ۱-۳- میزان تأثیر تأهل در بیکاری فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید؛
- ۲- تعیین تناسب شغل فارغ‌التحصیلان با رشته تحصیلی آنان؛
 - ۲-۱- تعیین میزان تناسب شغلی فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید به تفکیک رشته تحصیلی؛
 - ۲-۲- تعیین میزان تناسب شغلی فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید به تفکیک سال فراغت از تحصیل؛
 - ۲-۳- شناسایی موانع اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید در رشته مربوط؛
- ۳- تعیین هماهنگی رشته‌های موجود با نیاز بازار کار؛
 - ۳-۱- میزان استفاده فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای و نظام جدید از وام خوداشتغالی برنامه سوم توسعه؛

۲-۳- تعیین میزان فارغ‌التحصیلان در رشته‌های مختلف موجود در هنرستان‌های استان قم؛

۳-۳- تعیین میزان جذب فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای به تفکیک مشاغل دولتی و غیر دولتی.

سؤال‌های اصلی پژوهش

۱- چه عواملی با جذب شدن یا جذب نشدن فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها به بازار کار استان ارتباط دارد؟

۲- آیا فارغ‌التحصیلان به مشاغل مربوط به رشته خود جذب می‌شوند؟

۳- رشته‌های موجود در هنرستان‌ها با نیاز بازار کار استان تا چه حد ارتباط دارد؟

سؤال‌های فرعی پژوهش

۱- تناسب شغلی فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید با رشته تحصیلی آنان تا چه حد ارتباط دارد؟

۲- تناسب شغلی فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید با سال فراغت تحصیلی آنان تا چه حد ارتباط دارد؟

۳- میزان بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید چه میزان است؟

۴- نحوه جذب و اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید چگونه است؟

۵- استفاده فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید از وام خوداشتغالی برنامه سوم توسعه به چه میزان است؟

۶- آیا تأهل در بیکاری فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید مؤثر است؟

۷- موانع اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید در رشته مربوط چیست؟

۸- جذب فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای نظام جدید در رشته‌های غیر مرتبط چگونه است؟

۹- تعداد فارغ‌التحصیلان در رشته‌های مختلف موجود در هنرستان‌های استان قم چقدر است؟

۱۰- میزان جذب فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای به تفکیک مشاغل دولتی و غیر دولتی چگونه است؟

روش پژوهش

مطالعه از نوع توصیفی (پیمایشی) است.

جامعه آماری

کلیه فارغ‌التحصیلان دختر فنی و حرفه‌ای استان قم که در سال‌های ۷۸ تا ۸۲ فارغ‌التحصیل شده‌اند (با در نظر گرفتن یک‌سال فرصت شغلی) در مجموع طبق مستندات آموزش و پرورش ۱۳۱۹ نفرند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این طرح با محاسبه ۳ درصد ریزش (به دلیل احتمال ازدواج یا نبودن در قم) از هر هنرستان به نسبت تعداد فارغ‌التحصیلان به طور تصادفی طبقه‌ای، تعدادی از فارغ‌التحصیلان انتخاب شدند (متناسب با اندازه طبقات) که مجموع آنها ۳۸۷ نفرند. دلیل استفاده از نمونه‌گیری بزرگ‌تر بودن جامعه آماری از ۱۰۰۰ است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

- ۱- پرسشنامه محقق‌ساخته؛
- ۲- مراجعه به اداره کل کار و امور اجتماعی و معرفی‌نامه برای اداره اشتغال؛
- ۳- مطالعه پایان‌نامه‌ها، کتاب، مجلات و فصلنامه‌های مربوط؛
- ۴- مراجعه به سایت‌های اینترنتی بازار کار؛
- ۵- مراجعه به اداره کار و امور اجتماعی و اخذ آمار جمع‌آوری شده آنان از کارشناسان خود در سال ۱۳۸۱ (مربوط به فرصت‌های شغلی)؛
- ۶- مراجعه به اداره اشتغال و اخذ آمار توزیع سنی و فرصت‌های شغلی سال ۱۳۸۲ که هنوز منتشر نشده است و مصاحبه با کارشناسان هر دو اداره و مطالعه و ارزیابی عملکرد برنامه دوم و سوم توسعه و اخذ آمار کمبود نیروی هنرستان‌ها؛
- ۷- مراجعه به سازمان آموزش و پرورش و مصاحبه با کارشناسان طرح و برنامه و فنی و حرفه‌ای و بررسی دلیل اجرا نشدن اهداف در برنامه دوم و سوم توسعه.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این پژوهش سؤال‌های اصلی از نوع توصیفی و برای تعیین نسبت‌های مختلف بیکاری و اشتغال و بازار کار است. از جداول توزیع فراوانی، نمودارهای آماری، درصد فاصله اطمینان برای نسبت استفاده شده است. در روش استنباطی از آنجا که در سؤال‌های ۱ و ۲ و ۶ تحقیق رابطه بین دو متغیر کیفی مدنظر است از آزمون خی‌دو استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

هدف تحقیق پاسخ به سه سؤال اصلی بود که برای آن ده پرسش فرعی نیز مطرح شد. در خصوص سؤال اول یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بیشترین عامل ۴۷ درصد از طریق معرفی آشنایان و کمترین عامل ۱۰ درصد از طریق اداره کار برای جذب بازار کار شده‌اند و جذب نشدن را تعداد ۲۰/۸ درصد افراد اطلاع نداشتن از مراکز کاریابی و ۱۸/۹ درصد مخالفت همسر مطرح کرده‌اند که بر اساس خی‌دو به دست آمده رابطه معناداری بین تأهل و بیکاری وجود ندارد. از کل نمونه آماری ۱۸ درصد شاغل و ۲۵/۸ درصد بیکار (جویای کار) بوده‌اند و اگر خانه‌دار و دانشجو را جزء بیکاران بدانیم ۸۲ درصد جذب بازار کار نشده‌اند. در باره سؤال دوم، یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۸۱/۲ درصد پاسخ‌دهندگان تناسب بین شغل و رشته خود را مثبت اعلام کرده‌اند و خی‌دو به دست آمده نشان می‌دهد بین رشته تحصیلی و تناسب شغلی و بین تناسب شغلی و سال فارغ‌التحصیلی نیز رابطه معناداری وجود دارد. در کل ۱۸ درصد افراد در رشته‌های غیر مرتبط به فعالیت مشغول بوده‌اند و ۶۹ درصد افراد اشتغال نداشتن در رشته مربوط را وجود متقاضی زیاد در آن رشته عنوان کرده‌اند. در باره سؤال سوم که تعیین هماهنگی رشته با بازار کار است یافته‌های پژوهش در نمونه آماری به ترتیب رشته، حسابداری ۳۹ درصد، کامپیوتر ۲۹ درصد، طراحی و دوخت ۱۴ درصد، گرافیک ۱۰ درصد، کودک‌پاری ۵ درصد، مدیریت خانواده ۲ درصد، صنایع دستی ۱ درصد بوده است. این یافته‌ها نشان می‌دهند که تعداد ۴۶ درصد در مشاغل دولتی، ۵۱ درصد در مشاغل خصوصی و ۳ درصد در مشاغل شخصی جذب شده‌اند و تنها ۸ درصد افراد از وام خوداشتغالی استفاده کرده‌اند و ۲۰/۴ درصد افراد نداشتن امکانات مالی برای خوداشتغالی را مانع دریافت وام دانسته‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

۱- با توجه به این که ۱۸ درصد افراد در رشته غیر مرتبط مشغول به کار شده‌اند بهتر است با گذاشتن

برنامه بازدید از هنرستان‌ها و دادن اطلاعات در مورد توانایی‌های هنرجویان برای مدیران کارخانه‌ها و شرکت‌ها، احتمال پذیرش هنرجویان را در رشته‌های مرتبط افزایش دهند.

۲- با توجه به ۸۲ درصد افراد جذب شده و ۲۵/۸ درصد بیکار بهتر است الزامات قانونی برای به‌کارگیری فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها برای صاحبان مشاغل در نظر گرفته شود که درصدی از نیروی کار خود را از این قشر تأمین کنند، همان‌طور که در طرح اولیه نظام جدید مطرح بود.

۳- با توجه به اینکه شناخت افراد در به‌کارگیری نیرو بسیار مهم است و در این تحقیق ۴۷ درصد از این طریق مشغول به کار شده‌اند، بهتر است برای کارفرمایانی که هنرجویان را برای کارورزی می‌پذیرند در اجرای پذیرش هنرجو بعد از فارغ‌التحصیلی امکانات رفاهی از جمله کاهش مالیات یا نپرداختن بیمه برای چند ماه برای آنان در نظر گرفته شود. این امر باعث شناخت کارفرما از هنرورز و باعث شناخت هنرآموز از محیط‌های مرتبط کاری می‌شود. با افزایش ساعت کارورزی، این امر بهتر صورت می‌گیرد.

۴- آموزش و پرورش تمهیداتی فراهم کند که مشاوران و مراکز کارایی در ارتباط تنگاتنگ قرار بگیرند. این امر باعث هدایت دانش‌آموزان و دانشجویان به رشته‌های مورد نیاز می‌شود.

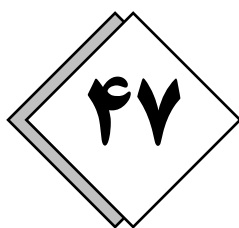
۵- بهتر است اطلاع‌رسانی راجع به وام خوداشتغالی و ایجاد امکانات برای اشتغال خصوصی و حتی به‌کارگیری دیگران جزء وظایف راهنمایی تحصیلی و شغلی مشاوران هنرستان‌ها قرار گیرد.

۶- از آنجا که ۶۹/۲ درصد در این تحقیق یکی از موانع اشتغال را متقاضی زیاد در این رشته دانسته‌اند بهتر است با توجه به ویژگی‌های استان، رشته‌هایی که بازار کار آنها اشباع شده، حذف و رشته‌های جدید دایر شود.

۷- برای ایجاد فرصت‌های شغلی باید مکان‌هایی را برای اشتغال زنان که یکی از برنامه‌های توسعه چهارم است در نظر بگیرند.

۸- بر اساس یافته‌های تحقیق که ۲۵/۸ درصد (جویای کار) هستند. بهتر است تمهیداتی فراهم شود که افراد نتوانند در دو شغل دولتی (یکی رسمی و یکی آموزشی) مشغول به کار شوند و افراد بیکار نیز بتوانند اشتغال یابند. بر اساس یافته‌های مرکز آمار ایران در بهمن ماه سال ۱۳۸۰، ۷/۲ درصد شاغلان در جامعه حداقل دارای دو شغل بوده‌اند و این آمار کمتر از میزان واقعی است.

۹- الزام برای نگهداری آدرس و تلفن هنرجویان حتی بعد از فارغ‌التحصیلی در هنرستان‌ها.



بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه خوداشتغالی در استان هرمزگان در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵

* پژوهشگر: محمدرضا نهال طهماسبی

* نام ناظر: دکتر رحمانی - پرویز اوسپید - عباس دبیری

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵ - اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان

بیان مسئله

از آنجا که مهارت‌های آموزشی تأثیر مثبتی در گذر از بحران بیکاری در کشور خواهد داشت، توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به عنوان یکی از سیاست‌های مهم بخش آموزشی و اشتغال برای مقابله با معضل بیکاری جوانان در قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور پیش‌بینی شده است. اما این امر به معنای حجیم شدن بخش دولتی و در پی آن مشکلات و پیامدهای ناشی از آن نیست، چرا که از یک طرف با افزایش سطح سواد جوانان و فارغ‌التحصیلان مراکز دانشگاهی و آموزش عالی در مقاطع مختلف تحصیلی سطح انتظار جوانان بالا رفته است و از دیگر سو آموزش‌های

فرا گرفته شده در دانشگاه‌ها، معمولاً در راستای جنبه‌های علمی و کاربردی نیست. لذا هم به واسطه افزایش سطح سواد و سطح توقع جوانان برای اشتغال در مشاغل متفاوت و هم به دلیل نبودن تجارب و مهارت کافی در علوم آموزش‌دیده به ویژه در رشته‌های فنی و مهندسی، فارغ‌التحصیلان این مراکز از ارائه خدمات مناسب آموزش‌های آموخته شده در مراکز مختلف به ویژه در مراکز غیر دولتی ناتوان و ناکارآمد هستند. در این میان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، علاوه بر افزایش و ارتقای سطوح مهارت‌های مختلف شغلی برای کارآموزان، امکان ایجاد صنایع و حرف کوچک در قالب فعالیت‌های خوداشتغالی با حداقل هزینه را فراهم می‌آورد. به عبارت دیگر، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای علاوه بر تسری فعالیت‌های شغلی در کارآموزان، امکان پذیرش ریسک ناشی از سرمایه‌گذاری محدود در امر خوداشتغالی جوانان آموزش‌دیده مراکز فنی و حرفه‌ای را به حداقل رسانده و به اعتماد به نفس بیشتر آنان در فعالیت‌های خوداشتغالی انجامیده است.

اهداف پژوهش

هدف اصلی:

تحقیق بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در میزان خوداشتغالی فراگیران مراکز فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان در سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۵.

اهداف فرعی:

- ۱- تبیین مقایسه‌ای برخی از ویژگی‌های فردی، اقتصادی و اجتماعی مرتبط با آموزش فراگیران مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان در سال‌های ۸۲ تا ۸۵؛
- ۲- بررسی ارتباط بین تناسب مهارت‌های آموزش‌دیدگان با شغل فعلی؛
- ۳- بررسی وضعیت اشتغال در آموزش دیدگان مراکز دولتی و آموزشگاه‌های آزاد؛
- ۴- بررسی وضعیت خوداشتغالی آموزش دیدگان مراکز دولتی با آموزشگاه‌های آزاد؛
- ۵- بررسی مقایسه‌ای وضعیت خوداشتغالی آموزش دیدگان با میزان کل اشتغال آموزش‌دیدگان؛
- ۶- بررسی عوامل مؤثر بر خوداشتغال نبودن کارآموزان آموزشگاه‌های دولتی و آزاد فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- نرخ خوداشتغالی، اشتغال و بیکاری در میان کارآموزان آموزش دیده در مراکز فنی و حرفه‌ای دولتی و آموزشگاه‌های آزاد استان در سال‌های ۸۲ تا ۸۵ چقدر است؟
- ۲- نرخ خوداشتغالی، اشتغال و بیکاری در میان کارآموزان برحسب شاخص سن چقدر است؟
- ۳- آیا بین جنسیت و خوداشتغالی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۴- آیا بین تأهل و خوداشتغالی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۵- آیا بین مدارک تحصیلی و خوداشتغالی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۶- آیا بین محل اخذ مدرک (مراکز فنی و حرفه‌ای دولتی و آموزشگاه‌های آزاد) و خوداشتغالی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۷- آیا بین درآمد خانواده و خوداشتغالی رابطه‌ای وجود دارد؟
- ۸- آیا بین رضایتمندی فراگیران از آموزش‌ها و مهارت‌های فراگرفته‌شده با میزان خوداشتغالی فراگیران رابطه‌ای وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق مبتنی بر مطالعه توصیفی است.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد پژوهش در این تحقیق کلیه کارآموزان فارغ‌التحصیل مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در بخش دولتی و آموزشگاه‌های آزاد در سال‌های ۱۳۸۲ تا تیرماه ۱۳۸۵ هستند که تعداد آنها به ۵۶۴۳۷ نفر می‌رسد. از این تعداد ۱۴۵۸۷ نفر مربوط به مراکز دولتی و ۴۱۸۵۰ نفر مربوط به آموزشگاه‌های آزادند. البته در رشته‌های مورد مطالعه، تعداد کل فارغ‌التحصیلان مراکز دولتی در سال‌های مورد مطالعه ۶۰۲۰ نفر و در آموزشگاه‌های آزاد ۹۹۹۳ نفر محاسبه شدند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

تعداد کل مراکز آموزشی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای بخش دولتی استان ۴۴ مرکز است. از این تعداد ۱۳ مرکز آموزشی ثابت است که ۶ مرکز آن پسرانه، ۵ مرکز دخترانه و دو مرکز دو منظوره مورد استفاده قرار می‌گیرند. به‌علاوه یک مرکز در زندان، دو مرکز در پادگان و ۲۸ واحد به صورت نیاز، کل مراکز استان را به خود اختصاص می‌دهد. از میان چهاربخش آموزش فنی و حرفه‌ای دولتی، مراکز آموزشی ثابت به عنوان منابع نمونه انتخاب شده‌اند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته متشکل از ۲۲ سؤال است. ضریب پایایی پرسشنامه ۰/۸۳ محاسبه شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

به منظور بررسی آمار و تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از روش‌های آمار توصیفی همچون فراوانی، درصد و نسبت‌گیری در قالب جداول استفاده شد. همچنین به منظور بررسی و ارزیابی روابط بین متغیرها و فرضیات تحقیق از آمار استنباطی نظیر کای دو استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

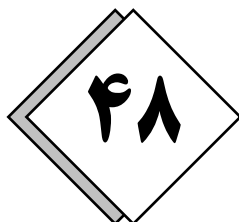
بیشترین درصد آزمودنی‌ها در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال با ۶۳/۸ درصد بوده و کمترین درصد آزمودنی‌ها مربوط به گروه سنی بیشتر از ۴۰ سال با ۲/۳ درصد برآورد شده است. درصد آزمودنی‌ها دارای مدرک تحصیلی دیپلم با ۵۶/۳ درصد و کمترین با ۶/۱ درصد دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر بودند. این در حالی است که ۳۷/۶ درصد کل آزمودنی‌ها فارغ‌التحصیل مراکز دولتی فنی و حرفه‌ای دولتی و ۶۲/۴ درصد در آموزشگاه‌های آزاد آموزش دیده‌اند.

بیشترین فراوانی آزمودنی‌ها برحسب نوع مهارت کسب شده مربوط به رشته رایانه با ۲۷/۷ درصد و کمترین فراوانی مربوط به رشته جوشکاری با ۰/۷ درصد است. همچنین بیشترین فراوانی آزمودنی‌ها

برحسب درآمد ماهیانه مربوط به درآمدی بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ هزار تومان با ۴۹/۸ درصد کل آزمودنی‌ها و کمترین مقدار با ۱/۱ درصد مربوط به طبقه درآمدی بیشتر از ۴۰۰ هزار تومان است. بیشترین درصد اشتغال در میان شهرهای مورد مطالعه با ۳۴/۸ درصد مربوط به شهرستان قشم و کمترین مقدار مربوط به شهرستان میناب با ۱۹/۸ درصد برآورد شده است. رشته جوشکاری با ۹۲/۹ درصد متناسب و رشته نقاشی با ۳۷ درصد نامتناسب از نظر رضایتمندی است. بیشترین فراوانی آزمودنی‌های شاغل برحسب محل اشتغال مربوط به مراکز غیر دولتی و آزاد با ۶۰/۸ درصد و کمترین تعداد مربوط به سازمان‌های نیمه دولتی با ۶/۹ درصد است. نرخ اشتغال و خوداشتغالی آزمودنی‌هایی که در آموزشگاه‌های آزاد آموزش دیده‌اند بیشتر از مراکز دولتی است. بین جنسیت و خوداشتغالی آنان رابطه معناداری وجود دارد. درصد خوداشتغالی مردان بیشتر از زنان است. بین مدرک تحصیلی و خوداشتغالی رابطه معنادار است. آزمودنی‌های با مدرک فوق دیپلم و لیسانس بیشتر از مدارک پایین است. بین محل اخذ مدرک با خوداشتغالی رابطه معناداری وجود ندارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- ارزیابی دقیق از وضعیت بازار کار و نیازهای آن با توجه به قابلیت‌ها و پتانسیل‌های اشتغال در هر منطقه؛
- ۲- رشد، توسعه و ایجاد رشته‌ها و مهارت‌های ارائه شده در مراکز دولتی و آزاد مبتنی بر نیاز بازار کار و قابلیت خوداشتغالی در قالب صنایع و کارگاه‌های کوچک؛
- ۳- ارائه آموزش‌های اجباری و کوتاه‌مدت تهیه طرح توجیهی برای فعالیت‌های محدود اقتصادی در قالب مراکز کوچک صنعتی و کارگاهی در مراکز دولتی و آزاد به همراه مهارت تخصصی که فراگیر برای آموزش آن ثبت نام کرده است، سبب می‌شود تا در صورت ایجاد هرگونه خوداشتغالی پیش‌بینی وجوه مختلف سرمایه‌گذاری از سوی متقاضی لحاظ شود؛
- ۴- معرفی الگوهای برتر خوداشتغال فارغ‌التحصیل مراکز دولتی و آزاد استان و برپایی سمینارها و همایش‌های کشوری و استانی؛
- ۵- بازرسی و نظارت افراد کارشناسی و خبره در حرف و شغل‌های متفاوت برای پایش فعالیت‌های نو افراد و خوداشتغال مراکز فنی و حرفه‌ای استان.



بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال زنان استان مازندران در
سال ۱۳۸۴

* پژوهشگر: حمید یوسفی

* استاد راهنما: دکتر محمد صالحی

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵ - دانشگاه آزاد اسلامی ساری

بیان مسئله

قدرمسلم حضور فعال زنان به عنوان نیمی از جامعه ایرانی در فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌تواند باعث رشد، توسعه و شکوفایی این فعالیت‌ها شود. برای تقویت دسترسی برابر زنان و دختران در برنامه‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای باید شیوه‌های مؤثر هدایت شغلی و مشاوره فراهم شود و در آنها امکان ارائه خدمات مشاوره و هدایت شغلی به جنسیت پیش‌بینی شده باشد. به

طور همزمان باید محیط‌های آموزشی و کار برای مشارکت زنان و دختران به شکل مساعدتری سازمان‌دهی شده و تبعیض‌های پنهان و آشکار از میان برداشته شود. همچنین تصویر مثبتی همراه با انگیزه‌های مناسب برای مشارکت زنان در آموزش فنی و حرفه‌ای در قرن بیست و یکم در پیش خواهد بود. افزایش مشارکت دختران به ویژه دختران روستایی در آموزش فنی و حرفه‌ای و برطرف کردن تبعیض جنسی از نقطه نظر برنامه‌ریزی آموزشی، والدین، جامعه و کارفرمایان فراتر از تسهیل اشتغال زنان از چالش‌های عمده به شمار می‌آید (نفیسی، ۱۳۸۲). بنابراین مسئله تحقیق این گونه مطرح می‌شود که آیا آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال زنان استان مازندران تأثیر دارد یا خیر؟

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

- ۱) بررسی میزان تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال زنان استان مازندران؛
 - ۲) ارائه پیشنهاد‌های اصولی در این خصوص به برنامه‌ریزان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.
- اهداف جزئی:

- ۱) بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر مهارت و توانایی زنان؛
- ۲) بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر نوآوری و ابداع زنان؛
- ۳) بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر افزایش علاقه به کار و نگرش مثبت زنان؛
- ۴) بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر کسب درآمد زنان.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا شرکت در دوره‌های فنی و حرفه‌ای، مهارت و توانایی زنان را افزایش می‌دهد؟
- ۲- آیا آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب نوآوری و ابداع در زنان می‌شود؟
- ۳- آیا آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب افزایش علاقه به کار و نگرش مثبت در زنان می‌شود؟
- ۴- آیا آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب کسب درآمد بیشتر در زنان می‌شود؟

روش پژوهش

روش پژوهش توصیفی از نوع پس‌رویدادی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه افراد آموزش دیده در رشته فناوری اطلاعات استان مازندران در سال ۱۳۸۴ با تعداد ۹۰۰ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری این تحقیق با استفاده از جدول کرجسی و مورگان شامل ۲۶۹ نفر است. در این تحقیق از روش تصادفی طبقه‌ای استفاده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق‌ساخته شامل ۳۲ سؤال بوده است. ضریب آلفای کرانباخ ۰.۹٪ گزارش شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

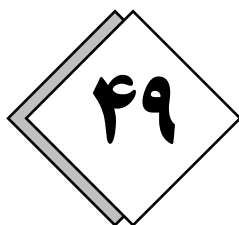
در این تحقیق در بخش آمار توصیفی از درصد فراوانی، میانگین، جداول، نمودار و تفسیر آنها استفاده شده است. در آمار استنباطی از آزمون Z استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شرکت در دوره‌های فنی و حرفه‌ای، مهارت و توانایی زنان را افزایش می‌دهد و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب نوآوری و ابداع در زنان می‌شود. همچنین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای موجب افزایش علاقه به کار و نگرش مثبت در زنان و موجب کسب درآمد بیشتر زنان می‌شود.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- افزایش سطح مهارت‌های شغلی دوره‌های آموزشی فنی و حرفه‌ای می‌تواند امکان ارتقای مهارت‌های شغلی برای زنان را فراهم سازد.
- ۲- دوره‌های فنی و حرفه‌ای مطابق با نیاز بازار کار ارائه شود. اگر word یا ICDL یا رشته‌های دیگر مورد نیاز بازار کار است به این رشته‌ها توجه بیشتری شود.
- ۳- باید تمهیداتی فراهم شود تا دوره‌های فنی و حرفه‌ای باعث افزایش تسلط و پیشرفت در کارآموزان شود.
- ۴- دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای کوتاه‌مدت هستند. پیشنهاد می‌شود طول مدت دوره‌ها را افزایش دهند تا مهارت لازم به‌دست آید.
- ۵- مربیان فنی و حرفه‌ای باید مجرب و آگاه باشند تا در انتقال دانش روز به کارآموزان کوتاهی نشود.



تأثیر تحصیل در شاخهٔ کاردانش بر سطح حرمت خود و سلامت عمومی و
پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایهٔ دوم و سوم دبیرستان‌های شهر
تهران

* پژوهشگر: ملوک اسداللهی

* استاد راهنما: خانم دکتر پریرخ دادستان

* نوع سند: پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲- سازمان آموزش و پرورش شهر تهران

بیان مسئله

از آنجا که کار یا حرفه، بخش عمده‌ای از زندگی اجتماعی انسان را تشکیل می‌دهد، عوامل موجود در محیط تحصیلی کار یا حرفه، خود نیز از الگوی فوق پیروی خواهند کرد (کالیمو، ۱۹۸۷). از دیگر ابزارها و عواملی که به فرد در حفظ موجودیت خودش کمک می‌کنند مجموعهٔ ارزش‌ها، باورها، عقاید،

بازخوردها و تصویری است که از خود به عنوان یک انسان منحصر به فرد دارد. مجموعه‌ای که از منابع گوناگون از جمله جامعه، خانواده، همسالان، مدرسه و قابلیت‌های ذاتی و جز آن کسب شده است. این مجموعه پنداشت‌ها حرمت خود نامیده شده و بیانگر ارزشی است که هر فردی برای خود در زمینه‌های گوناگون قائل است.

حرمت خود، یکی از عوامل مهم و اساسی در تحول شخصیت و شکوفایی انسان‌هاست و از آنجا که سطح حرمت خود در سلامت روحی و روانی نقش بسزایی دارد روان‌شناسان بالینی و اجتماعی بر اهمیت حرمت خود تأکید دارند و در چند دهه اخیر تحقیقات لازم را در مورد آن انجام داده‌اند. نیاز به حرمت خود یا خودارزشمندی و احترام به خود از جمله نیازهای طبیعی انسان است. نیاز به احترام، عشق و با ارزش بودن از جانب دیگران از نیازهای آموختنی از اجزای خودپنداشت‌اند و با قسمت اعظمی از تجارب فرد همراه‌اند. این نیاز یک نیاز دو جانبه است، بدین معنا که اگر فردی نیاز دیگران را به احترام و نظر مثبت ارضا کند لزوماً نیاز خود وی به نظر مثبت ارضا می‌شود و فرد از برآورده شدن آن احساس خشنودی می‌کند.

برخورداری از حرمت خود و اعتماد به نفس قوی برای همه انسان‌ها به مثابه یک سرمایه ارزشمند حیاتی از مهم‌ترین عوامل پیشرفت و شکوفایی استعداد و خلاقیت‌هاست. به‌طور کلی فرایندهای شناختی، احساسات، انگیزه‌ها، برقراری روابط فی‌مابین، شیوه زندگی، تصمیم‌ها و انتخاب‌های ما قویاً از چگونگی احساس خود ارزشمندی و اعتماد به نفس ماست (افروز، ۱۳۷۳).

از آنجا که دانش‌آموزانی که وارد مدارس کاردانش می‌شوند از مشکلات رفتاری و درسی و ... زیادی برخوردارند و هیچ‌گونه تحقیقی مبنی بر تأثیر احتمالی مدارس کاردانش بر وضعیت روان‌شناختی این دانش‌آموزان صورت نگرفته است، بنابراین مسئله این تحقیق بررسی تأثیر کارآموزی حرفه‌ای بر افزایش سطح حرمت خود، سلامت عمومی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کاردانش است. در صورتی که به نتیجه برسیم کاربردهای بسیار مؤثری را برای افزایش این مدارس پیش‌بینی خواهیم کرد.

اهداف پژوهش

۱- تعیین اثر سلامت عمومی بر پیشرفت تحصیلی و حرفه‌ای دانش‌آموزان مدارس کاردانش؛

- ۲- تعیین اثر سطح حرمت خود بر پیشرفت تحصیلی و حرفه‌ای دانش‌آموزان مدارس کاردانش؛
- ۳- بررسی تفاوت دانش‌آموزان مناطق مختلف آموزشی از نظر سلامت عمومی و حرمت خود؛
- ۴- بررسی تفاوت دانش‌آموزان پایه‌های مختلف تحصیلی از نظر سطح حرمت خود و سلامت عمومی (اول و دوم کردانش).

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- سطح حرمت خود دانش‌آموزان سال آخر شاخه کردانش از دانش‌آموزان سال اول همین شاخه بیشتر است.
- ۲- تنیدگی و بی‌خوابی در دانش‌آموزان سال آخر شاخه کردانش از دانش‌آموزان سال اول همین شاخه کمتر است.
- ۳- نارساکنش اجتماعی در دانش‌آموزان سال آخر شاخه کردانش از دانش‌آموزان سال اول همین شاخه کمتر است.
- ۴- افسردگی و خیم در دانش‌آموزان سال آخر شاخه کردانش از دانش‌آموزان سال اول همین شاخه کمتر است.
- ۵- نشانه‌های بدنی در دانش‌آموزان سال آخر شاخه کردانش از دانش‌آموزان سال اول همین شاخه کمتر است.
- ۶- سطح حرمت خود دانش‌آموزان مشغول به تحصیل در مدارس کردانش در مناطق مختلف آموزش و پرورش شهر تهران متفاوت است.
- ۷- سلامت عمومی دانش‌آموزان مشغول به تحصیل در مدارس کردانش در مناطق مختلف آموزش و پرورش شهر تهران متفاوت است.
- ۸- بین سطح حرمت خود دانش‌آموزان کردانش با پیشرفت تحصیلی (معدل) آنها رابطه مثبت وجود دارد.
- ۹- بین نمرات حاصل از تست سلامت عمومی دانش‌آموزان کردانش و پیشرفت تحصیلی (معدل) آنها رابطه منفی وجود دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش از نوع پس‌رویدادی است، زیرا پژوهشگر امکان دستکاری متغیرها را ندارد.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق کلیه دانش‌آموزان دختر دبیرستان‌های کاردانش مناطق بیست‌گانه آموزش و پرورش شهر تهران است که در پایه دوم و سوم مشغول به تحصیل‌اند، تعداد آنها ۴۸۷۳ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

روش انتخاب نمونه در این پژوهش نوعی نمونه‌گیری تصادفی یعنی خوشه‌ای است و بدین منظور در این پژوهش از بین مناطق بیست‌گانه آموزش و پرورش شهر تهران پنج منطقه ۳ و ۶ و ۱۰ و ۱۳ و ۱۶ که به ترتیب نمایندگان شمال، مرکز، غرب، شرق و جنوب شهر تهران هستند به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد و از مراکز آموزشی موجود در این ۵ منطقه کلیه آموزشگاه‌ها انتخاب شدند. پس از هر مرکز آموزشی به‌طور تصادفی دو کلاس دوم و دو کلاس سوم انتخاب شدند و در مجموع ۲۴۰ نفر دانش‌آموز دوم و ۲۴۰ نفر دانش‌آموز سوم مورد آزمون قرار گرفتند که در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ در شهر تهران مشغول به تحصیل بودند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه سلامت عمومی و پرسشنامه حرمت خود و نیز دریافت معدل‌های دانش‌آموزان در پایه فعلی و سال اول آنها بوده است. اعتبار ابزار حرمت خود با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برابر ۸۵/۸۱ درصد و میزان اعتبار آزمون سلامت عمومی برابر با ۸۴٪ برآورد شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق با ارائه جداول و نمودارها بر مبنای روش‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف، استاندارد، واریانس و همبستگی پیرسون) و با استفاده از آمار استنباطی (آزمون t دو گروه مستقل، تحلیل واریانس یک‌طرفه و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر) بر اساس نرم‌افزار SPSS میزان تأثیر حرمت خود و سلامت عمومی در مدارس کاردانش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر در دو پایه دوم و سوم و مناطق مختلف آموزش و پرورش، مقایسه و تجزیه و تحلیل شده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج و پیامدهای پژوهش حاضر را می‌توان به‌گونه زیر برجسته ساخت. یافته‌های تحقیق این مطلب را تأیید می‌کنند که دانش‌آموزان مدارس کاردانش با ادامه تحصیل در این مراکز از سطح حرمت خود بالاتر، سلامت عمومی بیشتر و پیشرفت تحصیلی بهتری برخوردار می‌شوند.

عدم اطمینان به آینده شغلی افراد تحصیل کرده در جامعه امروزی، یکی از بزرگ‌ترین نگرانی‌های نسل جوان را تشکیل می‌دهد، در حالی که راه یافتن به مدارس کاردانش، احتمال به‌دست آوردن شغل در آینده را افزایش می‌دهد.

این اطمینان خاطر در کنار جو پویای آموزشی در چنین مدرسی می‌تواند بر تصور از خود نوجوانان تأثیر مثبت بگذارد و در نهایت حرمت خود آنان را افزایش دهد. افزایش حرمت خود یکی از عوامل مؤثر بر سلامت عمومی افراد را به خود اختصاص می‌دهد و در نهایت، پیامد چنین تغییرات مثبتی چیزی جز پیشرفت و موفقیت تحصیلی نخواهد بود.

بنابراین به نظر می‌رسد که یکی از نتایج کاربردی پژوهش حاضر می‌تواند تأکید بر شناخت و معرفی مدارس کاردانش و تأثیر مثبت آن بر دانش‌آموزان باشد. بدین ترتیب با هدایت درست افراد به مدارس کاردانش می‌توانیم انتظار داشته باشیم که افراد به مدرسی راه می‌یابند که با توانمندی‌های آنان مطابقت دارد و موجب کاهش نگرانی‌های افراد برای نیافتن شغل مناسب اجتماعی می‌شود. در

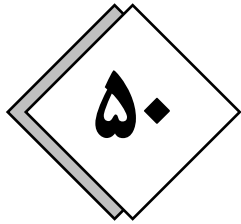
چنین شرایطی می‌توانیم انتظار داشته باشیم با دانش‌آموزانی مواجه شویم که از سلامت روان بهتری برخوردارند و در دستیابی به اهداف اقتصادی و اجتماعی پویاترند.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- به منظور اطمینان بیشتر و در جهت افزایش تعمیم‌پذیری نتایج، پیشنهاد می‌شود از آزمون‌های مکمل دیگر نیز استفاده شود.
- ۲- برای تبیین رابطه بین نوع رشته در شاخهٔ کاردانش و سلامت عمومی و حرمت خود دانش‌آموزان، انجام این تحقیق با توجه به نوع رشته توصیه می‌شود.
- ۳- انجام این تحقیق با توجه به کنترل بعضی از متغیرهای مداخله‌گر در امر نمونه‌گیری همچون هوش، استعداد، خلاقیت، بافت فرهنگی - اجتماعی و مشکلات اقتصادی آزمودنی‌ها پیشنهاد می‌شود.
- ۴- انجام این تحقیق برای مدارس پسران نیز پیشنهاد می‌شود.
- ۵- از آنجا که این پژوهش محدود به شهر تهران است، به لحاظ اهمیت موضوع و به منظور تعمیم نتایج پیشنهاد می‌شود چنین تحقیقی در سطح وسیع‌تر و در سطح کشور صورت گیرد.
- ۶- با توجه به نتایج به‌دست آمده از تحقیق فوق پیشنهاد می‌شود که مسئولان وزارت آموزش و پرورش به گسترش مدارس کاردانش بپردازند.
- ۷- با توجه به اینکه نتایج به‌دست آمده تنها بر مبنای دانش‌آموزان مدارس کاردانش مورد تفسیر قرار گرفته است به نظر می‌رسد انجام پژوهش دیگر برای انتخاب گروه کنترل از بین دانش‌آموزان سایر مدارس ضروری است.

بخش سوم

**دانش آموزان فنی و حرفه‌ای
(جذب، هدایت تحصیلی و ...)**



بررسی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر سازگاری اجتماعی دانشجویان آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان سیستان و بلوچستان

* پژوهشگر: زمیغرا انصاری

* ناظر: دکتر مسعود رودباری

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴ - سازمان آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

بیان مسئله

از اصولی‌ترین و مهم‌ترین اهداف بنیادی آموزش، اجتماعی کردن و درونی ساختن ارزش‌های جامعه در دانشجویان است، زیرا بقا و سلامت جامعه وقتی میسر است که ارزش‌های متعالی در وجود افراد ریشه دوانیده باشد. این اهداف را می‌توان هدف‌های پرورشی نامید که سازگاری اجتماعی مهم‌ترین نمود آن است. هدف دیگر هدف آموزشی است که عملکرد تحصیلی شاخص آن است. برای

دستیابی به اهداف فوق، رضایت دانشجویان از محیط‌های شبانه‌روزی و آموزشی مؤثر است. چنانچه این رضایت حاصل نشود، ناکامی‌های ناشی از آن بر سازگاری اجتماعی دانشجو تأثیر قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت.

اصولاً هر سازمان و هر آموزشکده‌ای درصدد است زمینه‌ای فراهم کند تا بر اساس آن توانایی‌های بالقوه کارکنان و دانشجویان به فعل درآید و استعدادهای آنان شکوفا شود. زمینه این منظور عمدتاً از طریق ایجاد فرصت‌هایی برای دانشجویان تحقق می‌یابد. آموزش دانشجویان در آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای هر استان فرایندی است که انطباق و سازگاری دانشجویان را با محیط متحول داخلی و انطباق بهتر آموزشکده را با محیط بیرونی فراهم می‌آورد. در نتیجه، دانشجویان آموزش‌دیده نسبت به تغییرات داخلی و بیرونی واکنش آگاهانه‌تری نشان می‌دهند. از آنجا که حیات و ادامه زندگی هر آموزشکده تا حدود زیادی به دانش و مهارت دانشجویان و نحوه عملکرد و سازگاری آنها با محیط اطراف بستگی دارد، افراد آموزش‌دیده و ماهر نقش مؤثرتری در کارآمدی و بهره‌وری آموزشکده خواهند داشت.

با توجه به آنچه در اول بحث آورده شد، بیان مسئله آسان‌تر می‌شود. سازگاری یکی از ویژگی‌های انسانی است که نقش اساسی در تأمین بهداشت روانی و جسمانی آدمی دارد، زیرا مجموعه‌ای از کنش‌ها و رفتارها را در شرایط و موقعیت‌های جدید فراهم می‌آورد که آدمی می‌تواند با ارائه پاسخ‌های مناسب راه کمال را بیمایند. این پیشرفت هم در مقوله روانی و هم جسمانی قابل مشاهده است، زیرا کارکرد مؤثر در نقش و تکالیفی را که فرد برای آن اجتماعی شده است به‌همراه می‌آورد. حال چون انسان در گروه متولد می‌شود، در گروه زندگی می‌کند و اجتماعی می‌شود و در گروه کار می‌کند و حتی در گروه قدرت سازگاری خود را از دست می‌دهد و ناسازگار می‌شود، این سؤال پیش می‌آید که پس چرا در گروه این کارکرد را دوباره به‌دست نیاورد و درمان نشود. لذا به لحاظ اهمیت روان‌درمانی گروهی که نقش اساسی در جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه به‌همراه دارد، سعی بر آن است تا اثر محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان سازگاری دانشجویان که به نوعی خصیصه مذکور را در سه مقوله سازگاری اجتماعی، سازگاری آموزشی و سازگاری عاطفی از دست داده‌اند یا سطح آن در بین آنها کاهش پیدا کرده است مورد بررسی علمی و تجربی قرار گیرد.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان سازگاری دانشجویان.

اهداف ویژه:

- ۱- شناسایی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان سازگاری اجتماعی دانشجویان؛
- ۲- شناسایی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان سازگاری عاطفی دانشجویان؛
- ۳- شناسایی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان سازگاری آموزشی دانشجویان؛
- ۴- بررسی تأثیر محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان افزایش رشد شخصیت و شکوفایی استعداد و همکاری و تفاهم دانشجویان؛
- ۵- بررسی تأثیر محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان کاهش انحرافات اخلاقی و مشکلات رفتاری دانشجویان؛
- ۶- بررسی تأثیر محیط‌های شبانه‌روزی بر میزان افزایش اطلاعات مذهبی و ایجاد روحیه شاد و با نشاط دانشجویان.

سؤال‌های پژوهش

سؤال اصلی تحقیق:

آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش میزان سازگاری دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط می‌شود؟

سؤال‌های فرعی تحقیق:

- ۱- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش سطح سازگاری اجتماعی دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط شده است؟
- ۲- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش سطح سازگاری عاطفی دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط شده است؟

- ۳- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش سطح سازگاری آموزشی دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط شده است؟
- ۴- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش رشد شخصیت و شکوفایی استعداد و همکاری و تفاهم دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط شده است؟
- ۵- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش مشکلات رفتاری و انحرافات اخلاقی دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی استان سیستان و بلوچستان کمتر از حد متوسط شده است؟
- ۶- آیا عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی باعث افزایش اطلاعات مذهبی و ایجاد روحیه شاد و بانشاط دانشجویان آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای استان سیستان و بلوچستان بیش از حد متوسط شده است؟

روش پژوهش

هدف از انجام این تحقیق توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات موضوع پژوهش است. همچنین از آنجا که هدف پژوهش یافتن تأثیر محیط‌های شبانه‌روزی بر سازگاری دانشجویان است، از روش تحقیق علی-مقایسه‌ای نیز استفاده شده است که در آن به دنبال کشف و بررسی روابط بین عوامل ذکر شده بوده‌ایم.

جامعه آماری

در تحقیق حاضر جامعه آماری مورد بررسی، کلیه دانشجویان شبانه‌روزی آموزش‌شده‌های استان سیستان و بلوچستان به تعداد ۷۲۰ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

حجم نمونه متناسب با تعداد افراد جامعه با استفاده از فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$n = \frac{NZ^2 p(1-p)}{Z^2 (N-1) + Z^2 p(1-p)} = \frac{(720)(2.327)^2 (\frac{1}{2})(1-\frac{1}{2})}{(10\%)^2 (720-1) + (2.327)(\frac{1}{2})(1-\frac{1}{2})} = 300 \text{ تقریباً}$$

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در تحقیق حاضر از مطالعات کتابخانه‌ای، پرسشنامه و اسناد و مدارک استفاده شده است. در این پژوهش از پرسشنامه سازگاری «بل» استفاده شده است. پرسشنامه سازگاری را در سال ۱۹۶۱ (بل) (Bell) پروفسور روان‌شناسی آمریکایی تدوین کرد. مقدار آلفای پرسشنامه تحقیق ۷۳/۹۳ درصد به‌دست آمده است.

یافته‌های پژوهش

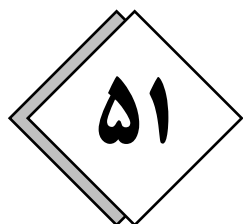
با بررسی‌های به‌عمل‌آمده معلوم شد که عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی آموزش‌دیده‌های فنی و حرفه‌ای استان سیستان و بلوچستان نتوانسته‌اند سازگاری دانشجویان را به‌صورت کلی بالا ببرند. البته در این تحقیق سطوح مختلف سازگاری آزموده شده است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- پیشنهاد می‌شود تحولی در محیط‌های شبانه‌روزی در جهت تعمیق روحیات اجتماعی و عاطفی دانشجویان به عمل آید و به پیشنهادها و نظرات دانشجو در جهت ابراز مشکلات آنها و پیگیری از جانب مسئولان توجه شود.
- ۲- پیشنهاد می‌شود در خوابگاه‌ها محیطی برای مطالعه دانشجویان وجود داشته باشد.
- ۳- پیشنهاد می‌شود نسبت به بهداشتی کردن سرویس‌های عمومی دانشجویان و تأمین امکانات از این لحاظ توجه شود.
- ۴- پیشنهاد می‌شود به تأمین امنیت مالی و معنوی دانشجویان توجه شود.
- ۵- پیشنهاد می‌شود به امورات و مکالمات تلفنی دانشجویان در جهت تعداد و وقت، توجه کامل شود.
- ۶- پیشنهاد می‌شود به مدت زمان رفت و آمد دانشجویان از لحاظ انجام کارهای ضروری و بانکی‌شان در طول مدت روز، توجه شود.
- ۷- پیشنهاد می‌شود سهمیه دانشجویی آنها از لحاظ غذایی و غیره در اسرع وقت پرداخت شود.

۸- پیشنهاد می‌شود در برخورد مسئولان خوابگاهی و در جهت تعمیق روحیات و تأمین نظم آنها تغییراتی صورت گیرد.

۹- پیشنهاد می‌شود در محیط خوابگاه‌ها از برای تأمین جا و فضای لازم تغییراتی صورت گیرد و این محیط‌ها از آن حالت شلوغی و فضای کم بیرون بیاید، چرا که همین امر به روحیات اجتماعی و عاطفی آنها لطمه وارد می‌سازد و به نوعی آنان را مستأصل می‌کند.



بررسی علل گرایش دانش‌آموزان به شاخهٔ تحصیلی فنی و حرفه‌ای از دیدگاه
دانش‌آموزان و اولیای آنها در شهرستان اهواز

* پژوهشگر: جاسم بانوئی

* نام ناظر: دکتر حسین الهام‌پور

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳ - سازمان آموزش و پرورش استان خوزستان

بیان مسئله

با توجه و اهمیت بسزای نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در رشد و شکوفایی اقتصاد کشور و صرف هزینه و سرانهٔ بالا در هنرستان‌ها در مقایسه با دبیرستان‌های نظری و امکانات، کارگاه‌ها و مربیان در این مراکز، می‌توانیم شرایط مناسبی ایجاد کنیم که دانش‌آموزان با علاقه و انگیزهٔ کافی جذب هنرستان‌ها شوند تا کارایی درونی و بیرونی حاصل شود. با عنایت به این امر که مسئولان آموزش و

پرورش برای شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش اهمیت خاصی قائل‌اند، بودجه عظیمی صرف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌کنند. میزان سرانه اختصاص یافته دانش‌آموزی در هنرستان‌ها چندین برابر بودجه سرانه دانش‌آموزی در شاخه نظری است. همچنین بودجه قابل توجهی هر سال برای توسعه و تجهیز کارگاه‌های فنی و مهارتی صرف و حق التدریس بیشتری در هنرستان‌ها برای دبیران فنی و هنرآموزان در نظر گرفته می‌شود. برنامه‌های توسعه کشور، ضرورت تربیت و آموزش نیروهای ماهر و نیمه ماهر و متخصص فنی و حرفه‌ای را اجتناب ناپذیر کرده است. آمارهای منتشر شده توسعه فنی و حرفه‌ای در برنامه سوم توسعه کشور و پیش‌بینی می‌کند که سهم آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از ۲۲ درصد دانش‌آموزان دوره متوسطه به ۳۵ درصد افزایش یابد (همشهری، ۱۳۷۹).

خوشبختانه تا به حال پژوهش‌هایی در این زمینه صورت گرفته است، اما بیشتر آنها محدود به بررسی چند عامل بوده است. ما درصددیم عوامل مؤثر بر گرایش شاخه فنی و حرفه‌ای را مورد پژوهش قرار دهیم تا عوامل کشف نشده و مجهول برای تقویت و گسترش بهره‌وری درونی و بیرونی نظام آموزش و پرورش و به‌ویژه فنی و حرفه‌ای و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان را بررسی قرار کنیم.

اهداف پژوهش

- ۱- کشف و شناسایی و تعیین عوامل مؤثر در گرایش هنرجویان به شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- ارائه راهکارهای عملی و مناسب به کارشناسان فنی و حرفه‌ای برای استفاده از عوامل کشف شده در جهت جذب هنرجویان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا می‌توان عوامل مهم در گرایش دانش‌آموزان به شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای را از روش تحلیل عوامل تعیین کرد؟
- ۲- آیا می‌توان عوامل مهم در گرایش دانش‌آموزان به شاخه تحصیلی فنی و حرفه‌ای را از دیدگاه والدین با استفاده از روش تعیین عوامل سنجش کرد؟

۳- آیا بین نمره عوامل به‌دست آمده در گرایش به رشته فنی و حرفه‌ای پایه‌های دوم و سوم تفاوت وجود دارد؟

۴- آیا بین نمره عوامل به‌دست آمده در گرایش به رشته فنی و حرفه‌ای پسر و دختر تفاوت وجود دارد؟

۵- آیا بین نمره عوامل به‌دست آمده در گرایش به رشته فنی و حرفه‌ای و نگرش والدین دانش‌آموزان پایه دوم و سوم تفاوت وجود دارد؟

۶- آیا بین نمره عوامل به‌دست آمده در گرایش به رشته فنی و حرفه‌ای و نگرش والدین دانش‌آموزان دختر و پسر تفاوت وجود دارد؟

۷- آیا بین نمره عوامل به‌دست آمده در گرایش به رشته فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان و وضعیت اجتماعی و اقتصادی، رابطه وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش، روش توصیفی اکتشافی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه هنرجویان سال دوم و سوم هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان اهوازند که در سال ۱۳۸۱-۸۲ به تحصیل داشته‌اند. از مجموع دانش‌آموزان پسر و دختر یعنی ۶۲۵۹ نفر، ۴۵۱۰ نفر هنرجوی پسر و ۱۷۴۹ نفر هنرجوی دختر جامعه آماری را تشکیل می‌دهند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و تصادفی ساده استفاده شده است. تعداد ۳۶۱ نفر از هنرجویان و ۳۶۱ نفر از والدین آنها به عنوان نمونه آماری انتخاب شده‌اند. در این پژوهش برای تعیین حجم نمونه از جدول تعیین حجم نمونه از جامعه آماری کرجسی و مورگان و نیز کوهن استفاده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری اطلاعات از دو نوع پرسشنامه تلفیقی محقق ساخته استفاده شده است: یکی برای هنرجویان با ۷۱ سؤال و دیگری برای والدین آنها با ۵۷ سؤال بسته‌پاسخ در ارتباط با سؤال‌ها و اهداف تحقیق تهیه، و تدوین شده‌اند.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

پس از جمع‌آوری پرسشنامه برای توصیف و بیان دقیق داده‌های تجربی و نتایج عینی پژوهش از روش‌های آماری توصیفی مانند درصد، فراوانی، رسم جداول، نمودارها و محاسبه میانگین و انحراف معیار و ... استفاده شده است.

با استفاده از روش استنباطی برای تبیین نتایج، تغییر و تعیین میزان اهمیت و اعتبار آنها از ضریب همبستگی پیرسون، آلفای کرانباخ، آزمون t و روش تحلیل عوامل $(F.A)^4$ با استفاده از نرم‌افزار کامپیوتری spss نسخه ۹/۵۰ انجام گرفته است. همچنین سطح معناداری در این پژوهش برای فرضیه‌آزمایی $P < 0/05$ انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

تحلیل داده‌های به‌دست آمده نشان می‌دهد که از دیدگاه دانش‌آموزان ۳ عامل مهم در گرایش به شاخه‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای تأثیرگذارند: ۱- عامل آموزشگاهی ۲- عامل شخصی و اجتماعی ۳- عامل خانوادگی. اما از دیدگاه والدین ۳ عامل مهم در گرایش به شاخه‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای مؤثر است: ۱- عامل آموزشگاهی ۲- عامل عمومی ۳- عامل شخصی و پیامدی.

بر اساس نتایج به‌دست آمده بین والدین دانش‌آموزان در عامل اول (عامل آموزشگاهی) وجه اشتراک وجود دارد، ولی در بقیه تفاوت وجود دارد.

از جمله یافته‌های دیگر پژوهش عبارت‌اند از:

۱- از لحاظ عامل اول، سوم و کل پرسشنامه بین دانش‌آموزان دوم و سوم تفاوت معنادار وجود دارد، اما در عامل دوم میان گروه‌ها تفاوت معناداری وجود ندارد.

- ۲- دختران و پسران علل گرایش به رشته‌های فنی و حرفه‌ای را تقریباً به یک میزان ارزیابی می‌کنند.
- ۳- والدین پایه سوم ارزیابی بیشتری از عامل اول در گرایش دانش‌آموزان به رشته فنی و حرفه‌ای ابراز داشته‌اند تا والدین پایه دوم.
- ۴- نمره والدین دانش‌آموزان دختر در عامل پرسشنامه (ویژه والدین) بیشتر از والدین دانش‌آموزان پسر است.
- ۵- کسانی که نمره وضعیت اجتماعی و اقتصادی آنها بالاتر است از عامل اول و کل پرسشنامه نمره بالاتری کسب کرده‌اند.

پیشنهادهای پژوهش

الف (پیشنهادهای کاربردی برای معلمان و مسئولان آموزشی

- ۱- برنامه‌ریزی برای ایجاد گسترش و توسعه رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای مناسب با جنسیت دانش‌آموزان بر اساس نیاز هر منطقه و ارزشیابی و بازنگری پیوسته روی این برنامه‌ها؛
- ۲- تقدم روش‌های عملی به جای روش‌های تدریس تئوری در دروس کارگاهی و آزمایشگاهی؛
- ۳- ایجاد رابطه بهینه بین بخش‌های مختلف جامعه برای ارتقای آموزش هنرجویان؛
- ۴- تجهیز کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌ها و برنامه‌ریزی برای بازدید هنرجویان؛
- ۵- تضمین آینده شغلی فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای و آگاه کردن خانواده‌ها برای ادامه تحصیل فرزندان‌شان در رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۶- تشکیل نمایشگاه‌هایی از دستاوردهای هنرجویان؛
- ۷- آموزش مداوم مشاوران نظام جدید و ایجاد نگرش مثبت به شاخه‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای در بین عوامل اجرایی و مدارس؛
- ۸- تدوین بانک اطلاعات شغلی و شناسایی نیازهای شغلی جامعه؛
- ۹- در نظر گرفتن اولویت استخدام به فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای؛
- ۱۰- معرفی توانمندی‌های هنرجویان آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای به مدیران صنایع و صاحبان حرف؛

۱۱- الزامی کردن درس کارگاه خوداتکایی برای تمامی دانش‌آموزان سال اول دبیرستان؛

۱۲- شناساندن چهره‌های موفق فنی و حرفه‌ای و صنعتی در سطح استان و کشور.

ب) پیشنهادهایی به والدین

۱- والدین نیز با ایجاد تجارب موفقیت آمیز برای فرزندانشان می‌توانند مهارت خاصی در زندگی

پیدا کنند و به عنوان الگو و سرمشق می‌توانند نحوه‌ی چگونه زیستن را به آنها بیاموزند؛

۲- شرکت کردن در کلاس‌های آموزشی خانواده برای آگاهی یافتن از وضعیت تحصیلی و مهارتی فرزندانشان؛

۳- والدین با برقراری محیطی آرام و پرعشق می‌توانند فعالیت‌های مورد علاقه‌ی فرزندانشان را مهیا سازند.

ج) پیشنهادهایی به دانش‌آموزان

۱- میزان علاقه‌مندی خود به رشته‌های فنی و حرفه‌ای را اولویت‌بندی کنید.

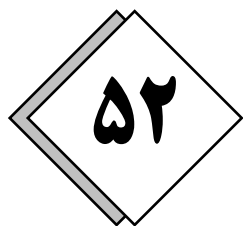
۲- به توصیه‌های مشاور در هنگام انتخاب رشته‌ی توجه کنید.

۳- به اطلاعاتی که در هفته‌ی مشاغل کسب می‌کنید اهمیت دهید.

۴- میزان رغبت به رشته‌های فنی و حرفه‌ای را ملاک قرار دهید.

۵- اطلاعات مفیدی که از دبیران، معاونان و مدیران آموزشگاه دریافت می‌کنید به کار گیرید.

۶- به رسانه‌های گروهی در تبیین رشته‌های فنی و حرفه‌ای توجه کنید.



بررسی تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان

* پژوهشگر: فرحناز تمدنی

* استاد راهنما: خانم دکتر پروین کدیور

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳ - دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی

بیان مسئله

همه می‌دانیم که در کشور ما همه نهادهای دولتی از جمله آموزش و پرورش همه‌ساله مبالغ هنگفتی از بودجه کشور را صرف مسائل آموزش و پرورش از جمله تربیت معلم، تهیه و چاپ کتاب، حقوق کارکنان، تدارک کلاس‌های بازآموزی و کارآموزی، تدریس روش‌های مختلف آموزشی و غیره می‌کنند. خانواده‌ها نیز سرمایه و وقت زیادی را صرف یادگیری فرزندان خود می‌کنند و حتی بسیاری از

دانش‌آموزان و دانشجویان، وقت و نیروی زیادی را صرف مطالعه، آموزش و یادگیری می‌کنند. اما بازهم متوجه می‌شویم که یادگیری درست صورت نگرفته است یا در حد مورد انتظار نیست و آنها به نتیجه دلخواه نرسیده‌اند و آمادگی‌های لازم را کسب نکرده‌اند. لذا نه تنها دولت به بازخورد لازم نیروی انسانی نمی‌رسد، بلکه حتی افت تحصیلی از مهم‌ترین مسائل مبتلا به نظام آموزشی کشورهاست که همه آنها سرمایه‌ها و اوقات گرانبها را هدر می‌دهد (فصلنامه تعلیم و تربیت).

یکی از عوامل مهم در نبود یادگیری مطلوب، به کارنگرفتن ظرفیت بالای یادگیری و فعالیت دانش‌آموزان مدارس در اثر آشنا نبودن دانش‌آموزان با راهبردهای یادگیری و مطالعه و استفاده صحیح از آنهاست. به نظر تایرنی (Tierny) و همکاران (۱۹۹۰) هدف اساسی خواندن یا مطالعه و یادگیری، توانایی فنی کودکان و دانش‌آموزان است تا خود را بشناسند، علایق و استعدادهای خود را رشد دهند، برای مشکلات گروهی و فردی راه‌حل‌هایی بیابند و بتوانند راهبردهای خود را تحول ببخشند و مستقل از دیگران مطالب را درک کنند.

برای دستیابی به اهداف فوق، شناخت و درک صحیح مطلب آموختنی به عنوان یکی از اهداف و فعالیت‌های مهم آموزشی مطرح می‌شود. این درک، مهارت بسیار پیچیده‌ای است که مستلزم تعامل میان فرایندهای ادراکی و مهارت‌های شناختی و دانش فردشناختی است و در یادگیری درست و عملکرد تحصیلی مطلوب در ابعاد مختلف اهمیت زیادی دارد.

لذا پژوهش حاضر سعی دارد با استفاده از یک روش تحقیق شبه‌آزمایشی روی گروه‌های آزمایش و کنترل دانش‌آموزان، تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی را در پیشرفت تحصیلی و یادگیری هنرجویان هنرستان که از تنوع دروس عمومی و تخصصی نظری و مهارتی برخوردارند و جامعه آماری مناسبی برای این منظور به حساب می‌آیند به‌دست آورد.

اهداف پژوهش

اهداف کلی:

تعیین نوع و میزان تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری بهتر و پیشرفت تحصیلی فراگیران.

اهداف خاص:

تعیین نوع و میزان تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در رشته‌های مختلف هنرستان؛

تعیین نوع و میزان تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در موضوعات دروس مختلف؛
مقایسه میزان تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در رشته کودک‌یاری با رشته مدیریت.

فرضیه‌های پژوهش

الف (فرضیه اصلی:

آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان تأثیر دارد.

ب (فرضیه‌های فرعی:

۱- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان رشته‌های مختلف تأثیر متفاوت دارد.

۲- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان در موضوعات مختلف درسی تأثیر متفاوت دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش با توجه به هدف آن، که بررسی میزان تأثیر آموزش و راهبردهای شناختی و فراشناختی در پیشرفت تحصیلی هنرجویان است، یک روش شبه آزمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری این تحقیق از کلیه هنرجویان دختر رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان سبزوار تشکیل می‌شود. حجم جامعه مورد نظر ۲۰۰۶ نفر هنرجو در رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای

و کاردانش است. این رشته‌ها شامل گرافیک، نقاشی، کودک‌یاری، طراحی دوخت، حسابداری، کامپیوتر و مدیریت خانواده است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری به کار رفته در این تحقیق، شیوه نمونه‌گیری چند مرحله‌ای و از نوع خوشه‌ای است. حجم نمونه آماری ۱۱۰ نفر است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

۱- آزمون‌های رسمی آموزشگاه شامل:

الف) آزمون‌های رسمی نیمسال اول: شامل همه دروس نظری، عملی کتبی و شفاهی و معدل؛

ب) آزمون‌های رسمی پایان سال: شامل همه دروس نظری، عملی، کتبی، شفاهی با میانگین معدل.

۲- دفاتر آمار در امتحانات آموزشگاه برای کسب اطلاعات لازم پیرامون مشخصات و نیز معدل و نمرات هنرجویان؛

۳- فیلم، نوار، CD، ضبط صوت، مجموعه جزوات و نمودارهای چاپ شده راهبردهای یادگیری و پرسشنامه‌های خودسنجی راهبردها، مشاوره‌های فردی و گروهی.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

آمار توصیفی شامل جدول توزیع فراوانی مطلق، درصد فراوانی مطلق، درصد فراوانی تراکمی، شاخص‌های گرایش به مرکز و پراکندگی متغیرهای مورد مطالعه، میانگین معدل و نمرات دو نوبت، محاسبه واریانس، محاسبه انحراف معیار و آمار استنباطی تحلیل واریانس، نمره‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون، آزمون‌ها، آزمون t مستقل برای مقایسه پیشرفت تحصیلی دو گروه آزمایش و کنترل و تحلیل واریانس دو عاملی (دو گروه در دو رشته) است.

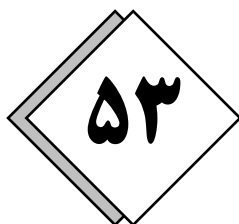
یافته‌های پژوهش

- ۱- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان تأثیر دارد.
- ۲- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان رشته‌های مختلف تأثیر متفاوت ندارد.
- ۳- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان در موضوعات مختلف درسی تأثیر متفاوت دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی مؤثر به دانش‌آموزان ناتوان از خواندن و درک مطلب؛
- ۲- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی متناسب با موضوع درس در ضمن هر کلاس؛
- ۳- اختصاص ساعاتی ویژه و فوق برنامه برای تمرین و راهبردها در شاگردان ضعیف؛
- ۴- آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی به صورت کلی و همه‌جانبه در قالب یک درس دو واحدی؛
- ۵- آموزش روش‌های مختلف آموزشی مبتنی بر دانش فراشناختی نظیر روش مو در روش پس ختام، روش یادگیری دو جانبه، ... به دانش‌آموزان برای جبران نقص‌های یادگیری خود؛
- ۶- استفاده از روش‌های مختلف آموزشی مبتنی بر دانش فراشناختی در تدریس معلمان؛
- ۷- آموزش دادن معلمان رشته‌ها و پایه‌های مختلف درسی در مورد راهبردهای شناختی و فراشناختی متناسب به صورت واحد دانشگاهی یا ضمن خدمت یا جلسات گروه‌های آموزشی؛
- ۸- در ابتدای هر کتاب درسی روش‌های مناسب مطالعه آن موضوع و اطلاعات لازم راجع به هدف، محتوا و زمان‌بندی مطالب ارائه شود و در تنظیم کتب درسی و کمک درسی هم اصول راهبردهای یادگیری لحاظ و در تمرین‌ها، آنها تأکید شود؛
- ۹- در دروس فنی حتماً از معلمان متخصص آن رشته و اساتید باتجربه استفاده شود تا انتقال مهارت درست و دقیق انجام گیرد؛

۱۰- برای هر هنرجویی قبل از انتخاب قطعی رشته تحصیلی فنی و حرفه‌ای خود، یک دوره آموزش موقت دو، سه ماهه تابستانی گذاشته شود که در آن از هر رشته مهارت‌هایی گنجانده شود برای مثال «۵ جلسه برای هر مهارت» تا در این دوره هنرجویان امکان شناخت رشته و نیز استعداد عملی و علاقه و انگیزه درونی خود را پیدا کنند و انتخاب شایسته‌ای داشته باشند.



رابطه بین تیپ‌های شخصیتی فرد و انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان پایه
دوم متوسطه شهرستان ایلام

* پژوهشگر: همت جوهری

* استاد راهنما: دکتر هادی بحیرایی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۲ - سازمان آموزش و پرورش استان ایلام

بیان مسئله

بدون توجه به خصوصیات شخصیتی و توانایی‌ها و استعدادها می‌توان به‌طور تصادفی رشته تحصیلی را انتخاب کرد، ولی به احتمال زیاد این روش مطلوب نخواهد بود. لذا هدف و کوشش محقق در این پژوهش بررسی رابطه تیپ شخصیتی فرد با انتخاب رشته تحصیلی آنها و روشن ساختن مواردی است که از این ارتباط نشأت می‌گیرد.

اهداف پژوهش

هدف کلی: شناسایی عوامل، مقایسه تیپ‌های شخصیتی فرد با انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه به منظور ارائه پیشنهاد به هسته مشاوره وزارت آموزش و پرورش و سازمان آموزش و پرورش استان ایلام برای تغییر، نوآوری، بهسازی و بازسازی معیارهای انتخاب رشته تحصیلی و هدایت تحصیلی دانش‌آموزان سال دوم متوسطه با توجه به ویژگی‌ها و تیپ‌های شخصیتی آنها به منظور کاستن افت تحصیلی و تنش‌ها و بالا بردن پیشرفت تحصیلی و انگیزه بیشتر برای ادامه تحصیل در دانش‌آموزان.

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- بین تیپ‌های شخصیتی دانش‌آموزان و انتخاب رشته تحصیلی آنان رابطه وجود دارد.
- ۱-۱- دانش‌آموزانی که از نظر خصوصیات شخصیتی تیپ واقع‌گرا دارند رشته فنی و حرفه‌ای را ترجیح می‌دهند.
- ۱-۲- دانش‌آموزانی که از نظر خصوصیات شخصیتی دارای تیپ‌های هنری هستند رشته ادبیات و علوم انسانی را ترجیح می‌دهند.
- ۱-۳- دانش‌آموزانی که از نظر خصوصیات شخصیتی دارای تیپ‌های اجتماعی هستند رشته علوم و معارف اسلامی را ترجیح می‌دهند.
- ۱-۴- دانش‌آموزانی که از نظر خصوصیات شخصیتی قراردادی هستند شاخه کاردانش رشته‌های امور اداری، کامپیوتر و حسابداری را ترجیح می‌دهند.
- ۲- بین تیپ‌های شخصیتی هالند و انتخاب رشته تحصیلی و عامل جنسیت رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق، یک مطالعه میدانی در محدوده تحقیق همبستگی است.

جامعه آماری

در این تحقیق جامعه آماری شامل دانش‌آموزان دختر و پسر سال دوم متوسطه کلیه رشته‌های شهرستان ایلام است که در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲ به تحصیل اشتغال داشته‌اند. تعداد کل دانش‌آموزان پاسخ دهنده به پرسشنامه رغبت‌سنج تحصیلی و شغلی پاسخ داده‌اند ۳۸۲ نفر (۱۹۳ پسر و ۱۸۹ دختر) بوده‌اند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در این پژوهش، نمونه‌گیری با روش تصادفی طبقه‌ای انجام گرفته است. با توجه به اینکه نسبت نمونه به‌دست آمده به حجم جامعه $\frac{n}{N}$ بیشتر از ۵ درصد بود، لذا با استفاده از فرمول $nc = \frac{no}{1 + no / N}$ اصلاح شد. بنابراین از جامعه مذکور ۳۵۱ نفر انتخاب شدند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار اصلی به‌کار رفته در این تحقیق پرسشنامه رغبت‌سنج (پرسشنامه شغلی شخصیتی) جان هالند بوده است که شامل یک کتابچه آزمون و یک پاسخنامه مربوط به آن است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این تحقیق با استفاده از روش آمار توصیفی و استنباطی (نمودار محاسبه میانگین و انحراف معیار، آزمون مجذور خی با استفاده از نرم‌افزار SPSS میزان رابطه بین تیپ‌های شخصیتی رشته تحصیلی دانش‌آموزان بررسی شده است.

یافته‌های پژوهش

از یافته‌های تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه اصلی تحقیق (فرضیه اول) مبنی بر وجود رابطه بین تیپ‌های شخصیتی افراد و انتخاب رشته تحصیلی با توجه به مجذور خی محاسبه شده که

برابر $X = 250/171$ بزرگ‌تر از χ^2 در سطح $\alpha = 0/01$ است و رد شدن فرض صفر تأیید شد. بنابراین بین تیپ‌های شخصیتی و انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

فرضیه ۱-۱ با توجه به مجذور χ^2 محاسبه شده برابر $76/725$ است که بزرگ‌تر از χ^2 در سطح $\alpha = 0/01$ خواهد بود. این فرضیه تحقیق هم تأیید می‌شود. در مورد فرضیه ۱-۲ انجام محاسبات مربوط به مجذور χ^2 دو محاسبه شده برابر $47/66$ بزرگ‌تر از χ^2 دو فرمول در سطح ۹۹ درصد است. بنابراین این فرضیه و فرضیه ۱-۳ نیز تأیید می‌شود.

فرضیه ۱-۴ مبنی بر این که دانش‌آموزان دارای تیپ غالب شخصیتی اجتماعی از نظر خصوصیات شخصیتی رشته علوم و معارف اسلامی را ترجیح می‌دهند به اثبات نرسید و فرض صفر تأیید شد. بنابراین فرضیه مذکور رد شد و نتیجه می‌گیریم دانش‌آموزانی که دارای تیپ غالب شخصیتی اجتماعی هستند رشته معارف اسلامی را ترجیح نمی‌دهند. با توجه به بررسی‌های مرتبط با فرضیه ۱-۴ نتیجه می‌گیریم که دانش‌آموزان دارای تیپ غالب شخصیتی اجتماعی رشته ادبیات و علوم انسانی را بیشتر ترجیح می‌دهند. فرض آخر تحقیق (فرضیه ۱-۵) مبنی بر این که دانش‌آموزان دارای تیپ غالب فراوانی شاخه کاردانش رشته‌های (امور اداری کامپیوتر و حسابداری) را ترجیح می‌دهند، با توجه به $\chi^2 = 26/44$ با $df = 4$ در سطح ۱ درصد $\alpha \leq$ که بزرگ‌تر از χ^2 دو جدول بود فرض صفر رد و فرضیه تحقیق تأیید شد. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که بین تیپ غالب شخصیتی قراردادی و انتخاب رشته‌های کاردانش رابطه معنادار وجود دارد. یافته‌های فوق فرضیه اصلی پژوهش حاضر را تأیید قرار می‌کنند.

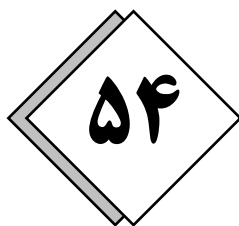
پیشنهادهای پژوهش

- ۱- به منظور بررسی سایر عوامل بر انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان همچون سن، وضعیت تحصیلی شغلی والدین و محل سکونت خانواده، پژوهش‌های دقیقی در هر یک از عوامل صورت گیرد.
- ۲- پژوهش‌های آینده به بررسی دقیق رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و انتخاب رشته و علایق شغلی در مقیاس وسیع‌تر بپردازند.

۳- شایسته است بررسی در چند شهر تکرار شود تا در نهایت از بررسی مقایسه‌ای به نتایج و رهنمودهای جالب‌تر دست یافت.

۴- لازم است مشاوران مدارس نظام جدید در امر راهنمایی تحصیلی و شغلی شاگردان دقت بیشتری داشته باشند و برای ارائه خدمات راهنمایی و مشاوره تحصیلی و شغلی، مرکز راهنمایی شغلی و تحصیلی به تعداد مورد نیاز و مجهز به متخصصان مربوط راه‌اندازی شود.

۵- برای تشخیص تیپ‌های شخصیتی وسایل و ابزارهای دقیق و مناسب با شرایط اجتماعی و فرهنگی جامعه ساخته و استاندارد شود.



بررسی عوامل اجتماعی و جنسیتی مرتبط با انتخاب رشته‌های کارآموزی در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران

* پژوهشگر: دکتر محمد اسماعیل ریاحی

* نام ناظر: -

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۴- اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران

بیان مسئله

پرسش اساسی تحقیق حاضر این است که: آیا بین عوامل خانوادگی و فردی با نوع رشته‌های انتخاب شده کارآموزان دختر و پسر در مراکز فنی و حرفه‌ای استان مازندران رابطه‌ای وجود دارد؟ در بخش عوامل خانوادگی با تأکید بر بحث جامعه‌پذیری جنسیتی متغیرهای کلی نظیر وضعیت اقتصادی - اجتماعی والدین و نحوه برخورد والدین با فرزندانشان مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در بخش عوامل فردی به مطالعه متغیرهای اجتماعی و جمعیتی (نظیر سن، محل، سکونت، میزان تحصیلات و

(...) علل انتخاب مراکز فنی و حرفه‌ای برای کارآموزی، علل انتخاب رشته‌های فعلی، نگرش جنسیتی، نگرش شغلی و نگرش شخصیتی پرداخته می‌شود.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

تحقیق حاضر به دنبال شناسایی (توصیف و تجزیه و تحلیل) عوامل اجتماعی (روانی - اجتماعی و خانوادگی - اجتماعی) مرتبط با انتخاب رشته‌های کارآموزی کارآموزان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران و نیز ارائه راهکارها و پیشنهادهای عملی است.

اهداف جزئی:

- ۱- شناسایی همبستگی و همخوانی میان جنسیت کارآموزان و نوع رشته‌های تحصیلی انتخاب شده؛
- ۲- شناسایی ارتباط میان نگرش جنسیتی کارآموزان و نوع رشته‌های تحصیلی انتخاب شده آنها؛
- ۳- شناسایی ارتباط بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین کارآموزان با رشته‌های تحصیلی انتخاب شده فرزندان آنها؛
- ۴- شناسایی رابطه بین نحوه برخورد والدین با فرزندان و رشته‌های تحصیلی انتخاب شده کارآموزان؛
- ۵- شناسایی رابطه میان نگرش کارآموزان راجع به نقش‌ها و مشاغل مناسب برای مردان و زنان (نگرش شغلی) و نوع رشته‌های انتخاب شده؛
- ۶- بررسی میزان ارتباط بین محل سکونت کارآموزان و نگرش جنسیتی آنان؛
- ۷- بررسی میزان ارتباط بین سن والدین و نحوه برخورد آنان با فرزندان.

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر روش پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق شامل ۱۰۹۴۴ نفر کارآموز دختر و پسر از مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری به صورت تصادفی چند مرحله‌ای بوده و تعداد حجم نمونه ۴۰۲ نفر کارآموز مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در سطح استان مازندران است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه خودتکمیلی استفاده شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

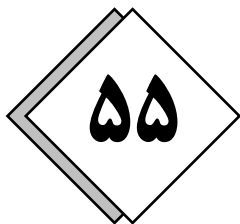
برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

اکثر کارآموزان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران، جوانان شهرنشین و مجردی هستند که با داشتن تحصیلاتی در حد دیپلم و دبیرستان و بیکارند. کارآموزان در خانواده‌هایی با بعد خانوار بالا و متوسط زندگی می‌کنند و والدینشان از پایگاه اقتصادی - اجتماعی پایین برخوردارند. میل و علاقه شخصی، مهم‌ترین دلیل انتخاب مراکز فنی و حرفه‌ای برای کارآموزی و نیز انتخاب رشته‌های فعلی کارآموزان دختر و پسر بوده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از رابطه و همبستگی معنادار بین برخی عوامل اجتماعی و خانوادگی نظیر جنسیت، نگرش جنسیتی، نگرش شغلی، نحوه برخورد والدین با فرزندان، پایگاه اقتصادی - اجتماعی والدین، محل سکونت، بعد خانوار، وضع تأهل و سطح تحصیلات والدین با نوع رشته‌های انتخاب شده کارآموزان است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- ضروری به نظر می‌رسد که نسبت به بازنگری و بازتعریف نقش‌های اجتماعی و جنسیتی مردان و زنان در فرهنگ جامعه اقداماتی بنیادین از سوی نهادها و سازمان‌های فرهنگ‌ساز صورت گیرد و انتظارات و مسئولیت‌های نوین مردان و زنان در جامعه امروز ایران به روشنایی و با شفافیت هر چه بیشتر برای دختران و پسران ترسیم شود.
- ۲- نظر به تأثیر نحوه برخورد والدین با فرزندان‌شان در نوع رشته‌های انتخاب شده، به نظر می‌رسد آگاه‌سازی والدین در چگونگی برخورد با فرزندان‌شان و فراهم آوردن فضایی عاری از سخت‌گیری و سهل‌گیری افراطی در فضای خانه بتواند نقش والدین را در جهت‌دهی فرزندان‌شان برای شکوفا کردن استعدادها و توانایی‌هایشان بدون اعمال هرگونه فشار مبتنی بر جنسیت فرزندان، پررنگ‌تر کند.
- ۳- ضروری است اولاً در محتوا و کیفیت دوره‌های آموزشی موجود به منظور ارتقای سطح کیفی رشته‌ها و نیز هماهنگ کردن آنها با نیازهای فعلی جامعه بازنگری اساسی صورت گیرد. ثانیاً رشته‌های تخصصی جدیدی با سطوح کیفی عالی دایر شوند.
- ۴- با دایر کردن مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای در مناطق روستایی مهم، روستاییان در بین کارآموزان افزایش یابند. مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای با آموزش صحیح روش‌های نوین کشاورزی باغداری، دامداری و صنایع دستی به روستاییان ارتقا یابند.
- ۵- افزایش رشته‌های مورد علاقه زنان و نیز برداشتن موانع کارآموزی برای آنها
- ۶- برنامه‌ریزی برای شناساندن مراکز فنی و حرفه‌ای در سطح جامعه به‌ویژه در بین جوانان و نوجوانان.
- ۷- کوتاه کردن دوره‌ها، بالا بردن کیفیت آنها و پیگیری مسئله اشتغال کارآموزان پس از کارآموزی راهکارهای اساسی برای رسیدن به اهداف دوره‌هایند.



بررسی علل عدم گرایش دانش آموزان سال اول مقطع متوسطه به رشته‌های
(شاخه فنی و حرفه‌ای) در شهرستان گیلان غرب

* پژوهشگر: حیدر صفری

* استاد راهنما: دکتر هدایت نقیبی محمودآبادی

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان کرمانشاه

بیان مسئله

بررسی علل عدم گرایش دانش آموزان دوره متوسطه به رشته‌های فنی و حرفه‌ای این موضوع یکی از مسائل مهم نظام آموزشی کشور است که عوامل مختلفی در گرایش نداشتن آنها مؤثرند. با توجه به اهمیت رشته‌های فنی و حرفه‌ای در نظام آموزشی کشور و نیاز جامعه به نیروهای متخصص و کاردان برای پیشرفت دانش و تکنیک و صنعت، باوجود اینکه مهم‌ترین هدف تأمین رشته‌های فنی و حرفه‌ای

در مقطع متوسطه تربیت دانش‌آموختگانی فنی و حرفه‌ای و دارای مهارت و قابلیت است و پیش‌بینی می‌شود که دانش‌آموختگان این رشته‌ها مشکل اشتغال کمتری داشته باشند، به نظر می‌رسد این رشته‌ها در مقطع متوسطه با استقبال و گرایش کمتر دانش‌آموزان روبه‌رو شده است و این (گرایش نداشتن دانش‌آموزان به این رشته‌ها) با اهداف تعیین شده برای تأمین این رشته‌ها چندان همخوانی و سازگاری ندارد. حال با توجه به موارد فوق مسئله پژوهش این است که چه عواملی روی گرایش نداشتن دانش‌آموزان مقطع متوسطه گیلان غرب به رشته‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر است و چون دوره متوسطه دوره‌ای است که در آن دانش‌آموزان گروه سنی ۱۴ تا ۱۷ یا ۱۸ ساله ایرانی تحصیل می‌کنند و به دلیل تنوع برنامه‌ها و تعداد رشته‌های تحصیلی فرصت انتخاب دارند، این پژوهش در این برهه از زمان ضرورت پیدا می‌کند.

با توجه به مسائل بیان شده، این پژوهش سعی دارد تا عوامل مؤثر بر گرایش و داشتن یا نداشتن دانش‌آموزان سال اول دوره متوسطه به شاخه فنی و حرفه‌ای را شناسایی کند و راهکارهای جذب آنان را پیشنهاد دهد تا شاید این شناخت بتواند نتایج مفید و سودمندی برای دانش‌آموزان و اولیای آنان و به‌ویژه برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران نظام آموزشی در آینده به‌بار آورد.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی عوامل مؤثر بر گرایش نداشتن دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان گیلان غرب به تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای. این پژوهش برآن است تا عواملی را که سبب علاقه‌مندی دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای می‌شوند و همین‌طور عواملی را که در انتخاب این رشته تأثیر منفی دارند شناسایی کند. نتیجه این پژوهش برای دست‌اندرکاران امر تعلیم و تربیت کشور و همچنین برنامه‌ریزان آموزشی از اهمیت بسیار برخوردار است.

اهداف جزئی:

- ۱- بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش نداشتن دانش‌آموزان به تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای؛
- ۲- بررسی عوامل شناختی؛

۳- بررسی عوامل سازمانی و عوامل مدرسه‌ای؛

۴- شناسایی ابعاد چندگانه مفهوم گرایش؛

۵- ارائه راهکارهای جذب دانش‌آموزان به شاخه فنی و حرفه‌ای.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا بین علاقه و گرایش نداشتن دانش‌آموزان به رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و نبود تبلیغات کافی در شهرستان گیلان غرب ارتباط وجود دارد؟
- ۲- آیا بین علاقه و گرایش نداشتن دانش‌آموزان به رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و کمبود امکانات موجود در شهرستان گیلان غرب ارتباط وجود دارد؟
- ۳- آیا بین علاقه و گرایش نداشتن دانش‌آموزان به رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای و میزان درآمد والدین آنها ارتباط وجود دارد؟
- ۴- آیا بین میزان سواد و آگاهی والدین دانش‌آموزان و علاقه نداشتن آنها به رشته‌های فنی و حرفه‌ای ارتباط وجود دارد؟
- ۵- آیا بین وجود بازارهای غیر رسمی و درآمد کاذب و گرایش نداشتن دانش‌آموزان به فراگیری علم و دانش فنی و رسمی ارتباط وجود دارد؟
- ۶- آیا فقر صنعتی منطقه و نبود امکانات زمینه اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای در گرایش دانش‌آموزان به تحصیل در این شاخه تأثیر دارد؟
- ۷- آیا بین ابهام در جذب فارغ‌التحصیلان شاخه فنی و حرفه‌ای در آینده و گرایش نداشتن آنان به این شاخه ارتباط هست؟
- ۸- آیا دانش‌آموزان به علت علاقه نداشتن به مشاغل دولتی و اداری و علاقه نداشتن به مشاغل کارگاهی و صنعتی در شاخه فنی و حرفه‌ای ادامه تحصیل نمی‌دهند؟
- ۹- آیا بین گرایش نداشتن دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و ادامه تحصیل در رشته‌های نظری و کسب مدارج علمی بالاتر رابطه‌ای وجود دارد؟

۱۰- آیا بین استعداد و توانایی جسمی دانش‌آموزان و گرایش نداشتن آنان به شاخه فنی و حرفه‌ای ارتباط وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش، روش توصیفی است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش موجود کل دانش‌آموزان پسر و دختر دبیرستان‌های شهرستان گیلان غرباند که در سال اول نظام متوسطه (سالی واحدی) در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲ به تحصیل اشتغال دارند. مجموع کل دانش‌آموزان ۱۴۱۷ نفر شامل ۶۲۹ نفر دختر و ۷۴۸ نفر پسرند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه‌گیری برای انجام و اجرای این تحقیق و پژوهش به صورت تصادفی و خوشه‌ای چند مرحله‌ای است به این ترتیب که از تعداد دبیرستان‌های شهرستان گیلان غرب ۳ دبیرستان پسرانه و ۳ دبیرستان دخترانه به صورت تصادفی انتخاب شده‌اند و در هر دبیرستان انتخاب شده از تعداد ۳۰ نفر دانش‌آموز سال اول سالی واحدی به صورت نمونه و به تفکیک جنسیت سؤال شده است. به این ترتیب در کل، ۱۸۰ نفر به عنوان نمونه (۹۰ نفر پسر و ۹۰ نفر دختر) نمونه‌ای آماری را تشکیل می‌دهند.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در پژوهش حاضر، ابزار پرسشنامه بوده که بر اساس الگوی نگرش سنج لیکرت تهیه شده و شامل ۳۳ سؤال ۵ قسمتی است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف) برای تعیین ضریب ابزار پژوهش از فرمول
$$x = \frac{K}{K-1} \frac{S^2_T - \sum S^2_i}{S_T}$$
 آلفای کرانباخ استفاده شده است.

ب) با توجه به فراوانی موجود و درصد پاسخ کل افراد نمونه آماری و به‌ویژه پاسخ ارائه شده دانش‌آموزان دختر و پسر (به تفکیک) به سؤال‌های پرسشنامه، پاسخ‌های داده شده به هریک از سؤال‌ها مورد تفسیر قرار گرفته‌اند.

ج) برای تجزیه و تحلیل داده‌ها جداولی در خصوص متغیرهای کمی از آمار توصیفی (شامل میانگین، انحراف معیار و انحراف استاندارد) و برای تحلیل استنباطی داده‌ها از آمار استنباطی شامل آزمون خی‌دو یعنی همان مجذور خی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- به دلیل نبود تبلیغات کافی و اطلاع نداشتن، شناخت دقیق در مورد رشته‌های فنی و حرفه‌ای از سوی دانش‌آموزان و خانواده آنان، گرایش کمتری به رشته‌های فنی و حرفه‌ای دارند.

۲- نبود کارگاه‌های صنعتی و حرفه‌ای در منطقه و به‌ویژه نبود هنرستان مستقل فنی و حرفه‌ای در شهرستان و مجبور شدن دانش‌آموزان برای عزیمت به مناطق دور دست و همچنین نبود مراکز پیش‌دانشگاهی خاص رشته‌های فنی و حرفه‌ای در منطقه از دلایل گرایش نداشتن دانش‌آموزان به این رشته‌هاست.

۳- کارایی لازم مهارت‌های فنی ارائه شده در منطقه و اطلاع نداشتن اولیای دانش‌آموزان از کاربرد رشته‌های فنی و حرفه‌ای، عوامل دیگر گرایش نداشتن هستند.

۴- بیکاری بعضی از فارغ‌التحصیلان در منطقه و کمبود مشاغل مناسب با رشته‌های مذکور از دلایل گرایش نداشتن به حساب می‌آیند.

۵- درآمدزایی از طریق شغل‌های کاذب و کمبود نیروی متخصص در منطقه برای راهنمایی دانش‌آموزان و توجیه و تشویق آنان برای گرایش به سوی این رشته‌ها از دلایل گرایش نداشتن است.

۶- همکاری نداشتن سازمان فنی و حرفه‌ای در مرکز استان در خصوص پرداخت وام و تقویت بنیه مالی فارغ‌التحصیلان و جذب بموقع آنان در مراکز تولیدی و صنعتی از سوی دیگر دستگاه‌ها از دلایل مهم گرایش نداشتن است.

۷- علاقه دانش‌آموزان به رشته‌های نظری و مشاغل اداری و پشت میز نشینی و اهمیت آن در منطقه و بین اولیای دانش‌آموزان و تقویت ذهنیت اولیای دانش‌آموزان مبنی بر ورود به دانشگاه فقط از طریق رشته‌های نظری باعث گرایش نداشتن آنان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای است.

۸- نبود تضمین استفاده از مدارک رشته‌های فنی و حرفه‌ای در جامعه و امیدوار نبودن دانش‌آموزان باعث گرایش نداشتن آنان شده است.

پیشنهادهای پژوهش

۱- قبل از اینکه دانش‌آموزان بخواهند رشته‌ای را انتخاب کنند ضرورت دارد مسئولان به‌ویژه مشاوران اطلاعات کلی در باره رشته‌های مختلف حتی در دوره راهنمایی (سال سوم) بدهند تا آنها نسبت به رشته‌ها و شاخه‌های مختلف تحصیلی شناخت کامل پیدا کنند تا در آینده در تصمیم‌گیری مردد نشوند.

۲- با استفاده از رسانه‌ها به‌ویژه صدا و سیما از طریق رادیو و تلویزیون و بروشور و تراکت و از همه مهم‌تر جلسات سخنرانی برای اولیای دانش‌آموزان به کمک مسئولان مجرب و دلسوز اقدام شود تا دانش‌آموزان آگاهی‌های لازم را در این خصوص کسب و اولیا هم پشتیبانی کنند تا تصمیمات اصولی‌تر و درست‌تر انجام شود.

۳- در دستورالعمل هدایت تحصیلی بازنگری و در آن به رشته‌های فنی و حرفه‌ای اهمیت داده شود.

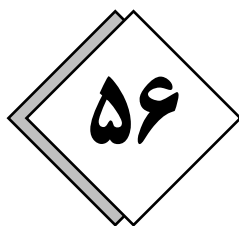
۴- تسریع در جذب فارغ‌التحصیلان رشته‌های فنی و حرفه‌ای و دادن امکانات لازم با همکاری نهادهای مربوط و کسب درآمد برای ادامه زندگی و مقابله با جاذبه‌های کاذب بازار اشتغال در منطقه.

۵- پرداخت وام‌های طولانی مدت و کم‌بهره برای تقویت بنیه خانواده‌های دانش‌آموزان برای تشویق به رشته‌های فنی و حرفه‌ای.

۶- تلاش در جهت تقویت دیدگاه مثبت اولیا دانش‌آموزان به این شاخه برای حمایت آنان از فرزندان خود.

۷- ایجاد انگیزه و رغبت در دانش‌آموزان دوره متوسطه برای ادامه تحصیل در شاخه فنی و حرفه‌ای و حمایت دولت از آنها در جهت تخصیص وام و دیگر امکانات.

۸- مسئولان اقداماتی صورت دهند تا انگیزه انتخاب رشته‌های ضروری و مورد نیاز مملکت و همچنین ترغیب دانش‌آموزان به مطالعه و درس خواندن بیشتر و بهتر شود.



بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی فارغ التحصیلان رشته‌های مهارتی
هنرستان‌های کاردانش شهرستان فارس در سال‌های ۸۲ تا ۷۷

* پژوهشگر: علی غفاری فارسانی

* استاد راهنما: دکتر سید علی سعادت

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵ - سازمان آموزش و پرورش استان چهارمحال و بختیاری

بیان مسئله

مهم‌ترین عامل سازگاری جوانان با شرایط زندگی و ادامه حیات اجتماعی آنان و شکوفایی و بالندگی شخصیت آنها ماهیت شغلی است. به واقع، شغل موجب احساب هویت اجتماعی در فرد می‌شود و عملکرد وی را نسبت به محیط مناسب‌تر خواهد کرد. اما در این زمینه هرچه‌قدر سطح رضایت شغلی وی بالاتر باشد بهداشت روانی وی محفوظ‌تر خواهد ماند. در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ بازنگری در مورد شغل انجام گرفته است که خود شغل را به عنوان اصلی‌ترین عامل در ایجاد رضایت

شغلی می‌دانند. نظریه «انگیزشی- بهداشتی هرزبرگ» نشان می‌دهد که عوامل انگیزشی مثل کسب موقعیت و قدردانی برای انجام کار، تلاش برانگیز و محرک‌اند ولی نارضایتی شغلی تابعی از محیط، سرپرستی و همکاران است که «هرزبرگ» آنها را عوامل بهداشتی می‌خواند. در دهه ۱۹۸۰ تحقیقات وسیعی در این باره انجام شده است. برای مثال تحقیقات دو دانشمند آمریکایی به‌نام‌های «آرنولد» و «فیلدمن» در باره پنج عامل مؤثر در رضایت شغلی، یعنی درآمد، ماهیت شغل، فرصت‌های ارتقای شغلی، نظارت و سرپرستی و گروه همکاران که با استفاده از پرسشنامه فهرست توصیفی شغلی «اسمیت» و «کندال» و «هالین» انجام گرفته است (آرنولد و فیلدمن، ۱۹۸۵). در ایران نیز تحقیقاتی از جمله تحقیقات شفیع سروسستانی (۱۳۷۰)، حاجی هاشمی (۱۳۷۸)، طهماسبی بروجنی (۱۳۷۹)، قاسمی نژاد (۱۳۸۱)، در باره رضایت شغلی انجام گرفته است. پژوهش حاضر نیز به بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش شهرستان فارس پرداخته است.

اهداف پژوهش

- ۱- تعیین میزان تأثیر عوامل سازمانی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش؛
- ۲- تعیین میزان تأثیر عوامل محیطی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش؛
- ۳- تعیین میزان تأثیر عوامل فردی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش؛
- ۴- تعیین میزان تأثیر ماهیت کار بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های کاردانش؛
- ۵- تعیین دیدگاه دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل در زمینه عوامل مؤثر بر رضایت شغلی بر اساس متغیرهای جنسیت، سن، رشته تحصیلی و وضعیت تأهل.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا عوامل سازمانی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی کاردانش مؤثر است؟
- ۲- آیا عوامل محیطی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی کاردانش مؤثر است؟
- ۳- آیا عوامل فردی بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی کاردانش مؤثر است؟
- ۴- آیا ماهیت کار بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی کاردانش مؤثر است؟

۵- آیا بین دیدگاه دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل رشته‌های مهارتی کاردانش در زمینه عوامل مؤثر بر رضایت شغلی بر اساس متغیرهای جنسیت، سن، رشته و وضعیت تأهل، تفاوت وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه پژوهش حاضر کلیه فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی کاردانش شهرستان فارس در سال‌های تحصیلی ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۲ است که تعداد آنها به ۱۶۱۱ نفر می‌رسد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

از آنجا که در تحقیق حاضر واریانس جامعه آماری نامعلوم است، انجام یک مطالعه مقدماتی روی گروهی از افراد جامعه به منظور تعیین واریانس جامعه ضرورت دارد. به همین منظور یک گروه ۲۰ نفری از جامعه آماری به صورت تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه در بین آنها توزیع و پس از استخراج داده‌های مربوط به پاسخ‌های گروه نمونه مذکور، حجم نمونه آماری پژوهش با استفاده از

$$n = \frac{Nt^2.S^2}{Nd2+t^2.S^2}$$

فرمول تعیین شد. بنابراین حجم نمونه محاسبه شده ۱۶۱ نفر است.

در پژوهش حاضر با توجه به ناهمگنی تعداد دختران و پسران فارغ‌التحصیل رشته‌های مهارتی کاردانش شهرستان از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب با جامعه آماری استفاده شده است.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در پژوهش حاضر برای سنجش سؤال‌های پژوهش از پرسشنامه محقق‌ساخته استفاده شده است. پرسشنامه مذکور دارای ۲۳ سؤال طیف پنج‌گزینه‌ای بوده و ضریب پایایی آن ۸۵ درصد به‌دست آمده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در پژوهش حاضر از شاخص‌های آمار توصیفی، توزیع فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، جدول و نمودارها استفاده شده است. برای تحلیل استنباطی به‌دست آمده از ابزار اندازه‌گیری از روش‌های آماری t تک متغیره و آزمون تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شده است.

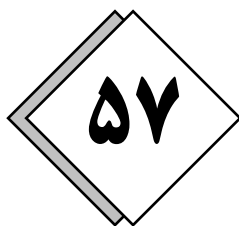
یافته‌های پژوهش

- ۱- میانگین عوامل سازمانی مؤثر بر رضایت شغلی بزرگ‌تر از سطح متوسط بود $3/45 > 3$ ؛
 - ۲- میانگین عوامل محیطی مؤثر بر رضایت شغلی بزرگ‌تر از سطح متوسط بود $3/99 > 3$ ؛
 - ۳- میانگین عوامل فردی بر رضایت شغلی بزرگ‌تر از سطح متوسط بود $3/89 > 3$ ؛
 - ۴- میانگین عوامل ماهیت کار مؤثر بر رضایت شغلی بزرگ‌تر از سطح متوسط بود $3/42 > 3$.
- نتایج مشاهده شده در سطح $p = 5\%$ تفاوت معناداری را بین نظرات فارغ‌التحصیلان بر اساس جنسیت، سن، رشته تحصیلی و وضعیت تأهل در زمینه عوامل مؤثر بر رضایت شغلی نشان نداد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- با توجه به یافته‌های پژوهش مبنی بر تأثیر عوامل سازمانی بر رضایت شغلی و با توجه به این که ممکن است برخی از افراد فارغ‌التحصیل در مراکز و کارگاه‌های خصوصی مشغول به کار شوند پیشنهاد می‌شود که کارفرمایان آنها را تحت آموزش مدیریت صحیح و مؤثر قرار دهند.

- ۲- با توجه به یافته‌های پژوهش مبنی بر تأثیر عوامل محیطی بر رضایت شغلی به کارفرمایان و مدیران پیشنهاد می‌شود نظارت بیشتری بر محیط‌های سازمانی خود داشته باشند به طوری که یک جو همراه با آرامش و سلامت و صمیمیت در آن برقرار و روابط دوستانه در آن محیط حاکم باشد.
- ۳- پیشنهاد می‌شود مدیران و کارفرمایان به موضوع چرخش شغلی در سازمان برای کارکنان توجه بیشتری داشته باشند و به مشارکت کارکنان در تصمیم‌گیری امور کاری بیشتر توجه کنند.
- ۴- پیشنهاد می‌شود که مدیران و کارفرمایان به سلامت روانی کارکنان توجه بیشتری کنند.
- ۵- با توجه به یافته‌های پژوهش مبنی بر تأثیر آزادی عمل در انجام وظایف بر رضایت شغلی، پیشنهاد می‌شود در محیط کاری آزادی عملی بیشتری به کارکنان داده شود، یعنی مدیر بخشی از مسئولیت خود را به زیردستان واگذار کند تا آنان در تصمیم‌گیری آزادی عمل بیشتری داشته باشند.
- ۶- پیشنهاد می‌شود که مدیران و کارفرمایان به منظور افزایش بهره‌وری به تأثیر عوامل مؤثر بر رضایت شغلی کارکنان توجه بیشتری کنید، یعنی مدیر جو سازمانی را صمیمانه‌تر کند و به عوامل شخصیتی کارکنان مانند انگیزش، نیازها، سلامت روانی، اعتماد به نفس و مسئولیت پذیری توجه کند.



بررسی دلایل انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد (از منظر دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای سال‌های دوم و سوم متوسطه استان مازندران)

* پژوهشگر: ابوبکر کریمی

* استاد راهنما: دکتر حجت صفار حیدری

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۶ - مازندران - دانشگاه علوم انسانی و اجتماعی

بیان مسئله

فرزندان شاهد به دلیل فقدان والدین بار سنگینی از محرومیت و رنج را بر دوش می‌کشند (قائمی، ۱۳۶۶)، و با مشکلات فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی بسیاری نیز روبه‌رو هستند که مسئله آموزش و اشتغال آنها از جمله مسائل اساسی جامعه ما نیز به حساب می‌آید. مطالعات نشان می‌دهد که برای رفع بیکاری فرزندان شاهد می‌توان از آموزش فنی و حرفه‌ای، افزایش وام خوداشتغالی و ملزم کردن

دستگاه‌ها و سازمان‌ها برای به‌کارگیری آنها در زمان استخدام نیروی انسانی کمک گرفت (غلامی، ۱۳۸۳).

با در نظر گرفتن نقش اساسی تصمیم‌گیری در باره انتخاب رشته تحصیلی و شغل در زندگی نوجوانان و جوانان، سازمان تعلیم و تربیت در هر جامعه باید بستر لازم را برای انتخابی آگاهانه و منطقی برای افراد آن جامعه فراهم آورد. در این زمینه باید تلاش کرد که تمامی عوامل تأثیر گذار بر این فرایند مورد توجه قرار گیرد. در همین ارتباط با بررسی‌های انجام شده (اصغری پور، ۱۳۸۳) این عوامل به شرح زیر طبقه‌بندی شده است:

- عوامل فردی و شخصی شامل هوش، استعداد، علائق، ویژگی‌های شخصیتی، جنسیت، معلومات و مهارت؛
- عوامل محیطی شامل خانواده، ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی، شرایط اقتصادی، اقلیمی و نگرش حرفه‌ای دوستان و خویشاوندان.

تحقیقات گوناگونی اهمیت تربیت نیروی انسانی برای اعتلا و رشد اقتصادی جامعه و نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را در این باره نشان داده است (عمادزاده، ۱۳۷۹؛ دریکوند، ۱۳۸۰؛ غلامی، ۱۳۸۳؛ صالحی، ۱۳۸؛ صالحی عمران، ۱۳۸۵؛ کیلودس، ۱۹۹۴؛ الاقیل، ۲۰۰۳؛ گاسکوف، ۲۰۰۰؛ آکوجی و مک گراث، ۲۰۰۶). کیفیت نیروی کار از طریق سرمایه‌گذاری بر روی سرمایه انسانی، به ویژه از طریق آموزش فنی و حرفه‌ای بهبود و ارتقا می‌یابد. به همین دلیل، دولت‌ها، خانواده‌ها و افراد به طور روزافزونی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای سرمایه‌گذاری می‌کنند، زیرا این باور عمومیت یافته است که این نوع آموزش، کالا و خدمت مفیدی است که اشخاص و جامعه از داشتن آن بهره می‌جویند (صالحی عمران، ۱۳۸۳).

بر این اساس است که نظام‌های آموزشی در بسیاری از کشورها گسترش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (رسمی یا غیر رسمی) و هدایت دانش‌آموزان بدان سو را جزء دستور کار خود قرار داده‌اند. در ایران نیز یکی از هدف‌های اساسی نظام جدید آموزشی، سوق دادن دانش‌آموزان دبیرستانی به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و در نتیجه کاهش دانش‌آموزان رشته‌های نظری به ویژه علوم انسانی است. طبیعی است که آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان را با کار و حرفه‌هایی آشنا می‌کند که پس از

فراغت از تحصیل می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. این مسئله به نوبه خود از یک سو از بیکاری موجود دیپلمه‌های فاقد مهارت جلوگیری می‌کند و از سوی دیگر از میزان فشار برای ورود به دانشگاه‌ها خواهد کاست (صفار حیدری، ۱۳۷۰؛ دریکوند، ۱۳۸۰؛ قلی بگلو، ۱۳۸۱).

مطالعه حاضر می‌کوشد بررسی کند چه دلایلی در انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد مؤثر است. انتظار می‌رود از طریق گردآوری نظرات دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهدی که در رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای مشغول به تحصیل‌اند، دلایل انتخاب این گونه رشته‌ها از دیدگاه آنان، شناسایی و بررسی شوند.

پژوهش حاضر برای دستیابی به دلایل و راه‌های انگیزشی دانش‌آموزان برای انتخاب این رشته‌ها، مسئولان و تصمیم‌گیران آموزشی را یاری خواهد داد. از این رو می‌طلبد که مسئولان آموزشی بنیاد شهید و امور ایثارگران، مسئولان و برنامه‌ریزان اقتصادی کشور، مسئولان و کارشناسان آموزش و پرورش و آموزش فنی و حرفه‌ای از دلایلی که بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای مؤثرند اطلاع حاصل کنند و در تصمیمات آموزشی و برای هدایت دانش‌آموزان به تحصیل در این رشته‌ها، این دلایل را مدنظر داشته باشند. همچنین به دلیل اینکه تحصیل در رشته‌های فنی و حرفه‌ای منافع فردی، اجتماعی و اقتصادی بسیاری به همراه دارد، درصدد رفع موانع سر راه آن برآیند.

اهداف پژوهش

هدف کلی:

بررسی دلایل انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیرشاهد استان مازندران است.

اهداف جزئی:

۱- بررسی میزان تأثیر اشتغال بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران؛

۲- بررسی میزان تأثیر اعتبار اجتماعی بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران؛

- ۳- بررسی میزان تأثیر هدایت و مشاوره‌های شغلی بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران؛
- ۴- بررسی میزان تأثیر نفوذ والدین بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران؛
- ۵- بررسی میزان تأثیر نفوذ دوستان بر انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران.

فرضیه‌های اصلی:

- ۱- میزان تأثیر اشتغال برای انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان است.
 - ۲- میزان تأثیر اعتبار اجتماعی بر انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان است.
 - ۳- میزان تأثیر هدایت شغلی و مشاوره‌ای مدرسه برای انتخاب رشته‌های دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان است.
 - ۴- میزان تأثیر نفوذ والدین در انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان است.
 - ۵- میزان تأثیر نفوذ دوستان بر انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان است.
- فرضیه‌های فرعی:
- ۱- بین نوع شغل والدین دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد.
 - ۲- بین سطح سواد والدین دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد.
 - ۳- بین درآمد ماهیانه خانواده دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد.

۴- بین جنسیت دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) و نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس ماهیت توصیفی - پیمایشی و با توجه به هدف کاربردی است.

جامعه آماری

جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد سال‌های دوم و سوم شاغل به تحصیل در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان مازندران در سال تحصیلی ۱۳۸۵-۸۶ است. مطابق آمار ستاد شاهد، ۷۵ نفر دانش‌آموز شاهد مشغول به تحصیل هستند و مطابق آمار آموزش و پرورش استان مازندران، تعداد دانش‌آموزان دوره فنی و حرفه‌ای شهری و روستایی غیر شاهد ۱۶۱۹۱ نفر است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

در انتخاب نمونه آماری از فرمول برآورد حجم نمونه که در زیر می‌آید استفاده شده است. بر اساس فرمول مذکور از مجموع دانش‌آموزان شاهد ۶۳ نفر و از کل دانش‌آموزان غیر شاهد ۳۸۰ نفر با نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شده‌اند.

$$n = \frac{NZ^2 \alpha / 2 p.g}{d^2 (N-1) + Z^2 \alpha P.g}$$

N = حجم جامعه

Z = مقدار جدول نرمال به ازای $(\alpha = 5\%)$

$P = 0.5$

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

گردآوری داده‌ها با تهیه و اجرای پرسشنامه انجام شده است. پرسشنامه مورد استفاده محقق ساخته بوده و بر اساس طیف ۵ مقیاس لیکرت تنظیم شده است. برای سنجش میزان اعتبار پرسشنامه نیز از معیار آماری آلفای کرانباخ استفاده شده است. اعتبار پرسشنامه نزدیک به ۸۳ درصد است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

با استفاده از روش‌های آمار توصیفی داده‌ها و با استفاده از روش‌های استنباط آماری به ویژه آزمون فرض (با کمک آمارهای t استیودنت و آزمون نسبت) فرضیه‌های اصلی مورد سنجش قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌های فرعی هم آزمون کای - دو استفاده شد. تحلیل آماری با استفاده از spss انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

پژوهش حاضر نشان دهنده اهمیت دستیابی به شغل در انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد شاغل به تحصیل در این شاخه از آموزش متوسطه است. با وجود این، نتایج آزمون‌های نسبت و t استیودنت، تفاوت معناداری را بین دو گروه مذکور نشان نمی‌دهد. به بیان دیگر هر دو گروه دستیابی به شغل را دلیل مهمی در انتخاب رشته خود معرفی کرده‌اند.

تحلیل‌های آماری برای فرضیه دوم نشان می‌دهد کسب اعتبار و منزلت اجتماعی در انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران مؤثر نبوده است. با وجود این، تحلیل استنباطی داده‌ها با استفاده از آزمون‌های نسبت و t استیودنت تفاوت معناداری را در دو گروه شاهد و غیر شاهد نشان داده است. به عبارت دیگر، میزان تأثیر اعتبار اجتماعی بر انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای در دو گروه یکسان نبوده است.

نتایج تحلیل‌های آماری، فرضیه سوم پژوهش را تأیید نمی‌کند، یعنی هدایت شغلی و مشاوره‌ای مدرسه تأثیر زیادی در انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان ندارد. با این همه، در دو گروه تفاوت معناداری بین سطوح پاسخ‌ها در طیف لیکرت مشاهده شده و نشانگر آن است که میزان تأثیر هدایت شغلی و مشاوره‌های مدرسه در انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد استان مازندران یکسان نیست.

نتایج تحلیل‌های آماری برای فرضیه چهارم نشان داد که نفوذ والدین در انتخاب رشته‌های آنها تأثیر داشته است. با وجود این، نتایج آزمون‌های نسبت و t استیودنت تفاوت معناداری را بین دو گروه مذکور نشان نمی‌دهد. نتایج تحلیل‌های آماری برای فرضیه پنجم نشان می‌دهد که میزان تأثیر نفوذ دوستان بر انتخاب رشته‌ها یکسان است. همچنین نفوذ دوستان در انتخاب رشته‌های آموزش فنی و

حرفه‌ای شاهد و غیر شاهد مؤثر بوده است. نتایج آزمون کای - دو برای فرضیه‌های فرعی نشان می‌دهد که در فرضیه اول بین شغل والدین دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد. در فرضیه دوم بین سطح سواد والدین شاهد با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد، اما بین سطح سواد والدین دانش‌آموزان غیر شاهد با نوع رشته‌های انتخابی آنها رابطه معنادار وجود دارد. در فرضیه سوم بین درآمد ماهیانه خانواده دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) با نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود ندارد. در فرضیه چهارم بین جنسیت دانش‌آموزان شاهد (غیر شاهد) یا نوع رشته انتخابی آنها رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج فرضیه‌ها و تحلیل‌های توصیفی مشاهده شد که در بین دانش‌آموزان غیر شاهد شاغل به تحصیل در رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای مقطع متوسطه استان مازندران به ترتیب، اشتغال، نفوذ والدین و نفوذ دوستان در انتخاب رشته آنها تأثیر زیادی داشته است. در بین دانش‌آموزان شاهد به ترتیب اشتغال، نفوذ والدین، نفوذ دوستان و نفوذ والدین در انتخاب رشته آنها مؤثرند.

میزان تأثیر اشتغال، نفوذ والدین و نفوذ دوستان در انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد یکسان بوده است، ولی میزان تأثیر اعتبار اجتماعی و هدایت شغلی و مشاوره‌های مدرسه بر انتخاب رشته‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دو گروه یکسان نبوده و تفاوت معناداری در آنها مشاهده شده است.

پیشنهادهای پژوهش

۱- اشتغال دلیل مهمی در روی آوری دانش‌آموزان به انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای است. اغلب هنرجویان به دلیل جذب در بازار کار و احراز شغل به این شاخه آموزش روی می‌آورند. بدین منظور پیشنهاد می‌شود که در جذب بازار کار به این فارغ‌التحصیلان اولویت داده شود.

۲- مشاوره‌های شغلی مدارس تأثیر زیادی در انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای از سوی دانش‌آموزان شاهد و غیر شاهد نداشته است. لذا پیشنهاد می‌شود مدیران و کارکنان راهنمایی مدارس از طریق دعوت از صاحبان مشاغل به منظور ایراد سخنرانی و نمایش فیلم راجع به مشاغل، نصب تابلوهایی راجع

به مشاغل، تشکیل کتابخانه شغلی، تشکیل انجمن‌های آموزشگاهی به حرفه‌های مختلف و گردش‌های علمی، دانش‌آموزان را به انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای تشویق کنند.

۳- از نظر دانش‌آموزان به‌دست آوردن اعتبار و جایگاه اجتماعی در انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای آنها تأثیر نداشته است. شایسته است افراد جامعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای را جزء آموزش‌های درجه اول و معتبر قلمداد کنند. در عمل موفقیت اجتماعی آموزش حرفه‌ای را می‌توان با ارائه خدمات مناسب و راهنمایی شغلی و مشاوره، به موازات خدمات اشتغال و کارایی بهبود بخشید.

۴- با توجه به اینکه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نقش مهمی در توسعه کشور ایفا می‌کنند شایسته است مشاوران مدارس توجه بیشتری در راستای آشنا کردن و راهنمایی دانش‌آموزان به این رشته‌ها داشته باشند.

۵- معلمان می‌توانند با تعیین تکالیفی در جهت فعالیت‌های مربوط به مشاغل، ربط دادن مواد درسی با مشاغل دانش‌آموزان، آنان را با رشته‌های فنی و حرفه‌ای آشنا سازند.

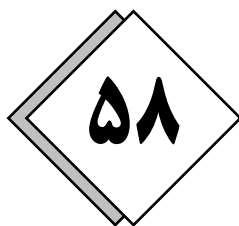
۶- آینده شغلی فارغ‌التحصیلان آموزش فنی و حرفه‌ای از طریق برقراری ارتباط آموزش و اشتغال در جامعه تضمین شود.

۷- توصیه می‌شود که والدین، فرزندان را به انتخاب این رشته‌ها در دوره دبیرستان، راهنمایی کنند.

۸- موقعیت اجتماعی آموزش فنی و حرفه‌ای تا حد زیادی تحت تأثیر نوع رابطه و مسیر ارتباطی قرار می‌گیرد که این آموزش را به آموزش عالی که عهده‌دار تربیت متخصصان است مرتبط می‌کند. لذا می‌توان با ایجاد فرصت‌های تحصیلی برای فارغ‌التحصیلان مراکز فنی و حرفه‌ای در سطح آموزش عالی، موقعیت اجتماعی آنها را ارتقا بخشید.

بخش چهارم

نیروی انسانی فنی و حرفه‌ای



بررسی نظرات مدیران، معاونان، دبیران و هنرآموزان دوره متوسطه شهرستان
گلپایگان در خصوص میزان و نوع مشارکت دبیران و هنرآموزان در اداره امور
آموزشگاه

* پژوهشگر: مرتضی شاهرضایی

* نام ناظر: احمد عابدی

* نوع سند: طرح پژوهشی

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳- سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان

بیان مسئله

مشارکت به معنای شرکت مؤثر افراد در امور جمعی از طریق بسیج کلیه امکانات بالقوه گروهی به منظور استفاده از آنها در فرایند تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، اجرا، بهره‌برداری و ارزشیابی است (اوکلی ۱۳۷۰، ص ۳۵).

صاحب‌نظران دخالت و ورود کارکنان مختلف سازمان در رده‌های گوناگون برحسب ضرورت و فرایند تبیین مشکل، تجزیه و تحلیل موقعیت، بررسی و دستیابی به راه‌حل‌های مناسب را مدیریت مشارکتی تعریف کرده‌اند (انجمن مدیریت، ۱۳۷۱، ص ۱۷).

در مجموع نظام اجتماعی و حیات سیاسی جامعه بشری به تعاون و مشارکت اعضای آن بستگی دارد و از طریق همیاری مردمی استوار می‌شود. آموزش و پرورش به عنوان یک سیستم اجتماعی، نیازمند مشارکت و همکاری همه اجزا و عناصر این سیستم است (معلمان، دانش‌آموزان، مدیران اولیا، دانش‌آموزان و سایر کارکنان آموزش و پرورش مشارکت معلمان در امر آموزش و پرورش، یعنی گستردگی و تعمیم نقش مؤثر معلمان در فرایند تعلیم و تربیت است. در یک جمع‌بندی می‌توان گفت رویکرد مشارکتی به آموزش و پرورش ابعاد مختلف و مهمی دارد.

مشارکت در تربیت حرفه‌ای معلمان، مشارکت در اداره مدرسه به عنوان یک واحد اجتماعی، مشارکت نهادهای اجتماعی با آموزش و پرورش، مشارکت معلمان و دانش‌آموزان در تهیه برنامه‌ها و محتوای درسی و آموزشی (سرکارانی، ۱۳۸۰).

اگر مدرسه را یک واحد اجتماعی بپذیریم و با رویکرد مشارکتی به این واحد اجتماعی بنگریم، بسیاری از برنامه‌های آموزشی و پرورشی را در تعامل متقابل با اعضای آن و با هزینه کمتر، با تنش‌های کمتر و با کیفیت بهتر می‌توانیم اجرا کنیم.

به منظور جلب مشارکت معلمان و ایجاد یک کانون ارتباطی صحیح میان معلمان با یکدیگر و همچنین معلمان و اولیای دانش‌آموزان و همفکری و کمک آنها در اداره امور آموزشگاه‌ها راه‌های متعددی پیش‌بینی شده است که می‌توان به شورای معلمان، انجمن اولیا و مربیان، شورای مدرسه، گروه‌های آموزشی و ... اشاره کرد.

مسئله این است که وقتی قوانین و آئین‌نامه‌های موجود زمینه‌های لازم برای مشارکت معلمان را فراهم و حتی تأیید و تشویق می‌کند، دبیران دوره متوسطه گلیایگان در چه زمینه‌هایی و به چه میزان در اداره امور آموزشگاه‌ها مشارکت می‌کنند.

اهداف پژوهش

هدف اصلی:

بررسی نظرات مدیران و معاونان و دبیران دوره متوسطه شهرستان گلپایگان در باره میزان مشارکت دبیران در اداره آموزشگاه.

اهداف جزئی:

- ۱- تعیین زمینه‌های مشارکت دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در اداره امور آموزشگاه‌های شهرستان گلپایگان؛
- ۲- بررسی نظرات مدیران مدارس متوسطه شهرستان گلپایگان در مورد میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در اداره امور آموزشگاه‌ها؛
- ۳- بررسی نظرات معاونان مدارس متوسطه شهرستان گلپایگان در مورد میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش در اداره امور آموزشگاه‌ها؛
- ۴- مقایسه نظرات مدیران و معاونان مدارس متوسطه شهرستان گلپایگان در خصوص میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در اداره امور آموزشگاه‌ها؛
- ۵- بررسی نظرات دبیران و هنرآموزان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش واحدهای آموزشی متوسطه شهرستان گلپایگان در مورد میزان مشارکت آنان در اداره امور آموزشگاه‌ها؛
- ۶- ارائه پیشنهاد به مدیران و دست‌اندرکاران نظام آموزشی به منظور بهبود و ایجاد فرهنگ مشارکت دبیران و هنرآموزان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در اداره امور آموزشگاه‌ها.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در تصمیم‌گیری برای فعالیت‌های آموزشی و پرورشی واحد آموزشی مشارکت دارند؟
- ۲- آیا دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در تصمیم‌گیری برای فعالیت‌های انضباطی واحد آموزشی مشارکت دارند؟
- ۳- آیا دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در تصمیم‌گیری برای فعالیت‌های اداری مالی واحد آموزشی مشارکت دارند؟

۴- آیا بین دیدگاه مدیران و معاونان در خصوص میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان فنی و حرفه‌ای و کاردانش در فعالیت‌های آموزشی، پرورشی، انضباطی و اداری - مالی واحد آموزشی تفاوت معناداری وجود دارد؟

۵- آیا بین نظرات گروه‌های پاسخگو (دبیران هنرآموزان، مدیران و معاونان) در خصوص میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان در فعالیت‌های آموزشی و پرورشی، انضباطی، اداری - مالی آموزشگاه تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش

روش پژوهش مورد استفاده در این پژوهش، توصیفی پیمایشی است.

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش کلیه مدیران و معاونان و دبیران و هنرآموزان آموزشگاه‌های نظری فنی و حرفه‌ای و کاردانش دوره متوسطه شهر و روستاهای گلپایگان در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳ است که تعداد آنها به ۴۸۰ نفر می‌رسد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با توجه به اینکه جامعه آماری مدیران و معاونان ۶۰ نفر است، کل جامعه آماری به عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفت. حجم نمونه دبیران و هنرآموزان ۱۰۰ نفر در نظر گرفته شده است (۷۹ دبیر و ۲۱ هنرآموز). روش نمونه‌گیری به شکل طبقه‌ای متناسب با حجم نمونه و در هر طبقه به صورت نمونه‌گیری تصادفی انجام گرفت.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

در این تحقیق با توجه به ماهیت موضوع و سؤال‌ها و فرضیات تحقیق از پرسشنامه برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است. برای پایایی آزمون و برای اعتبار پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است. این ضریب برابر ۰/۹۵ است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحقیق حاضر برای تحلیل داده‌های به‌دست آمده هم از آمار توصیفی و هم از آمار استنباطی استفاده شده است. در سطح توصیفی با استفاده از مشخصه‌های آماری نظیر فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار و واریانس برای سنجش میزان مشارکت معلمان به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شده است. در سطح آمار استنباطی با توجه به اینکه توزیع داده‌های جمع‌آوری شده غیر فعال است از آزمون‌های غیر پارامتریک همچون آزمون t خی‌دو یومان ویتنی (مقایسه متغیرهای دو سطحی) و کروسکال والیس (مقایسه متغیرهای چندسطحی) برای آزمون سؤال‌ها و فرضیه‌های پژوهش استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

نتایج آزمون خی‌دو، کروسکال والیس، یومن ویتنی و آزمون t در مورد متغیرهای پژوهش روشن می‌کند که دبیران و هنرآموزان در امور سه‌گانه آموزش و پرورش، امور انضباطی و اداری و مالی آموزشگاه مشارکت دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که دبیران و هنرآموزان در فعالیت‌های آموزش و پرورش بیش از سایر زمینه‌های آموزشگاه (انضباطی، اداری، مالی) مشارکت دارند. نتایج نشان داد که از میان ۳۰ شاخص مربوط به امور سه‌گانه در مدرسه، چهار شاخص که بالاترین درصد مشارکت دبیران و هنرآموزان را به خود اختصاص داده‌اند عبارت‌اند از: بررسی و پیگیری ساعات غیبت دانش‌آموزان، شرکت در جلسه شورای معلمان، رسیدگی به ناهنجاری‌های اخلاقی دانش‌آموزان و شناسایی و معرفی دانش‌آموزان ضعیف. همچنین شاخص‌های رسیدگی به امور ساختمانی مدرسه (۴/۶ درصد) نظارت و حسابرسی در هزینه‌های مدرسه (۰/۷ درصد) و نظارت بر نوع پوشش دانش‌آموزان (۰/۷ درصد) پایین‌ترین مشکلات دبیران و هنرآموزان را به خود اختصاص داده‌اند. به عبارت دیگر، کمترین میزان مشارکت دبیران و هنرآموزان در زمینه فعالیت‌های اداری مالی آموزشگاه بوده است.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- مدیران با تشکیل کمیته‌های مشورتی و برنامه‌ریزی از نظریات و افکار معلمان در حل مسائل مدرسه استفاده کنند.
- ۲- مدیران به معلمان خود شخصیت بدهند، به آنها احترام بگذارند، در برنامه‌ریزی‌ها نظر آنان را بخواهند و به نظر آنان اهمیت دهند تا باعث مشارکت‌پذیری بیشتر معلمان باشند.
- ۳- مدیران به نوع ارتباطات توجه داشته باشند و در سازمان خود جوی به‌دور از تهدید و تشویش به‌وجود آورند تا مبادله اطلاعات آزادانه به جریان بیفتد.
- ۴- مدیران با فراهم کردن محیطی دوستانه و صمیمی تعامل بین همکاران را بیشتر کنند و محیط آموزشی مطبوع و پرتحرکی را به‌وجود آورند تا معلمان با همکاری و همفکری مسائل و مشکلات را حل کنند.
- ۵- مدیران با ایجاد فضای مورد اعتماد می‌توانند موجب شوند که افراد سازمان با مشارکت در کارها و ایفای نقش مثبت، خود را به سازمان وفادار بدانند و برای سال‌های بسیار با رضایت در آن سازمان بمانند و خدمت کنند.
- ۶- مدیران فضای لازم را برای خلاقیت فراهم آورند.
- ۷- برای ایجاد زمینه‌های لازم در مشارکت، نیاز به نظام کارآمدی است که به توانمندی‌های افراد توجه کنند. توانایی ذهنی، ایدئولوژیکی، فرهنگی، فناوری، اقتصادی و سیاسی از آن جمله است.
- ۸- پیشنهاد می‌شود با برگزاری دوره‌های ضمن خدمت به مدیران و دبیران و هنرآموزان، شیوه‌های مدیریت مشارکتی آموزش داده شود.
- ۹- مدیران بهتر است از سبک‌های استبدادی در آموزشگاه پرهیز کنند و از سبک‌های گروهی در سازمان استفاده کنند.
- ۱۰- مدیران باید به کارکنان آموزشگاه احترام بگذارند و با به‌کارگیری تمام عوامل رفتاری و روان‌شناختی فردی و گروهی، ابتکار، خلاقیت، طراحی و برنامه‌ریزی به ترغیب دبیران، هنرآموزان و کارکنان مدرسه بپردازند.



بررسی نیازهای آموزشی مربیان آموزشگاه‌های آزاد شهر شیراز از دیدگاه مدیران و کارآموزان

* پژوهشگر: زهرا فرامرزی

* استاد راهنما: دکتر پرویز ساکتی

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۳ - آموزش فنی و حرفه‌ای فارس

بیان مسئله

هر سازمانی به افرادی آموزش‌دیده و با تجربه نیاز دارد تا مأموریت خود را به انجام برساند. اگر توانایی‌های کارکنان موجود پاسخگوی این نیاز باشد، آموزش ضرورت چندانی ندارد، اما اگر چنین نباشد لازم است سطح مهارت و توانایی و انطباق‌پذیری آنان افزایش یابد. همگام با پیچیده‌تر شدن مشاغل، بر اهمیت آموزش کارکنان نیز افزوده شده است. زمانی که مشاغل ساده بودند به آسانی فرا گرفته می‌شدند و دگرگونی‌های فنی تأثیر اندکی در آنها داشت، از این رو کارکنان نیاز چندانی به

افزایش یا تغییر مهارت خود نداشتند. اما دگرگونی‌های پرشتابی که در ۲۵ سال اخیر در جوامع پیشرفته و پیچیده روی داده فشار روزافزونی را بر سازمان‌ها وارد آورده است تا محصولات و خدماتی را تولید کنند که چگونگی تولید و عرضهٔ نوع مشاغل مورد نیاز و مهارت‌های ضروری با وضعیت موجود وفق داشته باشد.

با توجه به تغییرات سریع در فناوری، ضرورت آگاهی مربیان و کارشناسان به علم روز یکی از اولویت‌های ارتقای کیفی در سازمان فنی و حرفه‌ای است که در این خصوص باید برنامه‌های آموزشی مناسب و متنوعی برای مربیان و کارشناسان به اجرا درآید.

این پژوهش سعی دارد با توجه به مبانی نظری که در تشریح نیازسنجی آموزشی مطرح است طرحی به منظور نیازسنجی مربیان آموزشگاه‌های آزاد سازمان فنی و حرفه‌ای استان فارس به مورد اجرا و بررسی گذارد.

اهداف پژوهش

- ۱- بررسی تفاوت نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان راجع به نیازهای آموزشی مربیان آموزشگاه‌های آزاد؛
- ۲- بررسی تفاوت نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان نسبت به مقوله‌های تخصصی، مهارت‌های تدریس، روابط انسانی و روان‌شناسی یادگیری مربیان آموزشگاه‌های آزاد؛
- ۳- شناسایی نیازهای آموزشی مربیان آموزشگاه‌های آزاد سازمان فنی و حرفه‌ای استان فارس؛
- ۴- ارائهٔ رهنمودهای لازم به مدیران و کارشناسان سازمان فنی و حرفه‌ای استان در جهت برنامه‌ریزی برای تأمین نیازهای آموزشی مربیان از طریق نیازسنجی مربیان؛
- ۵- تعیین محورهای آموزشی و ارتقای مهارت مربیان و به‌روز کردن مهارت‌های آنها.

سؤال‌های پژوهش

- ۱- آیا تفاوت معناداری بین نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان در بارهٔ نیازهای آموزش شغلی مربیان آموزشگاه‌های آزاد وجود دارد؟

- ۲- آیا تفاوت معناداری بین نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان در مورد تخصص مربیان وجود دارد؟
- ۳- آیا تفاوت معناداری بین نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان در مورد عامل مهارت‌های تدریس مربیان وجود دارد؟
- ۴- آیا تفاوت معناداری بین نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان در مورد مهارت روابط انسانی مربیان وجود دارد؟
- ۵- آیا تفاوت معناداری بین نظرات مدیران، مربیان و کارآموزان در مورد مهارت روان‌شناسی یادگیری مربیان وجود دارد؟
- ۶- کمبودهای آموزشی و مهارتی مربیان آموزشگاه‌های آزاد در چه زمینه‌هایی از عوامل چهارگانه (تخصصی، مهارت‌های تدریس، روابط انسانی و روان‌شناسی یادگیری) است؟

روش پژوهش

روش پژوهش، توصیفی و کاربردی است.

جامعه آماری

کلیه مدیران و کارآموزان آموزشگاه‌های آزاد شهر شیراز جامعه آماری مورد پژوهش را تشکیل می‌دهند که ۵۰ نفر آنان مدیر، ۲۰۰ نفر مربی و ۸۰۰ نفرشان کارآموزند.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

به منظور انجام این پژوهش، تعداد ۵۰ آموزشگاه به صورت تصادفی انتخاب شدند و برحسب رشته‌های آموزشی نمونه‌گیری خوشه‌ای از آموزشگاه‌ها به عمل آمد. این آموزشگاه‌ها، آموزشگاه‌هایی بودند که رشته‌های کامپیوتر، حسابداری، یا کامپیوتر، نقشه‌کشی، خیاطی و آرایش در آنها تدریس می‌شد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق دو مقیاس است: یکی مقیاس ۳۸ گویه‌ای و دیگری مقیاس ۳۶ گویه‌ای. این دو مقیاس را محقق ساخت و بر اساس مقیاس لیکرت درجه‌بندی کرد.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

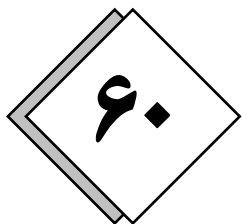
برای پاسخگویی به سؤالات اول تا پنجم که خود زیرسؤال‌هایی داشتند از روش تحلیلی واریانس یک‌طرفه و برای زیرسؤال‌ها از آزمون تعقیبی کوتی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

۱- نتایج حاصل از تحلیل واریانس یک‌طرفه در بررسی تفاوت نظرات گروه‌های نمونه نشان می‌دهد که بین نظرات مدیر مربی و کارآموز راجع به نیازهای آموزشی مربیان به‌طور کلی ($p < 0.001$) ($F = 39.22$) همچنین راجع به تخصص ($p < 0.001$, $F = 39.08/0.3$) و مهارت‌های تدریس ($p < 0.001$, $F = 14.58$) مربیان تفاوت معناداری وجود دارد.

پیشنهادهای پژوهش

- ۱- کلیه مربیان در دوره‌های آموزشی و تخصصی مورد نیاز برای تدریس مهارت‌های آموزشی شرکت کنند.
- ۲- به جنبه‌های عملی آموزش و مهارت‌های تدریس و روان‌شناسی یادگیری توجه بیشتری شود.
- ۳- آموزشگاه‌ها نسبت به تجهیز وسایل و امکانات لازم در زمینه آموزش مطلوب اقدام کنند.
- ۴- با توجه به تغییرات سریع در فناوری، ضرورت آگاهی مربیان و کارشناسان به علم روز از اولویت‌ها باشد.



رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام

* پژوهشگر: سیدرضا کریمیان

* استاد راهنما: دکتر ناصر جواهری زاده

* نوع سند: پایان‌نامه کارشناسی ارشد

* سال پایان و محل انتشار: ۱۳۸۵- دانشگاه آزاد اسلامی بروجرد

بیان مسئله

این تحقیق با هدف بررسی فرهنگ سازمانی موجود، بررسی سبک مدیریت موجود و بررسی تأثیر فرهنگ سازمانی بر سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌های ایلام و بررسی رابطه هر یک از اجزای فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت و نیز نشان دادن اهمیت توجه به بحث فرهنگ و سبک مدیریت، ارائه می‌شود.

سازمان‌ها به عنوان یک نظام اجتماعی برحسب اهداف و مأموریت‌شان، پیشینگی پیدایی‌شان، تکنولوژی، ساختار سازمانی و روش‌های اجرایی‌شان و به‌طور کلی عواملی از این دست، دارای فرهنگ متفاوت هستند. فرهنگ عبارت است از کیفیت یا شیوه‌ای بایسته و شایسته برای آن دسته از فعالیت‌های حیات مادی و معنوی انسان‌ها که مستند به طرز تعقل سلیم و احساسات تصعید شده آنان در حیات معقول تکاملی باشد (جعفری، ۲۰۰۰). اما فرهنگ سازمانی را ارزش‌های مشترک یا ادراکات عمومی که به‌وسیله اعضای یک سازمان حفظ می‌شود، تعریف می‌کنند.

جورج جی. گوردون با در نظر گرفتن حدود ۱۶۴ تعریف از دانشمندان مختلف در باره فرهنگ، فرهنگ را این‌گونه تعریف می‌کند: الگوی اعتقادات و ارزش‌های مشترک و ثابت که در یک سازمان در طول زمان توسعه می‌یابد (زارعی متین ۵۱-۷۲). برخی ویژگی‌های فرهنگ سازمانی مبتنی بر تئوری رابینز را می‌توان چنین عنوان کرد: ۱- خلاقیت فردی ۲- ریسک‌پذیری ۳- رهبری ۴- یکپارچگی ۵- حمایت مدیران ۶- کنترل ۷- هویت ۸- سیستم پاداش ۹- سازش با پدیده تعارض (تضاد) ۱۰- الگوی ارتباطی.

هر یک از این ویژگی‌ها بر روی طیفی قرار می‌گیرند که دامنه آن از بسیار کم تا بسیار زیاد کشیده می‌شود.

بنابراین چنانچه فرهنگ سازمانی از زاویه این ده ویژگی مورد توجه قرار گیرد تصویر کاملی از آن به‌دست می‌آید.

از سوی دیگر مطالعات نشان از آن دارند که الگوهای متعددی برای تبیین و شناخت فرهنگ سازمانی وجود دارد که مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از: ۱- الگوی پارسونز ۲- الگوی هفت S شرکت مشاوره‌ای مکینزی ۳- الگوی ویلیام اوشی ۴- الگوی پیترو واترمن. بنابراین با توجه به مطالب فوق مسئله اساسی این است که آیا سبک‌های معمول مدیران دبیرستان‌های استان ایلام متأثر از فرهنگ سازمانی هست یا خیر؟ و بدین وسیله می‌توان رابطه بین فرهنگ سازمانی مطلوب و شیوه مدیریت مدیران مدارس مقطع متوسطه شهرستان ایلام را بهبود بخشید.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اهم: فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت رابطه دارد.

فرضیات اخص:

- ۱- دانش ابتکار فردی افراد (خودمختاری) با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۲- وجود اهداف و استانداردهای عملکرد روشن (هدایت و مدیریت) با سبک مدیریت دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۳- وجود همکاری و هماهنگی بین افراد (یکپارچگی) با سبک مدیریت دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۴- پذیرش تضاد (برخورد آرام) در سازمان با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۵- حمایت مدیریت از کارکنان با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۶- وجود قوانین کنترلی با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۷- تعیین هویت افراد با سازمان با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های ایلام رابطه دارد.
- ۸- پرداخت پاداش‌ها بر اساس عملکرد با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های ایلام رابطه دارد.
- ۹- نوع ارتباطات در سازمان با سبک مدیریت مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.
- ۱۰- تحمل ریسک افراد با سبک مدیریت دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام رابطه دارد.

روش پژوهش

در این تحقیق در نظر است ارتباط دو دسته اطلاعات (فرهنگ سازمانی و سبک مدیریت) مربوط به یک گروه (مدیران) مورد بررسی قرار گیرد. بنابراین هنگامی که پژوهشگر دو یا چند دسته از

اطلاعات مختلف از یک گروه را در اختیار دارد می‌تواند از روش همبستگی استفاده کند. از طریق این روش می‌توان میزان رابطه فرهنگ سازمانی و سبک‌های مختلف مدیریت مدارس را مورد مطالعه قرار داد.

جامعه آماری

مدیران دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام جامعه آماری تحقیق را در بر می‌گیرند که مشتمل بر ۶۴ واحد آموزشی است.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

با توجه به محدود بودن جامعه آماری، نیازی به نمونه‌گیری نبود و در باره کل جامعه آماری تحقیق به عمل آمد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها

روش گردآوری اطلاعات به شکل میدانی است و با استفاده از پرسشنامه به جمع‌آوری اطلاعات پرداخته شده است.

شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها

با توجه به اینکه کل جامعه آماری بررسی شد از تکنیک‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، میانه، انحراف معیار، حداقل و حداکثر) و نیز از تکنیک‌های آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل واریانس یک راهه و آزمون تعقیبی LSD) برای تعیین رابطه بین متغیرها استفاده شده است. داده‌های این پژوهش با استفاده از نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده است.

یافته‌های پژوهش

فرضیه شماره ۱- بررسی رابطه بین خودمختاری با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/741$) و اینکه $P < 0/001$ از $\alpha = 5\%$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین

میزان خودمختاری در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LSD جز مقایسه بین سبک استبدادی و استدلالی سایر سبک‌ها، تفاوت معناداری را نشان می‌دهد.

فرضیه شماره ۲- بررسی رابطه بین هدایت و مدیریت با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/345$) و اینکه $P = 0/014$ و $\alpha = 0/5$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان هدایت و مدیریت در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تغییر LSD نشان می‌دهد که بین سبک استبدادی با استدلالی و سبک مشارکتی تفاوت معنادار وجود ندارد و از مقایسه سبک استدلالی با سبک مشورتی و مشارکتی، تفاوت معنادار نیست. همچنین بین سبک مشورتی و مشارکتی تفاوت معنادار نیست.

فرضیه شماره ۳- بررسی رابطه بین یکپارچگی با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/549$) و اینکه $P < 0/001$ از $\alpha = 0/1$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان یکپارچگی در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LSD نشان می‌دهد که بین چهار سبک مدیریت با شاخص یکپارچگی غیر از مقایسه سبک مشورتی و مشارکتی، سایر روابط معنادار است.

فرضیه شماره ۴- بررسی رابطه بین برخورد آرام با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/506$) و اینکه $P < 0/001$ از $\alpha = 0/5$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان برخورد آرام در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LSD نشان می‌دهد که در مقایسه بین چهار سبک مدیریت با شاخص برخورد آرام به غیر از سبک استدلالی و مشورتی، بین سایر سبک‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه شماره ۵- بررسی رابطه بین حمایت و مدیریت با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/559$) و اینکه $P < 0/001$ از $\alpha = 0/1$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین

میزان حمایت مدیریت در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که در مقایسه بین چهار سبک مدیریت با شاخص حمایت مدیریت غیر از سبک استدلالی با سبک مشورتی، بین سایر سبک‌ها تفاوت معناداری وجود دارد.

فرضیه شماره ۶- بررسی رابطه بین نظارت و کنترل با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/347$) و اینکه $P = 0/014$ از $\alpha = 0/1$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان نظارت و کنترل در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که بین سبک استبدادی با مشارکتی و استدلالی با مشارکتی تفاوت معنادار است، اما در سایر سبک‌ها تفاوت معنادار نیست.

فرضیه شماره ۷- بررسی رابطه بین تعیین هویت با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/328$) و اینکه $P = 0/02$ از $\alpha = 0/5$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان تعیین هویت در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که بین سبک استبدادی با مشارکتی و سبک استدلالی با مشارکتی تفاوت معنادار است اما در سایر سبک‌ها تفاوت معنادار نیست.

فرضیه شماره ۸- بررسی رابطه بین تخصیص پاداش با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/002$) و اینکه $P = 0/002$ از $\alpha = 0/1$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان تخصیص پاداش در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که بین سبک استبدادی با سبک استدلالی و سبک مشورتی با سبک مشارکتی تفاوت معنادار است، اما در سایر سبک‌ها تفاوت معنادار نیست.

فرضیه شماره ۹- بررسی رابطه بین الگوهای ارتباطی با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/280$) و اینکه $P = 0/049$ از $\alpha = 0/1$ کوچک‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری را بین الگوهای ارتباطی در چهار سطح سبک مدیریت نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که بین سبک‌های مدیریت با الگوهای ارتباطی تفاوت معناداری وجود ندارد.

فرضیه شماره ۱۰- بررسی رابطه بین ریسک‌پذیری با سبک مدیریت

تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/221$) و اینکه $P = 0/123$ از $\alpha = 0/5$ بزرگ‌تر است. لذا فرضیه مذکور تأیید شد و جدول تحلیل واریانس تفاوت معناداری بین میزان ریسک‌پذیری در چهار سطح سبک مدیریت را نشان می‌دهد. آزمون تعقیبی LCD نشان می‌دهد که بین چهار سبک مدیریت با شاخص ریسک‌پذیری تفاوت معناداری وجود ندارد.

فرضیه اهم این تحقیق که رابطه بین فرهنگ سازمانی و سبک مدیریت است بر اساس تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از ضریب همبستگی ($r = 0/598$) و کوچک‌تر بودن $P < 0/001$ از $\alpha = 0/1$ پایه‌ریزی شده است. لذا وجود ارتباط بین فرهنگ سازمانی و سبک مدیریت مورد تأیید قرار می‌گیرد. بر اساس تجزیه و تحلیل اطلاعات داده‌های پرسشنامه از توصیف متغیر فرهنگ سازمانی با میانگین نمرات ۱۷۱/۹۶ و انحراف معیار ۲۷/۱۶ به تعداد ۵۰ نفر، حداقل نمرات ۱۱۶ و حداکثر نمرات ۲۲۴ است و برای توصیف متغیر سبک مدیریت، سبک‌های چهارگانه مدیریت به ترتیب سبک استدلالی با فراوانی ۲۵ و ۵۰ درصد از افراد جامعه، سبک مشورتی با فراوانی ۱۷ و ۳۴ درصد، سبک استبدادی با فراوانی ۵ و ۱۰ درصد و سبک مشارکتی با فراوانی ۳ و ۶ درصد بیشترین نمرات را نشان می‌دهند. از توصیف شاخص‌های فرهنگ سازمانی با سبک‌های مدیریت چنین نتیجه گرفته شده است که میانگین نمرات سبک مشارکتی بیشترین و سبک استبدادی کمترین را نشان می‌دهد.

پیشنهادهای پژوهش

الف (پیشنهاد برای مسئولان آموزش و پرورش شهرستان ایلام

- ۱- با توجه به اهمیت موضوع فرهنگ در جامعه اسلامی ما باید نسبت به شناخت هر چه بیشتر فرهنگ و فرهنگ سازمانی اهتمام ورزیم و نتیجه آن را در اختیار سایر سازمان‌ها قرار دهیم.
- ۲- مدیرانی برای دبیرستان‌ها و هنرستان‌ها انتصاب شوند که یا تحصیل‌کرده رشته مدیریت باشند یا دوره‌های مدیریت آموزشی را گذرانده باشند.
- ۳- تشکیل دوره‌های ضمن خدمت برای مدیران مقطع متوسطه، تا به اهمیت فرهنگ سازمانی و میزان تأثیرپذیری آن از سبک مدیریت پی ببرند.
- ۴- در این تحقیق خاص به بررسی رابطه فرهنگ سازمانی و سبک مدیریت جامعه مورد بررسی پرداخته شده است که یک رابطه مثبت را نشان می‌دهند. لذا با در نظر داشتن تأثیر مدیریت بر فرهنگ سازمانی (در بلندمدت) به آموزش و پرورش شهرستان ایلام، پیشنهاد می‌شود در جهت بهبود هر چه بیشتر فرهنگ سازمانی و ارتقای آن اهتمام ورزیده تا زمینه استفاده از سبک‌های بالاتر (سبک‌های مشورتی و مشارکتی) مدیران فراهم شود.
- ۵- با شناخت فرهنگ سازمانی موجود و تعیین فرهنگ سازمانی مطلوب، با توجه به مدل مدیریت فرهنگ سازمانی برای بهبود فرهنگ سازمانی گام برداشته شود.

ب (پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی

- ۱- افراد مایل و علاقه‌مند به این موضوع، آن را در سازمان‌های دیگر نیز بررسی کنند. حتی می‌توانند رابطه هریک از شاخص‌های فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت را به صورت عمیق‌تر و در حد یک پایان‌نامه بررسی قرار دهند؛
- ۲- رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت در مدارس ابتدایی؛
- ۳- رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت در مدارس راهنمایی؛
- ۴- رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت در ادارات آموزش و پرورش.

بخش پنجم

پیوست‌ها

فهرست عناوین مشخصات ۳۰۰ طرح پژوهشی انجام شده در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نام پژوهشگر، نام ناظر یا استاد راهنما، نوع سند، مؤسسه حمایت کننده، تاریخ انتشار و محل نگهداری سند، در این بخش ارائه می‌شود. خلاصه گزارش این پژوهش‌ها در کتاب حاضر و چهار جلد قبلی انتشار یافته است که هر جلد شامل ۶۰ پژوهش است.

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱	آموزش فنی و حرفه‌ای، گرایش و طرز تلقی دانش‌آموزان از آن در آموزش و پرورش آذربایجان شرقی	سیاوش جمال‌فر		اداره کل آ.پ آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۶۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲	عوامل مؤثر در جذب هنرجویان پسر به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در شهرستان اصفهان	منوچهر گودرزی	دکتر حسین رفیعی‌الحسینی	دانشگاه اصفهان	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳	علل گرایش دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان سنندج به رشته‌های مختلف تحصیلی در سال تحصیلی ۷۱-۷۲	سیدمحمد هیبت الهی	دکتر پروین کدیور	اداره کل آ.پ کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۴	بررسی مقایسه‌ای برخی از ویژگی‌های اجتماعی دانش‌آموزان پسر دبیرستان‌های نظری و هنرجویان پسر دبیرستان‌های فنی و حرفه‌ای در شهر اراک	مهوش ذوالقرنین	دکتر کمال درانی		پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۳	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران
۵	نگرش دانش‌آموزان نظام جدید آموزش متوسطه نسبت به شاخه کاردانش در دبیرستان‌های شهرستان اراک در سال ۷۴-۷۵	محمدحسن غریب	دکتر مهرداد نوابخش	اداره کل آ.پ مرکزی	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۶	تأثیر طرح هدایت تحصیلی در هدایت دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای	ابراهیم آزاد	دکتر علی دلاور	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه آزاد اسلامی تهران

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۷	علل عدم گرایش دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای در نظام جدید آموزش و پرورش استان ایلام	سیدمهدی محمود نظری	دکتر علی‌رضا محسنی	اداره کل آ. پ ایلام	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۸	علل روی آوردن دانش‌آموزان به آموزش‌های کاردانش از دیدگاه دانش‌آموزان شهر تهران	سیدرضا میری چیمه	دکتر مصطفی عسگریان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۹	چگونگی ترغیب دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای	یونس اروج‌پور	دکتر حسینی‌نسب	اداره کل آ. پ آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۰	انتخاب رشته امور زراعی و باغی از گروه تحصیلی کشاورزی نظام جدید آموزش متوسطه در سال ۷۱-۷۲ و رابطه آن با میزان رضایتمندی و ...	فاطمه امیر افشاری	دکتر هاشم فردانش	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۱۱	میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان شاخه کاردانش دبیرستان‌های شیراز نسبت به شاخه کاردانش در سال ۷۵-۱۳۷۴	عباس شهسواری فرد	دکتر محمدتقی رضویان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۱۲	مقایسه میزان علاقه دانش‌آموزان دختر و پسر سال اول نظام جدید دبیرستان‌های شهرستان بوشهر نسبت به انتخاب شاخه کاردانش	علی رایانی	دکتر علی دلاور	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در بارهٔ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسهٔ حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱۳	عوامل مرتبط با افزایش سهم دختران در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از طریق هدایت در مدارس راهنمایی شهر تهران	زهرا اصفهانی	دکتر علی دلاور	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت
۱۴	نظرات دبیران مشاور و دانش‌آموزان در بارهٔ برخی از عوامل گرایش به شاخهٔ کاردانش نظام جدید در شهرستان دزفول	غلامحسین افشاری	دکتر کمال درانی	دانشگاه تهران	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه تهران
۱۵	مقایسهٔ عوامل مؤثر در جذب بزرگسالان به تحصیل در آموزش فنی و حرفه‌ای	علی نیک پور	دکتر حیدرعلی هومن	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۱۶	آزمون ویژهٔ استعداد تحصیلی رشتهٔ هنر برای ورود به دورهٔ متوسطه	امان الله صفوی	دکتر علیرضا کیامنش	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۵	دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی
۱۷	بررسی تطبیقی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر میزان اضطراب و افسردگی در حرفه‌آموزان معلول و حرفه‌آموزان عادی	شهناز طباطبایی یحیی آبادی	دکتر حیدرعلی هومن	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۱۸	رابطهٔ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با اشتغال آنها بین سال‌های ۶۲ تا ۶۶ در آموزشکدهٔ فنی و حرفه‌ای شهید صدوقی یزد	علیرضا برائمی محمدعلی فضیلتی	فاطمه احمدی	ادارهٔ کل آ.پ. یزد	طرح پژوهشی	۱۳۷۰	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱۹	رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان سال‌های ۶۳ تا ۶۷ در شهرستان‌های استان تهران	محمد طالقانی نیا	کمیته نظارت (دکتر گودرزی)	اداره کل آ.پ شهرستان‌های تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۰	رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال در استان مرکزی	محمد رضا صیافی		معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۱	معاونت آموزش متوسطه
۲۱	رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کشاورزی با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷ استان سمنان	محمد بیناییان سفید	کمیته نظارت	اداره کل آ. پ سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۲	رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷	یحیی جوادی - آمنه محمودی زاده	کمیته نظارت	اداره کل آ. پ سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۳	رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان در استان زنجان	هادی نظری	کمیته نظری	اداره کل آ. پ زنجان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۴	رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کشاورزی با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷ در استان گیلان	هوشنگ مزروعی	کمیته نظارت	اداره کل آ.پ گیلان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۲۵	رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷ استان آذربایجان شرقی	نقی کریمی	کمیته نظارت	اداره کل آپ آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۷۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۶	رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷	مجید فرشاد	مرکز تحقیقات آموزشی	پژوهشکده تعلیم و تربیت	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۷	علل عدم جذب فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در مشاغل مربوطه	مسعود قربان حسینی	دکتر فتاح شریف‌زاده	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۲۸	مسائل اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر هنرستان‌ها و آموزش‌شده‌های فنی و حرفه‌ای	مهری نوحی	دکتر علی دلاور	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۵	دفتر تألیف و برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای
۲۹	رابطه بین رشته تحصیلی و شغلی مورد انتظار دانش‌آموزان شاخه کاردانش در شهر تهران	احد نویدی	دکتر عباس بازرگان	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۵	دفتر تألیف و برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای
۳۰	تناسب آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با نیازهای جامعه در استان تهران	دکتر فریدون کامران		وزارت کار و امور اجتماعی	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	وزارت کار و امور اجتماعی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۳۱	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کشاورزی استان سمنان	حبیب صالحی	محمد بیناییان سفید	اداره کل آ. پ سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۶۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳۲	شاخص‌های کمی و کیفی آموزش‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای استان اصفهان در سال‌های ۶۲ تا ۶۸ و برآورد ...	حسین نوابخش	دکتر قربان علی سلیمی	دانشگاه اصفهان	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳۳	عوامل مؤثر در ایجاد مدارس فنی و حرفه‌ای در ایران از دارالفنون تا امروز	بهناز مرجانی	دکتر کمال درانی	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۰	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران
۳۴	مقایسه میزان کارایی هنرستان‌های هم‌جوار با هنرستان‌های معادل فنی و حرفه‌ای تهران	علی اصغر سالکی	یحیی مهاجر	اداره کل آ.پ تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳۵	نرخ سرانه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای استان کرمان	پروین دهش	مهندس محمدرضا مصلی نژاد	اداره کل آ.پ کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳۶	عملکرد مدیران هنرستان‌های پسرانه فنی و حرفه‌ای استان یزد در باره وظائف مدیریت	غلام‌حسین فلاح‌زاده	دکتر مصطفی عسگریان	دانشگاه تربیت معلم	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۳۷	مسائل و مشکلات اجرایی کاردانش نظام جدید متوسطه در استان لرستان در سال ۷۴-۱۳۷۳	علی فولادوند	دکتر علی دلاور	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۳۸	عوامل مؤثر در همکاری دستگاه‌های مختلف با وزارت آموزش و پرورش برای اجرای آموزش‌های شاخه کاردانش از ...	سیدمحمود مشایخی	دکتر مصطفی عسگریان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۳۹	ارزشیابی شاخه کاردانش در نظام جدید آموزش متوسطه از دید مدیران، مشاوران، مربیان پرورشی و ...	احمد حمزه لویی کهریزی	دکتر علیرضا کیامنش	دانشگاه تربیت معلم	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه تربیت معلم
۴۰	رابطه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در شهرستان استان همدان	سعداله سرخوش	دکتر محمد توکل	دانشگاه تربیت مدرس	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه تربیت مدرس
۴۱	عملکرد کلاس‌های جبرانی تابستانی در چهارچوب سیاست‌های آموزش جبرانی وزارت آموزش و پرورش در ...	حسن دیناروند	دکتر فریده آل آقا	دانشگاه تهران	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه تهران
۴۲	مشکلات اجرایی نظام جدید آموزش متوسطه در شاخه فنی و حرفه‌ای شهر تهران از دیدگاه معلمان و هنرجویان	ولی مقیمی	دکتر حیدرعلی هومن	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۴۳	برخی عوامل مرتبط با توسعه شاخه کاردانش نظام آموزش متوسطه در مناطق آموزش و پرورش شهر تهران	حسین ابراهیم آبادی	دکتر عباس بازرگان	دانشگاه تهران	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران
۴۴	میزان بهره‌مندی واحدهای فنی و حرفه‌ای استان اصفهان از تجهیزات تخصصی در مقایسه با خط تعادل	سید حسن نوربخش	مهندس حسین نوابخش	اداره کل آ.پ اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۴۵	نحوه بهینه‌سازی اقتصادی کاربرد تجهیزات آموزشی در هنرستان‌های فنی تهران	محمد مهدی مالکی	مهندس حمید منصورنیا	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۳	معاونت آموزش متوسطه
۴۶	برنامه آموزش کامپیوتر در کلاس‌های سوم رشته ریاضی - فیزیک دبیرستان‌های کشور	دکتر حسن پاشا شریفی	دکتر عباس بازرگان	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	معاونت آموزش متوسطه
۴۷	امکانات مؤسسات و دستگاه‌های دولتی و خصوصی استان خوزستان در باره توسعه آموزش‌های کاردانش	ابوالقاسم مفتخر	دکتر حسین شکرکن	اداره آ.پ خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۷۵	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۴۸	محتوای کتاب‌های درسی (درس فنی، حساب فنی، کارگاهی و رسم فنی) پایه اول هنرستان رشته‌های برق، معماری و نقشه‌کشی ...	محمدتقی تهران‌چی		دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۴۹	تناسب کیفیت و کمیت محتوای آموزشی دروس تخصصی و کارگاهی رشته ماشین ابزار در هنرستان‌ها	گروه پژوهش مؤسسه مطالعات ...	دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی	معاونت آموزش متوسطه	طرح پژوهشی	۱۳۷۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۵۰	ارزشیابی محتوای کتاب‌های درسی تخصصی سال چهارم رشته بهداشت محیط در آموزش حرفه‌ای	محمد مشاهری فرد	خدایار ابیلی	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۳	دانشکده علوم تربیتی - دانشگاه تهران
۵۱	میزان موفقیت آموزشی هنرستان‌های جوار کارخانه و عوامل مؤثر بر آن در مقایسه با هنرستان‌های فنی و متعارف استان تهران	علی اصغر خالقی	دکتر محمد حسن پروند	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۶۹	دانشکده علوم تربیتی - دانشگاه تهران
۵۲	عملکرد هنرستان‌های جوار کارخانه‌ای و مقایسه آن با هنرستان‌های عادی	قاسمی پویا، سارا احمدی	معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای	معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۵۳	کیفیت آموزش و میزان علاقه به ادامه تحصیل در هنرستان‌های جوار کارخانه‌ای و مقایسه آن با هنرستان‌های ...	حسین گل محمدی	ابراهیم صالحی عمرانی	اداره کل آ.پ. مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۷۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۵۴	رابطه برنامه‌های آموزشی و درسی دوره کارشناسی ناپیوسته دبیر فنی تأسیسات با نیازهای شغلی فارغ‌التحصیلان	محمدحسین نجاریان	دکتر محمدحسین پروند	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۵۵	کیفیت آموزش‌های تخصصی ضمن خدمت کشاورزی از دیدگاه هنرآموزان شرکت کننده در دوره‌های سال ۷۳	مجید ریسمانچیان	دکتر مصطفی عسگریان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۵۶	عوامل مؤثر بر میزان استقبال هنرآموزان هنرستان‌های فنی شهر تهران از دوره‌های کوتاه مدت آموزش ضمن خدمت ...	غلامحسین جوادیان	دکتر محمدرضا بهرنگی	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۵۷	مقایسه و بررسی تطبیقی آموزش فنی و حرفه‌ای در ایران و هندوستان	فاطمه زیباکلام مفرد	دکتر فریده آل آقا	دانشگاه تهران	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۶۴	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران
۵۸	بررسی تطبیقی آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای ایران و ژاپن	حجت صفار حیدری ثابت	دکتر محمدعلی طوسی	دانشگاه تربیت مدرس	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۵۹	ساختار نظام آموزش کشاورزی کشورهای ایران، کانادا و ژاپن	ناصر تاج لی	دکتر زهرا صباغیان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران
۶۰	مقایسه تطبیقی آموزش کشاورزی وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران، انگلستان، پاکستان و کره جنوبی	عبدال... اسداللهی	دکتر زهرا صباغیان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی تهران

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۶۱	تجزیه و تحلیل و ارزشیابی آزمون ورودی شاخه فنی و حرفه‌ای دانش‌آموزان نظام جدید متوسطه استان فارس	عبدالحمید رضوی	دکتر محمد خیر	اداره کل آ. پ فارس	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۶۲	تعیین نیازهای آموزشی فنی و حرفه‌ای استان کردستان	محمد شبانی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۶۳	بررسی و تعیین نیازهای آموزشی فنی و حرفه‌ای در سطح استان قم	جواد پیرحاجاتی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۶۴	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده سال‌های ۷۶ و ۷۷ در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان خراسان	ملک محمد قدیمی مقدم		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۶۵	بررسی وضعیت اشتغال آموزش دیدگان فنی و حرفه‌ای استان قم در سال‌های ۷۶ و ۷۷	سیدسعید حسینی جبلی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۶۶	بررسی وضعیت کارآموزان آموزش دیده و وضعیت اشتغال آنان در مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان گلستان	نصرت حیدری		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۶۷	بررسی و تعیین نیازهای آموزش فنی و حرفه‌ای استان اردبیل	قاسم رحیمی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۶۸	ارزشیابی برنامه‌های شاخه کاردانش نظام جدید آموزش متوسطه از دیدگاه معلمان و دانش‌آموزان	علیرضا بیرانوند	بهرام محسن پور	دانشگاه تربیت مدرس	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشگاه تربیت مدرس
۶۹	بررسی میزان انطباق رشته‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش با نیازمندی‌های استان سمنان و نیازسنجی نیروی انسانی فنی و حرفه‌ای در استان تا هفت سال آینده	فرحناز کهک	خلیل ا... عبداللهی	اداره کل آ. پ سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۷۰	طراحی مدل ریاضی برای تجهیز هنرستان‌های فنی تهران	محمد مهدی مالکی		دانشگاه تربیت مدرس	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۳	دانشگاه تربیت مدرس
۷۱	ارزشیابی ملاک‌های جذب دانش‌آموزان در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کردانش شهرستان شهرضا در سال ۱۳۷۹	محمد رضا همت	مسعود ملکیان	اداره کل آ. پ اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۷۲	بررسی برخی ویژگی‌های برنامه آموزشی نظام جدید آموزش کشاورزی از دیدگاه مدیران و هنرآموزان هنرستان‌های کشاورزی	نورمحمد میری	غلامرضا پزشکی راد	دانشگاه تربیت مدرس	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشگاه تربیت مدرس

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۷۳	بررسی وضعیت هنرجویان شاغل به تحصیل در رشته‌های موفق و ناموفق شاخه فنی و حرفه‌ای	محمود طهماسبی	سیدهادی علویون	اداره کل آ.پ زنجان	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۷۴	بررسی و تعیین نیازهای آموزشی فنی و حرفه‌ای در سطح استان خراسان	ملک محمد قدیمی مقدم		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۷۵	راه‌های مشارکت صنایع در آموزش متوسطه شاخه فنی و حرفه‌ای	منصور کلهر	دکتر علی تقی‌پور ظهیر	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی
۷۶	مطالعه شیوه‌های مؤثر برای سوق دادن ظرفیت‌های آموزش دوره متوسطه به سوی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای از دیدگاه کارشناسان ستادی وزارت آموزش و پرورش	منیژه زکریائی	دکتر تقی پور ظهیر	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی
۷۷	بررسی مسائل و محدودیت‌های آموزش شاخه کاردانش نظام جدید آموزش متوسطه از دیدگاه دبیران و مدیران با توجه به اهداف نظام آموزش متوسطه	ایرج رستمی آقاجری	دکتر داریوش نوروزی	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۷۸	بررسی مشکلات و تنگناهای آموزشی شاخه کاردانش نظام جدید آموزش متوسطه از دیدگاه مدیران و معلمان	سعادت شریعتی	دکتر علی تقی‌پور ظهیر	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی
۷۹	بررسی انگیزه‌های دانش‌آموزان برای ورود و ادامه تحصیل در دبیرستان‌های دامپروری	جمشید اسکندری		دانشگاه تربیت مدرس	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه تربیت مدرس
۸۰	بررسی نوع و میزان کارایی روش‌های تدریس متداول و مناسب آموزش‌های حرفه‌ای در مراکز آموزش کشاورزی	محمد صداقت نیک		دانشگاه تربیت مدرس	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۳	دانشگاه تربیت مدرس
۸۱	مقایسه رغبت‌های شغلی و حرفه‌ای نوجوانان ناشنوا و شنوا در مشهد	سوسن پیله‌ور		دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران
۸۲	بررسی راه‌های افزایش بهره‌وری تجهیزات موجود در واحدهای آموزش فنی و حرفه‌ای استان اصفهان	سیدحسین مدنی	دکتر اصغر حق‌شناس	اداره کل آموزش و پرورش استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۸۳	بررسی نظرات هنرآموزان هنرستان‌های حرفه‌ای در باره انطباق عملکرد مدیران هنرستان‌های حرفه‌ای با نظریه‌های روابط انسانی در مدیریت	هاشم جبلی صفریان	دکتر احمد صادقی	دانشگاه آزاد اسلامی مشهد	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در بارهٔ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسهٔ حمایت‌کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۸۴	بررسی عوامل مؤثر در افزایش بهره‌وری آموزش‌های فنی واحدهای کارگاهی، در استان خوزستان با استفاده از تجربیات کارکنان کارگاهی	جمشید کمائی	دکتر علی سیادت	ادارهٔ کل آ. پ خوزستان	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت
۸۵	بررسی نگرش هنرآموزان نسبت به برخی از شاخص‌های بهسازی عملکرد مدیران و رابطهٔ آن با نتایج ارزشیابی هنرآموزان در هنرستان‌های پسرانهٔ شهر تهران	محمدرضا زمانیان	دکتر فریده آل آقا	دانشگاه تهران	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۸	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه تهران
۸۶	بررسی برخی از نشانه‌های بهره‌وری در هنرستان‌های فنی نظام جدید آموزش متوسطهٔ تهران	ژاله میرصنایع	دکتر سید محمد میرکمالی	دانشگاه تهران	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه تهران
۸۷	بررسی نحوه انتخاب و تنظیم و تدوین محتوای کتاب‌های حرفه و فن دورهٔ راهنمایی از نظر معلمان، دانش‌آموزان و متخصصان آموزش فنی و حرفه‌ای	عبدالوهاب قطرانی	دکتر محمدحسن پروند	دانشگاه تهران	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۱	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه تهران
۸۸	بررسی ارتباط آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی با نیازهای بازار کار از نظر هنرجویان، مدیران و مسئولان صنایع در استان آذربایجان شرقی	مدد کریمی	دکتر خدایار ابیلی	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۸۹	نقش آموزش رسمی در توسعه نیروی انسانی با نگاهی به وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای	مرتضی پور موسی صومعه‌سرا	دکتر حبیب‌اله زنجانی	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۳	دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران
۹۰	بررسی عوامل مؤثر بر زمینه‌های شغلی دانش‌آموزان کاردانش رشته قالی بافی	ناصر سلطانیان	دکتر عبدالله شفیع‌آبادی	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
۹۱	بررسی رابطه بین رشته‌های مختلف شاخه کاردانش با نیازهای بازار کار در سطح شهرستان‌های استان تهران	ناصر مرادی	محمود خراسانی	اداره کل آ.پ شهرستان‌های تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۹۲	بررسی وضعیت شغلی و کارایی فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش و عوامل مؤثر بر آن در استان مازندران، ورودی‌های ۷۲-۱۳۷۱	نبی‌اله حق پرست	اسفندیار ابراهیمی	اداره کل آ.پ مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۹۳	بررسی مشکلات بخش کشاورزی در ایجاد اشتغال فارغ‌التحصیلان آموزش کشاورزی نظام آموزش متوسطه کشور	محسن مطیعی	دکتر علی دلاور	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۹۴	راهنمای عملی ارزشیابی جامع برنامه آموزش‌های مهارتی شاخه کاردانش	احد نویدی تازه کند	عبدالحسین نفیسی	پژوهشکده تعلیم و تربیت	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۹۵	بررسی حرفه‌ها و مشاغل بومی موجود در مناطق تابعه استان گیلان با توجه به استانداردهای مهارتی کاردانش و ایجاد ارتباط با صاحبان مشاغل مذکور ...	احمد سفردوست سیاه مزگی	حسن کریمی	اداره کل آ. پ گیلان	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۹۶	بررسی ارتباط برنامه درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای رسمی با نیازهای بازار کار در شهر تهران	حسین سلطانی		دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۹	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
۹۷	بررسی تأثیر تقدم و تأخر اخذ دروس مهارتی و دروس عمومی نسبت به یکدیگر در پیشرفت مهارت‌آموزی دانش‌آموزان شاخه کاردانش جهاد سازندگی	محمدحسین رضوانی	دکتر مصطفی نیکنامی	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
۹۸	بررسی راه‌های جذب و گرایش به رشته‌های فنی و حرفه‌ای در استان لرستان	علی امرایی	داریوش نوروزی	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۹	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۹۹	بررسی علل استقبال نکردن ترک تحصیل کنندگان از هنرستان‌های شبانه	عبدالرضا گودرزی		وزارت آموزش و پرورش	طرح پژوهشی	۱۳۷۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۰۰	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده فنی و حرفه‌ای استان سمنان در سال‌های ۷۶ و ۷۷	ابوالفضل سمنانی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار
۱۰۱	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده در سطح استان آذربایجان شرقی در سال‌های ۷۶ و ۷۷	اداره آموزش و پژوهش سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار
۱۰۲	بررسی وضعیت اشتغال آموزش دیدگان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان گیلان	سید محمد شبگو منصف		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان گیلان	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۱۰۳	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان کرمانشاه در سال‌های ۷۶ و ۷۷	مینو زردتشتیان		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کرمانشاه	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱۰۴	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان مرکزی در سال‌های ۷۶ و ۷۷	ن - صحرائیان		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۱۰۵	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان زنجان در سال‌های ۷۶ و ۷۷	حمید ماکوئی و همکاران		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۸	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۱۰۶	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آموزش دیده آموزش فنی و حرفه‌ای در استان کردستان	محمد شبانی		سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی
۱۰۷	پژوهش پیرامون میزان همسویی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای با نیازهای بازار کار	مهین حسن فامیان	دکتر مسعود منصوری	اداره کل آ.پ آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۰۸	مقایسه تجربی روش‌های آموزش حرفه‌ای	جواد خانجان	دکتر محمدتقی براهنی	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۵۹	دانشگاه علوم تربیتی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱۰۹	بررسی وضعیت و عوامل گرایش نداشتن دانش‌آموزان به ادامه تحصیل در شاخه کاردانش از دیدگاه دانش‌آموزان، دبیران و مشاوران استان چهارمحال و بختیاری	قاسم سلیمانی	اردوان رحیمی	اداره کل آ.پ چهارمحال و بختیاری	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۱۰	بررسی مسائل و مشکلات شاخه کاردانش در استان کردستان و ارائه راه‌حل‌های مناسب برای بهبود وضعیت موجود	سید محمد هیبت الهی	عطا الله حنیفی	اداره کل آ.پ کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۱۱	بررسی مسائل و مشکلات آموزشی آموزش‌های شاخه کاردانش و فنی و حرفه‌ای در نظام جدید متوسطه از دیدگاه هنرآموزان و هنرجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشاورزی استان مازندران	حسین گل‌محمدی	مهندس علی صابری	اداره کل آموزش و پرورش استان مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۷۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت
۱۱۲	بررسی مشکلات و موانع اجرایی شاخه کاردانش از نظر کارشناسان و برنامه‌ریزان آموزشی، مدیران و مشاوران تحصیلی دبیرستان‌های کاردانش استان مازندران	محمدعلی بابائی پیرنعمی		دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشکده علوم تربیتی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در بارهٔ آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسهٔ حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند
۱۱۳	بررسی میزان یادگیری و یادآوری دانش‌آموزان مراکز آموزش کشاورزی در روش‌های آموزش از طریق فیلم متحرک و سخنرانی	امیرحسین مینایی		دانشگاه تربیت مدرس	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۴	دانشگاه تربیت مدرس
۱۱۴	بررسی امکانات مؤسسات و دستگاه‌های دولتی و خصوصی بخش صنعت آذربایجان شرقی در خصوص توسعهٔ نیازمندی‌های آموزشی شاخهٔ کاردانش	داوود فریادی		دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۸	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
۱۱۵	بررسی نارسایی‌های موجود نظام جدید آموزش متوسطهٔ شاخهٔ کاردانش از دیدگاه مدرسان هنرآموزان و دانش‌آموزان پسر دبیرستان‌های تحت پوشش این نظام	مسلم بشارتی	دکتر سلیمی زاده	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۶	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی
۱۱۶	بررسی چگونگی توسعهٔ آموزش‌های مهارتی شاخهٔ کاردانش نظام جدید متوسطه از دیدگاه کارشناسان و دانش‌آموزان	واحد زهرایی	یحیی ناصریان	ادارهٔ کل آب، ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت
۱۱۷	بررسی چگونگی اجرای شاخهٔ کاردانش نظام جدید آموزش متوسطهٔ رشته‌های بخش صنعت و مشکلات اجرای آن در نواحی مرزی شمال شرق استان خراسان در سال ۱۳۷۶-۷۷	اسماعیل گنجی	دکتر محمد احدیان	دانشگاه علامه طباطبایی	پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۷۷	دانشکدهٔ علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۱۸	بررسی امکانات مؤسسات و دستگاه‌های دولتی و خصوصی بخش صنعت استان خوزستان در خصوص توسعه آموزش‌های متوسطه نظام جدید کاردانش	ابوالقاسم مفتخر	دکتر علی تقی‌پور ظهير	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی	
۱۱۹	بررسی عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان در شاخه تحصیلی کاردانش از نظر دانش‌آموزان و والدین	علیرضا شعبان نژاد	دکتر عبدالله شفیع‌آبادی	دانشگاه علامه طباطبائی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی	
۱۲۰	بررسی وضعیت اشتغال و ترکیب شغلی در استان ایلام با تأکید بر بخش فنی و حرفه‌ای و کاردانش	فریدون محمدي	نصرت الله جلالین	اداره کل آ.پ ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۱۲۱	مقایسه بین نظرات دبیران، مشاوران و دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهرستان بهبهان در باره برخی از عوامل که موجب گرایش دانش‌آموزان به شاخه کاردانش	محمود افشون	دکتر قربانعلی سلیمی	اداره کل آ.پ خوزستان	پایان‌نامه	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۱۰۰۸
۱۲۲	بررسی عوامل مؤثر بر کارایی مدرسین و کارکنان آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای جنوب شرق کشور (از دیدگاه مدرسان و کارکنان)	محمد فرزانه‌جو	دکتر عبدالوهاب پورفاز	اداره کل آ.پ استان سیستان و بلوچستان	پایان‌نامه	۱۳۷۸	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۱۸۹۶

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۲۳	بررسی وضعیت و ارائه راهکار برای نگهداری و تعمیر ماشین‌آلات در کارگاه‌های ساخت و تولید هنرستان‌های فنی استان خراسان.	سید ابوالفضل احمدی	دکتر علی حائریان	آ.پ استان خراسان	پایان‌نامه	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۱۹۷
۱۲۴	بررسی عوامل مؤثر بر گرایش دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان خرم‌آباد از دیدگاه هنرجویان و دبیران در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹	خدانظر دریکوند	علیرضا بیرانوند	اداره کل آ.پ استان لرستان	پایان‌نامه	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۳۸۹
۱۲۵	راه‌های ترغیب دانش‌آموزان به انتخاب رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش	جواد سقای سعیدی	میرتقی گروسی فرشی	آموزش و پرورش استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۸۳
۱۲۶	بررسی زمینه‌های بروز و پرورش قابلیت‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان مدارس کاردانش از دیدگاه مدیران، معلمان، دانش‌آموزان	اشرف یعقوبی	دکتر محمد حسن پرداختچی	آ.پ شهر تهران	پایان‌نامه	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۴۵۸
۱۲۷	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش در شهرستان‌های استان تهران در سه سال گذشته (ورودی‌های سال تحصیلی ۷۳-۱۳۷۲)	یاور جلالی پور	محمد حسینی قهرجی	اداره کل آ.پ شهرستان‌های استان تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	سازمان آ.پ شهرستان‌های استان تهران	

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازبایی
۱۲۸	بررسی و ارزشیابی فارغ‌التحصیلان آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای وابسته به وزارت آموزش و پرورش در استان سیستان و بلوچستان و ارتباط رشته تحصیلی با اشتغال آنها در سال‌های ۷۳-۱۳۷۲ تا ۷۸-۱۳۷۷	محمدعلی فخر رحیمی	مهوش رقیبی	اداره کل آ.پ سیستان و بلوچستان	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۲۱۳
۱۲۹	بررسی جایگاه اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش و فنی و حرفه‌ای در استان اردبیل	حسن حسن‌پور	عظیم علی‌پور	اداره کل آ.پ اردبیل	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۴۱۱
۱۳۰	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان شاخه کاردانش در شهرستان اردبیل در سال‌های ۷۶ تا ۷۹	حسینعلی پناهی	دکتر عبدالرضا گودرزی	معاونت برنامه‌ریزی و آموزش نیروی انسانی وزارت آ.پ	پایان‌نامه	۱۳۷۹		
۱۳۱	بررسی عملکرد مشاوران در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهر اصفهان از دیدگاه هنرجویان، هنرآموزان و کادر اداری در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹	رضا طهماسبی بروجنی	مریم السادات فاتحی زاده	اداره کل آ.پ استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۴۷
۱۳۲	بررسی امکانات و تجهیزات موجود در کارگاه‌های هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان و مقایسه آنها با استانداردهای مربوطه	علیداد برزوئی	علیرضا بیرانوند	اداره کل آ.پ استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۰۲۵
۱۳۳	بررسی عوامل مؤثر بر جذب و نگهداری دانش‌آموزان برای ادامه تحصیل در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای	بهزاد نیرومند	اصغر علی اقدم	اداره کل آ.پ استان آذربایجان غربی	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۳۹

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۳۴	بررسی راهکارهای علمی و عملی جذب دانش‌آموزان به مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش در شهرستان سلماس	کاظم تیموری سلماسی	دکتر مسعود منصوری	اداره کل آ.پ استان آذربایجان غربی	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۶۷۸
۱۳۵	بررسی راه‌های جذب دانش‌آموزان مستعد به هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان همدان	سعید حوله کیان	حسین سپهری	اداره کل آ.پ استان همدان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۷۴
۱۳۶	مقایسه باورهای خودکارآمدی دانش‌آموزان پسر پایه دوم مقطع متوسطه شاخه‌های نظری و فنی و حرفه‌ای شهر تهران	مجید کندی	دکتر نیک چهره محسنی	آموزش و پرورش شهر تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۱۶
۱۳۷	بررسی وضعیت اشتغال و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش استان خراسان	علی خانی	سید ابوالقاسم حسینیون	اداره کل آ.پ استان خراسان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۵۸
۱۳۸	بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش مشهد	نادره عطاریان	سید ابوالقاسم حسینیون	اداره کل آ.پ استان خراسان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۵۸
۱۳۹	بررسی میزان کارایی بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و دبیرستان‌های کاردانش استان گلستان (مورد: فارغ‌التحصیلان ۷۸-۱۳۷۶)	حمید اکرامی	حسینعلی سرگزی	اداره کل آ.پ استان گلستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۹۱

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازایی
۱۴۰	بررسی رابطه آموزش‌های رسمی مهارتی شاخه کاردانش با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۷۲ تا ۷۴ استان کردستان	عطاءالله حنیفی	دکتر احمد قاضی زاده	اداره کل آ. پ استان کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۸۷۱
۱۴۱	بررسی وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ شاخه کاردانش استان مرکزی	محمدباقر فتح‌آبادی	ندابخش	اداره کل آ. پ استان مرکزی	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۴۶
۱۴۲	بررسی میزان مهارت‌های شغلی مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان قزوین	فرهاد زندپور	منوچهر کلهر	سازمان آ. پ استان قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۹۹۳
۱۴۳	بررسی میزان آشنایی مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش با مهارت‌های نظارت و رهبری آموزشی از نظر مدیران و مقایسه آن با نظرات معاونان	آرش خیری خواه	منوچهر کلهر	سازمان آ. پ استان قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۱۰
۱۴۴	بررسی چگونگی کاربرد تکنولوژی آموزشی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دولتی شهرستان کرج	محسن میرالی	دکتر محمد احدیان	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۱۶۱
۱۴۵	عوامل مؤثر در جذب نشدن دانش‌آموزان مستعد به هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان لرستان	علیرضا میناگر	علیرضا بیرانوند	اداره کل آ. پ استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۱۸

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۴۶	بررسی علل تمایل نداشتن دانش‌آموزان به شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در استان اردبیل	شفیع شفیعی	عظیم علی پور	سازمان کل آ.پ استان اردبیل	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۰۰۴
۱۴۷	بررسی میزان آشنایی دانش‌آموزان سوم راهنمایی با رشته‌های فنی و حرفه‌ای	محمود بهنام	مهندس اسماعیل یحیوی	سازمان کل آ.پ استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۷۴
۱۴۸	بررسی میزان نیاز بازار به رشته‌های مختلف فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های استان قزوین و چگونگی اشتغال آنها	رحمان حمیدی	بهاءالدین فروتن و احمد رئیزی	سازمان کل آ.پ استان قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۶۰۵
۱۴۹	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان کردانش استان کرمانشاه	ایرج لرستانی	خدامراد مؤمنی	سازمان کل آ.پ استان کرمانشاه	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۸۳۹
۱۵۰	بررسی کارایی بیرونی رشته‌های موجود در شاخه کردانش در استان خوزستان	سید همت‌الله حسینی	جمشید کمایی	سازمان کل آ.پ استان خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱		
۱۵۱	بررسی تناسب نیازهای آموزشی آموزشگاه‌های شاخه کردانش با امکانات موجود آنها در شهرستان کاشان	غلامرضا رضاپور	دکتر محمد امینی	سازمان کل آ.پ استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۶۵۰
۱۵۲	بررسی راهکارهای افزایش گرایش دانش‌آموزان به رشته‌های کردانش	پرویز فرزانه	حسینعلی سرگزی	سازمان کل آ.پ استان گلستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۹۸

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازایی
۱۵۳	بررسی عوامل مؤثر بر بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شاخه کار دانش منطقه فراهان در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲	مریم اسفینی	سید شمس‌الدین هاشمی	سازمان کل آ.پ استان مرکزی	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۵۳۸
۱۵۴	مطالعه وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته‌های نقشه‌کشی ساختمان و حسابداری شاخه کار دانش در شهرستان‌های تهران	محمودبرزگر	احد نویدی	سازمان کل آ.پ شهرستان‌های تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۲		
۱۵۵	بررسی تأثیر آموزش‌های شاخه کار دانش در تأمین نیروی انسانی واحدهای صنعتی استان سمنان	معصومه صالح ضیابری	غلامرضا غنوی	اداره کل آ.پ استان سمنان	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۷۸	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۱۹۳۷
۱۵۶	بررسی میزان اشتغال فارغ‌التحصیلان مهارت‌های کار دانش در مشاغل مرتبط در استان اصفهان در سال ۱۳۷۹	سید مهدی میرهادی	محسن زمانی	اداره کل آ.پ استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۳۸۱
۱۵۷	بررسی میزان اثربخشی شاخه کار دانش در ارتباط با اشتغال فارغ‌التحصیلان این شاخه در سال‌های ۷۱ تا ۷۵ در استان کرمان	عباس مهدیزاده	دکتر عبدالحمید کرباسی	اداره کل آ.پ استان کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۷۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۱۱
۱۵۸	بررسی میزان اثربخشی دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای رسمی وزارت جهاد سازندگی	علی اصغر هدایت‌نژاد	دکتر فریده آل‌آقا	دانشگاه تهران	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۷۸	دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران	

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۵۹	بررسی رابطه آموزش‌های هنرستان کشاورزی شهید باهنر استان بوشهر با اشتغال فارغ‌التحصیلان آن در سال‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۹	نوذر منفرد	حسن آبروشن	اداره کل آ.پ استان بوشهر	طرح پژوهشی	۱۳۷۹	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۶۸۷
۱۶۰	بررسی امکانات اجرای نظام جدید در مناطق کم جمعیت در زمینه کاردانش و فنی و حرفه‌ای و ارائه الگوی مناسب	بهزاد باجووند	عبدالحمید رضوی	اداره کل آ.پ استان فارس	طرح تحقیقاتی	۱۳۷۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۲۴
۱۶۱	بررسی زمینه‌های مشارکت بخش خصوصی در آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای از دیدگاه مدیران هنرستان‌ها و صنایع (بخش خصوصی) استان کرمان	علیرضا عبدالله پور	دکتر عزت‌ا... نادری	اداره کل آ.پ استان کرمان	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۷۲۴
۱۶۲	بررسی نقاط قوت و ضعف آموزش‌های مهارتی دانش‌آموزان شاخه تحصیلی کاردانش و خلاقیت حرفه‌ای مربیان مهارت‌آموز (هنرآموزان) از دیدگاه دانش‌آموزان و مربیان	یاور جلالی پور	مهدی شریعت‌زاده	اداره کل آ.پ استان تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۰		
۱۶۳	بررسی مشکلات اجرایی ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در واحدهای آموزشی از دیدگاه هنرجویان، هنرآموزان و مدیران شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۰-۱۳۷۹	دکتر مهناز لنکرانی	دکتر مصطفی عمازاده	اداره کل آ.پ استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۳۷۰

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۶۴	بررسی مشکلات آموزشی در شاخه فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی	حبیب رحمانی دباغ	مهندس یحیوی	اداره کل آ.پ استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۹۰
۱۶۵	بررسی مشکلات و موانع اجرایی ارائه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در واحدهای آموزش شهر تهران از دیدگاه دانش‌آموزان، مدیران و دبیران	غلامعلی یوسیلیانی	دکتر حسن شعبانی	شورای تحقیقات آ.پ شهر تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۳۳۸
۱۶۶	بررسی نظرات مدیران هنرستان‌های شاخه کاردانش نظام جدید متوسطه پیرامون مشکلات اجرایی کاردانش در استان قم	محسن الیاسی	دکتر اصغر کلیشادی	دانشگاه واحد تهران مرکز	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۷۹-۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۴۱۴
۱۶۷	بررسی مسائل و مشکلات شاخه کاردانش از دیدگاه دانش‌آموزان دوره متوسطه در سال تحصیلی ۱۳۷۹-۸۰	مژگان آهنگرزاده رضایی	بهناز مهاجران	اداره کل آ.پ استان آذربایجان غربی	طرح تحقیقاتی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۲۶۸
۱۶۸	بررسی وضعیت اشتغال مهارت آموختگان رشته‌های کامپیوتر و الکترونیک شاخه کاردانش در شهر تهران	محمود برزگر و سریه محمدی	احد نویدی	آموزش و پرورش شهر تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۸۸
۱۶۹	تناسب شغلی فارغ‌التحصیلان پسر فنی و حرفه‌ای نظام جدید سال‌های ۷۴ تا ۷۶ در استان قم	یوسف ایرانی	مهندس حسین صفری	سازمان آموزش و پرورش استان قم	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۳۶۷

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۷۰	بررسی تأثیر نرخ سرانه کاردانش و فنی و حرفه‌ای بر بهبود کیفیت آموزشی هنرجویان استان کردستان	بهروز سوداگری	دکتر احمد هومن	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۰۷۰
۱۷۱	تحلیل هزینه - فایده آموزش‌های فنی (الکتروتکنیک) پسران در شهرستان کرمان	رضا صابری	علی رضا شریفی	سازمان آموزش و پرورش استان کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۱۲
۱۷۲	بررسی میزان اثربخشی دوره‌های کارآموزی و کارورزی بر مهارت هنرجویان فنی و حرفه‌ای و کاردانش استان لرستان	محمدحسن پیریایی	دکتر مجتبی حسینی	سازمان آموزش و پرورش استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۱۴۳
۱۷۳	بررسی کارایی درونی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزش و پرورش استان اصفهان در سال‌های ۷۵ تا ۷۰	اردشیر فاتحی	دکتر مصطفی شریف	سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۴۴
۱۷۴	بررسی کارایی درونی شاخه کاردانش در استان خوزستان	سیامک بهمنی	حسین الهام پور	سازمان آموزش و پرورش استان خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۱۲۲
۱۷۵	بررسی عوامل مؤثر در ارتقای بهره‌وری در آموزشگاه‌های کاردانش دولتی و غیر انتفاعی استان قم	رضا امیدعلی	دکتر عادل آذر	سازمان آموزش و پرورش استان قم	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۰۵۰

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۷۶	بررسی مشکلات کارورزی و کارآموزی دانش‌آموزان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ از دیدگاه مربیان، مدیران، دانش‌آموزان و دیگر دستگاه‌های ذی‌ربط استان اصفهان	مهندس غلامرضا اکرام‌نیا	دکتر نصرا... محبوبی صوفیانی	سازمان آمورش و پرورش استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۰۴۰
۱۷۷	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان دختر و پسر رشته گرافیک هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهر تهران در فاصله سال‌های ۷۵ تا ۸۰	الهام هدف‌جو	دکتر علی‌اکبر خسروی	دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد	۱۳۸۲	دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن	
۱۷۸	عوامل مؤثر در عدم اشتغال فارغ‌التحصیلان پسر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهر تهران در سال‌های ۷۳ تا ۸۰	جعفر شاه‌حسینی	دکتر محمد یمنی	سازمان آمورش و پرورش شهر تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۳۵۶
۱۷۹	بررسی وضعیت آموزش دوره مهارت‌های حرفه‌ای پسران و دختران کم توان ذهنی استان کرمان و راه‌های توسعه عملی آن	محمد بنی‌اسد	دکتر یدالله جوادی	سازمان آمورش و پرورش استان کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۶۰۳
۱۸۰	بررسی کارایی بیرونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان اصفهان در رشته‌های برق، مکانیک، ساخت و تولید، طراحی و دوخت و حسابداری در سال‌های ۷۷ تا ۷۹	رضا جعفری هرندی	احمد عابدی	سازمان آمورش و پرورش استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۷۲۴

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازبایی
۱۸۱	بررسی مسائل و مشکلات آموزشی، اداری، مالی، تربیتی عاطفی و شبانه‌روزی آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان	صدیقه یوسفی نژاد	دکتر غلامعلی احمدی	مرکز آموزش مدیریت دولتی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۹	مرکز آموزش مدیریت دولتی	
۱۸۲	بررسی امکان تطابق رشته‌های فنی و حرفه‌ای هنرستانی با استعدادها و قابلیت‌های مناطق مختلف و برنامه‌های توسعه‌ای استان فارس و توابع و ارائه الگوی مناسب (شمال فارس و توابع شهرستان شیراز)	بهزاد باجووند	دکتر عبدالحمید رضوی	اداره کل آموزش و پرورش استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۲۲۴
۱۸۳	یک الگوی چندبخشی برنامه‌ریزی نیروی انسانی برای استان فارس	دکتر حسین ذوالنور	-	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۸۴	بررسی نیازهای آموزشی مربیان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران	دکتر محمدحسین میرزا محمدی	دکتر اکبر رهنما	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۸۵	نقش آموزش‌های بین‌کارگاهی و ضمن کار در بهبود بهره‌وری کارکنان	سعید باقر سلیمی	-	سازمان آموزش و پرورش استان قم	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	

پیوست: مشخصات طرح‌های پژوهشی انجام شده در باره آموزش‌های فنی و حرفه‌ای به تفکیک نوع سند، تاریخ انجام پژوهش، محل نگهداری سند و ...

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۸۶	بررسی محتوای دروس آموزش فنی و حرفه‌ای و انطباق آن با نیازهای صنایع استان مرکزی	اعظم السادات فاطمی	دکتر هادی غفاری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مرکزی	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای	
۱۸۷	بررسی موانع تولید محصول و ارائه به بازار در هنرستان‌های استان هرمزگان از دیدگاه هنرآموزان و مدیران	فاطمه موسایی	رضا برومند	اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۷۷۷
۱۸۸	بررسی کارایی درونی رشته ساخت و تولید در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در یک دوره دو ساله (سال‌های ۸۱-۱۳۸۰ و ۸۲-۱۳۸۱)	علی اصغر هدایتی	دکتر غلامحسین پایگانه		طرح پژوهشی	۱۳۸۲		۳۸۳۲
۱۸۹	بررسی علاقه‌مندی دانش‌آموزان سال دوم و سوم شاخته کاردانش مدارس شیراز نسبت به رشته تحصیلی خود	محمدجواد مسرور	علاءالدین اعتماد اهری	دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی رودهن	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۲	دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی واحد رودهن	
۱۹۰	اندازه‌گیری کارایی درونی آموزش فنی و حرفه‌ای	محمد عبدالغنی زاده	مهندس پیوندی	اداره کل آموزش و پرورش استان سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازبایی
۱۹۱	تأثیر روش‌های تدریس فعال بر عملکرد تحصیلی هنرجویان فنی و حرفه‌ای هنرستان‌های شهر تهران	دکتر محمدکاظم سلیمی زاده	دکتر محمود مهر محمدی		طرح پژوهشی	۱۳۷۹		۹۱۳
۱۹۲	نگرش صاحبان صنایع نسبت به آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان مازندران	صادق صالحی	-	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۹۳	شناخت عوامل بازدارنده در گرایش دانش‌آموزان به رشته‌های فنی و حرفه‌ای و ارائه راهکارهای تشویق و ترغیب دانش‌آموزان به این رشته‌ها در استان لرستان در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱	سهراب مرادی زاده	علیرضا بیرانوند	سازمان آموزش و پرورش استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۱۹۴	بررسی راهکارهای لازم به منظور افزایش مشارکت مدیران دستگاه‌های دولتی و غیردولتی خارج از آموزش و پرورش برای ارائه آموزش‌های مهارتی	محمد حاجی زاده	نعمت بقایی شیوا	سازمان آموزش و پرورش استان مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۸۵
۱۹۵	بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه خوداشتغالی در استان سمنان	علی اکبر امین بیدختی	سعید زال‌زاده	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان سمنان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۱۹۶	آسیب‌شناسی روابط انسانی (با تأکید بر انگیزش) در مرکز شماره ۱ آموزش فنی و حرفه‌ای استان قم	ابوالفضل سهرابی	-	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان قم	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۹۷	بررسی میزان آشنایی و انگیزه فارغ‌التحصیلان دانشگاهی شهرستان خرم‌آباد به شرکت در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	فیروز دری‌کوندی	-	سازمان آموزش و پرورش استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۹۸	تجزیه و تحلیل و ارزشیابی آزمون‌های پایان دوره برگزار شده اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس در سال ۱۳۸۲	عبدالحمی رضوی - محمود گشتاسبی	دکتر اصغر رضویه	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۱۹۹	بررسی قابلیت‌ها و نیازسنجی آموزشی معلولان جسمی استان مازندران	منصوره محمدنژاد	دکتر محمود شارع‌پور	سازمان آموزش و پرورش استان مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۰۰	بررسی و تحلیل آماری آزمون‌های موجود ساخت و اعتباریابی آزمون‌های استاندارد در رشته‌های آرایش، اپراتوری، برق صنعتی، پیرایش، جوشکاری برق، رایانه کار درجه ۱ و ۲، مکانیک، نازک‌دوزی و نقشه‌کشی ساختمان	علی حدادیان	سیدحسین جزایری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۰۱	بررسی وضعیت کارآفرینی در مدارس متوسطه و ارائه مدلی برای پرورش مدیران کارآفرین در آموزش و پرورش شهر تهران	فرشته کردستانی	-	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)	پایان نامه دکترا	۱۳۸۲	دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)	۲۵۲۰
۲۰۲	تحقیق و بررسی در وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان پسر سال ۶۵ هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کشاورزی و مقایسه آن با وضعیت اشتغال تعداد مشابه فارغ التحصیلان پسر دبیرستان‌های نظری	اسفندیار خراط زبردست	-	اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۰۳	بررسی رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ التحصیلان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷	مهدی وحیدنیا	-	معاونت آموزش فنی و حرفه‌ای دفتر تحقیقات و برنامه‌ریزی	طرح پژوهشی	=	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۰۴	بررسی مشکلات هنجاریان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهر تهران در ارتباط با نیروی انسانی شاغل در واحد آموزشی	کمیته پژوهش اداره آموزش فنی و حرفه‌ای تهران	سیدعباس طباطبایی یزدی	اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران	طرح پژوهشی	۱۳۷۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازایی
۲۰۵	بررسی رابطه آموزش‌های رسمی فنی و حرفه‌ای با اشتغال فارغ‌التحصیلان در استان خوزستان در سال‌های ۶۳ تا ۶۷	حسین شکرکن		شورای تحقیقات اداره کل آموزش و پرورش استان خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۶۷	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۰۶	بررسی عوامل مؤثر در مهارت‌آموزی دانش‌آموزان شاخه کاردانش در سطح استان مازندران	سید اسماعیل حسینی	دکتر محمد حقیقی دکتر مجتبی طبری دکتر مظفر قنبرزاده	دانشگاه آزاد اسلامی قائم‌شهر	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی قائم‌شهر	
۲۰۷	ارزشیابی نظام آموزشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مرکزی و ارائه الگوی بهبود وضعیت به تفکیک رشته‌ها	محمدعلی پرویزیان	غلامرضا بیاتی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مرکزی	طرح پژوهشی	=	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۰۸	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های دولتی و آزاد فنی و حرفه‌ای استان فارس	سوسن جباری	دکتر محمد خیر	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۰۹	بررسی نیازهای آموزشی کارکنان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران	دکتر محمدحسین میرزا محمدی	دکتر اکبر رهنما	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۱۰	بررسی و تعیین اولویت‌های آموزش عمومی و تخصصی سازمان فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان (با تأکید بر صنایع دریایی و صنایع موجود)	رضا احمدی منصور اخلاقی‌پور	پرویز اوسپید سید یوسف بهبهانی محمد محبتی نودژ	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان هرمزگان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۱۱	بررسی روش‌های نیازسنجی در اجرای آموزش‌های نوین فنی و حرفه‌ای	محمدرضا آهنکوب نژاد	دکتر منیجه شهنی ییلاق	دانشگاه آزاد اسلامی قائم‌شهر	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۱۲	بررسی عوامل مؤثر بر بهره‌برداری آموزشی مربیان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس از دید کارآموزان	دکتر محمدتقی ایمان	دکتر اکبر مسعودی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان مرکزی	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۱۳	مطالعه تأثیر آموزش‌های ارائه شده از سوی آموزشگاه‌های آزاد بر اشتغال آموزش‌دیدگان در شیراز	دکتر ابراهیم هادیان	دکتر پرویز ساکتی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۱۴	بررسی سهم دختران از آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کار دانش استان سیستان و بلوچستان	عصمت سعیدی‌مهر عطیه عظیمی	مهندس غلامرضا جعفری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان تهران	طرح پژوهشی		پژوهشکده تعلیم و تربیت	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما - ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۱۵	بررسی مشکلات هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های تحصیلی قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان بیجار در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱	محمد شریفیان	ابوالقاسم خامسی	سازمان آموزش و پرورش استان کردستان بیجار	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۱۶	بررسی نگرش دانش‌آموزان دبیرستان‌های کاردانش استان قم نسبت به شاخه کاردانش	محمدعلی قائم پور	-	سازمان آموزش و پرورش استان قم	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۱۷	بررسی توانمندی‌های عملی در بین دانش‌آموزان دختر و پسر شاخه کاردانش آموزش دیده در هنرستان‌ها در مقایسه با واحدهای صنفی در شهرستان قروه	منوچهر مرادپور اقبال فیضی	قباد میمنت آبادی	سازمان آموزش و پرورش استان کردستان کمیته پژوهش شهرستان قروه	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۱۸	بررسی نگرش دانش‌آموزان دوره متوسطه نسبت به شاخه کاردانش شهر کاشان در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲	فرح‌دخت چینی	جواد یارعلی	سازمان آموزش و پرورش استان اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۱۹	بررسی میزان بهره‌مندی واحدهای فنی و حرفه‌ای استان کردستان از تجهیزات تخصصی در مقایسه با خط تعادل	عطاءالله حنیفی	مهندس ناظر رشادمنش	سازمان آموزش و پرورش استان کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۲۰	ارزیابی کارایی درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای دخترانه شهر تبریز	هما سیفی	دکتر علی اصغر کوشافر	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان آذربایجان شرقی	
۲۲۱	مقایسه نظرات دانشجویان دختر و پسر دوره‌های کاردانی پیوسته فنی و حرفه‌ای شهرستان سبزوار در سال تحصیلی ۸۲-۱۳۸۱	محمدعلی خیرآبادی	سیدعباس طباطبایی یزدی	دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن	پایان نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۲	دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن	
۲۲۲	بررسی وضعیت خوداشتغالی آموزش دیدگان اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲	ولی الله لطفی پور	شورای پژوهشی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۲۳	ارزشیابی محتوای ۱۳ عنوان از کتاب‌های درسی رشته‌های تحصیلی شاخه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (از دیدگاه هنرآموزان)	ابراهیم آزاد	دکتر کوروش فتحی و اجارگاه	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	
۲۲۴	بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای بر صنعت کشاورزی (از نظر کارآموزان و کارفرمایان)	علیرضا خواجه شاهکوهی	دکتر یحیی مقصودلو دکتر غلامرضا خوش فر علی وطنی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان گلستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۲۵	بررسی علایق تحصیلی و شغلی و وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌ها و مراکز آموزش کشاورزی در ایران	مهدی شریف زاده	-	واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۰	واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی	
۲۲۶	بررسی وضعیت اشتغال آموزش‌دیدگان سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و برآورد الگوی عوامل موثر بر آن (بررسی میدانی شهر تهران)	معصومه امیری	-	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور	
۲۲۷	بررسی وضعیت اشتغال و ادامه تحصیل فارغ‌التحصیلان مراکز آموزش کشاورزی	محمد رضا عبدالمکیان	-	وزارت کشاورزی	طرح پژوهشی	۱۳۷۲	وزارت کشاورزی	
۲۲۸	بررسی و نقد مبانی معرفت‌شناسی تربیت حرفه‌ای در ایران و مقایسه آن با معرفت‌شناسی حرفه‌گرایی جدید	بهناز مرجانی	دکتر فاطمه زیبا کلام	دانشکده روان‌شناسی دانشگاه تهران	پایان‌نامه دکترا	۱۳۸۱	دانشکده روان‌شناسی دانشگاه تهران	
۲۲۹	بررسی ویژگی‌های اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی کارآموزان فنی و حرفه‌ای استان مازندران	غلامرضا خوش‌فر صادق صالحی	دکتر قربانعلی ابراهیمی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	
۲۳۰	بررسی کارایی درونی و بیرونی شاخه فنی و حرفه‌ای آموزش متوسطه شهرستان شهر کرد در سال‌های ۷۵ تا ۸۰	محمد نیکخواه	دکتر مصطفی شریف	دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان	پایان‌نامه	۱۳۸۲	دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان	۳۹۰۳

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۳۱	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های حرفه‌ای دختران آموزش و پرورش ناحیه ۱ زنجان	سوسن باغچه‌سرای	حسین احمدی	سازمان آموزش و پرورش استان زنجان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۶۳۰
۲۳۲	بررسی کارایی درونی و بیرونی شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در استان آذربایجان شرقی	بابک باقری چرخ	دکتر میرتقی گروسی	پژوهشکده کاربردی تعلیم و تربیت استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۸۴۹
۲۳۳	بررسی ارتباط و تناسب محتوای کتاب بسته‌های نرم‌افزاری ۲ رشته کامپیوتر آموزش فنی و حرفه‌ای با مهارت‌های مورد نیاز بازار کار از دید دبیران و مدیران شرکت‌های کامپیوتری تولید نرم‌افزارهای آموزشی در تهران در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲	اکرم دهباشی	دکتر مجید علی عسگری	دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی تربیت معلم	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۲	دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی تربیت معلم	
۲۳۴	بررسی میزان انطباق محتوای دروس تخصصی رشته ساخت و تولید شاخه فنی و حرفه‌ای با نیازهای صنعت در این رشته	سوسن نوروزی محمود برزگر	دکتر علی اصغر اخلاقی	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (مؤسسه پژوهشی)	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی (مؤسسه پژوهشی)	
۲۳۵	بررسی عوامل مؤثر بر جذب دانش‌آموزان در رشته‌های تحصیلی فنی و حرفه‌ای و کشاورزی (از نظر والدین و دانش‌آموزان) در سطح استان قزوین	محمد رضا قلی بگلو	منوچهر کلهر	شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۸۷۸

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد چهارم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما- ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۳۶	بررسی کارایی درونی دوره متوسطه فنی و حرفه‌ای کشاورزی در دو نظام آموزش سالی – واحدی و ترمی – واحدی در سطح استان قزوین	محمدرضا قلی بگلو	بهاءالدین فروتن محمدرضا جعفریان	شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۶۷۹
۲۳۷	تحلیل هزینه فایده، آموزش‌های فنی (الکترونیک) پسران در شهرستان کرمان (۱۳۸۰)	رضا صابری	علی‌رضا شریفی	شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش استان کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۳۸	بررسی تناسب تخصص‌های متولیان شاخه فنی و حرفه‌ای با موقعیت شغلی آنان و ارائه راهکارهای لازم در این زمینه	اردشیر شیری	نصرت اله جلالیان	سازمان آموزش و پرورش ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۳۹	بررسی وضعیت اشتغال آموزش‌دیدگان طرح پتروشیمی در استان کهگیلویه و بویراحمد	دکتر فردین بوستانی	-	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای کهگیلویه و بویراحمد	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	
۲۴۰	ارزشیابی نیروی انسانی (مربیان) شاغل در واحدهای آموزشی شاخه کاردانش تهران	سیما درفش کاویانی پروانه قدسی	دکتر احد نویدی	آموزشکده تعلیم و تربیت	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	آموزشکده تعلیم و تربیت	

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۴۱	بررسی نظام‌های آموزشی ریاضی هنرستان‌های کشور	محمد ابراهیمی مطلق	دکتر اسماعیل بابلیان	دانشگاه آزاد اسلامی علوم تحقیقات تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۵	دانشگاه آزاد اسلامی علوم تحقیقات تهران	۵۵۵۷
۲۴۲	تأثیر تحصیل در شاخهٔ کاردانش بر سطح حرمت خود و سلامت عمومی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایهٔ دوم و سوم دبیرستان‌های شهر تهران	ملوک اسداللهی	خانم دکتر پریخ دادستان	سازمان آموزش و پرورش تهران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۲	دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی	۴۱۸۶
۲۴۳	بررسی نظرات مدیران هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در بارهٔ مشکلات اجرایی و آموزشی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان قم در سال تحصیلی ۸۳-۱۳۸۲	ناصر الباسی	دکتر حسین حنیفر	سازمان آموزش و پرورش قم	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۴۹۸۰
۲۴۴	بررسی میزان مشارکت بخش خصوصی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و ارائهٔ راهکارهایی جهت جلب مشارکت آنان	فرشته امامی	محمدتقی آئینه‌بیگی	سازمان آموزش و پرورش خراسان شمالی	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۵۷۰۰
۲۴۵	بررسی کارایی بیرونی و اثربخشی فارغ‌التحصیلان رشتهٔ ساخت و تولید در سال‌های ۷۵ تا ۷۸	حسن امینی	مهندس حمید منصورنیا	دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۵۰۹۶
۲۴۶	بررسی تأثیر عملکرد محیط‌های شبانه‌روزی بر سازگاری اجتماعی دانشجویان آموزش‌دیده‌های فنی و حرفه‌ای استان سیستان و بلوچستان	زمیفرا انصاری	دکتر مسعود رودباری	سازمان آموزش و پرورش سیستان و بلوچستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۵۰۱۱

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۴۷	بررسی نقاط ضعف و قوت شاخهٔ کاردانش از نظر محتوا و امکانات و روش اجرا در استان سمنان از دیدگاه دبیران و مسئولان	حمید باباخانی	دکتر علالدین اعتماد اهری	سازمان آموزش و پرورش سمنان	پایان نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	دانشگاه آزاد واحد رودهن	۴۱۴۵
۲۴۸	بررسی وضعیت اشتغال آموزش‌دیدگان فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی	بابک باقری چرخ	دکتر حسین افشین	ادارهٔ کل آموزش فنی و حرفه‌ای آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۱۷۴
۲۴۹	بررسی علل گرایش دانش‌آموزان به شاخهٔ تحصیلی فنی و حرفه‌ای از دیدگاه دانش‌آموزان و اولیای آنها در شهرستان اهواز	جاسم بانوئی	دکتر حسین الهام‌پور	سازمان آموزش و پرورش خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۴۱۹۵
۲۵۰	ارزشیابی دوره‌های کاردانی آموزش فنی و حرفه‌ای در وزارت آموزش و پرورش	محمود برزگر	مهندس عبدالحسین نفیسی	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۵۲۸۱
۲۵۱	بررسی فراورده‌های آموزشی مدارس فنی و حرفه‌ای و کاردانش هنرستان‌های دختر در سال‌های ۸۶ تا ۸۱	بتول برقه‌ای	علیرضا مصباح‌فر	سازمان آموزش و پرورش یزد	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۴۹۲۹
۲۵۲	بررسی نیازهای آموزش مدیران هنرستان‌های کاردانش شهر تهران در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳ و ارائهٔ راهکارهایی برای بهبود برنامه‌ریزی آموزشی	علیرضا بهرامی	دکتر عباس عباس‌پور	سازمان آموزش و پرورش تهران	پایان نامهٔ کارشناسی ارشد	۱۳۸۴	پژوهشکدهٔ تعلیم و تربیت	۴۹۳۹

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد باز یابی
۲۵۳	راهکارهای افزایش انگیزش مدیران صنایع برای مشارکت در امر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای	محمد پاسبان	دکتر صادق ملکی	سازمان آموزش و پرورش تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۵۱
۲۵۴	بررسی میزان کارایی درونی هنرستان‌های شاخه کاردانش استان قم در سال‌های تحصیلی ۸۱ تا ۸۴	مصطفی پاک	جعفر آرشید	سازمان آموزش و پرورش قم	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۵۹۵
۲۵۵	بررسی میزان پرورش قابلیت‌های کارآفرینی در دانش‌آموزان سال سوم مدارس کاردانش استان خراسان	احد پورافشاری	احمد ابوترابی‌ان	سازمان آموزش و پرورش خراسان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۰۶۳
۲۵۶	بررسی تأثیر آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی در یادگیری و پیشرفت تحصیلی هنرجویان هنرستان	فرحناز تمدتی	خانم دکتر پروین کدیور	دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۵۰۳
۲۵۷	بررسی کارایی بیرونی فارغ‌التحصیلان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش آموزش و پرورش شهرستان اصفهان سال‌های ۷۹ تا ۸۱	رضا جعفری هرندي	دکتر سیدابراهیم میرشاه حسینی	سازمان آموزش و پرورش اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۶۴۶
۲۵۸	رابطه بین تیپ‌های شخصیتی فرد و انتخاب رشته تحصیلی دانش‌آموزان پایه دوم متوسطه شهرستان ایلام	همت جوهری	دکتر هادی بحیرایی	سازمان آموزش و پرورش ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۹۱۷
۲۵۹	بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان شاخه کاردانش استان خراسان	علی خانی	سید ابوالقاسم حسینیون	سازمان آموزش و پرورش خراسان	طرح پژوهشی	۱۳۸۰	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۱۶

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت‌کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۶۰	بررسی کارایی بیرونی آموزش حسابداری در هنرستان‌های حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری در دوره پنج‌ساله (۷۸-۱۳۷۴)	بهروز درخشان	کرم خلیلی	سازمان آموزش و پرورش چهارمحال و بختیاری	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۷۵۲
۲۶۱	بررسی میزان جذب فارغ‌التحصیلان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای شهرستان خوی در بازار کار بین سال‌های ۷۵ تا ۸۲	سلطانعلی دریادل	حسن شفیعی	سازمان آموزش و پرورش آذربایجان غربی	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۰۰۸
۲۶۲	بررسی عوامل اجتماعی و جنسیتی مرتبط با انتخاب رشته‌های کارآموزی در مراکز فنی و حرفه‌ای استان مازندران	دکتر محمد اسماعیل ریاحی	-	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۴۶
۲۶۳	بررسی تأثیر گذراندن دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای غیر رسمی کوتاه مدت در عملکرد مربیان مراکز فنی و حرفه‌ای استان تهران	حمیده سالارحسینی	دکتر خدابخش داشگزاده	دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکزی	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۵۹
۲۶۴	بررسی راهکارهای جذب مشارکت بخش خصوصی در توسعه آموزش‌های کاردانش استان لرستان	رضا سیاه منصور	علی‌رضا بیرانوند	سازمان آموزش و پرورش لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۲۲۰
۲۶۵	بررسی آزمون‌های پایان دوره کارآموزی بر اساس رعایت اهمیت نسبی هر بخش از استانداردهای مهارت و آموزش	ابوالفضل شاهسون	ابوالحسن ماهروی	سازمان آموزش و پرورش لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۸۹

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۶۶	بررسی نظرات مدیران، معاونان، دبیران، و هنرآموزان دوره متوسطه شهرستان گلپایگان در خصوص میزان نوع مشارکت دبیران و هنرآموزان در اداره امور آموزشگاه	مرتضی شاهرضایی	احمد عابدی	سازمان آموزش و پرورش اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۲۱۴
۲۶۷	طراحی الگوی انطباق و سازگاری رشته‌های کاردانش با نیازهای بازار کار در شهر تهران	دکتر مهدی شریعت‌زاده	مهندس عبدالحسین نفیسی	سازمان آموزش و پرورش تهران	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۸۱۹
۲۶۸	بررسی مشکلات هنرستان‌های حرفه‌ای و کاردانش و شناسایی رشته‌های تحصیلی قابل توسعه در هنرستان‌های شهرستان بیجار در سال تحصیلی ۱۳۸۱-۸۲	محمد شریفیان	ابوالقاسم خامسی	سازمان آموزش و پرورش کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۳۰۲
۲۶۹	بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان ده رشته پایه آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام از سال ۱۳۷۵ تاکنون	عباس شفیعی	مهندس عبدالرضا اکبرزاده	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۵۵
۲۷۰	یک مدل برای سنجش بهره‌وری در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای	الله‌کرم شیروانی	دکتر محمد صالح اولیاء	سازمان آموزش و پرورش فارس	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۰۴۷
۲۷۱	گزارش ارزش‌یابی آموزش‌های شاخه کاردانش با توجه به اهداف تعیین شده در استان کرمان	رضا صابری	علیرضا شریفی	سازمان آموزش و پرورش کرمان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۴۰۲

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۷۲	بررسی علل گرایش نداشتن دانش‌آموزان سال اول مقطع متوسطه به رشته‌های (شاخه فنی و حرفه‌ای) در شهرستان گیلان غرب	حیدر صفری	دکتر هدایت نقیبی محمودآبادی	سازمان آموزش و پرورش کرمانشاه	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	دانشگاه آزاد واحد تهران مرکزی	۴۱۰۷
۲۷۳	بررسی میزان رضایت مدیران صنایع و صاحبان حرف و مشاغل از عملکرد فارغ‌التحصیلان آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شهرستان رزین یا شهر	غلامرضا عابدی	سید مهدی میرهادی	سازمان آموزش و پرورش اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۰۸۶
۲۷۴	بررسی وضعیت و عوامل مرتبط با اشتغال دانش‌آموختگان کاردانش استان خراسان و شهر مشهد	نادر عطاریان مهدی محتشمی‌پور	ابوالقاسم حسینیون	سازمان آموزش و پرورش خراسان	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	جهاد دانشگاهی مشهد	۴۲۳۵
۲۷۵	نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه کارآفرینی	علی عظیمی چترق	دکتر ارژنگ صادقی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۴۴
۲۷۶	بررسی عوامل مؤثر بر رضایت شغلی فارغ‌التحصیلان رشته‌های مهارتی هنرستان‌های کاردانش شهرستان فارس در سال‌های ۷۷ تا ۸۲	علی غفاری فارسانی	دکتر سیدعلی سعادت	سازمان آموزش و پرورش چهارمحال و بختیاری	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۵	مؤسسه عالی مدیریت و برنامه‌ریزی	۵۷۲۲
۲۷۷	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان آماده به کار آموزش دیده مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای سوادکوه در سال‌های ۸۱ تا ۸۳	هوشنگ علی‌زاده	سیدعبدالله خاوری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای مازندران	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۸۲
۲۷۸	بررسی نیازهای آموزشی مربیان آموزشگاه‌های آزادشهر شیراز از دیدگاه مدیران و کارآموزان	زهرا فرامرزی	دکتر پرویز ساکتی	آموزش فنی و حرفه‌ای فارس	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۱۷

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد باز یابی
۲۷۹	ارزیابی رشته حسابداری بازرگانی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای اردبیل از طریق الگوی سیپ (CIPP) در سال تحصیلی ۸۴-۱۳۸۳	شهرزاد فرجاد	خانم دکتر آل آقا	سازمان آموزش و پرورش اردبیل	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	دانشگاه تهران مدیریت و برنامه‌ریزی	۵۱۲۷
۲۸۰	بررسی کارایی درونی رشته الکترونیک در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در یک دوره دوساله (سال‌های ۸۱-۱۳۸۰ و ۸۲-۱۳۸۱)	مسعود فرخی	مهندس ابراهیم آزاد	دفتر آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۰۹۵
۲۸۱	بررسی وضعیت اشتغال کارآموزان مهارت آموخته فنی و حرفه‌ای در بخش دولتی (آموزشگاه‌های ثابت و آموزشگاه‌های آزاد در برنامه سوم توسعه در استان هرمزگان)	فریبا قاسمی نژاد	پرویز اوسپید	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای هرمزگان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۷۶
۲۸۲	نیازسنجی از رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش و تناسب آن با ظرفیت‌ها و ساختار بازار کار استان قزوین	محمدرضا قلی بگلو	منوچهر کلهر	سازمان آموزش و پرورش قزوین	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۵۲۱
۲۸۳	بررسی دلایل انتخاب رشته‌های آموزش فنی و حرفه‌ای شاهد و غیر شاهد (از منظر دانش‌آموزان فنی و حرفه‌ای سال‌های دوم و سوم متوسطه استان مازندران)	ابوبکر کریمی	دکتر حجت صفار حیدری	دانشکده علوم انسانی و اجتماعی مازندران	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۶۱۳
۲۸۴	رابطه فرهنگ سازمانی با سبک مدیریت دبیرستان‌ها و هنرستان‌های شهرستان ایلام	سیدرضا کریمیان	دکتر ناصر جواهری‌زاده	سازمان آموزش و پرورش ایلام	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۵	دانشگاه آزاد واحد بروجرد	۵۴۶۲

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت‌کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازایی
۲۸۵	بررسی استعدادها و نیازهای شهرستان سقز در زمینه کشاورزی، خدمات و صنعت	رویا کلهر	ابوالقاسم جمشیدلو	سازمان آموزش و پرورش کردستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۲۵۰۱
۲۸۶	مقایسه وضعیت موجود محیط یادگیری بخش عملی دروس اختصاصی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای استان کردستان با وضعیت مطلوب در سال تحصیلی ۱۳۸۲-۸۳	محمد سعید کنعانی	دکتر ولی‌اله فرزاد	دانشکده مدیریت و برنامه‌ریزی استاد آرام	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۳۶۷
۲۸۷	بررسی راهکارهای عملی مناسب برای ایجاد هماهنگی بین آموزش و پرورش استان با سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای آزمون‌های مهارتی کاردانش	داود محمدی	مهندس اسماعیل یحیوی	سازمان آموزش و پرورش آذربایجان شرقی	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۴۵۱۰
۲۸۸	بررسی میزان تأثیر آموزش‌های مراکز فنی و حرفه‌ای در توسعه خود اشتغالی کارآموختگان منطقه کرج	احمد حسام محمودی نژاد	موسی زمان‌فر	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج	طرح پژوهشی	۱۳۸۳	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۰۶
۲۸۹	بررسی کارایی بیرونی شاخه کاردانش استان چهارمحال و بختیاری در رشته‌های خیاطی، نقشه‌کشی و کامپیوتر در سال‌های ۷۵ تا ۸۰	بیژن مرادی	دکتر سید مصطفی شریف	سازمان آموزش و پرورش چهارمحال و بختیاری	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۷۳۲
۲۹۰	بررسی وضعیت اشتغال کارآموختگان مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج	دکتر علی نقی مصلح شیرازی	علی اصغر قلاوند	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای منطقه کرج	طرح پژوهشی	۱۳۸۲	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۹۶

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۹۱	بررسی رابطه آموزش‌های هنرستان‌های کشاورزی استان فارس با اشتغال فارغ‌التحصیلان در سال‌های ۶۹ تا ۷۹	نوذر منفرد	دکتر عبدالحمید رضوی	سازمان آموزش و پرورش استان فارس	طرح پژوهشی	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۴۳۵
۲۹۲	نیازسنجی رشته‌های مهارتی شاخه کاردانش در زمینه صنعت و میزان انطباق آنها با وضعیت موجود در برنامه پنج‌ساله توسعه کشور در استان خوزستان	دکتر یداله مهرعلی زاده	دکتر بهمن نجاریان	سازمان آموزش و پرورش خوزستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۰۶۱
۲۹۳	بررسی میزان رضایتمندی ارباب رجوع از عملکرد اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان ایلام	ذبیح اله مهری‌پور زهرا عبداللهی	دکتر یارمحمد قاسمی	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای ایلام	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۵۲
۲۹۴	عوامل مؤثر بر بهبود کیفیت و ارتقای بهره‌وری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای استان لرستان	علی میردریکوند	علی حدادیان	سازمان آموزش و پرورش لرستان	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۲۲۴
۲۹۵	بررسی نیاز بازار کار فارغ‌التحصیلان دختر هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی در برنامه دوم و سوم توسعه استان قم در سال‌های ۷۸ تا ۸۱ و تحلیل علل آن و ارائه راهکارهای مناسب در این زمینه	نجمه السادات میرناصری	دکتر حسین خنیفر	سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی قم	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۴	مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی	۴۹۸۲

عناوین پژوهش‌های گروه فنی و حرفه‌ای برای کتاب جلد پنجم

ردیف	عنوان پژوهش	نام پژوهشگر	استاد راهنما-ناظر	مؤسسه حمایت کننده	نوع سند	تاریخ انتشار	محل نگهداری سند	کد بازیابی
۲۹۶	بررسی کارایی بیرونی و درونی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش شاهین شهر در سال‌های ۷۸ تا ۸۳	سیدمهدی میرهادی	علیرضا خدادوستان	سازمان آموزش و پرورش اصفهان	طرح پژوهشی	۱۳۸۶	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۵۶۸۴
۲۹۷	مطالعه راهبردی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای غیر رسمی در استان یزد (ارزشیابی نظام آموزشی آموزشگاه‌های استان یزد و ارائه الگوی بهبود وضعیت)	محمود نادری نبی	-	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان یزد	طرح پژوهشی	۱۳۸۴	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۳۲
۲۹۸	بررسی نقش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در توسعه خوداشتغالی در استان هرمزگان در سال‌های ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۵	محمدرضا نهال طهماسبی	دکتر رحمانی پرویز اوسپید عباس دبیری	اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای هرمزگان	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۷۲
۲۹۹	ارزیابی عملکرد گروه‌های آموزشی متوسطه شاخه کاردانش در سال‌های ۸۰-۱۳۷۹ و ۸۱-۱۳۸۰	سیده مریم هدایی‌نیا	دکتر غلامرضا جندقی	سازمان آموزش و پرورش قم	پایان‌نامه کارشناسی ارشد	۱۳۸۱	پژوهشکده تعلیم و تربیت	۳۶۶۴
۳۰۰	بررسی تأثیر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در اشتغال زنان استان مازندران در سال ۱۳۸۴	حمید یوسفی	دکتر محمد صالحی	دانشگاه آزاد اسلامی ساری	طرح پژوهشی	۱۳۸۵	سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار	۱۸۳